ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΗ ΑΛΗΘΕΙΑ

ΕΒΔΟΜΑΔΙΑΙΟΝ ΔΕΛΤΙΟΝ

ΕΚΔΙΔΟΜΕΝΟΝ ΚΑΤΑ ΠΑΡΑΣΚΕΥΗΝ

ΕΤΟΣ Κ'. ΕΝ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΕΙ, 1 ΙΟΥΛΙΟΥ 1900 ΑΡΙΘ. 26

ΔΙΕΥΘΥΝΟΥΣΑ ΕΠΙΤΡΟΠΗ

† Ὁ Γρεβενῶν **ΔΩΡΟΘΕΟΣ** (πρόεδρος)
† Ὁ Μέγας Πρωτοσύγκελλος ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΣ
† Ὁ Ἀρχιγρ. τῆς Ἱ. Συνόδου ΦΩΤΙΟΣ (ταμίας)
† Ὁ Μέγας Ἀρχιδιάκονος ΛΑΥΡΕΝΤΙΟΣ
ΧΡ. ΠΑΠΑ·Ι·ΩΑΝΝΟΥ (γραμματεύς)

ΣΥΝΔΡΟΜΗ ΕΤΗΣΙΑ

καθ' ὅλον τὸ ὀθωμαν. κράτος μετζίτια ἀργ. 5
διὰ τὸν κατώτερον κλῆρον καὶ τοὺς δημοδιδασκ. 3
ἐν τῷ ἐξωτερικῷ φράγκα χρυσᾶ 25

ἐξαμηνιαία τὰ ἡμίση

Ἡ Συνδρομὴ προκαταβάλλεται

Αἱ συνδρομαὶ ἄρχονται τὴν 1 Ἰανουαρίου

Ἕνεκα τῶν ἑορτῶν τῶν ἁγίων Ἀποστόλων ἡ «Ἐκκλησιαστικὴ Ἀλήθεια» ἐκδίδοται σήμερον.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Ἐκκλησιαστικὰ χρονικὰ — Λογοδοσία περὶ τοῦ σχολικοῦ ἔτους 1899—1900 τῆς Μ. τοῦ Γένους Σχολῆς ἀναγνωσθεῖσα ὑπὸ τοῦ σχολάρχου ἀρχιμ. Μ. Κλεοβούλου —Περὶ τοῦ ἀγῶνος τῆς συγχρόνου Ἀνατολικῆς Ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας — Κοινοποιήσεις.

ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΑ ΧΡΟΝΙΚΑ

Συνεδρία δύο Σωμάτων.. — Τὰ δύο Σώματα τῆς Ἐκκλησίας, ἡ ἁγία καὶ ἱερὰ Σύνοδος καὶ τὸ ἔντιμον Δ. Ε. Μ. Συμβούλιον, συνελθόντα τῇ παρελθούσῃ Δευτέρᾳ εἰς κοινὴν συνεδρίαν ἐξηκολούθησαν τὴν συζήτησιν τῆς ὑπὸ τῆς Π. Κ. Ἐκπ. Ἐπιτροπῆς ὑποβληθείσης ἐκθέσεως τῆς ἀφορώσης τὴν βελτίωσιν καὶ τὴν ἐπὶ τὰ κρείττω ρύθμισιν τῆς παρ' ἡμῖν ἐκπαιδεύσεως.

— *Ἐκλογὴ Νευροκοπίου.* — Τῆς ἐπαρχίας Νευροκοπίου κενωθείσης ἕνεκα τῆς πρό τινος λόγῳ γήρατος ὑποβληθείσης παραιτήσεως τοῦ μητροπολίτου αὐτῆς Νεοφύτου, ἡ ἁγία καὶ ἱερὰ Σύνοδος ἐν τῇ τακτικῇ αὐτῆς συνεδρίᾳ τῆς παρελθούσης Τρίτης ἐσκέψατο περὶ πληρώσεως αὐτῆς. Ὅθεν προταθέντων ὑποψηφίων τῶν θεοφιλεστάτων ἐπισκόπων Τρωάδος Νικοδήμου, Εὐδοξιάδος Δωροθέου καὶ Παμφίλου Μελισσηνοῦ καὶ ψήφων κανονικῶν γενομένων ἐν τῷ πανσέπτῳ πατριαρχικῷ ναῷ ἐξελέγη μητροπολίτης Νευροκοπίου ὁ θεφιλέστατος ἐπίσκοπος Τρωάδος Νικόδημος.

Τῇ Α. Πανιερότητι παραστάσῃ τῇ παρελθούσῃ Τρίτῃ ἐνώπιον τῆς ἁγίας καὶ ἱερᾶς Συνόδου ἐγένετο τὸ εἰθισμένον Μήνυμα καὶ εἶτα ἡ ἐν τῷ ναῷ νενομισμένη τελετὴ τῆς εὐχαριστίας.

— *Ἐπέτειος ὀνόματος.* — Τοῦ ἐριτίμου ὁμογενοῦς τραπεζίτου Παύλου Στεφάνοβικ Σκυλίτση ἄγοντος χθὲς τὴν ἐπέτειον τοῦ ὀνόματος αὐτοῦ, ἡ Α. Θ. Παναγιότης διεβίβασεν αὐτῷ τὰς πατριαρχικὰς αὐτοῦ εὐχὰς καὶ εὐλογίας διὰ τοῦ πανοσιολ. Μ. Πρωτοσυγκέλλου Χρυσοστόμου.

Ὡσαύτως ἡ Α. Θ. Π. διεβίβασε τὰς συγχαρητηρίους αὐτοῦ εὐχὰς διὰ τοῦ πανοσιολ. μὲν Μ. Ἀρχιδιακόνου τῷ ἐνταῦθα ἀντιπροσώπῳ τοῦ Πατριάρχου τῶν Παλαιοσύρων Πέτρῳ καὶ τῷ ἐγκρίτῳ ὁμογενεῖ Πέτρῳ Σκυλίτσῃ, διὰ δὲ τοῦ ἱερολογιωτάτου Τριτεύοντος Βενιαμὶν τῷ μητροπολίτῃ πρώην Κώου Παύλῳ.

Τῷ δὲ πανοσιολ. Σχολάρχῃ τῆς ἐν Χάλκῃ Θεολογικῆς ἀρχιμ. Ἀποστόλῳ Χριστοδούλου, ἄγοντι ὡσαύτως τὴν ἐπέτειον αὐτοῦ, ἡ Α. Θ. Π. συνεχάρη αὐτοπροσώπως ἐπὶ τῇ εὐκαιρίᾳ τῆς αὐτόθι σήμερον μεταβάσεως Αὐτῆς.

— *Ἀπονομὴ παρασήμου.* — Πάνυ εὐαρέστως ἀναγράφομεν ὅτι ἡ Σεβαστὴ Αὐτοκρατορικὴ Κυβέρνησις εὐηρεστήθη ν' ἀπονείμῃ τὸ παράσημον Ὀσμανιὲ τετάρτης τάξεως τῷ ἀνεψιῷ τῆς Α. Θ. Π. τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου Νικολάῳ Βλιάδῃ.

— *Ἐπίσκεψις.* — Τῇ παρελθούσῃ Τρίτῃ προσῆλθεν εἰς τὰ Πατριαρχεῖα καὶ ὑπέβαλε τὰ σέβη αὐτοῦ ἀσπασάμενος τὴν δεξιὰν τῆς Α. Θ. Παναγιότητος ὁ ἐν τῇ ἡμετέρᾳ πόλει παραπιδημῶν πρωθιερεὺς ἐν Ὀδησσῷ Ἄγγελος Πεφάνης, προϊστάμενος τῆς αὐτόθι ἑλληνικῆς ὀρθοδόξου Κοινότητος συνοδευόμενος ὑπὸ τῆς συζύγου αὐτοῦ καὶ τῆς ἐλλογίμου διευθυντρίας τοῦ ἐν Ὀδησσῷ Παρθεναγωγείου τῆς ὁμογενοῦς κοινότητος.

— *Ἀναχώρησις.* — Τυχὼν ἀδείας μηνιαίας ἀπουσίας ἀπέρχεται αὔριον εἰς Ἅγιον Ὄρος καὶ ἐντεῦθεν εἰς τὴν

πατρίδα αὐτοῦ Χίον ὁ ἀρχειοφύλαξ τοῦ Πατριαρχικοῦ ἀρχειοφυλακίου ἀρχιμανδρίτης Ἰωακείμ Φορόπουλος.

Ἀδεία τῆς Α. Θ. Π. ἀπῆλθεν χθὲς εἰς τὴν πατρίδα αὐτοῦ Συγὴν ὁ ἱερολογ. ὑπογραμματεὺς τῆς ἱερᾶς Συνόδου Γεννάδιος Ἀλεξιάδης.

Ἐκκλησία Ρωσίας.

—*Πρωτεῦον Μέλος τῆς Ἁγ. Διοικούσης Συνόδου τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ρωσίας.* — Δι' Αὐτοκρατορικοῦ οὐκαζίου Πρωτεῦον Μέλος τῆς Ἁγιωτάτης Συνόδου τῆς Ρωσίας εἰς ἀντικατάστασιν τοῦ ἀποβιώσαντος Μητροπολίτου Κιέβου Ἰωαννικίου διωρίσθη ὁ Σεβ. Μητροπολίτης Πετρουπόλεως καὶ Λαδόγης Ἀντώνιος. Τὸ οὐκάζιον τοῦ διορισμοῦ αὐτοῦ ἔχει ὡς ἀκολούθως. **«Διατάσσομεν πανευμενῶς ὅπως ὁ ἐκ τῶν Μελῶν τῆς Συνόδου Μητροπολίτης Πετρουπόλεως Ἀντώνιος ὑπάρχῃ Πρωτεῦον Μέλος τῆς Ἁγιωτάτης Συνόδου.»**

(ὑπ). **«Νικόλαος.»**

Ἐν Πέτεργωφ, 9 Ἰουνίου 1900.

Ἐκκλησία Κύπρου.

Ὑπὸ τῆς ἱερᾶς Συνόδου τῆς Ἐκκλησίας Κύπρου ἐξεδόθη ἔναγχος ἐπὶ τῇ ἐπικειμένῃ ἐκλογῇ νέου Ἀρχιεπισκόπου Κύπρου σχετικὴ ἐγκύκλιος, ἐξ ἧς ἀποσπῶμεν τὰ ἀκόλουθα.

«Ἡ Ἱερὰ τῆς Ἐκκλησίας τῆς Κύπρου Σύνοδος, ἀσχολουμένη εἰς τὴν διακανόνισιν τῶν ἀφορώντων εἰς τὴν ὅσον οὔπω γεννησομένην ἐκλογὴν ἀρχιεπισκόπου τῆς ἡμετέρας νήσου καὶ διακαῶς ἐπιποθοῦτα ὅπως ἡ ἐκλογὴ αὕτη διεξαχθῇ ἐν πάσῃ τῇ δυνατῇ ἁρμονίᾳ καὶ τάξει καὶ τὸ ἀγνὸν τοῦ Κυπρίου λαοῦ φρόνιμα νομιμώτερον ἐκδηλωθῇ, προλαμβανομένου οὕτω παντὸς παραπόνου δυναμένου ἄλλως νὰ γεννηθῇ κατὰ τὴν ἐν λόγῳ ἐκλογήν, ἀπεφάσισε τὸν καταρτισμὸν ἐκλογικῶν καταλόγων, ἐπὶ τῇ βάσει τῶν ὁποίων νὰ γείνῃ ἡ ἐκλογὴ αὕτη.

Οἱ ἐκλογικοὶ οὗτοι κατάλογοι καταρτισθήσονται ὡς ἀκολούθως· Οἱ ἱερεὶς ἢ ὁ ἱερεὺς ἑκάστης ἐνορίας, πόλεως ἢ κωμοπόλεως, κώμης ἢ χωρίου μετὰ τῆς ἐπιτροπῆς ἑκάστης ἐκκλησίας καὶ τοῦ Μουκτάρη θέλουσιν ἀσχοληθῆ ἅμα τῇ παραλαβῇ τῆς παρούσης ἐγκυκλίου εἰς τὸν καταρτισμὸν ἐκλογικοῦ καταλόγου ἐγγράφοντες ἐν αὐτῷ πάντας τοὺς ἄνδρας τοὺς ἔχοντας ἡλικίαν ἀπὸ (20) εἴκοσιν ἐτῶν καὶ ἄνω καὶ κατοικοῦντας ἐν τῇ ἐνορίᾳ τῆς πόλεως ἢ κωμοπόλεως, κώμης ἢ τῷ χωρίῳ αὐτῶν.

Ἀντίγραφον τοῦ οὕτω καταρτισθησομένου καταλόγου δέον νὰ τεθῇ ἐν περιόπτῳ τόπῳ τῆς ἐνορίας ἢ τοῦ χωρίου ἐπὶ ἑπταήμερον πρὸς ἐπιδιόρθωσιν τυχόντος λάθους, καὶ τούτου ὕστερον ἀντίγραφον ὑπογεγραμμένον ὑπό τε τῶν Ἱερέων ἢ τοῦ Ἱερέως, τῆς Ἐπιτροπῆς τῆς Ἐκκλησίας καὶ τοῦ Μουκτάρη ἐσφραγισμένον νὰ σταλῇ πρὸς τὸ γραφεῖον τῆς Ἱερᾶς Συνόδου οὐχὶ βραδύτερον τῆς εἰκοστῆς (20) προσεχοῦς Ἰουλίου. Ἐν περιπτώσει διαφωνίας κατὰ τὸν καταρτισμὸν τοῦ καταλόγου ἡ διαφορὰ θὰ λύηται κατὰ τὴν γνώμην τῶν πλειόνων ὡς ἄνωθι ἐπιτετραμμένων τὸν καταρτισμὸν τοῦ καταλόγου.

Ἡ ἐκτέλεσις τοῦ καθήκοντος τούτου ἀνατίθεται ἰδίᾳ καὶ κατ' ἐξοχὴν εἰς τοὺς Ἱερεῖς, οἵτινες ὀφείλουσι νὰ φροντίσωσιν ὅπως οἱ περὶ ὧν ὁ λόγος κατάλογοι καταρτισθῶσιν ἐν πάσῃ τῇ δυνατῇ ἀκριβείᾳ καὶ ἀμεροληψίᾳ· οἱ δὲ τυχὸν ἀμελήσαντες εἰς τοῦτο τιμωρηθήσονται προσηκόντως ἐκκλησιαστικῶς».

ΣΧΟΛΩΝ ΤΕΛΕΤΑΙ

Α'.

Ζωγραφείου Γυμνασίου.

Τὸ ἐν Σταυροδρομίῳ Ζωγράφειον Γυμνάσιον τελοῦν τῇ παρελθούσῃ Κυριακῇ τὴν ἀπονομὴν τῶν πτυχίων τοῖς τελειοφοίτοις αὐτοῦ πολὺν φιλόμουσον καὶ λόγιον κόσμον συνήγειρε. Τῆς τελετῆς προέστη ἡ Α. Θ. Π. ὁ Οἰκουμενικὸς Πατριάρχης περιστοιχιζόμενος ὑπὸ ἐνίων συνοδικῶν ἀρχιερέων καὶ ἄλλων ἀνωτέρων λογίων κληρικῶν, παρῆν δὲ καὶ ἡ Α. Ε. ὁ ἐνταῦθα πρεσβευτὴς τῆς Ἑλλάδος Ν. Μαυροκορδάτος μετά τινων ἐκ τοῦ προσωπικοῦ τῆς πρεσβείας, αἱ ΑΑ. ΕΕ. ὁ Ἰωάννης Βιθυνὸς ἐφέντης, μέλος τοῦ ἐν τοῖς Πατριαρχείοις Δ. Ε. Μ. Συμβουλίου, ὁ Ἀβραὰμ Βαπορίδης ἐφέντης, ἐκπροσωπῶν τὴν Α. Ε. τὸν ὑπουργὸν τῆς δημοσίας ἐκπαιδεύσεως καὶ ἐσμὸς ἄλλος ἐπιστημόνων καὶ λογίων.

Τῆς συνήθους ἱεροτελεστίας γενομένης, ὁ μὲν ἐλλόγιμος σχολάρχης Μ. Κεφάλας ἀνέγνω τὴν σχετικὴν ἔκθεσιν περὶ τῆς κατὰ τὸ λῆξαν σχολικὸν ἔτος πνευματικῆς καταστάσεως, εὐάρεστον μὲν τὴν πορείαν τοῦ ἱδρύματος καταδηλοῦσαν, πολλὰ δὲ τὰ βελτιωτέα ἐν τῷ μέλλοντι καὶ τὴν ἐπὶ τὰ κρείττω ρύθμισιν αὐτοῦ εἰσηγουμένην, ὁ δὲ ἐκ τῶν ἐφόρων τοῦ Γυμνασίου ἀξιότιμος Λ. Λιμαράκης ἰατρὸς τὴν περὶ τῆς οἰκονομικῆς, ἐξ ἧς ἐγνώσθη ὡσαύτως πάνυ εὐαρέστως ὅτι χάρις εἰς τὴν ἐγνωσμένην δραστηριότητα καὶ φιλογένειαν καὶ τοὺς μόχθους τῆς ἐφορείας, τὸ παιδευτήριόν ἐστι τοὐντεῦθεν ἀπηλλαγμένον τοῦ ἄχθους τῶν ἑκάστοτε ἐτησίων ἐλλειμμάτων, ἐπιτευχθέντος, τῇ συμπράξει τῆς φιλογενοῦς Κεντρικῆς Ἐφορείας τῆς Κοινότητος καὶ τῶν μερικῶν ἐπιτροπῶν τῶν ἐνοριακῶν ναῶν, τοῦ οἰκονομικοῦ ἰσοζυγίου.

Τῶν ἀποφοίτων μετέπειτα, ἓξ τὸν ἀριθμόν, λαβόντων ἀπὸ τῶν χειρῶν τῆς Α. Θ. Π. τὰ οἰκεῖα πτυχία, ὁ σχολάρχης διὰ προσφόρου καὶ συντόμου προσφωνήματος ἀπέτεινε πατρικὰς νουθεσίας· εἶτα ἡ Α. Ε. ὁ

Ἀβρακὰμ Βαπορίδης ἐφέντης εἶπε βραχέα ἐκ μέρους τῆς Α. Ε. τοῦ ὑπουργοῦ Ζουχδῆ πασᾶ, καὶ ἐν τέλει ἡ Α. Θ. Π. ἐπισφραγίζουσα τὴν τελετὴν καὶ ἐπευλογοῦσα τοὺς μόχθους τῶν ἐργασθέντων ἀπήγγειλε τὴν ἀκόλουθον προσλαλιάν.

Ἀκροασάμενοι μετὰ τῆς προσηκούσης προσοχῆς τῆς λογοδοσίας τοῦ ἐλλογίμου Διευθυντοῦ καὶ τῆς ἐκθέσεως τοῦ ἐκ τῶν ἀξιοτίμων Ἐφόρων, Κ. Λιμαράκη ἐν αἷς μετ' ἀκριβείας ἐξιστορήθη ἥ τε ἐκπαιδευτικὴ καὶ ἡ οἰκονομικὴ κατάστασις τῆς Σχολῆς ταύτης, ἐκδηλοῦμεν τὴν ἐνδόμυχον ἡμῶν ἀγαλλίασιν ὅτι καὶ ἐφέτος συμπληρωθέντος θείᾳ συνάρσει τοῦ κύκλου τῶν διδακτέων μαθημάτων, καὶ τῆς ἐπ' αὐτῶν νενομισμένης δοκιμασίας περατωθείσης αἰσίως, κατεδείχθη ὅτι οἱ κόποι τῶν ἐν αὐτῇ ἐργαζομένων ἱκανοποίησαν τὰς κοινὰς προσδοκίας, ἁπάντων διδασκόντων τε καὶ διδασκομένων δικαιωσάντων τὰς ἐλπίδας τῶν ἀξιοτίμων Ἐφόρων, τῶν γονέων καὶ λοιπῶν φιλομούσων ὅσοι ποθοῦσι καὶ εὔχονται τὴν ἐν τῷ Γυμνασίῳ τούτῳ ὑγιᾶ καὶ ἀρτίαν παίδευσίν τε καὶ μόρφωσιν..

Ὅθεν παρεστῶτες σήμερον ἐνταῦθα ἵνα ἐπευλογήσωμεν τοὺς καρποφόρους μόχθους τῶν ἐν τῷ Ζωγραφείῳ τούτῳ Ἐκπαιδευτηρίῳ κοπιασάντων καὶ τὰ κράτιστα αὐτοῖς ἐπευχηθῶμεν, φαιδρῷ τῷ προσώπῳ βλέπομεν τοὺς τελειοδιδάκτους, καὶ μετὰ θάρρους καὶ χρηστῶν ἐλπίδων πάντες ἐνατενίζομεν πρὸς αὐτούς, ὡς μέλλοντας νὰ μεταβῶσιν ἤδη εἰς τὸν κοινωνικὸν βίον καὶ καταταχθῶσιν εἰς τὴν φάλαγγα τῶν παρ' ἡμῖν ἐνασχολουμένων περὶ τὰ γράμματα, τὰς ἐπιστήμας, τὰς τέχνας, τὸ ἐμπόριον.

Ὁ ἄνθρωπος, ἀγαπητοί, φύσει ποθῶν καὶ ἐπιδιώκων τὴν εὐτυχίαν αὐτοῦ, ἀποκτᾶται ταύτην διὰ τῆς ἀσκήσεως τῶν ὑπὸ τοῦ Πλάστου δοθέντων αὐτῷ χαρισμάτων ἐν τῇ μορφώσει τοῦ νοῦ καὶ τῆς καρδίας, καὶ διὰ τῶν γνώσεων ὧν ἡ πρόσκτησις κατορθοῦται διὰ τῆς ἐν τοῖς Σχολείοις ἐπιμεμελημένης παιδεύσεως· διὰ τοιούτων δὲ γνώσεων πεποίθαμεν ὅτι καὶ τὸ Ζωγράφειον Γυμνάσιον, ὑπὲρ οὗ τόσαι θυσίαι ἐγένοντο καὶ τόσαι δαπάναι ἐτησίως καταβάλλονται, ἐφωδίασε καὶ τοὺς ἀπολυομένους σήμερον ἀποφοίτους αὐτοῦ.

Ἡμεῖς ἀρκούμενοι εἰς τὰς ἀρτίως δοθείσας αὐτοῖς παρὰ τῶν ἁρμοδίων καλὰς ὑποθήκας πρὸς ἀπρόσκοπτον ἐν τῷ κοινωνικῷ βίῳ εὐδοκίμησιν, συνιστῶμεν ἁπλῶς αὐτοῖς ὅπως μὴ πειραζόμενοι ἐπιτρέψωσί ποτε νὰ ἐκπέσωσιν αὗται τῆς μνήμης, ἀλλ' ἀνεξιτήλους ἔχοντες ἐν τῇ διανοίᾳ κατευθύνωσι τὰ διαβήματα πρὸς αὐτὰς οὕτως, ὥστε ἡ μὲν κοινωνία νὰ διαπιστωθῇ ὅτι ἡ ἐν τῷ Ζωγραφείῳ παίδευσις αὐτῶν ἐγένετο ἰσχυρὰ δύναμις βίου καὶ ἀσφαλὴς παράγων εὐημερίας καὶ προόδου διά τε ἑαυτοὺς καὶ διὰ τοὺς ἄλλους, καὶ ὅτι ἐπομένως ἀπελύθησαν τῆς Σχολῆς κάλλιστα κατηρτισμένοι πρὸς οἱονδήποτε στάδιον ἡ θεία Πρόνοια ἔχει αὐτοὺς προωρισμένους..

Ἐπικαλούμενοι ἐπὶ πᾶσι τούτοις τὴν θείαν χάριν ὑπὲρ τοῦ Καθιδρύματος τούτου, μακαρίζομεν τὴν μνήμην τοῦ ἱδρυτοῦ, εὐλογοῦμεν τὴν ἔξοδον τῶν ἀποφοιτώντων καὶ τὴν προκοπὴν τῶν ὑπολοίπων, εὐλογοῦμεν τὸν ἀκραιφνῆ ζῆλον τῶν Ἐφόρων, τὴν πατρικὴν μέριμναν τοῦ Διευθυντοῦ καὶ τὴν φιλοπονίαν τῶν Καθηγητῶν, ἐπευχόμενοι αὐτοῖς καὶ ἁπάσῃ τῇ ὀρθοδόξῳ Κοινότητι Σταυροδρομίου, τῇ οὐδενὸς μέσου φειδομένῃ πρὸς προαγωγὴν καὶ βελτίωσιν τῶν κατ' αὐτὴν ἐκπαιδευτηρίων πᾶν ἀγαθόν.

Κύριος δὲ ὁ Θεὸς χαρίζοιτο ὑγείαν καὶ μακροβιότητα τῷ Μεγαλειοτάτῳ ἡμῶν Ἄνακτι, παρ' οὗ ἀπολαύουσι πατρικῆς καὶ τελεσφόρου προστασίας τὰ ἐκπαιδευτήρια ἡμῶν. Ἀμήν.

Β'.

Ἐθνικοῦ Ζαππείου Παρθεναγωγείου.

Πολὺς καὶ ἐπίλεκτος κόσμος συνέρρευσε τῇ παρελθούσῃ Κυριακῇ μ. μ. εἰς τὸ ἐθνικὸν Ζάππειον Παρθεναγωγεῖον, ὅπερ πρὸς τῇ καθιερωμένῃ ἐτησίᾳ τελετῇ τῆς ἀπονομῆς τῶν πτυχίων ταῖς ἀποφοιτώσαις αὐτοῦ, ἦγε καὶ τὴν εἰκοσιπενταετηρίδα τῆς ἱδρύσεως καὶ τοῦ πνευματικοῦ αὐτοῦ βίου. Τὸ ἀγλαὸν τοῦτο παρ' ἡμῖν φυτώριον, ὅπερ τελεσφόρως, ἀπροσκόπτως καὶ ζηλωτῶς διήνυσε τέταρτον αἰῶνος ἐργαζόμενον, διαπλάττον καὶ διαπαιδαγωγοῦν μητέρας τοῦ γένους ἡμῶν καὶ ἑλληνίδας δαδουχούσας τὸ ἱερὸν ζώπυρον τῆς χριστιανικῆς ἀγωγῆς καὶ μορφώσεως, πάνυ δικαίως ἀμειώτους κατὰ τὸ διαρρεῦσαν τοῦτο χρονικὸν διάστημα ἐτήρησε τὰς ἀκραιφνεῖς συμπαθείας τῆς καθ' ἡμᾶς κοινωνίας, οὐ μὴν δ' ἀλλὰ καὶ τῶν εὐχῶν καὶ εὐλογιῶν τῆς Μητρὸς Ἐκκλησίας ἠξίωται ἐπὶ τῇ καρποφόρῳ καὶ ἐθνωφελεῖ αὐτοῦ πορείᾳ καὶ δράσει. Τῆς τελετῆς προέστη, ὡς συνήθως, ἡ Α. Θ. Π. ὁ Οἰκ. Πατριάρχης περιστοιχούμενος ὑπὸ τῶν σεβασμ. ἁγίων συνοδικῶν Δέρκων Καλλινίκου, Ἀμασείας Ἀνθίμου, Βερροίας Κωνσταντίου, Μαρωνείας Ἰωακείμ, τοῦ καὶ προέδρου τοῦ Διοικητικοῦ Συμβουλίου τοῦ παιδευτηρίου, Γρεβενῶν Δωροθέου, Κορυτσᾶς Γερβασίου, Λέρου καὶ Καλύμνου Ἰωάννου καὶ Ἐλευθερουπόλεως Διονυσίου, τῶν παρεπιδημούντων μητροπολιτῶν Σωζοαγαθουπόλεως Κωνσταντίνου, Γάνου καὶ Χώρας Κωνσταντίνου, Διοκαισαρείας Νικοδήμου, Χαλεπίου Νεκταρίου καὶ Ἀμίδης Βενιαμίν, καὶ τῶν ἀντιπροσώπων τῶν ἁγίων Τόπων καὶ ἄλλων λογίων κληρικῶν. Εἰς τὴν τελετὴν παρῆν ὡσαύτως ἡ Α. Ε. ὁ ἐνταῦθα πρεσβευτὴς τῆς Ἑλλάδος Ν. Μαυροκορδάτος σὺν τῷ Α'. γραμματεῖ τῆς πρεσβείας κ. Λεβίδῃ, ἀντιπρόσωπος τῆς

Α. Ε. τοῦ ὑπουργοῦ τῆς δημοσίας ἐκπαιδεύσεως, οἱ διευθυνταὶ καὶ διευθύντριαι τῶν παρ' ἡμῖν ἀνωτέρων σχολῶν καὶ ἄλλοι πάμπολλοι ἐπιστήμονες καὶ λόγιοι. Τῆς εἰθισμένης ἱεροτελεστίας γενομένης ὑπὸ τῆς Α. Θ. Παναγιότητος, ἐψάλησαν οἱ εἰθισμένοι ὕμνοι ὑπὲρ τῆς Α. Α. Μ. τοῦ Ἄνακτος καὶ τῆς Α. Θ. Παναγιότητος. Εἶτα ὁ ἐκ τῶν μελῶν τοῦ Διοικητικοῦ Συμβουλίου τοῦ Παρθεναγωγείου καὶ γενικὸς γραμματεὺς ἀξιότιμος Γεώργιος Ἀποστολίδης, δικηγόρος, ἀνέγνω τὴν μακρὰν πως λογοδοσίαν, δι' ἧς ἀπεικόνισε τὸν εἰκοσιπενταετῆ βίον τοῦ ἱδρύματος καὶ ἐξῆρεν ἔνθεν μὲν τὴν γενναιοφροσύνην καὶ τὴν φιλοπατρίαν τοῦ τε ἀειμνήστου ἱδρυτοῦ Κωνσταντίνου Ζάππα καὶ τὴν τοῦ ἀοιδίμου Ἡροκλέους Βασιάδου, ἴσα τῷ ἱδρυτῇ συμπράξαντος εἰς τὴν ἵδρυσιν καὶ παγίωσιν τοῦ μορφωτηρίου τῆς θηλείας νεότητος, ἔνθεν δὲ τὴν ἀγαστὴν καὶ φερέπονον δράσιν τῶν μετέπειτα ὑπὲρ τῆς ἀπροσκόπτου λειτουργίας μετ' ἀφοσιώσεως ὑπερτέρας παντὸς ἐπαίνου μοχθησάντων καὶ ἰδίᾳ ἀπὸ τοῦ χρόνου τῆς ἀναθέσεως τῆς διευθύνσεως αὐτοῦ εἰς χεῖρας τῆς ἐλλογίμου διευθυντρίας Εὐθαλίας Ἀδάμ, πρωτοτόκου πνευματικῆς θυγατρὸς τοῦ ἱδρύματος καὶ τῆς ὑποδιευθυντρίας ἐλλογίμου Ἑλένης Στρούβαλη.

Τὸν κ. Γεώργιον Ἀποστολίδην διαδέξατο ἡ διευθύντρια Ε. Ἀδάμ, ἥτις διὰ προσφωνήματος καταλλήλου χρησιμωτάτας ἔδωκεν ὑποθήκας ταῖς ἀποφοιτώσαις. Ἀφοῦ δὲ αἱ κατὰ τὸ ἔτος τοῦτο τελειόφοιτοι 21 τὸν ἀριθμόν, ὧν 8 τοῦ Διδασκαλείου, καὶ 13 τοῦ Γυμνασίου ἔλαβον ἀπὸ τῶν χειρῶν τῆς Α.Θ. Παναγιότητος τὰ πτυχία, ἡ τελετὴ ἔληξε διὰ τῆς ἑπομένης προσλαλιᾶς τῆς Α. Θ. Παναγιότητος:

Φιλόμουσος ὁμήγυρις!

Μεγάλην αἰσθανόμεθα τὴν χαράν, καὶ ὁλοψύχως δοξάζομεν τὸν παράγαθον Θεὸν ἐπὶ τῇ καὶ κατὰ τὸ ἔτος τοῦτο ἀπροσκόπτῳ λειτουργίᾳ τοῦ καλλιπρεποῦς τούτου τῶν μουσῶν τεμένους, ὅπερ τῇ χάριτι τοῦ Ὑψίστου ἀπολύον σήμερον ταῖς εὐλογίαις τῆς Ἐκκλησίας παραδίδωσι τῇ καθ' ἡμᾶς κοινωνίᾳ νεάνιδας ἄριστα συγκεκροτημένας, καὶ ἐφωδιασμένας δι' ὅλων τῶν μέσων δι' ὧν ἡ γυνὴ δύναται οἱανδήποτε καὶ ἂν τραπῇ ὁδὸν ἐν τῇ κοινωνίᾳ καταστῆναι χρηστή, ἐπιδέξιος ἐκπληρωτὴς τοῦ καθήκοντος, ἐπιστήμων τροφὸς καὶ παιδαγωγός.

Ναί, χαίρομεν ἀληθῶς ἐπὶ τούτῳ καὶ οὐ μόνον ἡμεῖς, ἀλλὰ καὶ πάντες οἱ παρόντες καὶ οἱ παραστάντες ποτὲ ἐν ταῖς παραδόσεσιν ἢ καὶ ἐν ταῖς ἐξετάσεσι τῶν Ζαππίδων· διότι διὰ τῶν οὕτω κατ' ἔτος ἀποφοιτωσῶν νεανίδων αὐξάνει ἡ φάλαγξ τῶν μεμορφωμένων γυναικῶν, δι' ὧν ἀναπτύσσεται ἡ κατὰ Χριστὸν οἰκογένεια καὶ τίθενται τὰ ἀσφαλῆ θεμέλια τῆς ἐν τῷ ἡμετέρῳ Γένει ἀναπλάσεως. Ὁμολογούμενόν ἐστι καὶ ἀναντίρρητον ὅτι ἐνίοτε ἀντίθετα παρήχθησαν ἀποτελέσματα ἐκ Σχολῶν, τῆς ψευδοπαιδείας ὑποδυομένης τὸ ὄνομα τοῦ πολιτισμοῦ καὶ λαφυραγωγούσης τὴν ἀρετήν, ἀλλ' ἀκριβῶς διὰ τοῦτο ἡ ἡμετέρα Ἐκκλησία ἔχει ἀνέκαθεν ἀναλαβοῦσα καὶ ἐποπτεύουσα τὰ καθ' ἡμᾶς Ἐκπαιδευτήρια, ὅπως ἀποκλείηται μὲν ἐξ αὐτῶν ἡ ψευδὴς παιδεία «ἥτις οὐκ ἔστιν ἄνωθεν κατερχομένη, ἀλλ' ἐπίγειος», ἐκτρέφηται δὲ ἡ νεολαία ἐν παιδείᾳ καὶ νουθεσίᾳ Κυρίου, καὶ οὕτως ὑπὸ τὴν ἐκκλησιαστικὴν προστασίαν τὰ Σχολεῖα δωροῦνται τὴν χάριν τῆς θρησκείας καὶ τὴν χάριν τῆς ἀληθοῦς παιδείας. τῶν δύο τούτων παραγόντων τῆς ἀληθοῦς εὐδαιμονίας τῶν ἀτόμων καὶ τῶν κοινωνιῶν.

Ὅθεν ὑπὸ τὴν σκέπην καὶ τὰς εὐλογίας τῆς Ἐκκλησίας καὶ τὸ Ζάππειον Παρθεναγωγεῖον διατελοῦν κατὰ τὰς ὁριστικὰς διαταγὰς τοῦ ἀοιδίμου ἱδρυτοῦ, καὶ ἐπιζήλως συνεχίζον τὴν ὑπ' ἐκείνου διαχαραχθεῖσαν πορείαν συμβάλλεται τὰ μέγιστα εἰς τὴν ἀνάπτυξιν τῆς καθ' ἡμᾶς κοινωνίας, τροφὴν παρέχον στερεὰν ταῖς ἐν αὐτῷ μαθητευούσαις νεάνισι, καὶ μορφοῦν εὐσεβῶς καὶ ἐλληνοπρεπῶς αὐτὰς ἔνθεν μὲν τοῖς θρησκευτικοῖς μαθήμασιν, ἔνθεν δὲ τοῖς τῶν σεμνῶν Μουσῶν καὶ Χαρίτων παντέρπνοις μελήμασιν. Ἐφ' ᾧ καὶ ἡμεῖς ἐπιδαψιλευόμενοι καθηκόντως τὰς πατριαρχικὰς ἡμῶν εὐλογίας, τῷ ἐντίμῳ Διοικητικῷ Συμβουλίῳ, ταῖς Κοσμητρίαις, τῇ Διευθύνσει καὶ ἅπαντι τῷ διδάσκοντι προσωπικῷ, ἀφ' ὧν ἐμόχθησαν καὶ κατὰ τὸ ἔτος τοῦτο ὑπὲρ τῆς λυσιτελοῦς καὶ καρποφόρου λειτουργίας τοῦ Παρθεναγωγείου, καὶ συγχαίροντες ἔπειτα ταῖς τελειοφοίτοις ἐπὶ τῇ προσκτήσει τοῦ πολυτίμου πτυχίου παραγγέλλομεν αὐταῖς πατρικῶς ἵνα καθ' ἅπαντα τὸν βίον διατελῶσι ἀγαπῶσαι τὸν Θεόν, διότι «τοῖς ἀγαπῶσι τὸν Θεὸν πάντα συνεργεῖ εἰς τὸ ἀγαθόν»· μηδέποτε ἐπιλάθωνται τοῦ εἶναι εὐσεβεῖς, διότι «γυνὴ εὐσεβὴς εὐλογεῖται»· φέρωσι πάντοτε τὴν περιβολὴν τῆς αἰδοῦς καὶ σωφροσύνης, διότι ἡ αἰδὼς καὶ ἡ σωφροσύνη εἰσὶν αἱ πρόδρομοι καὶ φρουροὶ πάσης ἀρετῆς· μηδὲ δουλεύωσί ποτε ταῖς ματαιότησι τοῦ κόσμου, ἀλλὰ μόνον ταῖς ἀληθείαις τοῦ Θεοῦ, «διότι καὶ ὁ κόσμος παράγεται καὶ ἡ ἐπιθυμία αὐτοῦ, ὁ δὲ ποιῶν τὸ θέλημα τοῦ Θεοῦ μένει εἰς τὸν αἰῶνα».

Ἐν τέλει εὐχόμεθα εἰς Θεὸν αἰσίαν καὶ ἀείποτε καρποφόρον τὴν λειτουργίαν τοῦ ἐθνικοῦ τούτου Παρθεναγωγείου ὑπὸ τὴν κραταιὰν αἰγίδα τοῦ φιλομούσου ἡμῶν Ἄνακτος Σουλτὰν Ἀπτοὺλ Χαμήτ, ὅν ὁ Ὕψιστος διατηρείη ἀκλόνητον ἐπὶ τοῦ ἐνδόξου αὐτοῦ θρόνου. Ἀμήν.

ΛΟΓΟΔΟΣΙΑ
ΠΕΡΙ ΤΟΥ ΣΧΟΛΙΚΟΥ ΕΤΟΥΣ 1899-1900 ΤΗΣ ΜΕΓΑΛΗΣ ΤΟΥ ΓΕΝΟΥΣ ΣΧΟΛΗΣ

ΑΝΑΓΝΩΣΘΕΙΣΑ

ὑπὸ τοῦ Σχολάρχου Ἀρχ. ΜΙΧΑΗΛ ΚΛΕΟΒΟΥΛΟΥ

Τῇ 11ῃ Ἰουνίου 1900.

Ζ'. Ἐπιτραπήτω μοι νῦν μετὰ τὰ εἰρημένα νὰ ἐπισυνάψω βραχέα τινὰ καὶ περὶ τῶν κατὰ τὸ λῆγον ἔτος συμβατῶν ἐν τῇ Σχολῇ μεταβολῶν.

Ὁ θάνατος τοῦ ἀειμνήστου καθηγητοῦ Ἰωάννου Ἀριστοκλέους, ὅστις διὰ τῆς μελισταγοῦς αὐτοῦ διδασκαλίας, τοῦ προσηνοῦς ἤθους καὶ τῆς παραδειγματικῆς φιλοπονίας ἄληστον κατέλιπε τὴν ἑαυτοῦ μνήμην παρά τε τοῖς καθηγηταῖς καὶ μαθηταῖς τῆς Σχολῆς, προὐκάλεσε μεταβολήν τινα ἐν τῷ καθηγητικῷ ὁμίλῳ, τῶν ὑπὸ τοῦ ἀοιδίμου διδασκομένων μαθημάτων τῆς ἱστορίας καὶ φιλοσοφίας ἀνατεθέντων τῇ ἐγκρίσει τῆς Μητρὸς Ἐκκλησίας τοῖς γνωστοῖς τῷ καθ' ἡμᾶς δημοσίῳ διδάκτορσι καὶ καθηγηταῖς κ. κ. Βασιλείῳ Μυστακίδῃ καὶ Μηνᾷ Αὐθεντοπούλῳ, οἵτινες ἀμφότεροι τέκνα τῆς Σχολῆς ὄντες καὶ τοῖς ἴχνεσι τοῦ ἀοιδίμου κατακολουθοῦντες ἄριστα τὰ ἑαυτῶν καθήκοντα ἐπετέλεσαν. Πέποιθε δὲ ἡ Σχολή, ὅτι διὰ τῆς ἐνούσης αὐτοῖς ἐπιστήμης θέλουσιν ἀναδειχθῆ ἐν οὐ μακρῷ χρόνῳ ἐφάμιλλοι τοῦ ἀοιδίμου.

Ἑτέρα μεταβολὴ ἐγένετο κατὰ τὸ ἔτος τοῦτο ἐν τῷ τρόπῳ τῆς διεξαγωγῆς τῶν προφορικῶν ἐξετάσεων τῶν τελειοφοίτων. Ἀντὶ δηλονότι νὰ παρίστανται καθ' ἑκάστην πρὸς ἐξέτασιν τρεῖς ὡρισμέναι ἑξάδες μαθητῶν ἐξ ὧν ἡ μία νὰ ἐξετάζηται ἐν τοῖς Ἑλληνικοῖς ἅπασιν, ἐκ δὲ τῶν λοιπῶν δύο ἡ μία ἐν τοῖς **ἐπιστημονικοῖς**: τῇ Χριστιανικῇ Ἠθικῇ, τῇ Πειραματικῇ Φυσικῇ καὶ τῇ Πολικικῇ ἱστορίᾳ, ἀνὰ δύο μαθηταὶ ἐν ἑκάστῳ μαθήματι, καὶ ἡ ἑτέρα ἐν τοῖς **γλωσσικοῖς**: τοῖς Λατινικοῖς, Τουρκικοῖς καὶ Γαλλικοῖς, ἐπίσης ἀνὰ δύο ἐν ἑκάστῳ μαθήματι—ὡς ἀπό τινων ἐτῶν ἐγίνετο—ἐνεκρίθη ὑπὸ τοῦ καθηγητικοῦ Συλλόγου ὅπως ἐξετασθῶσιν ἅπαντες οἱ μαθηταὶ τῆς τάξεως ἐν ἅπασι τοῖς ἐν τῷ προγράμματι τῶν ἐξετάσεων μαθήμασι, καὶ δὴ οὕτως ὥστε ἅπασα μὲν ἡ τάξις νὰ παρίσταται καθ' ἑκάστην, ποικιλίας δὲ χάριν νὰ μὴ περιορίζηται ἡ ἐξέτασις ἐν ἑνὶ μόνον μαθήματι, ἀλλὰ νὰ ἐξετάζωνται τρία καθ' ἑκάστην μαθήματα. Εἰς τὴν μεταβολὴν δὲ ταύτην τοῦ τρόπου τῆς προφορικῆς δοκιμασίας προέβη ἡ Σχολὴ μείζονα καθὰ εἴπομεν, τὴν ἐξ αὐτῆς προσωπικὴν ὠφέλειαν θέλουσα νὰ καταστήσῃ. Δὲν ἠστόχησε δέ, ὡς φαίνεται, τοῦ σκοποῦ.

Η'. Ταῦτά εἰσι, Παναγιώτατε Δέσποτα καὶ ἡ λοιπὴ σεβαστὴ φιλόμουσος ὁμήγυρις τὰ κατὰ τὴν Σχολὴν ἐν τῷ λήγοντι τούτῳ ἔτει. Ἐπειδὴ δὲ εἴθισται κατὰ τὴν ἐπισφραγίζουσαν τὴν λῆξιν τοῦ σχολικοῦ ἔτους ταύτην ἡμέραν νὰ ἐξαγγέλλωνται ἀπὸ τοῦ βήματος τούτου αἱ κατ' αὐτὸ εἰς τὴν Σχολὴν γενόμεναι δωρεαί, τῷ ἔθει τούτῳ ἑπόμενος ἀναγράφω καὶ ταύτας, καίπερ ὀλιγίστας οὔσας.

Ἡ Αὐτοῦ Θειοτάτη Παναγιότης, ὁ Οἰκουμενικὸς Πατριάρχης ἐδωρήσατο τῇ βιβλιοθήκῃ τῆς Σχολῆς δύο (2) ἀντίτυπα τῆς συγγραφῆς «Resumé du Calendrier de l' Eglise de l' Orient» par F. Domici 1899· ἓν (1) ἀντίτυπον τῆς συγγραφῆς «Réponse à l' article puplié dans le journal russe «Nouvelles de St. Pétersbourg» relativement aux proprietés des lieux saintes sises en Bessarabi 1899· καὶ ἓν (1) φυλλάδιον ἐπιγραφόμενον «Γενικὴ Ρωσικὴ συνέλευσις περὶ τῆς ὑποθέσεως τῶν Ρασκολνίκων (Παλαιοπίστων)» ἐν Καζάν, 1897.

Ὁ Πανοσιολογ. Ἱερομόναχος κ. Θεόφιλος Πασχαλίδης ἓν (1) ἀντίτυπον τῆς ὑπ' αὐτοῦ ἐκ τοῦ Ρωσικοῦ εἰς τὸ ἑλληνικὸν μεταφράσεως «Λόγων τοῦSabler».

Ὁ Ἐκκλησιαστικὸς Μουσικὸς Σύλλογος ἓν (1) ἀντίτυπον τοῦ πρώτου τεύχους τοῦ ὁμωνύμου αὐτοῦ Περιοδικοῦ.

Ὁ Ἐλλογιμ. Καθηγητὴς τῆς Σχολῆς κ. Ἰωάννης Χλωρὸς ἓν (1) ἀντίτυπον τοῦ πρώτου τόμου τοῦ ὑπ' αὐτοῦ ἐκδιδομένου Τουρκοελληνικοῦ Λεξικοῦ.

Ὁ ἐλλογιμ. κ. Ἰορδάνης Καρολίδης, ἓν (1) ἀντίτυπον τῶν ὑπ' αὐτοῦ ἐκδοθέντων «Ὠδῶν καὶ ἐπιγραμμάτων».

Ὁ ἐλλογιμ. κ. Γεώργιος Παπαδόπουλος ἓν (1) ἀντίτυπον τοῦ κατὰ τὴν ἐπέτειον τοῦ Ἐκκλησιαστικοῦ Μουσικοῦ Συλλόγου ἐκφωνηθέντος ὑπ' αὐτοῦ Πανηγυρικοῦ.

Οἱ ἐρίτιμοι Διευθυνταὶ τῶν Ἐφημερίδων «Κωνσταντινουπόλεως καὶ «Νέας Ἐφημερίδος» καὶ τῆς ἐν Παρισίοις ἐκδιδομένης «L' Orient» τὰ κατὰ τὸ ἔτος τοῦτο ἐκδοθέντα φύλλα.

Διὰ τῶν εἰς βιβλία τούτων δωρεῶν, αἵτινες ἀπ' οὐδενὸς ἔτους ἐλλείπουσιν καὶ ἐφ' αἷς πολλὰς ἀπονέμει ἡ Σχολὴ τοῖς δωρηταῖς εὐχαριστίας, πλουτίζεται μὲν ὁπωσοῦν ἡ τῆς Σχολῆς βιβλιοθήκη, δὲν ἀποκτᾷ ὅμως αὕτη τὰς συγγραφὰς ἐκείνας, ὧν ἡ μελέτη ἠδύνατο νὰ προαγάγῃ τὴν παιδευτικὴν τῆς Σχολῆς ἐργασίαν. Καὶ διὰ τοῦτο ἀνάγκη πρὸς ταῖς δωρεαῖς ταύταις νὰ διατίθηται ἐτησίως ὑπὸ τῆς Σχολῆς ποσόν τι πρὸς ἀπόκτησιν τοιούτων ἀναγκαίων αὐτῇ συγγραφῶν.

Πλὴν τῶν εἰς τὴν Βιβλιοθήκην τῆς Σχολῆς τούτων δωρεῶν χρηματικὴ δωρεὰ οὐδεμία δυστυχῶς κατὰ τὸ λῆγον ἔτος ἐγένετο. Ἀλλ' ἴσως τὸ κενὸν τοῦτο πληρωθῇ ἐν τῷ προσεχεῖ ἔτει διὰ παρομοίας πρὸς τὴν γενναίαν τοῦ ἀοιδίμου Συγγροῦ δωρεᾶς καὶ εἰσπράξεως τῶν κληροδοτημάτων τῶν ἀοιδίμων Χρηστάκη Ζωγράφου καὶ Γεωργιάδου.

Θ'. Πρὶν ἢ καταπαύσω τὸν λόγον καθῆκον ἀπαραίτητον ἐκπληρῶν διακηρύττω δημοσίᾳ σήμερον ἀπὸ τοῦ βήματος τούτου τὰς θερμὰς τῆς Σχολῆς εὐχαριστίας πρὸς τὴν Αὐτοῦ Θειοτάτην Παναγιότητα, τὸν Οἰκουμενικὸν Πατριάρχην, ἐφ' ᾗ καὶ κατὰ τὸ ἔτος τοῦτο ἐπεδείξατο πατρικῇ ὑπὲρ αὐτῆς προνοίᾳ καὶ τῷ πολλῷ ὑπὲρ τῆς εὐημερίας καὶ προόδου αὐτῆς ἐνδιαφέροντι, πολλαχῶς κατὰ τὴν διάρκειαν τοῦ ἔτους διατρανωθέντι. Εὐχαριστίας ἀνομολογεῖ ἡ Σχολὴ καὶ τοῖς σεβασμιωτάτοις ἁγίοις συνοδικοῖς ὡς καὶ τοῖς σεβαστοῖς καὶ μεγατίμοις Συμβούλοις ἐφ' οἷς καὶ ἐν τῷ ἔτει τούτῳ ἐμερίμνησαν ὑπὲρ αὐτῆς. Εὐγνωμονεῖ δὲ καὶ τῇ σεβαστῇ καὶ ἐριτίμῳ ἐφορείᾳ αὐτῆς, τῷ τε ἐνθέρμῳ παντὸς καλοῦ ζηλωτῇ σεβασμιωτάτῳ Προέδρῳ γέροντι ἁγίῳ Ἀμασείας καὶ τοῖς ὑπὸ τὴν προεδρείαν αὐτοῦ πολλοὺς καὶ κατὰ τὸ ἔτος τοῦτο ὑπὲρ τῆς εὐημερίας καὶ προκοπῆς αὐτῆς καταβαλοῦσι κόπους φιλομούσοις καὶ φιλογενέσιν ἐφόροις. Εὐγνωμοσύνην πολλὴν ὀφείλει καὶ τοῖς πατρικῶς περὶ τῶν προσόδων τῶν ἐν Βασσαραβίᾳ κτημάτων αὐτῆς μεριμνήσασι φιλομούσοις ἀνδράσιν, οἵτινες καὶ ἐφέτος τρανώτατα ἀπέδειξαν τὴν πρὸς αὐτὴν εἰλικρινῆ αὐτῶν εὐμένειαν. Καὶ πέποιθεν, ὅτι δὲν θέλουσιν ὑπολειφθῆ αὐτῶν καὶ ἄλλοι τὴν ἀρχαίαν πρὸς τὸ παλαίφατον τοῦτο τοῦ γένους ἡμῶν παιδευτήριον εὐμενῆ διάθεσιν διὰ πρακτικῶν ἐνδείξεων ἐπαναλαμβάνοντες.

Εὐχαριστεῖ δὲ τέλος καὶ τοῖς ὁπωσδήποτε τὴν πρὸς αὐτὴν εὐμένειαν αὐτῶν ἐπιδειξαμένοις, ὡς καὶ τοῖς εὐαρεστηθεῖσι νὰ τιμήσωσιν αὐτὴν σήμερον διὰ τῆς παρουσίας αὐτῶν.

Πρὸς ὑμᾶς νῦν τοὺς ἀποφοιτῶντας στρέφων τὸν λόγον, φίλα τῆς Σχολῆς τέκνα, καθῆκον ἱερὸν λογίζομαι ὑπό τε τοῦ ἀνατεθειμένου ἔργου καὶ ὑπὸ τῆς πατρικῆς πρὸς ὑμᾶς ἀγάπης ἐπιβαλλόμενον, ὅπως ἀπευθύνω ὑμῖν κατὰ τὴν στιγμὴν ταύτην τὰς ἑξῆς ὀλίγας λέξεις.

Ἡ χάρις τοῦ Παναγάθου Θεοῦ, ἐξ οὗ πᾶν τέλειον δώρημα, ἠξίωσεν ὑμᾶς τοῦ ἐντίμου ὀνόματος ἀποφοίτων τοῦ γεραροῦ τούτου τῆς Μητρὸς Ἐκκλησίος παιδευτηρίου, καὶ προστίθεσθε μετ' ὀλίγον εἰς τὴν σεμνὴν ἐκείνην πολυπληθῆ φάλαγγα τῶν ἀπ' αὐτοῦ τὰς βάσεις τῆς προκοπῆς καὶ ἀναδείξεως ἐν τοῖς οἰκείοις ἐπιτηδεύμασι καὶ τῇ λοιπῇ αὐτῶν δράσει λαβόντων. Μὴ ἐπιτρέψητε λοιπὸν εἰς ἑαυτοὺς ἐπ' οὐδενὶ λόγῳ νὰ καταισχυνθῇ δι' ὑμῶν τὸ κλεινὸν τῆς ἐκθρεψάσης ὑμῶν Σχολῆς ὄνομα. Καὶ ἐν λόγοις καὶ ἔργοις καὶ ἐν ἀναστροφαῖς καὶ ἐν τῇ ἀσκήσει τῶν οἱωνδήποτε ἐπιτηδευμάτων ὑμῶν μηδέποτε ἐπιλανθάνεσθε τοῦ ὀνόματος, ὅπερ διὰ τῶν ἐν τῇ Σχολῇ ταύτης σπουδῶν ὑμῶν ἐκτήσασθε, καὶ ἀξίως αὐτοῦ πάντοτε πολιτεύεσθε, λογιζόμενοι ἀεὶ καὶ πράττοντες ὡς τέκνα φωτὸς ὅπουπερ ἂν ἦτε τὰ ἀληθῆ καὶ σεμνὰ καὶ δίκαια καὶ ἁγνὰ καὶ εὔφημα, ἵνα οὕτω καὶ τὰς ἁδρὰς ὑπὲρ ὑμῶν δαπάνας ἐν τοῖς δυσχερέσι τούτοις καιροῖς δικαιώσητε καὶ τὰς ἀγαθὰς τῆς Μητρὸς Ἐκκλησίας προσδοκίας μὴ διαψεύσητε καὶ ἐμπράκτως τὴν ἐργασίαν τοῦ πρεσβυγενοῦς τούτου παιδευτηρίου ἀποδείξητε, σύμφωνον δὲ πρὸς τὰς εὐγενεῖς βουλὰς καὶ τὸν διακαῆ πρὸς ἐξάπλωσιν τῆς ἀληθοῦς παιδείας πόθον τοῦ κρατιστοτάτου καὶ σεπτοῦ ἡμῶν Ἄνακτος, ᾧ χορηγείη Κύριος ὁ Θεός, ὁ τῶν ἀνάκτων ἄναξ, μακρόβιον καὶ πανένδοξον τὴν βασιλείαν! Γένοιτο!

ΠΕΡΙ ΤΟΥ ΑΓΩΝΟΣ
ΤΗΣ ΣΥΓΧΡΟΝΟΥ
ΑΝΑΤΟΛΙΚΗΣ ΟΡΘΟΔΟΞΟΥ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ*

«Μακάριοί ἐστε, ὅταν μισήσωσιν ὑμᾶς οἱ ἄνθρωποι καὶ ὅταν ἀφορίσωσιν ὑμᾶς, καὶ ὀνειδίσωσιν, καὶ ἐκβάλωσι τὸ ὄνομα ὑμῶν ὡς πονηρόν, ἕνεκα τοῦ υἱοῦ τοῦ ἀνθρώπου». (Λουκ. 6, 22.)

Πρὸ 1866 περίπου ἐτῶν ἐκεῖ που ἐπὶ τοῦ ἐναντι ἡμῶν ὑψουμένου ἱεροῦ ἐκείνου καὶ ἱστορικωτάτου τῆς Σιὼν λόφου, ἡμέρᾳ Κυριακῇ, ὥρᾳ δὲ ἐννάτῃ τῆς πρωΐας, γεγονὸς ἐξαίσιον, ὑπερφυσικὸν ἅμα καὶ κοσμοϊστορικὸν ἐλάμβανε χώραν. Ἦχος ἰσχυρὸς καὶ βροντερός, παραδόξως ὅλως ἀπὸ τοῦ οὐρανοῦ ἄνωθεν ἐπὶ τὴν γῆν ἐκχυνόμενος, ἀντήχησεν αἴφνης εἰς τὰς πέριξ ταύτας κοιλάδας καὶ νάπας, ὥσπερ ἄλλη τις ὁρμητικὴ καὶ παταγώδης θύελλα. «Καὶ ἐγένετο, λέγει, ἄφνω ἐκ τοῦ οὐρανοῦ ἦχος ὥσπερ φερομένης πνοῆς βιαίας καὶ ἐπλήρωσεν ὅλον τὸν οἶκον, οὗ ἦσαν καθήμενοι.» (Πράξ· 2,2.). Ταυτοχρόνως δὲ μετὰ τοῦ οὐρανοπέμπτου ἤχου, καὶ πυρώδης τις σφαῖρα ὤφθη ἐν μέσῳ τοῦ ἱεροῦ ἐκείνου οἴκου μετέωρος, ἀφ' ἧς, ὡς ἀπὸ ποικιλοχρόου πυροτεχνήματος, διεμερίζοντο γλῶσσαι ὡσεὶ πυρὸς ποικιλόθροαι καὶ ἀλλόφθογγοι εἰς ἕνα ἕκαστον τῶν ἐκεῖ παρισταμένων μαθητῶν τοῦ Κυρίου. Ἦν τὸ μέγα καὶ ὑπερφυὲς γεγονὸς τῆς καθόδου τοῦ Ἁγίου Πνεύματος, τῆς ἀκαταλήπτου ταύτης δημιουργικῆς δυνάμεως, ἥτις παραγαγοῦσά ποτε τὰ σύμπαντα εἰς τὸ εἶναι διὰ τῆς ἐπὶ τῆς ἀμόρφου τέως ἐκείνης ὕλης ἐπιφορᾶς αὐτῆς, ὡς διά τινος ἐπωάσεως, ἔρχεται νῦν καὶ ἐνοῦται παραδόξως καὶ μυστηριωδῶς μετὰ τοῦ ἀσθενοῦς τοῦ ἀνθρώπου πνεύματος, ὅπως συνεργασθῇ ὑπὲρ τῆς ἀναπλάσεως τῶν ἐκ τῆς πτώσεως καὶ τῆς ἁμαρτίας φθαρέντων πλασμάτων

ΣΗΜ. Ἐξεφωνήθη τῇ 4ῃ Δεκεμβρίου 1899, ἐν τῷ Ἱερῷ Ναῷ τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς τοῦ Τιμίου Σταυροῦ, ἐπὶ τῷ ἐπετείῳ τοῦ προστάτου τῆς Σχολῆς ταύτης Ἱεροῦ Δαμασκηνοῦ, ἱερουργοῦντος Φωτίου Μητροπολίτου Ναζαρέτ, τοῦ νῦν ἐψηφισμένου Πατριάρχου Ἀλεξανδρείας.)

αὐτῆς. Ἦν τὸ μέγα καὶ ἐξαίσιον κοσμοϊστορικὸν γεγονὸς τῆς ἱδρύσεως ἐπὶ γῆς τῆς βασιλείας τοῦ Θεοῦ, τῆς καταθέσεως τῶν πρώτων θεμελίων τῆς Χριστιανικῆς Ἐκκλησίας; ἧς τὰ πρῶτα εὐάριθμα ἐπὶ γῆς μέλη καὶ οἱ πρῶτοι ἀντιπρόσωποι ἀπὸ τῆς ἀφανοῦς ἐκείνης οἰκίας, ὡς ἀπὸ ἄλλου τινὸς δουρείου ἵππου, πάνοπλοι ἐξορμήσαντες, ἔμελλον ἐντὸς ὀλιγίστου σχετικῶς χρόνου νὰ κατακτήσωσι σύμπασαν σχεδὸν τὴν τότε οἰκουμένην· Ἦν ἡ γέννησις τῆς Χριστιανικῆς Ἐκκλησίας, ἣν τοιουτοτρόπως, ὡς ἄλλαι τινὲς τῶν Ἑλληνικῶν μύθων Κλωθοί, συνώδευσαν τὸ πῦρ καὶ ἡ θύελλα! Ναί! πῦρ καὶ θύελλα εἶνε τὰ παρακολουθοῦντα τὴν γέννησιν τῆς Χριστιανικῆς Ἐκκλησίας, οὕτως ἀκριβῶς, ὅπως πῦρ καὶ θύελλα καὶ ἀτμίδες καπνοῦ εἶνε τὰ στοιχεῖα ἐκεῖνα, ἅτινα ἐν τῇ μεγάλῃ καὶ φοβερᾷ ἡμέρᾳ τῆς Κρίσεως μέλλουσι νὰ παρακολουθήσωσι τὸ ἐπὶ γῆς τέλος αὐτῆς. Πῦρ καὶ θύελλα εἰς τὸ λίκνον, πῦρ καὶ θύελλα καὶ εἰς τὸν τάφον! ὅπερ δηλοῖ ὅτι ἀγὼν καὶ πάλη διανεκὴς ἐπέπρωτο νὰ ᾖ σύμπας ὁ ἐπὶ γῆς βίος τῆς Χριστιανικῆς Ἐκκλησίας, ἥτις καὶ διὰ τοῦτο στρατευομένη καλεῖται. Καὶ βλέπομεν λοιπὸν—πῶς—τὸν μαρτυρικὸν ἀγῶνα τῶν θείων Ἀποστόλων διαδέχεται ὁ ἀγὼν τῶν μαρτύρων, τῶν ὁμολογητῶν, τῶν ἀπολογητῶν, τῶν Ποιμένων καὶ Διδασκάλων τῆς Ἐκκλησίας, τῶν ὁσίων τέλος, τῶν ἀσκητῶν τῶν ἐγκρατευτῶν καὶ πάντων καθόλου ἐκείνων ὅσοι ἠθέλησαν « εὐσεβῶς ζῆν ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ τῷ Κυρίῳ ἡμῶν, τῷ πρώτῳ τῆς ἀληθείας μάρτυρι» (Ἰωάν. 18,37.). Πῦρ πανταχοῦ καὶ θύελλα καὶ μάχαι, μάχαι ἐξωτερικαὶ κατὰ τῶν ἔξωθεν ἐχθρῶν, μάχαι ἐσωτερικαὶ κατὰ τῶν πειρασμῶν τῆς σαρκός. Πῦρ καὶ θύελλα, τὸ πῦρ ἐκεῖνο, ὃ ὁ Κύριος ἦλθε βαλεῖν ἐπὶ τὴν γῆν. Καὶ ὅπερ ἤδη ἐπ' αὐτοῦ ἀνήφθη. Μάχαι καὶ ἀγῶνες, ὧν αὐτὸς πρῶτος κατήρξατο. Πλὴν καὶ ὁποῖος ἐνθουσιασμός, ὁποία ἐσωτερικὴ χαρά ἐν τῇ εὐγενεῖ ταύτῃ πάλῃ τοῦ ἀγαθοῦ κατὰ τοῦ κακοῦ, τῆς βασιλείας τοῦ Θεοῦ, κατὰ τῆς βασιλείας τοῦ Σατανᾶ! Χαίρουσιν οἱ Ἀπόστολοι ἀπερχόμενοι τοῦ βεβήλου ἐκείνου Συνεδρίου, «ὅτι ὑπὲρ τοῦ ὀνόματος αὐτοῦ κατηξιώθησαν ἀτιμασθῆναι» (Πραξ. 5,41). Καὶ ἡ χαρὰ αὕτη ὑπενθυμίζει τὸν οἶστρον τῶν μαχητῶν, τὴν ὑπερηφάνειαν τοῦ ναύτου ἐν τῇ τρικυμίᾳ, τὸ καμάρωμα τοῦ ἱπποδαμαστοῦ, τὴν μανίαν τοῦ πάσχοντος ἐραστοῦ. Αὕτη εἶνε τὸ ῥῖγος τῆς ψυχῆς, εἶνε τὸ πτερύγισμα αὐτῆς αἰρομένης ὑπὲρ τὴν σάρκα καὶ τὴν ὕλην καὶ αἰσθανομένης ἑαυτὴν γείτονα τοῦ οὐρανοῦ. «Μακάριοί ἐστε, λέγει, ὅταν μισήσωσιν ὑμᾶς κλπ. χαίρετε καὶ ἀγαλλιᾶσθε, ὅτι ὁ μισθὸς ὑμῶν πολὺς ἐν τοῖς οὐρανοῖς». Καὶ ἡ ἐν τοῖς ἀγῶσι χαρὰ αὕτη ἐστὶν ἡ χαρὰ πάντων τῶν ὑπὲρ τῆς ἀρετῆς ἀγωνισαμένων ἁγίων, τῶν σημαιοφόρων τούτων τῆς ὑψίστης τῶν ἰδεῶν ἐν τῷ κόσμῳ, τῆς ἰδέας τῆς βασιλείας τοῦ Θεοῦ, ὧν εἷς καὶ ὁ σήμερον αὖθις τὴν ἀφορμὴν τῶν λόγων διδούς, ὁ καὶ ἀσκητής, καὶ Ποιμὴν καὶ Διδάσκαλος καὶ Πατὴρ τῆς Ἐκκλησίας καὶ Ὁμολογητὴς Ἰωάννης ὁ Δαμασκηνός, ὁ εἴπερ τις καὶ ἄλλος πρωταγωνιστήσας ἐν τῷ τῆς συγχρόνου αὐτῷ Ἐκκλησίας ἱερῷ ἀγῶνι. Γινώσκων δὲ καλῶς, ὅτι διὰ τὰς εὐγενεῖς καὶ φιλανθρώπους τῶν ἁγίων ψυχάς, τοῦτό ἐστι τὸ μέγιστον τῶν ἐγκωμίων - τὸ νὰ ἐπωφελώμεθα δεόντως ἡμεῖς οἱ τὸν ἀγῶνα τοῦ βίου διανύοντες ἐκ τοῦ παραδείγματος ἐκείνων καὶ οὕτω μέτοχοι γενώμεθα τῆς οὐρανίας ἐκείνων χαρᾶς καὶ δόξης, προέκρινα ἀφορμώμενος ἐκ τοῦ βίου τοῦ ἱεροῦ Δαμασκηνοῦ, ἵνα φέρω σήμερον τὸν λόγον ἐπὶ τοῦ ἀγῶνος τῆς συγχρόνου ἡμῶν Ὀρθοδόξου Ἀνατολικῆς Ἐκκλησίας, καὶ δή: πρῶτον μὲν ἐπὶ τῶν διαφόρων ἀντιπάλων πρὸς οὓς αὕτη ἔχει νὰ παλαίσῃ —δεύτερον δὲ ἐπὶ τοῦ τρόπου, καθ' ὃν ὀφείλει νὰ ἀντεπεξέλθῃ κατ' αὐτῶν. Καὶ ἴσως μὲν ὁ περὶ ἀγώνων καὶ μαχῶν λόγος ἤθελε φανῇ ἐκ πρώτης ὄψεως ἥκιστα ἁρμόζων εἰς τὸ πανηγυρικὸν τῆς ἡμέρας, ἀλλὰ τίς ἆρά γε ἐκ τῶν ἐμῶν ἐνταῦθα ἀδελφῶν ἀμφιβάλλει περὶ τοῦ, ὅτι ὁ Κύριος σκοπὸς τῶν χριστιανικῶν πανηγύρεών ἐστιν οὐχὶ ἐξωτερική τις καὶ ἐπιπόλαιος χαρά, ἀλλὰ ἡ ψυχικὴ τῶν πιστῶν ὠφέλεια, καὶ ὅτι πρὸς ταύτην οὐχὶ μικρὸν συντελεῖ ἡ ἀντιπαραβολὴ καὶ ἀντιμέτρησις τῆς τε θέσεως καὶ τῆς δράσεως τῶν ἑορταζόντων ἀπέναντι τῆς τῶν ἑορταζομένων ἁγίων, οὓς διὰ τοῦτο μάλιστα τιμῶμεν καὶ μακαρίζομεν διότι διῆλθον τὸν βίον ἐν διηνεκεῖ ἀγῶνι καὶ πάλῃ κατὰ τῶν συγχρόνων πειρασμῶν, ὧν πλήρη καὶ λελογισμένην εἶχον γνῶσιν, καὶ καθ' ὧν μετὰ πολλῆς τῆς ἐπιστήμης καὶ τῆς συστηματικότητος ἐπολέμησαν; Καὶ ἂν πάλιν ἡ περὶ ἧς ὁ λόγος ἀντιπαραβολὴ ὡς καθῆκον ἀπαραίτητον ἐπιβάλλεται εἰς πάντα καθόλου πιστόν, πόσῳ μᾶλλον ἐπιβάλλεται αὕτη εἰς ἡμᾶς τοὺς προεστῶτας αὐτοὺς καὶ ἡγουμένους τῶν πιστῶν, εἰς τοὺς μέλλοντας φύλακας τοῦ οἴκου Ἰσραήλ, τοὺς μέλλοντας ποιμένας καὶ λειτουργοὺς τῆς Ἐκκλησίας; Ἄλλως τε τίς δὲν ὁμολογεῖ, ὅτι ὑπάρχει καὶ ἐν τῇ διηγήσει τῶν ἰδίων δεινῶν ἐλάφρυνσίς τις καὶ παραμυθία; « Ἔχεω, λέγει καὶ ὁ ψαλμῳδός, ἐνώπιον αὐτοῦ τὴν δέησίν μου, τὴν θλῖψιν μου ἐνώπιον αὐτοῦ ἀπαγγελῶ!»

Α'.

Εἷς τῶν διασημοτέρων τοῦ παρελθόντος αἰῶνος Πατριαρχῶν τῆς μεγαλωνύμου τῶν Ἀλεξανδρέων πόλεως, συνιστῶν πρὸς τοὺς ἔξω ἔντινι συγγράμματι αὐτοῦ τὴν κατάστασιν καθόλου τῆς συγχρόνου αὐτῷ ὀρθοδόξου Ἀνατολικῆς Ἐκκλησίας, [1] παραβάλλει αὐτὴν πρὸς τὴν τοῦ εὐγενοῦς, πλουσίου καὶ καρτεροψύχου Ἰώβ, περὶ οὗ, ὡς γνωστόν, γέγραπται, ὅτι ἀρῆκεν αὐτὸν ὁ Θεὸς ἵνα πειρασθῇ. Καὶ ἂν ἡ τότε τῆς Ἐκκλησίας κατάστασις, ἥτις ὁμολογεῖται παρὰ τῶν εἰδότων πολλῷ τῆς παρούσης καλλιτέρα, ἐφαίνετο εἰς τὸν ἱερὸν ἐκεῖνον ἄνδρα κατάστασις πειραζομένου Ἰώβ, τί ἀρά γε ὑπολείπεται εἰς ἡμᾶς, νὰ εἴπωμεν περὶ τῆς καθόλου καταστάσεως τῆς ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας τῆς σήμερον; Ἀλλ' ὄχι! ἡ σεβασμία σκιὰ τοῦ ἀοιδίμου ἐκείνου Πατριάρχου ἄς μοι ἐπιτρέψῃ νὰ παρατηρήσω, ὅτι καίτοι ἡ κατάστασις τῆς τότε Ἐκκλησίας ἦν κατάστασις πειραζομένου Ἰώβ, πλὴν Ἰὼβ μήπω τελείως πειρασθέντος. Οὗτος διήρχετο τέως τὸ πρῶτον στάδιον τῶν πειρασμῶν αὐτοῦ, καθ' ὃ ὁ Θεὸς ἀπηγόρευσε τῷ πειράζοντι διαβόλῳ ἵνα ἅψηται αὐτοῦ «Τότε, λέγει ἡ γραφή, εἶπεν ὁ Κύριος τῷ διαβόλῳ· ἰδοὺ πάντα ὅσα ἐστὶν αὐτῷ δίδωμι τῇ χειρί σου, ἀλλ' αὐτοῦ μὴ ἅψῃ». (Ἰώβ 1,12). Καὶ ναὶ μὲν εἶχε τότε οὗτος δεχθῇ ἀλλεπαλλήλα τὰ θλιβερὰ μηνύματα τῆς ἀπωλείας τῆς περιουσίας αὐτοῦ, καὶ ἔμαθεν ἤδη ὅτι ἀπώλοντο τὰ μὲν μετὰ τὰ δὲ, τὰ πολυάριθμα ζεύγη τῶν βοῶν, τῶν προβάτων καὶ τῶν καμήλων αὐτοῦ, καὶ ἤκουσε πῶς «οἱ ἱππεῖς ἐποίησαν κεφαλὰς τρεῖς, καὶ ἐκύκλωσαν τὰς καμήλους καὶ ἠχμαλώτευσαν αὐτάς, καὶ τοὺς παῖδας ἀπέκτειναν ἐν μαχαίραις» (1,17). Πλὴν δὲν εἶχεν εἰσέτι ἐνωτισθῇ τὸν οἰκτρὸν θάνατον τῶν ἰδίων τέκνων, οὐδ' εἶχεν εἰσέτι ἁφαρπάσῃ ἀπ' αὐτοῦ ὁ διάβολος τινὰ τῶν θυγατέρων αὐτοῦ. Ἔτι πρός: Δέν εἶχεν εἰσέτι καλύψῃ αὐτὸ τὸ σῶμα αὐτοῦ «τὸ πονηρὸν ἐκεῖνο ἕλκος» ἀπὸ ποδῶν ἕως κεφαλῆς, (2,7), οὐδ' εἶχεν οὗτος τέως καθήσῃ ἐπὶ τῆς κοπρίας τῆς ἀδοξίας, θέαμα οἰκτρὸν ἀξιοθρήνητον καὶ φίλοις καὶ ἐχθροῖς! Ἐπὶ πλέον, δὲν εἶχον εἰσέτι ἐμφανισθῇ οἱ δῆθεν «παρακλήτορες τῶν κακῶν» φίλοι, οὐδ' εἶχεν ἐπιφορτισθῇ αὐτῷ ἡ ὁμόστεγος καὶ ὁμόψυχος γυνή, οἵτινες πάντες ἦλθον, νομίζει τις, ἵνα ἀναξαίνωσι τὰ ἕλκη τοῦ τετρωμένου, συνταράσσοντες καὶ συγκλονοῦντες τὴν ψυχὴν αὐτοῦ διὰ τῆς καρδιοβόλου ἀμφιβολίας. Ἐνὶ λόγῳ, θέλω νὰ εἴπω ὅτι οἵτε ἔξωθεν καὶ οἱ ἔνδοθεν πειρασμοὶ τῆς ἡμετέρας Ἐκκλησίας, τοῦ πολυπαθοῦς τούτου Ἰώβ, ἦσαν τότε ὀλιγώτεροι σχετικῶς, ὅτι δὲ νῦν οἵ τε ἐσωτερικοὶ καὶ οἱ ἐξωτερικοὶ αὐτοῖς ἐχθροί εἰσι καὶ πλείονες τὸν ἀριθμόν, ἅτε δὴ προστεθέντων νέων εἰς τοὺς πρώτους καὶ ἰσχυρότεροι τὴν ἐπήρειαν, ἅτε δὴ βάλλοντες καιριώτερον καὶ βαθύτερον. Ὅταν τις ὁμιλῇ πρὸς συγχρόνους καὶ περὶ συγχρόνων κινδύνων καὶ ἐχθρῶν, δὲν ἔχει βεβαίως ἀνάγκην πολλῶν λόγων, ὅπως παραστήσῃ τὰ καθέκαστα. Διότι ἀφ' ἑνὸς μὲν αὐτὰ τὰ πράγματα οἱονεὶ φωνὴν ἀφιέντα, περιγράφουσιν ἑαυτά, ἀφ' ἑτέρου δ' ἡ εὐμάθεια καὶ ὀξύνοια τῶν ἐχόντων ὑγιεῖς καὶ καθαρὰς τὰς αἰσθήσεις ἀκροασιῶν συντρέχει πρὸς τοῦτο. Εἰς τὸν λέγοντα ἑπομένως ἀπομένει τὸ νὰ ὑποδεικνύῃ ἁπλῶς.

(Ἕπεται συνέχεια).

(1) Μητροφάνης ὁ Κριτόπουλος, Πατριάρχης Ἀλεξανδρείας († 1640) ἐν τῇ περιωνύμῳ αὐτοῦ Ὁμολογίᾳ, ἣν ἴδε ἐν τοῖς Συμβολικοῖς βιβλίοις Ἰ. Μεσολωρᾶ.

ΟΙΚΟΥΜΕΝΙΚΟΝ ΠΑΤΡΙΑΡΧΕΙΟΝ

ΠΝΕΥΜΑΤΙΚΟΝ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟΝ

Καλεῖται ὁ Γεώργιος Κυριαζίδης, ὑπήκοος Ὀθωμανός, τέως μὲν κάτοικος τῆς ἐν Κωνσταντινουπόλει ἐνορίας Χριστοῦ Γαλατᾶ, ὑποδηματοποιός, νῦν δὲ ἀγνώστου διαμονῆς καὶ ἐπαγγέλματος, ὅπως τὴν πρώτην δικάσιμον Δευτέραν καὶ ὥραν 8 εὐρωπαϊστὶ πρὸ μεσημβρίας μετὰ τὴν παρέλευσιν τριάκοντα καὶ μιᾶς ἡμερῶν ἀπὸ τῆς πρώτης διὰ τῶν ἐφημερίδων δημοσιεύσεως τῆς παρούσης κλήσεως ἐμφανισθῇ, εἴτε αὐτοπροσώπως εἴτε δι' ἀντιπροσώπου νομίμως διωρισμένου, πρὸ τοῦ ἐν τοῖς Πατριαρχείοις Πνευματικοῦ Δικαστηρίου, ὡς ὑπὸ τῆς ἑαυτοῦ γυναικὸς Σταματίας, θυγατρὸς Χ. Μητσοπούλου, ὑπηκόου Ὀθωμανῆς, τὰ οἰκιακὰ ἐπαγγελλομένης, καὶ κατοίκου Γαλατᾶ Κωνσταντινουπόλεως, ἐναγόμενος ἐπὶ τριετεῖ ἀποδημίᾳ εἰς ἄγνωστον τόπον καὶ παντελεῖ ἀμεριμνησίᾳ τῆς ἑαυτοῦ γυναικός. Προσεπιδηλοῦται δ' αὐτῷ ὅτι, ἐὰν μὴ ἐμφανισθῇ κατὰ τὴν ὡς ἄνω ὁριζομένην δικάσιμον, ἡ κατ' αὐτοῦ ἀγωγὴ περὶ διαζυγίου θεωρηθήσεται ἐρήμην αὐτοῦ.

Ἡ παροῦσα κλῆσις τρὶς δημοσιευθήσεται κατὰ συνέχειαν διὰ τῶν ἐν Κωνσταντινουπόλει ἐκδιδομένων φύλλων «Ἐκκλησιαστικῆς Ἀληθείας,» καὶ «Νέας Ἐφημερίδος.»

Ἐν τοῖς Πατριαρχείοις, τῇ 9 Ἰουνίου 1900.

Ὁ Πρόεδρος

Ὁ Κορυτσᾶς ΓΕΡΒΑΣΙΟΣ

Ὁ Γραμματεὺς 2

Διάκ. Ἄνθιμος Π. Ὀρφανίδης.

Ὅτι ἀκριβὲς ἀντίγραφον τῇ 9 Ἰουνίου 1900·

Ὁ Γραμματεὺς

Διάκ. Ἄνθιμος Π. Ὀρφανίδης.

Ὁ ὑπεύθυνος Ι. Δ. ΤΑΝΤΑΛΙΔΗΣ

ΕΚ ΤΟΥ ΠΑΤΡΙΑΡΧΙΚΟΥ ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟΥ.

ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΗ ΑΛΗΘΕΙΑ

ΤΕΥΧΟΣ ΜΗΝΟΣ ΙΟΥΝΙΟΥ

ΣΥΝ ΤΩ ΕΒΔΟΜΑΔΙΑΙΩ ΔΕΛΤΙΩ

ΕΤΟΣ Κ'. ΕΝ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΕΙ, 7 ΙΟΥΛΙΟΥ 1900 **ΑΡΙΘ. 27**

ΔΙΕΥΘΥΝΟΥΣΑ ΕΠΙΤΡΟΠΗ

† Ὁ Γρεβενῶν **ΔΩΡΟΘΕΟΣ** (πρόεδρος)
† Ὁ Μέγας Πρωτοσύγκελλος ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΣ
† Ὁ Ἀρχιγρ. τῆς Ἱ. Συνόδου ΦΩΤΙΟΣ (ταμίας)
† Ὁ Μέγας Ἀρχιδιάκονος ΛΑΥΡΕΝΤΙΟΣ
ΧΡ. ΠΑΠΑ-Ι-ΩΑΝΝΟΥ (γραμματεύς)

ΣΥΝΔΡΟΜΗ ΕΤΗΣΙΑ

καθ' ὅλον τὸ ὀθωμαν. κράτος μετζίτια ἀργ. 5
διὰ τὸν κατώτερον κλῆρον καὶ τοὺς δημοδιδασκ. 3
ἐν τῷ ἐξωτερικῷ φράγκα χρυσᾶ 25

ἑξαμηνιαία τὰ ἡμίσυ

Ἡ Συνδρομὴ προκαταβάλλεται

Αἱ συνδρομαὶ ἄρχονται τὴν 1 Ἰανουαρίου

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Περὶ τοῦ ἀγῶνος τῆς συγχρόνου Ὀρθοδόξου Ἀνατολικῆς Ἐκκλησίας — Περὶ τοῦ τυπικοῦ τῆς Μονῆς Αὐξεντίου — Ἔγγραφα τοῦ Πατριαρχικοῦ Ἀρχειοφυλακίου — Δύο παλαιὰ κείμενα περὶ τοῦ Μεγάλου Κωνσταντίνου — Σύντομος ἀπαρίθμησις καὶ ἀνατροπὴ τῶν καινοτομιῶν τῆς Παπικῆς Ἐκκλησίας καὶ ἰδίᾳ τοῦ πρωτείου τοῦ Ρώμης — Ἐκκλησιαστικὰ Χρονικά — Κοινοποιήσεις.

ΠΕΡΙ ΤΟΥ ΑΓΩΝΟΣ

ΤΗΣ ΣΥΓΧΡΟΝΟΥ

ΟΡΘΟΔΟΞΟΥ ΑΝΑΤΟΛΙΚΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ *

Καὶ τώρα, θέλετε νὰ ὑποδείξω ὑμῖν, τίνες νοοῦνται ἐπὶ τοῦ προκειμένου ὑπὸ τοὺς ἀπολεσθέντας υἱοὺς τοῦ Ἰώβ, καὶ ποίους ἑπομένως θεωρῶ ὡς πρώτους τῇ τάξει πειρασμοὺς τῆς συγχρόνου Ἐκκλησίας. Καὶ τὶς ἐξ ὑμῶν, δὲν ἐμάντευσεν ἤδη τὰ ὑπὸ τοῦ ὀλεθρίου καὶ μολυσματικοῦ τοῦ αἰῶνος πνεύματος, τοῦ πνεύματος τῆς ἀπιστίας καὶ θρησκευτικῆς ἀδιαφορίας παρασυρθέντα καὶ ὀσημέραι οἴμοι! παρασυρόμενα εἰς τὴν ἀπώλειαν τέκνα τῆς συγχρόνου Ἐκκλησίας; Τίς δὲν ἐμάντευσεν τοὺς ὡς οἱ υἱοὶ τοῦ Ἰὼβ ἐν ἀκηδίᾳ καὶ ἀμεριμνησίᾳ «ἐσθίοντας καὶ πίνοντας», «οἵτινες ἐκάθησαν φαγεῖν καὶ πιεῖν καὶ ἀνέστησαν παίζειν» (Ἐξόδ. 32,6), μέχρις οὗ «πνεῦμα μέγα» καὶ ἰσχυρόν, τὸ πνεῦμα τοῦ θεωρητικοῦ καὶ πρακτικοῦ ὑλισμοῦ, «ἐπῆλθεν αὐτοῖς ἐξαίφνης ἐκ τῆς ἐρήμου» εὐρὸν αὐτοὺς ὅλως ἀπαρασκεύους, «καὶ ἥψατο τῶν τεσσάρων γωνιῶν τῆς οἰκίας, καὶ ἔπεσεν ἡ οἰκία ἐπὶ τὰ παιδία καὶ ἐτελεύτησαν; «Τίς δὲν ὑπονοεῖ τὰς ὑπὸ τὸ βάρος τῆς ὕλης καμφθείσας ψυχάς, καὶ ἐντελῶς οἴμοι! διὰ τὴν Ἐκκλησίαν νεκρωθείσας; Τίς δὲν ὑπονοεῖ τοὺς κατ' ὄνομα μόνον ψιλὸν χριστιανοὺς τῆς σήμερον, οἵτινες περιφρονήσαντες τοὺς λόγους τοῦ Κυρίου — «Προσέχετε δὲ ἑαυτοῖς μή ποτε βαρυνθῶσιν ὑμῶν αἱ καρδίαι ἐν κραιπάλῃ καὶ μέθῃ καὶ μερίμναις βιωτικαῖς» (Λουκ. 21, 34), ἔπαυσαν πλέον πρὸ πολλοῦ ζῶντες διὰ τὴν Ἐκκλησίαν καὶ ἐνδιαφερόμενοι περὶ τῶν εὐγενῶν καὶ ὑψηλῶν αὐτῆς ἰδεωδῶν; Οὐ μὴν ἀλλὰ καὶ καταγελῶσι τῶν περὶ ταῦτα ἀσχολουμένων, μὴ καταννοοῦντες οἱ δείλαιοι, ὅτι οὗτοί εἰσιν οἱ ἄξιοι οὐ μόνον γέλωτος, ἀλλὰ καὶ οἴκτου, διότι αὐτοί εἰσιν ἡ «ὗς, ἡ λουσαμένη εἰς κύλισμα βορβόρου» καὶ αὐτοί εἰσιν ἐκεῖνοι, πρὸς οὓς μετὰ οἴκτου καὶ πόνου ὁ προφήτης λέγει: «ἐν βάθει βόθρου γίνου! τίνος κρείττων εἶ; Καὶ πᾶσα ἡ δύναμίς σου περικύκλῳ τοῦ μνήματός σου!» (Ἰεζεκ. 32,21-24). Τίς δὲν ἐννοεῖ τοὺς νέους παχυλοὺς Ἰουδαίους, περὶ ὧν ἕτερος προφήτης λέγει ὅτι «τοῖς ὠσὶ βαρέως ἤκουσαν καὶ τοὺς ὀφθαλμοὺς αὐτῶν ἐκάμμυσαν, ἐπαχύνθη γὰρ ἡ καρδία τοῦ λαοῦ τούτου;»

Τίς δὲν ἐννοεῖ τέλος τὴν γῆν τὴν πετρώδη καὶ ἀκανθῶν καὶ τριβόλων γέμουσαν, ἐν ᾗ ὁ λόγος τοῦ Θεοῦ ἀπεπνίγη ἅμα τῇ βλαστήσει αὐτοῦ; Εἶνε ἐπιστήμων, καὶ ἑπομένως ἄνθρωπος γινώσκων ὑπὲρ πάντα ἄλλον ἢ τοὐλάχιστον ὀφείλων νὰ γινώσκῃ τοὺς νόμους τῆς λογικῆς, καὶ ὅμως καταγελᾷ καὶ περιφρονεῖ πράγματα, τὰ ὁποῖα οὐδέποτε ἔλαβε τὸν κόπον ἐκ τοῦ πλησίον νὰ γνωρίσῃ; Τοῦτο καλεῖται ἔρευνα τῆς ἀληθείας, πνεῦμα ἐπιστημονικόν! Εἶνε εὐκατάστατος καὶ πλούσιος, ὀνομάζεται δὲ τέκνον τῆς Ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας, πλὴν τίνες αἱ ἀ-

* Συνέχεια ἀπὸ σελ. 286 – 288.

νάγκαι τῆς Ἐκκλησίας ταύτης καὶ τῶν μελῶν αὐτῆς ἀγνοεῖ, ἢ προσποιεῖται τοὐλάχιστον ὅτι ἀγνοεῖ, καὶ εἶνε οὗτος ὁ ἔχων ἐλπίδα ζωῆς αἰωνίου! Καλεῖται χριστιανὸς καὶ δὴ ὀρθόδοξος καὶ θεωρεῖ δυνατὸν νὰ ἦ συγχρόνως μέλος σκοτίων ἀντιθρησκευτικῶν ἑταιριῶν, ἀπαισίων ἐξαμβλωμάτων τῶν τῶν ἀφεγγῶν τοῦ μεσαίωνος χρόνων, ἑταιριῶν ἀποτελουσῶν τὸ ἀμαυρότερον στίγμα τοῦ αἰῶνος τῶν φώτων καὶ τοῦ πολιτισμοῦ. Καλεῖται χριστιανὸς καὶ εἶνε Μασῶνος! Ὡσανεὶ ἦτο δυνατὸν νὰ ἦ τις μαθητὴς τοῦ ἀείποτε παρρησίᾳ λαλήσαντος, καὶ ἀξιοῦντος οἱ λόγοι αὐτοῦ νὰ κηρύσσωνται ἀπὸ τῶν δωμάτων καὶ συγχρόνως τυφλὸν καὶ ἀνελεύθερον ὄργανον ἀνελευθέρων ἀνθρωπαρίων, ἄτινα μόνον ὑπὸ τὸν πέπλον τῆς νυκτὸς καὶ τοῦ ἐρέβους, ὡς ἄλλαι τινὲς ἀσπάλακες ἢ νυκτερίδες, ἢ ὡς οἱ περιγραφόμενοι ὑπόγειοι τῶν ἀμαρῶν βυσσοδόμοι, δύνανται νὰ συνενοῶνται καὶ ἐπιβάλλωσιν ὅρκους ἀπαισίους ὑπὸ τὸν τρόμον γεγυμνωμένων ξιφῶν!

Ὡσανεὶ ἦτο δυνατὸν νὰ ὑπάρξῃ κοινωνία «φωτὶ πρός σκότος, Χριστοῦ πρὸς Βελίαρ»!

Ἀλλὰ προβῶμεν περαιτέρω. Οἱ πειρασμοὶ τοῦ συγχρόνου Ἰὼβ δὲν ἵστανται μέχρις ἐνταῦθα. Τὴν ἀπώλειαν τῶν υἱῶν συνοδεύει ἡ ἀπώλεια τῶν θυγατέρων. Συνέτρωγον, βλέπετε, καὶ αὐτοὶ καὶ συνέπινον μετ' ἐκείνων. Κοινὴ ἡ μέθη, κοινὴ καὶ ἡ ἀπώλεια. Καὶ δικαίως! Πλὴν ἡ μέθη τῶν θυγατέρων φέρει χαρακτῆρα ἀπαισιώτερον καὶ ὀλεθριώτερον, ὡς πάντοτε καθόλου ἡ μέθη τῆς γυναικός. Εἶνε μέθη καὶ μανία φυλετισμοῦ! Ἐν τῇ μέθῃ των αἱ θυγατέρες ἐξύβρισαν τὴν γεννήσασαν αὐτάς, προσέφερον λόγους μαινάδος, ἀπελάκτισαν αἱ ἠγαπημέναι τὴν μητέρα, ὅθεν καὶ ἔτρωσαν καιρίως τὰ στήθη αὐτῆς. Πλὴν ἐν τῇ παραφορᾷ των ταύτῃ ἄς ἐνωτισθῶσι τῶν λόγων τούτων τοῦ Σωτῆρος· «Ὁ φιλῶν πατέρα ἢ μητέρα ὑπὲρ ἐμὲ οὐκ ἔστι μου ἄξιος. Καὶ ὁ φιλῶν υἱὸν ἢ θυγατέρα ὑπὲρ ἐμὲ οὐκ ἔστι μου ἄξιος (Ματθ. 10,37).» Καὶ «ἡ βασιλεία ἡ ἐμὴ οὐκ ἔστιν ἐκ τοῦ κόσμου τούτου. Ἀπόδοτε τὰ τοῦ Καίσαρος Καίσαρι καὶ τὰ τοῦ Θεοῦ τῷ Θεῷ. Καὶ ἐν τούτῳ γνώσονται πάντες, ὅτι ἐμοὶ μαθηταί ἐστε, ἐὰν ἀγάπην ἔχητε ἐν ἀλλήλοις».

Ἀλλ' ἐν τῷ μεταξὺ θέλει ὑπομένῃ τὴν στέρησιν καὶ τούτων ὁ πολύτλας Ἰώβ. Ἄλλως τε ἰδοὺ ἡ ὁμόστεγος αὐτῷ γυνή, ἑτοίμη νὰ ὑπηρετήσῃ αὐτῷ συμπαθοῦσα, ὡς λέγει, ἐκ μέσης ψυχῆς, καὶ περιερχομένη οἰκίαν ἐξ οἰκίας. Πρόσθες δὲ καὶ αὐλὴν ἐξ αὐλῆς, ἵνα βοηθήσῃ τῷ ὁμοψύχῳ. Ἰδοὺ καὶ οἱ φίλοι αὐτοῦ, τρεῖς τὸν ἀριθμόν, ἔρχονται αὐθόρμητοι εἰς παρηγορίαν αὐτοῦ. Εἶνε πάντες εὐγενεῖς ἐκ γένους βασιλικοῦ, δεσμοὶ δὲ παλαιοὶ συνδέουσιν αὐτοὺς πρὸς τὸν εὐγενῆ ἐπίσης καὶ πολυπαθῆ μάρτυρα. Ἐπὶ πλέον εἶνε στωμύλοι, εἶνε ἐπιστήμονες, εἶνε φιλόσοφοι. Ἦλθον μὲ τὴν ἀπόφασιν νὰ τὸν πείσωσι διὰ τῆς διαλεκτικῆς των δεινότητος περὶ τῆς ἐνοχῆς του καὶ νὰ τὸν ὑποτάξωσιν εἰς τὰ κελεύσματα αὐτῶν. Οὗτοι καλοῦνται μὲν ὑπὸ τοῦ πάσχοντος Ἰὼβ «Ἰατροὶ ἄδικοι» (13,4) ὑπὸ τούτους δὲ νοεῖται, ἀγαπητοί, ἕτερος ἐξωτερικὸς τῆς συγχρόνου Ἐκκλησίας ἡμῶν πειρασμός. Νοεῖται ἡ πλουσία καὶ λελεπτυσμένη καὶ στωμύλος προπαγάνδα ὑπὸ τὰ τρία κυριώτατα εἴδη αὐτῆς. Αὕτη ἔρχεται ἐκεῖ, ὅθεν πρὸ πολλοῦ ἀγροίκως ἀπεσπάσθη, εἰς τὰς χώρας τῶν Ἀποστόλων, τὰς χώρας τῶν μεγάλων τῆς Ἐκκλησίας Πατέρων καὶ Διδασκάλων, τὰς χώρας τῶν ὄντως Οἰκουμενικῶν Συνόδων, μὲ τὴν πρόθεσιν νὰ διδάξῃ ἡμᾶς τὴν Ὀρθοδοξίαν, μὲ τὴν πρόθεσιν νὰ πείσῃ ἡμᾶς ὅτι πλανώμεθα, αὐτὴ πλανωμένη καὶ περιάγουσα γῆν καὶ θάλασσαν, ἵνα ποιήσηται προσήλυτον ἕνα, ἐπὰν δὲ γένηται, ποιοῦσα υἱὸν γεέννης διπλώτερον αὐτῆς. Πλὴν δὲν λανθάνουσιν ἡμᾶς οἱ καταχθόνιοι σκοποὶ ὑμῶν, ὦ ποικιλόχροοι προπαγάνδαι! Ἀκούσατε τὰ τοῦ προφήτου: «Οὐαὶ ταῖς συρραπτούσαις προσκεφάλαιον ὑπὸ πάντα ἀγκῶνα χειρός, καὶ ποιούσαις ἐπιβόλαια ἐπὶ πᾶσαν κεφαλὴν πάσης ἡλικίας τοῦ διαστρέφειν ψυχάς. Αἱ ψυχαὶ διεστράφησαν τοῦ λαοῦ μου.... Ἕνεκεν δρακὸς κριθῶν καὶ ἕνεκεν κλασμάτων ἄρτων ..... Καὶ διαρρήξω τὰ ἐπιβόλαια ὑμῶν, καὶ ῥύσομαι τὸν λαόν μου ἐκ χειρὸς ὑμῶν..... καὶ γνώσεσθε, ὅτι, ἐγὼ Κύριος», (Ἰεζεκ. 13,18-23.).

Ἀλλ' «ἐν τούτοις πᾶσι τοῖς συμβεβηκόσιν αὐτῷ, λέγει ἡ Γραφή, οὐδὲν ἥμαρτεν Ἰὼβ ἐναντίον τοῦ Κυρίου, καὶ οὐκ ἔδωκεν ἀφροσύνην τῷ Θεῷ» (1,22.). Βεβαίως μεγάλη καὶ ἀξιοθαύμαστος ἡ καρτεροψυχία καὶ ἡ ἀνδρεία τοῦ ἀθλητοῦ, ἔναντι τῶν ὁποίων ὡς ἄλλων παραθαλασσίων βράχων, εἰς ἀφρὸν μόνον καὶ ῥόχθον διελύοντο τὰ κύματα τῶν ἀλλεπαλλήλως πληξασῶν αὐτὸν συμφορῶν. Πλὴν τίς ἐκ τοῦ ἰδίου βίου δὲν ἐδοκίμασεν, ὅτι οἱ ἐξωτερικοὶ πειρασμοὶ εἰσι πολλῷ ἀσθενέστεροι τῶν ἐσωτερικῶν, καὶ τίς δὲν ἤθελε προτιμήσῃ ἐν ἀνάγκῃ τὴν ἀπώλειαν τῶν ἰδίων κτημάτων τῆς ἀπωλείας τῆς ὑγείας, τῆς ζωῆς αὐτοῦ, ἧς οὐδὲν τιμιώτερον; Τοῦτο κάλλιστα γινώσκων καὶ ὁ διάβολος, ὁ πολύπειρος οὗτος πειράζων, προτείνει νὰ ἐπιβληθῶσι τῷ δοκιμαζομένῳ Ἰὼβ πρὸς τοῖς ἐξωτερικοῖς πειρασμοῖς καὶ οἱ ἐσωτερικοὶ «ὑπολαβὼν δὲ ὁ διάβολος,

λέγει ἡ Γραφή, εἶπε τῷ Κυρίῳ· δέρμα ὑπὲρ δέρματος, ὅσα ὑπάρχει ἀνθρώπῳ, ὑπὲρ τῆς ψυχῆς αὐτοῦ ἐκτίσει. Οὐ μὴν δέ, ἀλλὰ ἀποστείλας τὴν χεῖρά σου, ἅψαι τῶν ὀστῶν αὐτοῦ καὶ τῶν σαρκῶν αὐτοῦ, ἢ μὴν εἰς πρόσωπον σε εὐλογήσει!» (2,4.5). Ὦ τρισκατάρατε ἐχθρὲ τοῦ γένους τῶν ἀνθρώπων, ὦ πνεῦμα τῆς πονηρίας ἀμετάτρεπτον καὶ ἀμετανόητον, ὦ αἰτία αἰτιῶν τῶν συμφορῶν ἡμῶν, δέν σοι ἤρκεσαν αἱ τόσαι συμφοραὶ ἑνὸς δικαίου! Τάχα δὲν ἔφθαναν οἱ ἐξωτερικοὶ πειρασμοί, ὅπως δοκιμασθῇ ἡ καρτερία αὐτοῦ; «Εἶπε δὲ ὁ Κύριος τῷ διαβόλῳ· Ἰδοὺ παραδίδωμί σοι αὐτόν· μόνον τὴν ψυχὴν αὐτοῦ διαφύλαξον. Ἐξῆλθε δὲ ὁ διάβολος ἀπὸ τοῦ Κυρίου, καὶ ἔπαισε τὸν Ἰώβ ἕλκει πονήρῳ ἀπὸ ποδῶν ἕως κεφαλῆς. Καὶ ἔλαβεν ὄστρακον, ἵνα τὸν ἰχῶρα ξύῃ, καὶ ἐκάθητο ἐπὶ τῆς κοπρίας ἔξω τῆς πόλεως» (2,6—8). Ὦ ἀπαισία καὶ ἀποτρόπαιος εἰκὼν τοῦ πειραζομένου δικαίου, ἐν ᾧ ἐμβλέπω ἐγὼ καθαρῶς ὡς ἐν κατόπτρῳ καὶ τύπῳ καὶ σκιᾷ τὴν ἀξιοθρήνητον κατάστασιν τῆς ὀρθῶς μὲν τὴν πίστιν, ἀλλὰ νοσούσης τὸν σωματικὸν ὀργανισμὸν πολυπαθοῦς Ἐκκλησίας μου! Ὦ συγκινητικὸν θέαμα οἰκτρᾶς σωματικῆς ἀλλοιώσεως τῆς καλῆς τοῦ καλοῦ Νυμφίου νύμφης, ἐν τῇ ἐξωτερικῇ ὄψει τῆς ὁποίας πολλοὶ τῶν συγχρόνων μεγάλων τῆς ἡμέρας σκανδαλίζονται, ἅτε δὲ μὴ δυνάμενοι εὐθὺς ἅμα τῇ πρώτῃ συναντήσει νὰ ἀναγνωρίσωσιν ἐν αὐτῇ τοὺς ἀληθεῖς χαρακτῆρας τῆς ὄντως ἀποστολικῆς καὶ οἰκουμενικῆς Ἐκκλησίας, τῆς Ἐκκλησίας τοῦ Παύλου καὶ Ἰωάννου, τῆς Ἐκκλησίας τῶν Βασιλείων καὶ Γρηγορίων, τῆς Ἐκκλησίας τῶν Χρυσοστόμων, Δαμασκηνῶν καὶ Φωτίων, πλὴν «μακάριος ὃς ἐὰν μὴ σκανδαλισθῇ ἐν αὐτῇ» ἐν ταῖς ἡμέραις τοῦ πειρασμοῦ αὐτῆς!

Εἶναι ἀνάγκη, ἀγαπητοί, νὰ ἐπιμείνω καταδεικνύων καὶ ἐνταῦθα ἐπιπλέον τὴν πλήρη ἀναλογίαν τοῦ τύπου πρὸς τὸ τυπούμενον, τῆς εἰκόνος πρὸς τὸ πρᾶγμα; Καὶ ἂν ὑπάρχει διαφορά τις ἐπὶ τοῦ προκειμένου, αὕτη συνίσταται ἐν τούτῳ καὶ μόνῳ, ὅτι ἐν μὲν τῷ πολυπαθεῖ Ἰῶβ τὸ ἐπὶ τοῦ σώματος ἕλκος ὀφείλεται ἁπλῶς εἰς τὴν ἐπήρειαν τοῦ διαβόλου, ὡς καὶ πάντες οἱ λοιποὶ αὐτοῦ πειρασμοί, ἐν ᾧ τὸ ἐν τῷ σώματι τῆς Ἐκκλησίας μόνην ἀρχὴν καὶ αἰτίαν ἔχει τὴν ἡμετέραν ἀκηδίαν καὶ ἀβελτηρίαν. Καὶ ἐν ᾧ ἐκεῖνος ἀναξιοπαθεῖ, ἡμεῖς πάσχομεν ἐξ οἰκείων ἁμαρτιῶν, ὡς τὰ πολλά. Εἶναι ἀνάγκη λοιπὸν διὰ πολλῶν νὰ καταδείξω εἰς ὑμᾶς τὰ δύο ταῦτα;—ὅτι δηλ. ἡ Ὀρθόδοξος ἡμῶν Ἐκκλησία τῆς σήμερον τὰ πάντα μὲν ἔχει κατὰ θεωρίαν ὀρθὰ καὶ ἅγια — καὶ σύμβολα Πίστεως, καὶ ὁμολογίας καὶ ἱεροὺς κανόνας καὶ ἐκκλησιαστικοὺς θεσμούς, πλὴν κατὰ πρᾶξιν, ἐν τῷ σωματικῷ αὐτῆς ὀργανισμῷ—φέρει πληγὰς προφανεῖς, φλεγμαίνεται, νοσεῖ; Ὅτι ἡ μὲν ψυχὴ τῆς Ἐκκλησίας, ὅπερ ἐστὶ τὸ δόγμα, μένει εἰσέτι ἄθικτος, ἀλλὰ τὸ σῶμα, ὅπερ ἐστὶ ὁ καθόλου ὀργανισμὸς καὶ ἡ φυσιολογικὴ τῶν μελῶν συλλειτουργία, πάσχει δεινῶς, ἀπώλεσε τὴν κανονικήν του λειτουργίαν, καὶ κινδυνεύει ἐντελῶς νὰ παραμορφωθῇ; Καὶ ἂν μεγάλοι τῆς Ἐκκλησίας πατέρες καὶ διδάσκαλοι, οἷον, Γρηγόριος ὁ Θ. καὶ Ἰωάννης ὁ Χρυσόστομος περιγράφοντες τὴν καθόλου κατάστασιν τῆς Ἐκκλησίας κατὰ τοὺς χρυσοῦς ἐκείνους χρόνους αὐτῆς, χαρακτηρίζουσιν ὡς κατάστασιν ὀργανικῆς ἀνωμαλίας, ὡς κατάστασιν ἐμπρησμοῦ τοῦ οἴκου τοῦ Θεοῦ, ὡς κατάστασιν χαώδη, καθ' ἣν «γέγονε τὰ πάντα, ὡς τὸ ἀπαρχῆς ὅτε οὔπω κόσμος ἦν, οὐδὲ ἡ εὐταξία καὶ μόρφωσις, ἀλλὰ συγκεχυμένον τὸ πᾶν καὶ ἀνώμαλον, ἐδεῖτο τῆς εἰδοποιοῦ χειρὸς καὶ δυνάμεως, ἢ ὡς κατάστασιν νυκτομαχίας, καθ' ἣν ἐν τοῖς τῆς σελήνης ἀμυδροῖς φέγγεσιν, ἐχθρῶν ἢ φίλων ὄψεις οὐ διαγιγνώσκομεν»[1]. Τί ἆρά γε νὰ εἴπωμεν ἡμεῖς οἱ δείλαιοι, οἱ εἰς τοὺς χρόνους τῆς θρησκευτικῆς ἀδιαφορίας καὶ ψυχρότητος καταντήσαντες, περὶ τῆς ἐν ἡμῖν καταστάσεως ἢ μᾶλλον ἀκαταστασίας; ποίαν ἆρά γε, ἀγαπητοὶ ἀδελφοί, ποίαν ἆρά γε ὑμεῖς φαντάζεσθε κρίσιν θὰ ἐξέφερον οἱ ὄντως μεγάλοι ἐκεῖνοι καὶ οἱ ἐκείνοις ὅμοιοι ἄνδρες ἐμφανιζόμενοι αἴφνης ἐν μέσῳ ἡμῶν καὶ κρίνοντες τὰ ἡμέτερα πράγματα;

Ὦ μεγάλη καὶ μεγαλουργὸς τῶν Ἀποστόλων, Πατέρων, καὶ Διδασκάλων τῆς Ἐκκλησίας γενεά, ποίων ἆρά γε ὑμεῖς εἰκόνων θὰ ἐποιεῖσθε χρῆσιν, ἵνα ζωγραφήσητε τὸ παρ' ἡμῖν, ἢ τίνα ἆρά ἔκθεσιν ὡς ἄλλοι βαθυγνώμονες ἰατροὶ ἠθέλετε συντάξῃ ἐξετάζοντες τὴν νοσηρὰν τοῦ νέου Ἰῶβ κατάστασιν, τὴν ἐν ἑκάστῳ τῶν μελῶν τούτου ἀνωμαλίαν καὶ σύγχυσιν, τὴν ἐν τῇ κεφαλῇ, τὴν ἐν τοῖς χερσί, τὴν ἐν τοῖς ποσὶ καὶ πᾶσιν ἁπαξαπλῶς ταῖς μέλεσιν; Μὲ ποῖα ἆρά γε χρώματα θὰ ἐζωγραφεῖτε τὴν μεταξὺ κλήρου καὶ λαοῦ ἐπελθοῦσαν διάστασιν καὶ σύγχυσιν, καθ' ἣν γέγονεν ὁ ἱερεὺς καθὼς καὶ ὁ λαός, τὴν μεταξὺ πάλιν ἑκατέρου τῶν δύο μερῶν διαφωνίαν καὶ ἀσυνταξίαν; Μισούμεθα, διωκόμεθα, ἀλλὰ καὶ αὐτοὶ ἀσύντακτοι καὶ ἀσχημάτιστοι ἐσμεν. Τίς λοιπὸν ὁ τρόπος τῆς σωτηρίας, πόθεν αὕτη, — ἰδοὺ τὸ ζήτημα, ὅπερ δέον ν' ἀπασχολῇ ἕκαστον ἡμῶν διαρκῶς, ὅπερ ὀφείλει ἕκα-

στος ν' ἀποτείνῃ εἰς ἑαυτὸν καὶ τὸν πλησίον ἑκάστοτε καὶ ὅπερ εἶναι βεβαίως ἄξιον καὶ ἐπὶ τοῦ παρόντος ν' ἀπασχολήσῃ ἐνταῦθα μικρὸν ἔτι τὴν προσοχὴν ἡμῶν.

Β'.

Ἔτυχέ ποτε, ἀδελφοί, νὰ εὑρεθῆτε πρὸ αἰφνηδίας ἐνσκήψεως ἀσθενείας, πρὸ ἀπροόπτου ἀρρωστίας ἢ πληγώσεως ἑνός τινος μέλους οἰκογενείας; Τὴν ἐμφάνισιν τοῦ δυστυχήματος ἀκολουθεῖ ἡ διατάραξις τῆς τοῦ οἴκου ἡσυχίας, οὕτως ἀκριβῶς, ὅπως τὴν ἀστραπὴν ἀκολουθεῖ ἡ βροντή. Κίνησις ἀσυνήθης παρατηρεῖται ἐν τῷ οἴκῳ ἐκείνῳ, ἄνω καὶ κάτω τρέχουσιν οἱ ἐνδιαφερόμενοι, προβάλλει δ' εἰς ἐφαρμογὴν ἕκαστος πᾶν ὅ,τι θεωρεῖ χρήσιμον διὰ τὴν κατάστασιν τοῦ ἀσθενοῦς. Οὕτω δὴ καὶ ἐπὶ τοῦ πάσχοντος σώματος τῆς Ἐκκλησίας συμβαίνει. Ἰατροὶ αὐτοσχέδιοι πολλοὶ καὶ σχέδια ἐπὶ σχεδίων διορθώσεως ἀλλεπάλληλα. Ἀλλ' ὅπως, ἐν ταῖς τῶν οἰκείων ἀσθενείαις οἱ μὲν ἀμαθέστεροι καὶ ἐπιπολαιότεροι ἀρκοῦνται εἰς μόνα τὰ πρόχειρα μέσα ἀποφεύγοντες τὴν πρόσκλησιν ἐπιστήμονος ἰατροῦ, μέχρις οὗ τοὐλάχιστον τὸ πρᾶγμα καταντήσῃ εἰς τὸν ἔσχατον κίνδυνον, οἱ δὲ σπουδαιότεροι καὶ ἐμβριθέστεροι σπεύδουσι προλαμβάνοντες τὸ κακὸν εἰς τὴν βοήθειαν τῆς ἐπιστήμης, τοιουτοτρόπως καὶ ἡμεῖς ὀφείλομεν ἐπὶ τοῦ προκειμένου νὰ καταφύγωμεν εἰς τὴν σχετικὴν εἰδικότητα. Τίς δὲ ἄλλη ἐκτὸς τῆς ἁγίας Γραφῆς ὑπάρχει εἰδικότης ἐν τοῖς ἀφορῶσι τὰς τύχας τῆς Ἐκκλησίας καὶ τὸν τρόπον τῆς θεραπείας τῶν δεινῶν αὐτῆς; Καὶ ὄντως, ἀγαπητοί, μόνον ἐν τῇ ἁγίᾳ Γραφῇ εὑρίσκομεν ἔνθεν μὲν τὰς περὶ τῶν ἀγώνων καὶ πειρασμῶν τῆς Ἐκκλησίας σχετικὰς προφητείας, ἐτέρωθεν δὲ τὰς ἀναγκαίας δι' αὐτοὺς συμβουλὰς καὶ ὁδηγίας. Διότι ὡς λέγει ὁ Ἀπόστολος πάντα «ὅσα προεγράφη εἰς τὴν ἡμετέραν διδασκαλίαν προεγράφη, ἵνα διὰ τῆς ὑπομονῆς καὶ τῆς παρακλήσεως τῶν Γραφῶν τὴν ἐλπίδα ἔχωμεν». Ἀνοίγω λοιπὸν πρῶτον τὸ ἱερὸν Εὐαγγέλιον καὶ βλέπω, πῶς αὐτὸς ὁ Κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστός, ὁ θεῖος τῆς ἡμετέρας Ἐκκλησίας ἱδρυτὴς προφητεύει τοὺς ἀγῶνας αὐτῆς λέγων «ἀνένδεκτόν ἐστιν μὴ ἐλθεῖν τὰ σκάνδαλα, ἀλλὰ καὶ παρέχει εἰς τοὺς ἰδίους μαθητὰς τὰς ἀναγκαίας ὁδηγίας προστιθεὶς «Γρηγορεῖτε· ὁ δὲ ἡμῖν λέγω, πᾶσιν λέγω γρηγορεῖτε». Χωρῶ περαιτέρω εἰς τὰς πράξεις τῶν ἱερ. Ἀποστόλων, ὅπου ἡ ἀριστοτέχνις χεὶρ τοῦ ἱεροῦ Λουκᾶ διεζωγράφησεν ἡμῖν τὸ ἰδεῶδες τοῦ ἐπὶ γῆς βίου τῆς χριστιανικῆς Ἐκκλησίας. Ἐκεῖ πρὸς τοῖς ἄλλοις ἀκούω τοῦ τῶν ἐθνῶν ἀποστόλου λέγοντος τοῖς πρεσβυτέροις τῆς Ἐφεσίων Ἐκκλησίας: «Ἐγὼ γὰρ οἶδα τοῦτο, ὅτι ἀπελεύσονται μετὰ τὴν ἄφιξίν μου λύκοι βαρεῖς εἰς ὑμᾶς, μὴ φειδόμενοι τοῦ ποιμνίου. Προσέχετε οὖν ἑαυτοῖς καὶ παντὶ τῷ ποιμνίῳ, ἐν ᾧ ὑμᾶς τὸ Πνεῦμα τὸ ἅγιον ἔθετο ἐπισκόπους ποιμαίνειν τὴν Ἐκκλησίαν τοῦ Θεοῦ.» (Πράξ. 20,28.29). Ὁ αὐτὸς ἀπόστολος ἐν ταῖς πρὸς τοὺς ποιμένας Ἐφέσου καὶ Κρήτης ἐπιστολαῖς αὐτοῦ προλέγει, ὅτι «ἔσται καιρός, ὅτε τῆς ὑγειαινούσης διδασκαλίας οὐκ ἀνέξονται, ἀλλὰ κατὰ τὰς ἐπιθυμίας τὰς ἰδίας ἑαυτοῖς ἐπισωρεύσουσι διδασκάλους, κνηθόμενοι τὴν ἀκοήν. Καὶ ἀπὸ μὲν τῆς ἀληθείας τὴν ἀκοὴν ἀποστρέψουσιν, ἐπὶ δὲ τοὺς μύθους ἐκτραπήσονται» (2 Τιμ. 4, 3—4). Καὶ πάλιν. «Τοῦτο δὲ γίνωσκε, ὅτι ἐν ἐσχάταις ἡμέραις ἐνστήσονται καιροὶ χαλεποί· ἔσονται γὰρ οἱ ἄνθρωποι φίλαυτοι, φιλάργυροι, ἀλαζόνες, ὑπερήφανοι, βλάσφημοι, γονεῦσιν ἀπειθεῖς, ἀχάριστοι, ἀνόσιοι, ἄστοργοι, ἄσπονδοι, διάβολοι, ἀκρατεῖς, ἀνήμεροι, ἀφιλάγαθοι, προδόται, προπετεῖς, τετυφλωμένοι, φιλήδονοι μᾶλλον ἢ φιλόθεοι, ἔχοντες μόρφωσιν εὐσεβείας, τὴν δὲ δύναμιν αὐτῆς ἠρνημένοι» (Αὐτ, 3, 1—5). Ἀλλ' ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει—καίτοι δὲν θέλω νὰ πιστεύσω, ὅτι ἐφθάσαμεν ἡμεῖς εἰς τὰς ἐσχάτας ταύτας ἡμέρας,—τί ποιητέον, ὦ μακάριε Παῦλε, εἰπέ, ἡμῖν σὺ ὅστις ἔφερες ἐν τοῖς στήθεσί σου σύμπασαν τὴν Ἐκκλησίαν! Ν' ἀπελπισθῶμεν λοιπόν; Ἄπαγε! ἀλλὰ τί; Ἀκούσωμεν· «Σὺ δὲ μένε ἐν οἷς ἔμαθες καὶ ἐπιστώθης, εἰδὼς παρὰ τίνος ἔμαθες . . . Διαμαρτύρομαι οὖν ἐγὼ ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ καὶ τοῦ Κυρίου Ἰησοῦ Χριστοῦ, τοῦ μέλλοντος κρίνειν ζῶντας καὶ νεκροὺς κατὰ τὴν ἐπιφάνειαν αὐτοῦ . . . . Κήρυξον τὸν λόγον, ἐπίστηθι εὐκαίρως, ἀκαίρως, ἔλεγξον, ἐπιτίμησον, παρακάλεσον, ἐν πάσῃ μακροθυμίᾳ καὶ διδαχῇ...» (αὐτόθι, 4, 1—2.).

Ἀνοίγω τέλος καὶ τὴν μυστηριώδη βίβλον τῆς Ἀποκαλύψεως, ἐν ᾗ μυστηριωδῶς προφητεύονται ὑπὸ τοῦ αἰθερίου αὐτῆς ἀετοῦ αἱ τύχαι τῆς ἐπὶ γῆς Ἐκκλησίας. Καὶ ἐνταῦθα, ἀγαπητοί, δέον νὰ παρατηρήσωμεν, ὅτι τὰ πράγματα σχετίζονται ἀμεσώτερον πρὸς τὸ προκείμενον. Ἐνταῦθα φέρεται εἰς ὄψιν ὁ βίος οὐχὶ πλέον μόνον τῆς ὅλης Ἐκκλησίας, ἀλλὰ καὶ μερικῶν Ἐκκλησιῶν. Πρὸς δὲ παρέχονται ὁδηγίαι, ἀφορῶσαι ἀμεσώτερον τὴν κατάστασιν τῶν Ἐκκλησιῶν ἐκείνων. Ἀκούσωμεν, ἀγαπητοί, μετὰ προσοχῆς καὶ μάθωμεν τὴν ἐπὶ τοῦ προκειμένου βουλὴν τοῦ Θεοῦ, ἐκ τοῦ παραδείγματος ὁμοιοπαθοῦς ἡμῖν Ἐκκλησίας. «Τῷ ἀγγέλῳ,

τ.ἔ. τῷ ἐπισκόπῳ, τῆς Ἐφεσίνης Ἐκκλησίας—γράψον: Τάδε λέγει ὁ κρατῶν τοὺς ἑπτὰ ἀστέρας ἐν τῇ δεξιᾷ αὐτοῦ, ὁ περιπατῶν ἐν μέσῳ τῶν ἑπτὰ λυχνιῶν τῶν χρυσῶν: Οἶδα τὰ ἔργα σου καὶ τὸν κόπον σου καὶ τὴν ὑπομονήν σου, καὶ ὅτι οὐ δύνῃ βαστάσαι κακούς, καὶ ἐπειράσω τοὺς φάσκοντας εἶναι ἀποστόλους καὶ οὐκ εἰσί, καὶ εὗρες αὐτοὺς ψευδεῖς, καὶ ἐβάστασας, καὶ ὑπομονὴν ἔχεις, καὶ διὰ τὸ ὄνομά μου κεκοπίακας καὶ οὐ κέκμηκας· Ἀλλ' ἔχω κατὰ σοῦ, ὅτι τὴν ἀγάπην σου τὴν πρώτην ἀφῆκας· μνημόνευε οὖν πόθεν ἐκπέπτωκας καὶ μετανόησον καὶ τὰ πρῶτα ἔργα ποίησον. Εἰ δὲ μή, ἔρχομαί σοι ταχύ, καὶ κινήσω τὴν λυχνίαν σου ἐκ τοῦ τόπου αὐτῆς, ἐὰν μὴ μετανοήσῃς! Ἀλλὰ τοῦτο ἔχεις, ὅτι μισεῖς τὰ ἔργα τῶν Νικολαϊτῶν, ἃν κἀγὼ μισῶ. —Ὁ ἔχων οὖς ἀκουσάτω τί τὸ Πνεῦμα λέγει ταῖς Ἐκκλησίαις». Ἔχεις, λέγει ἑτέρᾳ ὁμοιοπαθεῖ Ἐκκλησίᾳ, ἔχεις ὀλίγα ὀνόματα καὶ ἐν Σάρδεσιν, ἃ οὐκ ἐμόλυναν τὰ ἱμάτια αὐτῶν. Καὶ περιπατήσουσι μετ' ἐμοῦ ἐν λευκοῖς, ὅτι ἄξιοί εἰσιν. Ὁ νικῶν, οὗτος περιβαλεῖται ἐν ἱματίοις λευκοῖς, καὶ οὐ μὴ ἐξαλείψω τὸ ὄνομα αὐτοῦ ἐκ τῆς βίβλου τῆς ζωῆς, καὶ ἐξομολογήσομαι τὸ ὄνομα αὐτοῦ ἐνώπιον τοῦ Πατρός μου καὶ ἐνώπιον τῶν ἀγγέλων αὐτοῦ. Ὁ ἔχων οὖς ἀκουσάτω, τί τὸ Πνεῦμα λέγει ταῖς Ἐκκλησίαις». (3, 4—6).

Καὶ ἤδη, ἀγαπητοί, νομίζω, ὅτι δὲν εἶναι ἀνάγκη πολλῶν πρὸς ὑμᾶς λόγων, διασαφηνιζόντων τὴν ποιότητα τῶν ὑπὸ τῆς ἁγίας Γραφῆς, τοῦ λόγου τοῦ Θεοῦ, παρεχομένων φαρμάκων τῇ πασχούσῃ Ἐκκλησίᾳ, τῷ νέῳ τούτῳ Ἰώβ. Ἕκαστος ὑμῶν ἤδη ψηλαφᾷ, ἵν' οὕτως εἴπω, τὰ φάρμακα ταῦτα. Μετάνοια καλεῖται τὸ ἓν, ἐγρήγορσις καλεῖται τὸ ἕτερον. Μετανοήσωμεν λοιπὸν οἱ πάντες, καὶ κλῆρος καὶ λαός, διότι ἄλλως μετακινεῖται ἡ λυχνία ἡμῶν ἐκ τοῦ τόπου αὐτῆς, καὶ ἡμεῖς γινόμεθα ἔνοχοι ἀπέναντι τοῦ Θεοῦ καὶ τῆς ἱστορίας. Μνημονεύωμεν ἐξ οἵων εἰς οἷα ἐξεπέσαμεν καὶ τὰ πρῶτα ἔργα ποιήσωμεν. Νήφωμεν οἱ πάντες καὶ γρηγορῶμεν, ἰδίᾳ δ' οἱ ποιμένες καὶ λειτουργοὶ τῆς Ἐκκλησίας, οἱ φύλακες τοῦ οἴκου Ἰσραήλ. Διότι εἰς τοὺς ποιμένας, ὡς εἴδομεν καθὸ ἀγγέλους φύλακας τῶν Ἐκκλησιῶν, ἀποτείνει ἰδίᾳ τὸν λόγον ἐν τοιαύταις περιστάσεσιν ὅ τε Κύριος καὶ οἱ Ἀπόστολοι, καὶ οὗτοί εἰσι πραγματικῶς οἱ ἔχοντες τὴν μεγίστην ἐν παρομοίαις περιστάσεσιν ἰσχύν, ἀλλὰ καὶ τὴν βαρυτάτην εὐθύνην. Καὶ ἡ δέκα ἐννέα δὲ αἰώνων βίον ἀριθμοῦσα ἱστορία τῆς πολυπαθοῦς ἡμῶν Ἐκκλησίας μήπως τρανώτατα δὲν μαρτυρεῖ, ὅτι ἤρκεσαν πολλάκις ὀλίγοι μέν, ἀλλ' ἐκλεκτοὶ ποιμένες νὰ διασώσωσιν αὐτὴν κινδυνεύουσαν. Ἤρκεσεν εἷς Γρηγόριος νὰ καταβάλῃ διὰ τοῦ πυρώδους αὐτοῦ λόγου καὶ τῆς ἀποστολικῆς δράσεως τὴν πολυκέφαλον τοῦ ἀρειανισμοῦ ὕδραν, καὶ ταῦτα ὁρμηθεὶς ἀπὸ ἑνὸς καὶ μόνου Ἐκκλησιδίου, τοῦ τῆς ἁγίας Ἀναστασίας. Καὶ ἵνα μὴ ἀφῶμεν τὰ πρὸ ποδῶν, ἤρκεσεν εἷς ἱερὸς Δαμασκηνός, εἷς ἁπλοῦς πολίτης τῆς ἐρήμου, ἵνα ἐξεγείρῃ διὰ τοῦ λόγου καὶ τῆς γραφίδος τοὺς γενναίως καὶ νικηφόρως κατὰ τῶν τότε ἰσχυρῶν τῆς Ὀρθοδοξίας ἐχθρῶν ἀντιπαραταχθέντας. «Ἤρκεσε γάρ, λέγει που καὶ ὁ ἱερὸς Χρυσόστομος, ἤρκεσε πολλάκις καὶ εἷς μόνος ἀνὴρ ὁλόκληρον ἀνορθώσασθαι δῆμον». Καὶ ἂν εἷς καὶ μόνος ἤρκεσε, πόσῳ μᾶλλον πολλοί, κατὰ μὲν τἆλλα ἀσθενέστεροι, τῷ δὲ συνδέσμῳ τῆς ἀγάπης καὶ τῆς ὁμονοίας συνησπισμένοι.—Μιμηθῶμεν λοιπὸν καὶ ἡμεῖς τοὺς μεγάλους καὶ ἱεροὺς ἐκείνους ἄνδρας, τιμῶντες οὕτως αὐτοὺς ἔργῳ καὶ ἀληθείᾳ καὶ μηδαμῶς ἀνεχθῶμεν, ἵνα ὅ,τι ἐν χρόνοις σκοτεινοτέροις ἀπαραχάρακτον διεσώθη, τοῦτο ἐν μέσῃ ἡμέρᾳ ἀφανισθῇ καὶ ἡμεῖς πάθωμεν οὕτω ναυάγιον ἐν μέσῳ λιμένι, μηδὲ γένοιτο νὰ ἀκουσθῇ ποτε περὶ ἡμῶν ἐν τοῖς μετέπειτα λεγόμενον, τὸ ὅτι «ἀλλότριοι κατέφαγον τὴν ἰσχὺν ἡμῶν, ἡμεῖς δὲ οὐκ ἔγνωμεν». Νῦν ὅτε ἀπὸ κοπρίας ἀνυψοῦνται πένητες καὶ ἀφανεῖς, δὲν εἶναι παράλογον, ἂν μὴ αἰσχρόν, ὁ νέος εὐγενὴς Ἰὼβ νὰ μὴ ἀπαλλαγῇ παρομοίας καταστάσεως, καὶ ἐμέλλομεν ἄρα ἐν μέσῳ ἔαρι τῆς τῶν Ἐκκλησιῶν καὶ ἐθνῶν ἀναβλαστήσεως μόνοι ἡμεῖς νὰ κείμεθα ὑπὸ τὴν κρυερὰν τῆς ἀδρανείας καὶ τῆς πνευματικῆς ναρκώσεως πλάκα; Ἀλλ' οὐχί! ἀρκεῖ μόνον νὰ θελήσῃ νὰ καρτεροψυχήσῃ, καὶ ἀπαλλαγήσεται πάντως. Ναί, φίλτατοι ἱεροσπουδασταί, διότι πρὸς ὑμᾶς ἰδίᾳ τελευτῶν ἐπιθυμῶ νὰ στρέψω τὸν λόγον. Ὑμεῖς, οἵτινες ἔχετε τὸ εὐτύχημα νὰ ποιῆσθε τὰς ἱερὰς ὑμῶν σπουδὰς καὶ μελέτας ἐπὶ τοιούτου ἱεροῦ ἐδάφους, ἐν ᾧ πᾶν σχεδὸν βῆμα τοῦ Χρ. Θεολόγου παρακολουθεῖ καὶ εὐσεβής τις ἀνάμνησις, δὲν νομίζετε, ὅτι καὶ πρὸς ὑμᾶς σήμερον, ὡς ποτε καὶ πρὸς τοὺς ἰδίους μαθητὰς καὶ ἀποστόλους ἀποτείνεται ὁ Κύριος λέγων: «Ἰδοὺ ἐπάρατε τοὺς ὀφθαλμοὺς ὑμῶν καὶ θεάσασθε τὰς χώρας, ὅτι λευκαί εἰσι πρὸς θερισμὸν ἤδη καὶ ὁ θερίζων μισθὸν λαμβάνει καὶ συνάγει καρπὸν εἰς ζωὴν αἰώνιον»; (Ἰωάν. 4, 35—36.). Καὶ δὲν ὁμολογεῖτε πάντες ὑμεῖς, ὅτι ὁ μὲν θερισμὸς πολύς, οἱ δὲ ἐργάται ὀλίγοι; Δεηθῶμεν λοιπὸν τοῦ Κυρίου τοῦ θερισμοῦ, ὅπως ἐκβάλῃ ἐργάτας εἰς τὸν θερι-

σμὸν αὐτοῦ, καὶ μὴ περιορισθῶμεν μόνον μέχρι τῆς εὐχῆς, ἀλλ' ἐργασθῶμεν ἕκαστος, ὡς ἔχει δυνάμεως, ἂν ὄντως ἐστὶ τέκνον γνήσιον τῆς ἀνατολικῆς ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας, ἂν ἔχει πατέρας τοὺς μεγαλωνύμους ἐκείνους ἄνδρας, ἂν πάσχει καὶ πονεῖ ὑπὲρ αὐτῆς, καὶ ἂν τέλος κήδεται τῆς σωτηρίας ἐκείνης καὶ ἑαυτοῦ. Διότι ὑπὸ τοιούτους ὅρους, καὶ μόνον ὑπὸ τοιούτους, πληρωθήσεταί ποτε καὶ ἐπὶ τῆς δεινοπαθούσης ἡμῶν Ἐκκλησίας τὸ καὶ ἐπὶ τοῦ καρτερικῶς τοὺς πειρασμοὺς ὑπομείναντος Ἰὼβ λεχθὲν «καὶ εὐλόγησε Κύριος τὰ ἔσχατα Ἰὼβ μᾶλλον ἢ τὰ ἔμπροσθεν» (42, 12.). Ὦ! ναί! Γένοιτο, Κύριε Ἰησοῦ!

Ἱεροδ. **ΑΘΑΝΑΣΙΟΣ ΠΙΠΕΡΑΣ**
Καθηγητὴς τῆς Θεολογίας.

ΠΕΡΙ ΤΟΥ ΤΥΠΙΚΟΥ ΤΗΣ ΜΟΝΗΣ ΑΥΞΕΝΤΙΟΥ

Ἡ ἐν τῇ Byz. Zeitschrift, τ. 8, σ. 674 — 677, γενομένη ὑπὸ τοῦ κ. Πέτρου Παπαγεωργίου κριτικὴ δοκιμὴ πρὸς ἐκκαθάρισιν τῶν στίχων, οὓς ὁ κ. Γεδεὼν κατεχώρισεν ἐν τῷ τυπωθέντι παρ' αὐτοῦ τυπικῷ τῆς ἐπὶ τοῦ βουνοῦ τοῦ Αὐξεντίου μονῆς Μιχαὴλ τοῦ Ἀρχαγγέλου, ὑπέμνησεν εἰς ἡμᾶς ἕτερον τοῦ αὐτοῦ τυπικοῦ ἀντίγραφον, ὅπερ ἡμεῖς αὐτοὶ ἐλάβομεν ἔτει 1881-ῳ ἐκ τοῦ κώδικος, ἐξ οὗ ἡ τοῦ κ. Γεδεὼν ἐγένετο ἔκδοσις ἔτει 1895-ῳ. Ὅτε ἀντεγράφομεν αὐτό, ὁ κῶδιξ οὗτος εἶχεν ἐν τῇ βιβλιοθήκῃ τοῦ ἐν Κωνσταντινουπόλει Μετοχίου τοῦ Παναγίου Τάφου τὸν 160 ὸν ἀριθμόν· ἀλλ' ἀπὸ τοῦ 1886-ου ἔτους φέρει τὸν 145-ον ἀριθμόν, περιγραφὴν δὲ αὐτοῦ λεπτομερῆ πᾶς τις εὑρίσκει σήμερον ἐν τῇ ἡμετέρᾳ *Ἱεροσολυμιτικῇ Βιβλιοθήκῃ* (τ.4, σ. 126—134 καὶ 476). Τούτου λοιπὸν τοῦ κώδικος ἕνια φύλλα (499α — 511β) περιέχουσι τὸ κείμενον τοῦ τυπικοῦ, ὡς εἶχεν ὑπό τινος ἀγνώστου εὑρεθῇ ἢ ἐν ἄλλῳ τινὶ χειρογράφῳ ἢ ἐν αὐτῷ τῷ πρωτοτύπῳ κώδικι, ὅστις ὅμως ἦτο κεκολοβωμένος καὶ κατὰ συνέπειαν ἀτελής, ὡς ἀποδεικνύουσιν αἱ ὑπὸ τοῦ μεταγραφέως αὐτοῦ ἀφεθεῖσαι ἐν τῷ σημερινῷ 145-ῳ κώδικι σελίδες, τουτέστιν ἡ σελὶς 512α καὶ ἡ πρὸ ταύτης 511β, ἐν ᾗ εἰς 3 ἢ 4 γραμμὰς ὑπάρχει μόνον τὸ σημερινὸν τοῦ τυπικοῦ πέρας. Τὸ ἀντίγραφον τοῦτο ἐγένετο οὐχὶ περὶ τὰ τέλη τοῦ 15 ου αἰῶνος, ὡς ἀπεφάνθη ὁ κ. Γεδεών[1], ἀλλ' ὑπερμεσοῦντος τοῦ κατόπιν 16-ου αἰῶνος· ἔτει δὲ 1749 ῳ ἕτερός τις ἀνώνυμος ἀντέγραψεν ἐκ τοῦ αὐτοῦ κώδικος τὸ εἰρημένον ἀντίγραφον ἐν τῷ 85ῳ χαρτίνῳ χειρογράφῳ βιβλίῳ τῆς ἐν τῇ νήσῳ Χάλκῃ Θεολογικῆς Σχολῆς, ὅπερ ἡμεῖς μὲν ἐξ αὐτοψίας ἀγνοοῦμεν μέχρι τοῦδε, ἄλλοι δὲ καὶ εἶδον καὶ περιέγραψαν καὶ κατὰ λέξιν ἀντέγραψαν, οἷον οἱ ἐλλογιμώτατοι καθηγηταὶ Ἰωάννης Πάλμωφ[1], Παῦλος Βεζοβράζωφ[2] καὶ Ἀλέξιος Δημητριέβσκης· οὗτος μάλιστα ὁ τελευταῖος καὶ εἶχε τετυπωμένον τὸ κείμενον τοῦ τυπικοῦ ἐκ τοῦ ἐν Χάλκῃ ἀντιγράφου[3], ἐν ᾧ χρόνῳ καὶ ἡ τοῦ κ. Γεδεὼν ἐνεφανίσθη τύπωσις, ἣν αὐτὸς καὶ ἐπέκρινεν, ὑποδείξας ὅσα ὁ κ. Γεδεὼν παρέλειψεν ἐκ τοῦ τυπικοῦ[4]. Ἀλλὰ δοὺς ὁ Δημητριέβσκης πέρας εἰς τὸν ὀγκώδη τόμον, ὃν ἐξέδωκεν ἔτει 1895ῳ καὶ ἐν ᾧ καὶ τὸ τυπικὸν ὑπάρχει τῆς μονῆς τοῦ Ἀρχαγγέλου Μιχαήλ, ἐνόμισεν ὅτι ὁ κ. Γεδεὼν εἶχεν ἀκριβῶς ἀναγνώστῃ τὸν πρωτότυπον κώδικα τοῦ ἐν Χάλκῃ ἀντιγράφου· διὸ καὶ ἔσπευσεν εἰς τὸ πέρας τοῦ τόμου ἐκείνου νὰ καταγράψῃ πολλὰς τῶν τοῦ κ. Γεδεὼν ἀναγνώσεων, ὡς δῆθεν ὀρθοτέρας τοῦ ἰδίου ἐκ Χάλκης ἀντιγράφου[5]. Ἀλλά, μὰ τὴν ἀλήθειαν, ἡ τοῦ Δημητριέβσκη ἔκδοσις εἶναι σφόδρα τῆς τοῦ κ. Γεδεὼν πιστοτέρα καὶ συμφωνοτάτη σχεδὸν ἁπανταχοῦ πρὸς τὸ πρωτότυπον ἀντίγραφον τοῦ χαλκηνοῦ κώδικος, ὡς ἀποδεικνύει ἡ ἀμφοτέρων τούτων τῶν ἐκδόσεων ἀντιβολὴ πρὸς τὸ ἡμέτερον τοῦ πρωτοτύπου ἀντίγραφον.

Αὐτῶν τῶν στίχων ἡ ἐκκαθάρισις, ἣν ὁ κ. Παπαγεωργίου ἀνέλαβε νὰ κάμῃ φιλοτίμως, βασίζεται ὡσαύτως εἰς ἀνακριβῆ τοῦ κ. Γεδεὼν ἀντιγραφήν. Κατὰ τὸ ἡμέτερον ἀντίγραφον ἐν τῷ 3-ῳ στίχῳ ἀντὶ τοῦ *αἰθέρας* ἔχει ὁ κῶδιξ τὸ *αἰθρίαν*· ὡσαύτως ἐν τῷ 4ῳ *διεξέ.λθη* καὶ οὐχὶ *διεξέ.λθοι*· καὶ πάλιν ἐν τῷ 10-ῳ ἀντὶ τοῦ *ταχυρὲ* ἔχει τὸ *ταχιρέ*. Ὁ 12-ος στίχος ἀληθῶς εἶναι ἐφθαρμένος, ὅ τι δ' ἐγὼ διέκρινον ἐν αὐτῷ, ἔχει οὕτως· *εἰ μ . . . . . ιφηηι ἀηδύος*, καὶ ἂν ἡ ἀνάγνωσις αὕτη δὲν εἶναι καθόλου ἀκριβής, ὅμως, ὡς ἔχει, βοηθεῖ ἱκανῶς εἰς τὸ νὰ συμπληρωθῇ πως ὁ στίχος ἐκεῖνος, οἷον *ἐγὼ γὰρ ἀφ' οὗ πέφηνα*

1) Μιχαὴλ τοῦ Παλαιολόγου τυπικὸν τῆς ἐπὶ τοῦ βουνοῦ τοῦ Αὐξεντίου σεβ. μονῆς Μιχαὴλ τοῦ Ἀρχαγγέλου. Ἐν Κ]πόλει 1895, σ, 14, σημ. 3.

1) Ἰ. Πάλμωφ, Ἐκ ταξειδίου ἀνὰ τὰς ἑλληνοσλαυϊκὰς χώρας. Ἔκθεσις τῶν ἐπιστημονικῶν ἀσχολιῶν μου περὶ τὴν ἱστορίαν τῶν σλαυϊκῶν ἐκκλησιῶν ἐν τῷ ἐξωτερικῷ ἀπὸ Ἰουνίου 1883 μέχρις Ἰουνίου 1884. Πετρούπολις 1890 σελ. 51 (ρωτ).

2. Π. Βεζοβράζωφ, Ὕλη διὰ τὴν ἱστορίαν τῆς Βυζ. αὐτοκρατορίας ἐν τῷ ὑπουργείῳ τῆς Δημοσίας Ἐκπαιδεύσεως (ρωσ.) 1887, τεῦχος 274, σ. 75. Ιρβλ E. Kurtz ἐν τῇ Byz. Zeitschrift, τ. 2, σ. 630.

3) Α. Δημητριέβσκη, Περιγραφὴ λειτουργικῶν χειρογράφων, Κίεβον 1895, τ. 1, σ. CXIX—CXVI καὶ 769 — 794. (ρωσ).

4) Βυζ Χρονικὰ 3, σ. 150 — 154.

5) Δημητριέβσκη, Περιγραφὴ κτλ., σ· CXVI καὶ παραστ. σ. XIX—XXIII.

ἐκ νηδύος. Ἐν τῷ 15ῳ στίχῳ ὁ κ. Γ. ἀνέγνω *ἔπετον*, ὅπερ ὁ κ. Π. μετέβαλεν εἰς *ἐπέτων*· ἀλλὰ νομίζω ὅτι ἐν τῷ κώδικι εἶναι γεγραμμένον τὸ *ὦ πόσον*, καὶ διὰ νὰ κατανοηθῇ τοῦτο, πρέπει νὰ σημειωθῇ, ὅτι ἀντὶ τοῦ ἐν τῷ 16ῳ στίχῳ π[*άντας*], ὅπερ ὁ κ. Π. προσκαίρως ἠναγκάσθη νὰ διορθώσῃ εἰς π[*άλιν*], ἐγὼ ἀνέγνων ἐν τῷ κώδικι τέλειον τὸ *πάντων*, τουτέστιν ὡς ὁ κ. Π. εἶχεν εἰκάσῃ. Κατὰ ταῦτα λοιπὸν οἱ στίχοι 12—16 δύνανται ν' ἀναγνωσθῶσιν οὕτως· «ἐγ[ὼ γὰρ ἀφ' οὗ πέφηνα ἐκ νηδύος | κἀκ τῆς βρεφικῆς ἀπαλῆς ἡλικίας | ἀπὸ ψυχῆς ἤλπισα ταῖς πτέρυξί σου, | ἃς καὶ διεῖς εἰς πλάτος αὐτός· ὦ πόσον | πάντων συνέσχες ἔνδον, ὡς ἄν με σκέπῃς». Ὁ νοῦς τῶν στίχων τούτων εἶναι ταφής· ὁ αὐτοκράτωρ δηλαδὴ θέλει νὰ εἴπῃ ὅτι ἀφ' οὗ χρόνου γεννηθεὶς ἔλαβεν ἀντὶ παντὸς ἄλλου ὀνόματος αὐτὸ τὸ τοῦ Μιχαὴλ Ἀρχαγγέλου προστατεύεται ὑπ' αὐτοῦ· πῶς; διὰ προσφυγῆς αὐτοῦ κατὰ διάνοιαν ὑπὸ τὰς πτέρυγας τοῦ ἀρχαγγέλου, ἐν αἷς ἤλπιζε νὰ φρουρῆται· καὶ ὁ αὐτοκράτωρ πιστεύει, ὅτι ὁ ἀρχάγγελος συνέσχεν αὐτὸν ἔνδον τῶν πτερύγων, εἰς δὲ τούτου ἀπόδειξιν ἀριθμεῖ ὅσα ἐκ τῆς σκέπης τῶν πτερύγων αὐτοῦ εἶδε κατὰ τὸν πρόσθεν βίον ἀρχαγγελικὰ μεγάλα εὐεργετήματα. Σημειωτέον ἔτι, ὅτι ὁ νοῦς τῶν «διεῖς εἰς πλάτος αὐτὸς . . . συνέσχες ἔνδον» ἐλήφθη ἐκ τοῦ Δευτερονομίου, ἔνθα ἀναγινώσκεται (λγ', 11) τὸ «διεῖς τὰς πτέρυγας αὐτοῦ ἐδέξατο αὐτοὺς» κτλ. Ἐν τῷ 18-ῳ στίχῳ ὁ κ. Γεδεὼν ἀνέγνω *μετριάζει*, καὶ ἐπειδὴ τοῦτο ὠνόμασεν «ἐσφαλμένην λέξιν», ὁ κ. Π. εἴκασεν ἐντεῦθεν τὸ *ροιζήματα*· ἀλλὰ τοῦτ' αὐτὸ διὰ τὸ προπαροξύτονον εἶναι παντελῶς ἄρρυθμον, τοῦ στίχου ἐκείνου ἀπαιτοῦντος εἰς τὸ τέλος λέξιν παροξύτονον ἢ προσπερισπωμένην· τέλος ὅμως ὁ κῶδιξ δὲν ἔχει τὸ *τιτὰ μετριάζει*, ἀλλά τι ἕτερον: *τιτὰ κρία* (= κρύα) *ζά.λ(α)*. Διὰ τὸ *κρία* δὲν εἶμαι βέβαιος, διότι τὸ δυσανάγνωστον αὐτοῦ μὲ εἶχεν ἀναγκάσῃ ν' ἀπεικονίσω ἐν τῷ τετραδίῳ μου τὰ συνιστῶντα αὐτὸ στοιχεῖα, ὡς ταῦτα ἐν τῷ κώδικι ἐφαίνοντο· τὸ *ια* ἄτονον εἶναι βέβαιον· τὸ ρ ἔχει τὴν κεφαλὴν ἀνοικτὴν μέ τι συνηνωμένον ἄνωθεν αὐτῆς σκέλος ἀναπεταννύμενον καὶ εἰς σχῆμα λῆγον καμπύλον, ὅπερ δύναται πιθανῶς νὰ εἶναι ὁ τοῦ ἰῶτα τόνος. Τοῦτο λοιπὸν μόνον τὸ τοιοῦτον ρ ταράττει τὴν ἀκριβῆ τῆς λέξεως ἐκείνης ἀνάγνωσιν· τὸ δὲ πρὸ τοῦ ρ γράμμα δύναται νὰ ἐκληφθῇ καὶ ὡς β καὶ ὡς κ· τὸ δὲ *ζὰ.λ* εἶναι βεβαιότατον, ἔχον τὸ λ ἄνωθεν τοῦ α μετὰ τοῦ τόνου κατὰ τὸν συνήθη ἐν τοῖς κώδιξι τρόπον, καὶ μόνον τὸ *τιτὰ* βιάζει με νἀναγνώσω *ζά.λ(α)*=ζάλαι· ὅτι δὲ τὸ *ζά.λα* ἦτο γνωστόν, ἀποδεικνύει ἡ παρὰ τῷ Ἡσυχίῳ γλῶσσα «ζάλα· θόρυβος». Δυσανάγνωστον εἶναι ἐν τῷ κώδικι καὶ τὸ τέλος τοῦ 19-ου στίχου· ὁ κ. Γεδεὼν ἀνέγνω *οὐκ ἔτρεψέ με*· ἀλλ' ἐγὼ ἀντὶ τούτων ἔχω ἐν τῷ τετραδίῳ μου τὰ ἑξῆς· *οὐκ ἔτρεπε ἠΰφραν᾽ δόξα*· ἀλλὰ ταῦτα εἶναι καὶ διαγεγραμμένα, ἄνωθεν δ' αὐτῶν ἔχω γράψῃ στιγμάς τινας μὲ τὴν ἑξῆς παρατήρησιν· «διόρθωσις ἐνταῦθα δυσανάγνωστος». Ἐντεῦθεν εἰκάζω, ὅτι ἐν τῷ κώδικι ὑπάρχουσι λέξεις διαγεγραμμέναι καὶ τούτων ἄνωθεν ἄλλα τινὰ δυσανάγνωστα· εἶναι λοιπὸν ἀνάγκη νὰ παρατηρήσῃ τις καὶ πάλιν αὐτὸν τὸν κώδικα.—Στίχ. 23. Τὸ ἐνταῦθα *ἐξοπισθίως* ὑπάρχει οὕτως ἐν τῷ κώδικι, καὶ ἡ προταθεῖσα ὑπὸ τοῦ κ. Π. διόρθωσις αὐτοῦ εἰς *ἐξοπισθίων* δὲν εἶναι ἀναγκαία· ἄλλως δὲ τὸ *ἐξοπισθίως* εἶναι σημειωμένον ἐν τῷ ΘΣ ὑπὸ τοῦ Dindorf, ὅστις εἶχεν εὑρῇ αὐτὸ ἐν ταῖς χιλιάσι τοῦ Τζέτζου.—Δὲν εἶναι ἀληθὲς ὅτι ἐν τῷ 27 ῳ στίχῳ ἔχει ὁ κῶδιξ τὰ *οὐδὲ .λυμήναντα*· ἐγὼ ἀνέγνων ἐκεῖ, ὡς ὁ κ. Π. διώρθωσεν, *οὐδ' ἐ.λυμήναντο*.—Στίχ. 26 ἐν τῷ κώδικι *καταπεμφθέντος* οὐχὶ *καταπεμφθέ᾽ντα*· ἑπομένως πρέπει νὰ τεθῇ καὶ μετὰ τὸ *καταπεμφθέντος* ἓν κόμμα· ἐνταῦθα δὲ νοεῖται αὐτὸς ὁ Μιχαὴλ Παλαιολόγος, ὅτε ἀπεστέλλετο κατὰ τῶν βαρβάρων ἐκ Νικαίας ὑπὸ τοῦ αὐτοκράτορος Ἰωάννου τοῦ Βατάτζη.—Στ. 34 ὅλον εὐδοκίας] πρβλ. Ψαλμ. ε', 13.—Στίχ. 35 μου] κῶδ. *μοι*.—Στίχ. 36 κῶδ. *καὶ τῶν κρατούντων πρὸς Θεὸν φρουρὸς φύ.λαξ*. — Στίχ. 41 κῶδ. *ἔκκλινας* || ἐν τῷ κώδικι οὐχὶ *λυγὸν ἀλλὰ .λύγον*. — Στίχ. 46 ἀντὶ τοῦ *ἀπει.λῶν τε* ὁ κῶδιξ ἔχει τὸ *ἀπαγωγῶν*.— Στίχ. 57 κῶδ. *ποτέ*. Στίχ. 58 αἵματος ἄνδρες] πρβλ. Ψαλμ. ε', 7. κε', 9. νε', 24. νη', 3. ρλη', 19.—Στίχ. 60 ὑπέθου]κῶδ. *ἐπέθου*. — Στίχ. 61 κῶδ. *σκή.λων*. — Στίχ. 61]63 πρβλ. Ψαλμ. κη', 12.—Στίχ. 64]65 ἔβην ἄνωθεν ὡ. ἀσπίδος καὶ βασιλίσκου] πρβλ. Ψαλμ. ϛ', 13 || δρακοντείας κάρας] καὶ τοῦτο αὐτόθεν, ἀλλὰ κατὰ τὴν ἔκφρασιν Ἰωάννου τοῦ Δαμασκηνοῦ ἐν τῷ ἰαμβικῷ κανόνι Α', 38.—Στίχ. 70 προσῆξαν] κῶδ. προσῆξεν. — Στίχ. 71 κῶδ. *πάππος τὸ πρὶν ἐμός τε καὶ φ*. — Στίχ. 75 ὁ κῶδιξ οὐχὶ *κοσμήσας*, ὡς παρὰ τῷ Γ. ἀλλὰ *καιρίσας*.—Στίχ. 89 ἀνέγνων ἐγὼ *τέθεικα* ἀντὶ ἔθηκα. — Στίχ. 92 κῶδ. *συράμα*. — Στίχ. 95 ἐν τῷ κώδ. τὸ *πόνους* εἶναι φανερώτατον.—Στίχ. 99 κῶδ. *παγκοσμίῳ*.

Ἐκ τῶν οὐχὶ ὀλίγων τούτων διαφορῶν εἶναι δήλη τῆς πρώτης τῶν στίχων ὑπὸ τοῦ κ. Γεδεὼν ἐκδόσεως ἡ ἀνακρίβεια· οὐδ' ἡμεῖς ἀξιοῦμεν, ὅτι τὸ ἀντίγραφον ἡμῶν εἶναι πανταχοῦ πιστόν, ὅμως δὲ ἀρκούντως δεικνύει, ὅτι ἡ φιλότιμος τοῦ κ. Παπαγεωργίου ἀπόπειρα διορθώσεως ἐβασίσθη εἰς ἔκδοσιν ἀνακριβῆ. Ἡμεῖς εἴχομεν σκοπὸν καὶ τοὺς στίχους αὐτοὺς καὶ ὅλον τὸ τυπικὸν νὰ ἐκδώσωμεν μὲ ἀντιβολὴν καὶ τοῦ νῦν πρωτοτύπου κώδικος καὶ τοῦ ἐξ αὐτοῦ πηγάσαντος ἀντιγράφου τοῦ ἐν Χάλκῃ χειρογράφου· ἀλλ' ἡ παρεμπεσοῦσα διττὴ ταὐτόχρονος τοῦ τυπικοῦ τούτου ἔκδοσις τοῦ κ. Γεδεὼν καὶ τοῦ κ. Δημητριέβτκη εἶχε ματαιώσῃ τὴν ἡμετέραν πρόθεσιν.

Καὶ πρὶν ἢ καταδείξωμεν τὴν ἀνακρίβειαν τῆς τοῦ κ. Γεδεὼν ἐκδόσεως αὐτοῦ τοῦ τυπικοῦ, ἀναγκαῖον εἶναι νὰ σημειωθῇ, ὅτι ποιητὴς τῶν εἰρημένων στίχων δὲν εἶναι αὐτὸς ὁ ἐν αὐτοῖς ὁμιλῶν Μιχαὴλ ὁ Παλαιολόγος, ἀλλ' ὁ πασίγνωστος καὶ σύγχρονος αὐτῷ αὐλικὸς ποιητὴς Μανουὴλ ὁ Φιλῆς· τοῦτο δὲ ποριζόμεθα ἐκ τῆς καθολικῆς ὁμοιότητος ἣν εὑρίσκομεν μεταξὺ τῶν ἑπτὰ πρώτων στίχων εἰς Μιχαὴλ τὸν Ἀρχάγγελον καὶ τῶν ἑπτὰ πρώτων στίχων ἑνὸς τοῦ Φιλῆ ἐπιγράμματος «εἰς τὸν μέγαν σακελλάριον τὸν Καππάδοκα», συνισταμένου μόνον ἐξ ὀκτὼ στίχων. Ἡ τοιαύτη ὁμοιότης ἀδύνατον εἶναι νὰ θεωρηθῇ τυχαία, οὐδὲ εἶναι δυνατὸν ὁ γονιμώτατος στιχοπλόκος Φιλῆς νὰ ὑποτεθῇ ἁπλοῦς τῶν ἐν τῷ τυπικῷ στίχῳ ἀντιγραφεύς. Ὁ Φιλῆς ἀναμφιβόλως εἶναι καὶ τῶν εἰς Μιχαὴλ τὸν Ἀρχάγγελον στίχων ὁ ποιητής, ποιήσας αὐτούς, ὡς ὑποθέτομεν, βασιλικῇ προστάξει ἐκ προσώπου τοῦ αὐτοκράτορος Μιχαὴλ τοῦ Παλαιολόγου· ἄλλως δὲ ἡ στενωτάτη τοῦ Φιλῆ σχέσις πρὸς τοῦτον τὸν αὐτοκράτορα εἶναι γνωστὴ ἐξ αὐτῶν τῶν πολυαρίθμων αὐτοῦ ἰαμβικῶν στίχων. Ἡ ὁμοιότης τῶν ἐν τῷ τυπικῷ στίχων εἶναι τοσαύτη, ὥστε καὶ αὐτὸ τὸ *αἰθρίαν* (στίχ. 3) καὶ τὸ ἕτερον *διεξέλθῃ* (στίχ. 4) ὑπάρχει ἐν τῷ πρὸς τὸν Καππάδοκα σακελλάριον ἐπιγράμματι[1].

Δὲν εἶναι τώρα ἀνωφελὲς νὰ συμπαραβληθῇ καὶ αὐτὸ τὸ κείμενον τοῦ τυπικοῦ μὲ τὸν κώδικα, ἐξ οὗ τὴν ἔκδοσιν ἐκείνου προέβαλεν ἡμῖν ὁ κ. Γεδεών. Τὸ ἡμέτερον ἀντίγραφον ἀποδεικνύει, ὅτι οὐδ' αὐτοῦ τοῦ τυπικοῦ ἡ ἔκδοσις εἶναι πιστή· καὶ αὐτὸς δὲ ὁ κ. Γεδεών, ὁπόταν λέγῃ τι σχετικὸν προς τὸν κώδικα, εἶναι συνεχῶς ἀνακριβής. Οὕτως ἐν σελ. 22, γραμμῇ 2-χ, βεβαίως ὅτι μετὰ τὸ *καὶ* ὑπάρχει χάσμα ἢ φθορά, ἣν αὐτὸς ἀναπληροῖ εἰς [*τοῖς γ*]*ε*· ἀλλὰ τοῦτο τὸ *τοῖς γε* ὑπάρχει φανερὸν ἐν αὐτῷ τῷ κώδικι· ἐν σελ. 27, γρ. 3, ἀνέγνω *μυσώντων*, παρατηρεῖ δὲ ὅτι «δυνατὸν ἀναγνωσθῆναι καὶ *μὴ ζώντων*»· ἀλλ' ἐν τῷ κώδικι οὔτε τοῦτο οὔτ' ἐκεῖνο ὑπάρχει, ἀλλὰ τοὐναντίον τὸ σαφέστατον *μυδώντων*· ἐν σελ. 32, γρ. 29, συμπληροῖ μίαν κατ' αὐτὸν ἐφθαρμένην λέξιν εἰς *ἀναχ*[*θήσεται*]· ἀλλὰ καὶ ἡ λέξις αὕτη ὑπάρχει ὁλόγραφος ἐν τῷ κώδικι· ἐν σελ. 33, γρ. 9, μετὰ τὰ *ὅσα καὶ* δεικνύει κενὸν ἐν τῷ κώδικι τόπον, ὅπερ δὲν εἶναι ἀληθές· ἐκεῖ ὑπάρχει ἓν λεξείδιον, τὸ *πούς*· ἐν σελ. 34, γρ. 25, δεικνύει ἕτερον τόπον κενόν, ὃν οὗτος συνεπλήρωσε μὲ τὸ [*ἕκαστος*]· καὶ τοῦτο δὲν εἶναι ἀληθές, διότι ὁ κῶδιξ ἔχει ἐκεῖ τὸ ὁ *καθέκα*(*ς*)· ἐν σ. 35, γρ. 16, διορθοῖ *οἷς*, λέγων ὅτι τὸ χειρόγραφον ἀντὶ τούτου ἔχει τὸ *οἵς*· τοὐναντίον ἐν αὐτῷ εἶναι γεγραμμένον τὸ *οἷς*· ἐν σελ. 39, γρ. 12, ὁ κῶδιξ ἀντὶ τοῦ *ἀ*[*κ*]*άμ*[*ατος*] ἔχει φανερώτατα τὸ *ἀκάμας*· ἐν σελ. 53, γρ. 34, ἀντὶ τοῦ *ἄ*, ὅπερ ὁ κ. Γ. διορθοῖ εἰς *ὅ*, ὁ κῶδιξ ἀληθῶς ἔχει τὸ *ὅ*. Ἀλλ' ἐκτὸς τῶν ἐσφαλμένων τούτων ἀναγνώτεων ὁ κ. Γεδεὼν ἔχει σχηματίσῃ ἐν τῷ κειμένῳ τοῦ τυπικοῦ καὶ παραδόξους τινὰς ἀναληθείας· οἷον ἐν σελ. 19, γρ. 5, ἔχει ἀναγνώσῃ ἐν τῷ κώδικι ταῦτα· «ἀφ' οὗ με καὶ εἰς τὸ αὐταρχικὸν . . . καὶ βασιλικὸν ἀνήγαγεν ἅρμα μυριοπλάσιον; Ἰταλῶν ὀφρῦν, *Κα*[*τ*ι].*λ*[*ώτ*]*ων* πρίγκηψι καὶ κόμησι συνηριθμημένων» κτλ. Οἱ *Κατα.λάροι* δὲν ἀναφέρονται ἐν τῷ κώδικι, ἀντὶ δὲ τοῦ ὀνόματος αὐτῶν ὑπάρχει ἐκεῖ τὸ *κἀκείνων!* Καὶ πάλιν ἐν σελ. 41, γρ. 23, ἀνέγνω· «ἑκατονταπλασίονα λήψεται, [ἕκαστος τῶν] ἀδελφῶν»· ἀλλ' ἀντὶ τούτων ὁ κῶδιξ ἔχει ταῦτα· «ἑκατονταπλασίονα λήψεσθε ὦ κατὰ κύριον ἀδελφοί»! Τοιαῦτα ψευδῆ ἀναγνώσματα ἔχει οὐκ ὀλίγα ἡ ὑπὸ τοῦ Γεδεὼν ἔκδοσις τοῦ τυπικοῦ, ὡς ἀποδεικνύει ἡ συμπαραβολὴ αὐτῆς πρὸς τὸ ἡμέτερον τοῦ κώδικος ἀντίγραφον· καὶ ἐπειδὴ ἐνδεχόμενον εἶναι ἄλλος τις νὰ θελήσῃ σὺν τῷ χρόνῳ νὰ κάμῃ κριτικήν τινα ἔκδοσιν τοῦ οὕτως οἰκτρῶς τετυπωμένου τυπικοῦ, προθύμως ἐνταῦθα καταχωρίζομεν τὴν ἐξῆς αὐτοῦ παραβολὴν πρὸς τὸν ἐν τῷ Μετοχίῳ κώδικα.

Σελ. 17, 8 ἀναψαλάξαι] κῶδ. *ἀναψα.λ.λάξαι* || 13 κῶδ. τουνῦν . . καθεκάστην || 14 κῶδ. *μεγα.λοδωρεῶν* || 15 κῶδ. *ταπρῶτα . . . βασι.λεύς μου* || 21 κῶδ. *καθέκαστον* || 22 κῶδ. *ἀνυμνεῖ*(*ῃ*) *καὶ δοξάζει*. — Σελ. 18, κῶδ. 3 *ὠ.λβίωσεν* || 5 κῶδ. *ἐρύσατο* || 12 κῶδ. *ἀνέδειξεν* || 13 κῶδ. *ἀριθμίην* || 21 κῶδ. *ἀνεβίβασεν ταυτηνὶ* || 24 κῶδ. *ἐνεχείρισεν, οὓς* || 26 *ἀκατάκλυστον*] κῶδ. *ἀκατακ.λύστους* || 27 κῶδ. *ἑστοεξῆς κρατιοιέρους*. — Σελ. 19, 2 κῶδ. *γ.λώσας* || 3 κῶδ. *ἀφοῦ* || 4 [*ἤγουν*] κῶδ. *εἴτουν* || 5 κῶδ. *Ἰτα.λῶν ὀφρύν, κἀκείνων πρίγκιψι* || 8 κῶδ. *μόνον περιωρίσας* || 28 κῶδ. *αὐσονικοῦ*. — Σελ. 20, 9 κῶδ. *ἐπὶ τροχάδην μὲν εἴρηται* || 13 κῶδ. *βραχείαν* || 15 15 κῶδ. *καὶ τοιαύτας· τὰ δὲ καὶ τη.λικαύτας δὲν ὑπάρχουσιν ἐν τῷ ἀντιγράφῳ μου* || 16 *ἐπιδεξαμένῳ*] κῶδ. *ἐπιδειξαμένῳ* || 17 κῶδ. *προσφέρει τις* || 21 *μὲν*] κῶδ. *δεύτερον*. — Σελ. 21, 2 κῶδ. *ὃ φασιν* || κῶδ. *προσθήση* || 7 κῶδ. *ἑαυτοῖς* || 18 *καὶ τὰ*] κῶδ. *τὸ τά*. — Σελ. 22, 1 *εὐθύμως*] κῶδ. *ἐκθύμως* || 7 ἐν τῷ δευτέρῳ στίχῳ ἀντὶ τοῦ *βίου* ὁ κῶδιξ ἔχει τὸ *βάρους* || 10 *ἀρχικῶς*] κῶδ. *ἀρχικοῦ* || 15 κῶδ. *κατακαιρούς* || 19 κῶδ. *εἰδότως* || 21 κῶδ. *πρᾶξαί τι*. — Σελ. 23, 2 κῶδ. *ἐκβά.λ.λετε δέ φησι ἡ πρέσβα γραφὴ* || κῶδ. *τὶς* || 7 *βεβαία*] κῶδ. *βιαία* || 10 *ἀνεπιδέσποτα*] κῶδ. *αὐτοδέσποτα* || 11 *γε*] κῶδ. *τε* || 13 *ἀπολαύουσι*] κῶδ. *ἀπο.λαυάνουσι*==*ἀπολαμβάνουσι* || 15 *ἄλις*] κῶδ. *ἄ.λ.λις* || *ἐκκλησίαις*] κῶδ. *ἐκκλησίας* || 20 *εὐχαὶ*] κῶδ. *εὐχὰς* || *πνευματικῶς*] κῶδ. *πνευματικὰς* || 23 κῶδ. *κατέτος* || 27 κῶδ. *ἀπάρτι*. — Σελ. 24, 5 κῶδ. *καθ' ἡγουμένου* || 10 κῶδ. *μει.λίχιον* || 16 *εὐπρεπεῖς*] κῶδ. *θεοπρεπεῖς* || 19 κῶδ. *ἀριστίνηρ-*

1. Manuelis Philae carmina· ed. E.Miller, τ. 1, σ. 436—437.

δε = ἀριστίνδην || 24]25 φυλούμενον] κῶδ. *φι.λούμεν-ον*—Σελ. 25,11 κῶδ. *κατακαιρούς* || 13 κῶδ. *παρατῆς* || 18 ἐμπιστεύσει κῶδ. *ἐμπιστεύσεται* || 21 κῶδ. *προχείρησιν* || 30 κῶδ. *ἀνάγκης.* —Σελ. 26, 1 μέχρι[κῶδ. *ἕως* || 17 κῶδ. *ἄ.λ.λο τι.*—Σελ. 27, 3 μυσώντων] κῶδ. *μυδώντων πεπ.ληρομένῳ* || 4 δύτοσμον] κῶδ. *δύσοδμον* || 8 κῶδ. *ἰχθύσι.* — Σελ. 28 4]5 κῶδ. *καθειρμὸν* || 14 πάντας] κῶδ. *πάντως* || 20 κῶδ. *ταμά-λιστα* || 22 κῶδ. *προυξένησεν* || 25 κῶδ. *ἔχοι.*—Σελ. 29, 18 κῶδ. *κατὰ κυριεύοντες* || τοῦ κλήρου] κῶδ. *τῶν κλήρων.*—Σελ. 30, 8]9 τὸ ἐκτύπωμα] κῶδ. *τὴν ἐκτύπωσιν* || 17 κῶδ. *ἀνάγκης.* — Σελ. 31, 8 κῶδ. *ἐξ ἰδιούμενοι* || 16 ὅτον] κῶδ. *ὅσων.*—Σελ. 32, 11 κῶδ. *κακῶν(ὸν)* || 11]12 δείκνυσιν]κῶδ. *μάρτυς, αὐτὸς* κτλ. — Σελ. 33, 7 κῶδ. *συνοδία . . . εὐχαριστείας* || 15 *ὑποχορείτω* || 19 κῶδ. *ἐπιμείνει (η)* || 20 πλείστης παραινέσεως] *π.λείστην παραίνεσιν* || 22 ἔνθα] κῶδ. *ἔνθεν.*—Σελ. 34, 3 παραγενομένου] κῶδ. *παρὰ γνώ-μην* || 10 κῶδ. *στίφος* || 11 ὁ σωτὴρ καὶ γὰρ] κῶδ. *ἐμὸς κύριος* || 12 μοναχῶν] κῶδ. *ἀδελφῶν* || 20]21 ἀγελικὸν] κῶδ. *κε.λ.λικὸν* || 25 κῶδ. *ἀπαιτοίη.*—Σελ. 35, 6 κῶδ. *καλοίη* || 16 κῶδ. *ὃς οἷς κατόρθωσεν* || 22 πάντων] κῶδ. *πόνων.*—Σελ, 36,2 κῶδ. *θάττον* || 16 ἄλλως μικτούς] κῶδ. *καὶ κοσμικοὺς* || 18 τούτοις] κῶδ. *τούτῳ* || 21 ὡς] κῶδ. *ὥστε* || 29 ταχύτητος] κῶδ. *ταχυτῆτος.*— Σελ. 37, 11 ξύμπαντα] κῶδ. *ξύμπαντες* || 26 διονομαζομένην] κῶδ. *δ' ὀνομαζομένην.* — Σελ. 38, 3 ἄρτους μὲν] κῶδ. *ἄρτον ὅμοιον* (ἢ ὁ-μοῦ || 8 τὰ αὐτὰ] κῶδ. *ταὐτὰ* || 11 κῶδ. *ὡριάριος* || 12 κῶδ. *ταμιοῦχος* || 24]25 ἀλλοπόνοις] κῶδ. *ἀεὶ πόνοις.*—Σελ. 39, 4 κῶδ. *τῇ Πα.λαιστίνῃ* || 15 κῶδ. *διαταῦτα* || 17 κῶδ. *ἐπιστ. μόνῃ προθυμίᾳ καὶ χρη-στῇ προαιρέσει* || 24 παρείη] κῶδ. *πάρεισιν* (ἢ *πάρεστιν*). — Σελ. 40, 4 ἀπαρχὴ] κῶδ. *ἀνατροπὴ* || 30 ἀνάγκας συνεσχημένους] κῶδ. *ἀνάγκαις συνισχημέ-νοις.*—Σελ. 41, 2 ὁ πλούτιος] κῶδ. *μόνον πλούσιος* || 7 κῶδ.*διαταῦτα* || 7]8 ἀποταξάμενος] κῶδ. *ἀποτα-ξαμένοις* || 13 κῶδ. *ἄλλων* || 14 κῶδ. *ἀναγκαίων* || 17 ἐπιδιδόναι] ἐκδ. *ἐκδίδωται* || 23 κῶδ. *λήψεσθε, ὦ κατὰ κύριον ἀδελφοὶ* || 29 κῶδ. *προέφθασεν.*—Σελ. 42, 11 πολλὰ] κῶδ. *πάλιν* || 15 πεμφθήτω] κῶδ. *πεμφθήσεται* || 15]16 παρατηρηθήτω] κῶδ. *παρατη-ρηθήσεται.*—Σελ. 43, 6 κῶδ. *διὸ δὴ* || 13 κῶδ. *ἡσυ-χαστηρί(σ)*(=ίαν) || 18 κῶδ. *σύνον.λον* (sic) || 23 οὖν] κῶδ. *γοῦν* || 26 κῶδ. *κατοικῆσαι.* — Σελ. 44,3 κῶδ. *τῇ μονήρει* || 9 τῶν ἀδελφῶν] κῶδ. *τοῦ πονηροῦ* || 14] 15 διαγνωσθῆναι] κῶδ. *διαγνωσθῇ, συναχθέντος.* — Σελ. 45, 5 κτιτόρων] κῶδ. *κτητόρων* || 8 κῶδ. *κῦρις* || 11 *ἀμαίου·* οὕτως ἐν τῷ κώδικι, ἀλλ' ἐν τῷ χαλ-κηνῷ ἀντιγράφῳ *ἀμφίου* || 12 κῶδ. *εὐγενείας* || 21 κῶδ. *καθημέραν* || 24 κῶδ.*μνημόσινα . . κτητορικῶς.* Σελ. 46, 4 κῶδ. *νοσμιμάτων* (sic) || 20 ἄλλων] τοῦ-το δὲν ὑπάρχει ἐν τῷ κώδικι. — Σελ. 47, 1 ἤ γοῦν] κῶδ. *ἤγουν* || 3 κτιτορικῶν] κῶδ. *κτητορικῶν* || 18 κῶδ. *ἐν τῇ τῇαὐτῃ . . προεστῶς* || 19 ἑτέρους] κῶδ. *λοιποὺς* || 25 δὲ ταῦτα γενήσονται . . προκρίνειεν] κῶδ. *δὲ ἀνημμήσονται* (γρ.διανεμηθήσονται) . . *προ-κρίνει* (γρ. προκρίνῃ).—Σελ. 48, 2 τοῦ] ἐλλείπει τῷ κώδικι || 3 ἐν Χώναις] κῶδ.*ἐναχῶναις* (=ἐν *Χώναις*) || 6 κηρίου] κῶδ. *κηρῶν* || 12 κῶδ. *Ἀ]πάρτι.*— Σελ. 49, 3 τ'αὐτὰ δὴ] κῶδ. *ταυταδὶ* || 11 ἐπὶ] κῶδ. *ἐς* || 12 ἀπεργάσησθε] κῶδ. *ἐπεργάσησθε.* — Σελ. 50, 6 κῶδ. *περιεβα.λόμεθα* || 11 κῶδ. *ἄλλο τὲ* || 18 κῶδ. *ἀφοῦ.*—Σελ. 51, 2 τὸ ψαλμικόν] κῶδ. *τὰ ψα.λμικὰ* || 5κῶδ.*τὶς* || 6]7 *πο.λεμίων*] κῶδ.*πο.λέμους* || 7εἰς]κῶδ. *ἐς* || 8 ἀγενῆ . . Ἀτταρίαις] κῶδ.*ἀγεννῆ . . Ἀταρίοις* || 9]10 ἀρεϊσύντροφον] κῶδ. *Ἄρεϊ σύντροφον* || 19 κῶδ. *τοσύνο.λον* || 29 ζῶσι] κῶδ. ζωοὶ (;).—Σελ.52, 1 καυχ. μάρτυρες] κῶδ. *καυχ. στέφανος* || 5]6 ἐποφθάλμισιν] κῶδ. *ἐποφθα.λμίασιν* || 15 ἄχνη] κῶδ. *ἄχνην* || 17 ὁπωσονοῦν] κῶδ. *ὁποσονοῦν . . καὶ εὖγε εὖγε* (sic) || 19 ὑψηλὴν] κῶδ. *ὑψι.λήν.* — Σελ. 53, 24 ἃ] κῶδ. *ὃ*] || 25]26 πεφθακότες] κῶδ. *πεφθακότα κ. α. δ. ἀπαρ., τοῦτον.*— Σελ. 54, 5 αὐτότμημα] κῶδ. *ὠτότμητα* || ἐπαρδευομένην] κῶδ. *ἐπαρδομένην* || 19 νύξ] κῶδ. *νύξ, πατέρες.* — Σελ. 55, 1 τοὶς νῦν ἀπὸ Θεοῦ] κῶδ. *τῆς νῦν ὑποθέσεως* || 16 σώματα] κῶδ. *σωματικὰ* || 23ἀνιδρυτὶ ἐγκάθεσθε]κῶδ. *ἀνιδρωτὶ ἐγ-κάθησθε.*— Σελ. 56, 2 κῶδ. *παραμὲν τοῖς* || 13 κῶδ. *μόνην οὐχὶ* (=μονονουχὶ) || 14 κῶδ. *διά τ' ἄλλα* || 15 κῶδ. *ἀντιλαμβάνησθε* || 20 κῶδ. *ἀναφέρητε καὶ ἀναμιμνήσκητε.*— Σελ. 57, 7 κῶδ. *προκαταβάλλον-τες* || 11 ἔνθα δεῖ] κῶδ. *ἔνθαδὶ* (=ἐνθαδί).

Τοιαῦται καὶ τοσαῦται εἶναι αἱ διαφοραὶ τοῦ κώδικος πρὸς τὴν ἔκδοσιν τοῦ κ. Γεδεών, ἐν ᾗ, καθὰ βλέπει ὁ ἀναγνώστης, ὑπάρχουσι καὶ παραμορφώσεις λέξεων, ἀλλὰ καὶ λέξεις ἀνύπαρκτοι ἐν τῷ κώδικι. Ἐν τῇ ἐκδόσει ταύτῃ δὲν ἐδηλώθησαν οὐδ' αὐταὶ αἱ προχειρόταται γραφικαὶ ῥήσεις, καὶ χάριν τῶν ἀνα-γνωστῶν τοῦ τυπικοῦ σημειούμεθα ἐνταῦθα τὰς ἑπο-μένας.

Σελ. 17, 5]6 Ἐξομολογήσομαί σοι . . . θαυμάσιά σου] Ψαλμ. θ',2.—Σελ. 18, 14 ὑπὲρ ἄμμον θαλασσῶν πληθυνθήσονται] Ψαλμ. ρλη', 18 || σταγόνας ὑετοῦ καὶ ἡμέρας αἰῶνος] Σειρὰχ α', 2 || 19]20 σκεύει τῆς ἐκλογῆς] Πράξ. θ',15. — Σελ. 19, 1 βασιλεῦ τῶν βα-σιλευόντων καὶ κύριε τῶν κυριευόντων] Τιμοθ. 1, ς', 15 || σκεῦος κεραμέως συντρίψας] Ψαλμ. β',9 || 10 εἰς χοῦν λεάνας . . τῆς γῆς] Βασιλ. 2, κβ', 43. Ψαλμ. α',4 || 17]18 τίς λαλήσει . . αἰνέσεις αὐτοῦ] Ψαλμ. ρε', 2 || 24]25 Ἱερουσαλὴμ οἰκοδομημένην ὡς πόλιν] Ψαλμ. ρκα', 3.—Σελ. 20,24 τῆς τῶν οὐρανῶν βασι-λείας περ βιαστὰς] πρβλ. Ματθ. ια', 12.— Σελ. 21, 30 σωζομένων] πρβλ. Λουκᾶ ιγ', 22. Πράξ. β', 47. Κορινθ. 1, α', 18. Κορ. 2, β', 15. — Σελ. 23, 2]5

ἐκβάλλετε . . . ἐλευθέρας] πρβλ. Γεν. κα', 10.—Σελ. 24, 12]13 ἵνα καὶ ὡς λύχνος . . . τῶν ἀνθρώπων] πρβλ. Ματθ. ε' 15, 16.— Σελ. 25,6 τὴν ὑπὲρ μέλι καὶ κηρίον γλυκυτέραν] πρβλ. Ψαλμ. ιη', 11.—Σελ. 26, 24 λύκον ὠμηστήν] Λυκόφρονος στ. 871.— Σελ. 28, 12 μισθὸς...πολλαπλάσιος] πρβλ. Ματθ. ιθ', 29. Λουκᾶ ιη', 30 || 27 ἄλκας, λύχνος, φῶς] πρβλ. Ματθ. ε', 13, 14, 15. — Σελ. 29, 2 εἰς τόπον χλόης . . . ἀναπαύσεως] πρβλ. Ψαλμ. κβ', 2 || $^{15}/_{19}$ποιμάνετε . . . γινόμενος] Πέτρου 1, ε', 2, 3. — Σελ. 30, 5 εἰ φιλεῖς με κέ] πρβλ. Ἰωάν. κα', 15—17 || $^{11}/_{12}$ Ἰδοὺ ἐγὼ . . . ἔδωκεν ὁ Θεός] Ἑβρ. β', 13. Σελ.31, $^{19}/_{20}$ Κρεῖσσον . . . ἀποδοῦναι] Ἐκκλησ. ε', 4 || 21 ἀνδρὶ παγὶς ἰσχυρὰ τὰ ἴδια χείλη] Παροιμ. ς', 2 || 23]26 πείθεσθε τοῖς ἡγ. ὑμῶν καὶ ὑπείκετε . . . ὡς λόγον ἀποδώσοντες] Ἑβρ. ιγ', 16 || 27]29 καταβέβηκα . . . πέμψαντός με πατρός] Ἰωάν. ς', 38.—Σελ. 32, 2]3 ὁ ἀκούων . . . ἐμὲ ἀθετεῖ] Λουκᾶ ι', 16—Σελ. 33, 33 ὁμιλίαι γὰρ κακαὶ φθείρουσιν ἤθη χρηστά] Κορινθ. 1, ιε' 35.—Σελ. 36, 23]24 ἐν ἐκκλησίαις εὐλογεῖν τὸν Θεόν] Ψαλμ. ξζ', 27.—Σελ. 38, 27]28 ἀλλήλων τὰ βάρη βαστάζοντες] πρβλ. Γαλάτ. ς', 2. — Σελ. 42, 21]22 οὐκ' ἐπ' ἄρτῳ . . . διὰ στόματος Θεοῦ] Ματθ. δ', 4.—Σελ. 46, 13 ᾧ μέτρῳ μετρεῖτε ἀντιμ. ὑμῖν] Λουκᾶ 5', 38.—Σελ. 50, 5 ἐν Κυρίῳ καυχήσομαι] πρβλ. Κορ. α', 31.—Σελ. 52, 11 ἀσπίδων ἔγγονα πετόμενα] Ἡσαΐου λ', 6 || 18]19 τῆς χερὸς κέ] Ἡσαΐου ε', 25 || 21]22 τῷ συνάγοντι . . . . ἁρμονίαν] πρβλ. Ἰζεκιὴλ λζ', 7.—Σελ. 54,13 υἱῶν πιότητος] πρβλ. Ζαχαρ. δ', 14.

Ἀ. Παπαδόπουλος-Κεραμεύς.

ΕΓΓΡΑΦΑ

ΤΟΥ

ΠΑΤΡΙΑΡΧΙΚΟΥ ΑΡΧΕΙΟΦΥΛΑΚΙΟΥ

ἐκδιδόντος

ἀρχιμ. Ἰωακεὶμ Φοροπούλου δ. φ.

ἀρχειοφύλακος τοῦ οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου.

Πηγαὶ τῆς ἱστορίας τῆς ἱδρύσεως, συντηρήσεως καὶ διοικήσεως τῶν Σχολῶν τοῦ Γένους ἐν Κωνσταντινουπόλει καὶ ταῖς ἐπαρχίαις τοῦ οἰκουμενικοῦ Θρόνου.

Ἀριθ. 8.

Σχολὴ χώρας Ὀστανίτζας

τῆς ἐπαρχίας Πωγωνιανῆς.

Ἐν ἐγγράφῳ φέροντι τήν δε τὴν ἐπιγραφὴν « *Γράμμα ἀφιερώσεως γεγονὸς καὶ γραφὲν ἐν Βουκουρεστίῳ διὰ τὴν ἀνέγερσιν τῆς Ἐκκλησίας ἐπ' ὀνόματι τῶν παμμεγίστων Ταξιαρχῶν καὶ πανδοχείου καὶ οἰκιῶν καὶ λοιπῶν κτημάτων ἐν Βουκουρεστίῳ, γενομένων ὑπὸ τοῦ Σταυροπόλεως Ἰωαννικίου καὶ ἀφιερωθέντων εἰς τὸ κατὰ τὴν Ἀρχιεπισκοπὴν Πωγωνιανῆς μοναστήριον τῶν παμμεγίστων Ταξιαρχῶν, ἐπονομαζόμενον τοῦ Γκούρα*», χρονολογουμένῳ δὲ ἀπὸ τοῦ «,αωλγ', Νοεμβρίου η'» καὶ ἀποκειμένῳ ἐν τῷ κώδικι τοῦ Κριτίου σελ. 417—421, ὡς δεύτερος ὅρος, ὑφ' ὃν ὁ Σταυροπόλεως Ἰωαννίκιος ἀφιεροῖ τὰ ἀνωτέρω κτήματα αὐτοῦ τῇ τοῦ Γκούρα Μονῇ ἐμφανίζεται ἡ τοῦ ἐν Βουκουρεστίῳ Ἐπιτρόπου αὐτῶν ὑποχρέωσις «*τοῦ πέμπειν κατὰ πᾶν ἔτος ἀνὰ γρόσια εἴκοσι τὸν μισθὸν τῷ διδασκάλῳ τοῦ κοινοῦ σχολείου τοῦ ὑπ' αὐτῆς* [δηλ. τῆς αὐτοῦ ταπεινότητος, τοῦ ἀφιερωτοῦ] *διορισθέντος τῷ διδάσκοντι τοὺς παῖδας κοινὰ καὶ ἐκκλησιαστικὰ γράμματα ἐν τῇ πατρίδι αὐτῆς* (τῆς αὐτοῦ ταπεινότητος) *τῇ Ὀστανίτζᾳ.*»

Ἐν δὲ τῷ ἀμέσως ἐν τῷ αὐτῷ Κώδικι τοῦ Κριτίου (σελ. 421—424) ἀκολουθοῦντι Γράμματι, ἐπιγραφομένῳ οὕτω· «*Κατὰ τὴν περίληψιν τοῦ ἀνωτέρω γράμματος ζητηθὲν ἐξεδόθη καὶ τὸ παρὸν πατριαρχικὸν συνοδικὸν ἐπιβεβαιωτήριον τῆς ἀφιερώσεως ταύτης γράμμα*» καὶ ἐκδοθέντι ἴσως ὑπὸ Σεραφεὶμ Α'. τοῦ ἀπὸ Νικομηδείας (1733—1734), ὁ ὡς ἄνω β'. ὅρος τοῦ Σταυροπόλεως Ἰωαννικίου ἐπαναλαμβάνεται αὐτολεξεὶ οὕτω· «*β'. πέμπειν κατὰ πᾶν ἔτος διωρισμένον μισθὸν ἀνὰ εἴκοσι γρόσια τῷ ἐν τῇ πατρίδι τῆς αὐτοῦ Ἱερότητος Ὀστανίτζᾳ διδασκάλῳ τοῦ κοινοῦ σχολείου, τῷ διδάσκοντι τοὺς παῖδας τὰ ἁπλᾶ καὶ κοινὰ μαθήματα*»· ἐξ ὧν φαίνεται ὅτι πρὸ τοῦ ἔτους 1733 ὑφίστατο ἐν τῷ μικρῷ ἐκείνῳ χωρίῳ Σχολὴ τῶν κοινῶν μαθημάτων, μὴ μνημονευομένη ὑπὸ τοῦ ἐλλογίμου κ. Μ. Παρανίκα ἐν τῷ Σχεδιάσματι.

Ἀριθ. 9.

Συστατικὸν Φροντιστηρίου ἐν τῇ πόλει Σιατίστης.

Τῶν ἐν τῷ μετὰ σώματος τῷ δε βίῳ ὁμολογουμένων ὄντως παρ' ἀνθρώποις καλῶν, τὸ τῆς παιδείας καὶ μαθήσεως θεοδώρητον χρῆμα ἀσυγκρίτως πάντων τῶν λοιπῶν ὑπερίδρυται καὶ τὴν ἀνωτάτω χώραν κεκλήρωται, κατὰ τὸν μέγαν ἐν θεολογίᾳ Γρηγόριον· Ψυχῆς γάρ ἐστι κόσμος καὶ τελειότης νοός· ὅσον τε ψυχὴ ὑπερανέστηκε σώματος, εἰ βούλει δὲ καὶ νοῦς αὐτῆς τῆς ψυχῆς, τοσοῦτον τῶν ἄλλων ἁπάντων ἀγαθῶν τὸ τῆς παιδείας χρῆμα πλεονεκτεῖ καὶ ὑπέρκειται, τέλος ποιούμενον τὴν μακαριότητα, ἀληθῆ οὖσαν τῆς ψυχῆς εὐδαιμονίαν.

Μακάριος γὰρ ἄνθρωπος, ὃς εὗρε σοφίαν καὶ θνητός, ὃς οἶδε φρόνησιν, τὸ ἱερόν φησι λόγιον· ταύτῃ τοι καὶ περισπούδαστον κέκριται τοῖς εὖ φρονοῦσιν ἡ τῆς σοφίας μελέτη τε καὶ ἐπίκτησις καὶ λίαν ἀναγκαία τῷ ἀνθρωπίνῳ γένει ὡς συμπληρωτικὴ τῆς κατὰ λόγον καὶ γνῶσιν αὐτῶν ἐνεργείας, δι' ἧς καὶ ἀνθρω-

πος πέφυκε, καὶ Θεοῦ εἰκὼν ὁ ἄνθρωπος λέγεται, καὶ συνιστᾶν αὐτήν, καὶ κρατύνειν παντὶ σθένει σπουδάζουσιν ὅσοι φιλόθεοι καὶ φιλάρετοι, οἵ καὶ διαπύρῳ ζήλῳ τῷ περὶ αὐτὴν πόθῳ περικαιόμενοι, καὶ τὴν σύστασιν αὐτῆς ἐκτόπως ἐπιποθοῦντες, ἐπειδάν κατά τινα περίστασιν τοῦ φιλοθέου αὐτῶν σκοποῦ τυχὸν κωλύωνται*, εὐλόγως δυσανασχετοῦσι καὶ προστρέχοντες τῇ κοινῇ μητρὶ τῇ καθ' ἡμᾶς τοῦ Χριστοῦ Μεγάλῃ Ἐκκλησίᾳ, καὶ τὴν τοιαύτην αὐτῶν θλῖψιν καὶ ὀδύνην ἐμφαίνοντες, εἰκότως ἀξιοῦνται τῆς ἐνδεχομένης θεραπείας καὶ διορθώσεως, ὧν τὰς αἰτήσεις καὶ ἡ καθ' ἡμᾶς τοῦ Χριστοῦ Μεγάλη Ἐκκλησία εὐμενῶς εἴωθεν ἀποδέχεσθαι καὶ γράμμασι βεβαιοῦντα πρὸς σύστασιν αὐτοῖς φέροντα.

Ἐπειδὴ τοιγαροῦν κἂν τῇ πολιτείᾳ Σιατίστης ἔφθασε μὲν πρὸ χρόνων τινῶν συντελεσθῆναι φροντιστήριον ἑλληνικῶν μαθημάτων σπουδῇ καὶ διεγηγερμένῃ προθυμίᾳ ψυχῆς τινων φιλαρέτων τῶν ἐκεῖσε χριστιανῶν, οἵτινες συνιδόντες τὸ τῆς παιδείας καλὸν καὶ ὠφέλιμον, οἴκοθεν καὶ αὐθαιρέτῳ γνώμῃ συνελθόντες εἰς ἓν καὶ ὁμοφώνῳ βουλῇ ἔρανον χρημάτων καταβεβληκότες ἐξαρκοῦντα τῷ ἐτησίῳ τοῦ διδασκάλου μισθῷ, καὶ ἀφιερώσαντες ταῦτα ἐπὶ τῷ μένειν διηνεκῶς ἀναφαίρετα, συνεστήσαντο ἰδιάζουσαν σχολὴν ἐπὶ διδασκαλίᾳ καὶ μαθήσει τῶν ἰδίων τέκνων· ἦν δὲ μεταξὺ τῶν ἄλλων τῶν ἐπιδεδωκότων καὶ ἀφιερωσάντων τὸν τοιοῦτον ἔρανον καὶ ὁ ποτὲ παπᾶ Θωμᾶς, ἀδελφὸς τοῦ προεδρικῶς ἐν τῇ αὐτῇ πολιτείᾳ προϊσταμένου κὺρ Ζωσιμᾶ, ἐπιδούς* καὶ αὐτὸς μιαν ποσότητα ἄσπρων, δι' ἣν αἰτίαν καὶ ἡ Μακαριότης* αὐτοῦ, ἐπὶ τῆς πατριαρχείας τοῦ μακαρίτου κὺρ Ἱερεμίου, ζητήτας ἔλαβε γράμμα πατριαρχικὸν βεβαιωτήριον τοῦ τε φροντιστηρίου τούτου καὶ τῆς τῶν ἐξ ἐράνου ἐπιδοθέντων χρημάτων ἀφιερώσεως καὶ διορίζον τὴν ἐν τούτοις ἐπιστασίαν καὶ ἐπίσκεψιν εἰς τὴν αὐτοῦ Μακαριότητα διὰ τῆς δόσεως τῶν εἰρημένων ἄσπρων τοῦ ἀδελφοῦ αὐτοῦ· μετὰ δὲ ταῦτα συμβὰν ἀποθανεῖν τὸν ρηθέντα παπᾶ Θωμᾶν, οὐκ οἴδαμεν ὅπως συνέβη ἀνατραπῆναι τὴν γενομένην ἀφιέρωσιν, ζητηθῆναί τε καὶ τὰ δοθέντα καὶ ἀφιερωθέντα ὑπ' ἐκείνου ἄσπρα καὶ ληφθῆναι ὀπίσω παρὰ τοῦ αὐτοῦ κὺρ Ζωσιμᾶ, ἀνατρέψαντος τὴν ρηθεῖσαν ἀφιέρωσιν, διὸ ἠπράκτησαν ἀκολούθως καὶ ἡ ρηθεῖσα σχολὴ καὶ ἐξέλιπεν ἔκτοτε μέχρι τοῦδε ἡ ἐξ ἐκείνης διδασκαλία τε καὶ ὠφέλεια. Ὅθεν μὴ ἀνεχόμενοι οἱ λοιποὶ χριστιανοὶ οἱ συνεργήσαντες καὶ συγκροτήσαντες κατὰ κοινὸν ἔρανον τὸ φροντιστήριον τοῦτο τὴν τηλικαύτην ζημίαν τὴν ἐκ τῆς στερήσεως τῆς προκοπῆς καὶ μαθήσεως τῶν οἰκείων τέκνων ἐγγιγνομένην διὰ τὴν γενομένην ὅπως δήπως ἐκείνην ἀναίρεσιν τῆς ἀφιερώσεως τῶν ἄσπρων τοῦ ποτε παπᾶ Θωμᾶ, μηδὲ διὰ τὸ τοῦ ἑνὸς ἁμάρτημα καὶ ἀτόπημα συναναιρεθῆναι καὶ τὴν τῶν λοιπῶν ἀγαθοεργίαν, στέργοντες δὲ καὶ εὐαρεστούμενοι ὅπως αὐτοὶ οἱ λοιποὶ ἔχωσιν ἐκ τοῦ ἰδίου αὐτῶν ἐράνου συνέχειν καὶ συνιστᾶν τὸ αὐτὸ φροντιστήριον, προσέδραμον μετὰ θερμῶν δεήσεων τῇ προνοίᾳ καὶ φιλανθρωπίᾳ καὶ χάριτι καὶ δεφενδεύσει τῆς κοινῆς Μητρὸς Μεγάλης τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησίας καὶ τῇ προστασίᾳ καὶ δεφενδεύσει τοῦ καθ' ἡμᾶς πατριαρχικοῦ οἰκουμενικοῦ θρόνου, δεόμενοι καὶ ἐκλιπαροῦντες ἀντιλαβέσθαι αὐτῶν δεινοπαθούντων τὰ μέγιστα, καὶ τὸ μὲν καλῶς ἐναρξάμενον κατὰ κοινὸν αὐτῶν ἔρανον φροντιστήριον τοῦτο ἐν τῇ πολιτείᾳ αὐτῶν ἐπ' ὠφελείᾳ τῶν ἰδίων τέκνων συστῆσαι καὶ βεβαιῶσαι, τὰ δὲ ἐμποδοστατοῦντα καὶ κωλύοντα τὴν ἐνέργειαν καὶ ὠφέλειαν τῆς διδασκαλίας ταύτης ἀποσκευάσαι καὶ ἀνατρέψαι ἐκκλησιαστικῇ καὶ συνοδικῇ κρίσει καὶ ἀποφάσει· ὧν τὴν δέησιν εὔλογον οὖσαν καὶ θεοφιλῆ καὶ δικαίαν καὶ πρὸς ὠφέλειαν ἀφορῶσαν τοῦ ἡμετέρου γένους εὐμενῶς ἀποδεξάμενοι, κατὰ τὰ ἄπερ κέκτηται προνόμια ὁ οἰκουμενικὸς οὗτος θρόνος ἐπιβάλλειν εἰς τὰς ἁπανταχοῦ παροικίας καὶ ἐπαρχίας τῶν εὐσεβῶν, ἔνθα περὶ κοινῶν ὑποθέσεων καὶ πραγμάτων πρὸς ψυχικὴν ἀφορώντων ὠφέλειαν καθέστηκεν ὁ ἀγών, καταρτισμόν τε καὶ σύστασιν τοῦ ἡμετέρου γένους καὶ οἰκοδομὴν θεάρεστον κοινωφελοῦς πράγματος, ὡς χρέος ἔχοντες κήδεσθαι καὶ προνοεῖν τῆς συστάσεως καὶ διαμονῆς τῶν τοιούτων θεαρέστων ἔργων καὶ συντελούντων τῷ γένει τῶν ὀρθοδόξων, γράφοντες διὰ τοῦ παρόντος ἀποφαινόμεθα, ἵνα τὸ μὲν ῥηθὲν φροντιστήριον ἐν τῇ πολιτείᾳ Σιατίστης, ὡς καλῶς ἐναρξάμενον καὶ συντελεσθὲν κατὰ κοινὸν ἔρανον τῶν προειρημένων συγκροτῆσαι αὐτὸ φιλαρέτων καὶ θεοσεβῶν χριστιανῶν ἔχῃ τοῦ λοιποῦ τὸ ἐνεργοῦν καὶ τὸ κῦρος καὶ τὴν ἰσχύν, παρ' οὐδενὸς τὸ σύνολον κωλυόμενον· τοῦ δὲ προεκδοθέντος, ὡς εἴρηται, ἐπὶ τῶν ἡμερῶν τοῦ μακαρίτου κὺρ Ἱερεμίου πατριαρχικοῦ συνοδικοῦ γράμματος τῷ κὺρ Ζωσιμᾷ καὶ διορίζοντος αὐτὸν εἶναι ἔφορον τῆς σχολῆς ταύτης διὰ τὴν γενομένην ἀφιέρωσιν τῶν ἄσπρων τοῦ ἀδελφοῦ αὐτοῦ παπᾶ Θωμᾶ μένοντος τοῦ λοιποῦ ἀπράκτου πάντη καὶ ἀνενεργήτου, ὡς τῆς ἀφιερώσεως ἐκείνης ἀνατραπείσης καὶ τῶν δοθέντων ἐκείνων ἄσπρων ληφθέντων ὀπίσω, οἱ βουλόμενοι τέως συγκροτῆσαι καὶ συστῆσαι τὸ αὐτὸ φροντιστήριον κατὰ κοινὸν ἔρανον ἐξ ἰδίων ἄσπρων, ἤτοι ὁ Ἰωάννης Δούκα, ὁ Δημήτριος Νίκου Χατζῆ, ὁ Γεώργιος Νίκου Λαζαρῆ, ὁ Νίκος Χατζῆ Μιχάλη, ὁ Μιχάλης Λαζαρῆ καὶ ὅστις ἄλλος δέδωκεν ἢ βούλεται δοῦναι τὸν ἀνάλογον ἔρανον ἐπὶ τῇ συστάσει τοῦ τοιούτου φροντιστηρίου ἰδιαζόντως ὑπ' αὐτῶν συγκροτουμένου ἐπ'

---

* ὁ κῶδιξ κατὰ λάθος *κωλυόμενοι*.

* ὁ κῶδιξ *ἐπιδιδούς*.

* Προϋπῆρξεν Ἀρχιεπίσκοπος Ἀχριδῶν καὶ διὰ τοῦτο Μακαριώτατος.

ὠφελείᾳ καὶ μαθήσει τῶν ἰδίων τέκνων αὐτῶν, αὐτοὶ μόνοι ὑπάρχωσιν ἔφοροι καὶ ἐπιστάται τοῦ φροντιστηρίου ὡς ἰδίοις αὐτῶν χρήμασιν ἀπαρτιζομένου, καὶ αὐτοὶ ἔχωσιν ἐκλέγειν καὶ ἀποκαθιστᾶν τὸν ἄξιον καὶ ἱκανὸν ἀναφανέντα διδάσκαλον ἐν αὐτῷ, καὶ ὠφελεῖν δυνάμενον τοὺς μαθητευομένους παῖδας αὐτῶν· τὸν δὲ κὺρ Ζωσιμᾶν, ὡς ἀνατρέψαντα τὴν προηγουμένην εἰς αὐτὸ ἀφιέρωσιν τῶν ἄσπρων τοῦ ἀδελφοῦ αὐτοῦ ποτε παπᾶ Θωμᾶ καὶ λαβόντα παρὰ τὸ εἰκὸς ὀπίσω τὰ ἀφιερωθέντα ἄσπρα καὶ γενόμενον αἴτιον τοῦ ἀπρακτῆσαι τοῦ λοιποῦ τὴν ἐν αὐτῷ διδασκαλίαν, μηδεμίαν ἔχειν τοῦ λοιποῦ μετοχὴν οὔτε ἐν τῇ τοῦ φροντιστηρίου ἐπιστασίᾳ, οὔτε ἐν τῇ ἐκλογῇ τοῦ διδασκάλου, ἵνα μὴ πάλιν ἐμποδὼν γίνηται τῇ μαθήσει καὶ προκοπῇ τῶν νέων, ἀλλὰ μόνους τοὺς εἰρημένους ἀνωτέρω χριστιανοὺς τοὺς ἀφιερώσαντας κατὰ κοινὸν ἔρανον τὰ ἄσπρα ἔχειν καὶ τὴν ἐπιστασίαν καὶ ἐπίσκεψιν τοῦ φροντιστηρίου καὶ τὴν τοῦ διδασκάλου ἐκλογὴν καὶ ἀποκατάστασιν καὶ τὴν φροντίδα τῆς παιδεύσεως τῶν ἰδίων τέκνων. Ὅς δ' αὖθις καὶ ὁποῖος θελήσῃ ἐναντιωθῆναι καὶ ἀντειπεῖν οἱῳδήτινι τρόπῳ τῇ ἐκκλησιαστικῇ καὶ συνοδικῇ ἡμῶν ἀποφάσει ταυτῃ καὶ ἐμποδίσαι τὴν σύστασιν τοῦ ρηθέντος φροντιστηρίου καὶ τὴν ἐν αὐτῷ ἐπιστασίαν καὶ ἐκλογὴν τοῦ διδασκάλου τῶν κατὰ κοινὸν ἔρανον δι' ἰδίων χρημάτων συγκροτούντων αὐτὸ χριστιανῶν ἐπ' ὠφελείᾳ καὶ προκοπῇ τῶν ἰδίων τέκνων, ὁ τοιοῦτος ὁποίας ἂν εἴῃ τάξεως καὶ ὁποίου βαθμοῦ, ἀφωρισμένος ἔστω κτλ.

Σημείωσις. Ἐκ τοῦ κώδικος τοῦ Κριτίου σελ. 120 ἄνευ χρονολογίας, ἥτις ὅμως δύναται κατὰ προσέγγισιν ὁρισθῆναι· τὸ ἔγγραφον ὀνομάζει τὸν πατριάρχην Ἱερεμίαν τὸν Γ'. *μακαρίτην*, οὗτος δὲ ἀπέθανεν ἐν Ἄθῳ τῷ 1735· Πρὸς τούτοις ἀναιρεῖ πρᾶξιν τοῦ (ἀπὸ Ἀχριδῶν) προέδρου Σισανίου Ζωσιμᾶ, ἀφ' οὗ ἀφαιρεῖ τὴν τοῦ φροντιστηρίου ἐπιστασίαν καὶ ἀνατίθησιν αὐτὴν τοῖς μετασχοῦσι τῆς ἀνασυστάσεως αὐτοῦ προκρίτοις Σιατίστης· γνωστοῦ δὲ ὄντος ὅτι ὁ Ζωσιμᾶς ἀπεβίωσε τῷ 1746, τὸ ὑπὸ τὴν ὄψιν ἡμῖν ἔγγραφον ἀπελύθη ἐντὸς τῶν ἑνδεκα τούτων ἐτῶν, ἤτοι ἀπὸ τοῦ 1735 μέχρι τοῦ 1746, καθ' ἃ πατριάρχας Κων]πόλεως ἔχομεν τὸν ἀπὸ Καισαρείας Νεόφυτον τὸν ΣΤ'. καὶ τὸν ἀπὸ Νικομηδείας Παΐσιον Β'. τὸν Κιουμουρτζόγλουν, δὶς ἐναλλὰξ πατριαρχεύσαντας· ἀλλ' ἡ ὑφὴ τοῦ γράμματος καὶ ἡ ἔμφασις ἣ δίδοται εἰς τὴν κανονικὴν δικαιοδοσίαν τοῦ Οἰκουμενικοῦ πατριάρχου ἐπὶ τῆς αὐτοκεφάλου ἀρχιεπισκοπῆς Ἀχριδῶν ἁρμόζει μᾶλλον τῷ Παϊσίῳ Β'. ἢ τῷ Νεοφύτῳ ΣΤ'.

Ἀριθμ. 10.

Ἴσον ἀπαράλλακτον τοῦ πρωτοτύπου ἐνυπογράφου καὶ ἐμμαρτύρου γράμματος διὰ τὸ σχολεῖον τῆς Μιτυλήνης.

† Ὁ Πατριάρχης Κωνσταντινουπόλεως ἐπιβεβαιοῖ.

Διὰ τοῦ παρόντος ἐνυπογράφου καὶ ἐμμαρτύρου ἀποδεικτικοῦ συστατικοῦ καὶ ἐπιβεβαιωτηρίου γράμματος δῆλον γίνεται, ὡς ὁ τιμιώτατος καὶ ἐνδοξότατος ἄρχων καπικεχαγιᾶς Κυρίτζη Σταυράκης, εὑρισκόμενος ἤδη, ποιούμενός τε τὰς διατριβὰς εἰς τὴν νῆσον καὶ πολιτείαν Μιτυλήνης, ζήλῳ θείῳ καὶ ἔρωτι ἐνθέῳ κινούμενος, σκοπὸν ἔθετο θεοφιλῆ καὶ θεάρεστον κοινὸν φροντιστήριον συστῆσαι ἐν τῇ ρηθείσῃ πολιτείᾳ Μιτυλήνης ἐπὶ τῷ διδάσκεσθαι ἐν αὐτῷ πάντας τοὺς βουλομένους καὶ παιδείας ἐρῶντας δωρεὰν καὶ ἀμισθὶ τά τε ἐκκλησιαστικὰ καὶ θεῖα καὶ τὰ θύραθεν καὶ ἑλληνικὰ μαθήματα καὶ διδάγματα. Καὶ δὴ ἄνευ ἀναβολῆς καιροῦ εἰς ἔργον ἀγαγεῖν τὸν ἔνθεον αὐτοῦ σκοπὸν βουληθείς, ἠγόρασεν ἐκεῖσε ἐν τῇ νήσῳ Μιτυλήνῃ κατὰ τὸν μαχαλᾶν Σαρὶ Μπαπᾶ λεγόμενον ἰδίοις χρήμασιν ἓν ὀσπήτιον, ἔχον πλησιάζοντα, παρακείμενά τε καὶ συνημμένα ἀμέσως ἐκ μὲν τῶν πέριξ τριῶν μερῶν τὰ γειτνιάζοντα ὀσπήτια τοῦ Φωτοῦ τοῦ Παλαιολόγου Βλαστάρεως, τῆς Καμαργετούδας, καὶ τοῦ ἑτέρου μέρους τὴν λεωφόρον ὁδόν· ὅπερ ἰδιόκτητον αὐτοῦ ὀσπήτιον ἀνέθηκε καὶ ἀφιέρωσεν εἰς τὴν κοινότητα τῶν χριστιανῶν τῆς πολιτείας ταύτης Μιτυλήνης, ὅπως γένηται καὶ ὑπάρχῃ καὶ λέγηται εἰς αἰῶνα τὸν ἅπαντα κοινὸν φροντιστήριον καὶ παιδευτήριον μαθημάτων καὶ διδαγμάτων ἐκκλησιαστικῶν τε καὶ ἑλληνικῶν πρὸς ὠφέλειαν καὶ ἐπίδοσιν κοινὴν τῶν βουλομένων καὶ ἐφιεμένων μανθάνειν. Προσέτι δὲ ὡμολόγησε καὶ ὑπέσχετο οἰκειοθελεῖ καὶ ἀβιάστῳ γνώμῃ καὶ προαιρέσει πληροῦν καὶ διδόναι καθ' ἕκαστον χρόνον ἀνὰ ἑκατὸν γρόσια εἰς τὸ ρηθὲν σχολεῖον ἐφ' ὅρου ζωῆς αὐτοῦ· διετάξατο δὲ καὶ διωρίσατο ἐντειλάμενος καὶ τοῖς τέκνοις αὐτοῦ, καὶ τοῖς μετ' αὐτοὺς ἀπογόνοις αὐτοῦ, ὅπως καὶ μετὰ τὴν αὐτοῦ ἀποβίωσιν ἀναντιρρήτως καὶ ἀπροφασίστως ὀφείλωσι κακεῖνοι διδόναι τὰ ἀφιερωθέντα ὑπ' αὐτοῦ κατ' ἔτος εἰς τὸ ρηθὲν σχολεῖον ἀνὰ ἑκατὸν γρόσια εἰς μνημόσυνον αἰώνιον αὐτοῦ τε καὶ τῶν προγόνων καὶ ἀπογόνων αὐτοῦ, ἐφ' ᾧ ἔχειν τὴν σύστασιν τὸ νεόκτητον τοῦτο φροντιστήριον διηνεκῆ καὶ διαιωνίζουσαν οὕτινος τὴν πατρικὴν ἐντολὴν εὐμενῶς τε καὶ εὐγνωμόνως ἀποδεξάμενοι καὶ οἱ εὐμενέστατοι αὐτοῦ υἱοί, ὁ τε ἄρχων Σπαθάρης Κυρίτζης Γεωργάκης καὶ ὁ ἄρχων Κουπάρης Κυρίτζης Ἰωαννάκης τῷ ὁμοίῳ πατρικῷ ζήλῳ ὑπέσχοντο πληροῦν καὶ διδόναι καὶ μετὰ τὴν ἀποβίωσιν τοῦ πατρὸς αὐτῶν τὰ κατ' ἔτος διοριστθέντα ἑκατὸν γρόσια εἰς τὸ σχολεῖον τῆς Μιτυλήνης ἐφ' ὅρου ζωῆς αὐτῶν, καὶ ἀφῆσαι τὴν αὐτὴν ἐντολὴν καὶ διάταξιν καὶ τοῖς ἀπογόνοις αὐτῶν. Τοιούτου οὖν ἀγαθοῦ ἔργου καὶ θεαρέστου ἐπιχειρήματος ἀρχηγοῦ ἀναφανέντος τοῦ ρηθέντος ἄρχοντος Κυρίτζη Σταυράκη, τῷ αὐτῷ θείῳ ζήλῳ κινούμενοι καὶ οἱ τῆς πολιτείας ταύτης χριστιανοὶ προεστῶτες καὶ ἐπίτροποι καὶ γέροντες ἀνέθεντο καὶ αὐτοὶ καὶ ἀφιέρωσαν ἐκ τῆς κοινότητος αὐτῶν ὁμοφώνῳ πάντων γνώμῃ καὶ προαιρέσει γρόσια χίλια εἰς τὸ ρηθὲν σχολεῖον ἐπὶ τῷ εἶναι καὶ λέγεσθαι αὐτὰ ἀφιέρωμα ἴδιον τοῦ αὐτοῦ κοινοῦ αὐτῶν φροντιστηρίου, ἅπερ χίλια γρόσια ἔχον-

τες καὶ μεταχειριζόμενοι οἱ τῆς πολιτείας ταύτης ἐπίτροποι καὶ προεστῶτες τῆς κὐτῆς νήσου, ὀφείλουσι πληροῦν καὶ διδόναι καθ' ἕκαστον χρόνον εἰς τὸ ρηθὲν φροντιστήριον τὸν τόκον αὐτῶν ἀνὰ ἑκατὸν πεντήκοντα γρόσια εἰς αἰῶνα τὸν ἅπαντα. Πρὸς δὲ τούτοις καὶ ἰδίως εἷς τῶν προεστώτων καὶ προκρίτων τῆς πολιτείας ταύτης, ὁ Κυρίτζη Μανωλάκης τοῦ Χατζῆ Γεωργίου, ἀφιέρωσεν εἰς τὸ αὐτὸ σχολεῖον καὶ ὑπέσχετο διδόναι ἐκ τῆς περιουσίας αὐτοῦ ἀνὰ πεντήκοντα γρόσια καθ' ἕκαστον χρόνον ἐφ' ὅρου ζωῆς αὐτοῦ τε καὶ τῶν ἀπογόνων αὐτοῦ ἀναντιρρήτως καὶ ἀπροφασίστως· ἀποκατεστάθησαν δὲ καὶ διωρίσθησαν κοινῇ γνώμῃ τοῦ τε ἄρχοντος Κυρίτζη Σταυράκη καὶ τῶν τῆς πολιτείας ταύτης προεστώτων δύο ἐπίτροποι καὶ διοικηταὶ καὶ ἐπιτηρηταὶ τοῦ αὐτοῦ σχολείου, οἵτινες ἐν ὅσῳ καιρῷ ἐπιτροπεύουσιν ἔχουσι λαμβάνειν εἰς χεῖρας αὐτῶν τὰ εἰρημένα ἐτήσια τοῦ σχολείου καὶ ὅσα ἄλλα θελήσωσιν ἀφιερῶσαι ἄλλοι τινὲς χριστιανοὶ ὑπὲρ ψυχικῆς αὐτῶν σωτηρίας καὶ ἐκ τούτων διδόναι κατ' ἔτος τὸν συμπεφωνημένον μισθὸν τοῦ διδασκάλου. Προσέτι πληροῦν καὶ διδόναι εἰς ὀκτὼ ἐνδεεῖς καὶ πτωχοὺς φιλομαθεῖς, ἐπιμελεῖς καὶ προκόπτοντας μαθητὰς ἀνὰ τρεῖς ὀβολούς, ἤτοι τρεῖς παράδας καθ' ἑκάστην ἡμέραν, καὶ τὰ λοιπὰ ἀναγκαῖα καὶ ἀπαραίτητα ἔξοδα τοῦ σχολείου ποιεῖν· καὶ ἡνίκα δεήσῃ ἐξελθεῖν τῆς ἐπιτροπικῆς ταύτης ἐπιστασίας διδόναι καθαρὸν λογαριασμὸν πρὸς τὸν ρηθέντα ἄρχοντα Κυρίτζη Σταυράκην μετ' εἰδήσεως καὶ τῶν τῆς πολιτείας ταύτης γερόντων περί τε τῶν εἰσοδημάτων καὶ ἐξόδων τοῦ αὐτοῦ σχολείου. Τούτων τοίνυν οὕτω διορισθέντων καὶ διαταχθέντων, ἀπεφάνθη κοινῇ καὶ ὁμοφώνῳ γνώμῃ πάντων, ὅπως ὁ ρηθεὶς ἄρχων Κυρίτζη Σταυράκης, ὡς καθολικὸς κτήτωρ τοῦ εἰρημένου φροντιστηρίου καὶ ἀρχηγὸς καὶ πρωταίτιος τῆς συστάσεως αὐτοῦ ἔχῃ κατὰ πάντα καιρὸν τὴν προνοητικὴν δεσποτείαν καὶ ἐξουσίαν ἐν αὐτῷ, δηλονότι ὅ,τε διδάσκαλος τοῦ αὐτοῦ φροντιστηρίου διορίζηται καὶ ἀποκαθιστᾶται τῇ ἐκλογῇ καὶ γνώμῃ καὶ εἰδήσει αὐτοῦ, καὶ οἱ διοριζόμενοι δὲ κατὰ καιροὺς ἐπίτροποι καὶ διοικηταὶ τοῦ σχολείου ἀποκαθιστῶνται καὶ διορίζωνται μετὰ γνώμης καὶ εἰδήσεως αὐτοῦ, ὀφείλοντες διδόναι καὶ λογαριασμὸν πρὸς τὸν διαληφθέντα ἄρχοντα περί τε τῶν εἰσοδημάτων καὶ ἐξόδων τοῦ αὐτοῦ σχολείου· καὶ ἑνὶ λόγῳ ὁ ρηθεὶς ἄρχων Κυρίτζη Σταυράκης ὑπάρχῃ καὶ λέγηται καθολικὸς προνοητὴς καὶ κηδεμὼν καὶ κύριος τοῦ φροντιστηρίου τούτου καὶ ὅσα δεῖ γενέσθαι ἐν αὐτῷ μετ' εἰδήσεως καὶ ἀδείας αὐτοῦ γίνωνται. Οὕτω δέδοκται καὶ διώρισται καὶ νενόμισται κοινῇ καὶ ὁμοφώνῳ γνώμῃ καὶ προαιρέσει καὶ συγκατανεύσει τοῦ τε εἰρημένου ἄρχοντος Κυρίτζη Σταυράκη καὶ πάντων τῶν τῆς πολιτείας ταύτης Μιτυλήνης ἀρχόντων, ἐπιτρόπων τε καὶ προεστώτων ἐνόρκως καὶ δι' ἐκφωνήσεως ἀναθήματος, ἐπικυρωσάντων τε καὶ στερξάντων πάντα τὰ ἐν τῷ παρόντι ἐμπεριεχόμενα φυλάττειν ἀπαρασάλευτα εἰς τὸ διηνεκὲς καὶ εἰπόντων ὁμοφώνως πάντων ὅτι, ὅστις καὶ ἁποῖος καὶ αὐτῶν ἁπάντων, ὁποίας ἂν εἴη τάξεώς τε καὶ καταστάσεως καὶ ὁποίου βαθμοῦ, θελήσῃ οἱῳδήτινι τρόπῳ δι' ἥντινοῦν αἰτίαν καὶ πρόφασιν διασεῖσαι καὶ παρασαλεῦσαι ἢ ἀναιρέσαι καὶ ἀνατρέψαι τι τῶν ἐν τῷ παρόντι ἐμπεριεχομένων καὶ κοινῇ γνώμῃ διαταχθέντων καὶ διορισθέντων, ὁ τοιοῦτος ὑπάρχοι τῷ αἰωνίῳ ἀναθέματι ὑπόδικος καὶ πάσαις ταῖς πατρικαῖς καὶ συνοδικαῖς ἀραῖς ὑπεύθυνος καὶ ἔνοχος τοῦ πυρὸς τῆς γεέννης. Ὅθεν εἰς τὴν περὶ τούτων ἔνδειξιν, διηνεκῆ τε καὶ νόμιμον ἀσφάλειαν ἐγένετο καὶ τὸ παρὸν ἐνυπόγραφον καὶ ἐμμάρτυρον ἀποδεικτικόν, συστατικόν, ἐπιβεβαιωτήριον ἔνορκον γράμμα ἐπὶ βεβαιώσει τοῦ παναγιωτάτου καὶ πανσεβάστου ἡμῶν Αὐθέντου καὶ δεσπότου τοῦ Οἰκουμενικοῦ πατριάρχου κυρίου κυρίου Παϊσίου καὶ ὑποβεβαιώσει τοῦ κατὰ τόπον ἀρχιερέως πανιερωτάτου καὶ θεοπροβλήτου μητροπολίτου Μιτυλήνης κυρίου Ἀνθίμου καὶ μαρτυρίᾳ τιμιωτάτων καὶ λογιωτάτων κληρικῶν τῆς τοῦ Χριστοῦ Μεγάλης Ἐκκλησίας, κατασφαλισθὲν καὶ βεβαιωθὲν καὶ ταῖς ἰδιοχείροις ὑπογραφαῖς τοῦ τε κτήτορος ἄρχοντος Κυρίτζη Σταυράκη καὶ τῶν εὐγενῶν υἱῶν αὐτοῦ καὶ λοιπῶν τῆς πολιτείας ταύτης χρησίμων ἀρχόντων, γερόντων τε καὶ προεστώτων, καταστρωθὲν κἂν τῷ κώδικι τῆς ἁγίας τοῦ Χριστοῦ Μεγάλης Ἐκκλησίας καὶ τῆς ἁγιωτάτης μητροπόλεως Μιτυλήνης καὶ ἐδόθη διὰ φύλαξιν κοινῇ γνώμῃ ἀμφοτέρων τῶν μερῶν εἰς τὸ κουτίον τοῦ ἐν Κωνσταντινουπόλει χρησίμου ρουφετίου τῶν Γουναράδων εἰς ἀσφαλῆ καὶ μόνιμον διαμονὴν καὶ συντήρησιν.

,αψ'μ'δ'. ἐν μηνὶ αὐγούστῳ.

† *ὁ Μιτυλήνης Ἄνθιμος ὑποβεβαιοῖ.* † *Σταυράκης.* † *Γεώργιος Σπαθάρης.* † *Ἰωάννης Κουπάρης.*† *ὁ Μέγας Πριμμηκήριος τῆς Μ. Ἐκκλησίας Ἰωάννης μάρτυς·* † *ὁ Λογοθέτης τῆς Μεγάλης Ἐκκλησίας Γεώργιος μάρτυς·* † *ὁ Μέγας Διερμηνευτὴς τῆς Μεγάλης Ἐκκλησίας Γεώργιος μάρτυς·* † *ὁ Ῥήτωρ τῆς τοῦ Χριστοῦ Μεγάλης Ἐκκλησίας Ἰωάννης μάρτυς·* † *ὁ Πρωταποστολάριος τῆς τοῦ Χριστοῦ Μεγάλης Ἐκκλησίας Ἰωάννης μάρτυς·* † *ὁ Ἄρχων τῶν Ἐκκλησιῶν Μάρκος μάρτυς·* † *ὁ Λογοθέτης τῶν οἰκειακῶν τῆς τοῦ Χριστοῦ Μεγάλης Ἐκκλησίας μάρτυς.* † *ὁ Μανώλης Χατζὴ Παλαιολόγου·* † *ὁ Μανωλάκης Χατζῆ Γεωργίου·* † *Μανώλης Χατζῆ Δημητρίου·* † *ὁ Ἀποστόλης Χατζῆ Μανωλάκη·* † *ὁ Χατζῆ Μανωλάκης Καμπᾶ·* † *ὁ Πούλιος τοῦ Χατζῆ Γιαννάκη·* † *ὁ Συναδινὸς Χατζῆ Γεωργίου·* † *ὁ Τζάρος Χατζῆ Παναγιώτου·* † *ὁ Χατζῆ Βασίλης Χατζῆ Κωνσταντῆ·* † *ὁ Γεωργάκης Χατζῆ Παλαιολόγου·* † *Χατζῆ Μανωλάκης Κεντρί·* † *ὁ Ἀποστόλης Σιμαντῆς·* † *ὁ Γιακουμῆς Χατζῆ Μαρίνου·* † *ὁ Νακᾶς Χατζῆ Μαρίνου.*

ΣΗΜ Ἐκ τοῦ ὑπ' ἀριθ. Ε'. πατριαρχικοῦ κώδικος σελ. 38.

Ἀριθ. 11.

Ἴσον ἀπαράλλακτον τοῦ ἤδη ἐκδοθέντος τῇ κατὰ τὴν νῆσον Πάτμον τῶν ἑλληνικῶν μαθημάτων Σχολῇ συνοδικοῦ γράμματος.

---

† Παΐσιος ἐλέῳ Θεοῦ ἀρχιεπίσκοπος κλπ.

Πάντα τὰ παρ' ἀνθρώποις θαυμαζόμενα πόνῳ κτῶνται καὶ μόχθῳ κατορθοῦνται· πολλῶν οὖν καὶ διαφόρων τούτων ὄντων ἡ τῆς Ἑλλάδος φωνῆς καὶ τῶν ἑλληνικῶν μαθημάτων ἄσκησις καὶ παιδεία ἢ μᾶλλον εἰπεῖν ἐπίκτησις τὰ πρωτεῖα φέρει καὶ ὑπέρκειται καὶ ὑπερίδρυται καὶ τιμιωτέρα τῶν ἄλλων πάντως καθέστηκεν ὡς πηγὴ καὶ ῥίζα καὶ πρόξενος ἐκείνων τυγχάνουσα καὶ τὸ λογικὸν τοῦ ἀνθρώπου ἐκ τοῦ σκότους τῆς ἀμαθείας πρὸς τὸ τῆς ἀληθείας φῶς διαβιβάζουσά τε καὶ ῥυθμίζουσα καὶ ἐκπαιδεύουσα καὶ τοῖς ὡραιοτάτοις αὐτῆς ἄνθεσι κατακοσμοῦσα καὶ καθωραΐζουσα, καὶ τῷ ἀκροτάτῳ καὶ καθαρωτάτῳ καὶ θειοτάτῳ νοῒ καὶ ὑλικὸν καὶ χαμερπῆ τοῦτον ἰοῦν ὡς ἐφικτὸν τῇ φύσει μονονοὺκ συνενοῦσά τε καὶ συνάπτουσα, καὶ τοὺς ἀτρύτοις πόνοις ταύτῃ προσανέχοντας καὶ εἰς τὴν αὐτοσοφίαν τὸν Κύριον ἡμῶν Ἰησοῦν Χριστὸν τὰς ἐλπίδας φέροντας οὐρανοπολίτας, υἱούς τε φωτὸς καὶ συγκληρονόμους Χριστοῦ ἀπεργάζουσα, οἵτινες οὐ μόνον δι' εὐφήμου γλώττης παρὰ πάντων ἄγονται δακτυλοδεικτούμενοι, ἀλλὰ καὶ τῶν οὐρανίων ἐκείνων καὶ ἀνεκλαλήτων παρὰ Θεοῦ ἀξιοῦνται ἀγαθῶν· οὐχ ἧττον δὲ καὶ οἱ περὶ τοὺς ταύτην μετιόντας τὴν φροντίδα ποιούμενοι καὶ τοῖς ἐνοῦσιν ἀντιληπτικοῖς τρόποις τε καὶ προσόδοις τούτους περιβαλλόμενοι ἀθανάτους τὰς ἀντιδόσεις παρὰ Θεοῦ λήψονται.

Ἐπειδὴ τοιγαροῦν πρὸ ἱκανῶν ἤδη χρόνων παρὰ πολλῶν ἀκούομεν καὶ ἤδη ἀπὸ γράμματος τοῦ ἐλλογιμωτάτου διδασκάλου τῆς ἐν τῇ νήσῳ Πάτμῳ τῶν ἑλληνικῶν μαθημάτων Σχολῆς κὺρ Βασιλείου, ἄλλως ἀπὸ ζώσης φωνῆς τοῦ ἐνταῦθα παρευρεθέντος, τό γε νῦν ἔχον, λογιωτάτου διδασκάλου κὺρ Ἀρσενίου ἔγνωμεν καὶ ἐβεβαιώθημεν ὅτι πολλοὶ τῶν ἐκεῖσε ἔρωτι ἀσκήσεώς τε καὶ μαθήσεως προσφοιτώντων χριστιανῶν *Ἱερωμένων* τε καὶ λαϊκῶν τῶν πρὸς ζωάρκειαν ἀναγκαίων στερούμενοι, παλινῳδίαν ᾄδουσι καὶ τοῦ ποθουμένου ἑκόντες ἀέκοντες ὀδυνηρῶς ἀποτυγχάνουσι· κἀντεῦθεν χριστιανοί τινες πρόκριτοι τοῦ ἐνταῦθα ἐν τῇ βασιλευούσῃ ταύτῃ τῶν πόλεων εὐλογημένου ρουφετίου, τῶν χρησίμων μαγιστόρων Γουναράδων, εὐσεβεῖς τε καὶ φιλέλληνες, θείῳ ζήλῳ κοινηθέντες καὶ οἴκτῳ καμφθέντες πρὸς τοὺς βοηθείας χρῄζοντας ἐκεῖσε φοιτητὰς εἰς τὴν τῶν μαθημάτων ἐπίκτησιν, κατέβαλλον ἤδη ἐξ ἰδίων ἕκαστος αὐτῶν καὶ ἀφιέρωσαν τῷ φροντιστηρίῳ τούτῳ γρόσια μετρητὰ τὸν ἀριθμὸν τρεῖς χιλιάδας καὶ πεντακόσια κεφάλαιον ἐπὶ συνθήκῃ καὶ συμφωνίᾳ τοῦ τοκίζεσθαι ταῦτα δι' ἐπιστασίας τε καὶ φροντίδος τῶν κατὰ καιροὺς χρησίμων προεστώτων τε καὶ ἐπιτρόπων τοῦ ῥουφετίου τούτου ἀλληλοδιαδόχως εἰς αἰῶνα τὸν ἅπαντα καὶ ὑπ' αὐτῶν ἐξαποστέλλεσθαι κατ' ἔτος ἀπαραιτήτως τὸν δουλευόμενον αὐτῶν τόκον πρὸς τὸν κατὰ καιροὺς καθηγητὴν τῆς σχολῆς ταύτης, ὀφείλοντα διανέμειν καὶ διδόναι κατὰ ἀναλογίαν τοῖς ἐνδεέσι καὶ ἀπόροις μαθηταῖς αὐτοῦ ἀφιλοπροσώπως καὶ ἐν καθαρῷ συνειδότι ψυχῆς πρὸς περίθαλψιν καὶ κυβέρνησιν αὐτῶν ἄχρι τοῦ σώζεσθαι καὶ συντηρεῖσθαι καὶ συνίστασθαι τὸ αὐτὸ σχολεῖον ἐν τῇ νήσῳ ταύτῃ Πάτμῳ. Ἑπομένως δὲ προσδραμόντες τῇ προνοίᾳ καὶ δεφενδεύσει τῆς Ἐκκλησίας, ἐδεήθησαν θερμῶς ἐπικυρωθῆναι τε καὶ βεβαιωθῆναι τὸ θεάρεστον ἔργον αὐτῶν τοῦτο δι' ἐκκλησιαστικοῦ ἡμῶν βεβαιωτηρίου γράμματος εἰς κοινὴν ὠφέλειαν καὶ κατὰ ψυχὴν σωτηρίαν αὐτῶν καὶ διηνεκῆ, ἀσφαλῆ τε καὶ ἀμετάτρεπτον σύστασιν τοῦ πράγματος.

Τούτου χάριν καὶ ἡμεῖς, τὴν αἴτησιν αὐτῶν ταύτην ὡς εὔλογόν τε καὶ πρὸς θεοφιλῆ ἀφορῶσαν σκοπὸν εὐμενῶς ἀποδεξάμενοι, γράφομεν, γνωμῃ τε καὶ συναινέσει τοῦ μακαριωτάτου καὶ ἁγιωτάτου πατριάρχου τῶν Ἱεροσολύμων καὶ πάσης Παλαιστίνης κυρίου κυρίου Πατρθενίου, ἐν ἁγίῳ Πνεύματι ἀγαπητοῦ καὶ περιποθήτου ἀδελφοῦ καὶ συλλειτουργοῦ τῆς ἡμῶν μετριότητος, καὶ ἀποφαινόμεθα συνοδικῶς μετὰ τῶν περὶ ἡμᾶς ἱερωτάτων μητροπολιτῶν καὶ ὑπερτίμων, τῶν ἐν ἁγίῳ Πνεύματι ἀγαπητῶν ἡμῶν ἀδελφῶν καὶ συλλειτουργῶν, ἵνα τὰ εἰρημένα ἑπτὰ πουγγεῖα τῶν ἄσπρων, ὡς ἅπαξ προσηλωθέντα τε καὶ ἀφιερωθέντα τῇ κατὰ τὴν νῆσον ταύτην Πάτμον διατελούσῃ τῶν ἑλληνικῶν μαθημάτων Σχολῇ ὀφείλωνται [οὕτω] κατὰ πάντα δικαίου λόγον μένειν τὸ ἀπὸ τοῦδε καὶ εἰς τὸν ἑξῆς ἅπαντα χρόνον μέχρι τῆς συστάσεως τοῦ αὐτοῦ ἐν τῇ Πάτμῳ Σχολείου δηλαδὴ ἀναποσπάστως καὶ ἀναφαιρέτως ὑπὸ τὴν ἐπιστασίαν καὶ διοίκησιν τῶν κατὰ καιροὺς χρησίμων προεστώτων καὶ ἐπιτρόπων τοῦ ἐνταῦθα ἐν Κων)πόλει εὐλογημένου Ρουφετίου τῶν Γουναράδων, τοκίζεσθαί τα ὑπ' αὐτῶν καὶ πέμπεσθαι τὸν ἐτήσιον αὐτῶν τόκον μετὰ πάσης ἀσφαλείας τῷ κατὰ καιροὺς διδασκάλῳ τοῦ αὐτοῦ ἐν τῇ Πάτμῳ φροντιστηρίου, ὀφείλοντι ἀπαραιτήτως διανέμειν καὶ διδόναι κατὰ ἀναλογίαν τὰ ἀποστελλόμενα πρὸς τοὺς ἐνδείᾳ πιεζομένους μαθητὰς αὐτοῦ ἀφιλοπροσώπως καὶ ἐν καθαρῷ συνειδότι ψυχῆς ἐξάπαντος εἰς περίθαλψιν καὶ κυβέρνησιν αὐτῶν, προκοπήν τε καὶ ἐπίδοσιν καὶ εὐδοκίμησιν ἐν τοῖς μαθήμασιν, ὡς εἴρηται. Περὶ ἧς ὑποθέσεως ταύτης ἐγένετο καὶ ἕτερον ἐκκλησιαστικὸν ἡμῶν γράμμα τὰ αὐτὰ διαλαμβάνον καὶ ἐδόθη τῷ ῥηθέντι φροντιστηρίῳ. Ὅθεν εἰς τὴν περὶ τούτου ἔνδειξιν καὶ διηνεκῆ ἀσφάλειαν ἐγένετο καὶ τὸ παρὸν ἡμέτερον πατριαρχικὸν συνοδικὸν βεβαιωτήριον γράμμα καὶ ἐδόθη τῷ εἰρημένῳ Ρουφετίῳ τῶν Γουναράδων. ,αωμε'.

Ἐν μηνὶ Ἰουνίῳ ἰνδικτιῶνος η'.

† *Παρθένιος ἐλέῳ Θεοῦ πατριάρχης τῆς ἁγίας πόλεως Ἱερουσαλὴμ συναποφαίνεται·* † *ὁ Ἡρακλείας Γεράσιμος·* † *ὁ Κυζίκου Ἀναστάσιος·* † *ὁ Νικομηδείας Κύριλλος·* † *ὁ Νικαίας Καλλίνικος·* † *ὁ Ἀδριανουπόλεως Διονύσιος·* † *ὁ Μεσημβρίας Γρηγόριος.*

ΣΙΜ. Ἐκ τοῦ ὑπ' ἀριθ. Ε'. πατριαρχικοῦ κώδηκος σ. 35.

ΔΥΟ ΠΑΛΑΙΑ ΚΕΙΜΕΝΑ
ΠΕΡΙ ΤΟΥ ΜΕΓΑΛΟΥ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ*

§ ια' Ἑλένη γὰρ ἡ τιμιωτάτη καὶ σεβασμιωτάτη πασῶν γυναικῶν, πόθῳ τῷ πρὸς τὸ θεῖον θελγομένη, τὰ Ἱεροσόλυμα δεῖν ᾠήθη καταλαβεῖν καὶ τοὺς ἁγίους καὶ σεβασμίους τόπους κατιδεῖν τε καὶ προσπτύξασθαι· καὶ δὴ (A,2) παραγενομένη καὶ τὸν πόθον ἀφοσιωσαμένη, συνεγοῦντ' αὐτῇ καὶ τὰ βασιλέως καὶ υἱοῦ γράμματα ἔχουσα, τὸ θεῖον καὶ σεβάσμιον τοῦ Χριστοῦ μνῆμα, χώμασι πλείστοις καὶ εἰδωλικοῦ ναοῦ ἀνεγέρσει παρὰ τῶν ἑλλήνων ἀποκρυβέν, ἀνεκάθηρε· τὸν ναὸν δὲ καὶ τὰ χώματα καὶ τὰς ἄλλας ὕλας μακρὰν που ῥιφῆναι προσταξασα, φανεροῖ τοῦ ἁγίου τῶν ἁγίων τὸ μνῆμα· καὶ ναὸν εὐκτήριον ἐπὶ τῷ ἁγίῳ τόπῳ τῆς τοῦ Σωτῆρος ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ ἀναστάσεως τερπνότατον οἰκοδομεῖ, καὶ πλεῖστα ἀναθήματα φιλοτίμως δωρεῖται· φανεροῖ δὲ καὶ τὸν τίμιον καὶ ζωοποιὸν τοῦ Κυρίου σταυρόν, εἰς ὃν σαρκὶ (297 B,1) διὰ τὰς ἁμαρτίας ἡμῶν ἑκὼν προσηλώθη, καὶ τοὺς σεβασμίους ἥλους, ὧν τοὺς μὲν περικεφαλαίαν ποιησαμένη, τοὺς δὲ χαλινὸν, τῷ υἱῷ καὶ βασιλεῖ δῶρον ποθούμενον ἔστειλεν. Ἔτι τε κατὰ τὴν Βηθλεὲμ καὶ [ἐν] τῷ ὄρει τῶν ἐλαιῶν ἐκκλησίας οἰκοδομησαμένη, καὶ ἐν αὐταῖς εὐλαβῶς συναγομένη καὶ τὸ θεῖον ἐκλιπαροῦσα, ὀγδοηκοντοῦτις ἤδη γεγενημένη, καὶ αὖθις ἐν Κωνσταντινουπόλει ἐπαναζεύξασα, Θεῷ τὴν μακαρίαν ψυχὴν παρατίθεται λελαμπρυσμένην τοῖς κατορθώμασι. Λέγεται δὲ αὐτὴν πάσῃ χριστομιμήτῳ ταπεινοφροσύνῃ κοσμεῖσθαι, καὶ πρὸς πάντας μὲν, δια· (B,2) φερόντως δὲ πρὸς τὸ τῶν μοναζόντων ἱερώτατον τάγμα πλείω τὴν αἰδὼ καὶ τὴν συμπάθειαν ἐπιδείκνυσθαι· τὰς γὰρ διὰ βίου τὴν παρθενίαν ἀσκούσας συναγείρουσα καὶ ἐπὶ στιβάδων κατακλίνουσα αὐτὴ δι' ἑαυτῆς καθυπούργει, ὄψα παρατιθεῖσα, καὶ κύλικας ὀρέγουσα, καὶ ὕδωρ ταῖς χερσὶν αὐτῶν ἐπιχέουσα, θεραπαινίδος ἐκτελοῦσα ἔργον. Τοιαύτην δὲ οὖσαν πάσαις τιμαῖς ὁ ἀοίδιμος αὐτῆς ὑπερετίμα υἱὸς καὶ ἐγέραινεν· ὅθεν καὶ θανοῦσαν μεγαλοπρεπῶς ἐνταφιάσας, τῆς κλίνας προπορευόμενος, ἄξια γέρα καὶ τροφεῖα ταύτῃ ἀπέδωκεν **. Ἤδη τῇ βασιλείῳ ἀρχῇ συμπερανάμενος, τῇ ὑπερθέῳ καὶ βασιλικῇ Τριάδι τὴν τριάδα τῶν παίδων χρόνοις διαφόροις προσφέρει· τὸν μὲν γὰρ ὁμώνυμον ἑαυτῷ Κωνσταντῖνον, πρῶτον μετασχόντα τῆς τιμῆς, περὶ τὴν πρώτην δεκαετηρίδα· τὸν δὲ δεύτερον, τῇ τοῦ πατρὸς ἑαυτοῦ κοσμούμενον ὁμωνυμίᾳ, Κωνστάντιον, περὶ τὴν εἰκοσαετηρίδα· τὸν τρίτον δὲ, Κώνσταντα, περὶ τὴν τρίτην δεκάδα, πρὸς τὸ τῆς βατιλείας μέγεθος ἀγαγών, καὶ τοῦ ἐν Ἱεροσολύμοις αὐτῷ σὺν πάσῃ φιλοκάλῳ σπουδῇ κατειργασμένου μαρτυρίου τὴν ἀφιέρωσιν γενέσθαι τοῖς ἐπισκόποις παρεγγυήσας, εὐχαριστή(A,2)ριον ἐφ' ἑκάστῃ περιόδῳ δεκαετοῦς χρόνου. ἕνεκα τῆς τιμῆς τῶν παίδων, Θεῷ τῷ Σωτῆρι προσέφερεν. Ἐπειδὴ ἑκατέρων ἄκρων τῆς ὅλης οἰκουμένης ἐκράτει τὴν σύμπασαν τῆς βασιλείας ἀρχὴν, τρισὶ τοῖς αὐτοῦ διῄρει παισὶν, οἵαν τινα πατρῴαν οὐσίαν τοῖς αὐτοῦ κληροδοτῶν φιλτάτοις· τὴν μὲν οὖν πατρῴαν λῆξιν τῷ μείζονι, τὴν δὲ τῆς ἑῴας ἀρχὴν τῷ δευτέρῳ, τὴν δὲ τούτων μέσην τῷ τρίτῳ διένειμε. Κλῆρον δὲ ἀγαθὸν καὶ ψυχῶν σωτήριον τοῖς αὐτοῖς ποριζόμενος, τὰ θεοστημεῖας αὐτοῖς ἐνίει σπέρματα, θείοις μὲν προάγων ἐπὶ μαθήμασι, διδασκάλους δ' αὐτοῖς ἐφιστὰς ἄνδρας εὐσεβείᾳ δεδοκιμασμένους·(298B,1) ταῦτα μὲν ἁπαλοῖς οὖσι τοῖς καίσαρσιν ἔτι τὴν ἡλικίαν· εἰς ἄνδρας δὲ λοιπὸν προϊοῦσιν αὐτοῖς μόνος ὁ πατὴρ ζηλωτὰς αὐτοῦ καὶ μιμητὰς τῆς αὐτοῦ θεοσεβείας εἶναι εἰς διδασκαλίαν ἐπήρκει.

§ ιβ' Ἐπεὶ δὲ καὶ ταῦτα εὐπρεπῶς ἔκειτο τῷ τρισμακαρίῳ, Θεὸς ὁ παντὸς ἀγαθοῦ πρύτανις, ὡς ἀνεῖ τῶν καθόλου πραγμάτων εὖ διατεθέντων αὐτῷ, καιρὸν εὔκαιρον εἶναι λοιπὸν τῆς τῶν κρειττόνων μεταλήψεως ἐδοκίμαζε καὶ τὸ τῇ φύσει χρεὼν ἐπῆγε, δύο μὲν πρὸς τοῖς τριάκοντα τῇ βασιλείᾳ ἐνιαυτοὺς ἐν μησὶ δυσὶ καὶ ἡμέραις ἴσαις ἐκπληροῦντι, τῆς δὲ ζωῆς περὶ τὸν διπλασίονα χρό(B,2)νον μετρουμένης, ἐν ᾧ τῆς ἡλικίας ἀπαθὲς μὲν καὶ ἄλυπον αὐτῷ διήρκει τὸ σῶμα κηλίδος καθαρὸν ἁπάσης, παντὸς δὲ νέου νεανικώτερον ἦ· ὡραῖον μὲν ἰδεῖν, ρωμαλέον δὲ ὡς καὶ γυμνάζεσθαι καὶ ὁδοιπορεῖν καὶ τὰς συνηθείας * ἀπονητὶ κατὰ τῶν ἐναντίων αἴρεσθαι νίκας. Καὶ τὰ τῆς ψυχῆς δὲ ὡσαύτως εἰς ἄκρον τοῖς ἐν ἀνθρώποις τελειώτεως αὐτῷ προήει, πᾶσιν ἐμπρέποντα τοῖς καλοῖς, ὑπερβαλλόντως δὲ τῇ φιλανθρωπίᾳ.

§ ιγ' Ἄξιον δὲ μνημονεῦσαι τῆς τῷ μεγάλῳ συμβάσης ἐκ τοῦ σώματος λύσεως, ἢ μᾶλλον εἰπεῖν ἀναλύσεως. Περὶ γὰρ τὸν δηλούμενον χρόνον, τῆς (299A,1) τῶν περσῶν κινήσεως ἀκουσθείσης, ἔτι ταύτην αὐτῷ τὴν κατὰ τῶνδε νίκην λείπεσθαι φήσας, ἐκίνει τὰ στρατιωτικὰ τάγματα· κατὰ δὲ τὴν ἐπώνυμον τῆς αὐτοῦ μητρὸς πόλιν γενόμενος ἀνωμαλίας τινος ἤσθετο περὶ τὸ σῶμα. καὶ λάβρου πυρετοῦ ἀναρθέντος, ἐπικρατεστέρου τε γενομένου, πρὸς τὸν αὐτοῦ Θεὸν ἀνελαμβάνετο· θνητοῖς μὲν τὸ συγγενὲς παραδοὺς ἔχειν·

* συνέχεια ἀπὸ σελ. 279—280.

** Φύλλον ὅλον ἀφῃρημένον ἐστίν· ἄρχεται δὲ τὸ 288 A, 1.

αὐτὸ δὲ τὸ τῆς ψυχῆς νοερόν τε καὶ φιλόθεον τῷ αὐτοῦ Θεῷ παραθέμενος. Τοῦτο τὸ τέλος τῆς Κωνσταντίνου τοῦ μεγάλου ἐν βασιλεῦσι ζωῆς. Αὕτη τῶν κυρίων αὐτοῦ κατορθωμάτων ἡ διανάπαυσις. Ὁ δὲ τῶν παίδων δεύτερος τὸ τοῦ πατρὸς σκῆ(A,2)νος ἐπὶ τὴν πόλιν ἐκόμιζεν, αὐτὸς ἐξάρχων τῆς κομιδῆς· ἡγεῖτο δὲ κατὰ τὸ στίφος τὰ στρατιωτικὰ τάγματα· συνεῖπετο δὲ πληθὺς μυρίανδρος· λογχοφόροι δὲ καὶ ὁπλῖται τὸ βασιλέως περιεῖπον σῶμα. Ὡς δὲ ἐπὶ τῶν τοῦ Σωτῆρος Ἀποστόλων τὸν ναὸν παρῆσαν, ἔνθα καὶ ἡ σορὸς ἦν, ὁ μὲν βασιλεὺς Κωνστάντιος, τὸ τοῦ πατρὸς σῶμα περιβαλὼν καὶ κατασπασάμενος καὶ πλεῖστα προχεάμενος δάκρυα, εἶτα ταῖς οἰκείαις διαβαστάσας χερσὶ τῇ λάρνακι τοῦτο κατατίθησιν· οἱ δὲ παρόντες ἑαυτοὺς ὠλοφύροντο μᾶλλον ἢ τὸν κείμενον, λογιζόμενοι μηκέτι τοιούτου χρηστοῦ βασιλέως τυχεῖν. Οὕτως οἶδε Θεὸς δοξάζειν τοὺς αὐτοὺς δοξάζοντας (299B,1), καὶ μάλα εἰκότως· εἰ γάρ ὁ ἐν τοῖς ἑαυτοῦ μέλεσι μόνον τὸ θεῖον θεραπεύσας μακάριστος κρίνεται καὶ παρὰ πάντων ᾄδεται, ὁ τοσαῦτα καὶ τηλικαῦτα τρόπαια στησάμενος, ὁ μυρία γένη γλωσσῶν καὶ ἐθνῶν τῇ ἀληθεστάτῃ του Χριστοῦ προσαγαγὼν πίστει καὶ τοσούτοις πλήθεσι τὸν Θεὸν θεραπεύειν αἴτιος καταστὰς ποίας ἄρα τῆς δόξης ἀξιωθήσεται παρὰ τοῦ βασιλέως Χριστοῦ; Διὸ δὴ μιμητέον κατὰ τὸ δυνατὸν τὰ τούτου κατορθώματα, καὶ εἰ μὴ ἑτέροις αἴτιοι σωτηρίας γενέσθαι δυνώμεθα, κἂν γοῦν ἑαυτοὺς διὰ πίστεως εἰλικρινοῦς, δι' εὐποιΐας καὶ ἐλεημοσύνης, δι' ἀποχῆς τῶν ἡδέων, δια μετανοίας τῆς προσηκούσης, σωτηρίας ἀ(B,2)ξιώσωμεν ἵνα καὶ τῶν παρόντων μὴ ἐκπέσωμεν, καὶ τῶν μελλόντων ἀγαθῶν ἐπιτύχωμεν.

§ ιδ' Ἀξιῶ δὲ τοὺς ἐντευξομένους τῷδε τῷ πονήματι καί τινα ὠφέλειαν καρπωσαμένους εὔχεσθαι ὑπέρ τε τοῦ φιλοπονήσαντος καὶ φιλοτεχνήσαντος, ὑπέρ τε τοῦ συναραμένου τῶν πόνων τῷ πατρὶ τοῦ συντάγματος [ὅτι τῆς] τῶν ἄλλων ὠφελείας ἐφρόντισαν· ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ τῷ Κυρίῳ ἡμῶν. Ὧ πρέπει τιμὴ καὶ προσκύνησις εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων· ἀμήν.

Μ. Ι. Γ.

ΣΥΝΤΟΜΟΣ ΑΠΑΡΙΘΜΗΣΙΣ ΚΑΙ ΑΝΑΤΡΟΠΗ ΤΩΝ ΚΑΙΝΟΤΟΜΙΩΝ ΤΗΣ ΠΑΠΙΚΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΚΑΙ ΙΔΙΑΙ ΤΟΥ ΠΡΩΤΕΙΟΥ ΤΟΥ ΡΩΜΗΣ

ὑπὸ **Α. Ο. Ι.**

«Οὕτω λέγει Κύριος Κύριος· Ἰδοὺ ἐγὼ ἐμβάλλω εἰς τὰ θεμέλια Σιὼν λίθον πολυτελῆ, ἐκλεκτόν, ἀκρογωνιαῖον, ἔντιμον, εἰς τὰ θεμέλια αὐτῆς, καὶ ὁ πιστεύων οὐ μὴ καταισχυνθῇ» (Ἡσαΐου 28,16).

Ὁ βίος τῆς ὑπὸ τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ ἱδρυθείσης, ὑπὸ τῶν ἁγίων δ' αὐτοῦ μαθητῶν καὶ Ἀποστόλων ἀνὰ πᾶν τὸ πρόσωπον τῆς γῆς διαδοθείσης χριστιανικῆς Ἐκκλησίας ἐν τῇ μακροχρονίῳ αὐτοῦ ἱστορικῇ ἐξελίξει παρουσιάζεται κυρίως ὑπὸ δύο ὄψεις, ἐσωτερικὴν καὶ ἐξωτερικήν. Καὶ τὸν μὲν ἐσωτερικὸν βίον τῆς χριστιανικῆς Ἐκκλησίας ἀποτελεῖ ἡ διδασκαλία αὐτῆς ἐν γένει, τὸν δὲ ἐξωτερικὸν τὸ ἐκκλησιαστικὸν πολίτευμα καὶ ἡ θεία λατρεία· ὅτε ἐσωτερικὸς βίος τῆς Ἐκκλησίας τοῦ Χριστοῦ ἐφ' ὅσον αἱ δύο ἀδελφαὶ Ἐκκλησίαι, Ἀνατολικὴ καὶ Δυτική, ἀλληλοβοηθούμεναι ἐβάδιζον τὴν ὑπὸ τῶν ἱερῶν Ἀποστόλων καὶ τῶν ἀμέσων αὐτῶν διαδόχων διαχαραχθεῖσαν αὐταῖς ὁδὸν ὁμοιομόρφως καὶ κανονικῶς ἐν αὐταῖς ἀνεπτύσσετο· δυστυχῶς ὅμως, ἀφ' ἧς ἐποχῆς τὸ ἐθνικὸν καὶ κοσμικὸν πνεῦμα τῆς ἄλλοτε κοσμοκρατείρας Ρώμης, μετὰ τὴν τῶν ἀγρίων βαρβαρικῶν ὁρδῶν τελείαν δηλονότι καταστροφὴν τῆς Δυτικῆς Ρωμαϊκῆς Αὐτοκρατορίας, εὗρεν εἴσοδον καὶ ἄσυλον ἐν τοῖς κόλποις τῆς Δυτικῆς Ἐκκλησίας, ὁ χριστιανικὸς αὐτῆς βίος ὑπέστη τηλικοῦτον κλονισμὸν καὶ διατάραξιν, ἡ χριστιανικὴ αὐτῆς συνείδησις ἐπὶ τοσοῦτον ἐπεσκοτίσθη, ὥστε κατὰ μέρος θεμένη τὸ λαμπρὸν αὐτῆς παρελθὸν ἤρχισε νὰ βδίζῃ τὴν ἐπισφαλῆ τῶν καινοτομιῶν ὁδόν, τὰς ὁποίας σὺν τῷ χρόνῳ ἐπὶ τοσοῦτον ἐπολλαπλασίασεν, ὥστε σήμερον εὑρίσκεται ἐν τελείᾳ διαφωνίᾳ πρός τε τὴν ἀρχαίαν ἀποστολικὴν καὶ οἰκουμενικὴν Ἐκκλησίαν, καὶ τὴν ἄχρι τῆς ὥρας θείᾳ συνάρσει στερρῶς αὐτῆς ἐχομένην Ἀνατολικὴν Ὀρθόδοξον Ἐκκλησίαν, κατά τε τὴν περὶ πίστεως διδασκαλίαν, τὸ ἐκκλησιαστικὸν πολίτευμα καὶ τὸν τρόπον τῆς τελέσεως καὶ μεταδόσεως τῶν θείων μυστηρίων.

Α'.

Διαφωνίαι μεταξὺ τῶν δύο ἐκκλησιῶν ἐν τῇ περὶ πίστεως διδασκαλίᾳ.

§ 1. Ἡ Δυτικὴ Ἐκκλησία, κατὰ τὴν διδασκαλίαν τῆς πίστεως, εὑρίσκεται σήμερον ἐν μεγίστῃ διαφωνίᾳ πρὸς τὴν ἡμετέραν Ὀρθόδοξον Ἀνατολικήν· διότι αὕτη ἀπὸ τοῦ θου ἰδίᾳ αἰῶνος ἀρξαμένη ἐποιήσατο κατὰ διαφόρους καιροὺς πολλὰς προσθήκας ἡμαρτημένων δογμάτων εἰς τὴν περὶ πίστεως διδασκαλίαν τῆς ἀρχαίας χριστιανικῆς Ἐκκλησίας. Καὶ ἐν πρώτοις οἱ τῆς Ρωμαϊκῆς Ἐκκλησίας θεολόγοι ἐν σχέσει πρὸς τὸ μυστήριον τῆς Παναγίας Τριάδος δογματίζουσιν, ὅτι τὸ Ἅγιον Πνεῦμα αἰωνίως ἐκπορεύεται οὐ μόνον ἐκ τοῦ Πατρός, ἀλλὰ καὶ ἐκ τοῦ Υἱοῦ. Ἡ αὐθαίρετος αὕτη προσθήκη ἐναντιοῦται, πρῶτον, εἰς τοὺς λόγους αὐτοῦ τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, ὅστις σαφῶς καὶ ρητῶς ἐκφράζεται ἐν τῷ κατὰ Ἰωάννην Εὐαγγελίῳ περὶ τῆς ἐκ *μόνου* τοῦ Πατρὸς ἐκπορεύσεως τοῦ Ἁγίου Πνεύματος (Ἰωάν. 15,26) καὶ δεύτερον, εἰς τὴν διδασκαλίαν τῶν Οἰκουμενικῶν Συνόδων. Ἡ ὑπὸ τῶν δύο πρώτων Οἰκουμενικῶν Συνόδων (Α' 325 καὶ Βας 381) ἐκδοθεῖσα ὁμολογία πίστεως, ἡ

* ἴσως συνήθεις.

γνωστὴ παρ' ἡμῖν ὑπὸ τὸ ὄνομα «Σύμβολον τῆς Νικαίας καὶ Κωνσταντινουπόλεως», οὖσα συντεταγμένη σχεδὸν ἅπασα ἐκ λέξεων καὶ φράσεων εἰλημμένων ἐκ τῆς Ἁγίας Γραφῆς ὑποχρεοῖ ἡμᾶς νὰ ὁμολογῶμεν πίστιν «εἰς τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον, τὸ Κύριον, τὸ Ζωοποιόν, τὸ ἐκ τοῦ Πατρὸς ἐκπορευόμενον». Ἡ τρίτη Ἁγία Οἰκουμενικὴ Σύνοδος ἐπιμελῶς μελετήσασα τὸ σύμβολον τοῦτο, ὅπερ κατὰ τὸν μέγαν Ἀθανάσιον περικλείει ἐν ἑαυτῷ οὐχὶ μόνον τὴν πίστιν τῶν ἐν Νικαίᾳ συνελθόντων 318 θεοφόρων Πατέρων, ἀλλὰ καὶ ἁπάσης τῆς ἀπ' ἀρχῆς Ἀποστολικῆς Ἐκκλησίας (Ἐπιστ. πρὸς Αὐτοκρ. Ἰοβιανόν), πρὸς ἀνόθευτον καὶ ἀπαραχάρακτον αὐτοῦ διαφύλαξιν αὐστηρῶς ἀπηγόρευσε πᾶσαν εἰς αὐτὸ προσθήκην ἢ ἀφαίρεσιν, αἱ δὲ λοιπαὶ Οἰκουμενικαὶ Σύνοδοι σεβόμεναι τὴν ἀπαγόρευσιν ταύτην ἐν ἀρχῇ τῶν ἐπισήμων αὐτῶν συνεδριάσεων ἀναγινώσκουσαι ἐπεκύρουν αὐτὸ ἄνευ προσθήκης ἢ ἀλλοιώτεως. Δυστυχῶς ὅμως ἡ ψευδοδιδασκαλία περὶ τῆς «καὶ ἐκ τοῦ Υἱοῦ» ἐκπορεύσεως τοῦ Ἁγίου Πνεύματος πρὸς καταπολέμησιν δῆθεν τοῦ γοτθικοῦ ἀρειανισμοῦ ἐμμανισθεῖσα κατὰ τὸν ἕκτον αἰῶνα ἐν τῇ Ἱσπανίᾳ διεδόθη μετ' ὀλίγον καὶ ἐν τῇ γειτονι αὐτῆς Γαλλίᾳ. Ὁ κύριος δὲ αἴτιος τῆς διαδόσεως καὶ ἐπικρατήσεως τῆς διδασκαλίας ταύτης καθ' ἅπασαν τὴν Δύσιν εἶνε ὁ αὐτοκράτωρ τῶν Φράγκων Κάρολος ὁ Μέγας, ὅστις ἐν τῇ κατὰ τὸ 809 συνελθούσῃ ἐν Ἀκυϊσγράνῳ Συνόδῳ τῶν ἐπισκόπων τῆς Γαλλικανῆς Ἐκκλησίας, αὐτοπροσώπως προεδρεύσας, μᾶλλον διὰ πολιτικοὺς λόγους ἀπήτησε τὴν παραδοχὴν καὶ ἐπικύρωσιν τῆς ἀντευαγγελικῆς ταύτης διδασκαλίας τοῦ μεγάλου τῶν Φράγκων αὐτοκράτορος καὶ δεξιὸς αὐτοῦ βραχίων, ὁ σοφὸς Ἀγγλοσάξων Ἀλκουΐνος, ὀλίγον πρὸ τῆς συνόδου ταύτης ἀπαντῶ δι' ἐπιστολῆς πρὸς τοὺς «πτωχοὺς ἀδελφοὺς» τοῦ Λουγδούνου ἀπεκάλεσεν «Ἱσπανικὴν πλάνην». Ἀλλὰ καὶ πάπας Λέων ὁ Γ' (795—816) καταπολεμῶν τὰς ἐναντιουμένας εἰς τὸ Σύμβολον τῆς πίστεως ἀποφάσεις τῆς ἐν Ἀκυϊσγράνῳ συνόδου διέταξεν, ὅπως πρὸς ἀνόθευτον αὐτοῦ διαφύλαξιν χαραχθῇ τὸ Σύμβολον ἑλληνιστὶ καὶ λατινιστὶ ἐπὶ δύο ἀργυρῶν πλακῶν, καθ' ὃν τύπον ἐγένετο παραδεκτὸν ὑπὸ τῆς Οἰκουμενικῆς Ἐκκλησίας, ἄνευ δηλονότι τῆς προσθήκης τοῦ filioque. Ταύτας δὲ τὰς πλάκας ἀνήρτησεν ὁ εὐσεβὴς ἐκεῖνος πάπας πρὸ τοῦ ἐν Ρώμῃ ναοῦ τοῦ Ἀποστόλου Πέτρου μετὰ τῆς ἑξῆς ἐπιγραφῆς:» ταῦτα Λέων ἐθέμην δι' ἀγάπην καὶ προφυλακὴν τῆς Ὀρθοδόξου πίστεως». Δυστυχῶς ὅμως οἱ πάπαι τοῦ σκοτεινοῦ καὶ δυσφήμου δεκάτου αἰῶνος περὶ ἄλλα τυρβάζοντες ἐπέτρεψαν τὴν εἰσαγωγὴν τῆς περὶ καὶ ἐκ τοῦ Υἱοῦ ἐκπορεύσεως τοῦ Ἁγίου Πνεύματος ψευδοδιδασκαλίας καὶ εἰς αὐτὸ τὸ σύμβολον τῆς πίστεως τῆς ἐν Ρώμῃ Ἐκκλησίας.

§ 2. Μὴ ἀρκεσθεῖσα εἰς τὴν καινοτομίαν ταύτην ἡ Ρώμη τὸ 1854 ἐκήρυξε νέον «περὶ τῆς ἀσπίλου συλλήψεως τῆς Ὑπεραγίας Θεοτόκου» δόγμα, περὶ τῆς συλλήψεως δηλονότι τῆς ἀειπαρθένου Μαρίας ἐν τῇ κοιλίᾳ τῆς μακαρίας Ἄννης ἄνευ τοῦ ρύπου τοῦ προπατορικοῦ ἁμαρτήματος. Τὸ δόγμα τοῦτο δὲν εὑρίσκει τὰς βάσεις αὐτοῦ οὔτε ἐν τῇ Ἁγίᾳ Γραφῇ, οὔτε ἐν τῇ ἱερᾷ τῆς Οἰκουμενικῆς Ἐκκλησίας Παραδόσει. Κατὰ τὴν διδασκαλίαν τῆς Ἁγίας Γραφῆς καὶ τῶν ἁγίων τῆς Ἐκκλησίας πατέρων πάντες οἱ ἄνθρωποι μάλιστα δὲ καὶ αὐτοὶ οἱ ἐκ χριστιανῶν γονέων παῖδες ἐγεννῶντο καὶ γεννῶνται μετὰ τοῦ ὑπὸ τοῦ προπάτορος Ἀδὰμ κληροδοτηθέντος ἡμῖν ἁμαρτήματος, ἐξαιρέσει μόνου τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, Ὅστις ὑπερφυσικῶς γεννηθεὶς τῇ ἐπισκιάσει τοῦ Ἁγίου Πνεύματος ἐκ τῆς Παρθένου Μαρίας εἶνε τελείως ἀπηλλαγμένος τοῦ προπατορικοῦ ἁμαρτήματος· ἡ δὲ Ὑπεραγία Θεοτόκος κατὰ τὴν γνώμην τῶν ἁγίων τῆς Ἐκκλησίας Πατέρων ἐκαθαρίσθη μὲν ὑπὸ τοῦ Ἁγίου Πνεύματος ἀπὸ τοῦ ρύπου ἐν γένει τῆς ἁμαρτίας, ἀλλὰ ἀμέσως πρὸ τῆς συλλήψεως τοῦ Κυρίου, οὐχὶ δὲ ἐν καιρῷ τῆς συλλήψεως αὐτῆς ἐν τῇ κοιλίᾳ τῆς μακαρίας Ἄννης (βλ. Δογ. Θεολ. Μακαρ. ἔκδοσ. τρίτη μέρος Βον σελ. 76).

§ 3. Περὶ τῶν ἁγίων τοῦ Θεοῦ ἡ παπικὴ Ἐκκλησία διδάσκει, ὅτι οὗτοι κέκτηνται ὑπερπλεονάζοντα ἀγαθὰ ἔργα, ἅτινα προστιθέμενα εἰς τὰς ὑπὲρ τῆς σωτηρίας τῶν ἀνθρώπων ὑπηρεσίας τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ ἀποτελοῦσι τὸν θησαυρὸν τῶν περισσευόντων ἔργων· τοῦ θησαυροῦ τούτου διαχειριστὴς κυρίως εἶνε ὁ ἀρχιερεὺς τῆς Ρώμης, ὅστις κατὰ βούλησιν δύναται μέρος τῶν ἀγαθῶν τῶν ἐν γένει ἁγίων ἔργων νὰ μεταφέρῃ εἰς τοὺς ἁμαρτωλοὺς πρὸς σωτηρίαν αὐτῶν. Ἀλλ' ἡ μόλις κατὰ τὸν ΙΓ' αἰῶνα ὑπὸ τῆς Ρωμαϊκῆς Ἐκκλησίας ἐπινοηθεῖσα ἀντευαγγελικὴ αὕτη διδασκαλία οὐ μόνον ἀντιστρατεύεται πρὸς τὴν ἁγίαν Γραφήν, ἀλλὰ καὶ ἄρδην ἀνατρέπει ἅπαν τὸ ὑπὸ τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ τελεσθὲν ἔργον τῆς σωτηρίας τῶν ἀνθρώπων. Κατὰ τὴν διδασκαλίαν τῆς ἀρχαίας Ἀποστολικῆς καὶ Οἰκουμενικῆς Ἐκκλησίας πάντες οἱ ἄνθρωποι σώζονται μόνον διὰ τῆς ἀξιομισθίας τῶν παθημάτων τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ, ἥτις οὐδεμιᾶς προσθήκης ἢ ἐπιρρώσεως ἔχει ἀνάγκην· καθ' ὅσον τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ, ὡς φύσει υἱοῦ Θεοῦ, ὄντος ἀπείρου, ἄπειρος κατ' ἀνάγκην θὰ εἶνε καὶ ἡ ἀξιομισθία αὐτοῦ. Ἡ ἁγία Γραφὴ πολλαχοῦ βεβαιοῖ, ὅτι καὶ αὐτοὶ οἱ μέγιστοι τῶν τῆς Παλαιᾶς διαθήκης δικαίων ἀποθνήσκοντες κατήρχοντο εἰς τὸν ᾅδην, ὁπόθεν ἐξήχθησαν μόνον ὑπὸ τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ ἕνεκα τῆς ἀξιομισθίας τοῦ ἀπολυτρωτικοῦ αὐτοῦ ἔργου. Ὁ δὲ εὐαγγελιστὴς Ἰωάννης λόγον ποιούμενος περὶ τῶν ἁγίων τῆς Νέας Διαθήκης γράφει «ἐὰν εἴπωμεν, ὅτι ἁμαρτίαν οὐκ ἔχομεν, ἑαυτοὺς πλανῶμεν καὶ ἡ ἀλήθεια οὐκ ἔστιν ἐν ἡμῖν» (Α' Ἰωάν. 1,8). Εἶνε ἀληθές, ὅτι καὶ κατὰ τὴν

ἁγίαν Γραφήν (Ἰακώβ. 5, 16) οἱ ἅγιοι δύνανται νὰ παράσχωσι μεγάλην ὠφέλειαν εἰς τοὺς ἁμαρτωλούς, ἀλλ' οὐχὶ δι' ἄλλου τινὸς μέσου, παρὰ διὰ τῶν ὑπὲρ τῶν ἁμαρτωλῶν θερμῶν αὐτῶν πρὸς τὸν Θεὸν δεήσεων, μεσιτεύοντος τοῦ μόνου μεγάλου μεσίτου Θεοῦ καὶ ἀνθρώπων, τοῦ Σωτῆρος ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ. Ὁ τῆς Ρώμης λοιπὸν ἄκρος ἀρχιερεὺς καὶ μεθ' ὅλους τοὺς περὶ τοῦ ἐναντίου διισχυρισμοὺς αὐτοῦ δὲν δύναται κατ' ἀρέσκειαν μέρος τῶν ἀγαθῶν τῶν ἁγίων ἔργων νὰ μεταδίδῃ πρὸς σωτηρίαν εἰς τοὺς ἁμαρτωλούς, δύναται ὅμως, ὡς καὶ πᾶς ἄλλος Χριστιανὸς ἐπίσκοπος, νὰ δέηται, ὅπως οἱ ἅγιοι μεσιτεύωσι παρὰ τῷ Θεῷ ὑπὲρ τῶν ἁμαρτωλῶν καὶ ὑπὲρ αὐτοῦ τοῦ ἰδίου. Σημειωτέον δέ, ὅτι καὶ ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει οὐδεὶς δύναται νὰ εἶνε βέβαιος περὶ τοῦ ἐπιτυχοῦς ἀποτελέσματος τῶν δεήσεων αὐτοῦ· διότι αἱ ὑπὲρ τῶν ἁμαρτωλῶν δεήσεις, δὲν λέγω πλέον τοῦ τὸν ἐν τῷ πονηρῷ κείμενον τοῦτον κόσμον οἰκοῦντος πάπα, ἀλλὰ καὶ αὐτῶν τῶν ἐν τῷ οὐρανῷ ἁγίων πάντοτε δὲν γίνονται ἀποδεκταὶ ὑπὸ τοῦ παντογνώστου Θεοῦ. Ὀλίγον πρὸ τῆς βαβυλωνίου αἰχμαλωσίας ἔλεγεν ὁ ἐξοργισμένος κατὰ τῶν ἀχαρίστων Ἰουδαίων Θεὸς πρὸς τὸν ὑπὲρ αὐτῶν δεόμενον προφήτην Ἱερεμίαν· «ἐὰν στῇ Μωϋσῆς καὶ Σαμουὴλ πρὸ προσώπου μου οὐκ ἔστιν ἡ ψυχή μου πρὸς αὐτούς» (Ἱερ. 15, 1. πρβλ. Ρωμ. 9, 3).

§ 4. Τὴν περὶ μελλούσης ζωῆς ἀποστολικὴν διδασκαλίαν ἡ Ρωμαϊκὴ Ἐκκλησία διέστρεψε διὰ τῆς ἐπινοηθείσης *περὶ καθαρτηρίου πυρὸς* διδασκαλίας. Κατὰ τὴν νεωτεριστικὴν ταύτην θεωρίαν τῶν παπιστῶν αἱ ψυχαὶ τῶν ἀποθνησκόντων χριστιανῶν, οἵτινες δὲν ἔτυχον ἐπὶ τῆς γῆς ἔτι ὄντες τῆς ἀφέσεως τῶν ἁμαρτιῶν αὐτῶν ἢ καὶ ἂν ἔλαβον τὴν ἄφεσιν, δὲν ἐπέζησαν ὅμως, ὅπως ὑποστῶσιν ἐν τῷ κόσμῳ τούτῳ τὰ ἀντίποινα τῶν ἁμαρτιῶν αὐτῶν, μεταβαίνουσιν εἰς τὸ *καθαρτήριον πῦρ*, ὅπου διὰ διαφόρων τιμωριῶν σὺν τῷ χρόνῳ καθαρίζονται· μετὰ δὲ τὸν ἐξαγνισμὸν αὐτῶν εἰσέρχονται εἰς τὸν παράδεισον. Αἱ ἐν τῷ καθαρτηρίῳ πυρὶ τιμωρίαι δύνανται νὰ συντμηθῶσιν ἢ καὶ ὅλως νὰ ἀντικατασταθῶσι διὰ τῶν λυσιποίνων ἀφέσεων (indulgentiæ), αἵτινες ἐκδίδονται ὑπὸ τῆς κεφαλῆς τῆς Δυτικῆς Ἐκκλησίας, τοῦ πάπα, δυνάμει τοῦ θησαυροῦ τῶν περισσευόντων ἔργων. Ἀλλ' ἡ διδασκαλία αὕτη τῆς Δυτικῆς Ἐκκλησίας, καθ' ἣν αἱ ἐν τῷ ᾅδῃ τιμωρίαι καθ' ἑαυτὰς χρησιμεύουσι πρὸς ἱκανοποίησιν τῆς ὑπὸ τῶν ἁμαρτωλῶν ἀνθρώπων προσβαλλομένης θείας δικαιοσύνης, εἶνε ὅλως ἐναντία τῇ ἁγίᾳ Γραφῇ, ἅτε ἀνατρέπουσα τὸ τῆς ἀπολυτρώσεως μυστήριον· διότι, ἐὰν οἱ ἁμαρτωλοὶ ἀληθῶς ἐκαθαρίζοντο ἀπὸ τοῦ ρύπου τῶν ἁμαρτιῶν αὐτῶν διὰ τῶν ἰδίων παθημάτων, οὐδεμία ἀνάγκη τῆς ἐνσαρκώσεως καὶ τοῦ σταυρικοῦ θανάτου τοῦ Υἱοῦ τοῦ Θεοῦ· ἄλλως τε δὲ ἐὰν ὁ πάπας δύναται πραγματικῶς· κατ' ἀρέσκειαν νὰ εἰσάγῃ τοὺς ἀποθνήσκοντας ἁμαρτωλοὺς εἰς τὸν παράδεισον, διατί δὲν πράττει τοῦτο ἅπαξ διὰ παντός, ἐκδίδων γενικήν τινα καὶ εἰσαγωγικὴν πάντων ἐν γένει τῶν ἁμαρτωλῶν εἰς τὸν παράδεισον ἐνδουλγέντσιαν, παρὰ διακρατεῖ ἀσπλάγχνως τὰς ψυχὰς τῶν ἀποθνησκόντων ἁμαρτωλῶν ἐν τοῖς βασανιστηρίοις τοῦ καθαρτηρίου πυρός; Ἡ Ὀρθόδοξος Ἀνατολικὴ Ἐκκλησία μὴ ἐπηρεαζομένη ὑπὸ τῶν καινοτομιῶν τῆς Δύσεως ἐπὶ τῇ βάσει τῆς ἁγίας Γραφῆς καὶ τῆς ἱερᾶς παραδόσεως πιστεύει καὶ ὁμολογεῖ, ὅτι οἱ μὲν ἅγιοι δυνάμει τῆς ἀξιομισθίας τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ γίνονται κληρονόμοι τῆς ἐν τῷ παραδείσῳ αἰωνίου ζωῆς, οἱ δὲ ἁμαρτωλοὶ ὡς μὴ ποιησάμενοι κατὰ τὸν ἐπὶ γῆς αὐτῶν βίον ἐπωφελῆ χρῆσιν τῶν μέσων τῆς σωτηρίας κατέρχονται εἰς τὸν ᾅδην. Ὅσοι δὲ τῶν ἁμαρτωλῶν μετενόησαν μὲν πρὸ τοῦ θανάτου, δὲν ἐπέζησαν δὲ ὅπως δείξωσιν ἀξίους τῆς μετανοίας καρποὺς, ὅπως δηλονότι πρὸς ἐπιβεβαίωσιν τῆς εἰλικρινοῦς αὐτῶν μετανοίας περικοσμήσωσιν ἑαυτοὺς καὶ δι' ἀγαθῶν ἔργων, ὡς καὶ ἐκεῖνοι ἐκ τῶν ὀρθοδόξων χριστιανῶν, οἵτινες τελευτήσαντες δι' αἰφνιδίου θανάτου δὲν προέλαβον, ἵνα καθαρίσωσιν ἑαυτοὺς ἀπὸ τῶν μὴ θανασίμων ἁμαρτιῶν (Α' Ἰωάν. 5, 16), οἱ τοιοῦτοι δύνανται νὰ ἀπαλλαγῶσιν ἀπὸ τῶν ἐν τῷ ᾅδῃ βασανιστηρίων διὰ τῶν εὐχῶν τῆς Ἐκκλησίας, διὰ τῶν ὑπὲρ αὐτῶν ἐλεημοσυνῶν καὶ ἰδίᾳ διὰ τῆς ὑπὲρ αὐτῶν προσφορᾶς τῆς ἀναιμάκτου θυσίας· ἀπαλλάσσει ὅμως αὐτοὺς κατὰ τὴν ἰδίαν αὐτοῦ εὐσπλαγχνίαν *μόνος* ὁ Θεὸς καὶ μόνος αὐτὸς γινώσκει τοὺς ἀξίους ἀπαλλαγῆς καὶ ὄντως ἀπαλλατσομένους ἀπὸ τῶν ποινῶν τοῦ ᾅδου.

Β'.

Διαφωνίαι ἐν τῷ ἐκκλησιαστικῷ πολιτεύματι.

§ 5. Ἡ Ρωμαϊκὴ Ἐκκλησία ἕνεκα τῶν καινοτομιῶν αὐτῆς ἀπολέσασα τὴν περὶ χριστιανικῆς Ἐκκλησίας ἔννοιαν, διὰ τῆς ἐν Τριδέντῳ Συνόδου (1545—1563) εἰσήγαγε πρὸς χρῆσιν παντὸς πιστοῦ τῷ παπισμῷ ὀπαδοῦ τοιοῦτόν τινα ὅρον, ὥστις ὅλως ἀνατρέπει τὴν σχετικὴν ἁπάσης τῆς ἀρχαίας Οἰκουμενικῆς Ἐκκλησίας διδασκαλίαν. Ὁ ὅρος οὗτος ἔχει ὡς ἑξῆς: «Τὴν ἁγίαν Καθολικὴν καὶ Ἀποστολικὴν Ρωμάναν Ἐκκλησίαν ἀναγνωρίζω μητέρα καὶ διδάσκαλον πασῶν τῶν Ἐκκλησιῶν καὶ ὑπισχνοῦμαι καὶ ὀμνύω ἀληθῆ ὑποταγὴν εἰς τὸν Ρωμαῖον πρωθιεράρχην τὸν διάδοχον τοῦ μακαρίου Πέτρου τοῦ ἡγεμόνος τῶν Ἀποστόλων καὶ ἀντιπρόσωπον τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ». Ὁ ὀρθόδοξος χριστιανὸς κατὰ τὸ ἔνατον ἄρθρον τοῦ Συμβόλου τῆς πίστεως ὁμολογεῖ, ὅτι πιστεύει «εἰς μίαν, ἁγίαν, Καθολικὴν καὶ Ἀποστολικὴν Ἐκκλησίαν». Αἱ ἰδιότητες ὅμως αὗται ἁπάσης τῆς Οἰκουμενικῆς Ἐκκλησίας ὑπὸ τῆς ἐν Τριδέντῳ παπικῆς Συνόδου ἀπεδόθησαν ἀποκλειστικῶς εἰς τὴν το-

πικὴν καὶ δὴ σχισματικὴν καὶ αἱρετικήν, ὡς ἄριστα ἀποδεικνύει αὐτὴν τοιαύτην ὁ Γεττταῖος, Ἐκκλησίαν τῆς Ρώμης. Ὁ ἀσεβὴς οὗτος σρετερισμὸς τῶν χαρακτήρων τῆς καθόλου χριστιανικῆς Ἐκκλησίας ὑπὸ τοῦ παπισμοῦ καὶ ἡ ἐκ τούτου φυσικῶς ἀπορρέουσα παντελὴς καταστροφὴ τοῦ ἀρχαίου ἐκκλησιαστικοῦ πολιτεύματος εἶναι ἄμεσος συνέπεια τῶν πρὸς ἀνύψωσιν τῆς Ρωμαϊκῆς Ἐκκλησίας συντόνων ἐνεργειῶν τῶν δυτικῶν θεολόγων, οἵτινες, ὅπως ὁ διάδοχος τοῦ Πέτρου, ὁ πάπας τῆς Ρώμης, ἔνθα ἐπεσκόπευσεν, ὡς χαίροντες λέγουσιν, ἐπὶ 25 ἔτη, ἕνα μῆνα καὶ ἐννέα ἡμέρας (!) καὶ ἀπέθανεν ὁ μέγας οὗτος τῆς περιτομῆς Ἀπόστολος, ἔχῃ τὴν κυριαρχίαν ἐπὶ πάντων τῶν χριστιανῶν τῆς ὑφηλίου ἐπισκόπων, ἐπενόησαν καὶ εἰσήγαγον σκοπίμως τὸ δόγμα περὶ τῆς ἐπὶ τῶν λοιπῶν Ἀποστόλων κυριαρχίας τοῦ πρωτοκορυφαίου Πέτρου. Ἐπὶ τέλους δὲ ὁ πάπας Πῖος ὁ Θ' (1846—1878) ἐν τῇ ἐν Ρώμῃ κατὰ τὸ 1870 συνελθούσῃ τελευταίᾳ Βατικανῇ Συνόδῳ κατάγων τὸ τελευταῖον καὶ ἀποφασιστικὸν κτύπημα κατὰ τοῦ ἐκκλησιαστικοῦ πολιτεύματος καὶ τῆς ἐλευθερίας, ἣν κατὰ τοὺς πατέρας τῆς Γ' Οἰκουμενικῆς Συνόδου, ἐδωρήσατο ἡμῖν τῷ ἰδίῳ αἵματι ὁ Κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστός ὁ πάντων ἀνθρώπων ἐλευθερωτὴς (καν. 8ος Ραλλ. καὶ Ποτλ. τ. Β' σελ.203) καὶ ἐναντίον τῶν διαμαρτυριῶν καὶ αὐτῶν τῶν συνετωτέρων θεολόγων τῆς παπικῆς Ἐκκλησίας ἐκήρυξε τὸ τῆς ἀναμαρτησίας τῶν παπῶν ἐν τοῖς ἔργοις τῆς πίστεως δόγμα. Ἀλλὰ τὸ δόγμα τοῦτο ἐν τοῖς κόλποις τῆς Δυτικῆς Ἐκκλησίας ἐνεφανίσθη εὐτυχῶς τόσον ἀργά, ὥστε κατέστησε τὴν κήρυξιν αὐτοῦ ἀκίνδυνον. Ἀπὸ τῶν ἀποστολικῶν χρόνων μέχρις ἐσχάτων ἡ περὶ πίστεως χριστιανικὴ διδασκαλία ἐν σχέσει πρὸς τὰς οὐσιώδεις αὐτῆς ἀληθείας καθωρίζετο καὶ ἤδη καθωρίσθη οὐχὶ ὑπὸ τοῦ ἀρχιερέως τῆς Ρώμης, ἀλλ' ὑπὸ τῶν ἁγίων Οἰκουμενικῶν Συνόδων. Ἡ Βατικανὴ ὅμως ψευδοσύνοδος μεταβιβάσασα τὴν ἀναμαρτησίαν τῶν Οἰκουμενικῶν Συνόδων ἐκ τῆς ὁλομελείας τῶν τοῦ χριστιανισμοῦ ἐπισκόπων εἰς ἕνα καὶ μόνον ἐπίσκοπον, τὸν πάπαν τῆς Ρώμης, διὰ τῆς πράξεως αὐτῆς ταύτης ἐκήρυξε περιττὰς ἐν τῷ μέλλοντι τὰς Οἰκουμενικὰς Συνόδους τὴν φωνὴν τ. ἔ. τῆς Οἰκουμενικῆς Ἐκκλησίας ! ! ! Ἀλλὰ καὶ ἀσχέτως πρὸς τὴν βλασφημίαν ταύτην, εἶνε ἆρά γε δυνατὸν νὰ παραδεχθῶμεν ὡς ἀναμάρτητον ἐν τοῖς ἔργοις τῆς πίστεως τὸν ἐπίσκοπον τῆς πρεσβυτέρας Ρώμης, ἀφοῦ ἐκ τῆς ἐκκλησιαστικῆς ἱστορίας γινώσκομεν, ὅτι ἡ κατὰ τὸ 680 συγκληθεῖσα ΣΤ' Οἰκουμενικὴ Σύνοδος κατεδίκασε τὸν πάπα Ὀνώριον ὡς αἱρετικόν, ἅτε κηρύττοντα τὴν ψευδοδιδασκαλίαν, ὅτι ἐν τῷ Ἰησοῦ Χριστῷ ὑπάρχουσιν οὐχὶ δύο θελήσεις, θεία καὶ ἀνθρωπίνη, ἀλλὰ μία θέλησις καὶ μία ἐνέργεια, ὁ δὲ παπεύων τότε ἐν Ρώμῃ Λέων ὁ Β' (682—3) γράφων πρὸς τὸν αὐτοκράτορα, τοὺς ἐν Ἱσπανίᾳ ἐπισκόπους καὶ ἄλλους ἐπεδοκίμασε τὴν καταδίκην τοῦ Ὀνωρίου (Hard. III, 1476); Αἱ θρησκευτικαὶ πεποιθήσεις καὶ τὰ σκότια ἔργα πολλῶν παπῶν ἀπὸ τοῦ Ι' ἰδίᾳ αἰῶνος καὶ ἐντεῦθεν, ὡς ἡ ἀψευδὴς ἱστορία μαρτυρεῖ, μεγάλῃ τῇ φωνῇ κηρύττουσιν, ὅτι οὗτοι οὐ μόνον δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ ἐγγραφῶσιν ἐν τῷ καταλόγῳ τῶν ἀναμαρτήτων ἐν τοῖς ἔργοις τῆς πίστεως ἀνδρῶν, ὁποῖοι πράγματι ἦταν οἱ ἅγιοι Ἀπόστολοι, ἀλλ' οὐδὲ μεταξὺ τῶν συνήθων ἁμαρτωλῶν ἀνθρώπων.

Γ'.

Διαφωνίαι ἐν τῇ τελέσει καὶ μεταδόσει τῶν θείων μυστηρίων.

Ἀλλ' ἡ Ρωμαϊκὴ Ἐκκλησία ἐν ᾧ ἐν τῇ περὶ πίστεως διδασκαλίᾳ καὶ τῷ ἐκκλησιαστικῷ πολιτεύματι ἐποιήσατο *προσθήκας* αὐθαιρέτους καὶ ἐσφαλμένας, ἐν τῇ τελέσει τούναντίον τῶν θείων μυστηρίων, δι' ὧν μεταδίδοται τοῖς πιστοῖς ἡ σωτήριος τοῦ Θεοῦ δύναμις ἐποιήσατο σπουδαιοτάτας *παραλείψεις* καὶ ἀφαιρέσεις.

§ 6. Τὸ μυστήριον τοῦ Βαπτίσματος ἡ Δυτικὴ Ἐκκλησία τελεῖ ἐπὶ πάντων ἀτελῶς, διὰ ραντισμοῦ δηλονότι, οὐχὶ δὲ διὰ τῆς Ἀποστολικὴν ἐχούσης τὴν ἀρχὴν τριττῆς εἰς τὸ ὕδωρ καταδύσεως. Εἶνε ἀληθές, ὅτι τὸ ράντισμα ὑπῆρχε καὶ ἐν τῇ ἀρχαίᾳ Οἰκουμενικῇ Ἐκκλησίᾳ· οὐχ ἧττον ὅμως χρῆσις αὐτοῦ ἐγίγνετο μόνον ἐπὶ τῶν βαρέως ἀσθενούντων, τῶν μὴ δυναμένων μὲν νὰ ἀπομακρυνθῶσιν ἀπὸ τῆς τῶν ἀσθενῶν κλίνης, δικαίως δὲ ποθούντων τὸ βάπτισμα, ἵνα μὴ ἀβάπτιστοι ἀπέλθωσι τῶν ἐντεῦθεν. Κατὰ τὸν 12ον κανόνα τῆς ἐν Νεοκαισαρείᾳ τοπικῆς Συνόδου, οἱ ἐν καιρῷ σωματικῆς ἀσθενείας βαπτισθέντες διὰ ραντισμοῦ, δὲν δύνανται νὰ ἀνυψωθῶσιν εἰς τοὺς τῆς ἱερωσύνης βαθμούς· «εἰμὴ τάχα διὰ τὴν μετὰ ταῦτα αὐτῶν σπουδὴν καὶ πίστιν καὶ σπάνιν ἀνθρώπων» (πρβλ. 47ον Λαοδ.). Ἐντεῦθεν γίνεται δῆλον, ὅτι τὸ βάπτισμα τῶν κλινικῶν, καίτοι πολὺ τελειότερον ἐτελεῖτο τῆς λατινικῆς infusionis (ἐπιχύσεως) καὶ adspersionis (ραντισμοῦ), οὐχ ἧττον ὅμως ὑπὸ τῆς ἀρχαίας Ἐκκλησίας ἐθεωρεῖτο ὡς *εἰκαζόμενον* καὶ *ἀμφίβολον* (Γρηγ. Ναζ. Λογ. 40). Ἀλλὰ καὶ ἐν αὐτῇ τῇ παπικῇ Ἐκκλησίᾳ ἡ πρᾶξις τοῦ διὰ ραντισμοῦ βαπτίσματος ἐγενικεύθη καὶ ἐνεπεδόθη μόλις κατὰ τὸν ΙΔ' αἰῶνα· καθ' ὅσον αἱ κατ' αὐτὰ τὰ τέλη τοῦ ΙΓ' αἰῶνος γενόμεναι σύνοδοι ἐν Ἀγγλίᾳ, Γαλλίᾳ, Ἰρλανδίᾳ καὶ Γερμανίᾳ λόγον ποιοῦνται εἰσέτι περὶ τοῦ βαπτίσματος ὡς καταδύσεως εἰς τὸ ὕδωρ, οὐχὶ δὲ ὡς ραντίσματος (Βλαδ. Γεττταίου Papauté hérétipue p. 124—125).

§ 7. Ἐκ τῆς περὶ μυστηρίων διδασκαλίας τῆς χριστιανικῆς Ἐκκλησίας καταφαίνεται ἡ σπουδαιότης, μᾶλλον δὲ ἡ ἀπόλυτος διὰ πάντας ἀναγκαιότης τοῦ χρίσματος, δι' οὗ μεταδίδοται τῷ χριστιανῷ ἡ ἁγιά-

ζουσα καὶ στηρίζουσα αὐτὸν ἐν τῷ πνευματικῷ βίῳ χάρις. Ἀλλ' ἡ Ρωμαϊκὴ Ἐκκλησία ἀπὸ τοῦ τέλους τοῦ ΙΒ' καὶ τῶν ἀρχῶν τοῦ ΙΓ' αἰῶνος ἤρχισε νὰ στερῇ τῶν δωρεῶν τούτων τοῦ Ἁγίου Πνεύματος τὰ βαπτιζόμενα νήπια, μὴ χρίουσα αὐτὰ ἀμέσως μετὰ τὸ βάπτισμα διὰ τοῦ ἡγιασμένου μύρου, ὡς ἐγίνετο ἐν τῇ ἀρχαίᾳ Ἐκκλησίᾳ (καὶ ἄχρι δὲ τοῦ νῦν θείᾳ χάριτι τελεῖται ἐν τῇ ἡμετέρᾳ), ἀλλ' ἀναβάλλουσα συνήθως τὸ χρίσμα μέχρι τοῦ δωδεκάτου ἔτους τῆς ἡλικίας τῶν χριστιανοπαίδων (Papauté hérétique p. 135). Ἐντεῦθεν δὲ οὐχὶ σπανίως συμβαίνει πολλὰ τῶν ἤδη βεβαπτισμένων καὶ γνησίων μελῶν τῆς Ἐκκλησίας νὰ ἀποθνήσκωσιν ἄνευ τῆς συμμετοχῆς ἐν τῷ μυστηρίῳ τούτῳ, χωρὶς τ' ἔ. νὰ γίνωσι δι' αὐτοῦ ναοὶ τοῦ Ἁγίου Πνεύματος. Ἀλλ' ἀγνοεῖ ἆρά γε ἡ παπικὴ Ἐκκλησία, ὅτι ἡ μετάδοσις τῶν δωρεῶν τοῦ ὁδηγοῦντος καὶ ἐμπεδοῦντος εἰς πᾶν ἔργον ἀγαθὸν Ἁγίου Πνεύματος εἶνε ἀπολύτως ἀναγκαία τόσον διὰ τοὺς ἐν ἡλικίᾳ, ὅσον καὶ διὰ τὰ νήπια τὰ περικυκλούμενα ὑπὸ πλείστων ἁμαρτωλῶν ἐντυπώσεων; Ὡς μεγάλῃ τῇ φωνῇ κυρύττει ἡ Ἁγία Γραφὴ ὁ Βαπτιστὴς Ἰωάννης ἤδη ἐν τῇ κοιλίᾳ τῆς μητρός αὐτοῦ ἦτο πλήρης τῶν χαρισμάτων τοῦ Ἁγίου Πνεύματος. Ὑπάρχουσι πλεῖστα ὅσα παραδείγματα νηπίων κατεχομένων ὑπὸ πονηρῶν πνευμάτων· ἆρά γε καὶ ταῦτα δὲν ἔχουσιν ἀνάγκην ἀπόλυτον τῶν σωτηρίων δωρεῶν τοῦ Ἁγίου Πνεύματος;

§ 8. Ἐπὶ τριῶν δὲ κυρίως σημείων τοῦ μυστηρίου τῆς θείας εὐχαριστίας ἡ Ρωμαϊκὴ Ἐκκλησία εὑρίσκεται ἐν διαφωνίᾳ πρὸς τὴν ἡμετέραν Ὀρθόδοξον Ἀνατολικήν. Ἐν πρώτοις κατὰ τὴν διδασκαλίαν τῶν θεολόγων τοῦ παπισμοῦ ἡ μετουσίωσις τῶν τιμίων Δώρων εἰς σῶμα καὶ αἷμα Χριστοῦ τελεῖται διὰ τῆς ὑπὸ τοῦ ἱερουργοῦντος ἀπαγγελίας τῶν λόγων τοῦ Κυρίου: «Λάβετε, φάγετε, τοῦτό ἐσ ι τὸ σῶμά μου· καὶ πίετε ἐξ αὐτοῦ πάντες, τοῦτό ἐστι τὸ αἷμά μου»· ἐν ᾧ κατὰ τὴν Καινὴν Διαθήκην ὁ Κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστὸς ἐτέλεσε τὴν μεταβολὴν τοῦ ἄρτου καὶ τοῦ οἴνου εἰς τὸ ἴδιον Αὐτοῦ σῶμα καὶ αἷμα οὐχὶ ὅταν ἀπήγγειλε τοὺς λόγους τούτους, ἀ λ' ὅταν λαβὼν τὸν ἄρτον ἐποίησεν εὐχαριστίαν τῷθεῷ Πατρὶ καὶ εὐλογίαν· τούτου ἕνεκα ἀκριβῶς καὶ ὁ Ἀπόστολος τῶν ἐθνῶν Παῦλος τὸ ἅγιον ποτήριον ὀνομάζει «ποτήριον εὐλογίας» λέγων «τὸ ποτήριον τῆς εὐλογίας, ὃ εὐλογοῦμεν οὐχὶ κοινωνία τοῦ αἵματος τοῦ Χριστοῦ ἐστι» (Α' Κορινθ. 10,16); Τὴν καινοτόμον ταύτην θεωρίαν τῆς Ρωμαϊκῆς Ἐκκλησίας τέλεον ἀνατρέπει ὁ Εὐαγγελιστὴς Μάρκος, ὅστις φυσικώτερον τῶν λοιπῶν ἐκτιθέμενος τὰ κατὰ τὸν καθορισμὸν τοῦ μυστηρίου τῆς θείας εὐχαριστίας λέγει, ὅτι ὁ Ἰησοῦς Χριστὸς ἐν πρώτοις λαβὼν τὸ ποτήριον καὶ εὐχαριστήσας ἔδωκε τοῖς Ἀποστόλοις· καὶ ἀφοῦ ἔπιον ἐξ αὐτοῦ πάντες, εἶτα εἶπεν αὐτοῖς· τοῦτό ἐστι τὸ αἷμά μου τὸ τῆς Καινῆς Διαθήκης (Μάρ. 14,23,24). Ἐκ τῶν χωρίων τούτων φυσικῶς καὶ ἀδιάστως ἐξάγεται, ὅτι οἱ Ἀπόστολοι καὶ Εὐαγγελισταὶ ἐπίστευον, ὅτι ἡ μετουσίωσις τῶν Ἁγίων Δώρων ἐγένετο πρὶν ἢ ὁ Κύριος εἴπῃ τὸ «Λάβετε, φάγετε, τοῦτό ἐστι τὸ σῶμά μου· καὶ πίετε ἐξ αὐτοῦ πάντες». Ἀλλὰ καὶ κατὰ τὰς ἀρχαιοτάτας λειτουργίας, αἵτινες ἢ ἀμέσως ἀπὸ τῶν Ἀποστόλων προελθοῦσαι, ἢ ἐπὶ τῇ βάσει τῶν Ἀποστολικῶν λειτουργιῶν συνταχθεῖσαι ἔφθασαν μέχρις ἡμῶν, ἤδη μετὰ τὴν ὑπὸ τοῦ ἱερουργοῦντος γιγνομένην ἀνάμνησιν τοῦ μυστικοῦ τοῦ Κυρίου δείπνου καὶ τῶν λόγων Αὐτοῦ «Λάβετε, φάγετε, καὶ πίετε ἐξ αὐτοῦ πάντες» ἱκετεύεται ὁ Οὐράνιος Πατήρ, ὅπως καταπέμψῃ τὸ Ἅγιον Πνεῦμα πρὸς μεταποίησιν τῶν Ἁγίων Δώρων. Μεταποιεῖται δὲ ὁ ἄρτος καὶ ὁ οἶνος τῆς Εὐχαριστίας εἰς σῶμα καὶ αἷμα Χριστοῦ διὰ τῆς εὐχῆς καὶ τῆς σταυροειδοῦς τῶν τιμίων δώρων εὐλογίας, καθ' ὃν χρόνον ὁ λαὸς ψάλλει τὸ «Σὲ ὑμνοῦμεν· Σὲ εὐλογοῦμεν». Πάντες οἱ τῆς Ἐκκλησίας Πατέρες, ἀρχόμενοι ἀπὸ τοῦ Βου αἰῶνος, ἀπὸ τοῦ φιλοσόφου δηλονότι καὶ μάρτυρος Ἰουστίνου καὶ τοῦ ἱεροῦ Εἰρηναίου, βεβαιοῦσιν, ὅτι τὰ Ἅγια Δῶρα μεταποιοῦνται διὰ τῆς εἰς τὸν Θεὸν Πατέρα εὐχῆς καὶ τῆς ἐπικλήσεως καὶ καθόδου τοῦ Ἁγίου Πνεύματος. Καθὼς δὲ αὐτὸς ὁ Κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστὸς ἐνεσαρκώθη ἐν τῇ κοιλίᾳ τῆς Παναγίας Παρθένου Μαρίας διὰ τῆς ἐπισκιάσεως τοῦ Ἁγίου Πνεύματος, κατὰ τὸν αὐτὸν τρόπον καὶ ἐν τῷ Μυστηρίῳ τῆς Εὐχαριστίας ὁ ἄρτος καὶ ὁ οἶνος διὰ τοῦ αὐτοῦ Ἁγίου Πνεύματος μεταποιοῦνται εἰς σῶμα καὶ αἷμα Χριστοῦ.

Δεύτερον, πρὸς τέλεσιν τοῦ μυστηρίου τῆς θείας Εὐχαριστίας ἡ λατινικὴ Ἐκκλησία μεταχειρίζεται ἀποκλειστικῶς ἄζυμον ἄρτον, ἐνῷ ἡ ὀρθόδοξος Ἀνατολικὴ πάντοτε μετεχειρίζετο καὶ ἄχρι τοῦ νῦν μεταχειρίζεται μόνον ἔνζυμον. Τίς δὲ ἐξ αὐτῶν εὑρίσκεται ἐν τῇ ἀληθείᾳ; Κατὰ τὰς ἀφηγήσεις τῶν ἱερῶν Εὐαγγελιστῶν ὁ Κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστὸς ἀπέκλινεν ἀπὸ τοῦ ἰουδαϊκοῦ νόμου ὡς πρὸς τὸν χρόνον τῆς τελέσεως τοῦ Πάσχα, ἀπὸ τοῦ ὁποίου κυρίως ἤρχιζεν ἡ ἐφθήμερος ἑορτὴ τῶν ἀζύμων· διότι οὗτος ἐτέλεσε μετὰ τῶν ἑαυτοῦ μαθητῶν τὸ τελευταῖον Πάσχα ὁλόκληρον πρὸ τοῦ πανηγυρισμοῦ αὐτοῦ ὑπὸ τῶν Ἰουδαίων ἡμέραν, καθ' ἣν ἐγίνετο εἰσέτι χρῆσις καὶ ἐν αὐταῖς ταῖς ἑβραϊκαῖς οἰκίαις ἐνζύμου ἄρτου. Ἐκτὸς τούτου, τοῦ Κυρίου ἡμῶν ἐντειλαμένου τοῖς ἑαυτοῦ μαθηταῖς, ὅπως τελῶσι τὸ μυστήριον τῆς θείας Εὐχαριστίας ἐν πάσῃ ἡμέρᾳ τοῦ ἔτους εἰς ἀνάμνησιν αὐτοῦ, οἱ πρῶτοι χριστιανοὶ κατὰ τὰς Πράξεις τῶν Ἀποστόλων καθ' ἑκάστην προσεκαρτέρουν ἐν Ἱερουσαλὴμ «τῇ διδαχῇ τῶν Ἀποστόλων καὶ τῇ κοινωνίᾳ καὶ τῇ *κλάσει τοῦ ἄρτου* καὶ ταῖς προσευχαῖς» (2,42. 46). Ἐνταῦθα ὑπὸ τὸν ἄρτον κατ' ἀνάγκην θὰ νοήσωμεν ἔνζυμον ἄρτον, καθ' ὅσον μετὰ τὴν ἐφθήμερον

τοῦ Πάσχα ἑορτήν, τῆς χρήσεως τῶν ἀζύμων αὐστηρῶς ἀπαγορευομένης ὑπὸ τοῦ νόμου, οὐδαμοῦ τῆς Παλαιστίνης ἦτο δυνατὸν νὰ εὑρῇ τις ἄζυμον ἄρτον. Ὑπὸ τῶν ἁγίων Ἀποστόλων ὁ χριστιανισμὸς διεδόθη, ὡς γνωστόν, πρῶτον ἐν τῇ Ἀνατολῇ καὶ ἐν ταῖς ἀνατολικαῖς Ἐκκλησίαις· κατὰ τὴν παράδοσιν δὲ πασῶν τούτων ἀπὸ τῶν ἀρχαιοτάτων τοῦ χριστιανισμοῦ χρόνων καὶ ἄχρι τῆς ὥρας ἐγίγνετο καὶ γίγνεται ὑπ' αὐτῶν ἐν τῇ τελέσει τοῦ μυστηρίου τῆς θείας Εὐχαριστίας χρῆσις μόνον ἐνζύμου ἄρτου· ἡ δὲ ἐκκλησιαστικὴ ἱστορία μαρτυρεῖ, ὅτι οἱ χριστιανοὶ τῶν πρώτων αἰώνων αὐτοπροαιρέτως προσεκόμιζον εἰς τὴν Ἐκκλησίαν παρασκευαζομένους ἐν ταῖς ἑαυτῶν οἰκίαις ἐνζύμους ἄρτους, τῶν ὁποίων ὁ μὲν ἄριστος ἐξελέγετο διὰ τὴν τέλεσιν τοῦ μυστηρίου, τῶν δὲ λοιπῶν χρῆσις ἐγίγνετο ἐν τῇ μετὰ τὴν θείαν λειτουργίαν παρατιθεμένῃ κοινῇ τραπέζῃ. Πάντα ταῦτα δεικνύουσιν ἐναργῶς, ὅτι οὐ μόνον ὁ Σωτὴρ ἡμῶν καὶ οἱ ἅγιοι Ἀπόστολοι, ἀλλὰ καὶ ἅπαντες οἱ χριστιανοὶ τῶν πρώτων αἰώνων μετεχειρίζοντο ἐν τῇ τελέσει τοῦ μυστηρίου τῆς θείας Εὐχαριστίας πάντοτε ἔνζυμον ἄρτον. Ἀλλὰ καὶ αὐτοὶ οἱ φιλαληθέστεροι καὶ ἀμεροληπτότεροι θεολόγοι τῆς Δυτικῆς Ἐκκλησίας (ὡς ὁ Ἰησουίτης Σιρμόνδος, ὁ Καρδινάλιος Βόννας καὶ ἄλλοι) βεβαιοῦσιν, ὅτι μέχρι τοῦ Ι'^ου αἰῶνος καὶ ἐν αὐτῇ τῇ παπικῇ Ἐκκλησίᾳ ἐγίγνετο χρῆσις ἐν τῇ θείᾳ Εὐχαριστίᾳ συνήθους ἐνζύμου ἄρτου (de rebus liturg. lib. I. c. 23). Πρὸς τούτοις οἱ Λατῖνοι παρανομοῦσι καὶ διότι κοινωνοῦσι τοὺς πιστοὺς οὐχὶ ἐκ τοῦ ἑνὸς ἡγιασμένου ἄρτου, ἀλλὰ διὰ καπυρίων (ὀστιῶν) μεμελισμένων ἤδη ἐν καιρῷ τῆς προπαρασκευῆς αὐτῶν, ὅπερ ἄντικρυς ἀντιστρατεύεται πρὸς τὸ πνεῦμα τοῦ Εὐαγγελίου, κατὰ τὸ ὁποῖον ὁ Κύριος ἡμῶν τελῶν τὸν μυστικὸν δεῖπνον ἔλαβεν ἄρτον (οὐχὶ ἄρτους) καθηγίασε καὶ εἶτα ἰδίαις χερσὶ διαμελίσας ἔδωκεν ἐξ αὐτοῦ τοῖς μαθηταῖς· ὁ δὲ ἀπόστολος Παῦλος ὑποδεικνύων τὴν πρᾶξιν τῆς συγχρόνου αὐτῷ χριστιανικῆς Ἐκκλησίας ἔγραφε τοῖς Κορινθίοις «ἓν σῶμα οἱ πολλοί ἐσμεν· οἱ γὰρ πάντες ἐκ τοῦ ἑνὸς ἄρτου μετέχομεν» (Α' Κορινθ. 10, 17). Ἀλλὰ καὶ ἐν τῇ Δύσει μέχρι τοῦ Ι' αἰῶνος μετελάμβανον οἱ πάντες ἐξ ἑνὸς ἐνζύμου ἄρτου (αὐτόθι σελ. 168).

Τρίτον, ἐν τῇ Ρωμαϊκῇ Ἐκκλησίᾳ, ἐξαιρέσει τῶν ἱερουργούντων, οἵτινες μεταλαμβάνουσιν ὑπ' ἀμφότερα τὰ εἴδη, τοῦ τε ἄρτου καὶ τοῦ οἴνου, καὶ τῶν παίδων, οἵτινες εἶνε ὅλως ἀπομεμακρυσμένοι τῆς θείας Εὐχαριστίας, οἱ ἐν ἡλικίᾳ λαϊκοὶ μεταλαμβάνουσι μόνον ὑπὸ τὸ ἓν εἶδος, τὸ τοῦ ἄρτου. Ἐν τούτοις ὁ Σωτὴρ ἡμῶν ἐν τῇ ἐν Καπερναούμ αὐτοῦ ὁμιλίᾳ οὐχὶ περὶ τῶν Ἀποστόλων μόνων, ἀλλὰ καὶ περὶ πάντων τῶν ὀπαδῶν αὐτοῦ εἶπε τὸ «ἐὰν μὴ φάγητε τὴν σάρκα τοῦ Υἱοῦ τοῦ ἀνθρώπου καὶ πίητε αὐτοῦ τὸ αἷμα, οὐκ ἔχετε ζωὴν ἐν ἑαυτοῖς» (Ἰωάν. 6, 53). Ὁ δὲ ἀπόστολος Παῦλος γράφων πρὸς πάντας τοὺς ἐν Κορίνθῳ χριστιανοὺς ἔλεγε «δοκιμαζέτω δὲ ἄνθρωπος ἑαυτὸν καὶ οὕτως ἐκ τοῦ ἄρτου ἐσθιέτω καὶ ἐκ τοῦ ποτηρίου πινέτω» (Α' Κορινθ. 11, 28). Ὡσεὶ δὲ μὴ ἤρκουν οἱ κυριακοὶ καὶ ἀποστολικοὶ οὗτοι λόγοι πρὸς ἀνατροπὴν τῆς κυθαιρέτου ταύτης πράξεως τῆς Δυτικῆς Ἐκκλησίας καὶ αὐτοὶ οἱ θεολόγοι τοῦ παπισμοῦ ὁμολογοῦσιν, ὅτι ἡ μὲν διὰ μόνου τοῦ ἄρτου κοινωνία τῶν λαϊκῶν εἰσήχθη εἰς τὴν Ρωμαϊκὴν Ἐκκλησίαν ἀπὸ τοῦ ΙΒ' αἰῶνος, τὸ δὲ ἔθος τοῦ μὴ κοινωνεῖν ὅλως τοὺς παῖδας ἐπεκράτησεν οὐχὶ ἐνωρίτερον τοῦ τέλους τῆς ΙΒ' ἢ τῶν ἀρχῶν τῆς ΙΓ' ἑκατονταετηρίδος. Ἀλλ' ἀφοῦ ἐκ τῆς ἁγίας Γραφῆς μανθάνωμεν ὅτι ὁ Βαπτιστὴς Ἰωάννης ἦλθε ἐν τῇ κοιλίᾳ τῆς μακαρίας Ἐλισάβετ εὑρισκόμενος ἐσκίρτησεν ἐπὶ τῇ συναντήσει τοῦ συλληφθέντος ἐν τῇ μήτρᾳ τῆς ἀειπαρθένου Μαρίας Σωτῆρος τοῦ κόσμου, διὰ τί νὰ στερῶμεν τοὺς παῖδας τῶν χριστιανῶν τοῦ ὑψίστου ἀγαθοῦ, τῆς μετὰ τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ κοινωνίας, ἥτις εἶνε εὐεργετικωτάτη τόσον διὰ τὸ σῶμα, ὅσον καὶ διὰ τὴν ψυχήν;

§ 9. Διὰ τοῦ μυστηρίου τῆς Μετανοίας καὶ κατὰ τὴν διδασκαλίαν τῆς Δυτικῆς Ἐκκλησίας παρέχεται τοῖς εἰλικρινῶς μετανοοῦσιν ἡ ἄφεσις τῶν ἁμαρτιῶν· ἀλλ' ὁ παπισμὸς χωρὶς περαιτέρω διδάσκει ὅτι πρὸς ἱκανοποίησιν τῆς δικαιοσύνης τοῦ Θεοῦ ὁ ἁμαρτωλὸς ὀφείλει νὰ ὑποστῇ τιμωρίας τινάς, αἵτινες ἐν μὲν τῇ παρούσῃ ζωῇ περικλείονται ἐν τοῖς οὕτω πως καλουμένοις ἐπιτιμίοις, ἐν δὲ τῇ μελλούσῃ ἐν ταῖς βασάνοις τοῦ καθαρτηρίου πυρός. Δύναται δὲ ὁ ἁμαρτωλὸς ἄνθρωπος νὰ ἀπαλλαγῇ τῶν τιμωριῶν τούτων διὰ τῶν συγχωροχαρτίων, ἅτινα ἢ ἀμέσως ὑπ' αὐτοῦ τοῦ ἄκρου τῆς Ρώμης Ἀρχιερέως ἢ δι' ἄλλων πληρεξουσίων αὐτοῦ ἐκδίδονται. Εἶνε ἀληθὲς ὅτι καὶ ἐν τῇ ἀπορριπτούσῃ ὡς ἀντευαγγελικὴν τὴν περὶ τοῦ καθαρτηρίου πυρὸς διδασκαλίαν Ἀνατολικῇ Ὀρθοδόξῳ Ἐκκλησίᾳ χρῆσις τῶν ἐπιτιμίων γίνεται, ἀλλὰ πρὸς διόρθωσιν τοῦ ἁμαρτωλοῦ ἀνθρώπου, οὐχὶ δὲ πρὸς ἱκανοποίησιν τῆς διὰ τοῦ ἁμαρτωλοῦ ἡμῶν βίου προσβαλλομένης θείας δικαιοσύνης· καθ' ὅσον κατὰ τὴν διδασκαλίαν τῆς ἁγίας Γραφῆς, ὡς εἴδομεν, αἱ ἁμαρτίαι συγχωροῦνται ἀποκλειστικῶς ἕνεκα τῆς ἀξιομισθίας τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ.

§ 10. Τὸ μυστήριον τῆς Ἱερωσύνης ἐν τῇ Ρωμαϊκῇ Ἐκκλησίᾳ τελεῖται μόνον ἐπὶ τῶν ἀγάμων· οἰκοθεν δὲ ἐννοεῖται ὅτι ἡ τοιαύτη ἐκκλησιαστικὴ πρᾶξις καθίσταται πρόξενος πολλῶν σκανδάλων καὶ ἠθικῶν ναυαγίων ἱερωμένων προσώπων. Τὸ περὶ ἀγαμίας τοῦ κλήρου ζήτημα λίαν ἐνωρὶς ἐνεφανίσθη ἐν τῇ χριστιανικῇ Ἐκκλησίᾳ. Ἤδη κατὰ τὴν Α' Οἰκουμενικὴν Σύνοδον ὁ τῆς Κορδούης ἐπίσκοπος Ὅσιος καί τινες ἄλλοι Δυτικοί, στηριζόμενοι ἐπὶ τῶν ἀποφάσεων τῆς ἐν Ἐλβίρᾳ τῆς Ἱσπανίας τοπικῆς συνόδου

(305), ἐζήτησαν τὴν ἐπιψήφισιν κανόνος ἐπιβάλλοντος τὴν ἀγαμίαν εἰς πάντας τοὺς ἱερατικοὺς βαθμούς, εἰς τοὺς ἐπισκόπους δηλονότι, πρεσβυτέρους καὶ διακόνους, μηδ' αὐτῶν τῶν ὑποδιακόνων ἐξαιρουμένων, ἀλλ' οἱ Πατέρες τῆς σεβασμίας ἐκείνης συνάξεως ἀπέρριψαν τὴν πρότασιν ταύτην, πεισθέντες ὑπὸ τῶν συνετῶν λόγων τοῦ ἁγίου ἐπισκόπου Παφνουτίου τοῦ Ὁμολογητοῦ διαμαρτυρηθέντος καὶ εἰπόντος «μὴ βαρὺν ζυγὸν ἐπιθεῖναι τοῖς ἱερωμένοις ἀνδράσι . . . *μὴ τῇ ὑπερβολῇ τῆς ἀκριβείας μᾶλλον τὴν Ἐκκλησίαν προσβλάψωσιν* . . . ἀρκεῖσθαί τε τὸν φθάσαντα κλήρου τυχεῖν μηκέτι ἐπὶ γάμον ἔρχεσθαι κατὰ τὴν τῆς Ἐκκλησίας ἀρχαίαν παράδοσιν, μήτε μὴν ἀποζεύγνυσθαι ταύτης, ἣν ἅπαξ ἤδη πρότερον λαϊκὸς ὢν ἠγάγετο» (Σωζόμ. Ἱστορ. βιβλ. 1 κεφ. 11). Δευτέρα ἀπόπειρα πρὸς γενίκευσιν τῆς ἀγαμίας τοῦ κλήρου ἐγένετο ἐν τῇ Πενθέκτῃ Οἰκουμενικῇ Συνόδῳ, ἀλλά, ματαιωθείσης ἐν μέρει καὶ ταύτης (καν. 12 καὶ 13) μέχρι τοῦ ἑνδεκάτου αἰῶνος καὶ ἐν αὐτῇ τῇ Ρωμαϊκῇ Ἐκκλησίᾳ οἱ ἱερεῖς τοὐλάχιστον διῆγον ἐλευθέρως ἔγγαμον βίον, ἕως οὗ ὁ τρομερὸς ἐκεῖνος πάπας Γρηγόριος ὁ Ζ' ὁ Ἱλδεβράνδος συγκαλέσας τῷ 1074 ἐν Ρώμῃ μεγάλην τοπικὴν σύνοδον αὐστηρῶς ἀπηγόρευσεν εἰς πάντας ἀνεξαιρέτως τοὺς ἱερατικοὺς βαθμοὺς τὸν ἔγγαμον βίον. Καὶ μεθ' ὅλας ὅμως τὰς προσπαθείας αὐτοῦ τὸ ἀρχαῖον ἐκκλησιαστικὸν ἔθος ἦτο τόσον βαθέως ἐρριζωμένον ἐν τῇ χριστιανικῇ Δύσει, ὥστε καὶ μετὰ τὸν Ἱλδεβράνδον ἐν πολλαῖς χώραις οἱ ἱερεῖς πρὸ τῆς χειροτονίας αὐτῶν συνῆπτον γάμους· μόλις δὲ οἱ τῶν νεωτέρων χρόνων πάπαι μετὰ πολλὰς καὶ διαφόρους προσπαθείας καὶ ἀγῶνας κατώρθωσαν ἐπὶ τέλους νὰ ἐπιβάλωσι γενικῶς τὴν ἀγαμίαν εἰς τὸν κλῆρον τῆς ἑαυτῶν Ἐκκλησίας.

§ 11. Τὸ μυστήριον τοῦ Εὐχελαίου θεωρεῖται ὑπὸ τῆς Ρωμαϊκῆς Ἐκκλησίας ὡς ἐπιθανάτιος ἱεροτελεστία, παρασκευάζουσα εἰρηνικὸν εἰς τοὺς πιστοὺς τὸν θάνατον, οὐχὶ δὲ ὡς μέσον πρὸς ἴασιν τῶν ψυχικῶν καὶ ἰδίᾳ τῶν σωματικῶν ἀσθενειῶν. Ἀλλ' ὁ παπισμὸς διὰ τῆς παροχῆς τοιαύτης σημασίας εἰς τὸ μυστήριον τοῦτο, οὐ μόνον ἀπεμακρύνθη τῆς διδασκαλίας τῆς Οἰκουμενικῆς Ἐκκλησίας, ἀλλὰ καὶ ἀντεστρατεύθη κατὰ τῶν περὶ τοῦ μυστηρίου τούτου σαφῶν λόγων τοῦ ἀποστόλου Ἰακώβου λέγοντος: «ἀσθενεῖ τις ἐν ὑμῖν; προσκαλεσάσθω τοὺς πρεσβυτέρους τῆς Ἐκκλησίας καὶ προσευξάσθωσαν ἐπ' αὐτὸν ἀλείψαντες αὐτὸν ἐλαίῳ ἐν τῷ ὀνόματι τοῦ Κυρίου· καὶ ἡ εὐχὴ τῆς πίστεως σώσει τὸν κάμνοντα καὶ ἐγερεῖ αὐτὸν ὁ Κύριος· κἂν ἁμαρτίας ᾖ πεποιηκώς, ἀφεθήσεται αὐτῷ» (Ἰακ. 5, 14, 15). Ἐκ τῶν ἄχρι τοῦδε εἰρημένων πᾶς τις διακρίνει τὴν σκολιὰν καὶ ἀντευαγγελικὴν ὁδόν, τὴν ὁποίαν κρίμασιν, οἷς οἶδε Κύριος βαδίζει ἀπό τινων αἰώνων ἡ ἀρχαιοτάτη καὶ Ἀποστολικὴ Ἐκκλησία τῆς Ρώμης· τὸ κύριον δ' αἴτιον τῆς ἀποπλανήσεως ταύτης, ἡ θολερὰ πηγὴ τῶν τηλικούτων αὐθαιρεσιῶν καὶ ἀντιχριστιανικῶν καινοτομιῶν τῆς πρεσβυτέρας Ρώμης ἔν τε τῇ διδασκαλίᾳ τῆς πίστεως, τῷ ἐκκλησιαστικῷ πολιτεύματι καὶ τῇ μεταδόσει τῶν μυστηρίων εἶνε ἡ ἐωσφορικὴ ὑπερηφάνεια, ὑφ' ἧς ἀπὸ τοῦ Δ' αἰῶνος ἤρχισε νὰ καταλαμβάνηται ὁ ἀνώτερος κλῆρος καὶ ἰδίᾳ ὁ πρωθιεράρχης αὐτῆς. Ἡ ὑπερηφάνεια δ' αὕτη καὶ τὸ πνεῦμα τῆς ἀπολυταρχίας καὶ δεσποτισμοῦ ἔλαβε σάρκα καὶ ὀστᾶ ἐν τῷ οὕτω πως λεγομένῳ πρωτείῳ τοῦ Ρώμης.

Δ'.

Τὸ πρωτεῖον τοῦ Ρώμης.

Ἡ Ρωμαϊκὴ Ἐκκλησία ὡς μίαν τῶν θεμελιωδεστέρων αὐτῆς διδασκαλιῶν ἀπὸ τοῦ χρόνου τῆς ἐκτροχιάσεως αὐτῆς θεωρεῖ τὸ ἀντιχριστιανικὸν αὐτῆς δόγμα περὶ τοῦ πρωτείου ἢ τῆς κυριαρχίας τῶν παπῶν ἐπὶ πασῶν τῶν χριστιανικῶν Ἐκκλησιῶν· ἀλλὰ τὸ ἀβάσιμον καὶ ψευδὲς τοῦ δόγματος τούτου διακηρύττει:

1ον ἡ ἱερὰ ἐκκλησιαστικὴ παράδοσις καὶ ἅπασα ἐν γένει ἡ ἱστορία τῆς χριστιανικῆς Ἐκκλησίας καί,

2ον αὐτὸ τὸ κείμενον τῆς ἁγίας Γραφῆς.

Καὶ ἐν πρώτοις ἴδωμεν τί λέγει ἡ ἐκκλησιαστικὴ παράδοσις περὶ τοῦ ἐκκλησιαστικοῦ πολιτεύματος. Ἡ χριστιανικὴ Ἐκκλησία κατὰ τοὺς τρεῖς πρώτους αἰῶνας, πρὸ τῶν Οἰκουμενικῶν δηλονότι Συνόδων, ἀναντιρρήτως ἐκυβερνᾶτο κατὰ τοὺς κανόνας τῶν ἁγίων Ἀποστόλων, ἐν τῷ 34ῳ τῶν ὁποίων ἀναγινώσκομεν: «Τοὺς ἐπισκόπους ἑκάστου ἔθνους εἰδέναι χρὴ τὸν ἐν αὐτοῖς πρῶτον, καὶ ἡγεῖσθαι αὐτὸν ὡς κεφαλήν, καὶ μηδέν τι πράττειν περιττὸν ἄνευ τῆς ἐκείνου γνώμης . . . Ἀλλὰ μηδὲ ἐκεῖνος, ἄνευ τῆς πάντων γνώμης ποιείτω τι». Ἐκ τοῦ κανόνος τούτου, ὡς καὶ ἐξ ἄλλων πολλῶν Ἀποστολικῶν τε καὶ Συνοδικῶν ἐξάγεται, ὅτι τὸ ἐκκλησιαστικὸν πολίτευμα ἀπ' αὐτῆς τῆς πρώτης ἱδρύσεως τῆς Ἐκκλησίας ἐν σχέσει μὲν πρὸς τὰς γενικωτέρας καὶ σπουδαιοτέρας ἐκκλησιαστικὰς ὑποθέσεις ἦτο *συνοδικόν*· τὸ αὐτὸ μαρτυρεῖ καὶ ἡ βίβλος τῶν Πράξεων τῶν Ἀποστόλων, ἐξ ἧς μανθάνομεν ὅτι καὶ αὐτοὶ οἱ Ἀπόστολοι τὰ σπουδαιότερα ζητήματα, ἅτινα ἀνεφύοντο ἐν τῇ Ἀποστολικῇ Ἐκκλησίᾳ ἔλυον ἐν συνόδοις· ἐν σχέσει δὲ πρὸς τὰς διαφόρους κατὰ τόπους Ἐκκλησίας *ἐθνικόν*, ἀνεξάρτητον τ. ἔ. καὶ ἐλεύθερον κατὰ τὰς διαφόρους χριστιανικὰς ἐθνικότητας. Περὶ τῆς κυριαρχίας δὲ τοῦ Ρώμης ἐπὶ πάντων τῶν λοιπῶν τοῦ χριστιανισμοῦ ἐπισκόπων οὐδὲν ἐν οὐδενὶ τῶν Ἀποστολικῶν κανόνων λέγεται. Καὶ δὲν ἦτο δυνατὸν νὰ λεχθῇ τι, διότι ὅπως τὸ ἐνιαῖον ἀνθρώπινον γένος πολλαπλασιαζόμενον καὶ ἐξαπλούμενον ἐπὶ τοῦ προσώπου τῆς γῆς κατὰ φυσικήν, οὕτως εἰπεῖν, ἀνάγκην διῃρέθη εἰς πολλὰ ἔθνη σχηματίσαν διάφορα ἀνεξάρτητα ἀπ' ἀλλήλων ἐπὶ μέρους ἐθνικὰ βασίλεια, οὕτω καὶ ἡ Μία,

Ἁγία, Ἀποστολικὴ καὶ Οἰκουμενικὴ Ἐκκλησία λίαν ἐνωρὶς ἐξαπλωθεῖσα καθ' ἅπασαν τὴν ὑφήλιον διῃρέθη εἰς διαφόρους κατὰ τόπους ἐλευθέρας Ἐκκλησίας· καὶ καθὼς οἱ κοσμικοὶ ἄρχοντες μετὰ τῶν ὑποτεταγμένων αὐτοῖς ἐξουσιῶν εἶνε ὑπεύθυνοι διὰ τὴν πολιτικὴν διοίκησιν, οὕτω καὶ ὁ πρῶτος ἐπίσκοπος ἑκάστης αὐτοκεφάλου Ἐκκλησίας μετὰ τῶν ὑποτεταγμένων αὐτῷ ἐπισκόπων εἶνε ὑπεύθυνοι ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ διὰ τὰς ἐκκλησιαστικὰς ὑποθέσεις τοῦ θέματος αὐτῶν. Πρὸς τούτοις καθὼς ὁ μεταξὺ τῶν ἐπὶ μέρους ἀνεξαρτήτων κρατῶν σύνδεσμος διατηρεῖται διὰ τῶν φιλικῶν ἀλληλογραφιῶν τῶν βασιλέων, διὰ τῆς ἀποστολῆς πρεσβειῶν, συγκλήσεως συνδιασκέψεων, συνεδριάσεων καὶ τῶν τοιούτων, οὕτω καὶ ἡ ἑνότης τῆς Οἰκουμενικῆς Ἐκκλησίας, παρὰ τὸ ἀνεξάρτητον τῶν ἐπὶ μέρους Ἐκκλησιῶν ὑπεστηρίζετο, καὶ μέχρι τοῦ νῦν ἐν ταῖς Ὀρθοδόξοις τῆς Ἀνατολῆς Ἐκκλησίαις ὑποστηρίζεται, τοῦτο μέν, διὰ τῶν ἑκάστοτε ἀποστελλομένων εἰρηνικῶν γραμμάτων ἐκ μέρους τῶν πρώτων ἐπισκόπων τῶν διαφόρων Ὀρθοδόξων αὐτοκεφάλων Ἐκκλησιῶν πρὸς πάντας τοὺς ἀρχηγοὺς τῶν λοιπῶν τοιούτων, τοῦτο δέ, διὰ τῆς Ἀποστολῆς ἐμπεπιστευμένων προσώπων, συγκλήσεως συνόδων καὶ τῶν παραπλησίων.

ΕΚΦΡΑΣΙΣ ΕΥΧΑΡΙΣΤΙΩΝ

Ἡ Α. Θ. Π. ὁ Οἰκουμενικὸς Πατριάρχης Κωνσταντῖνος ὁ Ε' ἐκφράζει τὴν πατριαρχικὴν αὐτοῦ εὐαρέσκειαν καὶ εὐχαριστίαν καὶ διαβιβάζει τὰς πατριαρχικὰς εὐχὰς καὶ εὐλογίας αὐτοῦ πρὸς πάντας τοὺς εἴτε δι' ἐπιστολῶν, εἴτε διὰ τηλεγραφημάτων, εἴτε αὐτοπροσώπως ἐκφράσαντας αὐτῷ συλλυπητήρια ἐπὶ τῇ εἰς τὰς αἰωνίους μονὰς μεταστάσει τοῦ προφιλοῦς αὐτῷ ἀδελφοῦ Ἰωάννου Βαλιάδου, ἐφ' ᾧ παρακαλοῦνται ὅπως τὴν παροῦσαν ἔκφρασιν εὐχαριστιῶν καὶ εὐαρεσκείας θεωρήσωσι καὶ ὡς ἰδιαιτέραν ὀφειλομένην ἀπάντησιν αὐτοῖς ἐκ μέρους τῆς Α. Θ. Παναγιότητος.

ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΑ ΧΡΟΝΙΚΑ

Θεολογικὴ Σχολὴ Χάλκης. — Ἠγγείλαμεν ἐν τῷ προηγουμένῳ φύλλῳ ὅτι ἐπὶ τῇ ἐνάρξει τῶν ἐτησίων προφορικῶν ἐξετάσεων τῶν μαθητῶν τῆς ἐν Χάλκῃ ἱερᾶς Θεολογικῆς Σχολῆς ἡ Α. Θ. Π. ὁ Οἰκουμενικὸς Πατριάρχης ἐν συνοδίᾳ πάντων τῶν μελῶν τῆς ἁγίας καὶ ἱερᾶς Συνόδου μετέβη ἀπὸ τῆς ἑσπέρας τῆς παρελθούσης Παρασκευῆς εἰς Χάλκην. Τῇ ἐπαύριον Σαββάτῳ, 1 Ἰουλίου, παρόντων τῶν ἁγίων ἀρχιερέων τοῦ καθηγητικοῦ Συλλόγου καὶ πολλῶν φιλομούσων ἀκροατῶν ἐγένετο ὑπὸ τῆς Α. Θ. Παναγιότητος ἡ εἰθισμένη ἱεροτελεστία ἐπὶ τῇ ἐνάρξει τῶν ἐξετάσεων, μεθ' ἣν ὁ πανοσιολογιώτατος Σχολάρχης ἀρχιμανδρίτης Ἀπόστολος Χριστοδούλου ἀνέγνω τὴν οἰκείαν λογοδοσίαν ἀφορῶσαν τὴν κατὰ τὸ λῆξαν ἔτος πορείαν τοῦ ἀνωτάτου τούτου παρ' ἡμῖν θεολογικοῦ παιδευτηρίου μνείαν ἅμα ποιησάμενος καὶ τοῦ αἰτίου τῆς μὴ ὑπάρξεως κατὰ τὸ ἔτος τοῦτο τάξεως τελειοδιδάκτων τῆς θεολογίας. Μετὰ τὴν ἔκθεσιν ταύτην ἐγένετο ἡ ἔναρξις τῶν ἐξετάσεων ἀπὸ τῶν μαθητῶν τῆς ἑβδόμης τάξεως. Τῇ Κυριακῇ ἡ Α. Θ. Παναγιότης ἐτέλεσεν ἐν τῷ ναῷ τῆς Σχολῆς, πολλοῦ παρισταμένου εὐσεβοῦς ἐκκλησιάσματος, τὴν θείαν καὶ ἱερὰν λειτουργίαν συνιερουργούντων αὐτῷ τῶν σεβασμιωτάτων ἁγίων συνοδικῶν Βερροίας Κωνσταντίου, Μαρωνείας Ἰωακείμ, Κορυτσᾶς Γερβασίου, Γρεβενῶν Δωροθέου, Ἐλευθερουπόλεως Διονυσίου καὶ τοῦ παρεπιδημοῦντος μητροπολίτου Βάρνης Πολυκάρπου. Ἐν τῷ ναῷ παρέστη καὶ ὁ ἐν τῇ νήσῳ παραθερίζων Γεώργιος Μελαχροινὸς ἐφέντης, μέλος τοῦ Δ. Ε. Μ. Συμβουλίου, ὁ Σπ. ἐφέντης Λαζαρίδης καὶ ἄλλοι ἔγκριτοι ὁμογενεῖς. Κατὰ τὴν θείαν λειτουργίαν ἡ Α. Θ. Παναγιότης ἐμνημόνευσε τοῦ ὀνόματος τοῦ μεγαθύμου ἱδρυτοῦ τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς κ. Παύλου Στεφάνοβικ δεηθεὶς ὑπὲρ ὑγείας καὶ μακροβιότητος αὐτοῦ.

Μετὰ τὴν ἀπόλυσιν τῆς Ἐκκλησίας ἡ Α. Θ. Παναγιότης μετὰ πάσης τῆς συνοδίας ἀνῆλθεν εἰς τὴν αἴθουσαν τῆς Σχολῆς καὶ μετὰ ἀνάπαυσιν παρετέθη γεῦμα, οὗ μετέσχον πάντες οἱ ἅγιοι συνοδικοί, ὁ καθηγητικὸς σύλλογος καὶ ἄλλοι ὁμογενεῖς.

Ἀπὸ τῆς Δευτέρας ἐξακολουθήσασαι αἱ ἐξετάσεις τῶν μαθητῶν τῶν διαφόρων τάξεων ἔληξαν χθὲς δικαιώσασαι τὰς προσδοκίας τῆς Ἐκκλησίας, τοὺς μόχθους τῶν διδαξάντων καὶ τῆς ἀγρύπνου διευθύνσεως.

Σήμερον δὲ ἡ Α. Θ. Παναγιότης μετὰ τῶν ἁγίων συνοδικῶν ἀρχιερέων ἐπανέκαμψεν εἰς τὰ Πατριαρχεῖα.

—*Ἁγιοταφιτικὸν Παρθεναγωγεῖον.*—Ἐν μέσῳ πυκνῆς φιλομούσου ὁμηγύρεως ἐγένετο τῇ παρελθούσῃ Πέμπτῃ, μετὰ τὰς προηγηθείσας προφορικὰς ἐξετάσεις, ἡ ἀπονομὴ τῶν πτυχίων ταῖς ἀποφοιτώσαις μαθητρίαις τοῦ ἁγιοταφιτικοῦ Παρθεναγωγείου, ὅπερ φιλοτίμῳ δαπάνῃ τῆς ἁγιοταφιτικῆς ἀδελφότητος ἀπὸ δεκαετηρίδων, ὡς γνωστόν, ἤδη συντηρούμενον πλεῖστα ὠφελήματα παρέχει τῇ καθ' ἡμᾶς κοινωνίᾳ.

Τῆς τελετῆς προέστη ἡ Α. Θ. Παναγιότης περιστοιχιζομένη ὑπὸ τῶν ἁγίων συνοδικῶν, τοῦ ἀρχιεπισκόπου Διοκαισαρείας Νικοδήμου καὶ ἄλλων λογίων κληρικῶν, παρῆν δὲ κατὰ ταύτην καὶ ἡ Α. Ε. ὁ πρέσβευτὴς τῆς Ἑλλάδος Ν. Μαυροκορδᾶτος καὶ ἄλλοι λογάδες ὁμογενεῖς. Τὰ κατὰ τὴν λήξασαν σχολικὴν περίοδον ἐξέθηκεν ἀπερίττως ἡ ἀπὸ ἐτῶν φερεπόνως καὶ λυσιτελῶς διευθύνουσα τὸ ἵδρυμα Ἀσπασία Λαζαρίδου. Τῶν ἀποφοιτωσῶν εἶτα λαβουσῶν τὰ πτυχία αὐτῶν ἀπὸ τῶν χειρῶν τῆς Α.Θ. Παναγιότητος ὁ ἐν τῷ Παρθεναγωγείῳ καθηγητὴς τῶν ἱερῶν μαθημάτων ἱερολογ.

Ἰάκωβος Ἀρχατζικάκης διὰ προσφορωτάτης προσλαλιᾶς ἀπέτεινεν αὐταῖς πατρικὰς γουθεσίας καὶ ὑποθήκας. Ἐν τέλει ἡ Α. Θ. Παναγιότης διὰ βραχέων ἐξ ὑπογυίου πυλόγησε τοὺς πόνους τῶν ἐργασθέντων καὶ κατέστεψε διὰ τῶν εὐχῶν τῆς Μητρὸς Ἐκκλησίας.

Μετὰ τὸ πέρας τῆς τελετῆς ὁ σεβασμ. ἀρχιεπίσκοπος Διοκαισαρείας Νικόδημος, ὁ προσωρινῶς τὸν ἐπίτροπον τοῦ Π. Τάφου ἀναπληρῶν, παρέθηκε τῇ Α. Θ. Παναγιότητι καὶ τῇ Α. Ε. τῷ πρεσβευτῇ τῆς Ἑλλάδος Ν. Μαυροκορδάτῳ γεῦμα, εἰς ὃ παρεκάθησαν καὶ ἄλλοι ἐγκριτοὶ κληρικοὶ καὶ λαϊκοί.

— *Θάνατος.* — Τῇ παρελθούσῃ ἑβδομάδι διεβιβάσθη τηλεγραφικῶς ἐκ Χίου τῇ Α. Θ. Π. τῷ Οἰκουμενικῷ Πατριάρχῃ τὸ λυπηρὸν ἄγγελμα ὅτι ὁ πρεσβύτερος ἀδελφὸς αὐτοῦ **Ἰωάννης Βαλιάδης** μετέστη εἰς τὰς αἰωνίους μονάς. Ἐπὶ τούτῳ προσελθόντες ἐξέφρασαν τὰ συλλυπητήρια αὐτῶν πρὸς τὴν Α. Θ. Παναγιότητα οἱ σεβασμιώτατοι ἅγιοι συνοδικοὶ καὶ πολλοὶ ἄλλοι λογάδες κληρικοὶ καὶ λαϊκοί.

—*Ἐπίσκεψις.* — Τῇ παρελθούσῃ Κυριακῇ κατῆλθεν εἰς Φανάριον πρὸς ἔκφρασιν συλλυπητηρίων πρὸς τὴν Α. Θ. Π. ἐπὶ τῷ θανάτῳ τοῦ ἀδελφοῦ αὐτῆς ἡ Α. Ε. ὁ ἐπὶ τῶν συμβάσεων πληρεξούσιος ἐνταῦθα τῆς Ἑλλάδος κ. Δ. Στεφάνου. Τῆς Α. Θ. Παναγιότητος ὅμως ἀπούσης ἐν Χάλκῃ, ἡ Α. Ε. ἀφῆκε τὸ ἐπισκεπτήριον αὐτοῦ.

—*Μητροπολίτης Γάνου καὶ Χώρας.* — Αὔριον ἀπέρχεται εἰς τὴν ἐπαρχίαν ὁ πανιερώτατος Μητροπολίτης Γάνου καὶ Χώρας Κωνσταντῖνος.

— *Πατριαρχικὴ ἀστικὴ Σχολή.*— Τῇ παρελθούσῃ Κυριακῇ ἐγένετο ἡ ἔναρξις τῶν προφορικῶν ἐξετάσεων τῶν μαθητῶν τῆς ἐν Φαναρίῳ Πατριαρχικῆς ἀστικῆς Σχολῆς. Τῆς τελετῆς προέστη ἡ Α. Π. ὁ Μ. Πρωτοσύγκελλος Χρυσόστομος, πρόεδρος τῆς Ἐφορείας τοῦ παιδευτηρίου, ἐν μέσῳ πολυπληθοῦς φιλομούσου κόσμου. Μετὰ τὴν εἰθισμένην ἱεροτελεστίαν ὁ διευθυντὴς αὐτῆς ἐλλόγιμος Ἀπόστολος Οἰκονομίδης ἀνέγνω τὰ κατὰ τὴν λήξασαν σχολικὴν περίοδον πεπραγμένα. Αἱ ἐξετάσεις ἐξηκολούθησαν ἐνώπιον φιλομούσου ἀκροατηρίου γονέων καὶ κηδεμόνων γενόμεναι καὶ τὰς λοιπὰς ἡμέρας.

Ἀντιπρόσωποι εἰς ἐξετάσεις σχολῶν τῆς 9 Ἰουλίου 1900.

Βαφεοχωρίου τελετή: Παπᾶ Παναγιώτης προϊστ. Νεοχωρίου. Ἐγρὶ-καποῦ Παρθεναγωγεῖον: ἱεροδ. Γρηγόριος Παπαδόπουλος. Εὐαγγελιστρίας τελετή: ὁ Παμφίλου Μελισσηνός. Βλάγκας Ἀρρεναγωγεῖον: Ἀρχιμ. Αἰμ. Δάγκουλας. προϊστ. Παναγίας Γαλατᾶ. Μουχλίου-Ποτηρᾶ Παρθεναγωγεῖον: Ἀρχιμ. Γρηγόριος Κωνσταντινίδης. Φερίκιοϊ Ἀρρεναγωγεῖον καὶ Παρθεναγωγεῖον: ὁ πρωθιερεὺς Νέστωρ. Τζιβαλίου Παρθεναγωγεῖον: ὁ πρώην Δισκάτης Ἰωαννίκιος. Σαλματομβρουκίου Ἀρρεναγωγεῖον: ὁ Μ. Σύγκελλος Νικόδημος. Ξηροκρήνης Ἀρρεναγωγεῖον: ἱεροδ. Ἰάκωβος Ἀρχατζικάκης. Ταταούλων Παρθεναγωγεῖον: ἱερεὺς Καλλίνικος. Κυπαρισσᾶ Ὑψωμαθείων Παρθεναγωγεῖον: ἱερομ. Α. Λάσκαρις ἱερ. προϊστ. Βλάγκας. Τεκφοὺρ-σεραΐ Ἀρρεναγωγεῖον: Ἀρχιμ. Φιλόθεος προϊστ. Τζιβαλίου. Χάσκιοϊ Παρθεναγωγεῖον: ὁ πρ. Κῴου Παῦλος. Νεοχωρίου Παρθεναγωγεῖον: Ἀρχιμ. Κ. Δελικάνης. Μεγάλου Ρεύματος τελετή: ἱερεὺς Ἀλ. Ζῶτος, Διπλοκιονίου τελετή: ὁ Συνάδων Εὐγένιος. Ἀναλήψεως Ὑψωμαθείων Ἀρρεναγωγεῖον: ἱεροδ. Ἄνθιμος Ὀρφανίδης. Τὸπ-καποῦ Ἀρρεναγωγεῖον: Ἀρχιμ. Μελέτιος Κοτρόζος ἱερατ. προϊστ. Ἐξ Μαρμάρων.

Ἐν τοῖς Πατριαρχείοις, τῇ 5 Ἰουλίου 1900.

Ἐκ τοῦ Γραφείου τῆς Π. Κ. Ἐκπαιδευτικῆς Ἐπιτροπῆς.

ΟΙΚΟΥΜΕΝΙΚΟΝ ΠΑΤΡΙΑΡΧΕΙΟΝ

Πνευματικὸν Δικαστήριον

Καλεῖται ὁ Πέτκος Ἀχιλέττωφ, σχισματικός, ὑπήκοος Βούλγαρος, ἄνευ ἔργου, τέως μὲν κάτοικος Σοφίας, νῦν δὲ ἀγνώστου διαμονῆς, ὅπως τὴν πρώτην δικάσιμον Δευτέραν καὶ ὥραν 8 εὐρωπαϊστὶ πρὸ μεσημβρίας μετὰ τὴν παρέλευσιν τριάκοντα καὶ μιᾶς ἡμερῶν ἀπὸ τῆς πρώτης διὰ τῶν ἐφημερίδων δημοσιεύτεως τῆς παρούσης κλήσεως ἐμφανισθῇ, εἴτε αὐτοπροσώπως εἴτε δι' ἀντιπροσώπου νομίμως διωρισμένου, πρὸ τοῦ ἐν τοῖς Πατριαρχείοις Πνευματικοῦ Δικαστηρίου, ὡς ὑπὸ τῆς ἐκυτοῦ γυναικὸς Βιργινίας, θυγατρὸς Γ. Κωνσταντινίδου, χριστιανῆς Ὀρθοδόξου, ὑπηκόου Ὀθωμανῆς, κατοίκου Πέραν Κωνσταντινουπόλεως, τὰ οἰκιακὰ ἐπαγγελλομένης, ἐναγόμενος ἐπὶ ἀκυρώσει γάμου λόγῳ τῆς ὑπὸ σχισματικοῦ ἀρχιερέως τελέσεως αὐτοῦ. Προσεπιδηλοῦται δ' αὐτῷ ὅτι, ἐὰν μὴ ἐμφανισθῇ κατὰ τὴν ὡς ἄνω ὁριζομένην δικάσιμον, ἡ κατ' αὐτοῦ ἀγωγὴ θεωρηθήσεται ἐρήμην αὐτοῦ. Ἡ παροῦσα κλῆσις τρὶς δημοσιευθήσεται κατὰ συνέχειαν διὰ τῶν ἐν Κωνσταντινουπόλει ἐκδιδομένων φύλλων «Ἐκκλησιαστικῆς Ἀληθείας», «Κωνσταντινουπόλεως» καὶ Moniteur Oriental.

Ἐν τοῖς Πατριαρχείοις, τῇ 26 Ἰουνίου 1900.

Ὁ Πρόεδρος 1

Ὁ Κορυτσᾶς ΓΕΡΒΑΣΙΟΣ

Ὁ Γραμματεὺς

Διάκ. Ἄνθιμος Π Ὀρφανίδης.

Ὅτι ἀκριβὲς ἀντίγραφον, αὐθημερὸν

Ὁ Γραμματεὺς

Διάκ. Ἄνθιμος Π. Ὀρφανίδης.

Ὁ *ὑπεύθυνος* Ι. Δ. ΤΑΝΤΑΛΙΔΗΣ

ΕΚ ΤΟΥ ΠΑΤΡΙΑΡΧΙΚΟΥ ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟΥ.

ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΗ ΑΛΗΘΕΙΑ

ΕΒΔΟΜΑΔΙΑΙΟΝ ΔΕΛΤΙΟΝ

ΕΚΔΙΔΟΜΕΝΟΝ ΚΑΤΑ ΠΑΡΑΣΚΕΥΗΝ

ΕΤΟΣ Κ'. ΕΝ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΕΙ, 14 ΙΟΥΛΙΟΥ 1900 ΑΡΙΘ. 28

ΔΙΕΥΘΥΝΟΥΣΑ ΕΠΙΤΡΟΠΗ

† Ὁ Γρεβενῶν **ΔΩΡΟΘΕΟΣ** (πρόεδρος)
† Ὁ **Μέγας Πρωτοσύγκελλος** ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΣ
† Ὁ **Ἀρχιγρ. τῆς Ἱ. Συνόδου** ΦΩΤΙΟΣ (ταμίας)
† Ὁ **Μέγας Ἀρχιδιάκονος** ΛΑΥΡΕΝΤΙΟΣ
ΧΡ. ΠΑΠΑ-Ἰ-ΩΑΝΝΟΥ (γραμματεύς)

ΣΥΝΔΡΟΜΗ ΕΤΗΣΙΑ

καθ' ὅλον τὸ ὀθωμαν. κράτος μετζίτια ἀργ. 5
διὰ τὸν κατώτερον κλῆρον καὶ τοὺς δημοδιδασκ. 3
ἐν τῷ ἐξωτερικῷ φράγκα χρυσᾶ 25

ἐξαμηνιαία τὰ ἡμίσια

Ἡ Συνδρομὴ προκαταβάλλεται

Αἱ συνδρομαὶ ἄρχονται τὴν 1 Ἰανουαρίου

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Ἐκκλησιαστικὰ χρονικά — Ἐκκλησιαστικὰ ἔγγραφα — Ἐκκλησιαστικὴ ἐπιθεώρησις — Περὶ τῶν ἐν τῇ ἐπαρχίᾳ Καστορίας ἱερῶν Μονῶν ὑπὸ τοῦ Μητροπολίτου Διδυμοτείχου Φιλαρέτου — Κοινοποιήσεις.

ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΑ ΧΡΟΝΙΚΑ

Ἀδιαθεσία τῆς Α. Θ. Παναγιότητος. — Χθὲς περὶ τὴν λῆξιν τῆς συνοδικῆς συνεδρίας ἡ Α. Θ. Παναγιότης καταληφθεῖσα ὑπὸ ἐλαφρᾶς ἀδιαθεσίας ἀπεσύρθη εἰς τὰ ἰδιαίτερα αὐτῆς δώματα ἔνθα καὶ προσκληθέντες ἰατροὶ συνέστησαν τῇ Α. Θ. Π. ἡσυχίαν καὶ ἀνάπαυσιν.

—*Χοροστασία.*—Ἀγομένης τῇ παρελθούσῃ Τρίτῃ τῆς μνήμης τῆς μεγαλομάρτυρος καὶ πανευφήμου Εὐφημίας, ἧς τὸ σεπτὸν λείψανόν ἐστι κατατεθειμένον ἐν τῷ πανσέπτῳ πατριαρχικῷ ναῷ, ἡ Α. Θ. Παναγιότης ἐχοροστάτησε κατὰ τὴν θείαν λειτουργίαν ἐν μέσῳ εὐσεβοῦς ἐκκλησιάσματος.

— *Ἐκλογὴ μητροπολίτου Βανιαλούκας καὶ Βιχάτσης.*—Γνωστὸν ὅτι ἡ ἁγία καὶ ἱερὰ Σύναδος ἐγκρίνασα κατὰ Ἰούλιον τοῦ παρελθόντος ἔτους αἴτησιν τοῦ πανιερωτάτου μητροπολίτου Βόσνης Νικολάου τὸ μὲν τμῆμα Μαγλάϊ τῆς ἐπαρχίας αὐτοῦ προσήρτησε τῇ πνευματικῇ διακυβερνήσει τοῦ μητροπολίτου Σβορνικίου, ἕτερον δὲ τμῆμα ἐκ 280 χιλ. κατοίκων συγκείμενον ἀνεκήρυξε 78ην τὴν τάξιν κατὰ τὸ ἐν χρήσει Συνταγμάτιον Μητρόπολιν ὑπὸ τὸν τίτλον «Βανιαλούκας καὶ Βιχάτσης», ἥτις καὶ μέχρι τοῦδε διετέλει ἄνευ κανονικοῦ ποιμένος.

Ἐν τῇ χθεσινῇ δὲ συνεδρίᾳ, ἀποφασισθείσης τῆς λειτουργίας τῆς νέας μητροπολικῆς ταύτης ἕδρας συνῳδὰ τῇ μεταξὺ τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου καὶ τῆς Καισαροβοσιλικῆς Αὐστροουγγρικῆς Κυβερνήσεως ὑφισταμένῃ συμβάσει τοῦ 1880, ἡ ἁγία καὶ ἱερὰ Σύνοδος προέβη εἰς ἐκλογὴν μητροπολίτου. Ὅθεν προταθέντων ὑποψηφίων τῶν πανοσιολογιωτάτων ἀρχιμανδριτῶν Εὐγενίου Λέτικα, γραμματέως τοῦ ἐκκλησιαστικοῦ Συμβουλίου τῆς ἐπαρχίας Τεμεσβάρης Σεραφεὶμ Ζερλέντη, προϊσταμένου τῆς ἐν Βιέννῃ ἑλληνικῆς ὀρθοδόξου Κοινότητος, καὶ Εἰρηναίου Πανταλέοντος, καθηγητοῦ τῆς ἐν Χάλκῃ Ἱ. Θεολογικῆς Σχολῆς καὶ ψήφων κανονικῶν γενομένων ἐν τῷ πανσέπτῳ πατριαρχικῷ ναῷ μετὰ τὴν λῆξιν τῆς συνεδρίας ἐξελέγη μητροπολίτης Βανιαλούκας καὶ Βιχάτσης ὁ ἀρχιμ. Εὐγένιος Λέτικας.

Ὁ ἐψηφισμένος Βανιαλούκας καὶ Βιχάτσης ἐγεννήθη ἐν Πλάσκῃ τῷ 1858· ἐσπούδασε κατ' ἀρχὰς ἐν τῷ Λυκείῳ τοῦ Καρλοβιτσίου, καὶ βραδύτερον ἐν τοῖς Πανεπιστημίοις τοῦ Γράτς, τῆς Ἄγραμ καὶ τῆς Βιέννης· Ὑποστὰς δὲ ἐν Ἄγραμ τὰς ἐξετάσεις τοῦ Δικαίου καὶ τῶν πολιτικῶν Ἐπιστημῶν εἰσῆλθεν εἰς τὴν ἐν Βοσνίᾳ δικαστικὴν ὑπηρεσίαν, ἐν ᾗ διετέλεσε μέχρι τοῦ 1892. Ἐπιδοθεὶς μετὰ ταῦτα εἰς θεολογικὰς σπουδὰς ἐν τῇ ὀρθοδόξῳ Ἱερατικῇ Σχολῇ (Σεμιναρίῳ) τοῦ Καρλοβιτσίου, κατετάχθη μοναχὸς ἐν τῷ κατὰ τὴν Συρμίαν Μοναστηρίῳ τοῦ Πουβεσδίν, εἶτα δὲ ἀλληλοδιαδόχως προήχθη εἰς διάκονον, ἀρχιδιάκονον, πρεσβύτερον, Πρωτοσύγκελλον καὶ ἀρχιμανδρίτην, ἐκτελεῖ δὲ ἀπὸ τοῦ ἔτους 1895 τὰ καθήκοντα γραμματέως καὶ εἰσηγητοῦ τοῦ Ἐπαρχιακοῦ Κονσιστορίου τοῦ Τεμεσβάρ, ἀπὸ δὲ τοῦ ἔτους 1898 καὶ τὰ καθήκοντα διεχειριστοῦ τῆς ἐν τῇ πόλει ταύτῃ ὀρθοδόξου Κοινότητος.

—*Ἐκλογὴ Κλαυδιουπόλεως.*— Τῶν κατοίκων τοῦ ἐν τῷ Βοσπόρῳ Μεγάλου Ρεύματος δι' ἀναφορᾶς ἐξαιτησαμένων παρὰ τῆς Ἐκκλησίας τὴν ἐκλογὴν ἀρχιε-

ρατικοῦ προϊσταμένου τῆς ἐνορίας αὐτῶν, ἡ ἁγία καὶ ἱερὰ Σύνοδος ἐν τῇ συνεδρίᾳ αὐτῆς τῆς παρελθούσης Τρίτης λαβοῦσα ὑπ' ὄψιν ταύτην προέβη εἰς ἐκλογὴν τοιούτου. Ὅθεν προταθέντων ὑποψηφίων τῶν πανοσιολ. ἀρχιμανδριτῶν Μιχαήλ, προϊσταμένου Μ. Ρεύματος, Γερβασίου, Διευθυντοῦ τῆς ἐν Καισαρείᾳ Ροδοκανακείου Σχολῆς καὶ Φιλοθέου, προϊσταμένου Τζιβαλίου, καὶ ψήφων κανονικῶν γενομένων ἐν τῷ πανσέπτῳ πατριαρχικῷ ναῷ, προήχθη εἰς τὸ ἀρχιερατικὸν ἀξίωμα ὑπὸ τὸν ψιλὸν τίτλον τῆς πάλαι ποτὲ διαλαμψάσης ἐπισκοπῆς Κλαυδιουπόλεως, ὁ προϊστάμενος Μ. Ρεύματος Μιχαήλ.

Τῇ Α. Θεοφιλίᾳ τῷ ἐψηφισμένῳ Κλαυδιουπόλεως ἐγένετο χθές, παραστάντι ἐνώπιον τῆς ἁγίας καὶ ἱερᾶς Συνόδου, τὸ εἰθισμένον Μήνυμα καὶ εἶτα ἐν τῷ σεπτῷ ναῷ ἡ νενομισμένη τελετὴ τῆς εὐχαριστίας.

— *Θεολογικὴ Σχολὴ Χάλκης.*— Ἐν τῇ συνοδικῇ συνεδρίᾳ τοῦ παρελθόντος Σαββάτου διωρίσθη ἔφορος ταμίας τῆς ἐν Χάλκῃ Ἱ. Θεολογικῆς Σχολῆς ὁ ἐκ τῶν σεβασμιωτάτων συνοδικῶν μητροπολίτης Κορυτσᾶς Γερβάσιος ἀντικαταστήσας τὸν ἀποχωρήσαντα τέως τοιοῦτον μητροπολίτην Χαλδείας.

—*Ἐπέτειος ὀνόματος.*—Τῷ παρελθόντι Σαββάτῳ, ἑορτῇ τοῦ μεγαλομάρτυρος Προκοπίου, τοῦ σεβασμιωτάτου μητροπολίτου Ἀθηνῶν καὶ προέδρου τῆς Ἱ. Συνόδου τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος Προκοπίου ἄγοντος τὴν ἐπέτειον ὀνοματικὴν αὐτοῦ ἑορτήν, ἡ Α. Θ. Π. συνεχάρη αὐτῷ τηλεγραφικῶς.

Ὡσαύτως ἡ Α. Θ. Π. συνεχάρη τηλεγραφικῶς καὶ τοῖς μητροπολίταις Δυρραχίου καὶ Κασανδρείας.

— *Ἐπισκέψεις.*— Κατὰ τὴν ἐν Χάλκῃ διατριβὴν Αὐτῆς ἡ Α. Θ. Π. ἐπεσκέψατο τὴν Α. Μ. τὸν πατριάρχην πρώην Ἱεροσολύμων Νικόδημον, ἐν Ἀντιγόνῃ δὲ τὰς ΑΑ. ΘΘ. ΠΠ. τοὺς πατριάρχας πρώην Κωνσταντινουπόλεως Νεόφυτον Η'. καὶ Ἄνθιμον τὸν Ζ'.

Χθὲς ἐπεσκέψατο τὴν Α. Θ. Παναγιότητα ὁ ἐρίτιμος ὁμογενὴς τραπεζίτης κ. Παῦλος Στεφάνοβικ Σκυλίτσης ἐφ' ἱκανὸν παραμείνας.

— *Μητροπολίτης Γάνου καὶ Χώρας.* — Ἐν τῇ συνοδικῇ συνεδρίᾳ τῆς παρελθούσης Τρίτης ἀνεγνώσθη τηλεγράφημα τοῦ μητροπολίτου Γάνου καὶ Χώρας Κωνσταντίνου, ἀγγέλλοντος τὴν αἰσίαν αὐτόσε ἄφιξιν αὐτοῦ καὶ τὴν γενομένην αὐτῷ ἐγκάρδιον ὑποδοχὴν ἐκ μέρους τοῦ ποιμνίου.

—*Μητροπολίτης Σηλυβρίας.* —Ὁ σεβασμιώτατος μητροπολίτης Σηλυβρίας Κωνστάντιος ἐπανακάμψας ἐξ Ἐπιβατῶν, ἔνθα χάριν τῶν ἐξετάσεων τῶν Ἀρχιγενείων μετὰ τῆς εἰδικῆς ἐξεταστικῆς Ἐπιτροπῆς εἶχε μεταβῆ, εἰς βασιλεύουσαν τῇ Τρίτῃ μετέσχε τῆς συνοδικῆς συνεδρίας.

—*Μητροπολίτης Βάρνης.*— Ὁ πανιερώτατος μητροπολίτης Βάρνης Πολύκαρπος, ὃς ἐπί τινα χρόνον διέτριψεν ἐν βασιλευούσῃ πρὸς περιθαλψιν τῆς ὑγείας αὐτοῦ, προσελθὼν τῇ παρελθούσῃ Τρίτῃ εἰς τὰ Πατριαρχεῖα ἠσπάσατο τὴν δεξιὰν τῆς Α. Θ. Π. καὶ ἀποχαιρετίσας Αὐτήν τε καὶ τοὺς σεβασμιωτάτους ἁγίους Συνοδικοὺς ἐπανέκαμψεν εἰς τὴν ἐπαρχίαν αὐτοῦ.

ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΑ ΕΓΓΡΑΦΑ

Τιμιώτατοι Ἔφοροι καὶ ἐλλόγιμοι Διευθυνταὶ τῶν Σχολῶν τῆς Ἀρχιεπισκοπῆς Κωνσταντινουπόλεως.

ἀριθ. πρωτ. 2381.

Ἐπὶ τῇ ἀνανεώσει τῶν συμβολαίων τοῦ διδάσκοντος προσωπικοῦ τῶν Σχολῶν τῆς Ἀρχιεπισκοπῆς φέρονται εἰς γνῶσιν τῶν τιμιωτάτων Ἐφόρων ὡς καὶ τῶν ἐλλογίμων διδασκάλων ἀμφοτέρων τῶν φύλων αἱ ἀκόλουθοι διατάξεις τῆς Π. Κ. Ἐκπαιδευτικῆς Ἐπιτροπῆς.

Α'. Κατὰ τὸ ἰσχύον καθεστὼς οὐδεμία ἀντικατάστασις διδασκάλων ἐπιτρέπεται ἐν ταῖς σχολαῖς εἰς τὸ τέλος τοῦ ἔτους ἐὰν μὴ ὑπάρχωσι πρὸς τοῦτο ἀποχρῶντες λόγοι καὶ μὴ λάβωσι πρότερον οἱ ἀπολυόμενοι διδάσκαλοι πλήρεις τοὺς μισθοὺς αὐτῶν παρὰ τῶν οἰκείων Ἐφόρων· ἡ διάταξις δὲ αὕτη ἐπικυρωθεῖσα παρὰ τῆς Α. Θ. Παναγιότητος, ὡς ἰδιαίτερον ἄρθρον καὶ ὡς ἀναπόσπαστον μέρος τοῦ Κανονισμοῦ θεωρουμένη, ἐδημοσιεύθη περὶ τὰς ἀρχὰς τοῦ σχολικοῦ ἔτους 1897—98 διὰ τῆς «Ἐκκλησιαστ. Ἀληθείας» καὶ μετὰ ταῦτα καὶ δι' ἐγκυκλίου τῆς Μ. Πρωτοσυγκελλίας ὑπ' ἀρθ. πρωτ. 2651 καὶ ἡμερομ. 18 Μαΐου τοῦ αὐτοῦ ἔτους πρὸς γνῶσιν τῶν ἐνδιαφερομένων. Ἐπειδὴ δὲ ἡ ἀντικατάστασις μόνον διὰ τῆς προσλήψεως τῶν νέων προσώπων ἐγίνετο γνωστὴ τῇ Π. Κ. Ἐκπαιδευτικῇ Ἐπιτροπῇ, ἐξαιτουμένων πρότερον γραπτῶς τῶν Ἐφόρων παρὰ τῆς εἰρημένης Ἐπιτροπῆς τὴν ἔγκρισιν αὐτῆς περὶ τῶν προσόντων καὶ τῆς ἱκανότητος τῶν προσλαμβανομένων διδασκάλων συνῳδὰ τῷ 23ῳ ἄρθρῳ τοῦ Κανονισμοῦ τῶν σχολῶν, οὐχὶ

δὲ καὶ ἡ ἀπόλυσις τῶν τέως τοιούτων διενεργουμένη ἐν παντελεῖ ἀγνοίᾳ τῆς Ἐπιτροπῆς, διὰ ταῦτα ἐθεωρήθη καλὸν δι' ἀποχρῶντας λόγους καὶ πρὸς πίστωσιν τῆς τηρήσεως τῶν νενομισμένων διατυπώσεων, ὅπως πᾶσα τοὐντεῦθεν ἀπόλυσις διδασκάλων, λαβοῦσα χώραν εἰς τὸ τέλος τοῦ ἔτους ἀνακοινοῦται πρὸ τῆς 20ης Ἰουλίου εἰς τὴν Ἐπιτροπὴν ὑποβαλλομένης πρὸς τοῦτο σχετικῆς δηλώσεως παρὰ τῶν οἰκείων Ἐφόρων, συντεταγμένης δεόντως κατὰ τὸ πνεῦμα τοῦ 25ου ἄρθρου τοῦ Κανονισμοῦ.

Β'. Οἱ διδάσκοντες ἀμφοτέρων τῶν φύλων ἐν ταῖς Κοινοτικαῖς σχολαῖς (πλὴν τῶν εἰδικῶν τῶν ἐπ' ὀλίγας ὥρας καθ' ἑβδομάδα διδασκόντων), ὀφείλουσι νὰ παραμένωσιν ἐν τῇ σχολῇ δι' ὅλης τῆς ἡμέρας, προσερχόμενοι κατὰ τὰ τεθεσπισμένα ἓν τέταρτον τῆς ὥρας τοὐλάχιστον πρὸ τῆς ἐνάρξεως τῶν μαθημάτων καὶ ἀποχωροῦντες τὸ ἑσπέρας μετὰ τὴν ὁλοσχερῆ ἔξοδον τῶν μαθητῶν. Ἂν δὲ ἐν τῷ ὡρολογίῳ ἔχουσιν ὥρας τινὰς ἐλευθέρας, αὗται θὰ θεωρῶνται ὡς ὧραι ἐργάσιμοι ἀφιερωμέναι εἰς τὴν ἐπιτήρησιν καὶ ἐποπτείαν τῶν μαθητῶν ἢ ἄλλην τῆς σχολῆς ὑπηρεσίαν χωρὶς νὰ δικαιῶνται νὰ ἀπέρχωνται καὶ διαμένωσιν ἐκτὸς τῆς σχολῆς κατὰ τὰς ὥρας ταύτας.

Γ'. Ἐπειδὴ ἕνεκα διδακτικῶν καὶ παιδαγωγικῶν λόγων τελεσφορωτέρα ἀποβαίνει ἡ διδασκαλία μιᾶς τάξεως παρ' ἑνὸς καὶ τοῦ αὐτοῦ προσώπου ἐνεκρίθη ὅπως τοὐντεῦθεν οἱ διδάσκαλοι ἀμφοτέρων τῶν φύλων (ἐξαιρέσει τῶν εἰδικῶν) διδάσκωσιν ἕκαστος ἅπαντα τὰ μαθήματα μιᾶς τάξεως, ἣν διαδοχικῶς θὰ προάγωσιν οἱ μὲν τοῦ Δημοτικοῦ, ἐὰν φέρωσι τὰ ὑπὸ τοῦ οἰκείου ἄρθρου τοῦ Κανονισμοῦ ὁριζόμενα προσόντα, ἀπὸ τῆς Α'. τάξεως μέχρι τῆς Δ'., οἱ δὲ τοῦ σχολαρχείου ἀπὸ τῆς Ε'. μέχρι τῆς Ζ'. Ὅπου δὲ ἀριθμὸς τῶν διδασκόντων εἶναι ἐλάσσων τοῦ ἀριθμοῦ τῶν τάξεων θὰ συνδυάζηται τὸ ὡρολόγιον οὕτως ὥστε εἷς καὶ ὁ αὐτὸς διδάσκαλος νὰ διδάσκῃ ἀπαραιτήτως τὰ Θρησκευτικά, τὰ Ἑλληνικά, τὴν Ἱστορίαν, τὴν Γεωγραφίαν καὶ τὰ Φυσικὰ τῆς αὐτῆς τάξεως, τῶν Διευθυντῶν τῶν διδασκόντων συνήθως ἐν τῇ ἀνωτάτῃ τάξει, δικαιουμένων νὰ παραλαμβάνωσι καὶ μαθήματα ἐξ οἱασδήποτε τάξεως, ὅταν τοῦτο ἀπαιτῶσι λόγοι ἐναγόμενοι εἰς τὴν κανονικωτέραν λειτουργίαν καὶ ἐποπτείαν τῶν Σχολῶν. Εἴητε δὲ ἐν Κυρίῳ ὑγιαίνοντες.

Ἐν τοῖς Πατριαρχείοις, 4 Ἰουλίου 1900

† Ὁ Μέγας Πρωτοσύγκελλος ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΣ.

ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΗ ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΙΣ

Ρωσσία.—Ἐκ τῆς τελευταίας ἐκθέσεως τοῦ αὐτοκρατορικοῦ Ἐπιτρόπου παρὰ τῇ ἱερᾷ Συνόδῳ τῆς Ρωσσίας Κ. Ποπεδονότσεφ ἀρυόμεθα τὰς ἐξῆς ἐνδιαφερούσας στατιστικὰς πληροφορίας περὶ τῆς καθόλου καταστάσεως τῆς Ρωσσικῆς Ἐκκλησίας κατὰ τὰ δύο προτελευταῖα ἔτη 1896 καὶ 1897. Καὶ δή:

1) *Ἀρχιερεῖς.* — Περὶ τὰ τέλη τοῦ 1897 ἡ Ρωσσικὴ Ἐκκλησία ἠρίθμει ἐν συνόλῳ 65 ἐπαρχίας, ἐν αἷς συμπεριληπτέα καὶ ἡ ἐν Ἀμερικῇ ρωσσικὴ Ἐπισκοπή. Ἐν αὐταῖς ἠριθμοῦντο τρεῖς Μητροπολῖται (Πετρουπόλεως, Μόσχας καὶ Κιέβου), 14 Ἀρχιεπίσκοποι καὶ 48 Ἐπίσκοποι, ἐκτὸς τῶν 38 τιτουλαρίων, τῶν ἐν ταῖς διαφόροις Μητροπόλεσι καὶ Ἀρχιεπισκοπαῖς.

2) *Ναοί.*—Τοιοῦτοι ἠριθμοῦντο κατὰ τὴν πρώτην Ἰανουαρίου 1898 64,361 ἐν συνόλῳ, ὧν 36,361 ἐνοριακοί, 18,000 παρεκκλήσια καὶ 10,000 ἰδιωτικοὶ ἢ ναοὶ κοιμητηρίων.

3) *Ἱερεῖς καὶ κληρικοὶ καθόλου.*—Ἐν τοῖς ναοῖς τούτοις ἐλειτούργουν 2,035 πρωθιερεῖς, 42,005 ἱερεῖς, 14,062 διάκονοι καὶ 43,950 κατώτεροι κληρικοί.

4) *Μοναί.* — Τῶν μὲν ἀνδρῶν 495, ἐν αἷς 8,076 μοναχοὶ καὶ 6,978 δόκιμοι. Γυναικεῖαι δὲ 268, ἐν αἷς 8,942 μοναχαὶ καὶ 27,166 δόκιμοι. Ἄξιον δ' ἰδιαιτέρας ἐξάρσεως εἶνε τὸ γεγονός, ὅτι ἐν ταῖς μοναῖς ταύταις πρὸ πολλοῦ ἤδη εἰσήχθησαν καὶ καρποφόρως καλλιεργοῦνται διάφοροι πρὸς τὸν χαρακτῆρα τῶν Μονῶν μὴ ἀπάδουσαι τέχναι, οἷαι ἡ Τυπογραφία, ἡ Λιθογραφία, ἡ Ζωγραφική, ἡ Δετική, ἡ Λεπτουργική, ἡ Χρυσοχοΐα καὶ ἄλλαι τοιαῦται. Γνωστὸν δ' ὅτι ὁ ὀρθόδοξος ρωσσικὸς λαὸς ἐκ τῶν Μονῶν ἀγοράζει τὰς πλείστας καὶ καλλί-

στας τῶν ἱερῶν εἰκόνων, ὡς καὶ τὰ εὐωνότατα θρησκευτικὰ ἀναγνώσματα. Ἰδού, νομίζομεν, προσφορώτατον παράδειγμα μιμήσεως διὰ πολλὰς τῶν ἡμετέρων ἐν Ἀνατολῇ Μονῶν, αἵτινες διά τῆς συστηματικωτέρας καλλιεργίας παρομοίων τεχνῶν θὰ ἠδύναντο πάντως καὶ αὐταὶ καθ' ἑαυτὰς εὐρωστότεραι οἰκονομικῶς νὰ ὦσι, καὶ ἐπὶ τῆς παρ' ἡμῖν χριστιανικῆς κοινωνίας λυσιτελέστερον νὰ ἐπιδράσωσι. Καὶ σημειωτέον πρὸς τούτοις ἐπὶ τῇ εὐκαιρίᾳ ταύτῃ, ὅτι τὸ ἔθιμον τοῦ καλλιεργεῖν ἐν τοῖς Μοναστηρίοις παρεκτὸς τῆς Ζωγραφικῆς καὶ ἄλλας σεμνοπρεπεῖς τέχνας παρέλαβον οἱ ἀδελφοὶ Ρῶσσοι παρ' ἡμῶν τῶν ἐν Ἀνατολῇ, ὡς εὐκόλως πείθεται πᾶς μελετῶν τὴν ἱστορίαν τοῦ παρ' ἡμῖν μοναχικοῦ βίου.

5) *Ἱεραποστολαί.*— Τῶν ἱεραποστολῶν τῆς ρωσσικῆς Ἐκκλησίας διακρινομένων εἰς ἱεραποστολὰς ἐξασκουμένας ἐντὸς τῶν ὁρίων τῆς ρωσσικῆς Αὐτοκρατορίας, καὶ ἱεραποστολὰς ἐν τῷ ἐξωτερικῷ, κατὰ τὰ ἔτη 1896—97 ἔχομεν ἐν μὲν τῇ Ἀσιατικῇ καὶ Εὐρωπαϊκῇ καθόλου Ρωσσίᾳ 23 ἱεραποστολὰς μετὰ προϋπολογισμοῦ 384,509 ρουβλίων διὰ τὸ 1896 καὶ 396,961 ρουβλίων διὰ τὸ 1897, ποσῶν προερχομένων ἐκ συνεισφορῶν τῶν 14,243 μελῶν τῆς «Ἑταιρίας τῶν Ὀρθοδόξων Ἱεραποστολῶν». Ὡς καρπὸς τῆς ἐσωτερικῆς ταύτης Ἱεραποστολῆς ἐν τῇ ἀχανεῖ Αὐτοκρατορίᾳ παρίστανται κατὰ τὰ ἔτη 1896—97 ἡ εἰς τὴν Ὀρθοδοξίαν ἐπιστροφὴ πολλῶν χιλιάδων, εἴτε χριστιανῶν ἀλλοδόξων, εἴτε ἀπίστων, ἐξ ὧν σημειοῦμεν: Καθολικοὺς 3,581, Διαμαρτυρομένους 3,739, Ἰουδαίους 1774 καὶ Εἰδωλολάτρας ἢ ἐθνικοὺς καθόλου 5,829. Ἡ ἐν τῷ ἐξωτερικῷ ρωσσικὴ Ἱεραποστολὴ διενεργεῖται ἰδίᾳ ἐν Κορέᾳ, Ἰαπωνίᾳ καὶ Βορείῳ Ἀμερικῇ. Ἡ ἐν Κορέᾳ ἱδρύθη μόλις κατὰ τὸ 1897. Ἡ ἐν Ἰαπωνίᾳ ἠρίθμει περὶ τὰ τέλη τοῦ 1897 23,856 πιστοὺς καὶ 34 κληρικοὺς (1 ἐπίσκοπον, 1 ἀρχιμανδρίτην, 27 ἱερεῖς καὶ 5 διακόνους, ἐξ ὧν οἱ 26 ἱερεῖς καὶ οἱ 4 διάκονοί εἰσιν Ἰάπωνες τὴν ἐθνικότητα). Ἡ ἱεραποστολὴ αὕτη ἔχει τρία ἴδια περιοδικά, μίαν κατηχητικὴν Σχολήν, ἓν Σεμινάριον, μίαν Σχολὴν τῶν ψαλτῶν καὶ ἓν Γραμματοδιδασκαλεῖον μετὰ παραρτήματος ἐκκλησιαστικῆς ζωγραφικῆς. Τὸ ἔτος 1896 ἠρίθμει 937 βαπτίσεις, τὸ δὲ ἔτος 1897 993. Ἡ ἐν Ἀμερικῇ ἱεραποστολὴ κέκτηται 30 ἐκκλησιας καὶ 70 παρεκκλήσια. Οἱ Ὀρθόδοξοι ἐν ὅλῳ μετὰ τῶν ἐκεῖ Ἑλλήνων 50,000, ἔχει ἐπίσης καὶ αὕτη ἴδιον περιοδικόν, ἱδρυθὲν τῷ 1896.

6) *Ἐκκλησιαστικὴ παίδευσις.*—Αἱ τέσσαρες ἐν Ρωσσίᾳ Θεολογικαὶ Ἀκαδημίαι (Πετρουπόλεως, Μόσχας, Κιέβου καὶ Καζάν), ὧν ἑκάστη ἀριθμεῖ κατὰ μέσον ὅρον περὶ τοὺς 25—30 καθηγητάς, εἶχον κατὰ τὸ 1897 ὅλαι ὁμοῦ 938 φοιτητάς, ἐν οἷς καὶ οἱ Ὀρθόδοξοι ξένοι. Κατὰ τὸ αὐτὸ ἔτος αἱ βιβλιοθῆκαι τῶν ἐν λόγῳ Ἀκαδημιῶν ἐπλουτίσθησαν κατὰ 4,310 τόμους. Τὰ ἐν διαφόροις πόλεσι τῆς Ρωσσίας λειτουργοῦντα 58 Σεμινάρια κατὰ τὸ 1897 εἶχον μαθητὰς μὲν 19,151, καθηγητὰς δὲ 1017. Καὶ τὰ Θεολογικὰ τέλος λεγόμενα Σχολεῖα ἢ προσεμινάρια (185 τὸν ἀριθμὸν) ἠρίθμουν κατὰ τὸ αὐτὸ ἔτος μαθητὰς 31,038 καὶ διδασκάλους 1818.

7) *Ἐκκλησιαστικὰ Περιοδικά.* — Τοιαῦτα ὑπάρχουσι πάμπολλα ἐν Ρωσσίᾳ (Θεολογικὰ περιοδικὰ Ἀκαδημιῶν, ἐξ ὧν ἡ τῆς Πετρουπόλεως ἐκδίδωσι δύο, τῶν λοιπῶν Ἀκαδημιῶν ἐκδιδουσῶν ἀνὰ ἕν, Περιοδικὰ Σεμιναρίων, Ἐπαρχιῶν κλπ.). Κατὰ τὸ 1897 τὸ «Χριστιανικὸν Ἀνάγνωσμα» Πετρουπόλεως συνεπλήρου βίον 75 ἐτῶν, συνεργαζόμενον δὲ τὸ Περιοδικὸν τοῦτο μετὰ τῶν Περιοδικῶν τῶν ἄλλων Ἀκαδημιῶν ἐν τῇ μεταφράσει καὶ ἐκδόσει εἰς τὸ ρωσσικὸν ἰδίωμα τῶν συγγραμμάτων τῶν διαφόρων τῆς Ἐκκλησίας πατέρων, ἠρίθμει κατὰ τὸ αὐτὸ ἔτος 200 τοιούτων ἔργων ἐκδόσεις.

SPECTATOR

ΠΕΡΙ ΤΩΝ ΕΝ ΤΗ ΕΠΑΡΧΙΑ ΚΑΣΤΟΡΙΑΣ ΙΕΡΩΝ ΜΟΝΩΝ

ΤΠΟ

τοῦ Μητροπολίτου Διδυμοτείχου **Φιλαρέτου.**

Ἐν τῇ ἐπαρχίᾳ Καστορίας ὑπάρχουσι νῦν αἱ ἑξῆς Μοναί, περὶ ὧν τὰ ἀκόλουθα μόνον ἐξηκριβώσαμεν, ἐλλειπόντων κωδίκων καὶ ἑτέρων μαρτυρίων γραπτῶν.

Α'. Ἡ κατὰ *Χόλισταν* (χωρίον κείμενον ἐν τῷ τμήματι Πόπολι 3 ὥρας πρὸς Α. τῆς Καστορίας) *ἱερὰ Μονὴ τῶν ἁγίων Ἀναργύρων Κοσμᾶ καὶ Δαμιανοῦ*, κεῖται ἐν ταῖς ὑπωρείαις τοῦ ὄρους, οὗτινος ἡ κορυφὴ σήμερον καλεῖται *Βίτσι*. Πότε ἀκριβῶς ἐκτίσθη ἡ Μονὴ ἄγνωστον· ἐν τῷ κώδικι ὅμως τῶν ἀφιερωμάτων ἀναγράφεται ὅτι κτίτωρ αὐτῆς ἐγένετο ὁ ἀπὸ Σίφνου *Γεράσιμος*

κατὰ τὸ ἔτος 1754. Ἐν τῷ ναϊδρίῳ τῆς Μονῆς τιμωμένῳ ἐπ' ὀνόματι τῆς *Ζωοδόχου πηγῆς* κάτωθεν τῆς τοιχογραφίας τῆς κοιμήσεως τῆς Θεοτόκου λέγεται: *ἱστορήθη ὁ θεῖος οὗτος ναὸς τῆς Ζωοδόχου πηγῆς ἀρχιερατεύοντος τοῦ Παν. ἁγίου Καστορίας Νεοφύτου· τοῦ πανοσιωτάτου καθηγουμένου κ. Γερασίμου ἐν ἔτει ,αω', ἐτελειώθη καὶ ἐγκαινιάσθη 7 Ὀκτωβρίου.* Ἐκ τοῦ βιβλίου τῶν ἀφιερωμάτων δηλοῦται ὅτι ὁ Γεράσιμος οὗτος ἦν ὁ δεύτερος τῆς Μονῆς ἡγούμενος, καταγόμενος ἐκ τῆς νῦν κατεστραμμένης *Νικολίτσας*. Ἐν τῷ νέῳ ἐκλογίῳ σελ. 347 ἐκδ. 1863, ἐν τῷ βίῳ τοῦ ἁγίου *Νεκταρίου* ἀναγινώσκομεν ὅτι ὁ πατὴρ αὐτοῦ σωθεὶς μετὰ τῶν τέκνων αὐτοῦ κατὰ τὰς εἰς Βιτώλια διαφόρους ἐπιδρομάς, ὅθεν κατήγετο, μετέβη ἀκολούθως *εἰς ἕνα Μοναστηράκι τῶν ἁγίων Ἀναργύρων, ὅπου εὑρίσκετο κοντὰ εἰς τὴν ποδιὰ τοῦ βουνοῦ ὅπου εἶναι ἐκεῖ.* Ἐπειδὴ καθ' ὅλην τὴν μεταξὺ Βιτωλίων καὶ Καστορίας ἀπόστασιν οὐδαμοῦ ἀπαντᾷ μονὴ τῶν ἁγίων Ἀναργύρων, τὸ ἐν τῷ ἐκλογίῳ δὲ ἀναφερόμενον Μοναστηράκι κεῖται εἰς τὴν ποδιὰ τοῦ βουνοῦ, ὡς καὶ τὸ κατὰ Χόλισταν, δὲν ἐπιτρέπεται ἆρά γε ἡ συνταύτισις ἀμφοτέρων τῶν Μονῶν; Ὁ νῦν περικαλλὴς ναὸς ἐκτίσθη τῷ 1874.

Β'. Ἡ κατὰ *Σλήβενι* (χωρίον ἀπέχον μίαν ὥραν βορειοδυτικῶς τῆς Καστορίας) *ἱερὰ Μονὴ τοῦ ἁγίου Νικολάου*· αὕτη ἱδρύθη τῷ 1716 ὑπὸ *Μελετίου* μοναχοῦ ἐκ Γραμμόδης, ἄνωθεν τοῦ χωρίου Σλήβενι ἀλβανοφώνου, νῦν Ὀθωμανικοῦ, κειμένου εἰς τὸ δυτικὸν μέρος τοῦ ὄρους Βίτσι. Πρὸς δυσμὰς τῆς ἱερᾶς Μονῆς ἔκειτο τὸ πάλαι πλησίον τοῦ ἐρειπωμένου ἄνω Σλήβενι ἑτέρα ἱερὰ *Μονὴ τῶν Ταξιαρχῶν*, ἧς κτήματα μέχρι τοῦ νῦν σώζονται, ἄλλα μὲν ὑπὸ τῶν Ὀθωμανῶν κατεχόμενα, ἄλλα δὲ ὑπὸ τῆς ἱερᾶς Μονῆς τοῦ Ἁγίου Νικολάου.

Γ'. Ἡ κατὰ *Ζηκόβιστα* (χωρίον ἐν τῷ καζᾷ Ἀνασελίτσης) ἱερὰ Μονὴ τοῦ ἁγίου Ἀθανασίου ἐκτίσθη κατὰ τὸ 1629, ὡς τοῦτο ἀποδείκνυται ἐκ δύο παλαιῶν τουρκιῶν φιρμανίων δυσαναγνώστων, κατὰ διαφόρους δ' ἐποχὰς φαίνεται ἀνακαινισθεῖσα· οὕτω π. χ. ἐν τῇ βορείῳ πλευρᾷ τῆς Μονῆς ἀνήρταται πλάξ, φέρουσα τὴν ἐπιγραφήν: *1747 διὰ χειρὸς Παρθενίου ἀνεκαινίσθη τὸ ἱερὸν Μοναστήριον· 1759 ἐκτίσθη τὸ Μετόχιον· 1760 ἐκτίσθη ἡ βόρειος πλευρά·* ἐν τῇ νοτίῳ πλευρᾷ ὑπάρχει σεσημειωμένον τὸ ἔτος 1817 διὰ πλίνθων ὀπτῶν· ἄνωθεν δὲ τῆς κυρίας εἰσόδου τοῦ ναοῦ ὑπάρχει ἡ ἑξῆς ἐπιγραφή: *ἱστορήθη ὁ παρὼν θεῖος ἱερὸς ναὸς τοῦ ἐν Ἁγίοις Πατρὸς ἡμῶν Ἀθανασίου τοῦ Μεγάλου, ἀρχιερατεύοντος τοῦ Παναγιωτάτου καὶ λογιωτάτου Καστορίας κυρίου Γερμανίου δι' ἐξόδων τοῦ πανοσιωτάτου Παπᾶ κὺρ Ἀναστασίου καὶ ἡγουμένου, διὰ χειρῶν Δημητρίου Μπορποτζιώτου καὶ Μιχαὴλ Χιωνιαδίτου 1785·* ἐπὶ δὲ τοῦ νάρθηκος ὑπάρχει ἡ ἑξῆς ἐπιγραφή: *ἱστορίσθη καὶ ἐκαλλωπίσθη καὶ οὗτος ὁ παρὼν Νάρθηξ διὰ συνδρομῆς τε καὶ ἐξόδων τοῦ πανοσιωτάτου κυρίου Παπᾶ κὺρ Ἰακώβου Λουψιώτου 1787.*

Ἡμίσειαν ὥραν μακρὰν τῆς ἱερᾶς Μονῆς τοῦ Ἁγίου Ἀθανασίου ὑπάρχει θέσις τις καλουμένη *Παλαιομαναστήριον*, ἔνθα εὑρίσκεται παρεκκλήσιον, ἐπ' ὀνόματι τοῦ τιμίου Προδρόμου, ὁλοτελῶς κατεστραμμένον καὶ 20 στρέμματα χωραφίων, ἀνηκόντων εἰς τὴν ἱερὰν Μονὴν Ζηκοβίστης· ἐκ παραδόσεως δὲ εἶναι γνωστὸν ἐν τοῖς πέριξ χωρίοις ὅτι ἐπὶ λόφου βραχώδους φαινομένου μακρόθεν ὡσεὶ λαξευτοῦ, ὑπῆρχε μέγα Μοναστήριον.

Δ'. Ἡ κατὰ *Τσούκαν* (χωρίον 4 ὥρας πρὸς δυσμὰς τῆς Καστορίας ἐν τῷ τμήματι Νεστραμ Κὸλ) *ἱερὰ Μονὴ τῶν Παμμεγίστων Ταξιαρχῶν Μιχαὴλ καὶ Γαβριήλ*, λέγεται ὅτι ἐκτίσθη συγχρόνως τῇ ἱερᾷ ἐκκλησίᾳ τοῦ Ἁγίου Γεωργίου, τοῦ μίαν ὥραν ἀπέχοντος πρὸς νότον χωρίου *Γκάλιστα*· ἐπειδὴ δὲ ἡ ἐκκλησία αὕτη (καλῶς διατηρουμένη) ἐκτίσθη ἐπὶ τῶν Αὐτοκρατόρων Ἀνδρονίκου τοῦ Παλαιολόγου καὶ Εἰρήνης καὶ τῶν τέκνων αὐτῶν Μιχαὴλ καὶ Μαρίας[1] ἄρα καὶ ἡ Μονὴ κατὰ τὴν ἰδίαν ἐποχὴν ἀνηγέρθη, ἀναμφιβόλως τῆς ἐν τῷ ναῷ σωζομένης ἐφθαρμένης χρονολογίας ,ψξγ'. ἐσφαλμένης οὔσης, ἢ προελθούσης ἐκ τῆς ἀρχικῆς ,αψξγ'. δηλούσης ἴσως τὴν ἐποχὴν τῆς ἀνακαινίσεως τῆς Ἐκκλησίας, ἐκπεσόντος τοῦ ,α'.—Ἀκολούθως ἡ ἱερὰ Μονὴ τῶν Ταξιαρχῶν ἀνεκαινίσθη τῷ 1874.

Ἄνωθεν τῆς ἱερᾶς Μονῆς κατὰ Τσούκαν ἐπὶ βράχου ἀπορρῶγος κειμένης, ὑπάρχει ἐρημητήριον ἐντὸς σπηλαίου, ὅπου εὑρέθη σφραγὶς σιδηρᾶ, φέρουσα τὸν ἑξῆς τύπον καὶ γράμματα.

Ε Ν Ο Ῡ Ο
Φ Ι Κ Λ Α

Ε'. Ἡ ἱερὰ Μονὴ τοῦ *προφήτου Ζαχα-*

1. Τὸ ἐν φυλλ. ΙΒ' τῆς «Ἐκκλησιαστ. Ἀληθείας» καὶ σελίδι 123 ἐν τῇ πρώτῃ σημειώσει λεγόμενον *ἀπὸ τῆς ἐποχῆς Κομνηνῶν*, διορθωτέον εἰς τό: *τῶν Παλαιολόγων.*

ρίου. Κατὰ τὴν παράδοσιν τῶν πέριξ χωρίων, ἡμίσειαν ὥραν μακρὰν τῆς ἄλλοτε ἀκμαζούσης κωμοπόλεως, νῦν δὲ ὅλως κατεστραμμένης, *Λιγοτοπίου* ἐπὶ τοῦ ὄρους Γράμμο ἔκειτο ἡ λαμπρὰ καὶ μεγάλη Μονὴ τοῦ *προφήτου Ζαχαρίου*, ἧς ἐρείπια ἔτι σώζονται, ὡς καὶ ὁ ναός, κατερειπωμένος. Τὸ μέρος τοῦτο κατοικεῖται σήμερον ὑπὸ 16 ὀθωμ. οἰκογενειῶν καὶ προσαγορεύεται *Ζαγὰρ* (=Ζαχαρίας).

ΣΤ'. Ἀπέναντι τοῦ ὄρους Γράμμος πρὸς τὸ τουρκικὸν χωρίον *Ἄρζα* καὶ τὸ χριστιανικὸν *Σλήμνιτζα* ἔκειτο ἑτέρα *ἱερὰ Μονὴ τοῦ τιμίου Προδρόμου*, ὅλως νῦν ἐρειπωμένου, ἣν καθὰ λέγουσιν οἱ ἐπιζῶντες ἔτι γέροντες ἔκτισαν οἱ κάτοικοι τῆς ἄλλοτε ἀκμαζούσης κωμοπόλεως *Νικολίτζης*.

Ζ'. Ἡ κατὰ *Βυθκούκιον* (4 ὥρας πρὸς δυσμὰς τῆς Κορυτζᾶς) *ἱερὰ Μονὴ τῶν ἁγίων Ἀποστόλων Πέτρου καὶ Παύλου*. Αὕτη κατὰ τὸν κώδικα τῆς ἱερᾶς Μονῆς ἀφιερωθέντα τῷ 1739 ὑπὸ τοῦ Καστορίας *Χρυσάνθου*, ἱδρύθη τῷ 1708 ὑπὸ τοῦ *Χαζτῆ Ἀθανασίου Ρημιάρα* καταγομένου ἐκ τῆς συνοικίας Μπορῆσι τῆς ἄλλοτε ἀκμαζούσης κωμοπόλεως Βυθκουκίου, νῦν μόλις 70 οἰκίας ἀριθμούσης, τῷ δὲ 1710 ἐτελέσθησαν τὰ ἐγκαίνια ὑπὸ τοῦ *Καστορίας Διονυσίου* καὶ *Πρεσπῶν Ἰωάσαφ*, πρωτομαΐστωρ ἐν τῇ οἰκοδομῇ ἦν ὁ *Θάνε Λέγας* ἐκ τῆς αὐτῆς συνοικίας Μπορῆσι. — Τῷ 1759 ὁ τῆς ἱερᾶς Μονῆς καθηγούμενος καὶ κὺρ *Ταράσιος* ἀνεκαίνισε καὶ ἐκ βάθρων ἔκτισε τὸν νῦν σωζόμενον ναὸν τῶν κορυφαίων Ἀποστόλων *Πέτρου καὶ Παύλου* δι' ἐξόδων πεντακοσίων χιλιάδων ἄσπρων, ἅτινα ὁ ρηθεὶς ἔφερεν ἐκ ταξειδίου τῆς Ματζαρίας.—Τῷ 1761 ἐκτίσθη καὶ ἐσκαλίσθη τὸ τέμπλον τῆς ἱερᾶς ἐκκλησίας ἐξόδοις τῶν Μοσχοπολιτῶν (600 γρ.), ἐμπορευομένων ἐν Λεχίᾳ.— Τῷ 1763 ἐζωγραφήθη ὅλος ὁ ναὸς διὰ χειρῶν τῶν αὐταδέλφων ζωγράφων *Κωνσταντίνου* καὶ *Ἀθανασίου* ἐκ Κορυτζᾶς ἀντὶ 700 γρ. τὰ ὁποῖα ἔφερεν ἐξ Οὐγγαρίας ὁ αὐτὸς ἡγούμενος Ταράσιος.—Τῷ 1746 ὑπὸ τοῦ ἰδίου ἡγουμένου ἠγοράσθη τὸ ἐν Κορυτζᾷ ἔτι σωζόμενον Μετόχιον τῆς ἱερᾶς Μονῆς, καὶ τῷ 1754 ἡγουμενεύοντος τοῦ κ. *Μεθοδίου Λαζάρου Σίμιων* ἐκ τῆς συνοικίας τοῦ Βυθκουκίου *Γραίκασι*, ἐκτίσθη ἐξόδοις τῶν Πατέρων τῆς Μονῆς τὸ ἐν Μοσχοπόλει Μετόχιον τῆς Μονῆς[1].

1. Ἰδοὺ αὐτολεξεὶ πῶς ἐκτίθενται ὑπὸ τοῦ κώδικος τῆς ἱερᾶς Μονῆς τὰ ἀνωτέρω.

† **Ὁ ταπεινὸς Μητροπολίτης Καστορίας Χρύσανθος βεβαιοῖ.**

Ὀλίγα βήματα μακρὰν τῆς ἱερᾶς Μονῆς τῶν Ἁγίων Ἀποστόλων Πέτρου καὶ Παύλου σώζεται

α'.—Κῶδιξ τῆς ἱερᾶς Μονῆς τῶν ἁγίων Ἀποστόλων κατὰ Βυθκούκιον ἀφιερωθεὶς ὑπὸ τοῦ ταπεινοῦ μητροπολίτου Καστορίας κυρίου Χρυσάνθου κατὰ τὸ χιλιοστὸν ἑπτακοσιοστὸν τριακοστὸν ἔνατον ἔτος ἀπὸ τῆς ἐνσάρκου οἰκονομίας τοῦ Κυρίου καὶ Θεοῦ καὶ Σωτῆρος ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ.

β'.—Ἐρχάμενος, ὅ ἐντημότατος ἄρχῶν χατζὴ κὺρ Ἀθανάσι, ῥρημάρας, ἀπο μαχαλᾶν μπορῆση, ἀπο τῆν ἁγήαν πόλην, ἱερουσαλῆμ, ἔβαλε βουλήν, πρῶς δόξαν Θε', δήα νὰ κτήση μάναστήρη, στῆν πολητῆαν ταὔτην, ὀνομαζόμενη βηθακοῦκι, καὶ ἔστειλεν στῆν κῶνσταντηνοῦπολην, καὶ του ἤφεραν τὸ φερμάνη τοῦ μᾶναστηρίου, ἔν ἔτη ἀπὸ χριστοῦ γενῆσεω; χηλήοῦς εὐτακοσήους ἐνέα, ἔρηξαν θεμέληον, στοῦ παρῶντα μαναστήρηον, πρῶς, δόξαν Θε', τῶν ἁγίων ἔνδόξων καῖ πᾶνευῆμων ἀποστῶλων, καῖ πρότων κοριφέον πέτρου καὶ παύλου, αὐτῆν τῆν χρονηα, ἔτελήοσαν τοῦς τῆχους, καὶ τὰ στατίὸηα μόνον, καὶ ἔ, ἔτη ἀπὸ χριστοῦ γενήσεως χηλήους εὐτακοσήους δέκα, τῶν ἔγγενῆασαν, ἀρχῆἔρατεῦοντας τῆς πολητήᾶς μας, ἀρχῆέρέας, ὁ πανιἔρώτατος καῖ λογιότατος μητροπολήτης, τὴς ἀγῖάτᾶτης μητροπώλεως Καστορίας, ὑπερτήμου καὶ ἔξάρχου καὶ πρότοθρόνου, τὴς ἁγίας ἠοὔστηνηᾶνῆς, ἄχριδῶν κώ κώ Δῖωνησήου καῖ ἅγίος πρέστπῶν ἦταν αὐτὴν τῆν χρόνηᾶ ὅ θεὄφιλέστατως καὶ λογιῶτατῶς, κώ κώ ἰὼἄταφ, ἤ δήο τους τῆν ἔγγενήκασαν αὐτῆν τῆ χρονηὰ, ἤτόρισαν, καῖ τοῦς τήχους τοῦ μαναστήρηου ὡς τὸ ἔτος φαίνετε· ἤ στῆν ἔκλησήαν μέσα. αὐτῆν τῆ χρονηὰ ἐτελῆὄθ κεν καῖ ὁ τέμπλος» καῖ πρότομάίστορας, ὅπου ἔκτησεν τὸ μάναστήρη. ἤτανε ὅ μάστορω Θάνκλένας, ἀπὸ μαχαλᾶν μπορίση αὔτὴ ὅτη ἔβκλᾶν τῆν ἔπίμελῆᾶν τους δῆα αὔτὸ, τὸ μάναστήρη καῖ ἤφεραν τὸ φερμάνη δῆα νὰ γένη, καὶ αὔτὴ ὅπουῦ ἔρηξαν θεμέληον, καῖ αὔτὴ ὅπουῦ τῆν ἐγγενήασκν, καὶ αὔτὴ ὅπουῦ τῆν ἤστόριταν, καῖ αὔτῆ ὅπουῦ ἔκαμαν τῶν τέμπλων. καῖ ὦ ἔντημότατως χατζὴ κὺρ ἄθανάσις ὅπουῦ ἐτζαλλήστησεν, καῖ ὅτη χριστηάνῆ, ἐγάπησαν καῖ ἐτζαλλήστησαν, ἢ μὲ τῶν λόγον, τῶν καλῶν, ἢ μὲ δόσιμων, ἢ μὲ πᾶτα τῆ καλῶν ὤλουν τοῦς εὐλογημένη χρίστηάνῆ, ὅπουῦ ἔβρίσκεται πάρῶν νὰ ψάλεται αἰῶνήαν τοῦς ἤ μνήμη τρῆς:

γ'.— Κατὰ τὸ αψμς' ἔτος τὸ σωτήριον, ὁ πανοσιώτατος παπᾶ κὺρ *Τιμόθεος* ὁ μετονομασθεὶς πτ κὺρ *Ταράσιος* ἠγόρασε τὸ ἀμπέλι ὁπουῦ εἶναι εἰς τὴν Κορυτζᾶν ἀπὸ τὸν *Χαλὴλ ἄγον* διὰ ὀκτακώτια γρόσια μὲ ὅλα τὰ χάρτζια καὶ τὸν τόπον δέκα πέντε χιλιάδες, καὶ ἔκτισεν εἰς αὐτὸν κατὰ τὸ αὐτὸ ἔτος τὸ μετόχιον, ὅπουῦ εἶναι εἰς κορυτζᾶ. καὶ ἠγόρασε καρούτια, βαένια καὶ ὅλα τὰ χρειαζόμενα καὶ τὸ ἐστόλισεν ἱκανῶς, ἐξοδιάζονται εἰς τὸ κτίριον καὶ εἰς αὐτὰ χίλια διακόσια ἀσλάνια ἐδικά του ἔξοδα· τὰ ὁποῖα τὰ ἤφερε μὲ τὸν κόπο του ἀποκτῶντας τα εἰς τὸ ταξεῖδι τῆς ματζαρίας. αἰωνία ἡ μνήμη: τρίς:

δ'.— Ἡγουμενεύοντος τοῦ καθηγουμένου κὺρ *Μεθοδίου Λαζάρου σίμου* ἀπὸ γραίκασι, ἐκτίσθη τὸ μετόχιον ὁπουῦ εἶναι εἰς τὴν πολιτείαν Μοσχόπολιν εἰς τὸν Σκαμπλίτην μαχαλᾶν εἰς τὴν ἐκκλησίαν τῶν ἁγίων Ἀποστόλων μὲ τὰ ἔξοδα τῶν πατέρων τοῦ μοναστηρίου ἐκ τῆς ἐλεημοσύνης τῶν χριστιανῶν κατὰ τὸ ,αψνδ' ἔτος: αἰωνία ἡ μνήμη.

ε'.—Κατὰ τὸ ,αψνθ' ἔτος ἀπὸ Χριστοῦ γενήσεως θείῳ ζήλῳ κινούμενος καὶ τῇ πρὸς τὸν δημιουργὸν ἀγάπῃ καὶ εὐπρε-

ναΐσκος τῶν ἁγίων Ἀναργύρων ὡς κοιμητήριον χρησιμεύων κατὰ τὸν κώδικα τῆς Μονῆς, ἐπὶ τῆς θύρας τοῦ ὁποίου ἀναγράφεται ὅτι ἡ Μονὴ αὕτη τῶν ἁγίων Ἀναργύρων Κοσμᾶ καὶ Δαμιανοῦ ἀνηγέρθη ἐκ βάθρων τῷ 1736 ἀρχιερατεύοντος τοῦ Καστορίας κ. Χρυσάνθου καὶ ἡγουμενεύοντος τοῦ πανοσιωτάτου κ. Μεθοδίου, διὰ συνδρομῆς τοῦ ἐν μοναχοῖς κ. Ἀνθίμου καὶ ἐξόδοις τοῦ αἰδεσιμωτάτου οἰκονόμου παπᾶ κὺρ Ἰωάννου προσκυνητοῦ ἐκ τῆς Ἀηδονοχώρου ἐγγὺς τῶν Σερρῶν, καὶ ἀνιστορήθη ἐξόδοις τῶν ἐντιμοτάτων ἀρχόντων κ. Συροπούλου ἐκ τῆς Ἀηδονοχώρου καὶ τοῦ κ. Παναγιώτου Ντεσίνου ἐκ Βυθκουκίου τῷ 1750 Μαΐου 18, διὰ χειρῶν Κωνσταντίνου καὶ Ἀθανασίου ἐκ Κορυτζᾶς.

Η'. Ἀπέναντι τοῦ ἀπορρῶγος βράχου, ἐφ' οὗ κεῖται ἡ ἱερὰ Μονὴ τῶν ἁγίων Ἀποστόλων Πέτρου καὶ Παύλου νοτιοδυτικῶς, πλησίον τοῦ χωρίου Βυθκουκίου, κεῖται ἕτερον μονύδριον ἐπ' ὀνόματι τοῦ ἐν ἁγίοις πατρὸς ἡμῶν Νικολάου, σωζομένου νῦν τοῦ παλαιοῦ ναϊδρίου καί τινων μικρῶν κελλίων.

Θ'. Ἡ κατὰ *Τσιριλοβον* (κείμενον 2 1/2 ὥρας ΝΑ. τῆς Καστορίας) *ἱερά Μονὴ τοῦ ἁγίου Νικολάου*. Περὶ αὐτῆς οὐδεμία σώζεται γραπτὴ ἢ προφορικὴ μαρτυρία· ἐκ τοῦ ἀρχαίου ὅμως καὶ μικροῦ αὐτῆς ναοῦ ὡς καί τινων κελλίων, εἰκάζεται ὅτι ἡ ἵδρυσις αὐτῆς δύναται νὰ ἀναχθῇ εἰς τὰ τέλη τῆς παρελθούσης ἢ τὰς ἀρχὰς τῆς παρούσης ἑκατονταετηρίδος. Ἑτέρα πλευρὰ τῆς Μονῆς, χρησιμεύσασα ἐπί τινα ἔτη καὶ ὡς σχολὴ ὀρφανῶν τῶν πέριξ χωρίων, ἱδρύθη ἐπὶ τοῦ ἀειμνήστου Καστορίας Νικηφόρου τῷ 1868.

Ι. Ἡ κατὰ *Κλεισούραν* (κωμόπολιν 4 ὥρας Α. τῆς Καστορίας) *ἱερὰ Μονὴ τῆς Θεοτόκου*. Καὶ περὶ τῆς Μονῆς ταύτης δὲν ὑπάρχουσιν ἀσφαλεῖς πληροφορίαι. Καὶ ὁ μὲν κεντρικὸς αὐτῆς ναός, ὁ νῦν ἔτι λαμπρός, ᾠκοδομήθη τῷ 1813 Σεπτεμβρίου 7 ὡς δηλοῦται ἐκ τῆς ἔνδοθεν αὐτοῦ σωζομένης ἐπιγραφῆς:—*Τοῦτον τὸν οἶκον ὁ πατὴρ ᾠκοδόμησεν· τοῦτον τὸν οἶκον ὁ υἱὸς ἐστερέωσεν· τοῦτον τὸν οἶκον τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον ἀνεκαίνισε· τριὰς ἁγία δόξα σοι.*—*Ὠκοδομήθη ἐκ βάθρων καὶ ἀνιστορήθη ὁ πάνσεπτος οὗτος καὶ θεῖος ναὸς τῆς γεννήσεως τῆς Ὑπεραγίας Δεσποίνης ἡμῶν Θεοτόκου διὰ δαπάνης καὶ ἐξόδων τοῦ πανοσιωτάτου κυρίου κ. Ἡσαΐου ἐκ κωμοπόλεως Κλεισούρας τοῦ καὶ κτίτορος, ἀρχιερατεύοντος τοῦ πανιερωτάτου Μητροπολίτου ἁγίου Καστορίας κκ. Νεοφύτου, διὰ χειρὸς ζωγράφων τοῦ τε Γεωργίου ἐκ Χιοράδων ἐκ τῆς ἐπαρχίας τοῦ ἁγίου Βέλλας, ἐν ἔτει σωτηρίῳ 1813 Σεπτεμβρίου 7*:—Ὅτι ὅμως ἡ ἱερὰ Μονὴ ἀνάγει τὴν ὕπαρξιν αὐτῆς εἰς χρόνους ἀπωτέρους, δείκνυται μὲν καὶ ἐκ τῶν παλαιῶν αὐτῆς κελλίων, δείκνυται δὲ καὶ ἐκ τῶν ἑξῆς χρονολογιῶν. Ἐπὶ τῆς εἰκόνος τοῦ ἀμνοῦ τοῦ Θεοῦ χρ. 1776 Ἰουλίου 17. Ἐκ τῆς εἰκόνος τοῦ Ἀρχαγγέλου Μιχαὴλ χρ. 1786 Ἰουλίου 15. Ἐπὶ τοῦ βιβλίου «τῆς Μονῆς Ἀμνὸς ποιμενικός»· ὑπάρχει ἡ ἀφιέρωσις: Ἀφιερώθη τὸ παρὸν εἰς τὸ Μοναστῆρι τῆς Κλεισούρας παρὰ τοῦ κ. Παναγιώτου τοῦ Κωνσταντίνου πολίτου, τοῦ καὶ Κοντοσκαλίτου· ἀφιέρωται εἰς μνημόσυνον αὐτοῦ 1686 ἀπριλίου 10. Ἐπὶ τοῦ ἀργυροῦ κυτίου τοῦ περιέχοντος ἅγια λείψανα, σώζεται ἡ ἐπιγραφή·—Τὸ κουτὶ ποίημα Παϊσίου Ἱερομονάχου ἐκ τοῦ Μοναστηρίου Κλεισούρας 1776, Ὀκτωβρίου 20. Ἔξωθεν τῆς Μονῆς ὑπάρχει παρεκκλήσιον τοῦ Προδρόμου ἀπὸ τοῦ ἔτους 1844.

ΙΑ'. Ἡ κατὰ *Ἀετόζιον* (χωρίον 5 ὥρας ἀπέχον ΝΑ. τῆς Φλωρίνης) *ἱερὰ Μονὴ τῶν Παμμεγίστων Ταξιαρχῶν Μιχαὴλ καὶ Γαβριήλ*. Ὅτι ἐν τῇ θέσει τῆς νῦν Μονῆς ὑπῆρχεν ἑτέρα ἀρχαιοτέρα, ὅλως καταστραφεῖσα ἐπ' ὀνόματι τῶν *Ταξιαρχῶν*, μαρτυρεῖται ἐκ τῶν σωζομένων ἐρειπίων καὶ τῆς παραδόσεως· πλησίον δ' αὐτῆς ὑπῆρχε καὶ ἐκκλησία τῆς *Ἁγίας Παρασκευῆς*, ὅπερ δηλοῦται ἐπίσης ἐκ τῶν ἐρειπίων καὶ τῆς παραδόσεως. Τοῦ δὲ σήμερον ἀνεγηγερμένου λαμπροῦ ναοῦ τῶν

πεῖ εὐλαβείᾳ διεγειρόμενος ὁ πανοσιώτατος καὶ σεβασμιώτατος ἅγιος καθηγούμενος τῆς ἱερᾶς καὶ σεβασμίας Μονῆς ταύτης ππ κὺρ Ταράσιος υἱὸς τοῦ γκίκα μπούκα ἀπὸ μαχαλᾶ κύρσο, πολιτείας βυθκουκίου, ἀνεκαίνισεν ἐκ βάθρων καὶ ἔκτισε τὸν σεπτὸν καὶ περιβόητον ναὸν τοῦτον ἐπ' ὀνόματι τῶν ἁγίων ἐνδόξων καὶ πανευφήμων ἀποστόλων τῶν δώδεκα, καὶ ἑβδομήκοντα καὶ πάντων τῶν ἁγίων ἀποστόλων, μὲ τὸν νάρθηκα καὶ μὲ πᾶσαν τὴν λοιπὴν εὐπρέπειαν, ὡς ὁρᾶται σήμερον μὲ ἔξοδα πεντακοσίων χιλιάδων ἄσπρων· τὰ ὁποῖα ὅλα τὰ ἤφερεν ἀπὸ τὸ ταξίδι τῆς ματζαρίας ὁ ρηθεὶς πανοσιώτατος ἅγιος καθηγούμενος ππ κὺρ Ταράσιος. αἰωνία ἡ μνήμη. τρίς.

Σ'.—Κατὰ τὸ ,αψξκ' ἐκτίσθη καὶ ἐσκαλίσθη ὁ τέμπλος ὅλος μὲ τὰ ἔξοδα τῶν Μοσχοπολιτῶν ὅπου πραγματεύονται εἰς τὴν Λεχίαν τῶν ὁποίων ἡ ποσότης εἶναι ἑξακόσια γρόσια.

αἰωνία ἡ μνήμη αὐτῶν. τρίς.

Ζ'.—Κατὰ τὸ ,αψξγ' ἔτος τὸ σωτήριον ἱστορήθη καὶ ἐζωγραφήθη ὅλη ἡ ἐκκλησία διὰ χειρῶν τῶν αὐταδέλφων ζωγράφων κὺρ Κων]τίνου καὶ κὺρ Ἀθανασίου ἀπὸ Κορυτζᾶς μισθαποδοσίας ἕνεκα ἑπτακοσίων γροσίων· τὰ ὁποῖα τὰ ἤφερεν ἀπὸ Οὐγκαρίαν ὁ πανοσιώτατος ἅγιος καθηγούμενος ππ κὺρ Ταράσιος. αἰωνία ἡ μνήμη. τρίς.

Παμμεγίστων Ταξιαρχῶν, ὁ μὲν θεμέλιος λίθος ἐτέθη κατ' Ἰούλιον τοῦ 1892, τὰ δὲ ἐγκαίνια ἐτελέσθησαν τῇ 18 Ἰουλίου τοῦ 1893 ὑφ' ἡμῶν. Ὡς κελλία τό γε νῦν ὑπάρχουσι 4 δωμάτια κτισθέντα δαπάναις τοῦ ἐκ Νεβέσκης ἀειμνήστου Μιχαὴλ ἐφένδη Τσίρλη.

ΙΒ'. Ἡ κατὰ *Ζάντζκον* (χωρίον τοῦ καζᾶ Ἀνασελίτζης) μικρὰ μονὴ τῶν *Εἰσοδίων τῆς Θεοτόκου*, κατὰ τὴν ἄνωθεν τῆς θύρας τοῦ ναοῦ ἐπιγραφὴν ἀνεκαινίσθη τῇ 14 Αὐγούστου 1799 ἐπὶ Μητροπολίτου Καστορίας Ἀνθίμου, ἡγουμενεύοντος Παρθενίου ἱερομονάχου.

Ἡμίσειαν ὥραν πρὸς Ν· τοῦ χωρίου Ζάντζκον ὑπάρχει μικρὸν ἐκκλησίδιον ὀνομαζόμενον *Παληομαγάστιρον*· ἐπὶ τῆς πλακὸς ἔξωθεν τοῦ ἱεροῦ βήματος ἀναγινώσκεται κακοῖς γράμμασιν: ἐτελειώθη ἡ παροῦσα ἐκκλησία διὰ συνδρομῆς Θεοφάνου ἡγουμένου, καὶ Καστορίας Κ. Διονυσίου· ἔτος ,αλδ (ὅπερ ἴσως δηλοῖ ,αλδ=1032.) ἔσωθεν ἐπὶ τῆς ἔξω θύρας ἀναγινώσκεται: ἐζωγραφίσθη (,χρξα=,αρξα=1161) ἐπὶ ἀρχιερέως Ἱερεμίου, ἡγουμενεύοντος Θεοφάνους.— Ὀλίγον ἀνωτέρω ὑπάρχει ἑτέρα ἐπιγραφὴ μὴ ἀναγινωσκομένη καλῶς, ἔνθα λέγεται ἐν τῷ *Μοναστηρίῳ τοῦ Κριμμινίου*, ἐξ οὗ εἰκάζεται ὅτι τὸ μοναστήριον τοῦτο θὰ ἦτο μετόχιον μεγάλου μοναστηρίου ἐν τῷ ἤδη κατεστραμμένῳ χωρίῳ Κριμμίνιον τῆς ἐπαρχίας Καστορίας.

ΙΓ'. Ἡ ἱερὰ Μονὴ *τῆς Κοιμήσεως τῆς Θεοτόκου τῆς Μαυρωτίσσης* μικρὸν μονύδριον ἐπὶ τῆς παραλίας τῆς προεχούσης χερσονήσου τῆς πόλεως Καστορίας ΝΑ. περὶ οὗ οὐδὲν ἕτερον γινώσκομεν, εἰ μὴ ὅτι ὁ παλαιὸς αὐτοῦ ναὸς ἐπ' ὀνόματι τοῦ *ἁγίου ἐνδόξου ἀποστόλου καὶ Εὐαγγελιστοῦ Ἰωάννου* ᾠκοδομήθη ἐκ βάθρων καὶ ἐζωγραφήθη ἐξόδοις τοῦ *Θιοδώρου Ἰωάννου Κοτζῆ* καὶ τῆς συμβίου αὐτοῦ *Μηλιᾶς* ζξῳ ἤτοι τῷ 1552 μηνὸς Αὐγούστου, ζωγραφοῦντος τοῦ *Εὐσταθίου Ἰακώβου* πρωτονοταρίου Ἄρτης ὡς γέγραπται ἐπὶ τοῦ ἐσωτερικοῦ τῆς πύλης τοῦ ναοῦ. Ἕτερος ναὸς τοῦ μονυδρίου, ὡς καί τινα μικρὰ κελλία μεταγενεστέρας εἶναι ἐποχῆς.

ΙΔ'. Παραπλεύρως τοῦ μονυδρίου τῆς Μαυρωτίσσης περὶ τὰ 200 βήματα δυτικῶς ἐπὶ τῆς αὐτῆς παραλιμνίου παραλίας κεῖται ἕτερον σμικρότατον μονύδριον τοῦ ἐν *ἁγίοις πατρὸς ἡμῶν Νικολάου* ὅπερ καθὰ ἐξωτερικῶς δείκνυται, τοῦ παρόντος αἰῶνος ὑπάρχει κτίσμα, μηδεμιᾶς ἑτέρας ὑπαρχούσης πληροφορίας.

ΙΕ'. Μονύδριον τῆς Ὑπεραγίας Θεοτόκου τῆς *Φανερωμένης κοντὰ ἐκ τῆς Στέρνας*, ἢ ἄλλως *μονὴ Γηστερνιότισσα* τῆς Ὑπεραγίας Θεοτόκου, μέχρι σήμερον σωζομένη ἐν τῇ ἐνορίᾳ τῆς Καστορίας, καλουμένη *Ἀπόζαρι* (πρβλ. «Ἐκκλησ. Ἀλήθεια» φυλ. ΙΒ', σελ. 125 καὶ φυλ. ΙΓ', σελ. 141), περὶ τοῦ χρόνου τῆς ἱδρύσεως αὐτῆς ἀγνοοῦμεν. Τοῦτο μόνον ἐκ τῶν ἐν σελ. 141 τοῦ ΙΓ' φυλ. τῆς «Ἐκκλησιαστ. Ἀληθείας» γραφομένων ἐξάγεται, ὅτι τῷ 6850=1342, ἡ Μονὴ εἶχεν ἡγούμενον δαπάναις τοῦ ὁποίου ἐγράφη τὸ συναξάριον τοῦ μηνὸς Μαρτίου μέχρι Σεπτεμβρίου.

ΟΙΚΟΥΜΕΝΙΚΟΝ ΠΑΤΡΙΑΡΧΕΙΟΝ
ΠΝΕΥΜΑΤΙΚΟΝ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟΝ

Καλεῖται ὁ Γεώργιος Κυριαζίδης, ὑπήκοος Ὀθωμανός, τέως μὲν κάτοικος τῆς ἐν Κωνσταντινουπόλει ἐνορίας Χριστοῦ Γαλατᾶ, ὑποδηματοποιός, νῦν δὲ ἀγνώστου διαμονῆς καὶ ἐπαγγέλματος, ὅπως τὴν πρώτην δικάσιμον Δευτέραν καὶ ὥραν 8 εὐρωπαϊστὶ πρὸ μεσημβρίας μετὰ τὴν παρέλευσιν τριάκοντα καὶ μιᾶς ἡμερῶν ἀπὸ τῆς πρώτης διὰ τῶν ἐφημερίδων δημοσιεύσεως τῆς παρούσης κλήσεως ἐμφανισθῇ, εἴτε αὐτοπροσώπως εἴτε δι' ἀντιπροσώπου νομίμως διωρισμένου, πρὸ τοῦ ἐν τοῖς Πατριαρχείοις Πνευματικοῦ Δικαστηρίου, ὡς ὑπὸ τῆς ἑαυτοῦ γυναικὸς Σταματίας, θυγατρὸς Χ. Μητσοπούλου, ὑπηκόου Ὀθωμανῆς, τὰ οἰκιακὰ ἐπαγγελλομένης, καὶ κατοίκου Γαλατᾶ Κωνσταντινουπόλεως, ἐναγόμενος ἐπὶ τριετεῖ ἀποδημίᾳ εἰς ἄγνωστον τόπον καὶ παντελεῖ ἀμεριμνησίᾳ τῆς ἑαυτοῦ γυναικός. Προσεπιδηλοῦται δ' αὐτῷ ὅτι, ἐὰν μὴ ἐμφανισθῇ κατὰ τὴν ὡς ἄνω ὁριζομένην δικάσιμον, ἡ κατ' αὐτοῦ ἀγωγὴ περὶ διαζυγίου θεωρηθήσεται ἐρήμην αὐτοῦ.

Ἡ παροῦσα κλῆσις τρὶς δημοσιευθήσεται κατὰ συνέχειαν διὰ τῶν ἐν Κωνσταντινουπόλει ἐκδιδομένων φύλλων «Ἐκκλησιαστικῆς Ἀληθείας,» καὶ «Νέας Ἐφημερίδος.»

Ἐν τοῖς Πατριαρχείοις, τῇ 9 Ἰουνίου 1900.

Ὁ Πρόεδρος
Ὁ Κορυτσᾶς ΓΕΡΒΑΣΙΟΣ

Ὁ Γραμματεὺς 3
Διάκ. Ἄνθιμος Π. Ὀρφανίδης.

Ὅτι ἀκριβὲς ἀντίγραφον τῇ 9 Ἰουνίου 1900·
Ὁ Γραμματεὺς
Διάκ. Ἄνθιμος Π. Ὀρφανίδης.

Ἡ Διεύθυνσις τοῦ Πατριαρχικοῦ Τυπογραφείου ἀγγέλλει τῷ δημοσίῳ ὅτι ἐν τῷ καταστήματι τούτῳ γίνονται δεκταὶ παραγγελίαι ἐκτυπώσεως **βιβλίων, ἐκκλησιαστικῶν μουσικῶν βιβλίων, φυλλαδίων, διπλοτύπων, πινάκων, ἀγγελτηρίων, ἐπισκεπτηρίων** καὶ παντὸς εἴδους ἐντύπων εἰς τὴν ἑλληνικὴν, τὴν τουρκικὴν καὶ τὰς λοιπὰς εὐρωπαϊκὰς γλώσσας.

Ὁ *ὑπεύθυνος* Ι. Δ. ΤΑΝΤΑΛΙΔΗΣ

ΕΚ ΤΟΥ ΠΑΤΡΙΑΡΧΙΚΟΥ ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟΥ.

ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΗ ΑΛΗΘΕΙΑ

ΕΒΔΟΜΑΔΙΑΙΟΝ ΔΕΛΤΙΟΝ

ΕΚΔΙΔΟΜΕΝΟΝ ΚΑΤΑ ΠΑΡΑΣΚΕΥΗΝ

ΕΤΟΣ Κ'. ΕΝ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΕΙ, 21 ΙΟΥΛΙΟΥ 1900 **ΑΡΙΘ. 29**

ΔΙΕΥΘΥΝΟΥΣΑ ΕΠΙΤΡΟΠΗ

† Ὁ Γρεβενῶν **ΔΩΡΟΘΕΟΣ** (πρόεδρος)
† Ὁ Μέγας Πρωτοσύγκελλος ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΣ
† Ὁ Ἀρχιγρ. τῆς Ἱ. Συνόδου ΦΩΤΙΟΣ (ταμίας)
† Ὁ Μέγας Ἀρχιδιάκονος ΛΑΥΡΕΝΤΙΟΣ
ΧΡ. ΠΑΠΑ-Ι-ΩΑΝΝΟΥ (γραμματεύς)

ΣΥΝΔΡΟΜΗ ΕΤΗΣΙΑ

καθ' ὅλον τὸ ὀθωμαν. κράτος μετζίτια ἀργ. 5
διὰ τὸν κατώτερον κλῆρον καὶ τοὺς δημοδιδασκ. 3
ἐν τῷ ἐξωτερικῷ φράγκα χρυσᾶ 25
ἑξαμηνιαία τὰ ἡμίσυ

Ἡ Συνδρομὴ προκαταβάλλεται

Αἱ συνδρομαὶ ἄρχονται τὴν 1 Ἰανουαρίου

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Ἐκκλησιαστικὰ χρονικά — Τὰ Εὐαγγέλια — Σύντομος ἀπαρίθμησις καὶ ἀνατροπὴ τῶν καινοτομιῶν τῆς παπικῆς ἐκκλησίας καὶ ἰδίᾳ τοῦ πρωτείου τοῦ Ρώμης ὑπὸ Α. Ο. Ι. — Κοινοποιήσεις.

ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΑ ΧΡΟΝΙΚΑ

—*Ἁγία καὶ Ἱερὰ Σύνοδος.*—Τῆς Α.Θ.Παναγιότητος τοῦ Οἰκουμενικοῦ πατριάρχου ἀδιαθετοῦντος, τῶν τακτικῶν συνοδικῶν συνεδριῶν τοῦ παρελθόντος Σαββάτου καὶ Τρίτης προήδρευσεν ὁ πρῶτος τῇ τάξει τῶν ἁγίων συνοδικῶν σεβασμιώτατος μητροπολίτης Δέρκων Καλλίνικος. Τῶν συνεδριῶν τούτων ἀπῆσαν κατὰ μὲν τὴν πρώτην ὁ σεβασμ. ἅγιος Μαρωνείας Ἰωακείμ, κατὰ δὲ τὴν δευτέραν ὁ σεβασμ. Ἀδριανουπόλεως Κύριλλος.

— *Ἀδιαθεσία Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου.* — Τῇ παρελθούσῃ Δευτέρᾳ ἡ Α. Υ. ὁ ὑπουργὸς τῆς Δικαιοσύνης καὶ τῶν θρησκευμάτων Ἀβδουρραχμὰν πασᾶς καὶ ἡ Α. Ε. ὁ τμηματάρχης τῶν θρησκευτικῶν ὑποθέσεων Ζιβὲρ βέης διηρώτησαν τὰ περὶ τῆς ὑγείας τῆς Α. Θ. Π. διὰ τοῦ ἐκ τῶν ὑπαλλήλων τοῦ αὐτοῦ ὑπουργείου Βεχᾶ βέη.

Αὐθημερὸν κατελθὼν ἐκ Νεοχωρίου ἐπεσκέψατο τὴν Α. Θ. Π. ἡ Α. Ε. ὁ ἄρχων Μέγας Λογοθέτης Σταυράκης Ἀριστάρχης βέης.

— *Θάνατος.* —Τῇ παρελθούσῃ Τρίτῃ ἀπέθανεν ἐν Μακροχωρίῳ ἡ Αἰκατερίνη Δημητριάδου, ἀδελφὴ τοῦ σεβασμιωτάτου μητροπολίτου Ἀδριανουπόλεως Κυρίλλου. Τῆς κηδείας τῆς μεταστάσης, γενομένης τῇ ἐπαύριον ἐν Μακροχωρίῳ ἐν μέσῳ συρροῆς πολλοῦ κόσμου, προέστη ἡ Α.Σ. ὁ μητροπολίτης Δέρκων Καλλίνικος συμπαραστούμενος ὑπὸ τῶν ἁγίων Σηλυβρίας Κωνσταντίου καὶ Ἐλευθερουπόλεως Διονυσίου.

Ἡ Α. Θ. Π. πληροφορηθεῖσα τὸν θάνατον τῆς ἀειμνήστου εὑηρεστήθη ἵνα τὸ μὲν διαβιβάσῃ τὴν ἔκφρασιν τῶν συλλυπητηρίων Αὐτῆς τῇ Α. Σ. τῷ μητροπολίτῃ Ἀδριανουπόλεως Κυρίλλῳ, τὸ δὲ ἵνα ἐκπροσωπηθῇ κατὰ τὴν κηδείαν διὰ τοῦ Μ. Ἀρχιδιακόνου.

—*Συλλυπητήρια.* — Τῇ παρελθούσῃ Τρίτῃ ὁ Μ. Πρωτοσύγκελλος Χρυσόστομος μετὰ τοῦ Ἰωάννου Τανταλίδου, Διευθυντοῦ τοῦ Α'. Πατριαρχικοῦ Γραφείου, μεταβάντες εἰς Πέραν διηρμήνευσαν τῷ ἐπιτετραμμένῳ τῆς Ἰταλικῆς πρεσβείας Γκαλίνᾳ τὰ βαθέα συλλυπητήρια τῆς Α. Θ. Παναγιότητος ἐπὶ τῷ αἰφνιδίῳ θανάτῳ τῆς Α. Μ. τοῦ βασιλέως τῆς Ἰταλίας Οὐμβέρτου, συμβάντι κατὰ τὴν Κυριακὴν ἐν Μόνζᾳ.

— *Πατριαρχικαὶ προσρήσεις.* — Ἐντολῇ τῆς Α. Θ. Π. ὁ Μέγας Πρωτοσύγκελλος Χρυσόστομος μεταβὰς τῷ παρελθόντι Σαββάτῳ εἰς Πέραν ἤξιατο τὰ εἰκότα ἐπὶ τῇ αἰσίᾳ αὐτοῦ εἰς τὴν πόλιν ἡμῶν ἀφίξει τῷ κ. Ι. Γρυπάρῃ ἐπιτετραμμένῳ τῆς ἐνταῦθα ἑλληνικῆς βασιλικῆς πρεσβείας.

Τὴν δὲ Δευτέραν ἡ Α. Πανοσιολογιότης μεταβὰς εἰς τὴν πρεσβείαν διεβίβασε τὰς πατριαρχικὰς εὐχὰς τῷ Ἐξ. πρεσβευτῇ κ. Μαυροκορδάτῳ ἐπὶ τῇ εἰς Παρισίους μεταβάσει τῆς Α. Ἐξοχότητος.

Ἐκκλησία Ἑλλάδος.

Διὰ διατάγματος τοῦ ἑλληνικοῦ ὑπουργικοῦ συμβουλίου ἐκλήθησαν ὁ Σ. ἀρχιεπίσκοπος Λαρίσσης, Φαρσάλων καὶ Πλαταμῶνος κ. Ἀμβρόσιος καὶ ὁ Σ.

ἐπίσκοπος Θήρας κ. Νικόδημος ἵνα πρὸς τῷ μητροπολίτῃ Δημητριάδος κ. Γρηγορίῳ καὶ τῷ ἀρχιεπισκόπῳ Μαντινείας καὶ Κυνουρίας κ. Θεοκλήτῳ, διατηρουμένοις συνέδροις συνοδικοῖς, συγκροτήσωσι τὴν Ἱερὰν Σύνοδον τῆς Ἑλλάδος κατὰ τὴν ἀπὸ τοῦ προσεχοῦς σεπτεμβρίου ἀρχομένην νέαν συνοδικὴν περίοδον ὑπὸ τὴν προεδρείαν τοῦ Σ. μητροπολίτου Ἀθηνῶν κ. Προκοπίου. Ὑπὸ τῆς οὕτω καταρτισθείσης νέας Ἱερᾶς Συνόδου θὰ γείνωσιν αἱ προτάσεις πρὸς συμπλήρωσιν τῶν χηρευουσῶν ἐπισκοπῶν.

ΤΑ ΕΥΑΓΓΕΛΙΑ*

Α΄. Ἡ ἐπιγραφὴ τῶν εὐαγγελίων.

Μεταξὺ τῶν θεοπνεύστων βιβλίων τῶν συμπεριλαμβανομένων ἐν τῷ κανόνι τῆς Καινῆς Διαθήκης τὴν πρώτην θέσιν κατέχουσι τέσσαρα, τὰ ὁποῖα ὡς οἷόν τε διεξοδικῶς ἀφηγοῦνται τὰ σπουδαιότατα τῶν κατὰ τὸ τριετὲς διάστημα τοῦ δημοσίου βίου τοῦ Κυρίου λεχθέντων καὶ πραχθέντων ὑπ' αὐτοῦ. Τὰ βιβλία ταῦτα δὲν ἔφερον ἀρχῆθεν τὴν ἐπιγραφήν, ὑφ' ἣν εἶναι γνωστὰ ἐν τῇ καθόλου Ἐκκλησίᾳ· διότι ὁ μὲν ἱερὸς συγγραφεὺς τοῦ τρίτου κατὰ τὴν ἐν τῷ κανόνι τάξιν βιβλίου ἐξ ἐθνικῶν γενόμενος χριστιανὸς καὶ πρὸς Ἕλληνας γράφων ὀνομάζει τὸ ἑαυτοῦ ἔργον *Λόγον* (Πράξ. α΄, 1) συμφώνως τῷ πατρὶ τῆς ἱστορίας Ἡροδότῳ καλοῦντι τὰ ἱστορικὰ αὐτοῦ βιβλία «πρῶτον λόγον», «ἐν ἄλλῳ λόγῳ» (Ἡροδ. 2, 38. 5, 36), τῷ Ξενοφῶντι καὶ πολλοῖς ἄλλοις συγγραφεῦσιν, οἵτινες *καταλογάδην* γράψαντες ὠνομάσθησαν *λογογράφοι*. Οἱ δὲ λοιποὶ τρεῖς συγγραφεῖς, ἐξ Ἑβραίων καταγόμενοι, οὐδεμίαν μὲν πρόσθετον ἐπιγραφὴν ἔθηκαν ἐπὶ τῶν ἔργων αὐτῶν, ἠθέλησαν δέ, ὡς φαίνεται, νὰ ὀνομασθῶσι τὰ συγγράμματα αὐτῶν ἀπὸ τῆς πρώτης ἐν αὐτοῖς ἀναγινωσκομένης λέξεως ἢ φράσεως κατ' ἀρχαιοτάτην ἑβραϊκὴν συνήθειαν, τὴν ὁποίαν βλέπομεν ἐν πολλοῖς τῆς Παλαιᾶς Διαθήκης βιβλίοις. Τῷ ὄντι ἐάν, φερ' εἰπεῖν, ἀνοίξωμεν τὴν πρώτην σελίδα τῆς Παλαιᾶς Γραφῆς, θὰ ἴδωμεν ὅτι τὸ πρῶτον καὶ ἀρχαιότατον βιβλίον αὐτῆς ὠνομάσθη *Βεραισιθ* ἀπὸ τῆς πρώτης ἐν αὐτῷ ἀναγινωσκομένης λέξεως *Βερασιθ*, ἥτις μεταφραζομένη ἑλληνιστὶ σημαίνει «ἐν ἀρχῇ». Ἐπίσης καὶ ἕκαστον τῶν λοιπῶν βιβλίων τῆς Πεντατεύχου φέρει ὡς ἐπιγραφὴν τὴν πρώτην ἐν αὐτῷ ἀπαντῶσαν λέξιν ἢ φράσιν. Οὕτως ἡ *Ἔξοδος* ὀνομάζεται ἐν τῷ ἑβραϊκῷ πρωτοτύπῳ *Βεαιλὲ σεμὼθ* ἤτοι «ταῦτα τὰ ὀνόματα», ἡ δὲ φράσις αὕτη εὑρηται ἐν ἀρχῇ τοῦ βιβλίου τούτου. Ἐπίσης τὸ *Λευϊτικὸν* ὀνομάζεται ἑβραϊστὶ *Βαϊκρὰ* τοῦτ' ἔστι «καὶ ἀνεκάλεσε». Ὡσαύτως οἱ *Ἀριθμοὶ* φέρουσιν ἐν τῷ ἑβραϊκῷ ἀρχετύπῳ τὴν ἐπιγραφὴν *Βαϊεδαββὲρ* ἤτοι «καὶ ἐλάλησε», ἡ δὲ φράσις αὕτη εὑρηται ἐπίσης ἐν ἀρχῇ τοῦ συγγράμματος τούτου. Τέλος τὸ *Δευτερονόμιον* καλεῖται *Αἰλε χαδδεβαρὶμ* ἤτοι «οὗτοι οἱ λόγοι». Καὶ ἐπ' ἄλλων δὲ τῆς Παλαιᾶς Διαθήκης βιβλίων τὰ αὐτὰ δυνάμεθα νὰ παρατηρήσωμεν· ἐὰν δὲ οἱ μεταφράσαντες τὴν Παλαιὰν Γραφὴν 72 ἑλληνισταὶ Ἰουδαῖοι ἐπέγραψαν τὰ βιβλία αὐτῆς *ἄλλως* ἢ ὡς ἐφέροντο ἐν τῷ ἑβραϊκῷ πρωτοτύπῳ, τοῦτο ἔπραξαν ἐξ ἀνάγκης, ἧς «τὸ σθένος ἀδήριτον» κατὰ τὸν μεγαλορρήμονα ποιητὴν (Αἰσχ. Προμηθ. Δεομ. 105)· διότι μετέφραζον τὴν θείαν Γραφὴν ἐν τῇ γλώσσῃ ἔθνους, ὅπερ ὑπὲρ πᾶν ἄλλο ἐν ἅπασιν ἐζήτει οὐσίαν καὶ πρὸ παντὸς λογικότητα. Ὅ,τι εἰς τὸν Ἑβραῖον ἐκ συνηθείας ἐφαίνετο καλῶς ἔχον, τοῦτο ἠδύνατο νὰ εἶναι παντάπασιν ἀδιανόητον παρὰ τῷ Ἕλληνι· διότι λίαν διάφορον ἦτο ὁμολογουμένως τὸ πνεῦμα τῶν δύο τούτων λαῶν. Καὶ δὲν θὰ ἦτο παντάπασιν ἀδιονόητος παρὰ τοῖς Ἕλλησιν ἡ ἐπιγραφὴ τοῦ πρώτου βιβλίου τῆς Πεντατεύχου, ἐὰν τοῦτο μεταφραζόμενον ἑλληνιστὶ ὠνομάζετο *Ἐν ἀρχῇ*, ὡς λέγεται ἑβραϊστὶ *Βεραισὶθ*, ἀφ' οὗ καὶ ἡ ὑπὸ τῶν Ο΄ ἐπιγραφὴ τοῦ εἰρημένου βιβλίου ἐκρίθη, ὡς φαίνεται, ἐν τῷ ἀρίστῳ χειρογράφῳ, τῷ Σιναϊτικῷ, ἀνεπαρκὴς καὶ ἐπιγράφεται *Γένεσις κόσμου*;

Εἶναι δὲ παρατηρήσεως ἄξιον, ὅτι ὁ συγγραφεὺς τοῦ πρώτου κατὰ τὴν τάξιν βιβλίου μιμούμενος προφανῶς τὸ βιβλίον τῆς Γενέσεως καὶ ἰδίᾳ τὸ Ε΄ κεφάλαιον αὐτῆς, ἐν ᾧ περιγράφονται αἱ γενεαλογίαι τῶν πρώτων ἀνθρώπων, ἄρχεται ἐν τῷ βιβλίῳ αὐτοῦ ἀπὸ τῆς φράσεως *Βίβλος γενέσεως* (σεφὲρ θολεδὸθ) συμφώνως πρὸς τὸν 1ον στίχον τοῦ ρηθέντος κεφαλαίου, ἐν ᾧ ἀναγινώσκεται: «αὕτη ἡ *βίβλος γενέσεως* ἀνθρώπων» (πρβλ. καὶ κεφ. 6΄ 4 «αὕτη ἡ *βίβλος γενέσεως* οὐρανοῦ καὶ γῆς). Ἐκ τούτου οὐδεμία ἀμφιβολία ὑπολείπεται καθ' ἡμᾶς, ὅτι ὡς ἐπιγραφὴ τοῦ βιβλίου ἀφείθη νὰ ἐκλη-

---

* Ἡ παροῦσα διατριβὴ εἶνε ἀπόσπασμα ἐπιστημονικῆς πραγματείας ἀνεκδότου τοῦ καθηγητοῦ κ. Θεοδ. Κ. Κοντουρᾶ ἐπιγραφομένης «Ἡ ἐπὶ τοῦ ὄρους ὁμιλία τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ μετὰ κριτικῶν καὶ ἑρμηνευτικῶν ὑπομνημάτων καὶ μετὰ εἰσαγωγῆς εἰς τὴν ἑρμηνείαν αὐτῆς».

φθῇ ἡ φράσις αὕτη. Καὶ ὁ ἱερὸς Χρυσόστομος ἐκ τῶν εὐθὺς κατωτέρω παρατιθεμένων φαίνεται ὅτι τῆς αὐτῆς ἔχεται γνώμης· λέγει δέ: «Τίνος δὲ ἕνεκεν *Βίβλον* αὐτὴν *γενέσεως* καλεῖ Ἰησοῦ Χριστοῦ; καίτοι γε οὐ τοῦτο ἔχει μόνον τὴν γέννησιν, ἀλλὰ πᾶσαν τὴν οἰκονομίαν. Ὅτι πάσης τῆς οἰκονομίας τὸ κεφάλαιον τοῦτο καὶ ἀρχὴ καὶ ῥίζα πάντων ἡμῖν τῶν ἀγαθῶν γίνεται. Ὥσπερ οὖν βιβλίον οὐρανοῦ καὶ γῆς καλεῖ Μωϋσῆς, καίτοι γε οὐ περὶ οὐρανοῦ καὶ γῆς διαλεχθεὶς μόνον, ἀλλὰ καὶ περὶ τῶν ἐν μέσῳ πάντων· οὕτω καὶ οὗτος (ὁ Ματθαῖος) ἀπὸ τοῦ κεφαλαίου τῶν κατορθωμάτων τὸ βιβλίον ἐκάλεσε» (Χρυσοστομ. ὁμιλ. Β', σελ. 27 τόμ. Ζ', ἔκδοσ. Migne). Ὁμοίως παρατηροῦμεν, ὅτι παρὰ τῷ ἱερῷ συγγραφεῖ τοῦ τετάρτου βιβλίου τῆς Καινῆς Διαθήκης οὐδαμοῦ ἁπαντᾷ ἡ λέξις *εὐαγγέλιον*, μόνον δ' ἅπαξ γίνεται μνεία αὐτῆς ἐν τῇ Ἀποκαλύψει (κεφ. ιδ' 6). Ἀλλ' ἡ Ἀποκάλυψις μετὰ τὰς σοφὰς παρατηρήσεις τοῦ κριτικωτάτου Διονυσίου Ἀλεξανδρείας (παρ' Εὐσεβ. Ἐκκλησ. Ἱστορ. Ζ', 25) ὑπό τε τῶν ἀρχαίων καὶ τῶν νεωτέρων ἐλέγχεται ὡς μὴ οὖσα γνήσιον ἔργον τοῦ μαθητοῦ, «ὃν ἠγάπα ὁ Ἰησοῦς» (Ἰωάν. ιγ', 23), ἀλλ' ἄλλου τινός, πιθανῶς δὲ κατὰ τὴν μαρτυρίαν τοῦ Διονυσίου (παρ' Εὐσεβ. ἔνθ' ἀνωτέρω) καὶ τοῦ Εὐσεβίου (Ἐκκλησ. Ἱστορ. Γ', 39) τοῦ πρεσβυτέρου Ἰωάννου. Ὡσαύτως παρατηρητέον, ὅτι ὁ αὐτὸς συγγραφεὺς ἄρχεται ἐν τῷ βιβλίῳ αὐτοῦ ἀπ' αὐτῆς ἐκείνης τῆς φράσεως, ἀφ' ἧς καὶ ὁ θεόπνευστος συγγραφεὺς τοῦ βιβλίου τῆς Γενέσεως, ἤτοι ἀπὸ τοῦ «ἐν ἀρχῇ» = «*Βεραισίθ*». Εἶναι ἆρά γε τυχαία ἡ σύμπτωσις αὕτη ἢ πρέπει μᾶλλον νὰ συμπεράνωμεν, ὅτι ὁ ὑψιπέτης ἀετὸς τῆς θεολογίας ἠθέλησε κατὰ τοῦτο νὰ μιμηθῇ τὸν μεγαλόφωνον τῶν μυστηρίων τῆς δημιουργίας ἱεροφάντην; Τέλος καὶ ὁ ἱερὸς συγγραφεὺς τοῦ δευτέρου κατὰ τὴν τάξιν βιβλίου ἀρχόμενος λέγει· «ἀρχὴ τοῦ Εὐαγγελίου», ὅπερ πάλιν ἀναμιμνήσκει τὸ «ἐν ἀρχῇ» τῆς Γενέσεως.

Ἀλλ' αἱ ἐπιγραφαὶ αὗται, συνήθεις παρ' Ἰουδαίοις, δὲν ἦσαν ἱκανοποιητικαὶ διὰ τὸν Ἕλληνα ἀναγνώστην. Ὅπως ἐν πᾶσιν. οὕτω καὶ ἐν τῷ ζητήματι τῆς ἐπιγραφῆς ὁ Ἕλλην ζητεῖ οὐσίαν καὶ πάνυ δικαίως· διότι ἐκ τῆς ἐπιγραφῆς γινώσκεται κατὰ μέγα μέρος καὶ ἡ ὑπόθεσις τοῦ βιβλίου, ἀκαταλλήλως δὲ ἐπιγραφὴ καιρίως πολλάκις ζημιοῖ ὁλόκληρον βιβλίον, οὗ τὸ περιεχόμενον δυνατὸν νὰ εἶναι ἄλλως ἀξιανάγνωστον. Πόσον δὲ μία ἐπιγραφὴ δύναται νὰ ἐγκλείσῃ βάθος ἐννοιῶν, πληροφορεῖ ἡμᾶς ὁ ἱερὸς Χρυσόστομος, ὁ ὁποῖος ὁλόκληρον ὁμιλίαν κατηνάλωσεν ἑρμηνεύων τὴν ἐπιγραφὴν «Πράξεις ἀποστόλων»! Καὶ ἔχει ἀπείρως δίκαιον ὁ θεῖος πατήρ, ὅταν συμβουλεύῃ τοὺς ἀκροατὰς αὐτοῦ νὰ μὴ παρατρέχωσιν ἁπλῶς καὶ ἀνεξετάστως τὰς ἐπιγραφὰς «ὅτι πολὺ βάθος νοημάτων ἔχουσι». «Οὐδὲ τὰς ἐπιγραφὰς ἁπλῶς παριέναι χρή, οὐδὲ εὐθέως εἰς τὴν ἀρχὴν ἐμβαλεῖν τῆς συγγραφῆς, ἀλλὰ πρότερον ὁρᾶν τὴν προσηγορίαν τοῦ βιβλίου. Καθάπερ γὰρ ἐφ' ἡμῶν ἡ κεφαλὴ γνωριμώτερον ποιεῖ τὸ λοιπὸν σῶμα, καὶ ἡ ὄψις ἄνωθεν ἐπικειμένη φανερὸν αὐτὸ ἐργάζεται, οὕτω καὶ ἡ ἐπιγραφὴ ἄνωθεν πρὸ τῆς ὑφῆς ἐπικειμένη ἐπὶ τοῦ μετώπου καταφανέστερον ἡμῖν ποιεῖ τὸ λοιπὸν τῆς γραφῆς . . . Οὕτω καὶ ἐπιστολὴν ὅταν δεξώμεθα ποιοῦμεν· οὐκ εὐθέως διαλύομεν τὸν δεσμόν, οὐδὲ εὐθέως τὰ ἐκκείμενα ἔνδοθεν ἀναγινώσκομεν, ἀλλὰ πρότερον τὴν ἔξωθεν ἐπιγραφὴν ἐπερχόμεθα καὶ ἐξ ἐκείνης μανθάνομεν καὶ τὸν πέμψαντα καὶ τὸν ὀφείλοντα ὑποδέξασθαι» (Χρυσοστ. τόμ. Γ', σελ. 71—72). Ἐντεῦθεν καὶ τὰ εἰρημένα βιβλία, ἐν οἷς διὰ τὸ ὁμοειδὲς συμπεριελήφθη κατ' ἀνάγκην βεβαίως καὶ τὸ τρίτον (τοῦ Λουκᾶ), εὐθὺς πρωΐμως διαφόρως ὠνομάσθησαν ὑπὸ τῶν μετὰ ταῦτα ἐκκλησιαστικῶν συγγραφέων. Οὕτως ὁ Παπίας, ἐπίσκοπος τῆς ἐν Φρυγίᾳ Ἱεραπόλεως, ἀποστολικὸς πατὴρ ἀκμάζων περὶ τὰ μέσα τοῦ Β' αἰῶνος, λόγον ποιούμενος περὶ τοῦ συγγραφέως τοῦ πρώτου βιβλίου, ὀνομάζει αὐτὸ ρητῶς *Λόγια*, ἤτοι, ὡς ἐξηγεῖται αὐτὸς οὗτος τὴν λέξιν, «τὰ ὑπὸ τοῦ Χριστοῦ ἢ λεχθέντα ἢ πραχθέντα» (παρ' Εὐσεβ. Ἐκκλησ. Ἱστορ. Γ', 34. 39). Ὁ δὲ φιλόσοφος καὶ μάρτυς Ἰουστῖνος ἐν ἅπασι τοῖς συγγράμμασιν αὐτοῦ ὀνομάζει καὶ τὰ τέσσαρα ταῦτα βιβλία «ἀπομνημονεύματα» ἀπαραλλάκτως, ὅπως καὶ ὁ Ξενοφῶν «Ἀπομνημονεύματα» ἐκάλεσεν ἓν τῶν ἑαυτοῦ βιβλίων περιέχον διαφόρους λόγους καὶ πράξεις ἀξιομνημονεύτους τοῦ Σωκράτους. Παρατηρητέον δέ, ὅτι πανταχοῦ τῶν συγγραμμάτων τοῦ Ἰουστίνου τὰ τέσσαρα ταῦτα βιβλία ταύτην φέρουσι τὴν ὀνομασίαν, ἣν καὶ κατὰ κόρον μεταχειρίζεται ὁ θεῖος φιλόσοφος καὶ μάρτυς. Μόνον δ' ἅπαξ, φρονῶ, ἐν τῇ Β' Ἀπολογίᾳ (σελ. 98 ἔκδοσ. Κολωνίας) τὰ τέσσαρα ταῦτα βιβλία πρὸς τῇ ὀνομασίᾳ ταύτῃ φέρουσι καὶ τὴν καθολικήν. Ἰδοὺ τὸ χωρίον, ὡς φέρεται ἄχρι σήμερον: «Οἱ γὰρ ἀπόστολοι ἐν τοῖς γενομένοις ὑπ' αὐτῶν ἀπομνημονεύμασιν, ἃ *καλεῖται εὐαγγέλια*, οὕτω παρέδωκαν». Τὸ ἀληθὲς καὶ γνήσιον κείμενον τοῦ ἱεροῦ ἀπολογητοῦ εἶναι καθ'

ἡμᾶς τὸ *ἄνευ τῆς παρενθετικῆς ταύτης φράσεως* (ἃ καλεῖται εὐαγγέλια), ἥτις, *μεταγενεστέρα προσθήκη προδήλως οὖσα*, παρενεβλήθη ἐν τῷ κειμένῳ ὕστερον. Ἡ ὀνομασία αὕτη τοῦ Ἰουστίνου εἶναι ὁμολογουμένως ἀρίστη πρὸ παντός, ἐὰν λάβωμεν ὑπ' ὄψει, ὅτι τὰ βιβλία ταῦτα δὲν δύνανται νὰ ὀνομασθῶσιν οὔτε *ἱστορίαι* κατὰ τὴν κυρίαν τῆς λέξεως σημασίαν, οὔτε *βιογραφίαι* διὰ τὸν αὐτὸν λόγον. Εἶναι ἔγγραφος ἁπλῆ ἔκθεσις τῶν ὑπὸ τῶν ἀποστόλων μαρτυρουμένων λόγων καὶ πράξεων τοῦ θείου αὐτῶν διδασκάλου γενομένη χάριν τοῦ πλήθους τῶν πιστευόντων εἰς Χριστόν. Θὰ ἦτο δὲ ἡ ὀνομασία τοῦ Ἰουστίνου καὶ ἡ καταλληλοτέρα ἴσως, ἐὰν μὴ τὰ βιβλία ταῦτα ἔφερον ἑτέραν κοινὴν ἐπιγραφήν, ἥτις εἶναι ὁμολογουμένως ἡ καταλληλοτάτη πασῶν καὶ ὑφ' ἣν γινώσκει αὐτὰ ἅπαν τὸ χριστιανικὸν πλήρωμα.

Δὲν δυνάμεθα μετὰ βεβαιότητος νὰ εἴπωμεν τίς τῶν ἐκκλησιαστικῶν συγγραφέων ὠνόμασε πρῶτος τὰ τέσσαρα ταῦτα βιβλία *εὐαγγέλια*. Ὅτι ὅμως ἡ ὀνομασία αὕτη φέρεται ἤδη ἀπὸ τοῦ τέλους τοῦ Β' αἰῶνος, καταφαίνεται ἐκ τῶν συγγραμμάτων τῶν κατὰ τὴν ἐποχὴν ταύτην καὶ ἐφεξῆς ἀκμασάντων πατέρων. Οὕτως ὁ ἐπίσκοπος Λουγδούνων Εἰρηναῖος, ἐκκλησιαστικὸς συγγραφεὺς ἀκμάσας περὶ τὰ τέλη τοῦ Β' αἰῶνος, λόγον ποιούμενος περὶ τοῦ συγγραφέως τοῦ πρώτου κατὰ τὴν τάξιν εὐαγγελίου λέγει· «Ὁ μὲν δὴ Ματθαῖος ἐν τοῖς Ἑβραίοις τῇ ἰδίᾳ διαλέκτῳ αὐτῶν καὶ γραφὴν ἐξήνεγκεν εὐαγγελίου» (παρ' Εὐσεβ. Ἐκκλησ. Ἱστ. Ε', 8). Ὁ δὲ Κλήμης ὁ Ἀλεξανδρεύς, σύγχρονος τῷ Εἰρηναίῳ († 211) ἔτι σαφέστερον ἐκφράζεται περὶ αὐτῶν ὧδε: «προγεγράφθαι μὲν τῶν εὐαγγελίων τὰ περιέχοντα τὰς γενεαλογίας». Καὶ ὁ μαθητὴς καὶ διάδοχος τοῦ Κλήμεντος, ὁ χαλκέντερος Ὠριγένης († 254) ἐπίσης ὑπὸ τὴν ἐπιγραφὴν ταύτην γνωρίζει τὰ τέσσαρα ταῦτα βιβλία, ὡς καὶ πάντες οἱ μετ' αὐτὸν ἀκμάσαντες θεῖοι πατέρες καὶ ἐκκλησιαστικοὶ συγγραφεῖς. Ἀλλὰ τί σημαίνει ἡ λέξις *εὐαγγέλιον* καὶ διὰ τί ἡ λέξις αὕτη προεκρίθη τῶν λοιπῶν ὡς κοινὴ ἐπιγραφὴ τῶν τεσσάρων τούτων βιβλίων; Εἰς τὰ δύο ταῦτα ἐρωτήματα ἀπαντῶμεν ὡς οἷόν τε συντόμως διὰ τῶν ἑξῆς:

α'. Ἡ λέξις *εὐαγγέλιον* εἶναι ἀρχαιοτάτη· πρῶτος δὲ μετεχειρίσθη αὐτὴν ὁ μέγας τῆς Ἰλιάδος καὶ τῆς Ὀδυσσείας ποιητής, ὁ ἀθάνατος Ὅμηρος λέγων (Ὀδυσ. Ξ. 152—153):

«Ὡς νεῖται Ὀδυσσεύς. *Εὐαγγέλιον* δέ μοι ἔστω
αὐτίκ' ἐπεί κεν κεῖνος ἰὼν τὰ ἃ δώμαθ' ἵκηται».

καὶ μικρὸν κατωτέρω (στίχ. 156—157):

«Ὦ γέρον, οὔτ' ἄρ' ἐγὼν *Εὐαγγέλιον* τόδε τίσω
οὔτ' Ὀδυσσεὺς ἔτι εἶκον ἐλεύσεται, ἀλλὰ ἕκηλος».

Ἐν ἀμφοτέροις τούτοις τοῖς χωρίοις τοῦ ποιητοῦ ἡ λέξις αὕτη σημαίνει κατὰ τὸν ἀκάματον καὶ σοφὸν τοῦ ποιητοῦ ἑρμηνευτήν, τὸν πολὺν Θεσσαλονίκης Εὐστάθιον, «ὑπὲρ ἀγαθῆς ἀγγελίας δῶρον». Ἐκ δὲ τῶν ἀττικῶν συγγραφέων ἡ λέξις αὕτη εὑρηται παρὰ τῷ Ξενοφῶντι, Ἰσοκράτει, Αἰσχίνῃ καὶ τῷ κωμῳδοποιῷ Ἀριστοφάνει οὐχὶ ἐν τῷ ἐνικῷ, ὡς παρ' Ὁμήρῳ, ἀλλὰ πληθυντικῶς ἐξενηνεγμένη καὶ σημαίνει ἁπλῶς *τὴν χαρμόσυνον ἀγγελίαν*, δι' ἣν προσεφέρετο θυσία τοῖς θεοῖς. Παραθέτομεν τὰ χωρία κατὰ τὴν ἀνωτέρω διατυπωθεῖσαν τάξιν. «Αὐτὸς δέ ... ἔθυε τὰ *εὐαγγέλια*» (Ξενοφ. Ἑλλ. Α', 6, 37), «ἅμα δὲ ταῦτα λέγων καὶ ἐβουθύτει ὡς *εὐαγγέλια*» (αὐτόθ. Δ', 3, 14), «*εὐαγγέλια* μὲν δὴ ἤδη τεθύκαμεν» (Ἰσοκρ. Ἀρεοπ. Δ', 10), «εἰς αἰτίαν δὲ *εὐαγγελίων* θυσίας τὴν βουλὴν κατέστησε ποιῆσαι» (Αἰσχίν. κατὰ Κτησιφ. 31)· «*εὐαγγέλια* θύειν ἑκατὸν βοῦς» (Ἀριστοφ. Ἱππ. 654)· «εἶτ' ἐστεφάνουν με *εὐαγγέλια*» (αὐτόθ. 645)· «κἄγωγ' ἀναδῆσαι βούλομαι *εὐαγγέλιά* σ' ἐν κριβανωτῶν ὀρμαθῷ» (Ἀριστοφ. Πλουτ. 764—765).

Παρὰ τοῖς μεταγενεστέροις συγγραφεῦσιν ἡ λέξις αὕτη φέρεται ἐπίσης ἐν πληθυντικῷ ἀριθμῷ ἐξενηνεγμένη καὶ ἔχει τὴν αὐτὴν σημασίαν, ὡς καὶ παρ' Ἀττικοῖς· οἷον παρὰ Πλουτάρχῳ Φωκ. 16: «Φιλίππου δ' ἀποθανόντος *εὐαγγέλια* θύειν τὸν δῆμον οὐκ εἶα» (πρβλ. καὶ § 23). Πλουταρ. Δημοσθ. 22: «εὐθὺς οὖν ἔθυον *εὐαγγέλια*»· παρὰ Λουκιανῷ Δημοσθ. ἐγκώμιον 26: «Καὶ μήν, εἶπον ἤδη γέ σοι τῶν *εὐαγγελίων χάρις*»· Λουκ. ἢ ὄνος 26: «*εὐαγγέλια* αὐτοῖς ἐμοῦ προογκησαμένου». Πρβλ. καὶ Σουΐδαν (ἐν λέξει) «*εὐαγγέλιον* τὸ τὰ κάλλιστα διαγγέλλον». Μεγ. Ἐτυμ. «*εὐαγγέλιον* τὸ ἀγαθὰς ἀγγελίας δωρούμενον». Πολυδ. (5. 129): «ἡ ἐπὶ τὸ συνήδεσθαι θυσία *εὐαγγέλια*».

Παρὰ τοῖς Ο' ἡ λέξις αὕτη εὑρηται ἐπίσης πληθυντικῶς ἐξενηνεγμένη ἐν τρισὶ δὲ μόνον χωρίοις, ὧν ἐν μὲν τῷ πρώτῳ σημαίνει τὸ *δῶρον* τὸ διδόμενον τῷ κομιστῇ τῆς ἀγαθῆς ἀγγελίας, ὡς παρ' Ὁμήρῳ, ἐν δὲ τοῖς ἄλλοις σημαίνει ἁπλῶς *τὴν χαρμόσυνον ἀγγελίαν*. Ἴδοὺ τὰ χωρία κατὰ τὴν εἰρημένην τάξιν· Β' Βασιλ. δ' 10: «καὶ αὐτὸς ἦν εὐαγγελιζόμενος ἐνώπιόν μου . . . ᾧ ἔδει μεδοῦναι *εὐαγγέλια*». Αὐτόθ. ιη', 22: «δεῦρο, οὐκ ἔστι σοι *εὐαγγέλια* εἰς ὠφέλειαν πορευομένῳ».

Αὐτόθ. 25: «εἰ μόνος ἐστίν, *εὐαγγέλια* ἐν τῷ ὀνόματι αὐτοῦ». Μεταφράζουσι δὲ οἱ Ο΄ διὰ τῆς λέξεως ταύτης τὴν ἀραβικὴν *βεσρά*. Ἀλλαχοῦ δὲ οἱ Ο΄ μεταχειρίζονται τὴν λέξιν *εὐαγγέλια*, ἧς ποιεῖται χρῆσιν καὶ ὁ Ἰώσηπος (Ἰουδ. ἀρχαιολ. 18. 6, 10), ἀλλὰ μόνον ἐπὶ τῆς τελευταίας σημασίας (πρβλ. Β΄ Βασ. ιη΄, 20, 27. Δ΄ Βασ. ζ΄ 9).

Ἐν δὲ τῇ Καινῇ Διαθήκῃ ἡ λέξις αὕτη εἶναι λίαν συνήθης· διότι ἑβδομήκοντα μὲν καὶ ἑπτάκις εὕρηται ἐν τῷ κειμένῳ αὐτῆς, πανταχοῦ δὲ ἐνικῶς, ὡς παρ' Ὁμήρῳ, ἐξενηνεγμένη, ἀλλὰ μετὰ διαφόρου σημασίας, δῆλον δὲ ὅτι σημαίνει τὸ μὲν τὴν *χαρμόσυνον ἀγγελίαν* τῆς διὰ Ἰησοῦ Χριστοῦ ἀπολυτρώσεως τοῦ ἀνθρωπίνου γένους ἀπὸ τῆς ἁμαρτίας καὶ τῶν ἐπακολουθημάτων αὐτῆς (Ματθ. δ΄ 23: Θ΄, 35. Μαρκ. α΄, 14. Πραξ. κ. 24 κτλ.), τὸ δὲ *αὐτὸ τὸ κήρυγμα* τῶν ἀληθειῶν τοῦ χριστιανισμοῦ (Μαρκ. ιγ΄, 10. ις΄, 15. Ρωμ. ϛ΄, 16 κλπ. Α΄ Κορ. δ΄, 15. θ΄, 15 κλπ.). Ἰδοὺ ἐν ὀλίγοις τὰ κατὰ τὴν σημασίαν τῆς λέξεως ταύτης· διὰ τί δὲ ἡ λέξις αὕτη προεκρίθη ὡς κοινὴ ἐπιγραφὴ τῶν τεσσάρων τούτων βιβλίων;

ϛ΄. Ὁ μόνος καὶ κύριος λόγος, δι' ὃν ἡ λέξις αὕτη προετιμήθη τῆς τοῦ Παπίου καὶ τῆς τοῦ Ἰουστίνου εἶναι ἡ μεγάλη χρῆσις τῆς ἐν τῇ Καινῇ Διαθήκῃ ἀπαντώσης καὶ ἀνωτέρω ἐκτεθείσης δευτέρας τῆς λέξεως σημασίας ἡ γινομένη κατὰ τὴν ἀποστολικὴν καὶ ἐφεξῆς ἐποχὴν ἐν τῇ καθόλου Ἐκκλησίᾳ. Ἀφοῦ ἐν τῇ Καινῇ Διαθήκῃ τὸ *κήρυγμα* τῶν ἀληθειῶν τοῦ χριστιανισμοῦ ὀνομάζεται τόσον συνεχῶς *εὐαγγέλιον*, ἐπόμενον ἦτο καὶ τὰ βιβλία ταῦτα, τὰ ὁποῖα εἶναι, οὕτως εἰπεῖν, τὸ ἔγγραφον ἀποτύπωμα, τὸ ἐκμαγεῖον τοῦ ἀποστολικοῦ κηρύγματος, νὰ ὀνομασθῶσιν ἐπίσης *εὐαγγέλια*. Καλλιτέρα, ἀξιοπρεπεστέρα, ὑψηλοτέρα ὀνομασία δὲν ἦτο δυνατὸν νὰ δοθῇ ποτε! «Τὰ δὲ παρὰ τῶν ἁλιέων ἀπαγγελθέντα γνησίως τε καὶ κυρίως εὐαγγέλια ἂν καλοῖντο» λέγει ὁ ἱερὸς Χρυσόστομος (Ὁμιλ. Α΄ εἰς τὸ κατὰ Ματθ. Εὐαγγ. τόμ. Ζ΄, σελ. 16). Καὶ τῷ ὄντι· ἐὰν οἱαδήποτε χαροποιὰ ἀγγελία ὠνομάζετο *εὐαγγέλια* ἢ *εὐαγγέλιον*, πόσῳ μᾶλλον ἔπρεπεν οὕτω νὰ ὀνομασθῶσι τὰ ἱερὰ ταῦτα βιβλία, τὰ ὁποῖα ἐγκλείουσι τὴν ὑψίστην τῶν εὐφροσύνων ἀγγελιῶν, ἃς ἐδέξατο ἡ ἀνθρωπότης ποτέ; Καὶ τί εἶναι ἡ χαρμόσυνος ἀγγελία τῆς ἐκ τῆς φυλακῆς διὰ βασιλικῆς χάριτος ἀπελευθερώσεως καταδίκου τινὸς παραβαλλομένη πρὸς τὴν εὐφρόσυνον ἀγγελίαν τῆς ὑπὸ τοῦ Βασιλέως τῶν βασιλευόντων διὰ τῆς διδασκαλίας καὶ πρὸ παντὸς διὰ τοῦ ἐξιλαστικοῦ θανάτου τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ προσφερομένης ἡμῖν ἀπολυτρώσεως ἀπὸ τῆς ἁμαρτίας καὶ τῶν δεινῶν ἀποτελεσμάτων αὐτῆς; Ὅθεν εὐλόγως ἀπὸ τοῦ τέλους τοῦ Β΄ αἰῶνος, ὡς εἴδομεν, ὠνομάσθησαν μετωνυμικῶς τὰ τέσσαρα ταῦτα βιβλία *εὐαγγέλια*. Οὕτω δὲ ἡ λέξις *εὐαγγέλιον* προσέλαβεν ἀκολούθως καὶ ταύτην τὴν σημασίαν, καθ' ἣν σημαίνει: *τὸ βιβλίον τὸ περιέχον τὰς ἀληθείας τοῦ χριστιανισμοῦ, ἃς οἱ ἀπόστολοι ἐκήρυττον εἰς τὸν κόσμον*. Τόσον δὲ ἐξενίκησε καὶ εἰς λήθην ἔρριψε πάσας τὰς ἄλλας ἡ τελευταία αὕτη τῆς λέξεως σημασία, ὥστε βαθμηδὸν διὰ τῶν αἰώνων ἐδέησε νὰ διαμορφωθῇ νέα λέξις πρὸς δήλωσιν τῆς πρώτης καὶ ἀρχαιοτάτης σημασίας, ἣν εἴδομεν παρὰ τῷ Ὁμήρῳ καὶ τοῖς Ο΄. Ἡ λέξις αὕτη διαμορφωθεῖσα ἐν τῇ ἐποχῇ τοῦ παρακμάζοντος ἑλληνισμοῦ, ἐπόμενον ἦτο, ὅτι θὰ ἔφερεν ἐπὶ τῆς ράχεως καὶ τὰ ἴχνη τῆς παρακμῆς. Εἶναι δὲ ἡ λέξις *συγχαρίκια*, τὴν ὁποίαν ἀπαντῶμεν παρὰ τῷ σχολιαστῇ τοῦ Ἀριστοφάνους (Πλουτ. 764) καὶ ἐν γένει παρὰ τοῖς μεταγενεστέροις βυζαντινοῖς, οἷον παρὰ τῷ χρονογράφῳ Θεοφάνει· «Ὁ βασιλεὺς τῶν Ἰνδιῶν πέμπει *συγχαρίκια* τῷ Ἡρακλείῳ ἐν τῇ Περσῶν νίκῃ μαργαρίτας καὶ λίθους τιμίους ἱκανούς». Καὶ ἡ λέξις αὕτη ἐπὶ τῆς αὐτῆς σημασίας διεσώθη ἄχρι σήμερον παρ' ἡμῖν.

ΘΕΟΔΩΡΟΣ Κ. ΚΟΝΤΟΤΡΑΣ
καθηγητὴς τῶν ἱερῶν μαθημάτων ἐν τοῖς Ἀρχιγενείοις Ἐκπαιδευτηρίοις.

ΣΥΝΤΟΜΟΣ ΑΠΑΡΙΘΜΗΣΙΣ ΚΑΙ ΑΝΑΤΡΟΠΗ ΤΩΝ ΚΑΙΝΟΤΟΜΙΩΝ ΤΗΣ ΠΑΠΙΚΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΚΑΙ ΙΔΙΑ ΤΟΥ ΠΡΩΤΕΙΟΥ ΤΟΥ ΡΩΜΗΣ

ὑπὸ **Α. Ο. Ι.**

Ἡ πολιτεία ὅπως ἀκριβέστερον καὶ ἐπωφελέστερον ἐπιτελῇ τὸ ἔργον αὐτῆς διαιρεῖται εἰς νομούς, ἐπαρχίας καὶ δήμους· καὶ ἡ Ἐκκλησία, ἡ ἐν αὐτῇ εὑρισκομένη, πρὸς διευκόλυνσιν τῶν σχέσεων αὐτῆς πρὸς τὰς πολιτικὰς ἀρχὰς καὶ καρποφόρον διακυβέρνησιν τῶν χριστιανικῶν κοινοτήτων ἀκολουθεῖ τὴν αὐτὴν πρὸς τὴν τοῦ κράτους διαίρεσιν. Αἱ κοσμικαὶ ἐξουσίαι διαιροῦνται εἰς πρωτοβαθμίους, δευτεροβαθμίους καὶ καθ' ἑξῆς, κατὰ παραπλήσιόν τινα τρόπον διαιροῦνται καὶ αἱ Ἐκκλησιαστικαὶ ἀρχαί. Ἐν ἑνὶ

λόγῳ ἡ Ἐκκλησία ἐν τῷ κυβερνητικῷ αὐτῆς ἔργῳ βαίνει καὶ ὀφείλει νὰ βαίνῃ παραλλήλως πρὸς τὴν πολιτείαν. Τούτου ἕνεκα καὶ ἡ κατὰ τὸ 451 συνελθοῦσα ἐν Χαλκηδόνι Δ' Οἰκουμενικὴ Σύνοδος συμφώνως πρὸς τὸ ἐκκλησιαστικὸν καθεστὼς καὶ τοὺς ἀρχαίους κανόνας «Εἰ δὲ καί τις ἐκ βασιλικῆς ἐξουσίας ἐκαινίσθη πόλις, ἢ αὖθις καινισθείη, τοῖς πολιτικοῖς καὶ δημοσίοις τύποις, καὶ τῶν Ἐκκλησιαστικῶν παροικιῶν ἡ τάξις ἀκολουθήτω» (καν. 17ος).

Ὁ Κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστὸς τῇ ἐνεργείᾳ τοῦ Ἁγίου Πνεύματος θέμενος διὰ τῶν Ἁγίων Ἀποστόλων καὶ τῶν ἀμέσων αὐτῶν διαδόχων τοιαύτας βάσεις διοικήσεως ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ Αὐτοῦ ἐσκόπει βεβαίως, ὅπως μὴ αἱ καρδίαι καὶ τὰ αἰσθήματα τῶν εἰς Αὐτὸν πιστευόντων διχοτομῶνται καὶ μερίζωνται μεταξὺ δύο ἐξουσιῶν, τῆς ἐθνικῆς αὐτῶν πολιτικῆς καὶ τῆς ξενικῆς ἐκκλησιαστικῆς· διότι μεγάλη βλάβη δύναται νὰ προκύψῃ ἐκ τῆς ἐξαρτήσεως ἑνὸς καὶ τοῦ αὐτοῦ ἔθνους ἐκ δύο ἀνεξαρτήτων ἀπ' ἀλλήλων καὶ ἀλλοεθνῶν χριστιανικῶν ἐξουσιῶν, ὡς τοῦτο παρατηρεῖται ἐν τῇ μετὰ τὸ σχίσμα Δυτικῇ Ἐκκλησίᾳ. Ἐν τούτοις παρ' ἡμῖν ἐν τῇ Ἀνατολικῇ καὶ ἄχρι τῆς σήμερον ὁσάκις ὀρθόδοξόν τι χριστιανικὸν ἔθνος, ἔστω καὶ ἀσήμαντον, καθίσταται πολιτικῶς ἀνεξάρτητον, τῇ εὐλογίᾳ τοῦ τέως ἐκκλησιαστικοῦ ἀρχηγοῦ αὐτοῦ τοῦτο, δύναται νὰ κηρύσσηται ἀμέσως, ἐὰν μόνον ἐπιθυμῇ καὶ θέλῃ τοῦτο, καὶ ἐκκλησιαστικῶς ἀνεξάρτητον, ὡς τοῦτο παρατηρεῖται ἐν ταῖς αὐτοκεφάλοις Ὀρθοδόξοις Ἐκκλησίαις τῆς Ῥωσσίας, Ἑλλάδος, Σερβίας, Ῥουμανίας καὶ λοιπαῖς, αἵτινες ἐχειραφετήθησαν ὑπὸ τοῦ τῆς Κωνσταντινουπόλεως Πατριαρχείου ἅμα τῇ ἀνακτήσει τῆς πολιτικῆς αὐτῶν ἀνεξαρτησίας. Προκειμένου περὶ τοῦ ἀρχαίου Ἐκκλησιαστικοῦ πολιτεύματος ἄξιον μεγάλης προσοχῆς εἶνε τὸ γεγονός, ὅτι καὶ τοι ὁ Χριστιανισμὸς κατὰ τοὺς τρεῖς πρώτους αἰῶνας διεδόθη κυρίως ἐν τῇ ἀχανεῖ Ῥωμαϊκῇ Αὐτοκρατορίᾳ, ἥτις ἐκυβερνᾶτο ὑπὸ ἑνὸς καὶ μόνου Αὐτοκράτορος καὶ εἶχε μίαν καὶ μόνην πρωτεύουσαν, τὴν Ῥώμην, οὐχ ἧττον ὅμως λίαν ἑνωρὶς ἐν τοῖς ὁρίοις τοῦ Ῥωμαϊκοῦ κράτους ἐμορφώθησαν πολλαὶ ἀνεξάρτητοι ἀπὸ τοῦ τῆς Ῥώμης ἐπισκόπου ἐκκλησίαι. Διατί δὲ τοῦτο; Δι' οὐδὲν ἄλλο, παρὰ διότι ἡ Ῥωμαϊκὴ Αὐτοκρατορία, σχηματισθεῖσα διὰ κατακτήσεων ἐκ λίαν διαφερουσῶν ἀπ' ἀλλήλων ἐθνικοτήτων καὶ μὴ δυναμένη νὰ συγχωνεύσῃ αὐτάς, ἄκουσα καὶ μὴ βουλομένη ἠναγκάσθη νὰ διατηρήσῃ καὶ ἀναγνωρίσῃ οὐ μόνον τὴν γλῶσσαν ἑκάστου ὑποτεταγμένου λαοῦ, ἀλλὰ καὶ τὰ ἔθιμα καὶ ἐν πολλοῖς καὶ τοὺς ἀρχαίους ἐθνικοὺς αὐτοῦ νόμους. Ἐφ' ὅσον δὲ οἱ τῶν τριῶν πρώτων τοῦ Χριστιανισμοῦ αἰώνων Ῥωμαῖοι Αὐτοκράτορες κατεδίωκον τὴν Χριστιανικὴν πίστιν οὔτε ἡ πρωτεύουσα τοῦ ἐθνισμοῦ Ῥώμη ἠδύνατο νὰ ἀποτελῇ κέντρον ἑνώσεως τῶν χριστιανῶν αὐτῆς ὑπηκόων, οὔτε ὁ τῆς Ῥώμης ἐπίσκοπος ἠδύνατο νὰ ἔχῃ ἐπιρροήν τινα ἐπὶ τῶν ἐπισκόπων τῶν ἄλλων χριστιανῶν ἐθνικοτήτων, καθ' ὅσον μάλιστα ἡ χριστιανικὴ πίστις ἤρξατο διαδιδομένη, ὡς γνωστόν, οὐχὶ ἐκ Ῥώμης, ἀλλ' ἐκ τῆς Ἁγίας πόλεως Ἱερουσαλήμ· ἔφθασε δὲ τὸ εὐαγγελικὸν κήρυγμα μέχρι τῆς ἐθνικῆς πρωτευούσης μετὰ τὴν ἵδρυσιν τῶν ἐκκλησιῶν τῆς Ἀνατολῆς. Τοιουτοτρόπως δὲ ἐν αὐτῇ τῇ Ῥωμαϊκῇ Αὐτοκρατορίᾳ ἅμα τῇ πρώτῃ τοῦ χριστιανισμοῦ διαδόσει ἐσχηματίσθησαν ἀνεξάρτητοι ἀπ' ἀλλήλων ἐκκλησίαι κυβερνώμεναι ὑπὸ τῶν ἰδίων μητροπολιτῶν, τῶν μετὰ ταῦτα ἐξάρχων καὶ πατριαρχῶν ὀνομασθέντων, ἐν σπουδαιοτέροις δὲ ζητήμασιν ὑπὸ τῶν συνόδων τῶν ἑκυτῶν ἐπισκόπων.

Οὕτως εἶχον τὰ τῆς κυβερνήσεως τῶν ἐπὶ μέρους χριστιανικῶν Ἐκκλησιῶν, ὅτε τὸ ἔξοχον ἐκεῖνο ὄργανον τῆς Θείας Προνοίας πρὸς πραγμάτωσιν τῶν κοσμοϊστορικῶν αὐτῆς βουλῶν, ὁ Αὐτοκράτωρ Κωνσταντῖνος ὁ Μέγας, ἀσπασάμενος τὴν χριστιανικὴν πίστιν καὶ κηρύξας αὐτὴν θρησκείαν τοῦ κράτους μετέθηκε τῷ 330 τὴν ἕδραν τῆς Αὐτοκρατορίας ἀπὸ τῆς Ῥώμης εἰς Κωνσταντινούπολιν, ἥτις ἀνοικοδομηθεῖσα καὶ μετονομασθεῖσα Νέα Ῥώμη ἀπέβη καθαρῶς χριστιανικὴ πρωτεύουσα τῆς Ῥωμαϊκῆς Αὐτοκρατορίας. Ἐν τῇ νέᾳ ταύτῃ πρωτευούσῃ ὡς καὶ ἐν τοῖς περιχώροις αὐτῆς ἤρχισαν νὰ συγκαλῶνται συμφώνως πρὸς τὰς ἑκάστοτε παρουσιαζομένας θρησκευτικὰς ἀνάγκας αἱ οὕτω πως κληθεῖσαι Οἰκουμενικαὶ Σύνοδοι, ὑπὸ τῶν ὁποίων αἱ κατὰ τόπους αὐτοκέφαλοι Ἐκκλησίαι οὐ μόνον διετηρήθησαν ἀνεξάρτητοι καὶ ἐλεύθεροι, ἀλλὰ καὶ ἀκριβέστερον καθωρίσθησαν αἱ περιοχαὶ καὶ τὰ ὅρια αὐτῶν. Ἤδη κατὰ τὸν Δ' αἰῶνα, ὡς γίνεται δῆλον ἐκ τῶν κανόνων τῶν δύο πρώτων Οἰκουμενικῶν Συνόδων, ἐν τῇ Ῥωμαϊκῇ Αὐτοκρατορίᾳ ὑπῆρχον πέντε ἀνεξάρτητοι ἀπ' ἀλλήλων πατριάρχαι. Ἐκτὸς ὅμως τούτων ὑπῆρχον κατὰ τὴν ἐποχὴν ταύτην καὶ ἕτεραί τινες ἐκκλησιαστικαὶ περιοχαί, αἱ ὁποῖαι εἶχον τοὺς ἀρχιεπισκόπους αὐτῶν καὶ ἐξάρχους μὴ διατελοῦντας ἐν ἀμέσῳ ἀπὸ τῶν πατριαρχῶν ἐξαρτήσει. Οἱ πατριάρχαι καὶ τοι κατὰ τὰ δικαιώματα καὶ τὴν ἐξουσίαν ἦσαν ἴσοι καὶ ἀνεξάρτητοι ἀπ' ἀλλήλων, οὐχ ἧττον ὅμως προκειμένου περὶ συγχρόνου κοινῆς συνεργασίας, συνεδριάσεων, συμμετοχῆς ἐν Οἰκουμενικαῖς Συνόδοις, συνυπογραφῶν καὶ τῶν τοιούτων, ἀπῃτεῖτο τάξις τις καθορίζουσα τὴν θέσιν ἑνὸς ἑκάστου τῶν πατριαρχῶν ἐν σχέσει πρὸς τοὺς λοιποὺς ὁμοτίμους συναδέλφους αὐτοῦ. Καὶ ἡ μὲν πρώτη θέσις δικαίως ἐδόθη τῷ πατριάρχῃ τῆς παλαιᾶς καὶ πρώτης πρωτευούσης τῆς Αὐτοκρατορίας, τῷ ἐπισκόπῳ τῆς Ῥώμης, ἡ δὲ δευτέρα τῷ Πατριάρχῃ τῆς Νέας αὐτῆς πρωτευούσης, τῷ ἐπισκόπῳ τῆς Κωνσταντινουπόλεως. Διὰ τοῦ 3ου κανόνος τῆς κατὰ τὸ 381 συνελθούσης δευτέρας Οἰκουμενικῆς Συνόδου ἐν Κωνσταντινουπόλει ὡρίσθη «τὸν Κωνσταν-

τινουπόλεως ἐπίσκοπον ἔχειν τὰ πρεσβεῖα τῆς τιμῆς μετὰ τὸν τῆς Ῥώμης· διὰ τὸ εἶναι τὴν Κωνσταντινούπολιν Νέαν Ῥώμην.» Ἐκ τοῦ κανόνος τούτου ἡλίου φαεινότερον δείκνυται, ὅτι καὶ τῷ ἐπισκόπῳ τῆς παλαιᾶς Ῥώμης ἐδόθη τὸ πρωτεῖον τῆς τιμῆς, οὐχὶ διότι ἐν τῇ Ῥώμῃ ἐπεσκόπευσε καὶ ἀπέθανεν ὁ Ἀπόστολος Πέτρος, οὔτε διότι ὁ Ἀπόστολος οὗτος εἶχε τὴν κυριαρχίαν ἐπὶ τῶν λοιπῶν Ἀποστόλων, ἀλλ' ἁπλῶς διότι ἡ Ῥώμη ἦτο ἡ ἀρχαία πρωτεύουσα τοῦ κράτους. Εἰς τὸν ἐπίσκοπον τῆς Ῥώμης παρεχωρήθησαν ἢ μᾶλλον ἀφέθησαν ὑπὸ τῶν Οἰκουμενικῶν Συνόδων πρὸς διακυβέρνησιν ἡ Μέση καὶ Κάτω Ἰταλία ὡς καὶ ἕτεραί τινες δυτικαὶ χῶραι, τὰς ὁποίας διεκυβέρνα οὗτος καὶ πρὸ τῶν Οἰκουμενικῶν Συνόδων (καν. 6ος Ἁγ. Οἰκ. Συνόδ. Ρουφ. Ἐκκλ. Ἱστορ. 10, 6)· ὑπὸ δὲ τὴν κυβέρνησιν τοῦ Κωνσταντινουπόλεως ὑπήχθησαν αἱ διοικήσεις τοῦ Πόντου, τῆς Θράκης καὶ τῆς Ἀσίας, ὡς καὶ αἱ γειτνιάζουσαι ταῖς διοικήσεσι ταύταις βαρβαρικαὶ χῶραι (καν. 9ος καὶ 28ος τῆς Ἁγ. Οἰκουμ. Συνόδ.).

Τρίτος ἐτάχθη ὁ τῆς Ἀλεξανδρείας πατριάρχης, ὑπὸ τὴν πνευματικὴν κυριαρχίαν τοῦ ὁποίου ὑπήγοντο ἅπασαι αἱ ἐκκλησίαι τῆς Αἰγύπτου. Ἡ χώρα αὕτη ἐν τῇ ἀρχαιότητι ἐπὶ πολλὰς ἑκατονταετηρίδας ἀποτελέσασα τὸ ἔνδοξον τῶν Φαραὼ κράτος τῆς ἐποχῆς τοῦ Μ. Ἀλεξάνδρου ἐκυβερνᾶτο ὑπὸ βασιλέων διαφόρων ἑλληνικῶν δυναστειῶν, μόλις δὲ τὸ 31 π.Χ. ὑποταγεῖσα ὁριστικῶς τοῖς Ρωμαίοις ἀπετέλεσε μίαν τῶν ἐπαρχιῶν τοῦ Ρωμαϊκοῦ κράτους. Συνεπείᾳ λοιπὸν τῆς μεγάλης ἱστορικῆς σημασίας τῆς Αἰγύπτου καὶ τῶν οἰκούντων αὐτὴν λαῶν ὁ πατριάρχης τῆς Ἀλεξανδρείας ἔλαβε θέσιν ἀμέσως μετὰ τοὺς πατριάρχας τῶν πρωτευουσῶν πόλεων. Τέταρτος τὴν τάξιν πατριάρχης ἐκηρύχθη ὁ Ἀντιοχείας, ἐπειδὴ τὸ Ἀντιοχικὸν θέμα περιελάμβανε τὸ ἄλλοτέ ποτε ἁπλοῦν Μέγα Συριακὸν κράτος, τοῦ ὁποίου πρωτεύουσα ἦτο ἡ Ἀντιόχεια τῆς Συρίας. Τὸ βασίλειον τοῦτο ὑπετάγη ὑπὸ τῶν Ρωμαίων μόλις τὸ 64 π. Χ. οἱ δὲ Σύροι, καὶ ἰδίᾳ οἱ ἀνατολικοί, ὡς καὶ πολλοὶ ἄλλοι ὑποτεταγμένοι τῇ Ρώμῃ λαοί, διετήρησαν πρὸς τοῖς ἄλλοις καὶ τὴν ἰδίαν συριακὴν γλῶσσαν, εἰς τὴν ὁποίαν λίαν ἑνωρίς, κατὰ τὸν Βον μ. Χ. αἰῶνα, μετεφράσθη καὶ ἡ Καινὴ Διαθήκη.

Πέμπτος, τέλος, πατριάρχης ὑπὸ τῶν θεοφόρων τῶν Οἰκουμενικῶν Συνόδων πατέρων ἀνεδείχθη ὁ Ἱεροσολύμων. Ἡ ἱερὰ καὶ ἁγία αὕτη πόλις κατὰ τὸν Βον μ. Χ. αἰῶνα τέλεον καταστραφεῖσα ὑπὸ τῆς λύσσης τῶν Ρωμαϊκῶν Λεγεώνων, μετὰ δὲ τὴν ὁλοσχερῆ ταύτην καταστροφὴν ὀλίγον κατ' ὀλίγων ἀνεγερθεῖσα ἐκ τῶν ἐρειπίων αὐτῆς, κατὰ τοὺς χρόνους τῶν Οἰκουμενικῶν Συνόδων οὐδεμίαν πολιτικὴν σημασίαν ἐκέκτητο. Ἐπειδὴ δὲ ἡ Ἱερουσαλὴμ ὑπὸ πολιτικὴν ἔποψιν κατὰ τὴν ἐποχὴν ταύτην ἦτο ὑποτεταγμένη τῇ Ἀντιοχείᾳ, διὰ τοῦτο καὶ ὁ ἐπίσκοπος αὐτῆς μέχρι τῆς πρώτης Οἰκουμενικῆς Συνόδου ἦτο ὑποτεταγμένος τῷ ἐπισκόπῳ τῆς Ἀντιοχείας. Ἡ σεβασμία ὅμως αὕτη Σύνοδος ἐν τοιαύτῃ ἀσημότητι εὑροῦσα τὴν ἁγίαν Πόλιν διὰ τοῦ 7ου αὐτῆς κανόνος ἀνεκήρυξε τὸν ἐπίσκοπον αὐτῆς ἀνεξάρτητον, παρασχοῦσα αὐτῇ καὶ τὰ δικαιώματα τῶν μητροπολιτῶν, διότι, ὡς γνωστόν, ἐν τῇ ἐνδόξῳ ταύτῃ τοῦ Δαβὶδ πόλει ἐδίδαξεν, ἔπαθε καὶ ἀνέστη ὁ Σωτὴρ ἡμῶν καὶ ἐξ αὐτῆς ἤρξατο διαδόμενον τὸ εὐαγγελικὸν κήρυγμα ὑπὸ τῶν ἁγίων Ἀποστόλων ἀνὰ τὴν ὑπουρανόν (Λουκ. 24,47).

Δυστυχῶς ὅμως οἱ ἐπίσκοποι τῆς Ρώμης, τυφλούμενοι ὑπὸ τῆς ἐωσφορικῆς ὑπερηφανείας καὶ ἐθνικῆς αὐτῶν φιλοδοξίας δὲν ἠρκέσθησαν εἰς μόνα τὰ ὑπὸ τῶν Οἰκουμενικῶν Συνόδων παρασχεθέντα αὐτοῖς πρεσβεῖα τῆς τιμῆς χάριν τῆς πολιτικῆς σημασίας τῆς ἐν ᾗ ἤδρευον πόλεως καθ' ὅσον ἔβλεπον, ὅτι καίτοι δυνάμει τῶν πρωτείων τούτων κατεῖχον τὴν πρώτην μεταξὺ τῶν πατριαρχῶν θέσιν, οὐχ ἧττον ὅμως τὰ πρεσβεῖα ταῦτα κυρίως εἰπεῖν, ἦσαν ἁπλοῦς τιμητικὸς τίτλος κενὸς περιεχομένου· ἐν ᾧ οἱ ἀντίζηλοι αὐτῶν οἱ τῆς Κωνσταντινουπόλεως πατριάρχαι ἠδύναντο νὰ ἀπολαύωσι καὶ ἀναντιρρήτως ἀπήλαυον πραγματικοῦ πρωτείου, καὶ μεγάλην εἶχον τὴν ἐπιρροὴν ἐπὶ τῶν καθόλου ἐκκλησιαστικῶν ὑποθέσεων, ἅτε ζῶντες πλησίον τοῦ ἐν Κωνσταντινουπόλει διαμένοντος Ὀρθοδόξου αὐτοκράτορος (Θεοδώρ. Ἐκκλ. Ἱστορ. 5,28. Σωκρ. 7,28). Ἐντεῦθεν λοιπὸν ἤδη ἑνωρὶς ἐν τῷ λατινικῷ κλήρῳ ἐνεκυμονεῖτο τὸ σχέδιον τοῦ θεμελιῶσαι τὰς ἀπολυταρχικὰς αὐτῶν ἀξιώσεις ἐπὶ ἄλλης τινὸς βάσεως, ὡς τοιαύτη δὲ ἐπενοήθη ἡ ἑξῆς. Ἐπειδὴ ὁ Ἀπόστολος Πέτρος, ὅστις ἔχαιρε τὰ πρεσβεῖα τῆς τιμῆς μεταξὺ τῶν λοιπῶν ἀποστόλων, διὸ καὶ τάσσεται ὑπὸ τῶν συγγραφέων τῆς Κ. Δ. πρῶτος ἐν τοῖς ἀποστολικοῖς καταλόγοις (Ματθ. 10, 2—Μάρ. 3,16—Λουκ. 6,14), ἔζησε κατὰ τὴν παράδοσιν καὶ ἀπέθανεν ἐν Ρώμῃ, διὰ τοῦτο οἱ παπισταὶ σοφιστικῶς διαστρέφοντες τὸ γεγονὸς τοῦτο ἤρχισαν πλατυστόμως νὰ κηρύττωσιν, ὅτι δῆθεν ὁ κορυφαῖος τῶν ἀποστόλων δὲν ἀπήλαυε μόνον πρωτείων τιμῆς, ἀλλὰ καὶ δικαιωμάτων κυριαρχικῶν ἐπὶ τῶν λοιπῶν ἀποστόλων, ὧν ἀνάγκη νὰ ἀπολαύῃ μεταξὺ τῶν χριστιανῶν ἐπισκόπων καὶ ὁ διάδοχος αὐτοῦ. Μὴ δυνάμενοι δὲ νὰ ἀρνηθῶσι τὴν ἱστορικὴν ἀλήθειαν, ὅτι ὁ Ἀπόστολος Πέτρος ἔζησε καὶ ἐδίδαξε καὶ ἐπεσκόπευσε ἐκτὸς τῆς Ρώμης καὶ ἐν ἄλλαις πόλεσιν, οἷον ἐν τῇ Ἀντιοχείᾳ, πάσῃ μηχανῇ πειρῶνται νὰ ἀποδείξωσιν, ὅτι μόνον οἱ τελευταῖοι καὶ ἐπιθανάτιοι, οὕτως εἰπεῖν, διάδοχοι αὐτοῦ, οἱ τῆς Ρώμης ἐπίσκοποι δικαιοῦνται νὰ ποιῶνται χρῆσιν τῆς πραγματικῆς ἐξουσίας τοῦ Πέτρου ἐπὶ πάντων τῶν χριστιανῶν ἐπισκόπων·

Ἤδη κατὰ τὸν Δεύτερον καὶ Τρίτον αἰῶνα συνεπείᾳ ἁπλῶς τοῦ ἐθνικοῦ Ρωμαϊκοῦ ἐγωϊσμοῦ βλέπομεν Ρωμαίους τινὰς ἐπισκόπους προσπαθοῦντας νὰ ἐπιβάλωσι τὴν θέλησιν αὐτῶν εἰς ἐκκλησίας μὴ ὑπαγορένας πραγματικῶς ὑπὸ τὴν πνευματικὴν αὐτῶν ἐξουσίαν· γινώσκομεν ὅμως ἐκ τῆς ἐκκλησ. Ἱστορίας πόσον σφοδρῶς ἀπεκρούσθησαν καὶ ἐρρωμένως κατεπολεμήθησαν αἱ παράλογοι αὗται ἀξιώσεις ὑπὸ τῶν **πρώτων** τῶν ἐκκλησιῶν ἐκείνων, ὑποστηριχθέντων ἐν τῷ ἔργῳ τῆς ἀμύνης καὶ ὑπὸ ἑτέρων πολλῶν ἐλευθέρων τῆς Ἀνατολῆς ἐπισκόπων. Ὁ πόλεμος οὗτος κατέρριψε καὶ περιώρισε πρὸς καιρὸν τὴν Ρωμαϊκὴν ὁρμὴν καὶ αὐθαιρεσίαν· ἀλλ' ὅταν οἱ ἐν τῇ Δύσει εἶδον τὴν ὑπὸ τῆς Δευτέρας καὶ ἰδίᾳ τῆς Τετάρτης Οἰκουμενικῆς Συνόδου γενομένην ἐπικίνδυνον διὰ τοὺς τῆς Ῥώμης ἐπισκόπους ἀνύψωσιν τοῦ τῆς Κωνσταντινουπόλεως πατριάρχου, ἐγκατέλειψαν πλέον τὴν ἐπιφυλακτικὴν αὐτῶν στάσιν καὶ ἤρχισαν νὰ ἐργάζωνται συστηματικώτερον καὶ μετὰ περισσοτέρου ζήλου πρὸς ἀνύψωσιν τοῦ μὲν Ἀποστόλου Πέτρου πρὸ τῶν λοιπῶν Ἀποστόλων, τοῦ δὲ διαδόχου τοῦ Πέτρου, τοῦ πάπα τῆς Ῥώμης, πρὸ τῶν λοιπῶν ἐπισκόπων καὶ τῆς Ρωμαϊκῆς Ἐκκλησίας, πρὸ τῶν λοιπῶν Ἐκκλησιῶν. Ἐν ᾧ οἱ πατέρες τῆς Ἀνατολικῆς Ἐκκλησίας, στηριζόμενοι ἐπὶ τῶν ἀρχαίων κανόνων, καθ' οὓς ἡ ἐκκλησιαστικὴ διακυβέρνησις ὀφείλει νὰ ἀκολουθῇ τὴν πολιτικὴν διαίρεσιν τοῦ κράτους γενναίως ἐπὶ πολὺ ἠναντιοῦντο καὶ ἀντέκρουον τὰς ἀξιώσεις ταύτας τῆς Δύσεως.

Δυστυχῶς ὅμως ἀπὸ τοῦ δευτέρου ἡμίσεως τοῦ τετάρτου αἰῶνος ὁ πολιτικὸς βίος τῆς Ρωμαϊκῆς Αὐτοκρατορίας ἤρχισε νὰ ἐξελίσσηται ὑπὸ δυσμενῆ μὲν διὰ τὴν Ἑλληνικὴν Ἀνατολικὴν Αὐτοκρατορίαν, εὐμενῆ δὲ διὰ τὴν ἐπιτυχίαν τῶν παπικῶν σχεδίων ὄψιν. Τῷ 364 μ. Χ., τριάκοντα καὶ ὀκτὼ δηλονότι ἔτη μετὰ τὴν ὑπὸ Κωνσταντίνου τοῦ Μεγάλου μετάθεσιν τοῦ θρόνου τῆς Ρωμαϊκῆς Αὐτοκρατορίας ἀπὸ τῆς Ῥώμης εἰς Κωνσταντινούπολιν, αὕτη διῃρέθη εἰς δύο μεγάλα μεταξὺ τῶν δύο ἀδελφῶν αὐτοκρατόρων τμήματα, συνεπείᾳ δὲ τῆς διαιρέσεως ταύτης ἐνεφανίσθησαν ἐν τῇ Δύσει ἕτεροι αὐτοκράτορες, οἵτινες πᾶσαν σπουδὴν κατέβαλον, ὅπως ἐξυψώσωσι τοὺς ἐπισκόπους τῆς Ῥώμης.

(ἕπεται συνέχεια).

ΟΙΚΟΥΜΕΝΙΚΟΝ ΠΑΤΡΙΑΡΧΕΙΟΝ

Πνευματικὸν Δικαστήριον

Καλεῖται ὁ Πέτκος Δαψιλέστωφ, σχισματικός, ὑπήκοος Βούλγαρος, ἄνευ ἔργου, τέως μὲν κάτοικος Σοφίας, νῦν δὲ ἀγνώστου διαμονῆς, ὅπως τὴν πρώτην δικάσιμον Δευτέραν καὶ ὥραν 8 εὐρωπαϊστὶ πρὸ μεσημβρίας μετὰ τὴν παρέλευσιν τριάκοντα καὶ μιᾶς ἡμερῶν ἀπὸ τῆς πρώτης διὰ τῶν ἐφημερίδων δημοσιεύσεως τῆς παρούσης κλήσεως ἐμφανισθῇ, εἴτε αὐτοπροσώπως εἴτε δι' ἀντιπροσώπου νομίμως διωρισμένου, πρὸ τοῦ ἐν τοῖς Πατριαρχείοις Πνευματικοῦ Δικαστηρίου, ὡς ὑπὸ τῆς ἐκυτοῦ γυναικὸς Βιργινίας, θυγατρὸς Γ. Κωνσταντινίδου, χριστιανῆς Ὀρθοδόξου, ὑπηκόου Ὀθωμανῆς, κατοίκου Πέραν Κωνσταντινουπόλεως, τὰ οἰκιακὰ ἐπαγγελλομένης, ἐναγόμενος ἐπὶ ἀκυρώσει γάμου λόγῳ τῆς ὑπὸ σχισματικοῦ ἀρχιερέως τελέσεως αὐτοῦ. Προσεπιδηλοῦται δ' αὐτῷ ὅτι, ἐὰν μὴ ἐμφανισθῇ κατὰ τὴν ὡς ἄνω ὁριζομένην δικάσιμον, ἡ κατ' αὐτοῦ ἀγωγὴ θεωρηθήσεται ἐρήμην αὐτοῦ. Ἡ παροῦσα κλῆσις τρὶς δημοσιευθήσεται κατὰ συνέχειαν διὰ τῶν ἐν Κωνσταντινουπόλει ἐκδιδομένων φύλλων «Ἐκκλησιαστικῆς Ἀληθείας», «Κωνσταντινουπόλεως» καὶ Moniteur Oriental.

Ἐν τοῖς Πατριαρχείοις, τῇ 26 Ἰουνίου 1900.

Ὁ Πρόεδρος 2

Ὁ Κορυτσᾶς ΓΕΡΒΑΣΙΟΣ

Ὁ Γραμματεὺς

Διάκ. Ἄνθιμος Π. Ὀρφανίδης.

Ὅτι ἀκριβὲς ἀντίγραφον, αὐθημερὸν

Ὁ Γραμματεὺς

Διάκ. Ἄνθιμος Π. Ὀρφανίδης.

ΙΕΡΑ ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΣ ΠΕΛΑΓΩΝΕΙΑΣ

ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΟΝ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟΝ

Διὰ ταῦτα

. . . . . .

Δικάζον ἐρήμην τοῦ ἐναγομένου καὶ ἀποφασίζον παμψηφεί,

Α) Δέχεται τὴν ὑπ' ἀριθμ. Πρωτοκόλλου 80 καὶ ἡμερομ. 4ης Μαρτίου 1900 περὶ διαζεύξεως ἀγωγὴν τῆς ἐναγούσης Δομνίκης Ἴτσου Κῶτε Μομήρωφτσι τὸ γένος Ἀθ Νίτσα ὡς νόμιμον καὶ ἀποδεδειγμένην.

Β) Κηρύσσει τὸν μεταξὺ τῶν διαδίκων γάμον διαλυτέον ἐξ ὑπαιτιότητος τοῦ ἐναγομένου Ἴτσου Κῶτε Μομήρωφτσι.

Γ) Διατάσσει τὴν ἐν δύσιν ἀλλεπαλλήλοις ἀριθμοῖς δημοσίευσιν τοῦ διατακτικοῦ τῆς παρούσης ἀποφάσεως ἐν τῇ ἐν Κων)πόλει ἐκδιδομένῃ ἐφημερίδι «Ἐκκλησιαστικῇ Ἀληθείᾳ»

Δ) Παρέχει αὐτῷ τὰς ὑπὸ τοῦ νόμου ὁριζομένας προθεσμίας πρὸς χρῆσιν τῶν ἐνδίκων κατὰ τῆς ἀποφάσεως ταύτης μέσων καὶ

Ε) Ἐπιτίθησιν αὐτῷ ὡς ὑπαιτίῳ τῆς διαζεύξεως τὰ δικαστικὰ ἔξοδα καὶ τέλη τῆς τε παρούσης ἀποφάσεως καὶ τῶν σχετικῶν πρακτικῶν καὶ δικογράφων, ἔτι δὲ καὶ τῶν διαζευκτηρίων ἐγγράφων συμποσούμενα εἰς γρόσια τετρακόσια πεντήκοντα(450) προκαταβαλλόμενα δὲ ὑπὸ τοῦ ἐπισπεύδοντος.

Ἐν Μοναστηρίῳ, τῇ 1ῃ Μαΐου 1900.

Ὁ Πρόεδρος 1

† Ὁ Πελαγωνείας ΑΜΒΡΟΣΙΟΣ

Ὁ Γραμματεὺς

καὶ ἀ α·

Α· Ι. Νέτσος

Ὁ ὑπεύθυνος Ι. Δ. ΤΑΝΤΑΛΙΔΗΣ

ΕΚ ΤΟΥ ΠΑΤΡΙΑΡΧΙΚΟΥ ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟΥ.

ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΗ ΑΛΗΘΕΙΑ

ΕΒΔΟΜΑΔΙΑΙΟΝ ΔΕΛΤΙΟΝ

ΕΚΔΙΔΟΜΕΝΟΝ ΚΑΤΑ ΠΑΡΑΣΚΕΥΗΝ

ΕΤΟΣ Κ'. ΕΝ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΕΙ, 28 ΙΟΥΛΙΟΥ 1900 **ΑΡΙΘ. 30**

ΔΙΕΥΘΥΝΟΥΣΑ ΕΠΙΤΡΟΠΗ

† Ὁ Γρεβενῶν **ΔΩΡΟΘΕΟΣ** (πρόεδρος)
† Ὁ Μέγας Πρωτοσύγκελλος ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΣ
† Ὁ Ἀρχιγρ. τῆς Ἱ. Συνόδου ΦΩΤΙΟΣ (ταμίας)
† Ὁ Μέγας Ἀρχιδιάκονος ΛΑΥΡΕΝΤΙΟΣ
ΧΡ. ΠΑΠΑ-Ι-ΩΑΝΝΟΥ (γραμματεύς)

ΣΥΝΔΡΟΜΗ ΕΤΗΣΙΑ

καθ' ὅλον τὸ ὀθωμαν. κράτος μετζίτια ἀργ. **5**
διὰ τὸν κατώτερον κλῆρον καὶ τοὺς δημοδιδασκ. **3**
ἐν τῷ ἐξωτερικῷ φράγκα χρυσᾶ **25**

ἐξαμηνιαῖα τὰ ἡμίσυ

Ἡ Συνδρομὴ προκαταβάλλεται

Αἱ συνδρομαὶ ἄρχονται τὴν 1 Ἰανουαρίου

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Ἐκκλησιαστικὰ χρονικά—Σύντομος ἀπαρίθμησις καὶ ἀνατροπὴ τῶν καινοτομιῶν τῆς παπικῆς ἐκκλησίας καὶ ἰδίᾳ τοῦ πρωτείου τοῦ Ρώμης—Κοινοποιήσεις.

ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΑ ΧΡΟΝΙΚΑ

Γάμοι τοῦ βασιλέως τῆς Σερβίας Ἀλεξάνδρου. Ἐπὶ τοῖς ἐν Βελιγραδίῳ τῇ παρελθούσῃ Κυριακῇ τελεσθεῖσι γάμοις τῆς Α. Μ. τοῦ βασιλέως τῆς Σερβίας Ἀλεξάνδρου μετὰ τῆς Δράγας Μασίν, ἡ Α. Θ. Π. ὁ Οἰκουμενικὸς Πατριάρχης διεβίβασε πρὸς τὸ βασιλικὸν ζεῦγος τὸ ἑπόμενον συγχαρητήριον τηλεγράφημα :

Τῇ Αὐτοῦ Μεγαλειότητι

ΑΛΕΞΑΝΔΡΩι Α'.

Βασιλεῖ τῆς Σερβίας

Ἐπὶ τῷ αἰσίῳ γεγονότι τῶν βασιλικῶν γάμων, παρακαλοῦμεν τὴν Ὑμετέραν Μαγαλειότητα μετὰ τῆς περὶ ἡμᾶς ἱερᾶς Συνόδου, ἵνα ἀποδεχθῇ τὰ ἡμέτερα ἐνθερμα συγχαρητήρια, τὰς διαπύρους ἡμῶν εὐχὰς ὑπὲρ τῆς εὐημερίας τῆς βασιλευούσης δυναστείας καὶ τὴν πατριαρχικὴν ἡμῶν εὐλογίαν, ἣν ἀπονέμομεν καὶ τῇ Αὐτῆς Μεγαλειότητι τῇ Βασιλίσσῃ τῆς Σερβίας.

Κύριος ὁ Θεὸς διαφυλάττοι τὰς Ὑμετέρας Βασιλικὰς Μεγαλειότητας καὶ τὸ ὀρθόδοξον καὶ εὐσεβέστατον Κράτος τῆς Σερβίας.

Ὁ Οἰκουμενικὸς Πατριάρχης ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ

22 Ἰουλίου 1900.

Εἰς τὸ ἀνωτέρω τηλεγράφημα ἡ Α. Μ. ὁ βασιλεὺς τῆς Σερβίας ἀπήντησεν ὡς ἑξῆς :

Τῇ Αὐτοῦ Θειοτάτῃ Παναγιότητι

τῷ Οἰκουμενικῷ Πατριάρχῃ

Βαθέως συγκεκινημένοι ἐκ τῶν φιλοφρόνων εὐχῶν, ἃς ἡ Ὑμετέρα Παναγιότης καὶ ἡ ἁγία Σύνοδος ἀπευθύνετε ἡμῖν, ἡ Βασίλισσα καὶ ἐγώ, ἀνατιθέντες ἑαυτοὺς εἰς τὰς Ὑμετέρας ἁγίας εὐχάς, διαβιβάζομεν Ὑμῖν τὰς θερμοτάτας ἡμῶν εὐχαριστίας μετὰ τῆς διαβεβαιώσεως περὶ τῆς εἰλικρινοῦς ἀγάπης ἐμοῦ τε καὶ τοῦ ὀρθοδόξου λαοῦ Μου πρὸς τὴν Ὑμετέραν Παναγιότητα.

ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ

Αὐθημερὸν ἡ Α. Θ. Παναγιότης διὰ τῶν πανοσιολογιωτάτων Μ. Πρωτοσυγκέλλου Χρυσοστόμου καὶ ἀρχιγραμματέως τῆς ἱερᾶς Συνόδου Φωτίου οἵτινες καὶ παρέστησαν εἰς τὴν ἐν τῇ σερβικῇ πρεσβείᾳ γενομένην ἐπίσημον ἐκκλησιαστικὴν τελετὴν διεβίβασε τὰς ἐπὶ τῷ αἰσίῳ τούτῳ γεγονότι πατριαρχικὰς αὐτοῦ εὐχὰς καὶ εὐλογίας καὶ τῇ Α. Ε. τῷ ἐνταῦθα πρεσβευτῇ τῆς Σερβίας Μιγιάτοβιτς.

—*Μοναστηριακαὶ γαῖαι.*—Μετὰ τὸ διάλειμμα τῆς συνοδικῆς συνεδρίας τῆς παρελθούσης Τρίτης ἡ ὑπὸ τοῦ Δ. Ε. Μ. Συμβουλίου ἐσχάτως διορισθεῖσα ἐπιτροπὴ συγκειμένη ἐκ τοῦ σεβασμ. ἁγίου Μαρωνείας Ἰωακεὶμ καὶ τῶν ἀξιοτίμων Ι. Βιθυνοῦ, Γ. Μελαχρινοῦ, Κ. Κωνσταντινίδου καὶ Ι. Μαμοπούλου πρὸς μελέτην ζητήματος ἀφορῶντος μοναστηριακάς τινας γαίας ἀντήλλαξε σκέψεις περὶ τούτου. Τὰς σκέψεις δὲ ταύτας διατυπώσασα ἐν σχεδίῳ ὑπέβαλεν εἰς τὴν ἔγκρισιν τῶν δύο Σωμάτων, ἅπερ καὶ ἐνέκριναν αὐτό.

Χθὲς δὲ τετραμελὴς ἐπιτροπὴ συγκειμένη ἐκ τῶν σεβασμιωτάτων ἁγίων συνοδικῶν Κορυτσᾶς Γερβασίου καὶ Γρεβενῶν Δωροθέου καὶ τῶν ἐκ τῶν μελῶν

τοῦ Δ. Ε. Μ. Συμβουλίου ἀξιοτίμων κκ. Κωνσταντίνου Κωνσταντινίδου καὶ Ἰωάν. Μαμοπούλου μεταβᾶσα εἰς τὴν Ὑψ. Πύλην ἅμα μὲν ἐπέδωκε τῇ Α. Υ. τῷ μεγάλῳ Βεζύρῃ ταχρίριον ἀφορῶν τὸ ζήτημα τῶν μοναστηριακῶν τούτων γαιῶν, ἅμα δὲ ἐξέθετο καὶ προφορικῶς τῇ Α. Υ. πάσας τὰς σχετικὰς πρὸς τὸ ζήτημα λεπτομερεστέρας πληροφορίας.

Ἡ Α. Ὑψηλότης φιλοφρόνως δεξαμένη τὴν ἐπιτροπὴν καὶ ἐπισταμένως ἀκούσασα ἐνετείλατο ἀμέσως τὰ δέοντα πρὸς περιφρούρησιν τῶν ἐπὶ τῶν εἰρημένων γαιῶν ἀπαραγράπτων δικαιωμάτων τῶν οἰκείων Μονῶν.

—*Ἡ ἁγία καὶ ἱερὰ Σύνοδος.*—Τῆς Α. Θ. Π. οἰκουρούσης ἐντολῇ ἰατρικῇ, τῶν συνοδικῶν συνεδριῶν τοῦ παρελθόντος Σαββάτου καὶ τῆς προχθὲς Τρίτης προήδρευσε καὶ αὖθις ὁ πρῶτος τῇ τάξει τῶν ἁγίων συνοδικῶν σεβασμιώτατος μητροπολίτης Δέρκων Καλλίνικος.

—*Πατριαρχικαὶ προσρήσεις.* — Ἐντολῇ τῆς Α Θ. Π. τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου ὁ πανοσιολογιώτατος Μ. Πρωτοσύγκελος Χρυσόστομος μεταβὰς τῇ παρελθούσῃ Κυριακῇ εἰς Πρίγκηπον διηρμήνευσε τὰς πατριαρχικὰς εὐχὰς καὶ προσρήσεις τῇ εὐγενεστάτῃ κ. Ἑλένῃ Γ. Ζαρίφῃ ἐπὶ τῇ αἰσίᾳ ἐκ τῆς ἀλλοδαπῆς εἰς τὴν πόλιν ἡμῶν ἐπανόδῳ αὐτῆς.

Τῇ αὐτῇ Κυριακῇ ὁ πανοσιολογιώτατος Μ. Ἀρχιδιάκονος Λαυρέντιος ἐπισκεψάμενος τὸν ἐρίτιμον ὁμογενῆ Λεωνίδαν Ζαρίφην κατ' ἐντολὴν τῆς Α. Θ. Π. ηὔξατο αὐτῷ τὰ εἰκότα ἐπὶ τῇ αἰσίᾳ ἐπανόδῳ αὐτοῦ ἐκ τῆς Ἑσπερίας. Εἶτα ἡ Α. Πανοσιολογιότης ἐπεσκέψατο καὶ τὸν ἐρίτιμον ὁμογενῆ Δημοσθένη Εὐγενίδην διαπυθόμενος τὰ περὶ τῆς ὑγείας τῆς συζύγου αὐτοῦ καὶ τῆς θυγατρὸς αὐτοῦ κυρίας Ἀλκηστίδος.

— *Μητροπολίτης Ἀδριανουπόλεως.*—Τῆς συνοδικῆς συνεδρίας τοῦ παρελθόντος Σαββάτου καὶ τῆς Τρίτης ἀπῆν ἕνεκα πένθους ὁ ἐκ τῶν ἁγίων συνοδικῶν σεβασμιώτατος μητροπολίτης Ἀδριανουπόλεως Κύριλλος.

—*Μητροπολίτης Βάρνης καὶ Γάρου καὶ Χώρας.*— Οἱ πανιερώτατοι μητροπολῖται Βάρνης Πολύκαρπος καὶ Γάνου καὶ Χώρας Κωνσταντῖνος ἤγγειλαν τῇ Ἐκκλησίᾳ ὅτι αἰσίως ἀφίκοντο εἰς τὰς ἑαυτῶν ἐπαρχίας, τυχόντες ἐγκαρδίου ὑποδοχῆς.

— *Μονὴ Εἰκοσιφοινίσσης.* — Ἐν τῇ συνοδικῇ συνεδρίᾳ τῆς προπαρελθούσης Τρίτης ἐλήφθησαν ὑπ' ὄψει οἰκονομικαί τινες παρατηρήσεις καὶ σκέψεις τοῦ ἐν Σερβίᾳ μὲν ἐγκατεστημένου, ἐξ Ἀλιστράτης δὲ τῆς ἐπαρχίας Δράμας ὁρμωμένου ὁμογενοῦς Εὐαγγέλου Θωμᾶ, ὅστις, ὡς προηγγείλαμεν, κατὰ τὸν παρελθόντα Ἀπρίλιον δι' ἐπιστολῆς αὐτοῦ πρὸς τὴν Α. Θ. Π., πλήρους υἱικῶν, καὶ φιλοστόργων αἰσθημάτων, εἶχε δηλώσῃ τὸν πόθον ἵνα διὰ δανείου ἐπὶ ἐλαχίστῳ τόκῳ συντελέσῃ εἰς τὴν ἀπαλλαγὴν τῆς Ἱ. Πατριαρχ. καὶ Σταυροπηγιακῆς Μονῆς τῆς Εἰκοσιφοινίσσης ἀπὸ τῶν χρεῶν αὐτῆς.

Ἤδη ὁ φιλογενὴς ἀνὴρ μεταβὰς αὐτοπροσώπως πρό τινος εἰς τὴν ἱερὰν Μονὴν καὶ ἐκ τοῦ σύνεγγυς τὴν οἰκονομικὴν κατάστασιν αὐτῆς μελετήσας διὰ νέου γράμματος αὐτοῦ ἐδήλωσε τῇ Α. Θ. Παναγότητι ὅτι χορηγεῖ τὸ πρὸς ἀπαλλαγὴν τοῦ εἰρημένου σκηνώματος ἀπὸ τῶν μᾶλλον καταπειγουσῶν ὀφειλῶν δάνειον ἐκχιλίων ὀθωμανικῶν λιρῶν καὶ τριακοσίων εἰκοσαφράγκων ἐπὶ ἐπιτοκίῳ 6 % καὶ διατίθησιν τοὺς τόκους αὐτοῦ ὑπὲρ τῶν σχολῶν τῆς κωμοπόλεως Ἀλιστράτης, ἰδιαιτέρας αὐτοῦ πατρίδος, ζητήσας ἅμα ὅπως οἱ προταθέντες οὗτοι ὅροι ὀχυρωθῶσι διὰ τοῦ προσήκοντος Πατριαρχικοῦ Σιγιλλιώδους γράμματος.

Ἡ ἁγία καὶ ἱερὰ Σύνοδος ἀποδεξαμένη τὰ ὑποβληθέντα ὡς καὶ τινας ἄλλας οἰκονομικὰς παρατηρήσεις τοῦ εὐσεβοῦς τέκνου, ἐξέδωκε τὸ αἰτηθὲν Πατριαρχικὸν Σιγιλλιῶδες γράμμα, ἅμα δὲ ἀπολύτασα τῶν καθηκόντων αὐτοῦ τὸν τέως ἡγούμενον τῆς Μονῆς ἀρχιμανδρίτην Μακάριον Σκλαβίδην τὸ μὲν διώρισε τοιοῦτον τὸν ἐκ τῶν Πατέρων αὐτῆς ἀρχιμανδρίτην Βασιανόν, τὸ δὲ κατήρτισε τετραμελῆ ἐπιτροπὴν ἀπαρτιζομένην ἐκ τῶν ἐγκρίτων ἐπαρχιωτῶν Β. Βογιατζῆ, Δ. Μουζᾶ, Μερκουρίου Κωνσταντινίδου καὶ Γεωργίου Στυλιανοῦ, ἥτις ἀπὸ κοινοῦ μετὰ τοῦ ἐπόπτου τῆς Μονῆς καὶ τοῦ ἡγουμένου θέλει ἐργάζεσθαι ὑπὲρ τῆς οἰκονομικῆς καταστάσεως τοῦ εὐαγοῦς σκηνώματος.

Τῷ εὐσεβεῖ ἀνδρὶ Εὐαγγέλῳ Θωμᾷ ἐξεφράσθη καὶ αὖθις ἡ πλήρης εὐαρέσκεια τῆς Μητρὸς Ἐκκλησίας ἐπὶ τοῖς φιλοστόργοις τούτοις αἰσθήμασιν αὐτοῦ.

—*Χειροτονία Κλαυδιουπόλεως.*— Τῇ παρελθούσῃ Κυριακῇ ἐγένετο ἐν τῷ ἐν Μ. Ρεύματι τοῦ Βοσπόρου ἱερῷ ναῷ τῶν Παμμεγίστων Ταξιαρχῶν ἡ εἰς ἀρχιερέα χειροτονία τοῦ θεοφιλεστάτου ἐψηφισμένου Κλαυδιουπόλεως Μιχαὴλ ἱερουργούντων τῶν σεβασμιωτάτων ἁγίων συνοδικῶν Βερροίας Κωνσταντίου, Σηλυβρίας Κωνσταντίου, καὶ Ἐλευθερουπόλεως Διονυσίου, πολλοῦ εὐσεβοῦς παρισταμένου ἐκκλησιάσματος.

Μετὰ τὴν ἀπόλυτιν ἡ Α. Θεοφιλία διανείμασα τὸ ἀντίδωρον τῷ ἐκκλησιάσματι ἐδέξατο τὰ συγχαρητήρια τῶν τε σεβασμιωτάτων ἁγίων συνοδικῶν καὶ πολλῶν ἄλλων ἐγκρίτων φίλων αὐτῆς.

—*Ἐπισκέψεις.* — Τῷ παρελθόντι Σαββάτῳ ἐπεσκέψατο τὴν Α. Θ. Π. ὁ ἐρίτιμος ὁμογενὴς τραπεζίτης Δημοσθένης Εὐγενίδης.

Προχθὲς ὡσαύτως κατελθὼν εἰς τὰ Πατριαρχεῖα διηρώτησε τὰ περὶ τῆς ὑγείας τῆς Α. Θ. Π. ἡ Α. Ε. ὁ ἐνταῦθα ἐπιτετραμμένος τῶν Ρωσίας Στσέρπατσευ.

—*Μητροπολίτης Σισανίου.*—Τῷ παρελθόντι Σαββάτῳ ἀπῆλθε κατευθυνθεὶς εἰς τὴν ἐπαρχίαν αὐτοῦ ὁ πανιερώτατος μητροπολίτης Σισανίου καὶ Σιατίστης Σεραφεὶμ προπεμφθεὶς ὑπὸ ἐνίων ἁγίων συνοδικῶν καὶ πλείστων ἄλλων ἐγκρίτων κληρικῶν καὶ λαϊκῶν φίλων αὐτοῦ.

—*Θάνατος.*—Τῇ Τετάρτῃ ἀπέθανεν ἐν τῷ ἐθνικῷ Νοσοκομείῳ ὁ ἐκ τῶν πατριαρχικῶν κλητήρων Γαβριὴλ Εὐστρατίου, ὃς ἐπὶ δεκατετραετίαν περίπου μετ' ἀφοσιώσεως ἐκπληρῶν τὰ καθήκοντα ἠγαπᾶτο παρ' ἁπάντων τῶν ἐν τοῖς Πατριαρχείοις διὰ τὸ μειλίχιον τοῦ χαρακτῆρος.

ΣΥΝΤΟΜΟΣ ΑΠΑΡΙΘΜΗΣΙΣ ΚΑΙ ΑΝΑΤΡΟΠΗ ΤΩΝ ΚΑΙΝΟΤΟΜΙΩΝ ΤΗΣ ΠΑΠΙΚΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΚΑΙ ΙΔΙΑΙ ΤΟΥ ΠΡΩΤΕΙΟΥ ΤΟΥ ΡΩΜΗΣ

Καίτοι δὲ τῷ 476 ἡ Δυτικὴ Ῥωμαϊκὴ Αὐτοκρατορία περιῆλθεν εἰς τὰς χεῖρας τῶν βαρβάρων Λογγοβάρδων, οὐχ ἧττον ὅμως τὸ φιλοπόλεμον καὶ βάρβαρον τοῦτο ἔθνος, ἀσπασθὲν τὸν Χριστιανισμὸν κατέστη πειθήνιον ὄργανον πρὸς πραγμάτωσιν τῶν παπικῶν βουλῶν. Τὸν Η' αἰῶνα Παπῖνος ὁ Μικρὸς ἐκλεγεὶς ὑπὸ τοῦ φραγκικοῦ λαοῦ βασιλεὺς τῶν Φράγκων καὶ χρισθεὶς εἰς τὸ ἀξίωμα τοῦτο ὑπὸ τοῦ πάπα Στεφάνου τοῦ Γ'. πρὸς ἀμοιβὴν τῶν πρὸς τὴν οἰκογένειαν αὐτοῦ παπικῶν ὑπηρεσιῶν ἀφήρπασεν ἀπὸ τῶν λομβαρδῶν μέρος τῆς Ἰταλίας, ἐν ᾧ περιείχετο καὶ ἡ Ῥώμη, καὶ ἔδωκεν αὐτὸ εἰς τὸν ἐπίσκοπον Ῥώμης, ὡς δῶρον φραγκικὸν πρὸς τὸν Ἀπόστολον Πέτρον. Διὰ τῆς πράξεως ταύτης τοῦ Παπίνου ἐτέθησαν αἱ βάσεις τῆς ἀνεξαρτήτου κοσμικῆς ἐξουσίας τῶν παπῶν, τῆς ὁποίας οὗτοι ἐστερήθησαν μόλις κατὰ τοὺς καθ' ἡμᾶς χρόνους ὑπὸ τοῦ γενναίου καὶ φιλοπάτριδος τῆς Σαρδηνίας βασιλέως Βίκτορος Ἐμμανουὴλ (1870). Ἐν τῷ μεταξὺ τὰ τῆς Δυτικῆς Εὐρώπης ἔθνη, οἷον Ἱσπανοί, Γάλλοι, Γερμανοὶ καὶ λοιποὶ δεχθέντες ἐκ τῆς Ῥώμης τὴν χριστιανικὴν πίστιν καὶ εὑρισκόμενοι ἐν ἀγροϊκῳ καὶ βαρβάρῳ τότε καταστάσει εὐκόλως ἠδύναντο νὰ παραδεχθῶσι καὶ πράγματι παρεδέχθησαν, ὅτι ὁ τῆς Ῥώμης ἐπίσκοπος εἶνε ὁ διάδοχος τοῦ πρωτοκορυφαίου τῶν Ἀποστόλων, ὁ ἀντιπρόσωπος τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ ἐπὶ τῆς γῆς καὶ ὁ ἀρχηγὸς πάντων τῶν ἐπισκόπων τοῦ κόσμου· ἐνισχύοντο δὲ ἐν τῇ πίστει αὐτῶν ταύτῃ τὰ νεοφώτιστα καὶ ἀπαίδευτα ἔθνη τῆς Δύσεως διὰ τῆς σκοπίμου συντάξεως καὶ δημοσιεύσεως πλείστων ὅσων νόθων ἐγγράφων, οἷον ψευδοδεκρεταλίων, δωρητηρίων γραμμάτων, καὶ τὸ παρατολμότατον, ἀμέσου ἀλληλογραφίας τῶν παπῶν μετὰ τοῦ Ἀποστόλου Πέτρου !!! Κατ' ὃν δὲ χρόνον τὸ πατριαρχεῖον τῆς Ῥώμης ηὔξανε καὶ ἐξήπλου τοὺς πλοκάμους αὐτοῦ καταπληκτικῶς ὑποτάσσον ὑπὸ τὴν ἐξουσίαν αὐτοῦ καὶ ἐκχριστιανίζον νέα καὶ πολυπληθῆ βάρβαρα ἔθνη, ὁ ἀριθμὸς τῶν Ὀρθοδόξων τῆς Ἀνατολικῆς Ἐκκλησίας τέκνων σπουδαίως ἠλαττοῦτο. Αἱ πολυπληθεῖς καὶ ποικίλαι αἱρέσεις, αἵτινες ἐπὶ πολλὰς ἑκατονταετηρίδας κατετάρασσον τὰ πατριαρχεῖα τῆς Ἀνατολῆς, καίπερ τὰ μάλιστα συντελέσασαι πρὸς ἀκριβέστερον καθορισμὸν τῶν δογμάτων τῆς πίστεως, ἀπέσπασαν ὅμως ἀπὸ τῶν κόλπων αὐτῶν ἀχανεῖς χριστιανικὰς χώρας καὶ ἀρκετὰ ἑκατομμύρια ἐκ τοῦ πληρώματος αὐτῶν. Οὕτω κατὰ τὸν Ζ' αἰῶνα ἐν τῇ ἄλλοτε περιφανεῖ καὶ μεγίστῃ Ἐκκλησίᾳ τῆς Αἰγύπτου ὑπῆρχον μόνον τριακόσιαι χιλιάδες Ὀρθοδόξων, ἐν ᾧ ὁ ἐν αὐτῇ ἀριθμὸς τῶν αἱρετικῶν μονοφυσιτῶν ἀνήρχετο εἰς τὸ στρογγύλον ποσὸν τῶν ἓξ ἑκατομμυρίων· ἀφ' ἑτέρου δὲ κατ' ἀρχὰς μὲν οἱ πυρολάτραι Πέρσαι, ἀργότερον δὲ οἱ πολεμικοὶ Ἄραβες ἁφήρπαζον ἀλληλοδιαδόχως τὰς ἀκμαιοτέρας καὶ χριστιανικωτέρας ἐπαρχίας τοῦ Βυζαντίου κράτους.

Ἐπιβαλὼν τὴν ἰδίαν κυριαρχίαν ἐν τῇ Δυτικῇ Εὐρώπῃ καὶ ἐπωφελούμενος τῶν δεινοπαθημάτων τῶν Ἐκκλησιῶν τῆς Ἀνατολῆς ὁ τῆς Ῥώμης πατριάρχης ἐντονώτερον καὶ συστηματικώτερον ἤρχισε νὰ ἀπαιτῇ τὴν εἰς αὐτὸν ὑποταγήν των, ἐκτὸς τοῦ τῆς Κωνσταντινουπόλεως. Αἱ τελευταῖαι ὅμως αὗται οὐ μόνον οὐδεμίαν προσοχὴν ἔδιδον εἰς τὰς ὅλως κοσμικὰς καὶ μέχρι τινὸς γελοίας ἀπαιτήσεις αὐτοῦ, ἀλλὰ καὶ ἐνεκάλουν αὐτὸν ἐπὶ ἐνόχῳ διαστροφῇ τῆς ἀρχαίας ὁμολογίας τῆς Ὀρθοδόξου πίστεως. Αἱ μεταξὺ τῶν Χριστιανῶν τῆς Ἀνατολῆς καὶ τῆς Δύσεως ἔριδες μεγάλως ἐπετάθησαν κατὰ τὸν Θ' αἰῶνα, ἐπὶ τῆς πατριαρχείας δηλονότι ἐν μὲν τῇ Κωνσταντινουπόλει τοῦ προμάχου τῆς Ὀρθοδοξίας, τοῦ φωτωνύμου καὶ σοφωτάτου Φωτίου, ἐνδὲ τῇ Ῥώμῃ τοῦ ἀλαζόνος καὶ τυραννικοῦ Νικολάου τοῦ Αου. Εἶνε ἀληθές, ὅτι ἀπὸ τοῦ Δου αἰῶνος οὐχὶ ἅπαξ ἐκηρύχθη σχίσμα μεταξὺ τῶν Ἐκκλησιῶν τῆς Ἀνατολῆς καὶ τῆς Δύσεως· ἀλλὰ μετὰ τὴν τελευτὴν τῶν μᾶλλον φιλοδόξων παπῶν, τῶν κυρίων αἰτίων τῶν σχισμάτων καὶ ταραχῶν, οἱ διάδοχοι αὐτῶν παντὶ τρόπῳ ἐφρόντιζον, ὅπως συνάπτωσι καὶ πάλιν τὰς διακοπτομένας σχέσεις καὶ ἔρχωνται εἰς ἐκκλησιαστικὴν ἐπικοινωνίαν μετὰ τῶν Ἀνατολικῶν Ἐκκλησιῶν. Τοιαύτην ἔκβασιν ἐλάμβανον τὰ ἑκάστοτε ἀναφυόμενα σχίσματα τῶν Ἐκκλησιῶν ἕως ὅτου περὶ τὰ μέσα τοῦ ΙΑου αἰῶνος, τῷ 1054 ἀκριβῶς, ἐπὶ τοῦ Κωνσταντινουπόλεως Μιχαὴλ τοῦ Κηρουλαρίου καὶ

τοῦ πάπα Ῥώμης Λέοντος τοῦ Θ'. ἐπῆλθεν ἡ ὁριστικὴ διαίρεσις καὶ τὸ ὑπὸ πᾶσαν ἔποψιν λυπηρὸν μεταξὺ τῶν Ἐκκλησιῶν τῆς Ἀνατολῆς καὶ τῆς Δύσεως σχίσμα· ἀπὸ τῆς ἐποχῆς δὲ ταύτης μέχρι τῆς σήμερον, καίτοι κατεβλήθησαν πολλαὶ ἑκατέρωθεν προσπάθειαι, οὐχ ἧττον ὅμως ἡ ἐπιθυμητὴ ἕνωσις τῶν Ἐκκλησιῶν ἄχρι τῆς ὥρας δὲν κατωρθώθη.

Ἀποτυχόντες ἐν τῷ ἔργῳ τῆς ὑποταγῆς τῶν Ἀνατολικῶν Ἐκκλησιῶν οἱ πάπαι ἤρχισαν νὰ ἐμπνέωσιν εἰς τὰ ὑπὸ τὴν πνευματικὴν αὐτῶν ἐξουσίαν διατελοῦντα χριστιανικὰ τῆς Δύσεως ἔθνη τὴν ἀντιχριστιανικὴν ἰδέαν, ὅτι οὗτοι, ὡς ἀντιπρόσωποι τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ, τοῦ βασιλέως τῶν βασιλέων, ἔχουσιν ἐξουσίαν καὶ ἐπὶ τῶν βασιλέων τῆς γῆς· δι' ἐπιτυχοῦς δὲ καὶ εὐκαίρου ἀναμίξεως εἰς τὰς ὑποθέσεις καὶ σχέσεις τῶν κοσμικῶν ἡγεμόνων πρὸς ἀλλήλους εἰς τοσοῦτον ἰσχύος ἀφίκοντο, ὥστε κατὰ τὸν ΙΓ'. αἰῶνα ἀπροκαλύπτως ἐκήρυξαν ἑαυτοὺς ἄρχοντας τῶν κοσμικῶν ἡγεμόνων καὶ βασιλέων, οἵτινες, κατὰ τὰς θεωρίας αὐτῶν, διετέλουν ἐν τοιαύτῃ πρὸς τοὺς πάπας σχέσει, ἐν ὁποίᾳ ἡ Σελήνη πρὸς τὸν Ἥλιον. Διὰ τῶν θεωριῶν τούτων οἱ πάπαι κατώρθωσαν ὅπως ἐπὶ τρεῖς σχεδὸν ἑκατονταετηρίδας διαθέτωσι κατὰ τὸ δοκοῦν τὰ ἡγεμονικὰ στέμματα· τὸ κακὸν δὲ ἐξηκολούθησε μέχρι τοῦ ΙΣΤ'. αἰῶνος, ὁπότε οἱ τῆς Εὐρώπης ἡγεμόνες ἀφυπνισθέντες ὑπὸ τοῦ μεταρρυθμιστικοῦ πνεύματος τῆς ἐποχῆς ἐκείνης ἤρχισαν νὰ ἀποκρούωσι τὴν ἀνάμιξιν τῶν παπῶν εἰς τὰς κοσμικὰς αὐτῶν ὑποθέσεις καὶ σχέσεις. Τῷ 1517 Μαρτῖνος ὁ Λούθηρος μὴ δυνάμενος πλέον νὰ ἀνέχηται τὰς καταχρήσεις τοῦ παπικοῦ κλήρου ἐξηγέρθη κατὰ τῆς Δυτικῆς ἐν γένει Ἐκκλησίας· ὑποστηριζόμενος δὲ ὑπὸ τῶν ἡγεμόνων τῆς Γερμανίας, οἵτινες ἦσαν λίαν δυσηρεστημένοι κατὰ τῶν παπικῶν, συνεπείᾳ ἰδίᾳ τῶν φιλοδόξων καὶ κοσμικῶν αὐτῶν ἀξιώσεων, ἀπέσπασε διὰ παντὸς ἀπὸ τοῦ σώματος τῆς Ῥωμαϊκῆς Ἐκκλησίας τὰ βορειοδυτικὰ κράτη τῆς Εὐρώπης. Μετὰ ταῦτα, πολλὰς τὰς ἀφορμὰς παρασχόντος τοῦ ἀδιορθώτου δυτικοῦ ρωμαϊκοῦ κλήρου, ἐνεφανίσθη ἐν τῇ Δύσει ἐν ὅλῃ τῇ εἰδεχθεῖ αὐτῆς μορφῇ διὰ τοῦ θεομισοῦς Βολταίρου ἡ *ἀπιστία*, ἥτις μετ' ἰδιαζούσης δυνάμεως καὶ ἀγριότητος ἀπεκαλύφθη κατὰ τὸν ΙΗ'. αἰῶνα ἐν τῇ ἄλλοτε εὐσεβεστάτῃ παπικῇ Γαλλίᾳ, ἐκ τῆς ὁποίας, ὡς ἀπὸ θολερᾶς πηγῆς, διεχύθη καθ' ἅπασαν τὴν λοιπὴν Εὐρώπην. Τὰ ἐκ τῆς κοσμικῆς τῶν παπῶν ἐξουσίας ἀπορρέοντα κακὰ ἐξηκολούθουν δίκην ἐπιδημιακῶν νόσων καταμαστίζοντα τὴν Δύσιν μέχρι τῶν μέσων τῆς παρούσης ἑκατονταετηρίδος, ὁπότε ὑπὸ τῆς Ἰταλικῆς κυβερνήσεως ἐτέθη τέρμα εἰς τὴν κοσμικὴν ἐξουσίαν τοῦ Ῥωμαίου ἀρχιερέως διὰ τῆς καταργήσεως τοῦ παπικοῦ κοσμικοῦ κράτους καὶ τῆς ἀναδείξεως τῆς Ῥώμης ὡς πρωτευούσης τοῦ Ἰταλικοῦ βασιλείου.

Καθ' ὃν ὅμως χρόνον τὰ τοιαῦτα διεδραματίζοντο ἐν τῇ Δύσει ὁ Κύριος ἠρέμα καὶ κατὰ μικρὸν ἐνίσχυε τὴν Ἀνατολικὴν Ὀρθόδοξον Ἐκκλησίαν διὰ τῆς ἐπιστροφῆς εἰς τὴν Ὀρθοδοξίαν τῶν σλαβικῶν λαῶν καὶ τῆς ἀνυψώσεως τῆς Ῥωσσίας εἰς μέγα καὶ ἰσχυρὸν Ὀρθόδοξον κράτος. Ὡς ἐκ τῶν ὑστέρων δὲ δείκνυται ὁ Κύριος ἐπέτρεψε μετὰ ὑπερχιλιετῆ συνεργασίαν ἀπὸ τῆς ἐμφανίσεως τοῦ Χριστιανισμοῦ τὸν χωρισμὸν τῶν δύο μεγάλων τοῦ Χριστιανισμοῦ τμημάτων πρὸς μείζονα ἔλεγχον τῆς παπικῆς Ἐκκλησίας καὶ ἔπαινον τῆς Ὀρθοδόξου Ἀνατολῆς. Καθ' ὅσον ἐν τοῖς συγγράμμασι τῶν Ἁγίων Πατέρων, ἐν τοῖς πρακτικοῖς τῶν τε Οἰκουμενικῶν καὶ τοπικῶν Συνόδων, ἐν τοῖς ἔργοις τῶν πολιτικῶν ἱστορικῶν καὶ ἐν διαφόροις ἐκκλησιαστικοῖς ἱστορικοῖς μνημείοις, ἅτινα ἀπὸ τῆς ἱδρύσεως τῆς Χριστιανικῆς Ἐκκλησίας μέχρι τοῦ ἐπιτήμου τῶν δύο ἀδελφῶν ἐκκλησιῶν σχίσματος ἐνεφανίσθησαν εὑρίσκομεν μέγιστον ἀριθμὸν ἰσχυρῶν καὶ ἐπισήμων γραπτῶν ἀποδείξεων τῆς ἐλευθερίας καὶ ἀνεξαρτησίας τῶν Ἁγίων τῆς Ἀνατολῆς Ἐκκλησιῶν ἀπὸ τοῦ τῆς Ῥώμης πάπα. Οὐδεμία δ' ἀνθρωπίνη διάνοια, ὅσον ἐλαστικὴ καὶ ἂν ὑποτεθῇ, δύναται διὰ σοφισμάτων νὰ ἐπισκοτίσῃ καὶ διαστρέψῃ ὑπὲρ τοῦ παπισμοῦ τὴν τόσον μεγαλόφωνον χιλιετῆ ἱστορίαν ἁπάσης τῆς Οἰκουμενικῆς Ἐκκλησίας. Τὸ γεγονός, ὅτι ὁ ἀριθμὸς τῶν ὀπαδῶν τῆς Ῥωμαϊκῆς Ἐκκλησίας ὑπερβαίνει τὰ διακόσια ἑκατομμύρια, ἐν ᾧ ὁ τῶν τῆς Ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας μελῶν μόλις ἀνέρχεται εἰς ἑκατὸν ἑκατομμύρια· τὸ γεγονὸς δηλονότι, ὅτι τὰ τῆς Δυτικῆς Ἐκκλησίας τέκνα διπλασίως ὑπερτεροῦσι κατὰ τὸν ἀριθμὸν τὰ τῆς Ἀνατολικῆς, δὲν δύναται νὰ χρησιμεύσῃ ὡς ἐπιχείρημα ὑπὲρ τοῦ δικαίου τῆς Ῥωμαϊκῆς Ἐκκλησίας· διότι ἐκ τῆς Παλαιᾶς Διαθήκης γινώσκομεν, ὅτι ἐκ τῶν δώδεκα φυλῶν τοῦ Ἰσραὴλ αἱ δέκα ἐξέπεσον ἐκ τῆς λατρείας τοῦ ἀληθινοῦ Θεοῦ εἰς τὴν εἰδωλολατρείαν· τί λοιπὸν τὸ παράδοξον ἐὰν τοιοῦτόν τι συνέβη καὶ ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ τῆς Καινῆς Διαθήκης; Ἐν τούτοις ἡ ἡμετέρα Ὀρθόδοξος Ἀνατολικὴ Ἐκκλησία καθ' ἑκάστην ἐν καιρῷ τῆς θείας λατρείας πρὸς τοῖς ἄλλοις εὔχεται «ὑπὲρ τῆς τῶν πάντων ἑνώσεως», κατὰ συνέπειαν δὲ καὶ ὑπὲρ τῆς ὑπὸ τῆς παπικῆς Ἐκκλησίας ἀπαρνήσεως τῶν πεπλανημένων διδασκαλιῶν καὶ καινοτόμων πράξεων, καὶ ἰδίᾳ τῶν κοσμικῶν ἀξιώσεων, αἵτινες τὰ μάλιστα παρεμποδίζουσι τὸ ἔργον τῆς ἑνώσεως. Ἐν τοῖς καθ' ἡμᾶς χρόνοις, ὡς ἔχουσι τὰ πράγματα, ἡ ἐπιθυμητὴ τῶν Ἁγίων τοῦ Θεοῦ Ἐκκλησιῶν ἕνωσις φαίνεται ἀνθρωπίνως ἀδύνατος, ἀλλὰ κατὰ τὸ ἀψευδὲς τοῦ Σωτῆρος ἡμῶν λόγιον «τὰ ἀδύνατα παρὰ ἀνθρώποις δυνατά ἐστι παρὰ τῷ Θεῷ» (Λουκ. 18,27).

Ε΄.

Ἀνατροπὴ τοῦ παπικοῦ πρωτείου διὰ τῆς Ἁγίας Γραφῆς.

«Θεμέλιον ἄλλον οὐδεὶς δύναται θεῖναι παρὰ τὸν κείμενον, ὅς ἐστιν Ἰησοῦς ὁ Χριστός» (Α. Κορινθ. 3,11).

Ἐν τοῖς ἄχρι τοῦδε εἰρημένοις εἴδομεν, ὅτι ἅπασα ἡ ἐπὶ χίλια ὁλόκληρα ἔτη ἱστορία τῆς Χριστιανικῆς Ἐκκλησίας μαρτυρεῖ κατὰ τῆς κυριαρχίας τοῦ πάπα ἐπὶ πασῶν τῶν Χριστιανικῶν Ἐκκλησιῶν, καὶ ὅτι ἡ μόνη κεφαλὴ τῆς Ἐκκλησίας, ὁ Κύριος ἡμῶν ἐπέτρεψε μόνον μετὰ πάροδον τοσούτων αἰώνων τὸν χωρισμὸν τῶν Ἐκκλησιῶν πρὸς ἔλεγχον διηνεκῆ τῆς Δυτικῆς Ἐκκλησίας. Ἀλλ' οἱ θεολόγοι τῆς Δυτικῆς Ἐκκλησίας αἰσθανόμενοι τὴν ἐν τῷ ἱστορικῷ πεδίῳ ἀδυναμίαν αὐτῶν προσπαθοῦσι νὰ ἀποδείξωσι τὴν ἐπὶ τῶν λοιπῶν Χριστιανικῶν Ἐκκλησιῶν κυριαρχίαν τοῦ ἐπισκόπου τῆς Ῥώμης διὰ τῆς Ἁγίας Γραφῆς. Τὰ σπουδαιότερα δὲ χωρία τῆς Καινῆς Διαθήκης ἐφ' ὧν προσπαθοῦσιν οὗτοι νὰ στηρίξωσι τὸ πρωτεῖον τοῦ πάπα εἰσὶ δύο, ὧν τὸ μὲν λαμβάνεται ἐκ τοῦ κατὰ Ματθαῖον Εὐαγγελίου (16,18), τὸ δὲ ἐκ τοῦ κατὰ Ἰωάννην (21,15—). Κατὰ τὸ κατὰ Ἰωάννην Εὐαγγέλιον μετὰ τὴν ἀνάστασιν Αὐτοῦ ἐμφανισθεὶς ὁ Κύριος τοῖς ἑαυτοῦ μαθηταῖς παρὰ τὴν θάλασσαν τῆς Τιβεριάδος εἶπε τῷ Πέτρῳ «βόσκε τὰ ἀρνία μου» εἶτα δὲ δὶς ἐπανέλαβεν αὐτῷ «ποίμαινε τὰ πρόβατά μου.» Οἱ τῆς Ῥωμαϊκῆς Ἐκκλησίας Θεολόγοι ἐνταῦθα ὑπὸ μὲν τὰ **ἀρνία** νοοῦσι τοὺς Λαϊκοὺς Χριστιανούς, ὑπὸ δὲ τὰ **πρόβατα** τοὺς λοιποὺς ἀποστόλους, ἐκτὸς ἐννοεῖται τσῦ Πέτρου, τοὺς διαδόχους αὐτῶν ἐπισκόπους καὶ εἶτα τοὺς ἱερεῖς καὶ τὸν κλῆρον ἐν γένει. Ἀλλ' ἡ τοιαύτη ἑρμηνεία τοῦ χωρίου τούτου εἶνε οὐ μόνον αὐθαίρετος, ἀλλὰ καὶ ἀδικαιολόγητος. Οἱ ἐπισημότεροι τῶν ἀρχαίων πατέρων τῆς Ἐκκλησίας οὐ μόνον τῶν Ἀνατολικῶν, οἷον Ἰωάννης ὁ Χρυσόστομος καὶ ἄλλοι, ἀλλὰ καὶ τῶν Δυτικῶν, ὡς λ. χ. ὁ ἱερὸς Αὐγουστῖνος, ἐννοοῦσι τὸν διάλογον τοῦτον τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ μετὰ τοῦ Ἀποστόλου Πέτρου ἐν τῇ ἑξῆς ἐννοίᾳ: Ἐπειδὴ ὁ μακάριος Πέτρος, καίπερ βεβαιώσας κατὰ τὸν μυστικὸν δεῖπνον τὸν Ἰησοῦν Χριστόν, ὅτι δὲν θὰ σκανδαλισθῇ ἐπ' αὐτῷ, καὶ ἂν πάντες οἱ λοιποὶ ἀπόστολοι σκανδαλισθῶσι, ἠρνήσατο αὐτὸν τρὶς πρὸ τοῦ σωτηρίου Αὐτοῦ πάθους, διὰ τοῦτο διὰ τῶν τρὶς ἐπαναληφθέντων λόγων τοῦ Κυρίου «Σίμων Ἰωνᾶ, ἀγαπᾷς με;» καὶ «βόσκε τὰ ἀρνία μου» «ποίμαινε τὰ πρόβατά μου», ἀποκατεστάθη ἐν τῷ ἀποστολικῷ αὐτοῦ ἀξιώματι. Ὑπὸ τὰ **ἀρνία** νοοῦσι τοὺς μὴ τελείους ἐν τῷ Χριστιανικῷ βίῳ Χριστιανούς, ὑπὸ δὲ τὰ **πρόβατα** τοὺς μᾶλλον τελειοτέρους, τοὺς ἤδη προηγμένους ἐν τῷ πνευματικῷ βίῳ. Ἡ παράτολμος ἑρμηνεία τῶν νεωτέρων θεολόγων τῆς Ῥώμης, ὅτι ὁ Ἰησοῦς Χριστὸς ὑπὸ τὰ ἐμπιστευθέντα εἰς τὸν Πέτρον πρόβατα ἐνόει τοὺς λοιποὺς ἀποστόλους, ἀντιφάσκει οὐ μόνον εἰς τὸ ἱερὸν Εὐαγγέλιον, ἀλλὰ καὶ εἰς πᾶσαν ἐν γένει τὴν Καινὴν Διαθήκην. Οὕτως ὁ Κύριος ἡμῶν κατὰ τὸν ἱερὸν Ματθαῖον ἀποτεινόμενος πρὸς πάντας τοὺς Ἀποστόλους εἶπε «πορεύεσθε δὲ μᾶλλον πρὸς τὰ πρόβατα τὰ ἀπολωλότα οἴκου Ἰσραὴλ» (Ματθ. 10,6). Ὁ Αὐτὸς δὲ πᾶσι τοῖς ἑαυτοῦ Μαθηταῖς ἔδωκε τὴν ἐξουσίαν τοῦ ποιμαίνειν τὰ πρόβατα Αὐτοῦ, τ. ἔ. τοὺς Χριστιανούς, ὑποσχεθείς, ὅτι κατὰ τὴν δευτέραν ἔλευσιν Αὐτοῦ θὰ καθίσῃ πάντας αὐτοὺς ἐπὶ δώδεκα θρόνων κρίνοντας τὰς δώδεκα φυλὰς τοῦ Ἰσραήλ. Αὐτὸς ὁ Ἀπόστολος Πέτρος καὶ μετὰ τὴν Ἀνάληψιν τοῦ Σωτῆρος ἡμῶν ὡς μόνον ἀρχιποίμενα ἀνεγνώριζε τὸν Ἰησοῦν Χριστόν, ἑαυτὸν δὲ ὠνόμαζε συμπρεσβύτερον οὐ μόνον τῶν Ἀποστόλων, ἀλλὰ καὶ τῶν λοιπῶν ἐπισκόπων. «Πρεσβυτέροις τοῖς ἐν ὑμῖν, ἔγραφεν ἐν τῇ πρώτῃ αὐτοῦ Καθολικῇ ἐπιστολῇ, παρακαλῶ ἐγὼ ὁ συμπρεσβύτερος καὶ μάρτυς τῶν τοῦ Χριστοῦ παθημάτων. . . Ποιμάνατε τὸ ἐν ὑμῖν ποίμνιον τοῦ Θεοῦ, ἐπισκοποῦντες μὴ ἀναγκαστικῶς, ἀλλ' ἑκουσίως, . . . μηδ' ὡς κατακυριεύοντες τῶν κλήρων, ἀλλὰ τύποι γενόμενοι τοῦ ποιμνίου· καὶ φανερωθέντος τοῦ ἀρχιποίμενος, (τ. ἔ. τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ), κομιεῖσθε τὸν ἀμαράντινον τῆς δόξης στέφανον (5,1—4). Ἐντεῦθεν λοιπὸν οἱ ἀρχαῖοι Πατέρες τῆς Ἐκκλησίας δὲν ἠρμήνευσαν καὶ δὲν ἠδύναντο νὰ ἑρμηνεύσωσι τοὺς πρὸς τὸν Ἀπόστολον Πέτρον λόγους τοῦ Σωτῆρος περὶ τῶν ἀρνίων καὶ προβάτων ὅπως ἑρμηνεύουσιν αὐτοὺς οἱ νεώτεροι θεολόγοι τῆς Δυτικῆς Ἐκκλησίας οὐ μόνον διότι τοιαύτη ἑρμηνεία ἐναντιοῦται πρὸς τὴν Ἁγίαν Γραφήν, ἀλλὰ καὶ διότι αἱ σύγχρονοι αὐτοῖς ἐκκλησίαι τῆς Ἀνατολῆς ἐν οὐδεμιᾷ εὑρισκόμεναι ἐξαρτήσει ἀπὸ τοῦ ἐπισκόπου τῆς Ῥώμης ἦσαν τελείως ἀνεξάρτητοι ἀπ' αὐτοῦ, ὡς ἀνωτέρω ἀπεδείξαμεν.

Μετὰ τὰ ὀλίγα ταῦτα περὶ τοῦ πρώτου χωρίου ἃς εἰσέλθωμεν εἰς τὴν ἑρμηνείαν καὶ ἃς ἐπιστήσωμεν τὴν προσοχὴν ἡμῶν ἐπὶ τοῦ δευτέρου, ὅπερ κατὰ τὸ φαινόμενον ἀμεσώτερον ἅπτεται τοῦ ζητήματος καὶ παρέχει ἱκανὸν τοῖς παπισταῖς ὑλικὸν πρὸς ἐμπέδωσιν τοῦ πρωτείου τοῦ ἐπὶ τοῦ θρόνου τοῦ Ἀποστόλου Πέτρου καθημένου Ῥωμαίου ἀρχιερέως. Κατὰ τὸ τελευταῖον ἔτος τοῦ δημοσίου Αὐτοῦ κηρύγματος ὁ Ἰησοῦς Χριστός, εὑρισκόμενος εἰς τὰ ὅρια Καισαρείας τῆς Φιλίππου, ὡς διηγεῖται ὁ εὐαγγελιστὴς Ματθαῖος, ἠρώτησε τοὺς ἑαυτοῦ μαθητάς. «Τίνα μὲ λέγουσιν οἱ ἄνθρωποι εἶναι, τὸν Υἱὸν τοῦ ἀνθρώπου;» Ἀπαντῶντες δὲ «Οἱ μὲν εἶπον Ἰωάννην τὸν Βαπτιστήν· ἄλλοι δὲ Ἠλίαν· ἕτεροι δὲ Ἱερεμίαν ἢ ἕνα τῶν προφητῶν·» Τότε δὲ ὁ Κύριος λέγει αὐτοῖς. « Ὑμεῖς δὲ τίνα με λέγετε εἶναι; ἀποκριθεὶς δὲ Σίμων Πέτρος εἶπε, Σὺ εἶ ὁ Χριστὸς ὁ Υἱὸς τοῦ Θεοῦ τοῦ ζῶντος. » Ὁ δὲ Ἰησοῦς ἀπαντῶν αὐτῷ εἶπε. « Μακάριος εἶ Σίμων

βὰρ Ἰωνᾶ, ὅτι σὰρξ καὶ αἷμα οὐκ ἀπεκάλυψέ σοι, ἀλλ' ὁ Πατήρ μου ὁ ἐν τοῖς οὐρανοῖς. Κἀγὼ δέ σοι λέγω, ὅτι σὺ εἶ Πέτρος, καὶ ἐπὶ ταύτῃ τῇ πέτρᾳ οἰκοδομήσω μου τὴν Ἐκκλησίαν καὶ πύλαι ᾅδου οὐ κατισχύσουσιν αὐτῆς. Καὶ δώσω σοι τὰς κλεῖς τῆς βασιλείας τῶν οὐρανῶν καὶ ὃ ἐὰν δεήσῃς ἐπὶ τῆς γῆς, ἔσται δεδεμένον ἐν τοῖς οὐρανοῖς· καὶ ὃ ἐὰν λύσῃς ἐπὶ τῆς γῆς, ἔσται λελυμένον ἐν τοῖς οὐρανοῖς» (Ματθ. 16,13—19).

Ἐὰν λάβωμεν κεχωρισμένως καὶ καθ' ἑαυτὸ τὸ χωρίον τοῦτο, πράγματι ὁ Ἀπόστολος Πέτρος παρίσταται ὡς τοιοῦτος βράχος, ἐφ' οὗ καὶ μόνον ἔμελλε νὰ θεμελιώσῃ ὁ Σωτὴρ ἡμῶν τὴν ἑαυτοῦ Ἐκκλησίαν καὶ αὐτῷ μόνῳ θὰ παρεῖχε τὰς κλεῖς τῆς βασιλείας τῶν οὐρανῶν, πλήρη δηλονότι ἐξουσίαν ἐπὶ τῶν τέκνων τῆς Ἐκκλησίας. Ἀλλὰ κατὰ τὴν ἐπὶ μέρους ἑρμηνείαν οἱουδήποτε χωρίου τῆς Ἁγίας Γραφῆς ἀνάγκη πάντοτε νὰ ἔχωμεν ὑπ' ὄψιν τοὺς ἑξῆς δύο κυριωτέρους ἑρμηνευτικοὺς κανόνας· πρῶτον, νὰ ἐξετάζωμεν ἐὰν ἡ τοιαύτη ἢ τοιαύτη ἑρμηνεία χωρίου τινὸς εἶνε σύμφωνος πρὸς ἕτερα χωρία τῆς Ἁγίας Γραφῆς· καὶ δεύτερον, ἂν εἶνε σύμφωνος πρὸς τὴν Ἱερὰν Παράδοσιν, πρὸς τὴν διδασκαλίαν τ. ἔ. τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ καὶ τῶν Ἀποστόλων τὴν προφορικῶς παραδοθεῖσαν καὶ ἀπαραχαράκτως τηρηθεῖσαν καὶ τηρουμένην ὑπὸ τῆς Ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας. Συντόμως δ' εἰπεῖν, τὰ χωρία τῆς Ἁγίας Γραφῆς ἀνάγκη νὰ ἑρμηνεύωμεν διὰ τῆς Ἁγίας Γραφῆς καὶ τῆς Ἱερᾶς Παραδόσεως· ἄλλως διατρέχομεν τὸν κίνδυνον νὰ περιπέσωμεν εἰς μεγίστας πλάνας. Πάντες, ὡς γνωστόν, οἱ αἱρετικοὶ καὶ αὐτοὶ οἱ ἀσεβεῖς διῶκται τοῦ Χριστιανισμοῦ προσεπάθουν καὶ προσπαθοῦσι νὰ στηριχθῶσιν ἐπὶ τῆς Ἁγίας Γραφῆς, ἀποσπῶντες ἐκ τοῦ συνόλου αὐτῆς ἐπὶ μέρους χωρία, ἐνίοτε δὲ καὶ λέξεις καὶ ἑρμηνεύοντες αὐτὰ κατὰ τὰς ἐπιθυμίας τῶν πονηρῶν καρδιῶν αὐτῶν. Ὁ Σωτὴρ ἡμῶν λ. χ. λέγει ἐν τῷ Εὐαγγελίῳ « εἰ ὁ ὀφθαλμός σου ὁ δεξιός σκανδαλίζει σε, ἔξελε αὐτὸν καὶ βάλε ἀπὸ σοῦ· συμφέρει γάρ σοι, ἵνα ἀπόληται ἓν τῶν μελῶν σου καὶ μὴ ὅλον τὸ σῶμά σου βληθῇ εἰς τὴν γέενναν·» καὶ « εἰ ἡ δεξιά σου χεὶρ σκανδαλίζει σε, ἔκκοψον αὐτὴν καὶ βάλε ἀπὸ σοῦ (Ματθ. 5,29.30). Ὁποία συμφορὰ θὰ ἐνέσκηπτεν εἰς τὰς Χριστιανικὰς κοινότητας, ἐὰν αὗται κατὰ γράμμα ἐφήρμοζον τοὺς Κυριακοὺς τούτους λόγους! Καὶ ὅμως ὑπῆρξαν καὶ ὑπάρχουσι Χριστιανοί, οἵτινες ἐπὶ τῇ βάσει τῶν λόγων τούτων τοῦ Κυρίου εὐνούχισαν καὶ ἄχρι τῆς σήμερον εὐνουχίζουσιν ἑαυτούς, ἐπειδὴ ἀτυχέστως πρὸς Ἑαυτὴν καὶ τὴν Ἱερὰν Παράδοσιν ἑρμηνεύοντες τὴν Ἁγίαν Γραφὴν οὐδόλως λαμβάνουσιν ὑπ' ὄψιν, ὅτι τὸ τοιοῦτον αὐστηρῶς ἀπαγορεύεται ὑπὸ τῆς Ἐκκλησιαστικῆς Παραδόσεως καὶ δὴ τῶν ἀποστολικῶν κανόνων. « Εἴ τις κληρικὸς ὤν, ἑαυτὸν ἀκρωτηριάσει, καθαιρείσθω» (Καν. 23)· καὶ « λαϊκὸς ἑαυτὸν ἀκρωτηριάσας, ἀφοριζέσθω ἔτη τρία· ἐπίβουλος γάρ ἐστι τῆς ἑαυτοῦ ζωῆς» (Καν. 24). Ἀλλ' ἐπανέλθωμεν εἰς τὴν ἑρμηνείαν τοῦ ὑπὸ μελέτην χωρίου.

Ἐν τῷ πρώτῳ μέρει τῆς ἐπαγγελίας τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ πρὸς τὸν Πέτρον, ὁ ἀπόστολος οὗτος συμφώνως πρὸς τὸ σημαινόμενον τοῦ ὀνόματος αὐτοῦ παραβάλλεται πρὸς πέτραν, ἥτις οἱονεὶ μόνη θὰ ἀποτελέσῃ ἅπαν τὸ θεμέλιον τῆς Ἐκκλησίας. Καὶ ὅμως ἐν τῇ Ἁγίᾳ Γραφῇ οὐχὶ ὀλίγα χωρία ὑπάρχουσιν ἐν οἷς Αὐτὸς ὁ Ἰησοῦς Χριστὸς ὀνομάζεται λίθος, ἐπὶ τοῦ ὁποίου τεθεμελίωται ἡ Ἐκκλησία. Ἐν τῇ ὑπὸ τοῦ Ἀποστόλου Παύλου ἱδρυθείσῃ ἐκκλησίᾳ τῆς Κορίνθου ἔλαβε χώραν γεγονός τι, ὅπερ δύναται νὰ χρησιμεύσῃ ὡς ἄμεσος ἔλεγχος τῆς νεωτέρας Λατινικῆς Ἐκκλησίας. Οἱ Χριστιανοὶ τῆς πλουσιωτάτης ταύτης πόλεως τῆς Ἑλλάδος παραπειθόμενοι ὑπὸ τῶν διαβόλων τῶν ψευδαδέλφων διῃρέθησαν εἰς τρεῖς μερίδας· οἱ μὲν ὠνόμαζον ἑαυτοὺς **τοῦ Παύλου,** ἐπειδὴ ὁ Ἀπόστολος οὗτος ἐθεμελίωσε τὴν Ἐκκλησίαν τῆς Κορίνθου· ἕτεροι **τοῦ Ἀπολλώ,** ἐκ τοῦ ὀνόματος τοῦ Ἀπολλώ, ἑνὸς τῶν ἐπὶ καλλιεπείᾳ διακρινομένων συνεργῶν τοῦ Παύλου· ἄλλοι ἔλεγον ἑαυτοὺς **τοῦ Πέτρου,** τὴν μερίδα δὲ ταύτην ἀπετέλουν οἱ ἐξ Ἑβραίων Χριστιανοί, οἵτινες ἐμίσουν καθ' ὑπερβολὴν τὸν Παῦλον, ἅτε βαπτίζοντα τοὺς ἐξ ἐθνῶν ἀπεριτμήτους· καὶ ἄλλοι τέλος ἐκήρυττον ἑαυτοὺς τοῦ **Χριστοῦ.** Ἐντεῦθεν ἐξάγεται, ὅτι ἤδη ἐπὶ τῆς ἀποστολικῆς ἐποχῆς ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ τῆς Κορίνθου ἐν σμικρῷ ἔλαβε χώραν ἐκεῖνο, ὅπερ μετὰ πάροδον ὁλοκλήρων ἑκατονταετηρίδων ἐνεφανίσθη ἐν ταῖς εὐρυτάτων διαστάσεων Χριστιανικαῖς Ἐκκλησίαις τῆς Ἀνατολῆς καὶ τῆς Δύσεως. «Ἡμεῖς ἐσμεν τοῦ Πέτρου» πλατυστόμως καθ' ἑκάστην κηρύττουσι τὰ τῆς Ἑσπερίας τέκνα, εἰς τὰς φωνὰς τῶν ὁποίων τὰ τῆς Ἀνατολικῆς Ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας ἀπαντῶσι: «ἡμεῖς ἐσμεν τοῦ Χριστοῦ». Τί δὲ συνεπείᾳ τῆς ἐν Κορίνθῳ σχετικῆς ἔριδος γράφει ὁ Ἀπόστολος Παῦλος; Ἀφοῦ ἔθηκεν ἑαυτὸν καὶ τοὺς λοιποὺς ἀποστόλους ἐν ἀπείρῳ ἀποστάσει ἀπὸ τοῦ Υἱοῦ τοῦ Θεοῦ, τοῦ Κυρίου ἡμῶν, εἶτα ἤρξατο παραινῶν τοὺς Κορινθίους νὰ μὴ καυχῶνται **ἐν ἀνθρώποις,** τ. ἔ. τοῖς ἀποστόλοις. «Ἐδηλώθη μοι, γράφει ὁ μέγας οὗτος τῶν ἐθνῶν Ἀπόστολος, περὶ ὑμῶν, ἀδελφοί μου, ὑπὸ τῶν Χλόης, ὅτι ἔριδες ἐν ὑμῖν εἰσι· λέγω δὲ τοῦτο, ὅτι ἕκαστος ὑμῶν λέγει, ἐγὼ μέν εἰμι Παύλου, ἐγὼ δὲ Ἀπολλώ, ἐγὼ δὲ Κηφᾶ, (τ. ἔ. τοῦ Πέτρου) ἐγὼ δὲ Χριστοῦ. Μεμέρισται ὁ Χριστός; μὴ Παῦλος ἐσταυρώθη ὑπὲρ ὑμῶν, ἢ εἰς τὸ ὄνομα Παύλου ἐβαπτίσθητε; . . . . . ἡμεῖς (οἱ Ἀπόστολοι) Θεοῦ ἐσμεν συνεργοί· ὑμεῖς δὲ (οἱ Κορίνθιοι) Θεοῦ γεώργιον, Θεοῦ οἰκοδομή ἐστε. Κατὰ τὴν χάριν τοῦ Θεοῦ τὴν δοθεισάν μοι, ὡς σοφὸς ἀρχιτέκτων θεμέλιον τέθεικα, ἄλλος δὲ ἐποικοδομεῖ· ἕκαστος δὲ βλεπέτω πῶς ἐποικοδομεῖ. *Θεμέλιον γὰρ ἄλλον οὐ-*

δεὶς δύναται θεῖναι παρὰ τὸν κείμενον, ὅς ἐστιν Ἰησοῦς ὁ Χριστός . . . . . Ὥστε μηδεὶς καυχάσθω ἐν ἀνθρώποις . . . . οὕτως ἡμᾶς (τοὺς ἀποστόλους μηδὲ τοῦ Πέτρου ἐξαιρουμένου) λογιζέσθω ἄνθρωπος, ὡς ὑπηρέτας Χριστοῦ καὶ οἰκονόμους μυστηρίων Θεοῦ» (Α. Κορ. 1,11—13· 3,9—11.21· 4,1). Καὶ λοιπὸν ἤδη ὁ Ἀπόστολος Παῦλος ὑπὸ τῶν ἀμέσων αὐτοῦ μαθητῶν, τῶν Κορινθίων, προκληθεὶς ὡμίλησε περὶ τῆς ἐν τῇ Χριστιανικῇ Ἐκκλησίᾳ σημασίας τοῦ Ἀποστόλου Πέτρου· ὀνομάζει δὲ αὐτὸν (τὸν Πέτρον) ὡς καὶ ἑαυτὸν καὶ τοὺς λοιποὺς Ἀποστόλους ἁπλοῦς μόνον **συνεργοὺς** τοῦ Θεοῦ, ὑπηρέτας Χριστοῦ, ἐν τοῖς ὁποίοις οὐδεὶς ὀφείλει νὰ καυχᾶται, ὑποβιβάζων τοὺς ἄλλους. Τί συμβαίνει λοιπὸν ἐνταῦθα; Ἀφ' ἑνὸς τὸ Ἅγιον Πνεῦμα διὰ τοῦ στόματος τοῦ Ἀποστόλου Παύλου λέγει, ὅτι εἷς καὶ μόνος θεμέλιος ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ ὁ Ἰησοῦς Χριστός· οὐδεὶς δὲ δύναται νὰ θέσῃ ἄλλον θεμέλιον· ἀφ' ἑτέρου δὲ Αὐτὸς ὁ Ἰησοῦς Χριστός, κατὰ τὸ κατὰ Ματθαῖον Εὐαγγέλιον, ὑπισχνεῖται κατὰ τὸ φαινόμενον νὰ ἱδρύσῃ τὴν Ἐκκλησίαν Αὐτοῦ ἐπὶ τῆς Πέτρας (=τοῦ Πέτρου); Μήπως ἀντιφάσκουσι πρὸς ἄλληλα τὰ χωρία ταῦτα; Μὴ γένοιτο. Ἐπειδὴ λοιπὸν πραγματικὴ ἀντίφασις δὲν δύναται νὰ ὑπάρξῃ ἐν τῇ Ἁγίᾳ Γραφῇ, διὰ τοῦτο πρὸς λύσιν τῆς φαινομένης ταύτης ἀντιφάσεως, ἂς ζητήσωμεν ἐν αὐτῇ πρὸς διασάφησιν καὶ ἄλλα σχετικὰ ἀναφερόμενα εἰς τὸ ζήτημα ἡμῶν χωρία.—Ὁ Ἰησοῦς Χριστὸς οὐ μόνον ἐν τῇ Καινῇ, ἀλλὰ καὶ ἐν τῇ Παλαιᾷ Διαθήκῃ οὐχὶ ἅπαξ ὀνομάζεται ἀκρογωνιαῖος λίθος τῆς Ἑαυτοῦ Ἐκκλησίας. Περὶ Αὐτοῦ ὡς ἀκρογωνιαίου λίθου προεφήτευσεν ὁ προφητάναξ Δαβὶδ ἐν τῷ 117 ψαλμῷ λέγων «λίθον, ὃν ἀπεδοκίμασαν οἱ οἰκοδομοῦντες, οὗτος ἐγενήθη εἰς κεφαλὴν γωνίας· παρὰ Κυρίου ἐγένετο αὕτη, καὶ ἔστι θαυμαστὴ ἐν ὀφθαλμοῖς ἡμῶν» (Ψαλ. 117,22.23). Διὰ δὲ τῶν χειλέων τοῦ προφήτου Ἡσαΐου Κύριος ὁ Θεὸς ἔλεγεν. «Ἰδοὺ ἐγὼ ἐμβάλλω εἰς τὰ θεμέλια Σιὼν λίθον πολυτελῆ, ἐκλεκτόν, ἀκρογωνιαῖον, ἔντιμον εἰς τὰ θεμέλια αὐτῆς καὶ ὁ πιστεύων οὐ μὴ καταισχυνθῇ.» (Ἡσα. 28.16). Τὰς προφητείας ταύτας αὐτὸς ὁ Ἰησοῦς Χριστὸς ἀνέφερεν εἰς τὸ ἑαυτοῦ πρόσωπον, ὅτε ἀφηγήθη εἰς τοὺς Γραμματεῖς καὶ Φαρισαίους τὴν παραβολὴν τῶν γεωργῶν, οἵτινες ἐφόνευσαν τὸν υἱὸν τοῦ κυρίου τοῦ ἀμπελῶνος, ὅπως κληρονομήσωσιν αὐτοὶ τὸν ἀμπελῶνα· καθ' ὅσον δίδων πέρας εἰς τὴν παραβολὴν ἐκείνην εἶπεν αὐτοῖς «*οὐδέποτε ἀνέγνωτε ἐν ταῖς γραφαῖς, λίθον, ὃν ἀπεδοκίμασαν οἱ οἰκοδομοῦντες οὗτος ἐγενήθη εἰς κεφαλὴν γωνίας· παρὰ Κυρίου ἐγένετο αὕτη, καὶ ἔστι θαυμαστὴ ἐν ὀφθαλμοῖς ἡμῶν*» (Ματθ. 21,42. Μάρ. 12,10. Λουκ. 20,17).

Ἐνταῦθα ὁ Κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστὸς ὀνομάζει ἑαυτὸν ἀκρογωνιαῖον λίθον, τεθειμένον ὑπὸ τοῦ Θεοῦ εἰς τὸ θεμέλιον τῆς Ἐκκλησίας, τὴν ὁποίαν θὰ οἰκοδομήσωσιν ἄλλοι καὶ οὐχὶ οἱ ἀρχηγοὶ τοῦ Ἰουδαϊκοῦ λαοῦ, οἵτινες ὑπὸ τοῦ φθόνου καὶ τῶν κοσμικῶν περὶ Μεσσίου ἰδεῶν τυφλούμενοι ἀπεδοκίμασαν τὸν θεμέλιον τοῦτον λίθον. Καὶ οἱ Ἀπόστολοι δὲ ἐν ταῖς συγγραφαῖς αὐτῶν πολλάκις ὠνόμασαν τὸν Ἰησοῦν Χριστὸν ἀκρογωνιαῖον λίθον τῆς Ἐκκλησίας. Αὐτὸς ὁ Ἀπόστολος Πέτρος ἐν τῇ πρώτῃ αὐτοῦ Καθολικῇ Ἐπιστολῇ (2,6,7.) παρατίθησι τὰς προφητείας τοῦ Προφητάνακτος καὶ Ἡσαΐου περὶ τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ, ὡς ἀκρογωνιαίου λίθου τῆς Ἐκκλησίας, ἐν δὲ τῷ λόγῳ αὐτοῦ πρὸς τοὺς ἀρχηγοὺς τῶν Ἰουδαίων, ὡς μαρτυροῦσιν αἱ Πράξεις τῶν Ἀποστόλων, οὗτος πρὸς τοὺς ἄλλους εἶπε περὶ τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ «οὗτός ἐστιν ὁ λίθος ὁ ἐξουθενηθεὶς ὑφ' ὑμῶν τῶν οἰκοδομούντων, ὁ γενόμενος εἰς κεφαλὴν γωνίας· καὶ οὐκ ἔστιν ἐν ἄλλῳ οὐδενὶ ἡ σωτηρία» (Πραξ. 4,11). Ἐπίσης ὁ Ἀποστολος τῶν ἐθνῶν γράφων πρὸς τοὺς Ἐφεσίους ἔλεγεν· «οὐκέτι ἐστὲ ξένοι καὶ πάροικοι, ἀλλὰ συμπολῖται τῶν Ἁγίων, καὶ οἰκεῖοι τοῦ Θεοῦ, ἐποικοδομηθέντες ἐπὶ τῷ θεμελίῳ τῶν Ἀποστόλων καὶ Προφητῶν, ὄντος ἀκρογωνιαίου αὐτοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ, ἐν ᾧ πᾶσα ἡ οἰκοδομὴ συναρμολογουμένη αὔξει εἰς ναὸν ἅγιον ἐν Κυρίῳ» (Ἐφεσ. 2,19—22. Ρωμ. 9,33).

Ἀλλὰ διατί ἆρά γε ὁ Ἰησοῦς Χριστὸς ὀνομάζεται μόνον ἀκρογωνιαῖος λίθος, οὐχὶ δὲ καθόλου θεμέλιος, ὅπως εἶνε φυσικώτερον νὰ νοῶμεν αὐτὸν συμφώνως πρὸς τοὺς ἀνωτέρω ὑποδειχθέντας λόγους τοῦ Ἀποστόλου Παύλου: «οὐδεὶς δύναται θεῖναι θεμέλιον ἄλλον παρὰ τὸν κείμενον, ὅς ἐστιν Ἰησοῦς Χριστός:» Εἶνε ἀποδεδειγμένον, φίλε ἀναγνῶστα, ὅτι ὁ Κύριος ἡμῶν, οἱ προφῆται καὶ οἱ Ἅγιοι Ἀπόστολοι, ὅπως προσεγγίζωσι τὸν ἀνθρώπινον νοῦν πρὸς τὰς πνευματικὰς ἀληθείας πολλάκις λαμβάνουσιν ὑλικὸν ἐκ τῶν τοῦ καθ' ἡμέραν βίου ἀντικειμένων. Γνωστὸν δέ, ὅτι αἱ οἰκοδομαὶ ἀνεγείρονται σχεδὸν πάντοτε ἐπὶ συνήθους γῆς, καὶ οὐχὶ ἐπὶ μονολίθων βράχων, οἵτινες εἶνε σπανιώτατοι· ἐπειδὴ λοιπὸν εἶνε ἀδύνατον νὰ ἀποσπάσῃ τις ἀπὸ τοῦ ὄρους καὶ νὰ θέσῃ ὡς βάσιν ὁλοκλήρου τοῦ οἰκοδομήματος ἕνα καὶ μόνον λίθον, ἕνεκα τοῦ ὑπερβολικοῦ βάρους αὐτοῦ, διὰ τοῦτο ἐν τῇ Παλαιστίνῃ ἐξέκοπτον ἀπὸ τῶν βράχων ἢ ἐξέλεγον ἐκ τῶν ἤδη ἀπεσπασμένων ἀπ' αὐτῶν μέγαν καὶ στερεὸν λίθον, τὸν ὁποῖον ἀφοῦ περιέξεον, εἶτα τῇ συμμετοχῇ καὶ βοηθείᾳ καὶ αὐτοῦ τοῦ κυρίου τοῦ οἰκοδομουμένου οἴκου ἔθετον ὡς θεμέλιον τῆς κυριωτέρας γωνίας τῆς προσόψεως τοῦ οἰκοδομήματος· οἱ δὲ λίθοι, οἵτινες κατὰ τὴν δοκιμασίαν τῆς στερεότητος αὐτῶν ἀπεδείκνυντο οὐχὶ στερεοὶ παρεθεωροῦντο ἢ ἀπεδοκιμάζοντο.

(ἕπεται συνέχεια).

ΙΕΡΑ ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΣ ΠΕΛΑΓΩΝΕΙΑΣ
ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΟΝ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟΝ

Διὰ ταῦτα

. . . . . .

Δικάζον ἐρήμην τοῦ ἐναγομένου καὶ ἀποφασίζον παμψηφεί,

Α) Δέχεται τὴν ὑπ' ἀριθμ. Πρωτοκόλλου 80 καὶ ἡμερομ. 4ης Μαρτίου 1900 περὶ διαζεύξεως; ἀγωγὴν τῆς ἐναγούσης Δομνίκης Ἴτσου Κῶτε Μομήρωφτσι τὸ γένος Ἀθ. Νίτσα ὡς νόμιμον καὶ ἀποδεδειγμένην.

Β) Κηρύσσει τὸν μεταξὺ τῶν διαδίκων γάμον διαλυτέον ἐξ ὑπαιτιότητος τοῦ ἐναγομένου Ἴτσου Κῶτε Μομήρωφτσι.

Γ) Διατάσσει τὴν ἐν θυσὶν ἀλλεπαλλήλοις ἀριθμοῖς δημοσίευσιν τοῦ διατακτικοῦ τῆς παρούσης ἀποφάσεως ἐν τῇ ἐν Κων)πόλει ἐκδιδομένῃ ἐφημερίδι «Ἐκκλησιαστικῇ Ἀληθείᾳ»

Δ) Παρέχει αὐτῷ τὰς ὑπὸ τοῦ νόμου ὁριζομένας προθεσμίας πρὸς χρῆσιν τῶν ἐνδίκων κατὰ τῆς ἀποφάσεως ταύτης μέσων καὶ

Ε) Ἐπιτίθησιν αὐτῷ ὡς ὑπαιτίῳ τῆς διαζεύξεως τὰ δικαστικὰ ἔξοδα καὶ τέλη τῆς τε παρούσης ἀποφάσεως καὶ τῶν σχετικῶν πρακτικῶν καὶ δικογράφων, ἔτι δὲ καὶ τῶν διαζευκτηρίων ἐγγράφων συμποσούμενα εἰς γρόσια τετρακόσια πεντήκοντα(450) προκαταβαλλόμενα δὲ ὑπὸ τοῦ ἐπισπεύδοντος.

Ἐν Μοναστηρίῳ, τῇ 1ῃ Μαΐου 1900.

Ὁ Πρόεδρος 2

† Ὁ Πελαγωνείας ΑΜΒΡΟΣΙΟΣ

Ὁ Γραμματεὺς
καὶ ἀ.
Α. Ι. Νέτσος

ΙΕΡΑ ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΣ ΠΕΛΑΓΩΝΕΙΑΣ
ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΟΝ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟΝ

Καλεῖται ὁ Μπότης Πέτκου ὑπήκοος ὀθωμανὸς τέως μὲν κάτοικος τοῦ χωρίου Κανίνου τοῦ νομοῦ Μοναστηρίου καὶ τῆς ἐπαρχίας Πελαγωνείας, νῦν δ' ἀγνώστου διαμονῆς καὶ ἐπαγγέλματος ὅπως τὴν πρώτην δικάσιμον Δευτέραν καὶ ὥραν 2 τῆς ἡμέτας τουρκιστὶ μετὰ τὴν παρέλευσιν τριάκοντα καὶ μιᾶς ἡμερῶν ἀπὸ τῆς πρώτης διὰ τῆς ἐφημερίδος δημοσιεύσεως τῆς παρούσης κλήσεως ἐμφανισθῇ εἴτε αὐτοπροσώπως, εἴτε διὰ νομίμως διοριζομένου πληρεξουσίου πρὸ τοῦ ἐν τῇ Μητροπόλει Πελαγωνείας Ἐκκλησιαστικοῦ Δικαστηρίου ὡς ὑπὸ τῆς ἑαυτοῦ γυναικὸς Μένκας Μπότη θυγατρὸς Δημητρίου ὑπηκόου ὀθωμανῆς τὰ οἰκιακὰ ἐπαγγελλομένης καὶ κατοίκου τοῦ χωρίου Βελουσίνης τῆς αὐτῆς ἐπαρχίας, ἐναγόμενος ἐπὶ διετεῖ ἐγκαταλείψει. Προσεπιδηλοῦται δ' αὐτῷ, ὅτι, ἐὰν μὴ ἐμφανισθῇ κατὰ τὴν ὡς ἄνω ὁριζομένην δικάσιμον, ἡ κατ' αὐτοῦ ἀγωγὴ περὶ διαζυγίου θεωρηθήσεται ἐρήμην αὐτοῦ. Ἡ παροῦσα κλῆσις τρὶς δημοσιευθήσεται κατὰ συνέχειαν διὰ τοῦ ἐν Κων)πόλει ἐκδιδομένου φύλλου «Ἐκκλησιαστικῆς Ἀληθείας».

Ἐν Μοναστηρίῳ, τῇ 15 Ἰουλίου 1900. 1

Ὁ Πρόεδρος — Ὁ Γραμματεὺς

† Ὁ Πελαγωνείας ΑΜΒΡΟΣΙΟΣ — καὶ ἀ. ἀ.
Α. Νέτσος

ΟΙΚΟΥΜΕΝΙΚΟΝ ΠΑΤΡΙΑΡΧΕΙΟΝ
ΠΝΕΥΜΑΤΙΚΟΝ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟΝ

Καλεῖται ὁ Γεώργιος Φλωρίδης, ὑπήκοος Ὀθωμανός, τέως μὲν κάτοικος Διπλοκιονίου τοῦ Βοσπόρου καὶ μεσίτης ἐν τῇ Μ. ἀγορᾷ, νῦν δ' ἀγνώστου διαμονῆς καὶ ἐπαγγέλματος, ὅπως τὴν πρώτην δικάσιμον Δευτέραν καὶ ὥραν 8 εὐρωπαϊστὶ πρὸ μεσημβρίας μετὰ τὴν παρέλευσιν τριάκοντα καὶ μιᾶς ἡμερῶν ἀπὸ τῆς πρώτης διὰ τῶν ἐφημερίδων δημοσιεύσεως τῆς παρούσης κλήσεως ἐμφανισθῇ, εἴτε αὐτοπροσώπως εἴτε δ' ἀντιπροσώπου νομίμως διωρισμένου, πρὸ τοῦ ἐν τοῖς Πατριαρχείοις Πνευματικοῦ Δικαστηρίου, ὡς ὑπὸ τῆς ἑαυτοῦ γυναικὸς Ἀναστασίας Γ. Φλωρίδου, θυγατρὸς Μιχαὴλ Γουροπούλου, ὑπηκόου ὀθωμανῆς, τὰ γυναικεῖα ἐπαγγελλομένης, κατοίκου Πέραν (Ἐγρῆ-σοκὰκ ἀρθ. 4), ἐναγόμενος ἐπὶ ἀναιτίῳ τριετεῖ ἐγκαταλείψει καὶ πεντελεῖ ἀμεριμνησίᾳ. Προσεπιδηλοῦται δι' αὐτῷ ὅτι, ἐὰν μὴ ἐμφανισθῇ κατὰ τὴν ὡς ἄνω ὁριζομένην δικάσιμον, ἡ κατ' αὐτοῦ ἀγωγὴ περὶ διαζυγίου θεωρηθήσεται ἐρήμην αὐτοῦ· Ἡ παροῦσα κλῆσις τρὶς δημοσιευθήσεται κατὰ συνέχειαν διὰ τῶν ἐν Κων)πόλει ἐκδιδομένων φύλλων «Ἐκκλησιαστικῆς Ἀληθείας» καὶ «Ταχυδρόμου». 1

Ἐν τοῖς Πατριαρχείοις, τῇ 26 Ἰουλίου 1900

Ὁ Πρόεδρος

† Ὁ Κορυτσᾶς ΓΕΡΒΑΣΙΟΣ

Ὁ Γραμματεὺς

Διάκονος Ἄνθιμος Π. Ὀρφανίδης

Ὅ,τι ἀκριβὲς ἀντίγραφον αὐθημερὸν

Ὁ Γραμματεὺς

Διάκονος Ἄνθιμος Π. Ὀρφανίδης

ΠΝΕΥΜΑΤΙΚΟΝ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟΝ
ΤΗΣ ΜΗΤΡΟΠΟΛΕΩΣ ΕΡΣΕΚΙΟΥ

Τὸ Πνευματικὸν Δικαστήριον τῆς Ἱ Μητροπόλεως Ἐρσεκίου ἐπιλαβόμενον ἐν τῇ τακτικῇ αὐτοῦ συνεδριάσει τῆς 19 Ἰουνίου τῆς ἐξετάσεως τῆς ὑποβληθείσης αὐτῷ συζυγικῆς διαφορᾶς μεταξὺ τῆς Δκρίνκας Δανίλοβιτς, τὸ γένος Δραγίτσεβιτς, καὶ τοῦ Δούσαν Δανίλοβιτς, ἀμφοτέρων κατοίκων τοῦ χωρίου Τσαπλίνης τῆς ἐνορίας Γαβέλλης, καλεῖ τὸν Δούσαν Δανίλοβιτς, διαμένοντα νῦν, ἄγνωστον ποῦ ἐν τῷ ὀθωμανικῷ κράτει, ἵνα ἐμφανισθῇ εἴτε αὐτοπροσώπως εἴτε δι' ἀντιπροσώπου αὐτοῦ πρὸ τοῦ πνευματικοῦ τούτου δικαστηρίου μέχρι τοῦ τέλους Ὀκτωβρίου 1900, ὡς ἐναγόμενος ὑπὸ τῆς συζύγου αὐτοῦ ἐπὶ διαζεύξει. Προσεπιδηλοῦται δ' αὐτῷ ὅτι, ἐὰν μὴ ἐμφανισθῇ κατὰ τὸν ὡς ἄνω ὁριζόμενον χρόνον, ἡ κατ' αὐτοῦ ἀγωγὴ θεωρηθήσεται ἐρήμην αὐτοῦ, διοριζομένου ὑπὸ τοῦ Πνευματικοῦ Δικαστηρίου ἐξ ὀφφικίου ἀντιπροσώπου αὐτοῦ. Ἡ παροῦσα κλῆσις δημοσιευθήσεται τρὶς κατὰ συνέχειαν διὰ τῆς ἐν Κωνσταντινουπόλει ἐκδιδομένης ἐφημερίδος «Ἐκκλησιαστικῆς Ἀληθείας», ὡς καὶ διὰ τῶν ἐν Σαραϊέβῳ ἐκδιδομένων ἐφημερίδων «Βστότσνικ» καὶ «Σαράϊεβσκι Λίστ».

Μοστάρ, 19 Ἰουνίου 1900. 1

Ὁ *ὑπεύθυνος* Ι. Δ. ΤΑΝΤΑΛΙΔΗΣ

ΕΚ ΤΟΥ ΠΑΤΡΙΑΡΧΙΚΟΥ ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟΥ.

ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΗ ΑΛΗΘΕΙΑ

ΤΕΥΧΟΣ ΜΗΝΟΣ ΙΟΥΛΙΟΥ

ΣΥΝ ΤΩ ΕΒΔΟΜΑΔΙΑΙΩ ΔΕΛΤΙΩ

ΕΤΟΣ Κ'. ΕΝ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΕΙ, 4 ΙΟΥΛΙΟΥ 1900 **ΑΡΙΘ. 31**

ΔΙΕΥΘΥΝΟΥΣΑ ΕΠΙΤΡΟΠΗ

† Ὁ Γρεβενῶν **ΔΩΡΟΘΕΟΣ** (πρόεδρος)
† Ὁ **Μέγας Πρωτοσύγκελλος** ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΣ
† Ὁ Ἀρχιγρ. **τῆς Ἱ. Συνόδου** ΦΩΤΙΟΣ (ταμίας)
† Ὁ **Μέγας Ἀρχιδιάκονος** ΛΑΥΡΕΝΤΙΟΣ
ΧΡ. ΠΑΠΑ-Ι-ΩΑΝΝΟΥ (γραμματεύς)

ΣΥΝΔΡΟΜΗ ΕΤΗΣΙΑ

καθ' ὅλον τὸ ὀθωμαν. κράτος μετζίτια ἀργ. 5
διὰ τὸν κατώτερον κλῆρον καὶ τοὺς δημοδιδασκ. 3
ἐν τῷ ἐξωτερικῷ φράγκα χρυσᾶ 25
ἑξαμηνιαῖα τὰ ἡμίση
Ἡ Συνδρομὴ προκαταβάλλεται
Αἱ συνδρομαὶ ἄρχονται τὴν 1 Ἰανουαρίου

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Συμβολαὶ εἰς τὴν ἱστορίαν τῶν Μηναίων — Ἔγγραφα τοῦ πατριαρχικοῦ Ἀρχειοφυλακίου — Σύντομος ἀπαρίθμησις καὶ ἀνατροπὴ τῶν καινοτομιῶν τῆς παπικῆς ἐκκλησίας καὶ ἰδίᾳ τοῦ πρωτείου τοῦ Ρώμης — Ἱστορικὸν ζήτημα ἐκκλησιαστικὸν ἐπὶ τῆς βασιλείας Ἀλεξίου Κομνηνοῦ ὑπὸ Ἀλεξάνδρου Ε. Λαυριώτου — Ἐκκλησιαστικὰ χρονικά — Κοινοποιήσεις.

ΣΥΜΒΟΛΑΙ
ΕΙΣ ΤΗΝ ΙΣΤΟΡΙΑΝ ΤΩΝ ΜΗΝΑΙΩΝ

Α'.

Τῆς 13ης μαρτίου ἡ ἀκολουθία εἶναι, ὡς γνωστόν, ὡρισμένη διὰ τὴν μνήμην τῆς ἀνακομιδῆς τοῦ λειψάνου τοῦ ἁγίου Νικηφόρου πατριάρχου Κωνσταντινουπόλεως· ἀλλ' ὅπως οἱκ ὀλίγαι τῶν ἐν τοῖς ἐντύποις Μηναίοις ἀκολουθιῶν εἶναι διεφθαρμέναι, οὕτω καὶ ἡ τῆς 13ης μαρτίου ὑπέστη φθορὰν οὐ μικράν. Τῆς φθορᾶς ταύτης ἡμεῖς ἐνταῦθα παρετιθέμεθα μικρὸν δεῖγμα, λαβόντες ἀφορμὴν πρὸς τοῦτο ἐκ τοῦ 241ου σαβαϊτικοῦ κώδικος, ὅστις ἔχει γραφῇ τῇ 11ῃ ἑκατονταετηρίδι. Κατὰ τὸν κώδικα τοῦτον ἡ εἰρημένη ἀκολουθία εἶχε δύο καθίσματα καὶ οὐχὶ ἕν, αὐτὸ δηλαδὴ τὸ νῦν γνωστὸν καὶ ἓν ἕτερον εἰς ἦχον δ', πεποιημένον κατὰ τὸν ῥυθμὸν καὶ τὸ μέλος τοῦ «Ἐπεφάνης σήμερον». Τὸ τέως ἀνέκδοτον τοῦτο κάθισμα ἔχει ἐν τῷ κώδικι ἐκείνῳ οὕτως·

Ἑωσφόρον μέγαν σε
ἡ Ἐκκλησία * κεκτημένη ἄπασαν
κακοδοξίας ἀχλὺν
διασκεδάζει τιμῶσά σε
οὐρανομύστα,* τῆς νίκης ἐπώνυμε.

Κατὰ τὸν αὐτὸν κώδικα διάφορα ἦσαν τῶν σημερινῶν τὰ πρὸ τοῦ κανόνος στιχηρά· ἔχουσι δὲ τὰ ἐν τῷ κώδικι οὕτω·

Στιχηρά. Ἦχος α', πρὸς τὸ «Τῶν οὐρανίων ταγμάτων».

Ἐν τῷ ποικίλῳ λειμῶνι* τῆς θείας γνώσεως
περιχορεύσας, πάτερ,* τῆς σοφίας τὰ ἄνθη
συνέλεξας, θεόφρον,* ἐξ ὧν τὸν λαμπρὸν
καὶ πολύπλοκον στέφανον * τῆς Ἐκκλησίας
[εἰργάσω,
θεοπρεπῶς* ἐν τοῖς δόγμασι κοσμήσας αὐτήν.

Θυμιατήριον ὤφθη* τὸ θεῖον στόμα σου
τὴν τῶν δογμάτων, πάτερ,* εὐωδίαν μυρίζον
καὶ κόσμον ἁγιάζον*· ὅθεν ἡμῖν
καὶ ἀγγέλους συνήθροισας* τοῦ συγχορεύειν
[ἀξίως
ἐπὶ τῇ σῇ,* ἱεράρχα, ἐπανόδῳ πιστῶς.

Ναὸν Θεοῦ γεγονότα* σε θείαις πράξεσι
ναὸς τῶν Ἀποστόλων* κλήσει τετιμημένος
εἰσδέχεται, παμμάκαρ,* μετὰ ταφὴν
ἱερῶς ἐνθαπτόμενον* καὶ συνενθάπτοντα πάν-
[των
αἱρετικῶν* τὰ λυσσώδη ληρωδήματα.

Τὰ στιχηρὰ ταῦτα εἶναι ποιήματα τοῦ καὶ τὸν κανόνα τῆς 17ης μαρτίου ποιήσαντος Ἰγνα-

τίου, ὅστις καὶ τὸν βίον ἔχει συγγράψῃ τοῦ ἁγίου Νικηφόρου. Ἡ καθ' αὐτὸ τοῦ Νικηφόρου μνήμη τελεῖται τῇ 2ᾳ τοῦ ἰουνίου μηνὸς δι' ἐξιδιασμένης ᾀσματικῆς ἀκολουθίας, ἧς τὸν κανόνα ἐποίησεν ὁ μελῳδὸς Θεοφάνης· ἀλλὰ καὶ αὕτη ἡ ἀκολουθία δὲν εἶναι σήμερον πλήρης. Ἐν πρώτοις ἐλλείπει τῇ ἐκδόσει τῆς Ἐνετίας[1] τὸ ὄνομα τοῦ ποιητοῦ Θεοφάνους, ὅπερ ἀπεκάλυψεν ἡμῖν ὁ 552ος κῶδιξ τῆς ἐν Πετρουπόλει Δημ. Αὐτοκρατ. Βιβλιοθήκης, ὁ περιέχων ἐν ἑαυτῷ σπουδαιότατον ἀντίγραφον (τῆς 14ης ἑκατ.) τῶν ἀπὸ τοῦ μαρτίου μέχρι τοῦ αὐγούστου Μηναίων. Κατὰ τὸν κώδικα τοῦτον τὰ πρὸ τοῦ κανόνος τῆς 2ας ἰουνίου ᾄσματα ἔχουσι κατὰ λέξιν οὕτω·

Στιχηρὰ προσόμοια.

Ἦχος πλ. δ΄. «Ὦ τοῦ παραδόξου».

Λόγῳ τὰ πάθη, πανόλβιε,* καθυποτάξας σα-
[φῶς,
τὴν ψυχὴν κατελάμπρυνας* ἀρετῶν ἐν χρώ-
[μασι
καὶ δογμάτων ὀρθότητι,* τὸν τῆς σοφίας
πλοῦτον δρεψάμενος* καὶ διανείμας* τοῖς σοὶ
[προστρέχουσι,
λύχνος πολύφωτος* γεγονὼς τῇ χάριτι,* θεο-
[πρεπὲς
ὄντως ἐγκαλλώπισμα* τῆς Ἐκκλησίας Χρι-
[στοῦ.

Νίκην κατ' ἐχθρῶν ἀράμενος* δικαιοσύνης
[λαμπρῷ
νῦν στεφάνῳ κεκόσμησαι,* Νικηφόρε πάν-
[σοφε,
τῆς ἁγνείας διδάσκαλε,* τῆς εὐσεβείας
στῦλος ἀκράδαντος,* τῆς Ἐκκλησίας* ἀκα-
[ταμάχητος
πύργος γενόμενος,* τῶν ἀφρόνων ἅπασαν*
[αἱρετικὴν
φάλαγγα τροπούμενος,* θεόφρον ὅσιε.

Ἔνδον τῶν ἀδύτων πέφηνας* εἰς οὐρανοὺς
[ἀναβὰς
ἀρετῶν ἐπυχούμενος,* θεορρήμον, ἅρματι
διφρελάτης αἰθέριος,* ὡς ὁ Θεσβίτης,
νῦν ἀνυψούμενος,* οὗ καὶ τὸν ζῆλον* ἐκμιμη-
[σάμενος
ξίφει τοῦ πνεύματος* τῆς αἰσχύνης ἅπαντας*
[τοὺς ἱερεῖς
ἄριστα κατέσφαξας,* μακαριώτατε.

Ἀπολυτίκιον. Ἦχος γ΄.

Τύπος γέγονας* τῆς ἐγκρατείας
θείας δόγμασι* πᾶσαν φωτίσας
τὴν Ἐκκλησίαν, ἱεράρχα* μακάριε·
διδασκαλίαις τὸν κόσμον* ἐφώτισας
καὶ κακοδόξων διήλεγξας φρόνημα,
πάτερ ὅσιε·* Χριστὸν τὸν Θεὸν ἱκέτευε
δωρήσασθαι ἡμῖν τὸ μέγα ἔλεος.

Μετὰ τὰ ᾄσματα ταῦτα ὑπάρχει ἐν τῷ κώδικι τῆς Πετρουπόλεως ὁ νῦν γνωστὸς καὶ ἐκ τοῦ ἐντύπου Μηναίου κανὼν τοῦ Θεοφάνους, οὗ ἡ ἀκροστιχίς· «Τὸν Νικηφόρον ὡς νικηφόρον ᾄσμασι μέλπω». Ἀλλὰ τῆς 8ης αὐτοῦ ᾠδῆς τὸ θεοτοκίον ἀντὶ τῆς νῦν ἀρχῆς αὐτοῦ, «Μόνην καθαρὰν ὁ καθαρὸς σε», ἔχει ἑτέραν, τὴν ἑξῆς· «Μίαν ἐκλεκτὴν περιστεράν σε». Διάφορον τοῦ σημερινοῦ ἐν τούτῳ τῷ κώδικι εἶναι καὶ τὸ κάθισμα, ἔχον ἐκεῖ οὕτω·

Κάθισμα. Ἦχος γ΄. «Θείας πίστεως ὁμολογίᾳ».

Λόγους ἔστεψας* τὴν Ἐκκλησίαν·
πᾶσαν ἔτρεψας* κακοδοξίαν,
φερωνύμως τὴν νίκην* δεξάμενος·
καὶ κορυφαῖος δογμάτων γενόμενος
ὡς ἐπὶ πέτραν τὴν πίστιν ἐστήριξας·
πάτερ ὅσιε, Χριστὸν τὸν Θεὸν ἱκέτευε
δωρήσασθαι ἡμῖν τὸ μέγα ἔλεος.

Κονδάκιον ἐν τῷ κώδικι ἐκείνῳ εἶναι τὸ ἀρχόμενον ἀπὸ τῶν λέξεων· «Χορὸς πατριαρχῶν», ὅπερ μετέπεσε κατόπιν εἰς τάξιν καθίσματος· ὡς δὲ κάθισμα ὑπάρχει τοῦτο σήμερον ἐν τῷ τετυπωμένῳ τοῦ ἰουνίου Μηναίῳ, ἐρρυθμισμένον ἐκεῖ κατὰ τὸ «Τὸν τάφον σου σωτήρ», ἐνῷ κατὰ τὸ χειρόγραφον δέον νὰ μελισθῇ κατὰ τὸ «Χορὸς ἀγγελικός». Τὸ 6ον μελικὸν κῶλον τοῦ κονδακίου (ἢ καθίσματος) τούτου ἐν τῷ κώδικι ἔχει ὧδε· «τὴν ψυχὴν τὴν σήν, ἔνδοξε»· τοῦτο οὕτως ἔχει καὶ ἐν τῷ 437ῳ παλαιῷ χειρογράφῳ κονδακαρίῳ τῆς ἐν Μόσχᾳ συνοδικῆς βιβλιοθήκης (ὅρα Ἀμφιλοχίου ἀρχιμανδρίτου κονδακάριον. Μόσχα 1879, σελ. 119)· ἐν δὲ τῷ ἐντύπῳ Μηναίῳ ὧδε· «τὴν ψυχήν σου τὴν ἔνδοξον». Τέλος σημειωτέον, ὅτι τὸ κονδάκιον ἐκεῖνο εἶναι μεμελισμένον ὀρθῶς ἐν τῷ κώδικι Πετρουπόλεως (κατὰ τὸ «Χορὸς ἀγγελικὸς»), διότι ἐν αὐτῷ ἐσώθη καὶ μία στροφὴ τῶν οἴκων αὐτοῦ τοῦ κον-

1. Ἔχομεν ὑπ' ὄψει τὰς ἐκδόσεις τῶν ἐτῶν 1843 καὶ 1900.

δακίου, ἧς ὁ ῥυθμὸς εἶναι σύμφωνος ταῖς στροφαῖς τῶν οἴκων «Χορὸς ἀγγελικὸς» (ὅρα Pitra, Analecta sacra, τόμ. 1, σελ. 28—35)· καὶ φαίνεται λοιπόν, ὅτι ποιητής τις τοῦ 9ου αἰῶνος εἶχε συντάξῃ πολύστροφόν τινα εἰς τὸν ἅγιον Νικηφόρον ὕμνον, τουτέστι κονδάκιον, κατὰ τὸ «Χορὸς ἀγγελικός», μετὰ πολλῶν αὐτῷ συγκεκολλημένων οἴκων, οὓς εἶχε μελίσῃ κατὰ τὸ «Τὸ φοβερόν σου»· οὕτω δὲ εἶναι μεμελισμένοι καὶ τοῦ «Χορὸς ἀγγελικὸς» οἱ οἶκοι. Ἡ ἐν τῷ κώδικι τῆς Πετρουπόλεως διασωθεῖσα μία καὶ μόνη στροφὴ οἴκων ἔχει ὡς ὑπόθεσιν τὸν Νικηφόρον ἀπ' αὐτῆς τῆς κυήσεως αὐτοῦ καὶ ἑπομένως δύναται νὰ εἶναι ἡ στροφὴ ἐκείνη αὐτὴ ἡ πρώτη τοῦ κονδακίου «Χορὸς πατριαρχῶν»· ἄρχεται δὲ ἀπὸ τοῦ στοιχείου Α ἑτέραν ἀπὸ τοῦ Ι στοιχείου στροφὴν ἔσωσεν ὁ 437ος ἐν Μόσχᾳ κῶδιξ. Ἀμφότεροι οὗτοι οἱ οἶκοι, ἐλλείποντες τῷ ἐντύπῳ Μηναίῳ, ἔχουσι κατὰ λέξιν οὕτως·

Ἀπὸ μητρὸς καθηγίασαι*, ὥσπερ πρότερον
Σαμουὴλ ὁ θεσπέσιος,* καὶ καθαρὸς νηπιό-
[θεν τε
ὤφθης καὶ αὐξήσας* ἀρετῶν εἰς τελείωσιν,
ὡς ἱερεύς τε ἐκλελεγμένος,* διδάσκαλός τε
[θείαις
μελέταις[1] παγκόσμιος·* διὸ τὴν ποίμνην
τὴν τοῦ Κυρίου* πρὸς θείας τὰς ἐπαύλεις
διδαχῶν τῶν ἀποστόλων* καθοδηγήσας, θεό-
[φρον,
δοξάζεις[2] πατέρα* υἱόν τε καὶ πνεῦμα,
τριάδα τὴν ἀμέριστον,* μιᾷ δὲ τῇ θεότητι
τὴν πάντων δεσπόζουσαν.

ᾰ ᾰ
N N τὸν βασιλέα δοξάζεις[3],* τὸν μόνον φι-
[λάνθρωπον.

Ἱεραρχίας ἐνδύματι* περιβέβλησαι,
Νικηφόρε πανεύφημε,* τοῦ Ἀαρὼν τιμιώτερον
ταύτην ἐκλαμπρύνας* τοῖς σοῖς μόχθοις καὶ
[πόνοις σου
καὶ δογμάτων στιλπνότητι·* καὶ καθίσας ἐπὶ
[θρόνου
τῆς Κωνσταντινουπόλεως* τῶν διδαχῶν σου
[τὰ πελάγη
ἐκχέεις[1] καθ' ἑκάστην,* κυβερνήσας μὲν πρὸς
[λῆψιν[2]
οὐρανῶν βασιλείας[3].* ὅθεν ὀρθοδόξως
πρὸς θεῖον λειμῶνα* γηθόμενοι ὁδεύομεν,
Χριστὸν μεγαλύνοντες* τὸν σὲ θαυμαστώ-
[σαντα,
τὸν μόνον φιλάνθρωπον.

Ἕτεραι στροφαὶ τοῦ αὐτοῦ πρὸς τὸν ἅγιον Νικηφόρον ὕμνου δύνανται νὰ εὑρεθῶσιν ἐν τοῖς ἀνεξερευνήτοις ἔτι μηναίοις καὶ κονδακαρίοις· τὸ δὲ κονδάκιον, ὅπερ ὑπάρχει σήμερον ἐν τῇ ἀκολουθίᾳ τῆς 2ας ἰουνίου, ἀποτελεῖ ὡσαύτως τὸ προοίμιον ἑτέρου πολυστρόφου ὕμνου· τοῦτο δὲ λέγομεν ὑπ' ὄψει λαμβάνοντες τὸν ἐν Μόσχᾳ 437-ον κώδικα, ἐν ᾧ περιεσώθη εἰς τῶν οἴκων ἐκείνου (Ἀμφιλοχίου Κονδακάριον, σ. 119)· ἐπειδὴ δὲ οὗτος ὁ οἶκος ἐλλείπει τῷ τετυπωμένῳ Μηναίῳ, ἡμεῖς παρατιθέμεθα αὐτὸν ἐνταῦθα ἐπὶ τῷ σκοπῷ νὰ προστεθῇ ἐκεῖ ποτε μετὰ τὸ εἰς ὃ ἀνήκει κονδάκιον.

Ἀπολιόρκητος Θεοῦ* ὡς πόλις ἐπὶ ὄρους
ὁ μέγας ἱεράρχης* ἑστὼς ἐνιδρυμένος
ὤφθη φρουρῶν κόσμον εὐχαῖς·
φάλαγξιν ἀθέων* ἀνεδείχθη[4] ἀσινής,
ἐχθρῶν ἐν τόξοις ἄτρωτος.
ἔσχηκεν βασιλέα καὶ κύριον* ἔνδον ἐν καρδίᾳ
θείῳ θρόνῳ καὶ φαιδρύνει
τοὺς σέβοντας Χριστὸν ἐν εἰκόνι·
ἀφ' ὕψους ἀρετῶν* καὶ πύργου τῶν ἔργων
σφενδονᾷ στίφη ἐχθρῶν
πύλας δὲ σπλάγχνων* ἀνοίγει θερμῶς
τοῖς πίστει μέλπουσι τοῦτον* ὡς ἱεράρχην.

Τῷ αὐτῷ κονδακίῳ ἀνήκει καὶ ἡ ἑπομένη τῶν οἴκων αὐτοῦ στροφή, ἥτις εὑρέθη ἐν ἑτέρῳ χειρογράφῳ ὑπὸ τοῦ ἀρχιμανδρίτου Ἀμφιλοχίου (Κονδακαρίου σ. 185).

Ῥώμης τῆς Νέας γεγονὼς* βλαστὸς ὁ θεη-
[γόρος
καὶ θεῖος Νικηφόρος* ἐξήνθησεν ὡς φοῖνιξ
δικαιοσύνῃ ὑψωθείς·
θείῳ πληθυσμῷ δὲ* αὐξηνθεὶς ἐν ἀρεταῖς
ὡράθη κέδρος εὔκοσμος·

---

1. Ἐν τῷ κώδικι· «θείοις μὐλέκτης».
2. Ἐν τῷ κώδικι «δοξάζειν».
3. Ἐν τῷ κώδικι «δοξάζει».

1. Ἀμφιλόχιος· «ἐχχέων».
2. Ἀμφιλόχιος· «λῆξιν».
3. Ἀμφιλόχιος· «βασιλείαν».
4. Ἀμφιλόχιος· «ἀνεδείχθης».

κλάδοις τε τῆς σοφίας καὶ γνώσεως* τὴν ψυ-
[χὴν φαιδρύνας
ἐπιστήμης πάσης ὤφθη
ἀνάπλεως, ὡς πλήρης χαρίτων·
ἐν δήμοις μοναστῶν* ἐξέλαμψε πόνοις·
ἐν χοροῖς πατριαρχῶν
σύνθρονος ἤρθη* καὶ κλέος σεπτὸν
σύνοδος ἔσχεν ἐνθέως* ὡς ἱεράρχην.

Ἐν τῷ μηναίῳ τῆς Πετρουπόλεως (ἀριθ. 552, φύλλ. 137) ὑπάρχει μετὰ τὴν 9-ην τοῦ κανόνος ᾠδὴν ἓν ἐξαποστειλάριον, οὗ στερεῖται σήμερον ἡ τῆς 2-ας ἰουνίου ἀκολουθία· ἔχει δὲ τοῦτο οὕτως·

Ἐξαποστειλάριον. «Ἐπεσκέψατο ἡμᾶς».

Τὸ λεόντειον[1] ταῖς σαῖς
ἀθραύστως θράσος ἔθρασας
ἐνστάσεσιν, Νικηφόρε,
καὶ νίκην φέρων[2] κατ' αὐτοῦ
καὶ ἐξορίας ἔφερες·
ἀλλὰ νῦν βασιλείας
τὰ σκῆπτρα κραταίωσον.

Ἐν τῷ 634-ῳ ἁγιοσαβιτικῷ κώδικι, ὅστις περιέχει ἐν ἑαυτῷ τὸ λεγόμενον τοῦ ἁγίου Σάβα τυπικόν, σημειοῦται τῇ 2-α ἰουνίου ὡς καθ' αὑτὸ τῆς ἡμέρας ταύτης τροπάριον τὸ ἑπόμενον, ὅπερ εἰς ἦχον 3-ον μεμελισμένον ὁμοιάζει τῷ ἐνταῦθα προσημειωθέντι ἀπολυτικίῳ·

Τύπος γέγονας* τῆς ἐγκρατείας,
θείῳ πνεύματι* πάντας φωτίσας·
ὀρθοδοξίας τὸν δρόμον* ἐτέλεσας·
διδασκαλίαις τὸν κόσμον* ἐφώτισας
καὶ κακοδόξων διήλεγξας φρόνημα·
πάτερ Νικηφόρε,* Χριστὸν τὸν Θεὸν ἱκέτευε
δωρήσασθαι ἡμῖν τὸ μέγα ἔλεος.

Δίδοντες ἤδη πέρας εἰς τὰς ὑμνολογικὰς ταύτας σημειώσεις, ἀναγκαῖον κρίνομεν νὰ προστεθῇ ὧδε καὶ τὸ ἑξῆς συναξαρικὸν διήγημα, ὅπερ ὑπάρχει ἐν τῷ ἐπὶ Κωνσταντίνου τοῦ Πορφυρογεννήτου συνταχθέντι (μεταξὺ τῶν ἐτῶν 950-956) Συναξαρίῳ τῆς Μεγάλης Ἐκκλησίας. Κῶδιξ 40-ὸς τῆς μονῆς τοῦ Σταυροῦ ἐν Ἱεροσολύμοις, φύλλ. 158α. «Μηνὶ τῷ αὐτῷ β' (=ἰουνίῳ) μνήμη τοῦ ἐν ἁγίοις πατρὸς ἡμῶν Νικηφόρου ἀρχιεπισκόπου Κωνσταντινουπόλεως· τελεῖται δὲ ἡ αὐτοῦ σύναξις ἐν τῷ σεπτῷ ἀποστολείῳ τῶν ἁγίων καὶ πανευφήμων Ἀποστόλων τῶν Μεγάλων, ἔνθα τὸ τίμιον αὐτοῦ κατάκειται λείψανον, τῆς λιτῆς[1] ἔωθεν ἀπὸ τῆς Μεγάλης Ἐκκλησίας ἐν τῷ Φόρῳ ἀπερχομένης καὶ μετὰ τὰς ἐκεῖ συνήθεις εὐχὰς παραγινομένης ἐν τῇ εἰρημένῃ συνάξει· ἡ δὲ ἀκολουθία γίνεται καθὼς προεγράφη τῇ ιγ' τοῦ νοεμβρίου μηνὸς ἐν τῇ μνήμῃ τοῦ Χρυσοστόμου. Ἦν δὲ κατὰ πάντα ὅμοιος Κυρίλλῳ τῷ τῆς Ἀλεξανδρείας, ἐκτὸς τοῦ οὔλου τῆς κεφαλῆς καὶ τῆς γενειάδος καὶ τοῦ μιξαιπολίου· πολιὸς γὰρ εἰσάπαξ καὶ τετανόθριξ καὶ οὔτε προσπίπτων τὸ διάφραγμα τῶν μυκτήρων, οὔτε παχέα ἔχων τὰ χείλη. Τῇ αὐτῇ ἡμέρᾳ μνήμη τῶν ἁγίων πατέρων ἡμῶν Πύρρου ἐπισκόπου, Γερασίμου καὶ Ἐρασίμου, καὶ ἄθλησις τοῦ ἁγίου μάρτυρος Ἀκακίου».

Β'.

Τῆς 12-ης ἀπριλίου ἡ ᾀσματικὴ ἀκολουθία, δι' ἧς ἐξυμνεῖται ὁ ἅγιος Βασίλειος ὁ τοῦ Παρίου ἐπίσκοπος, κέντρον ἔχει τὸν ὑπὸ τοῦ ὑμνογράφου Θεοφάνους ποιηθέντα κανόνα. Ὁ κανὼν οὗτος εὑρίσκεται σήμερον ἐν τῷ Μηναίῳ τῷ τετυπωμένῳ καὶ τὸ παλαιότερον τῶν ἀντιγράφων αὐτοῦ εἶναι τῆς 10-ης ἑκατονταετηρίδος (Κῶδιξ Πετρουπ. 553, φύλλ· 81α—84α)· ὁ δὲ τοῦτο λαμβάνων ὑπ' ὄψει παρατηρεῖ, ὅτι τὰ σήμερον ἐν τῷ Μηναίῳ στιχηρὰ καὶ τὰ ἑπόμενα αὐτοῖς ᾄσματα, οἷον τὰ θεοτοκία, τὰ σταυροθεοτοκία, καὶ τὸ κάθισμα δὲν ἀνήκουσιν εἰς τὸν εἰρημένον κανόνα· δύνανται λοιπὸν τὰ ᾄσματα ταῦτα νὰ εἶναι μέρη ἑτέρας τινὸς ἀκολουθίας εἰς τὸν ἅγιον Βασίλειον. Τὸ εἰρημένον ἀντίγραφον, περιέχον ἀποκλειστικῶς ἐντελεῖς ἀκολουθίας τοῦ μαρτίου καὶ τοῦ ἀπριλίου, φανεροῖ ὅτι ὁ ὑμνογράφος Θεοφάνης σὺν τῷ γνωστῷ αὐτοῦ κανόνι συνέταξεν ἀντ' ἐκείνων τὰ ἐφεξῆς ἄχρι τοῦδε τύποις ἀνέκδοτα μείναντα τροπάρια.

Στιχηρά.

Ἦχος πλ. δ', πρὸς τὸ «Ὦ τοῦ παραδόξου».

Μετ' ἐγκωμίων ἡ μνήμη σου
ἐπιτελεῖται φαιδρῶς,
ἀθλοφόρε Βασίλειε,
καὶ χαρᾶς ἐμπίπλησιν
ὀρθοδόξων συστήματα,
δικαιοσύνην* ὡς ἀγαπήσαντος

1. Ἐν τῷ κώδικι· «Τὸν λεόντιον».
2. Ἐν τῷ κώδικι· «φέρον».

1. Ἐν τῷ κώδικι· «λειτουργίας».

καὶ σωφροσύνης* τὴν καθαρότητα
καὶ τὴν πραότητα* καὶ τὴν ἐπιείκειαν
διηνεκῶς* ἄριστα τιμήσαντος
καὶ τελεώτατα.

Παῦλον τὸν θεῖον μιμούμενος
ἐν διωγμοῖς καρτερῶς.
ἱεράρχα Βασίλειε,
τὴν ζωὴν διήνυσας
ἐν ἀνάγκαις καὶ θλίψεσιν
ἀδιαλείπτως* στενοχωρούμενος
καὶ μεταβάσεις* ἀεὶ ποιούμενος·
νῦν δὲ τὴν ἄλυτον* καὶ τὴν ἀδιάδοχον
παρὰ Θεῷ* εὗρες κατασκήνωσιν
καὶ τὴν ἀπόλαυσιν.

Ὡς ἱεράρχης θεόληπτος
τῆς νοουμένης σκηνῆς
ἐποπτεύεις τὰ ἄδυτα
καὶ τὰ ὑπερκόσμια
θεωρεῖν κατηξίωσαι·
ἐνδεδυμένος* καὶ τὴν εὐπρέπειαν
καὶ τὴν ὡραιότητα* τῶν νοητῶν
πρόσωπον πρὸς πρόσωπον
ὁρᾷς, πανόλβιε.

Ὡς δὲ κάθισμα ὥρισεν ὁ Θεοφάνης τὸ εἰς ἦχον δ΄ γνωστὸν «Κανόνα πίστεως,* εἰκόνα πραότητος», ὅπερ ὡς ἀπολυτίκιον φέρεται ἐν τῇ ἀκολουθίᾳ τοῦ ἁγίου Ἰωάννου τοῦ Νηστευτοῦ· ἐννοεῖται δ' ὅτι ἀντὶ τῶν «Πάτερ ἱεράρχα Ἰωάννη» ἔγραψεν ἁπλῶς ὁ Θεοφάνης «Πάτερ ὅσιε».

Ὁ δὲ εἰς τὸν ἅγιον Βασίλειον κανὼν τοῦ Θεοφάνους συγκρινόμενος πρὸς τὸ παλαιότατον ἐκεῖνο ἀντίγραφον παρουσιάζει μεταλλαγάς τινας ἀξίας ἐνταῦθα σημειώσεως. Σήμερον τὸ τελευταῖον κῶλον τοῦ 1ου τροπ. τῆς α΄ ᾠδῆς ἔχει οὕτως· «ἡ εὐφροσύνη ἀξίως ἐδέξατο»· τὸ πάλαι εἶχεν οὕτως· «ἡ εὐφροσύνη ὑπεδέξατο». Ὡσαύτως τὸ ἔσχατον κῶλον τοῦ 2ου τροπ. τῆς αὐτῆς ᾠδῆς, ὅπερ ἔχει νῦν οὕτω· «Βασίλειε ἔνδοξε», προῆλθεν ἐκ μεταλλαγῆς τῶν ἐν τῷ κώδικι «συνηριθμήθης, ἀξιάγαστε». Οὕτως ἔχομεν ἱκανὸν μαρτύριον, ὅτι οὐδ' οὗτος ὁ κανὼν τοῦ Θεοφάνους ἔμεινε σὺν τῷ χρόνῳ ἀδιάφθορος· καὶ πράγματι τὸ σημερινὸν αὐτοῦ 3ον τροπάριον τῆς α΄ ᾠδῆς, ὅπερ ἔχει ἀρχὴν τὸ «Νοός σου τὸ ὄμμα», ἀντικατέστησε, κατὰ τὸν κώδικα ἐκεῖνον, τὸ ἑξῆς γνήσιον τοῦ Θεοφάνους τροπάριον· «Νομίμως ἀθλήσας καὶ καθαρὰν* τὴν ἱερωσύνην* μέχρι τέλους τετηρηκώς,* ταῖς ἐπουρανίοις συγχορεύειν* ἱεραρχίαις κατηξίωσαι». Κατὰ τὸν αὐτὸν κώδικα οὐδὲ τὸ σημερινὸν θεοτοκίον τῆς θ΄ ᾠδῆς, ὅπερ ἀρχὴν ἔχει τὸ «Ρευστὴν δι' εὐσπλαγχνίαν», εἶναι τὸ ἐξ ἀρχῆς ὁρισθὲν εἰς τὴν ᾠδὴν ἐκείνην θεοτοκίον. Τὸ γνήσιον ἔχει οὕτω· «Ροήν μου τῶν δακρύων* μὴ ἀποποιήσῃ* ἡ τὸν παντὸς ἐκ προσώπου πᾶν δάκρυον* ἀφῃρηκότα τεκοῦσα,* θεομακάριστε». Ἑτέρας μεταλλαγὰς ἐν τῷ κανόνι εὑρομεν τὰς ἑπομένας. Ἐν τῷ θεοτοκίῳ τῆς α΄ ᾠδῆς ἀντὶ τῶν «καὶ βροτοῖς ὁμιλῆσαι ηὐδόκησεν» ὑπῆρχε πρότερον τὸ «καὶ τοῖς ἀνθρώποις προσωμίλησεν». Ἐν τῷ 1ῳ τροπ. τῆς δ΄ ᾠδῆς τὰ «ἐπαιρομένην φρένα» ἐξηρτῶντο ἐκ τῶν «κατὰ τῆς ἐνθέου ὁμηγύρεως»· ἅτινα νοοῦσι τὴν ἐν τῷ Παρίῳ ποίμνην τοῦ Βασιλείου· ἑπομένως ὁ Θεοφάνης εἶχε συντάξῃ τὸν εἰς αὐτὸν κανόνα διὰ τὴν ἐκκλησίαν τῆς ἐπισκοπῆς τοῦ Παρίου· ἀλλ' ὕστερον οἱ τῶν Μηναίων φθορεῖς τὰ «κατὰ τῆς ἐνθέου ὁμηγύρεως» ἠλλοίωσαν οὕτω· «καὶ τὴν Ἐκκλησίαν, πάτερ, εὔφρανας». Ἡ ἀρχὴ τοῦ 2ου τροπ. τῆς δ΄ ᾠδῆς ἔχει ἐν τῷ κώδικι οὐχὶ τὸ νῦν «οὐρανίαις», ἀλλὰ τὸ «αἰωνίαις». Τὸ ἐν τῷ 3ῳ τροπ. τῆς αὐτῆς ᾠδῆς μόριον «ἐν» περιττεύει ῥυθμικῶς· ὄντως δὲ τὸ παλαιὸν ἀντίγραφον δὲν ἔχει ἐκεῖνο. Τὸ τέλος τοῦ 1ου τροπ. τῆς ε΄ ᾠδῆς ἔχει νῦν οὕτω· «τῆς Ἐκκλησίας σε ἔδειξε»· ἀλλὰ πρότερον εἶχεν οὕτως· «τῇ Ἐκκλησίᾳ ἀνέδειξε». Ὡσαύτως τὸ πέρας τοῦ θεοτοκίου τῆς αὐτῆς ᾠδῆς εἶχε πρότερον τὰ «τῆς ἀπαθείας πανάμωμε», ἀντὶ τῶν νῦν «παρθενομῆτορ πανάμωμε». Ὁ Θεοφάνης ἐκάλεσεν ἐν τῷ θεοτοκίῳ τούτῳ τὴν Θεοτόκον «πανάγιον τέμενος ἀπαθείας», καὶ ὡς οὖσαν τοιαύτην ὁ Θεοφάνης λέγει αὐτὴν γεννήσασαν «τὴν πηγὴν τοῦ ἀπαθείας», τουτέστι τὸν Χριστόν. Τὸ ἐν τῇ ἐκδόσει τοῦ 1890 «πραότητος» (1ον τροπ. τῆς ς΄ ᾠδῆς) εἶναι βεβαίως ἀβλέπτημα τοῦ τυπογράφου, περιελθὸν ἐκ παραναγνώσεως τοῦ «πραότατος». Τὸ θεοτοκίον τῆς Ζ΄ ᾠδῆς ἄρχεται ἐν τῷ κώδικι οὕτως· «Εὔας τῆς πάλαι» (ἔκδ. πρώτης)· ὡσαύτως ἀντὶ τοῦ νῦν ἐν αὐτῷ «εἰς», ὅπερ ὁμολογουμένως προξενεῖ χασμῳδίαν, ὁ κῶδιξ ἔχει τὸ «πρός». Τὸ ἐν τῷ 3ῳ τροπ. τῆς η΄ ᾠδῆς «ἐκληρώσω» ἀντικατέστησε τὸ πρότερον ἐκεῖ ὑπάρχον «περιέπεις». Ἐν τῇ θ΄ ᾠδῇ, κατὰ τὸ παλαιὸν ἀντίγραφον, συνέβησαν τέσσαρες μεταλλαγαὶ λεκτικαί, αἱ ἑπόμεναι. 1ον τροπ. «διανύσας»· ἀντ' αὐτοῦ ὑπῆρχε τὸ «διε-

ξῆλθες». Καὶ πάλιν αὐτόθι ἀντὶ τῶν «ὄντως τετύχηκας» ἦσαν τὰ «ἐπαπολαύεις σοφέ». Ἐν τῷ 2ῳ τροπ. ἀντὶ τῶν νῦν «ἀνύσας Βασίλειε» ὑπῆρχον τὰ «πληρώσας πανόλβιε». Καὶ ἐν τῷ 3ῳ τροπ. ἀντὶ τοῦ σημερινοῦ «οὖν» ἦτο πρότερον τὸ μόριον «δέ».

Γ'.

Τῆς 25ης μαΐου ἡ ἑορτή, καθ' ἣν ἡ μνήμη πανηγυρίζεται τῆς τρίτης εὑρέσεως τῆς κεφαλῆς τοῦ τιμίου Προδρόμου, συνέστη περὶ τὸ 856ον ἔτος ἐπὶ τῆς βασιλείας Μιχαὴλ 3ου καὶ τῆς μητρὸς αὐτοῦ Θεοδώρας, πατριάρχου τότε ὄντος ἐν Κ)πόλει τοῦ ἁγίου Ἰγνατίου. Κατὰ τὸν ᾀσματικὸν τῆς ἡμέρας ταύτης κανόνα τοῦ τιμίου Προδρόμου ἡ κάρα εὑρεθεῖσα ἐν Κομάνοις μετεκομίσθη τότε εἰς Κ)πολιν μετὰ πομπῆς ἐξιδιασμένης, ὡς δὲ φαίνεται τὸ ἱερὸν τοῦτο λείψανον κατετέθη πρῶτον ἔν τινι τῶν ἀνακτόρων ναῷ, ἐπὶ δὲ Βασιλείου τοῦ Μακεδόνος ἢ Λέοντος τοῦ σοφοῦ ἐν τῇ μονῇ τῶν Στουδίου. Ποιητὴς τοῦ κανόνος εἶναι Θεοφάνης ὁ ὑμνογράφος, ὁ τότε Νικαίας ἀρχιεπίσκοπος, καὶ κατὰ τὸν 241ον κώδικα τῆς λαύρας τοῦ ὁσίου Σάβα συνέταξεν ἐκεῖνός σὺν τῷ κανόνι τὸ κάθισμα, οὗ ἡ ἀρχή. «Ἀναδοθεῖσα ὡς χρυσὸς ἐκ μετάλλων», καὶ τρία εἰς ἦχον πλάγιον δ' στιχηρά, ὧν τὸ πρῶτον ἄρχεται ἀπὸ τῶν λέξεων· «Μάκαρ, Ἰωάννη Πρόδρομε». Πάντα ταῦτα σὺν τῷ κανόνι καὶ τῷ καθίσματι περιέχονται ἐν τῷ ἐντύπῳ Μηναίῳ τοῦ μαΐου· ἀλλ' ἄν τις ἀντιπαραβάλῃ ταῦτα πρὸς τὸν εἰρημένον κώδικα, ὅστις ἔχει γραφῇ τῇ 11ῃ ἑκατονταετηρίδι, θέλει βεβαιωθῇ ὅτι καὶ τὸ κάθισμα καὶ ὁ κανὼν σὺν τῷ χρόνῳ ὑπέστησαν ἀλλοιώσεις τινάς. Ἐν πρώτοις αὐτοῦ τοῦ καθίσματος τὸ ἥμισυ καὶ πλέον δὲν εἶναι σήμερον ὅμοιον τῷ πρωτοτύπῳ τοῦ ποιητοῦ κειμένῳ· σήμερον ἐκεῖ ἀναγινώσκομεν οὕτως· «... ἐκ τῶν ἀδύτων γῆς ἐπλούτισε,* Χριστοῦ βαπτιστά,* πάντας τοὺς προστρέχοντας* ἐν τῇ ταύτης εὑρέσει,* ὕμνοις μεγαλύνοντας* τὸν σωτῆρα καὶ κτίστην,* τὸν νέμοντα ἡμῖν διὰ σοῦ τὸ μέγα ἔλεος». Ἀλλὰ τὸ πρωτότυπον κείμενον εἶχε, κατὰ τὸν παλαιὸν ἐκεῖνον κώδικα, ὡς καὶ ἐν τῷ τετυπωμένῳ σλαβικῷ Μηναίῳ, τουτέστιν· «... ἐκ τῶν ἀδύτων κόλπων γῆς* ἐπλούτισεν* ἅπασαν διάνοιαν* ἐπιγνώσεως θείας,* Νῦν μετανοήσατε* ἐκβοῶσα συνήθως* καὶ προσκυνοῦντες, πρόδρομε Χριστοῦ,* μεγαλοφώνως* πιστοί σε δοξάζομεν». Ὁ σλάβος μεταφραστὴς ἐν τῷ παρ' αὐτῷ κώδικι εἶχεν ἀναγνώσῃ «ἐπλούτισε τῶν πιστῶν»· εἶτα· «συνήθως·* αὐτὴν δὲ προσκυνοῦντες»· καὶ πάλιν ὕστερον· «μεγαλοφ. πίστει δοξάζομεν».

Τὸ τετυπωμένον κείμενον τοῦ κανόνος παρουσιάζει τὰς ἑπομένας μεταλλαγάς.

1) Ἐν τῷ 3ῳ τροπαρίῳ τῆς α' ᾠδῆς ἀντὶ τῶν «πολὺ συγκρύπτεσθαι» ὁ κῶδιξ ἐθέλει «πολύ σε κρύπτεσθαι». Καὶ πάλιν ἀντὶ τοῦ «καὶ ἱερουργοῦ» ἐθέλει τὸ «δι' ἱερουργοῦ»· τοῦθ' ὅπερ οὕτως ἔχει καὶ ὁ σλάβος μεταφραστής.

2) Ἐν τῷ 1ῳ τροπ. τῆς γ' ᾠδῆς ἀντὶ τοῦ «ὀρχημάτων» ὁ κῶδιξ ἔχει τὸ «ὀρχισμάτων». Καὶ πάλιν ἐν τῷ 3ῳ τροπ. τῆς αὐτῆς ᾠδῆς ἀντὶ τοῦ «ἱερωτάτη» ἔχει τὸ «ὡραιοτάτη»· ὅπερ καὶ ἁρμόζει ἐκεῖ.

3) Ἐν τῷ 1ῳ τροπ. ε' τῆς ᾠδῆς ὁ Πρόδρομος ὀνομάζεται μεσίτης τῆς παλαιᾶς καὶ τῆς νέας Διαθήκης· τὸ «Διαθήκης» δύναται καὶ νὰ λείπῃ ὡς ὑπονοούμενον· τοῦθ' ὅπερ εἶναι συνηθέστατον ἐν τῇ γλώσσῃ τῶν θεολόγων· καὶ ὁ Θεοφάνης εἶχε παραλείψῃ ἐκεῖνο ἐν τῷ εἰρημένῳ τροπαρίῳ, γράψας ἁπλῶς οὕτω· «Ὡς μεσίτης τῆς νέας* καὶ τῆς παλαιᾶς γεγονώς, ἱερώτατε,* μεσιτείαις, θείαις» κτλ. Τοῦτο οὕτως ἔχει ὁ κῶδιξ καὶ ὁ σλάβος μεταφραστής· ἀλλ' ὕστερον τὸ «μεσιτείαις θείαις» μετεβλήθη εἰς «διαθήκης θείας». Ἐν τῷ 3ῳ τροπ. τῆς αὐτῆς ᾠδῆς ὁ κῶδιξ ἐθέλει τὸ «ἐπευλογεῖται» ἀντὶ τοῦ «συνευλογεῖται». Καὶ πάλιν ἐν τῷ θεοτοκίῳ τῆς αὐτῆς ᾠδῆς ἀντὶ τοῦ «πανάμωμε» πρότερον ἦτο τὸ «θεόνυμφε», κατὰ τὸν κώδικα.

4) Ἐν τῷ 1-ῳ τροπ· τῆς ς' ᾠδῆς ἀντὶ τοῦ «κατεφώτισεν» ὁ κῶδιξ ἔχει τὸ «κατεκόσμησεν», ἐν δὲ τῷ 2-ῳ τροπ· ἀντὶ τοῦ «ψυχὴν» ἔχει τὸ «ψυχάς».

5) Ἐν τῷ 1-ῳ τροπ. τῆς ζ' ᾠδῆς ὁ ποιητὴς ἔκαμε χρῆσιν τῆς λέξεως· «νύχος» (κατὰ τὸν κώδικα), ἥτις σημαίνει ὅ,τι καὶ τὸ σκότος· τὸ «νύχος» ὅμως ὕστερον μετεβλήθη εἰς «νέφος».

6) Κατὰ τὸν κώδικα ἐν τῷ 3-ῳ τροπ. τῆς η' ᾠδῆς ἀναγνωστέον «δίδοται» ἀντὶ τοῦ «δέδοται», ἐν δὲ τῷ θεοτοκίῳ τῆς αὐτῆς ᾠδῆς «προσεκύνεις δουλοπρεπῶς» ἀντὶ τῶν «χαίρων προσεκύνησας».

7) Ἡ λέξις «βλαστὸς» ἡ ἐν τῷ 1-ῳ τροπ. τῆς θ' ᾠδῆς ἀντικατέστησε τὸ ἐν τῷ κώδικι «καρπὸς» καὶ τὰ ἐν τῷ θεοτοκίῳ τῆς αὐτῆς ᾠδῆς «ὁ εὐσυμπάθητος,* ἐλεῆμον ἀγαθὲ» ἀντικατέ-

στησαν τὰ ἐν τῷ κώδικι «ὡς ἀναμάρτητος,* ἐλεῆμον ὡς θεὸς καὶ φιλάνθρωπος»·

8) Σπουδαιοτάτη μεταλλαγὴ συνέβη ἐν τῇ δ' ᾠδῇ, ἔνθα ἀντὶ τοῦ παλαιοῦ θεοτοκίου ὑπάρχει ἓν ἕτερον. Τὸ παλαιὸν θεοτοκίον ἐν τῷ σαβαϊτικῷ χειρογράφῳ ἔχει οὕτως.

Ὑπὲρ νοῦν τὸ μυστήριον
τῆς κυοφορίας σου, ἀειπάρθενε·
ἐν γαστρὶ γὰρ συλλαβοῦσα Θεὸν
ἀνεκφράστῳ λόγῳ* ἀπεκύησας.

(ἕπεται συνέχεια).

Ἀ. Παπαδόπουλος-Κεραμεύς.

ΕΓΓΡΑΦΑ

ΤΟΥ

ΠΑΤΡΙΑΡΧΙΚΟΥ ΑΡΧΕΙΟΦΥΛΑΚΙΟΥ

ἐκδιδόντος

ἀρχιμ. Ἰωακεὶμ Φοροπούλου δ. φ.

ἀρχειοφύλακος τοῦ οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου.

Πηγαὶ τῆς ἱστορίας τῆς ἱδρύσεως, συντηρήσεως καὶ διοικήσεως τῶν Σχολῶν τοῦ Γένους ἐν Κωνσταντινουπόλει καὶ ταῖς ἐπαρχίαις τοῦ οἰκουμενικοῦ Θρόνου*.

Ἀριθ. 12.

Μισθοδοσία τῶν διδασκάλων

τῆς Μεγάλης τοῦ Γένους Σχολῆς.

Γράμμα πατριαρχικὸν συνοδικὸν περὶ τοῦ ἐν Κωνσταντινουπόλει σχολείου, πόνημα τοῦ σοφωτάτου διδασκάλου κυρίου Δωροθέου Λεσβίου, τοῦ καὶ πρωτοσυγκέλλου τοῦ ἁγιωτάτου πατριαρχικοῦ οἰκουμενικοῦ θρόνου.

† Παΐσιος ἐλέῳ Θεοῦ κλπ.

Ὅσα τῶν ἀνθρωπίνων μὴ παρὰ πᾶσι τὴν αὐτὴν ἔσχε δόξαν, ἀλλ' οἷον πλανᾶται κατὰ ἔθνη καὶ ταῖς δόξαις μεταπίπτει κατὰ περιόδους τινάς, δι' ἃ καὶ τἀναντία πολλάκις ἤδη κεκράτηκε δόγματα περί τε τῶν αὐτῶν καὶ παρὰ τοῖς αὐτοῖς, ταῦτα κανόσι τισι διαλαβόντες ἄνθρωποι καὶ ὅροις ὑπαγαγόντες εὑρεκέσι καὶ τάξιν αὐτοῖς ἐμμελῶς ἀποδόντες ὁμαλῆ τε καὶ εὔρυθμον, ἀφεῖλοντο τὸ ἄνετον αὐτῶν καὶ παλιμπετὲς καὶ πρὸς τὸ βουλόμενον ἑκάστου δυστυχῶς μεθελκόμενον· ἀνθ' ὧνπερ εἰσενήνεκται νόμος ἀνθρώποις ἔγγραφος, διαλύων μὲν τὰ διάφορα, παύων δὲ τὰς στάσεις καὶ τὴν ἑκάστου τύχην ἐν καλῷ καθιστάμενος· τοῖς μὲν ταπεινοτέροις ἀσφάλειαν πρυτανευόμενος ἀπὸ τῶν κρειττόνων, ἐκείνοις δὲ παρὰ τούτων θεραπείαν τε καὶ τιμήν, καὶ τῶν μὲν τὸ ὑβρίζον ἐξαίρων, τῶν δὲ τὸ φθονοῦν, καὶ μηδετέροις πρὸς ἡδονὴν παριστάμενος, ἀλλ' ἔνθεν μὲν ὑπαναστέλλων τῷ φόβῳ τῶν ἐπιτιμίων τὸ αὔθαδες τῶν ἰταμωτέρων καὶ θρασυνόμενον, ἔνθεν δ' αὖ τῶν ἐπιεικεστέρων τὸ φιλόκαλον ἐπαίρων καὶ ἐξορμῶν, ἅμα χαλινὸς ἀτεχνῶς κακίας καὶ μύωψ ἀρετῆς παραλλὰξ ἑκατέροις δοκιμαζόμενος, ὡς ἕνεκά γε τούτου τοῖς πρὸς ἀλλήλους ἐμμένοντας ἀμφοτέρους δικαίοις, κοινῇ τε τὰ καθ' ἑαυτοὺς ἀστασίαστα συνέχειν ἑκάστους εὐνομουμένους, καὶ ἰδίᾳ τι ζυγομαχήσαντας συνήκειν ἀλλήλοις εἰς ὁμολογίαν ἐκ διχονοίας καὶ διαστάσεως, ὅρῳ κοινῷ χρωμένους ἀεὶ τῷ νόμῳ καὶ πᾶν τὸ εἰς ἀμφισβήτησιν ἧκον πρὸς ἐκεῖνον παραμετροῦντας καὶ λύοντας.

Ἃ δὲ παρὰ πᾶσιν ἀνθρώποις ὁμολογεῖται καὶ μηδαμοῦ τὰ περὶ αὐτῶν ἀντιπίπτει πρὸς ἄλληλα, ἀλλὰ ταῖς τῶν ἁπάντων ἀνθρώπων γνώμαις σύνεισιν ὁμαλῶς εἰς ταὐτὸν ἐνιζόμενα, τούτων εἰσφέρεται νόμος ἥκιστα ἔγγραφος· περίεργον γὰρ νομοθετεῖν περὶ ὧν ἄνθρωποι καὶ πρὸ τοῦ νόμου συμφωνοῦσι πρὸς ἀλλήλους ταῖς διανοίαις τε καὶ ταῖς πράξεσιν, εἴθ' ὡς περὶ φαύλων ὄντων αὐτῶν, εἴτε καὶ τοὐναντίον χρηστῶν· τὰ δὲ τοιαῦτα διέπει καὶ πρυτανεύει νόμος ἄγραφος μέν, σεμνὸς δὲ καὶ γεραρὸς καὶ οὔποτε παλαιούμενος, τοσούτῳ μᾶλλον ἀκμάζων, ὅσῳ τὴν παρὰ τοῦ χρόνου πολιὰν βαθυτέραν καθεῖται, οὐ Λυκοῦργον ἢ Σόλωνα νομοθέτην αὐχῶν, ἀνθρώπους αὐτούς τε μικροὺς καὶ πόλεων κοσμήτορας καὶ διευθυντῆρας μικρῶν, ἀλλ' αὐτόν γε δὴ τὸν καθόλου νομοθέτην τε καὶ δημιουργὸν τοῦ παντός, τὸν προαιώνιον Θεόν, ἢ τό γε προχειρότατον τὴν ἐκείνου ὡς ἄν τις εἴποι σχαστηρίαν, εἴτουν γενεσιουργὸν φύσιν.

Τῆς τοίνυν παιδείας ἐν τοῖς ἀγαθοῖς τῶν μάλιστα παρὰ πᾶσιν ὁμολογουμένων ἕξεως πεφυκυίας καὶ ἀναμφισβητήτου ἀρετῆς, ἥκιστ' ἂν δόξειεν ἀναγκαῖον ἢ αὐτὴν ἐπαινεῖν ἢ τῶν αὐτῆς ἀντιποιουμένων ἐπιμελεῖσθαι δι' ὅρων τινῶν καὶ γραμμάτων. Τίς γὰρ ἂν ἀτοπίας ἐνταῦθα χωρήσειεν, ὡς τὴν παιδείαν κακῶς εἰπεῖν, τοῦ εἰδέναι φύσει πάντων ἀνθρώπων ὀρεγομένων; ἢ τίς οὐκ ἂν πρὸ παντὸς ἄλλου τῶν πεπαιδευμένων προστήσαιτο; τὸ δὲ δή, τούτων οὕτως ἐχόντων, ἀποφοράς τινας καὶ προσόδους αὐτοῖς ἀποτάττειν εἰς τὸν βίον (ὅπερ ἡ μετριότης ἡμῶν ἤδη μετὰ τῆς περὶ αὐτὴν ἱερᾶς ὁμηγύρεως φαίνεται ποιοῦσα, συντάξεις τινὰς καὶ διδασκάλια τοῖς διδασκάλοις τοῦ σχολείου συντάτ-

* Συνέχεια ἀπὸ σελίδος 295—303 τοῦ μηνιαίου τεύχους τοῦ Ἰουνίου, ἐν ᾧ παρεισέφρυσαν τυπογραφικὰ σφάλματα τάδε· ἐν σελ. 300 ἐν τῷ τελευταίῳ στίχῳ τῆς σημειώσεως μετὰ τὸ *Ἀχριδῶν* πρόσθες *ἧ ὑπέκειτο ἡ ἐπισκοπὴ Σισανίου*· ἐν σελ. 301, ἐν τῷ τέλει τῆς σημειώσεως πρόσθες *ὁ δὲ ἐπιβεβαιῶν τὸ γράμμα Πατριάρχης ἐστὶ Παΐσιος ὁ Β'.* ἐν δὲ σελ. 302 ἡ χρονολογία τοῦ ὑπ' ἀριθ. 11 ἐγγράφου διορθωτέα εἰς ,αψμε', ἀντὶ τοῦ ,αωμε'. Τὰ δὲ λοιπὰ ἀφίενται τῇ ἐπιεικείᾳ τοῦ ἀναγνώστου.

τουσα) καταγινώσκειν ἐστὶ συνάμα τῶν προγενεστέρων τε καὶ τῶν ἐπιόντων, τῶν μὲν ὡς μηδένα λόγον παιδείας εἰς τόδε πεποιημένων, τῶν δ' ὡς οὐ ποιησομένων. . . . . .
[ἕπεται λαμπρόν, ἄξιον τοῦ σοφωτάτου συντάκτου, ἐγκώμιον τῆς παιδείας, πληροῦν 400 περίπου στίχους ἐκ τῶν 465 τοῦ ὅλου ἐγγράφου]. . . . . .

Ὑπὲρ τοιαύτης οὖν τῆς παιδείας οὔσης, οὐδεὶς ἂν ἐκ τῶν ὑπὸ σελήνην μισθὸς πρὸς ἀξίαν γένοιτο· ἀλλ' ὅμως ἡμεῖς οὐ πρὸς τὴν ὑπεροχὴν αὐτῆς ἀλλὰ πρὸς τὴν ἡμετέραν ἀσθένειαν βουλευσάμενοι, τῶν διδασκόντων τὴν παιδείαν ὡρισάμεθα μισθὸν εἰς τὸν ἐνιαυτόν, πεντακόσια μὲν γρόσια τῷ καθηγουμένῳ τῶν φιλοσοφικῶν μαθημάτων, διακόσια δὲ πεντήκοντα τῷ τῶν γραμματικῶν, ἀποδείξαντες ὅθεν ἂν κομίζοιντο ταῦθ' οἱ διδάσκοντες ἐκκλησίας δύο, τὴν μὲν τῆς Ἁγίας ἐπώνυμον, τοῦ ἁγίου Νικολάου, ἐμβατοίκιον καλούμενον κατὰ τὸ ἔτος ἕκαστον τελοῦσαν γρόσια ἑξακόσια, τὴν δὲ τοῦ Βελιγραδίου τῆς ὑπεραγίας ἡμῶν Θεοτόκου γρόσια ἑκατὸν πεντήκοντα. Ἐφ' ᾧ τε τὰ ἐμβατοικοχάρτια καλούμενα τοῖς διδασκάλοις εἰς χεῖρας κατατίθεσθαι καὶ τῶν ἀρχιερέων μάλιστα τούς γε ἀεὶ ἐπιτροπεύοντας ἀπὸ τῶν ἐν αἷς ὥρισται ἐκκλησίαις ἱερέων τοῖς διδασκάλοις συνεισπράττειν εὐθὺς ἐν ἀρχῇ τοῦ ἔτους ἑκάστου τὰ χρήματα σπουδάζοντας καὶ μὴ ποιουμένους πάρεργον τὸ ἔργον. Ἐὰν δὲ τῷ χρόνῳ τὴν ἀπὸ τῶν ὡρισμένων ἐκκλησιῶν χορηγίαν διακόψῃ τύχη τις ἄχαρις, ὃ μὴ γένοιτο, ὡς ἂν μηδ' ὡς τὰ τῆς παιδείας ἀργοίη, ἑτέρωθεν τοῖς διδασκάλοις τὰ αὐτὰ καὶ ἴσα καὶ ἐπὶ τοῖς αὐτοῖς χορηγεῖσθαι προσδιοριζόμεθα, μηδ' ὑφαιρεῖσθαι τοῦ μισθοῦ παρὰ τοῦτο μηδ' ὁτιοῦν αὐτοῖς.

Ταῦτ'οὖν ταξάμενοι πατριαρχικῇ κηδεμονίᾳ καὶ ζήλῳ τε καὶ προνοίᾳ τῆς εἰς τοὺς μεθ'ἡμᾶς παιδείας καὶ ἀρετῆς, γράφοντες ἀποφαινόμεθα συνοδικῶς μετὰ τῶν περὶ ἡμᾶς κηδεμονικωτάτων καὶ φιλογωτάτων ἱερωτάτων μητροπολιτῶν καὶ ὑπερτίμων, τῶν ἐν Ἁγίῳ Πνεύματι ἀγαπητῶν ἡμῶν ἀδελφῶν καὶ συλλειτουργῶν, ἵνα ἀπὸ τῆς σήμερον ἡμέρας διδῶνται κατ' ἔτος εὐθὺς ἀρχόμενον τῶν διδασκάλων, τῷ μὲν φιλοσόφῳ πεντακόσια γρόσια, τῷ δὲ γραμματικῷ διακόσια πεντήκοντα ἀπὸ τῶν δύο ἀνωτέρω ἐκκλησιῶν, ἐφ' οἷς προσδιωρισάμεθα ἀπαραλείπτως ἅπασιν. Αὐτοὶ μὲν οὖν τοσοῦτον ἠδυνήθημεν καὶ πλέον ἂν ποιήσαντες, εἰ μὴ παντὶ δυσχερείας πλέον ἀρχομένῳ μετῆν ἢ προκεχωρηκότι, ὡς εἴ τις τοῖς παρ' ἡμῶν φιλοτιμότερα συνάψει τὰ παρ' ἑαυτοῦ; προσθείς τι καὶ ἐπαυξήσας τὸ καλόν, ἔχοι τὰς εὐχὰς τῶν ἁγίων καὶ θεοφόρων πατέρων καὶ σταίη μετὰ τῶν δικαίων ἐν δεξιᾷ τοῦ Κυρίου ἡμῶν ἐπὶ τῆς δευτέρας αὐτοῦ παρουσίας. Εἰ δέ τις ὑφ' ὁτιοῦν πάθους, μᾶλλον δὲ ὑπὸ τοῦ Σατανᾶ ἐλαυνόμενος, τολμήσειε διασεῖσαι καὶ ἀνελεῖν καὶ καταλῦσαι τὰ περὶ τοῦ σχολείου ταὐτὶ καλῶς τεταγμένα ἡμῖν, ὁ τοιοῦτος, ὅς τις ἂν τυγχάνῃ ὢν καὶ ὁποῖος, ὡς βάρβαρος κομιδῇ καὶ χοιρώδης, ὡς μισέλληνα τε καὶ μισόχριστος, ὡς μισόκαλος καὶ ἄντικρυς ἀσεβὴς καὶ παράνομος καὶ ἀλάστωρ τοῦ γένους παντὸς ἡμῶν καὶ κοινὸς λυμεών, ἀφωρισμένος εἴη ἀπὸ Θεοῦ Κυρίου παντοκράτορος κλπ.

Ἐπὶ τούτοις ἐγένετο καὶ τὸ παρὸν ἡμέτερον συνοδικὸν ὁροθετήριον καὶ βεβαιωτήριον γράμμα. ,αψμη'.

Ἐν μηνὶ Ἰανουαρίῳ ἰνδικτιῶνος ΙΑ'.

† *Ὁ Ἡρακλείας Γεράσιμος* — † *Ὁ Κυζίκου Ἀναστάσιος* — † *Ὁ Νικομηδείας Κύριλλος* — † *Ὁ Νικαίας Καλλίνικος* — † *Ὁ Χαλκηδόνος Γαβριήλ* — † *Ὁ Δέρκων Σαμουήλ* — † *Ὁ Τουρνόβου Ἄνθιμος* — † *Ὁ Νεοκαισαρείας Κοσμᾶς* — † *Ὁ Κρήτης Γεράσιμος* — † *Ὁ Λαρίσσης Ἰάκωβος* — † *Ὁ Μιτυλήνης Ἄνθιμος*— † *Ὁ Μηθύμνης Ἀρσένιος* — † *Ὁ Βιδύνης Καλλίνικος* — † *Ὁ Προικοννήσου Νικηφόρος.*

ΣΗΜ. Ἐκ τοῦ ὑπ' ἀριθ. Ε'. πατριαρχικοῦ κώδικος σελ. 56—70. Λυπηρὸν ὅτι ὁ σοφὸς Δωρόθεος ὁ Λέσβιος δὲν ὠνομάτισεν ἐν τῷ ὀγκώδει τούτῳ Γράμματι οὔτε τὸν φιλόσοφον, οὔτε τὸν γραμματικὸν τῆς τοῦ Γένους Σχολῆς διδάσκαλον, ὅπερ γενόμενον, κατὰ πολὺ θὰ συνετέλει εἰς τὸ νὰ μὴ σκοτισθῇ τόσον ὑπὸ τῶν μεσαιωνοδιφῶν ἡ ἐν τούτῳ τοῦ χρόνου ἱστορία τῆς διαδοχῆς τῶν σχολαρχῶν καὶ τῶν διδασκάλων· ἀλλ' εὐτυχῶς τὸ ἑπόμενον τοῦ αὐτοῦ Πατριάρχου Παϊσίου τοῦ Β'. ἐπὶ τῆς τετάρτης καὶ τελευταίας αὐτοῦ πατριαρχείας ἐκδοθὲν περὶ τῆς αὐτῆς ὑποθέσεως Γράμμα ἐπανορθοῖ ἐν μέρει τὴν τοῦ Δωροθέου παράλειψιν.

Ἀριθ. 13.

Ἴσον ἀπαράλλακτον τοῦ πρωτοτύπου γράμματος.

† Παΐσιος ἐλέῳ Θεοῦ κλπ.

Τὸ θεοδώρητον καὶ ἀξιέραστον τῆς παιδείας καὶ μαθήσεως χρῆμα πάντων τῶν μετὰ σώματος τῷδε τῷ βίῳ πρὸς τὴν κοινὴν τοῦ ἡμετέρου Γένους συντεινόντων ὠφέλειαν καλῶν ἀσυγκρίτως ὑπερανεστηκὸς εἰκότως καὶ τῆς πρώτης καὶ μεγίστης παρ' ἡμῖν σπουδῆς καὶ ἐπιμελείας ἐπάξιον γίνεται· τελειότης γάρ ἐστι τοῦ νοὸς ἡ δι' αὐτοῦ πορισμένη σοφία καὶ τῆς ψυχῆς κόσμος, συμπληροῦσα καὶ ἀπαρτίζουσα ἐν ἡμῖν τὴν κατὰ λόγον καὶ γνῶσιν ἐνέργειαν, δι' ἧς καὶ ἄνθρωπος πέφυκεν ὁ κατ' αὐτὴν χαρακτηριζόμενος καὶ Θεοῦ εἰκὼν ὁ ἄνθρωπος λέγεται. Ταύτης δὲ πηγὴν καὶ αἰτίαν ἐπεγνωκότες τὴν θείῳ ἐλέει ἐν τῇ βασιλευούσῃ ταύτῃ τῶν πόλεων συγκροτηθεῖσαν καὶ σωζομένην πατριαρχικὴν σχολὴν τῶν κατὰ τὴν Ἑλλάδα φώτων ἀναπτυσσομένων ἐν αὐτῇ καὶ διδασκομένων μαθημάτων τῷ διττῷ τῆς διδασκαλίας εἴδει σεμνυνομένην καὶ δυσὶ διδασκάλοις ποδηγετουμένην τε καὶ προαγομένην κατὰ τὴν ἀνέκαθεν καλῶς καὶ συμ-

φερόντως διαταχθεῖσαν τάξιν τε καὶ κατάστασιν, ἐν ᾗ οἱ πρωτόπειροι καὶ ἀρχάριοι παιδευόμενοι καὶ γυμναζόμενοι τὰ τῆς κυκλοπαιδείας ἐν τῇ τῆς γραμματικῆς τέχνης μαθήματα, κἀν τῇ Ἑλλάδι φωνῇ προτελεσθέντες καὶ καταρτισθέντες, ἑπομένως μεταβαίνουσιν εἰς τὰ τῆς φιλοσοφίας καὶ θεωρίας καὶ διαφόρων ἐπιστημῶν ὑψηλότερα νοήματα, δι' ὧν ἡ γνῶσις τῶν ὄντων πορίζεται καὶ τὸ τῆς σοφίας ἀγαθὸν περιγίνεται, ἧς τὸ τέλος ἡ τῆς ψυχῆς εὐδαιμονία καὶ μακαριότης, Μακάριος γάρ φησιν ἄνθρωπος, ὃς εὗρε σοφίαν καὶ θνητός, ὃς οἶδε φρόνησιν, διὰ φροντίδος ὅ τι πλείστης ποιούμεθα τὴν ρηθεῖσαν σχολὴν καὶ τὴν ἐν αὐτῇ διδασκαλίαν συνιστᾶν καὶ κρατύνειν, συνέχειν τε καὶ συντηρεῖν ὅση δύναμις, ὥστε διασώζεσθαι ἀεὶ Θεοῦ εὐδοκοῦντος ἀνέκλειπτον τὸ τῆς διδασκαλίας τοῦτο καλὸν ἐπὶ τῇ τοῦ ἡμετέρου Γένους ὠφελείᾳ, ἧς ἡ στέρησις ζημίαν οἶδε προστρίβειν κοινὴν καὶ πασῶν τῶν ἄλλων ζημιῶν ὑπερέχουσαν.

Ἐπεὶ δὲ τοῖν δυοῖν διδασκάλοιν ὁ τὴν τῶν γραμματικῶν μαθημάτων διδασκαλίαν ἀνειλημμένος ὁσιώτατος ἐν ἱεροδιακόνοις κὺρ Ἀνανίας, ἱκανὸς ὢν διδάσκειν καὶ γυμνάζειν τοὺς ὑπ' αὐτοῦ παιδευομένους καὶ πρὸς ἀρετὴν ὑπαλείφειν τῷ τε καθ' ἑαυτὸν ὑποδείγματι, ἅτε σεμνότητι βίου κοσμούμενος, καὶ ταῖς διὰ λόγου νουθεσίαις ἔργῳ τε καὶ λόγῳ καταρτίζειν αὐτούς, ὡς ἡ πεῖρα ἔδειξε τῆς ἄχρι τοῦδε ἡγησαμένης διδασκαλίας αὐτοῦ, ἐπιμελῶς τε ἔχων καὶ φιλοπόνως ἐπὶ τῇ τῶν μαθητῶν προκοπῇ τε καὶ ὁδηγίᾳ, καὶ δυνάμενος Θεοῦ συναντιλαμβανομένου καὶ εἰς τὸ ἑξῆς μετὰ τῆς ὁμοίας φιλοπονίας καὶ συντόνου ἐπιμελείας ἀντιλαμβάνεσθαι τῆς ἐν τῇ σχολῇ ταύτῃ διδασκαλίας· διὰ τὸ διορισθῆναι μέν τοι κατ' ἀρχὰς τὸν ἐτήσιον μισθὸν τῆς διδασκαλίας αὐτοῦ μετριώτερον τοῦ δέοντος καὶ μὴ ἐξαρκοῦντα πρὸς τὴν ἀναγκαίαν ζωοτροφίαν αὐτοῦ ὁρῶντες τὴν αὐτοῦ λογιότητα ἀσχάλλοντα καὶ δυσφοροῦντα καὶ ἐν στενοχωρίᾳ καὶ ἀπορίᾳ τῶν εἰς τὸ ζῆν ἀναγκαίων διατελοῦντα καὶ μὴ δυνάμενον ἐν ἀνέσει καὶ ἡσυχίᾳ μετέρχεσθαι τὸ τῆς διδασκαλίας ἔργον, δεῖν ἔγνωμεν ἀναγκαῖον εἶναι παραμυθήσασθαι ἐκ τῶν ἐνόντων τὴν τοιαύτην αὐτοῦ στενοχωρίαν καὶ θεραπεῦσαι τὴν ἔλλειψιν προσθήκῃ καὶ ἀναπληρώσει τοῦ ἐνδέοντος εἰς τὸν ἐτήσιον αὐτοῦ τῆς διδασκαλίας μισθόν. Κἀντεῦθεν καὶ δέδοκται γνώμῃ κοινῇ συνοδικῇ προστεθεῖναι τοῖς οἷς ἐλάμβανεν ἄχρι τοῦδε διακοσίοις πεντήκοντα γροσίοις ἕτερα ἑκατὸν πεντήκοντα γρόσια καὶ γενέσθαι τοῦ λοιποῦ τὸν μισθὸν αὐτοῦ τετρακόσια γρόσια κατ' ἔτος, ἅτινα καὶ ἐδιωρίσθησαν δίδοσθαι αὐτῷ ἀπὸ τῶν ἐμβατοικίων τῶν ἐν Κωνσταντινουπόλει ἁγίων ἐκκλησιῶν τοῦ καθ' ἡμᾶς οἰκουμενικοῦ θρόνου· καὶ τὸν ἤδη διορισθέντα τοῦτον μισθὸν μένειν ἀμετάθετον καὶ ἀμετακίνητον ἐσαεί, πληρούμενον ἀνυπερθέτως καὶ ἀναντιρρήτως ἐν τῷ καιρῷ τῶν ἐμβατοικίων πρὸς ἀναγκαίαν αὐτοῦ περίθαλψιν καὶ ἐξαρκοῦσαν εὐπορίαν τῶν πρὸς τὸ ζῆν ἐπιτηδείων.

Τούτου χάριν γράφοντες ἀποφαινόμεθα κλπ. ἵνα ὁ κατὰ τελείαν συνοδικὴν ἡμῶν ἀπόφασιν γεγονὼς οὗτος διορισμὸς τοῦ ἐτησίου μισθοῦ τῶν τετρακοσίων γροσίων τῷ ρηθέντι διδασκάλῳ τῶν γραμματικῶν μαθημάτων ὁσιωτάτῳ ἐν ἱεροδιακόνοις κὺρ Ἀνανίᾳ, ὡς εὐλόγως καὶ δικαίως καὶ ἐπὶ τῇ συστάσει τοῦ τῶν γραμματικῶν μαθημάτων φροντιστηρίου συντελεσθεὶς καὶ πρὸς κοινὴν ὠφέλειαν τοῦ ἡμετέρου Γένους ἀφορῶν, ἔχῃ τὸ κῦρος καὶ τὴν ἰσχὺν βεβαίαν καὶ ἀμετάθετον ἔσχει καὶ μηδεὶς τῶν ἁπάντων τολμήσῃ πώποτε ἀνατρέψαι καὶ διασεῖσαι αὐτὸν ἢ θελήσῃ ὑποβιβάσαι ἢ μειῶσαι τὸν ἀριθμόν, ἀλλ' ἔχῃ ἀπαραιτήτως πληροῦσθαι καὶ δίδοσθαι κατ' ἔτος ἀπὸ τῶν ἐμβατοικίων τῶν ἐκκλησιῶν τῆς πόλεως ἀνελλειπῶς καὶ ἀπαραμειώτως τῷ ρηθέντι διδασκάλῳ κὺρ Ἀνανίᾳ πρὸς ἀναγκαίαν αὐτοῦ περίθαλψιν καὶ ἀποχρῶσαν ζωοτροφίαν τε καὶ κυβέρνησιν· ἅτινα τετρακόσια γρόσια λαμβάνων ἐν τῷ καιρῷ τῶν ἐμβατοικίων παρὰ τῶν κατὰ καιροὺς ἐπιτρόπων τῆς καθ' ἡμᾶς τοῦ Χριστοῦ μεγάλης ἐκκλησίας ἱερωτάτων συναδελφῶν ἡμῶν καὶ ὑπερτίμων ὀφείλῃ ἀντέχεσθαι ἐπιμελῶς καὶ μετὰ πάσης προθυμίας καὶ φιλοπονίας τοῦ ἔργου τῆς διδασκαλίας καὶ τῆς συνεχοῦς καὶ ἀδιακόπου τῶν γραμματικῶν μαθημάτων παραδόσεως καὶ τῆς προκοπῆς καὶ ἐπιδόσεως τῶν ὑπ' αὐτοῦ μαθητευομένων κατὰ τὸν προσδιορισθέντα τύπον καὶ σωζόμενον ἀνέκαθεν ἐν τῇ πατριαρχικῇ ἡμῶν ταύτῃ ἐπὶ τῇ τῶν μαθημάτων ἀναπτύξει.

Ὅθεν εἰς τὴν περὶ τούτου ἔνδειξιν καὶ διηνεκῆ ἀσφάλειαν ἐγένετο καὶ τὸ παρὸν ἡμέτερον πατριαρχικὸν καὶ συνοδικὸν γράμμα καταστρωθὲν κἂν τῷ ἱερῷ κώδικι τῆς καθ' ἡμᾶς τοῦ Χριστοῦ Μεγάλης Ἐκκλησίας. ᾳψνβ'.

Ἐν μηνὶ Μαρτίῳ ἰνδικτιῶνος ΙΕ'. 1752

† *Ὁ Καισαρείας Παρθένιος* — † *ὁ Ἐφέσου Διονύσιος* — † *ὁ Ἡρακλείας Γεράσιμος* — † *ὁ Κυζίκου Ἀναγίας* — † *ὁ Νικομηδείας Γαβριήλ* — † *ὁ Νικαίας Καλλίνικος* — † *ὁ Δέρκων Σαμουήλ* — † *ὁ Κρήτης Γεράσιμος* — † *ὁ Δράμας Καλλίνικος* — † *ὁ Ἰωαννίνων Γρηγόριος.*

ΣΗΜ. Ἐκ τοῦ αὐτοῦ ὑπ' ἀριθ. Ε'. πατριαρχικοῦ κώδικος σελ. 84. Ἐκ τοῦ γράμματος τούτου, ὃ διέλαθεν ὅλως τὴν προσοχὴν τῶν ἀναδιφησάντων πρότερον τοὺς πατριαρχικοὺς κώδικας καὶ περὶ τῆς πατριαρχικῆς σχολῆς συγγραψάντων, ἀπὸ Κωνσταντίου τοῦ ἀπὸ Σιναίου καὶ ἑφεξῆς, ἀριδήλως καταφαίνεται ὅτι κατὰ τὸ ἔτος 1748, ὅτε χειρὶ Δωροθέου τοῦ Λεσβίου ἀπέλυσε Παΐσιος ὁ Β'. τὸ ἀνωτέρω ὑπ' ἀριθ. 12 μακρόστιχον συνοδικὸν Γράμμα, διδάσκαλος τῶν Γραμματικῶν ἐν τῇ τοῦ Γένους Σχολῇ ἦν αὐτὸς οὗτος ὁ ἱεροδιάκονος Ἀνανίας (ὁ Ἀντιπάριος), ᾧ εἶχεν ὁρισθῇ ὁ ἀνεπαρκὴς τῶν 250 γροσίων ἐτήσιος

μισθός. Τίς δὲ ἦν ὁ τῶν φιλοσοφικῶν μαθημάτων διδάσκαλος καὶ ἑπομένως σχολάρχης τοῦ μεγαλωνύμου φυτωρίου, ὁ διὰ 500 γροσίων κατ' ἔτος ἀμειβόμενος; Ὅ,τι ἀπέκρυψεν ὁ Δωρόθεος ἐν τῷ μακροστίχῳ Γράμματι ἐσημείωσαν καθηκόντως οἱ τοῦ Ἐθνικοῦ Ταμείου διαχειρισταὶ ἐν τοῖς τοῦ Κοινοῦ (λεγομένου) λογιστικοῖς καταστίχοις· διότι, ἀφ' ἧς ἐποχῆς ὡρίσθη ἕνα ἐκ τῶν ἐμβατοικίων τῶν τῆς Κ)πόλεως ἐκκλησιῶν μισθοδοτῶνται οἱ τῆς Σχολῆς διδάσκαλοι, οὗτοι ἐλογίσθησαν πατριαρχικοὶ ὑπάλληλοι, καὶ τὸ πατριαρχικὸν μισθολόγιον κατακοσμεῖται καὶ ὑπὸ τῶν περιφανῶν τῶν τῆς παιδείας σκαπανέων ὀνομάτων. Ἐν τῷ πρὸ ὀκτωκαίδεκα μηνῶν ἀποκατασταθέντι εἰς τὸ πατριαρχικὸν Ἀρχειοφυλάκιον πρώτῳ σωζομένῳ κώδικι τοῦ Κοινοῦ, ἤτοι τοῦ Ἐθνικοῦ Ταμείου, ἀρχομένῳ ἀπὸ τοῦ ἔτους 1740 (φέροντι δὲ νῦν ἀριθμὸν 468), ἐν ᾧ κατὰ τὰ πρῶτα ἑπτὰ τῆς λογιζομένης διαχειρίσεως ἔτη (1740—47) οὐδὲν ἀπολύτως σημειοῦται περὶ μισθοῦ διδασκάλου οἱουδήποτε, κατὰ τὸ ἔτος 1748 τοὐναντίον, ὅτε δηλ. ὁ Παΐσιος Β΄. ὥρισε τῶν διδασκάλων τὸν μισθόν, καταγράφεται «*Εἰς τὰ λιανικὰ ἔξοδα τοῦ Κοινοῦ*» τάδε· «Γρ. 500 τῷ διδασκάλῳ κὺρ Δωροθέῳ τὸν μισθόν του· γρ. 250 τῷ διδασκάλῳ κὺρ Ἀνανίᾳ».

Τῷ ἀκολούθῳ 1749 ἔτει ὑπὸ τὴν ἐπιγραφὴν «*Ἕτερα ἔξοδα δοθέντα εἰς διαφόρους χρείας τοῦ Κοινοῦ*» σημειοῦνται τάδε· «Γρόσια 750 τοῖς δύο διδασκάλοις τῶν ἑλληνικῶν μαθημάτων διὰ τοῦ ἁγίου Δέρκων, φεβρουαρίου κ΄».

Τῷ ἔτει 1750 ὡσαύτως τάδε· «Γρόσια 750 μισθὸς δυσὶ διδασκάλοις διὰ τοῦ ἁγ. Δέρκων», ἐξ ὧν κονδυλίων ὑποδηλοῦται καὶ ὁ τότε ἔφορος τῆς Σχολῆς Δέρκων Σαμουὴλ ὁ Χαντζερῆς.

Τῷ ἔτει 1751 σημειοῦται σαφέστερον οὕτω· «Γρόσια 500 τῷ διδασκάλῳ κὺρ Δωροθέῳ· γρόσια 250 τῷ διδασκάλῳ κὺρ Ἀνανίᾳ», καταδεικνυμένου ὅτι οἱ ἐν τοῖς δυσὶ προηγουμένοις κονδυλίοις ἀνωνύμως μισθοδοτούμενοι διὰ τοῦ ἁγ. Δέρκων δύο· διδάσκαλοί εἰσιν οἱ αὐτοί, Δωρόθεος ὁ Λέσβιος τῶν φιλοσοφικῶν καὶ Ἀνανίας ὁ Ἀντιπάριος τῶν γραμματικῶν.

Τῷ δὲ 1752 ἔτει, ὅτε ὁ Παΐσιος Β΄ ἐξέδωκε τὸ ἀνωτέρω ὑπ' ἀριθ. 13 Γράμμα, δι' οὗ ὁ τοῦ Ἀνανίου μισθὸς ηὐξήθη ἀπὸ 250 εἰς 400 γρόσια, ἡ ἐν τῷ Καταστίχῳ ἀναγραφὴ τοῦ μισθοῦ ἀνταποκρίνεται πληρέστατα τῇ συνοδικῇ ἀποφάσει οὕτω· «Τῷ διδασκάλῳ κὺρ Δωροθέῳ γρόσια 500· τῷ διδασκάλῳ κὺρ Ἀνανίᾳ γρόσια 400». Ἡ τοῦ 1753 ἔτους ληψοδοσία τοῦ κοινοῦ δὲν ὑπάρχει ἐν τῷ κώδικι, ἀκολουθεῖ ὅμως ἡ τοῦ 1754 ἐν ᾗ σημειοῦται· «Τῷ διδασκάλῳ κὺρ Δωροθέῳ γρόσια 500· τῷ διδασκάλῳ κὺρ Ἀνανίᾳ γρόσια 400». (Βλ. κώδικα 468 σελ. 134, 167, 195, 205, 235, καὶ 245).

Ἐν ἑτέρῳ κώδικι τοῦ κοινοῦ, τῷ 469, σελ. 486, φέρεται ἐν τοῖς λ)μοῖς τοῦ ἔτους 1755 ἀνορθογράφως ταῦτα· «Τὼ διδασκάλο Δωροθέω γρόσια 500. τὼ διδασκάλο Ἀνανήα γρόσια 400», καὶ οὕτω καταπαύει ἡ τοῦ ὀνόματος τοῦ Δωροθέου μνεία.

Ἐν τῷ κώδικι 470 σελ. 179, ἀναγραφομένης τῆς τοῦ 1757 ἔτους ληψοδοσίας σημειοῦται· «Τῷ διδασκάλῳ κὺρ Ἀνανίᾳ χρεωστούμενα παρὰ τοῦ παρελθόντος ἔτους [τοῦ 1756] γρόσια 200· ὃ κονδύλιον ἐπαναλαμβάνεται καὶ ἐν σελ. 225 τοῦ αὐτοῦ 470 κώδικος οὕτω· «Τῷ διδασκάλῳ κὺρ Ἀνανίᾳ, κουσοῦρι τοῦ παρελθόντος χρόνου γρ. 200».

Τῷ ἔτει 1758 Δεκεμβρίου 27 «τῷ διδασκάλῳ κὺρ Ἀνανίᾳ διὰ τὸν μισθὸν τοῦ παρόντος χρόνου γρόσια 400» (σελ. 293).

Ἐν τῷ κώδικι 472 σελ. 81, 82, 84 ἀναγραφομένης τῆς ληψοδοσίας τοῦ ἔτους 1759 τάδε· «Τῷ διδασκάλῳ κὺρ Ἀνανίᾳ διὰ τὸν μισθόν του γρ. 200 (Ἰουλίου 14)· τῷ κὺρ Ἀνανίᾳ διὰ μισθόν του γρόσια 55 (Νοεμβρίου 20)· τῷ κὺρ Ἀνανίᾳ διὰ μισθόν του γρόσια 45».

Τῷ ἔτει 1760 φεβρουαρίου 2· «Τῷ διδασκάλῳ κὺρ Εὐγενίῳ γρόσια 750»· πρόκειται δὲ περὶ τοῦ Βουλγάρεως· τῷ 1761 «τῇ γυναικὶ τοῦ χ΄΄ Συμεὼν Κάλφα διὰ ἐνοίκιον τοῦ ὀσπητίου τοῦ Σχολείου τοῦ κὺρ Εὐγενίου καὶ ἐξώφλησε, γρόσια 50» (κῶδ. 472 σελ· 88 καὶ 223).

Τῷ ἔτει 1761, ἀποχωρήσαντος τοῦ Βουλγάρεως, ὁ τοῦ Ἀνανίου μισθὸς ἀναβιβάζεται ἀπὸ 400 εἰς 500 γρόσια· διότι ἐν τῇ ληψοδοσίᾳ τοῦ 1762 (σελ. 257 τοῦ αὐτοῦ 472 κώδικος) σημειοῦται· «Γρόσια 500 τῷ διδασκάλῳ τῶν γραμματικῶν κὺρ Ἀνανίᾳ τὸν περυσινὸν αὐτοῦ μισθὸν τοῦ 1761 ἔτους», ἡ ἀναγραφὴ ἕπεται τόδε· «τῷ διδασκάλῳ κὺρ Νικολάῳ ἐκ τοῦ μισθοῦ αὐτοῦ γρόσια 250», καὶ ἀπορῶ ἂν πρόκειται περὶ τοῦ ἐν τοῖς καταστίχοις ἱεροκήρυκος Νικολάου ἢ ἄλλου τινὸς βοηθοῦ τοῦ Ἀνανίου, τοῦ Νικολάου Ζαρζούλη φέρ' εἰπεῖν.

Ἐν τῇ ληψοδοσίᾳ τοῦ ἔτους 1763 σημειοῦται· «Γρόσια 400 προοφειλόμενος μισθὸς τοῖς διδασκάλοις, ἐξ ὧν τὰ μὲν 300 γρόσια τῷ διδασκάλῳ Ἀνανίᾳ, (τὰ δὲ γρόσια 100 τῷ πρωτοψάλτῃ), διὰ χειρὸς τοῦ παναγιωτάτου δεσπότου»· καὶ κατωτέρω· «Γρόσια 100 τῷ διδασκάλῳ Ἀνανίᾳ εἰς λογαριασμὸν τοῦ οὗπερ ἔχει λαμβάνειν περυσινοῦ [1762] μισθοῦ γροσίων 500 καὶ ἐδόθησαν τῇ 23 Ἀπριλίου».

Ἐν τῇ ἀναγραφῇ τῶν δαπανῶν τοῦ ἔτους 1765 σημειοῦται τάδε· «Γρόσια 500 τῷ διδασκάλῳ κὺρ Ἀνανίᾳ εἰς λογαριασμὸν τοῦ μισθοῦ τοῦ ἤδη τρέχοντος χρόνου καὶ ἐδόθησαν τῇ α΄ Ἀπριλίου· γρόσια 400 τῷ διδασκάλῳ τῶν γραμματικῶν κὺρ Ἰωακεὶμ εἰς ἀποπληρωμὴν καὶ ἐξόφλησιν τοῦ μισθοῦ τοῦ ἤδη τρέχοντος χρόνου, καὶ ἐδόθησαν τῇ α΄ Ἀπριλίου», καὶ οὕτω ἐμφανίζεται ἐπὶ τῆς σκηνῆς Ἰωακεὶμ ὁ Πάριος ὡς διδάσκαλος τῶν γραμματικῶν ὑπὸ τὸν Ἀντιπάριον Ἀνανίαν κατὰ τὸ σχολικὸν ἔτος 1764—65· (τὰ μισθολόγια τῶν ἐτῶν 1764 καὶ 1765 εὑρηνται ἐν τῷ κώδικι 473 σελ. 12 καὶ 31·).

Ἐν σελ. 37 τοῦ 473 κώδικος ἐξακολουθεῖ τὸ μισθολόγιον οὕτω· «Γρόσια 50 τῷ διδασκάλῳ τῶν γραμματικῶν κὺρ Ἰωακεὶμ εἰς λογαριασμὸν τοῦ ἐτησίου μισθοῦ του, καὶ ἐδόθησαν διὰ τοῦ μεγάλου ἀρχιδιακόνου τῇ 4 Νοεμβρίου». — «Γρ· 100 τῷ διδασκάλῳ τῶν γραμματικῶν κὺρ Ἰωακεὶμ λόγῳ τοῦ ἐτησίου μισθοῦ του, καὶ ἐδόθησαν κατὰ τὸν Νοέμβριον διὰ τοῦ ἁγίου Κυζίκου». — «Γρόσια 400 τῷ διδασκάλῳ κὺρ Ἀνανίᾳ εἰς ἀποπληρωμὴν τοῦ πέρυσιν ὀφειλουμένου ἐτησίου μισθοῦ, ἤτοι ἀπὸ α΄ Ἰανουαρίου 1764 μέχρι α΄ Ἰανουαρίου 1765 καὶ ἐδόθησαν τῇ 23 φεβρουαρίου». — «Γρόσοα 50 τῷ διδασκάλῳ τῶν γραμματικῶν κὺρ Ἰωακε'μ λόγῳ τοῦ ἐτησίου μισθοῦ, καὶ ἐδόθησαν τῇ 3 Μαρτίου» Τῷ αὐτῷ 1765 ἔτει, Ἰουνίου 25, τὸ ἐθν. ταμεῖον καταβάλλει τῇ Ἀρχῇ τὸν φόρον τοῦ διδασκάλου Ἀνανίου (σελ· 71).

Τῷ ἔτει 1766 «Γρόσια 150 τῷ διδασκάλῳ Ἀνανίᾳ εἰς λογαριασμὸν τοῦ μισθοῦ του, ἅτινα ἐδόθησαν αὐτῷ πρὸ τοῦ λαβεῖν τὸ *ἐτήσιον* τῆς Βλαχίας τῶν 1000 γροσίων.» — «Γρόσια 600 τῷ διδασκάλῳ Ἰωακεὶμ εἰς ἐξόφλησιν τοῦ ἐτησίου αὐτοῦ μισθοῦ μέχρι α΄ Σεπτεμβρίου 1766.» — «Τῷ αὐτῷ εἰς λογαριασμὸν τοῦ ἐτησίου αὐτοῦ μισθοῦ ἀρχομένου ἀπὸ 1 Φεβρ. 1766 γρόσια 50 (σελ. 102 τοῦ αὐτοῦ 473 κώδικος).

Τῷ ἔτει 1767 φαίνεται ἀποχωρῶν ἀπὸ τῆς Σχολικῆς σκηνῆς ὁ Ἀνανίας (καίπερ ζῶν καὶ μισθοδοτούμενος) καὶ ἐμφανίζεται πρωτεύων Ἰωακεὶμ ὁ Πάριος· τὰ κατὰ τὸ ἔτος τοῦτο κονδύλια ἔχουσιν ὧδε· «Τῷ διδασκάλῳ Ἰωακεὶμ εἰς ἐξόφλησιν

τοῦ ἐτησίου αὐτοῦ μισθοῦ ἀρχομένου ἀπὸ α' 7βρ. 1766 μέχρι α' 7βρίου 1767 δοθέντα αὐτῷ κατὰ καιροὺς γρόσια 550· τῷ αὐτῷ γρ. 50 εἰς λογαριασμὸν τοῦ ἀπὸ α'. 7βρ. 1767 ἀρχομένου μισθοῦ δοθέντα αὐτῷ τῇ 11 Νοεμβρίου διὰ χειρὸς τοῦ 'Αντωνίου» (473, σελ. 133.)

Τῷ ἔτει 1768 «τῷ διδασκάλῳ Ἰωακεὶμ γρ. 400 διὰ ὀκτὼ μηνῶν μισθόν του, ἤτοι 8βρίου, 9βρίου, 10βρίου, Ἰανουαρίου, Φεβρουαρίου, Μαρτίου, Ἀπριλίου καὶ Μαΐου» (473, σελ.152).

Τῷ 1769. Τὸ Κοινὸν καταβάλλει τῇ Ἀρχῇ τὸν φόρον τοῦ διδασκάλου 'Ανανίου (473,200.)

Τῷ 1770 τὸ Κοινὸν φιλοδωρεῖ κατὰ τὸ Πάσχα γρόσια 30 «τοῖς μαθηταῖς τοῦ Σχολείου διὰ τοῦ διδασκάλου κὺρ 'Ηλία», πρῶτον ἐμφανιζομένου ἐπὶ τῆς σκηνῆς· ἴσως δὲ πρόκειται περὶ τοῦ 'Ηλίου Κυπρίου. Ὡσαύτως τῷ αὐτῷ 1770 ἔτει δίδονται «γρόσια 250 τῷ διδασκάλῳ κὺρ 'Ανανίᾳ ἐκ τῆς ἀποδείξεως τοῦ ἁγίου Σμύρνης τῶν 500 γροσίων» τῇ δὲ παραμονῇ τῆς Χριστοῦ γεννήσεως; *ἔλεος* τῷ διδασκάλῳ κὺρ 'Ανανίᾳ γρόσια 20.» (473, σελ. 207. 209. καὶ 228).

Τῷ 1771 ἔτει τῇ 6 8βρίου τὸ Κοινὸν δίδωτι τὸν φόρον «τοῦ διδασκάλου κὺρ 'Ανανίου» καθὼς καὶ «τοῦ διδασκάλου κὺρ 'Ηλία». Τῷ δ' αὐτῷ ἔτει «τῷ διδασκάλῳ κὺρ 'Ανανίᾳ γρόσια 20, πρῶτον μηνιαῖον Σεπτεμβρίου *κατὰ τὸν συνοδικὸν διὰ γράμματος διορισμὸν* [ὅπερ οὐ σώζεται ἐν τοῖς Κώδιξι], τοῦτο δὲ ἐν τῷ κεφαλαίῳ τῶν *ἐλεῶν*, οὐχὶ τῶν *μισθῶν*· καὶ κατωτέρω· «τῷ διδασκάλῳ κὺρ 'Ανανίᾳ μηνιαῖα Ὀκτωβρίου καὶ Νοεμβρίου ἀνὰ 20 γρόσια· «τῷ αὐτῷ μηνιαῖα Δεκεμβρίου, Ἰανουαρίου, Φεβρουαρίου καὶ Μαρτίου· τοῦ 1772» (Κῶδ. 473 σελ. 240. 252.)

'Αλλ' ἐν τῷ σημείῳ τούτῳ ἐμφανίζεται ἀποτρόπαιον χάσμα ἐν τῇ σειρᾷ τῶν πατριαρχικῶν κωδίκων τοῦ Ἐθνικοῦ Ταμείου, λειπόντων εἰσέτι τινῶν ἐξ αὐτῶν, καὶ οὐκ ἔχομεν εἰπεῖν αὐθεντικόν τι περὶ τοῦ περαιτέρω βίου τοῦ διδασκάλου 'Ανανίου τοῦ 'Αντιπαρίου.

Περὶ δὲ σχολαρχῶν τῆς τοῦ Γένους Σχολῆς, οἵος Ναθαναὴλ Καλλονάρης ὁ Χῖος, Προκόπιος ὁ Βυζάντιος. Νικόλαος ὁ Κριτίας, Γεώργιος ὁ Βυζάντιος καὶ Γεράσιμος ὁ Βιζύης, οὓς ὁ μεσαιωνοδίφης κ. Μ. Γεδεὼν παρατάσσει κατ' ἀδιάπτωτον σειρὰν ἐν τοῖς κατ' αὐτὸν χρονικοῖς τῆς πατριαρχικῆς 'Ακαδημίας, ὁρίζων μάλιστα καὶ τὰ ἔτη τῆς σχολαρχίας ἑκάστου ἀπὸ τοῦ 1749 ἔτους μέχρι τοῦ 1769, βασιζόμενος δὲ εἰς τὸν ἀπὸ Σιναίου Κωνστάντιον, εἰς τὰ ἀρχεῖα τῆς Μ. τοῦ Γένους Σχολῆς, εἰς τὴν ἀλληλογραφίαν Σεργίου τοῦ Μακραίου, εἰς τὴν αὐτοβιογραφίαν Σαμουὴλ τοῦ Κυπρίου *καὶ εἰς τὰς ὑπὸ τῶν πατριαρχικῶν κωδίκων χορηγουμένας αὐτῷ εἰδήσεις* (ὡς λέγει αὐτολεξεὶ ἐν σελ. 155 τῶν χρονικῶν του), περὶ τοιούτων λέγω σχολαρχῶν οὐδὲ ἴχνος ἁπαντᾷ ἐν τοῖς ἄνω σημειωθεῖσι πατριαρχικοῖς κώδιξιν, ἐκτὸς ἂν ὁ κ. Γεδεὼν ὁμιλῇ περὶ ἄλλων πατριαρχικῶν κωδίκων ἀλλαχοῦ ἀποκειμένων.

ΣΥΝΤΟΜΟΣ ΑΠΑΡΙΘΜΗΣΙΣ ΚΑΙ ΑΝΑΤΡΟΠΗ ΤΩΝ ΚΑΙΝΟΤΟΜΙΩΝ ΤΗΣ ΠΑΠΙΚΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΚΑΙ ΙΔΙΑ ΤΟΥ ΠΡΩΤΕΙΟΥ ΤΟΥ ΡΩΜΗΣ

Μετὰ τὴν καταβολὴν τοῦ ἀκρογωνιαίου λίθου, ἥτις παρηκολουθεῖτο καὶ ὑπὸ πανηγυρικοῦ συμποσίου, προσῆγον καὶ ἐστήριζον ἑκατέρωθεν αὐτοῦ ἑτέρους μικροτέρους λίθους, ἐκ τῶν ὁποίων τοὺς μὲν πρώτους συνέδεον μετ' αὐτοῦ, τοὺς δὲ λοιποὺς πρὸς ἀλλήλους διὰ σιδηρῶν πορπῶν, ἃς ἐστερέουν δι' ἐγχύσεως διαλελυμένου μολύβδου. Ἡ ἐργασία αὕτη ἐγίνετο τοιουτοτρόπως, ὥστε πάντες οἱ ἐπὶ μέρους λίθοι τοῦ ὅλου θεμελίου τοῦ οἴκου συνεδέοντο μετὰ τοῦ ἀκρογωνιαίου, δι' ὃ καὶ ἐπ' αὐτοῦ κυρίως ἐστηρίζετο ἅπαν τὸ βάρος τῆς οἰκοδομῆς. Δι' αὐτὸν ἀκριβῶς τὸν λόγον πανταχοῦ τῆς Ἁγίας Γραφῆς γίνεται λόγος μόνον περὶ τοῦ ἀκρογωνιαίου λίθου τῆς οἰκοδομῆς, οὐχὶ δὲ καὶ περὶ τῶν λοιπῶν· διὰ τὸν αὐτὸν δὲ λόγον καὶ ὁ Κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστὸς ὀνομάζεται ἀκρογωνιαῖος λίθος, τεθειμένος εἰς τὴν κεφαλὴν τῆς γωνίας τοῦ θεμελίου τῆς Ἐκκλησίας. Κατὰ ταῦτα λοιπὸν μόνος ὁ Ἰησοῦς Χριστὸς εἶνε **ὁ ἀκρογωνιαῖος** λίθος, ἐφ' οὗ ἑστερέωται ἡ Ἐκκλησία καὶ Αὐτῷ **μόνῳ**, οὐδενὶ δὲ ἄλλῳ ἀνήκει ἡ ἐξουσία ἐπὶ τῆς ὅλης Χριστιανικῆς Ἐκκλησίας. Ὁ Ἀπόστολος Πέτρος, καθὼς καὶ οἱ λοιποὶ Ἀπόστολοι καὶ οἱ Προφῆται εἰσὶ δευτερευούσης σημασίας λίθοι τοῦ θεμελίου λαμβάνοντες τὴν σημασίαν αὐτῶν καὶ δύναμιν ἐκ τῆς προσεγγίσεως καὶ τοῦ στενοῦ συνδέσμου μετὰ τοῦ ἀκρογωνιαίου λίθου, τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ.

Ἄλλο ὅμως κατασκευὴ ἢ οἰκοδόμημα ὑλικὸν καὶ ἄλλο πνευματικόν. Ἐν τῇ πνευματικῇ οἰκοδομῇ τὸ οἰκοδομούμενον οἰκοδόμημα καὶ οἱ οἰκοδομοῦντες εἶνε ἓν καὶ τὸ αὐτό. Ὁ Ἰησοῦς Χριστὸς λ. χ. εἶνε θύτης καὶ θῦμα, ἀρχιερεὺς καὶ θυσία, εἰς ἣν προσέφερεν Αὐτὸς Ἑαυτόν, διότι αὐτὸς εἶνε ὁ «προσφέρων καὶ προσφερόμενος» ἐν τῷ μυστηρίῳ τῆς Θείας Εὐχαριστίας· κατὰ τὸν αὐτὸν δὲ τρόπον Οὗτος εἶνε καὶ θεμέλιος τῆς Ἐκκλησίας καὶ κατ' ἐξοχὴν οἰκοδόμος αὐτῆς, οἱ δὲ Ἀπόστολοί εἰσιν οἰκοδόμοι δευτερευούσης σημασίας, καὶ λίθοι ἐπὶ μέρους τῆς Ἐκκλησίας. Πάντες δὲ οἱ λοιποὶ χριστιανοί εἰσι λίθοι, τιθέμενοι ἐπὶ τῶν ποιμένων εἰς τοὺς τοίχους καὶ εἰς ἕτερα μέρη τοῦ οἰκοδομήματος τῆς Ἐκκλησίας, ἀναλόγως τῆς πίστεως καὶ προθυμίας ἑκάστου· διότι ἐκ τῆς θελήσεως ἑκάστου ἡμῶν ἐξαρτᾶται τὸ νὰ ἀποτελῇ ἢ οὐχὶ μέλος τῆς Ἐκκλησίας.

Ἐν πολλοῖς χωρίοις τῆς Ἁγίας Γραφῆς ἡ μὲν Ἐκκλησία ὀνομάζεται **σῶμα**, ὁ δὲ Ἰησοῦς Χριστός, καὶ μόνον Αὐτός, ὀνομάζεται κεφαλὴ τῆς Ἐκκλησίας· πάντες δὲ οἱ λοιποί, μηδ' αὐτῶν τῶν Ἀποστόλων ἐξαιρουμένων, μόνον μέλη τοῦ σώματος τῆς Ἐκκλησίας (Α. Κορ. 12,11,12,27. 28. Ἐφεσ. 1,22.4,15. Κολ. 1,18.2,10.19). Καίτοι δὲ οἱ Ἀπόστολοι καὶ οἱ λοιποὶ ἐπίσκοποι ἐν τῇ ἐκκλησιαστικῇ φιλολογίᾳ ἐνίοτε ὀνομάζονται κεφαλαὶ τῶν Ἐκκλησιῶν, τὰς ὁποίας αὐτοὶ ἐθεμελίωσαν ἢ κυβερνῶσιν, οὐχ ἧττον ὅμως οὗτοι ἀποτελοῦσι κεφαλὰς μερικωτέρας, δευτερευούσης σημασίας, ἱσταμένας ὑπὸ τὴν μίαν καὶ μόνην κεφαλήν, τὸν Ἰησοῦν Χριστόν. Ὑπάρχουσι παρ' ἡμῖν τοῖς χριστιανοῖς, ναοί, οἵτινες ἔχουσιν ἕνα μόνον θόλον, μίαν μεγάλην κεφαλήν, ἀνυψουμένην εἰς τὸ μέσον καὶ ὑπ' ἐαὐτὴν τέρους τέσσαρας θολίσκους, ἑτέρας τέσσαρας μικροτέρας κεφαλάς, αἵτινες παριστάνουσι τοὺς τέσσαρας Εὐαγγελιστάς· ὑπάρχουσι δὲ καὶ ἄλλοι ναοί, οἵτινες ἐκτὸς τῆς μεγάλης κεφαλῆς ἔχουσι προσέτι καὶ ἄλλας δώδεκα μικροτέρας συμβολικῶς παριστανούσας τοὺς δώδεκα Ἀποστόλους. Τὰ ἄνω τοῦ οἰκοδομήματος τῆς Ἐκκλησίας ἀνταποκρίνονται πρὸς τὰ κάτω. Ἐν τοῖς κάτω ἀκρογωνιαῖος λίθος εἶνε ὁ Χριστός, οἱ δὲ λοιποὶ λίθοι οἱ Ἀπόστολοι· ἐν τοῖς κάτω δὲ ἡ ὑψίστη κεφαλή, ὁ μέγιστος θόλος, ὁ Χριστός, αἱ δὲ μικρότεραι τοιοῦται οἱ Ἀπόστολοι. Ἐὰν δὲ παραβάλωμεν τὴν Ἐκκλησίαν τοῦ Χριστοῦ, ὡς πράττει ἡ Ἁγία Γραφή, πρὸς ἀνθρώπινον σῶμα, τότε θὰ ἐννοήσωμεν ἄριστα, ὅτι ἡ κεφαλὴ αὐτῆς κατὰ τὴν κυρίαν σημασίαν τῆς λέξεως δὲν δύναται παρὰ νὰ εἶνε μία καὶ μόνη, ὁ Κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστός.

Καὶ λοιπὸν ἡ ἑρμηνεία τῶν νεωτέρων παπικῶν Θεολόγων, ὅτι δῆθεν ἐπὶ μόνου τοῦ Πέτρου, ὡς ἐπὶ θεμελίου λίθου, ὁ Χριστὸς ὑπεσχέθη νὰ ἱδρύσῃ τὴν Ἐκκλησίαν Αὐτοῦ ἀντιφάσκει εἰς πλεῖστα χωρία τῆς Ἁγίας Γραφῆς. Ἀλλὰ καὶ οὐδεὶς τῶν ἀρχαίων μεγάλων ἑρμηνευτῶν καὶ Ἁγίων Πατέρων τῆς Ἐκκλησίας ἡρμήνευσεν οὕτω τοὺς πρὸς τὸν Πέτρον λόγους τοῦ Κυρίου: «Σὺ εἶ Πέτρος καὶ ἐπὶ ταύτῃ τῇ πέτρᾳ οἰκοδομήσω μου τὴν Ἐκκλησίαν.» Ἐκ τῶν Ἁγίων Πατέρων ἄλλοι μὲν ἡρμήνευσαν τὸ χωρίον τοῦτο ἐν τῇ ἐννοίᾳ, ὅτι ὁ Ἰησοῦς Χριστὸς οἰκοδομήσει καὶ ᾠκοδόμησε τὴν Ἐκκλησίαν **καὶ ἐπὶ τοῦ Πέτρου**, ἀλλὰ μόνον ὡς ἐπὶ μερικωτέρου θεμελίου· διότι καὶ ὁ Πέτρος, ὡς καὶ οἱ λοιποὶ Ἀπόστολοι, ἐγένετο μέρος τοῦ θεμελίου, λίθος συσφηνωθεὶς πρὸς τὸν ἀκρογωνιαῖον λίθον Ἰησοῦν Χριστόν· οὕτως ἡρμήνευσαν ὁ Τερτυλλιανός, Γρηγόριος ὁ Θεολόγος καὶ Κύριλλος ὁ Ἀλεξανδρείας. Ἄλλοι, καὶ οὗτοι ἀποτελοῦσι τὴν πλειονοψηφίαν, ἡρμήνευσαν τὸ χωρίον τοῦτο ἐν τῇ ἐννοίᾳ, ὅτι ὁ Κύριος ὑπεσχέθη νὰ οἰκοδομήσῃ καὶ ᾠκοδόμησε τὴν Ἐκκλησίαν Αὐτοῦ ἐπὶ τῆς ὁμολογίας τοῦ Πέτρου, καλέσαντος Αὐτὸν Υἱὸν τοῦ Θεοῦ τοῦ Ζῶντος (Ματθ. 16.16), ἐπὶ τῆς πίστεως δηλονότι εἰς Αὐτόν, ὡς εἰς Υἱὸν τοῦ Θεοῦ, ἐπὶ Αὐτοῦ Αὖθις τοῦ Ἰδίου. Οὕτως ἡρμήνευσαν οὐ μόνον Ἀνατολικοὶ Πατέρες, οἷοι ὁ Χρυσόστομος, ὁ Ἐπιφάνιος, ὁ Θεοδώρητος καὶ ἄλλοι, ἀλλὰ καὶ Δυτικοὶ ὡς ὁ Ἱερώνυμος καὶ ὁ Αὐγουστῖνος.

Οἱ Ἅγιοι Πατέρες δὲν ἡρμήνευον τοὺς πρὸς τὸν Πέτρον λόγους τοῦ Κυρίου ἡμῶν ἐν τῇ ἐννοίᾳ τῶν νεωτέρων τοῦ παπισμοῦ θεολόγων, διότι ἡ ἑρμηνεία αὐτῶν αὕτη θὰ ἀντέφασκε εἰς πολλὰ χωρία τῆς Ἁγίας Γραφῆς, ἐν τοῖς ὁποίοις Αὐτὸς ὁ Κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστὸς παρίσταται ἢ ὡς θεμέλιος, ἢ ὡς ἀκρογωνιαῖος λίθος τοῦ θεμελίου τῆς Ἐκκλησίας· ἐκτὸς δὲ τούτου θὰ ἠναντιοῦτο τοιαύτη τις ἑρμηνεία πρός τε τὴν Ἱερὰν Παράδοσιν καὶ τὴν πρᾶξιν τῆς ἀρχαίας Ἐκκλησίας. Οἱ ἀρχαῖοι Ἅγιοι Πατέρες καὶ μεγάλοι Ἱεράρχαι τῆς Ἀνατολῆς πράγματι δὲν εὑρίσκοντο ἐν ἐξαρτήσει ἀπὸ τοῦ ἐπισκόπου τῆς Ῥώμης, ὡς ἀνωτέρω εἴδομεν· ζῶντες δὲ ἐν ἐποχῇ οὐ πολὺ ἀπεχούσῃ τῶν ἀποστολικῶν χρόνων, καλῶς ἐγίνωσκον, ὅτι καὶ οἱ ἀρχαιότατοι χριστιανοὶ ἐπίσκοποι οἱ προκάτοχοι αὐτῶν δὲν ἐξηρτῶντο ἀπὸ τοῦ πάπα τῆς Ῥώμης, καὶ ὅτι ὁ Ἀπόστολος Πέτρος δὲν ἦτο ἡγεμὼν τῶν ἄλλων Ἀποστόλων· ἡ γνῶσις καὶ συνείδησις αὕτη ἀποτελεῖ ἕνα τῶν ἰσχυροτάτων λόγων, δι' ὃν δὲν ἦτο δυνατὸν εἰς αὐτοὺς νὰ ἑρμηνεύσωσι τὸ χωρίον τοῦτο ἐναντίον τοῦ προηγηθέντος καὶ τοῦ συγχρόνου αὐτοῖς διοργανισμοῦ τῆς ἐκκλησιαστικῆς διοικήσεως οὕτως, ὅπως ἐν τοῖς ἑφεξῆς ἤρχισαν νὰ ἑρμηνεύωσιν αὐτὸ οἱ τῆς Ῥωμαϊκῆς Ἐκκλησίας θεολόγοι.

Κατὰ τὸν τέταρτον αἰῶνα ἔλαβε χώραν ἕτερον λίαν σπουδαῖον γεγονὸς πρὸς διαφώτισιν τοῦ ἡμετέρου ζητήματος. Τινὲς συνεβούλευσαν τὸν πρόμαχον τῆς Ὀρθοδοξίας, τὸν Μέγαν τῶν Καισαρέων ἀρχιποίμενα Βασίλειον, ὅπως, πέμψας πρὸς τὸν πάπαν τῆς Ῥώμης Δάμασον τὸν ἑαυτοῦ ἀδελφὸν Γρηγόριον τὸν Νύσσης, πείσῃ αὐτὸν νὰ σπεύσῃ διὰ τοῦ αὐτοκράτορος τοῦ Δυτικοῦ Ῥωμαϊκοῦ κράτους εἰς βοήθειαν τῆς Ἀνατολικῆς Ἐκκλησίας, ταρασσομένης τότε ὑπὸ τῆς ἀρειανῆς αἱρέσεως, τὴν ὁποίαν ὑπεστήριζεν ὁ Αὐτοκράτωρ τοῦ Ἀνατολικοῦ Ῥωμαϊκοῦ κράτους Οὐάλης· ἀλλ' ὁ τῆς Καισαρείας Μέγας ἐπίσκοπος γινώσκων καλῶς ἐκ τῶν προηγηθεισῶν σχέσεων τῶν Ἐκκλησιῶν τοὺς τῆς Ῥώμης πάπας καὶ ἰδίᾳ τὸν Δάμασον, ἔγραψε περὶ τῆς ὑποθέσεως ταύτης πρὸς τὸν πρεσβύτερον Δωρόθεον σπουδαιοτάτην τινὰ ἐπιστολήν, εὐτυχῶς διασωθεῖσαν, ἐν τῇ ὁποίᾳ πρὸς τοῖς ἄλλοις λέγει· «ἐγὼ μὲν γὰρ οὔτε τοὺς συναπερχομένους αὐτῷ (τῷ Γρηγορίῳ) ὁρῶ· καὶ αὐτὸν γινώσκω παντελῶς ἄπειρον ὄντα τῶν κατὰ τὰς Ἐκκλησίας· καὶ εὐγνώμονι μὲν ἀνδρὶ αἰδέσιμον αὐτοῦ καὶ πολλοῦ ἀξίαν τὴν συντυχίαν, **ὑψηλῷ δὲ καὶ μετεώρῳ, ἄνω που καθημένῳ**, (τῷ πάπᾳ) καὶ διὰ τοῦτο ἀκούειν τῶν χαμόθεν ἀλήθειαν φθεγγομένων μὴ δυναμένῳ, τί ἂν γένοιτο

ὄφελος τοῖς κοινοῖς παρὰ τῆς τοῦ τοιούτου ἀνδρὸς ὁμιλίας, ὃς ἀλλότριον ἔχει θωπείας ἀνελευθέρου τὸ ἦθος;» (Ἐπιστ. Βασ. Μ. 115. t III pare 2 p. 467). Ἠδύνατο ἄρά γε γράφων τὴν ἐπιστολὴν ταύτην τῷ 375 ὁ Μέγας Βασίλειος νὰ ἐκφρασθῇ τοιουτοτρόπως περὶ τοῦ ἐπισκόπου τῆς Ῥώμης, ἐὰν ἐθεώρει αὐτὸν ἀναμάρτητον ἀντιπρόσωπον τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ, κεφαλὴν ἁπάσης τῆς Ἐκκλησίας καὶ ἀνώτατον ἀρχηγὸν αὐτῆς;

Ἐν τοῖς ἄχρι τοῦδε ἑρμηνεύοντες τὸ «Σὺ εἶ Πέτρος καὶ ἐπὶ ταύτῃ τῇ πέτρᾳ οἰκοδομήσω μου τὴν Ἐκκλησίαν καὶ πύλαι ᾅδου οὐ κατισχύσουσιν» ἀπεδείξαμεν, ὅτι τοὺς λόγους τούτους τοῦ Σωτῆρος δὲν εἶνε δυνατὸν νὰ ἑρμηνεύσωμεν ἐν τῇ ἐννοίᾳ, ὅτι δῆθεν μόνον ἐπὶ τοῦ Ἀποστόλου Πέτρου εἶνε τεθεμελιωμένη ἡ Οἰκουμενικὴ Ἐκκλησία· ἄλλως τε δὲ καὶ ὁ ὑγιῶς ἔχων φυσικὸς νοῦς δὲν δύναται νὰ παραδεχθῇ, ὅτι ἅπασα ἡ Οἰκουμενικὴ Ἐκκλησία εἶνε τεθεμελιωμένη ἐπὶ ἑνὸς θνητοῦ ἀνθρώπου. Νῦν δὲ ἂς εἰσέλθωμεν εἰς τὴν ἔρευναν τῶν ἑφεξῆς λόγων τοῦ Σωτῆρος πρὸς τὸν Πέτρον· «*καὶ δώσω σοι τὰς κλεῖς τῆς βασιλείας τῶν οὐρανῶν· καὶ ὃ ἐὰν δήσῃς ἐπὶ τῆς γῆς ἔσται δεδεμένον ἐν τοῖς οὐρανοῖς, καὶ ὃ ἐὰν λύσῃς ἐπὶ τῆς γῆς, ἔσται λελυμένον ἐν τοῖς οὐρανοῖς*» (Ματθ. 16, 19,20). Τὸ **δεσμεῖν** καὶ **λύειν** τὰς ἁμαρτίας τῶν ἀνθρώπων εἶνε τὸ αὐτὸ βεβαίως πρὸς τὸ ἔχειν τὰς κλεῖς τῆς βασιλείας τῶν οὐρανῶν. Ἀλλ' ἐὰν τοῦτο εἶνε ἀληθές, τότε τὸ ὑποσχεθὲν κατὰ τὴν περίστασιν ταύτην εἰς τὸν Πέτρον ἐπηγγέλθη καὶ ἐδόθη ἐν ἄλλῃ τινὶ εὐκαιρίᾳ ὑπὸ τοῦ Κυρίου ἐξίσου οὐ μόνον καὶ πᾶσι τοῖς λοιποῖς Ἀποστόλοις, ἀλλὰ καὶ τοῖς διαδόχοις αὐτῶν ἐπισκόποις.

Ὡς ἐκ τῶν ἱερῶν Εὐαγγελίων γίνεται δῆλον ὀλίγον μετὰ τὴν ἐπαγγελίαν ταύτην τὴν δοθεῖσαν τῷ Ἀποστόλῳ Πέτρῳ περὶ τῆς παροχῆς αὐτῷ τῶν κλειδῶν τῆς βασιλείας τῶν οὐρανῶν ὁ Ἰησοῦς Χριστὸς μετεμορφώθη ἐνώπιον μόνου τοῦ Πέτρου καὶ ἑτέρων δύο μαθητῶν, τοῦ Ἰακώβου καὶ Ἰωάννου· εἶτα δὲ διέταξε τῷ Πέτρῳ νὰ δώσῃ εἰς τοὺς συλλογεῖς τῶν φόρων ὑπὲρ ἑαυτοῦ καὶ τοῦ Διδασκάλου στατῆρα θαυμασίῳ τινὶ τρόπῳ εὑρεθέντα ἐν τῷ στόματι τοῦ πρώτου συλληφθέντος ἰχθύος. Οἱ λοιποὶ Ἀπόστολοι ἰδόντες τὴν δειχθεῖσαν κατὰ τὴν περίστασιν ταύτην τῷ Πέτρῳ ὡς καὶ τῷ Ἰωάννῃ καὶ Ἰακώβῳ ἐξαιρετικὴν προτίμησιν προσελθόντες ἠρώτησαν τὸν Ἰησοῦν Χριστὸν περὶ τοῦ τίς μείζων ἐστὶν ἐν τῇ βασιλείᾳ τῶν οὐρανῶν;» Κατὰ τὴν λίαν ὅμως κατάλληλον ταύτην στιγμήν, καθ' ἣν τὸ περὶ πρωτείων ζήτημα ἀμέσως καὶ ἄνευ περιστροφῶν ἐτέθη ὑπ' αὐτῶν τῶν Ἀποστόλων ἐπὶ τοῦ τάπητος τῶν συζητήσεων, ὁ Ἰησοῦς Χριστὸς δὲν ὑπέδειξε τὸν Πέτρον, ὡς ἀρχηγὸν καὶ κεφαλὴν αὐτῶν, ὡς ἐξάπαντος θὰ ἔπραττεν ἐὰν εἶχε προορίσῃ δι' αὐτὸν τὴν ἐξουσίαν ἐπὶ πάσης τῆς Ἐκκλησίας, ἀλλὰ καλέσας παιδίον ἔστησεν αὐτὸ ἐν τῷ μέσῳ τῶν Ἀποστόλων καὶ εἶπεν, «Ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ἐὰν μὴ ἐπιστραφῆτε καὶ γένησθε ὡς τὰ παιδία, οὐ μὴ εἰσέλθητε εἰς τὴν βασιλείαν τῶν οὐρανῶν. Ὅστις οὖν ταπεινώσῃ ἑαυτόν, ὡς τὸ παιδίον τοῦτο, οὗτός ἐστιν ὁ μείζων ἐν τῇ βασιλείᾳ τῶν οὐρανῶν» (Ματθ. 18,3. 4)· συνεχίζων δὲ τὸν λόγον αὐτοῦ διεκήρυξεν, ὅτι ἡ πραγματικὴ ἐξουσία ἐν τῷ ὑπ' αὐτοῦ ἱδρυθέντι ἐπὶ γῆς βασιλείῳ τῆς χάριτος μέλλει νὰ ἀνήκῃ οὐχὶ εἰς ἓν πρόσωπον, ἀλλ' εἰς ἅπασαν τῆς Ἐκκλησίαν καὶ ἰδίᾳ εἰς τοὺς ποιμένας καὶ προεστῶτας αὐτῆς. «Ἐὰν ἁμαρτήσῃ εἰς σὲ ὁ ἀδελφός σου, ὕπαγε καὶ ἔλεγξον αὐτὸν μεταξὺ σοῦ καὶ αὐτοῦ μόνου· ἐὰν σοῦ ἀκούσῃ, ἐκέρδησας τὸν ἀδελφόν σου· ἐὰν δὲ μὴ ἀκούσῃ, παράλαβε μετὰ σοῦ ἔτι ἕνα ἢ δύο, ἵνα ἐπὶ στόματος δύο μαρτύρων ἢ τριῶν σταθῇ πᾶν ῥῆμα. Ἐὰν δὲ παρακούσῃ αὐτῶν, εἰπὲ τῇ Ἐκκλησίᾳ· ἐὰν δὲ καὶ τῆς Ἐκκλησίας παρακούσῃ, ἔστω σοι ὥσπερ ὁ ἐθνικὸς καὶ ὁ τελώνης. Ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ὅσα ἐὰν δήσητε ἐπὶ τῆς γῆς, ἔσται δεδεμένα ἐν τῷ οὐρανῷ· καὶ ὅσα ἐὰν λύσητε ἐπὶ τῆς γῆς, ἔσται λελυμένα ἐν τῷ οὐρανῷ. Πάλιν λέγω ὑμῖν, ὅτι ἐὰν δύο ὑμῶν συμφωνήσωσιν ἐπὶ τῆς γῆς περὶ παντὸς πράγματος οὗ ἐὰν αἰτήσωνται, γενήσεται αὐτοῖς παρὰ τοῦ Πατρός μου τοῦ ἐν οὐρανοῖς. Οὗ γάρ εἰσι δύο ἢ τρεῖς συνηγμένοι εἰς τὸ ἐμὸν ὄνομα, ἐκεῖ εἰμι ἐν μέσῳ αὐτῶν» (Ματθ. 18,15—20). Ἰδοὺ ἡ ἀπάντησις τοῦ Κυρίου εἰς τὸ τίς μείζων ἐν τῇ βασιλείᾳ τῶν οὐρανῶν;» ἀπάντησις καθορίζουσα ἅπαν τὸ κυβερνητικὸν σύστημα τῆς τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησίας. Ἐντεῦθεν σαφῶς ἐξάγεται ὅτι ἡ κατὰ τὴν ὑπόδειξιν τοῦ Σωτῆρος ἡμῶν διακυβέρνησις τῆς χριστιανικῆς Ἐκκλησίας εἶνε ἡ **συνοδική**. Κατ' ἀρχὰς συνέρχονται ὀλίγοι· ἐὰν δὲ ἡ συνάθροισις αὐτῶν ἀποδειχθῇ μὴ ἐπαρκής, συνέρχεται ἅπασα ἡ ἐπί μέρους Ἐκκλησία· ἐν μεγάλῃ δὲ ἀνάγκῃ καὶ ἅπασα ἡ οἰκουμενικὴ Ἐκκλησία διὰ τῶν ἀντιπροσώπων αὐτῆς. Σημειωτέον, ὅτι τὸ δικαίωμα τοῦ δεσμεῖν καὶ λύειν ἐδόθη οὐχὶ εἰς πάντας τοὺς πνευματικὰ χαρίσματα ἔχοντας καὶ ἐκκλασιαστικοὺς βαθμοὺς ἐν τῇ Ἀποστολικῇ Ἐκκλησίᾳ, ἀλλ' εἰς μόνον τοὺς Ἀποστόλους, κατ' ἀκόλουθον δὲ λόγον καὶ παρ' ἡμῖν εἰς μόνους τοὺς διαδόχους αὐτῶν, τοὺς ἐπισκόπους, ἀνήκει τοῦτο. Πᾶν, ὅπερ δὲν συμφωνοῦσι νὰ παραδεχθῶσιν οἱ τελευταῖοι οὗτοι, δὲν δύνανται νὰ παραδεχθῶσι καὶ τὰ κατώτερα αὐτῶν ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ μέλη, οἱ ἱερεῖς δηλονότι, διάκονοι καὶ λαϊκοί. Τὰ κατώτερα ταῦτα μέλη ἔχουσι μᾶλλον συμβουλευτικὴν ψῆφον, ἡ δὲ λύσις ἑκάστης ἐκκλησιαστικῆς ὑποθέσεως ἢ ἡ διεκπεραίωσις αὐτῆς ἀνάγκη νὰ ἀφίηται εἰς μόνους τοὺς Ἀποστόλους καὶ τοὺς διαδόχους αὐτῶν, τοὺς ἐπισκόπους. Ὁ Κύριος ἡμῶν εἰπὼν εἰς τοὺς Ἀποστόλους. «Ἀμὴν λέγω ὑμῖν (οὐχὶ δὲ πᾶσιν)· ὅσα ἐὰν δήσητε ἐπὶ τῆς γῆς, ἔσται δεδεμένα ἐν τῷ οὐρανῷ· καὶ ὅσα ἐὰν λύσητε ἐπὶ τῆς γῆς, ἔσται λελυμένα ἐν τῷ οὐρανῷ», διὰ τῶν λόγων τού-

των σαρῶς ἐδήλωσεν, ὅτι ὁ Πέτρος δὲν εἶνε ἀνώτερος τῶν ἄλλων Ἀποστόλων κατὰ τὴν τοῦ δεσμεῖν καὶ λύειν ἐξουσίαν· διότι καὶ αὐτοῖς διὰ τῶν αὐτῶν λέξεων ὑπισχνεῖται πᾶν, ὅτι προλαβόντως ὑπεσχέθη τῷ Πέτρῳ. Τὴν ἀλήθειαν ταύτην ἐπιβεβαιοῖ καὶ τὸ γεγονός, ὅτε μετὰ τὴν ἀνάστασιν Αὐτοῦ ὁ Κύριος πραγματικῶς ἔδωκε τὴν ἐξουσίαν ταύτην οὐχὶ τῷ Πέτρῳ μόνῳ ἀλλὰ πᾶσιν ὁμοῦ τοῖς Ἀποστόλοις. Ἐμφανισθεὶς δηλονότι τῇ πρώτην ἡμέραν μετὰ τὴν Ἀνάστασιν Αὐτοῦ τοῖς μαθηταῖς εἶπεν αὐτοῖς. « Εἰρήνη ὑμῖν· *καθὼς ἀπέσταλκέ με ὁ Πατήρ, κἀγὼ πέμπω ὑμᾶς·* » εἶτα δὲ ἐμφυσήσας λέγει αὐτοῖς· « *λάβετε Πνεῦμα Ἅγιον, ἄν τινων ἀφῆτε τὰς ἁμαρτίας, ἀφίενται αὐτοῖς· ἄν τινων κρατῆτε κεκράτηνται*» (Ἰω. 20,21—23). Ἀλλ' ὅπως οἱ Ἀπόστολοι, οὕτω καὶ οἱ διάδοχοι αὐτῶν ὀφείλουσι νὰ ποιῶνται χρῆσιν τῆς ἐξουσίας αὐτῶν ταύτης οὐχὶ ἰδίᾳ κατ' ἄτομα, ἀλλὰ πρὸς λύσιν τῶν σπουδαιοτέρων ζητημάτων νὰ συνέρχωνται εἰς κοινὰς συνδιασκέψεις, νὰ συγκαλῶσι τ. ἔ. συνόδους. Καθ' ὅσον ἐν τῷ συστήματι τῆς συνοδικῆς διακυβερνήσεως ὡς μόνη κεφαλὴ τῆς Ἐκκλησίας μένει πάντοτε ὁ Ἰησοῦς Χριστός, ὅστις καὶ μετὰ τὴν εἰς οὐρανοὺς Ἀνάληψιν Αὐτοῦ διαρκῶς παρίσταται ἀοράτως ἐν μέσῳ τῶν συναθροιζομένων ἐν τῷ ὀνόματι Αὐτοῦ, ὡς οὐχὶ ἅπαξ ἐπηγγείλατο τοῦτο τοῖς Μαθηταῖς Αὐτοῦ (Ματθ. 18,20.28,20).

Συμφώνως πρὸς τὴν ἐντολὴν καὶ θέλησιν τοῦ Κυρίου οἱ ἱεροὶ Ἀπόστολοι μετὰ τὴν εἰς οὐρανοὺς Ἀνάληψιν τοῦ διδασκάλου αὐτῶν τὰς μᾶλλον σπουδαίας ὑποθέσεις ἔλυον συνερχόμενοι εἰς συνόδους, ἐν ταῖς ὁποίαις ὁ Ἀπόστολος Πέτρος ἐμφανίζεται μόνον ὡς ὁ πρῶτος, ὁ πρεσβύτερος ἀδελφὸς τῶν λοιπῶν Ἀποστόλων, κεκτημένος μόνον πρεσβεῖα τιμῆς· δι' ὃ καὶ συχνάκις κατήρχετο τῆς διεξαγωγῆς ἁπλῶς τῶν ὑποθέσεων. Ἐν τῇ βίβλῳ τῶν Πράξεων τῶν Ἀποστόλων ἀναγινώσκομεν, ὅτι ὀλίγας μετὰ τὴν Ἀνάληψιν τοῦ Σωτῆρος ἡμῶν ἡμέρας ὁ Ἀπόστολος Πέτρος λαβὼν τὴν πρωτοβουλίαν προέτεινεν εἰς πᾶσαν τὴν συνάθροισιν τῶν μαθητῶν τοῦ Κυρίου, ἐν τῷ ὑπερῴῳ τῆς Σιὼν εὑρισκομένων, νὰ ἐκλέξωσιν ἄλλον εἰς τὴν ἐπισκοπὴν τοῦ ἐκπεσόντος τοῦ Ἀποστολικοῦ ἀξιώματος προδότου Ἰούδα· πάντες δὲ συσκεφθέντες ἐξέλεξαν δύο, τὸν Ἰοῦστον καὶ τὸν Ματθίαν, τὴν ἐπικύρωσιν δὲ ἑνὸς τούτων ἐν τῷ Ἀποστολικῷ ἀξιώματι ἀφῆκαν οὐχὶ εἰς τὸν Πέτρον, ἀλλ' εἰς Αὐτὸν τὸν Κύριον, ὑπὸ τοῦ Ὁποίου καὶ οἱ λοιποὶ Ἀπόστολοι ἐξελέγησαν. Μετὰ θερμὴν δὲ προσευχὴν ἔδωκαν κλήρους καὶ ἔπεσε, λέγουσιν αἱ Πράξεις, ὁ κλῆρος ἐπὶ Ματθίαν (Κεφ. Α.26).

Μετὰ παρέλευσιν ὀλίγου ἔτι χρόνου ἐνεφανίσθη ἡ ἀνάγκη ἐκλογῆς διακόνων πρὸς ὑπηρεσίαν ἐν ταῖς κοιναῖς τῶν Χριστιανῶν τραπέζαις, αἵτινες ἐτελοῦντο μετὰ τὴν μετάληψιν τῶν Ἁγίων Μυστηρίων. Τῇ προτάσει λοιπὸν τῶν Ἀποστόλων οἱ Χριστιανοὶ ἐξελέξαντο ἑπτὰ ἄνδρας, οἱ δὲ Ἀπόστολοι ἐπεκύρωσαν τὴν ἐκλογὴν ταύτην διὰ τῆς ἰδίας ὁμοφωνίας καὶ συγκαταθέσεως· εἶτα δὲ προσευξάμενοι καὶ ἐπιθέντες αὐτοῖς τὰς χεῖρας καθιέρωσαν αὐτοὺς εἰς τὸ ἔργον τῆς διακονίας (Πραξ. κεφ. 6). Κατὰ τὴν περίστασιν ταύτην οὐδεμία ἰδιαιτέρα μνεία τοῦ Ἀποστόλου Πέτρου γίνεται, ἀλλὰ ἁπλῶς καὶ γενικῶς λόγος περὶ πάντων τῶν Ἀποστόλων. Οἱ Ἀπόστολοι προέτειναν τὴν ἐκλογήν, οἱ Ἀπόστολοι ἐπέθηκαν τὰς χεῖρας ἐπὶ τῶν ἐκλεγέντων, οἱ Ἀπόστολοι κατέστησαν τοὺς διακόνους ἐπὶ τῆς χρείας ἐκείνης.

Τέσσαρα ἔτη μετὰ τὴν Ἀνάληψιν τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ, οἱ ἐν Ἱεροσολύμοις Ἀπόστολοι μαθόντες, ὅτι εἷς ἐκ τῶν ἑπτὰ διακόνων, ὁ Φίλιππος, ἐβάπτισε μὲν πολλοὺς τῶν Σαμαρειτῶν, μὴ ἔχων ὅμως ἀνώτερον βαθμὸν τῆς Ἱερωσύνης δὲν ἠδυνήθη νὰ παράσχῃ αὐτοῖς διὰ τῆς ἐπιθέσεως τῶν χειρῶν καὶ τὰ χαρίσματα τοῦ Ἁγίου Πνεύματος, ἔπεμψαν εἰς τὴν Σαμάρειαν τὸν Πέτρον καὶ Ἰωάννην· οὗτοι δὲ ἐλθόντες καὶ προσευξάμενοι ἐπέθηκαν τὰς χεῖρας ἐπὶ τῶν νεοφωτίστων, καὶ κατῆλθεν εἰς αὐτοὺς τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον. Οἱ Ἀπόστολοι λοιπόν. τ. ἔ. ἡ πρώτη ἐν Ἱεροσολύμοις Ἀποστολικὴ Ἐκκλησία, κατὰ κοινὴν συμφωνίαν ἔπεμψαν εἰς τὴν Σαμάρειαν τὸν Πέτρον καὶ Ἰωάννην· ἐν δὲ τῇ νεοφωτίστῳ ἐκείνῃ χώρᾳ τόσον ὁ Πέτρος ὅσον καὶ ὁ Ἰωάννης ἐπιβάλλουσι τὰς χεῖρας καὶ ἀμφότεροι ἐξ ἴσου καταβιβάζουσι τὴν χάριν τοῦ Ἁγίου Πνεύματος ἐπὶ τῶν ὑπὸ τοῦ Φιλίππου βαπτισθέντων· διαφορὰ μεταξὺ τῶν ἐνεργειῶν τούτου καὶ ἐκείνου οὐδεμία ὑπάρχει.

Δεκαοκτὼ ἔτη μετὰ τὴν Ἀνάληψιν τοῦ Κυρίου συνεπείᾳ τοῦ μεταξὺ τῶν Χριστιανῶν ἐμφανισθέντος ζητήματος περὶ τοῦ τρόπου τῆς εἰς τοὺς κόλπους τοῦ Χριστιανισμοῦ παραδοχῆς τῶν ἐθνικῶν· τῶν μὲν Φαρισαΐζόντων Χριστιανῶν ὑποστηριζόντων, « ὅτι δεῖ παριτέμνειν αὐτούς, παραγγέλλειν τε τηρεῖν τὸν νόμον Μωϋσέως» (Πράξ. 15, 5), τοῦ δὲ Ἀποστόλου Παύλου καὶ τῆς ὀρθοφρονούσης μερίδος διϊσχυριζομένων, ὅτι πρέπει ἀμέσως νὰ βαπτίζωσιν αὐτοὺς ἄνευ περιτομῆς· συγκαλεῖται μεγάλη σύνοδος τῶν Ἀποστόλων καὶ πρεσβυτέρων ἐν Ἱερουσαλήμ, ἐν τῇ ὁποίᾳ μετὰ μακρὰς συσκέψεις ἀπεφασίσθη, ὅπως δέχωνται τοὺς ἐξ ἐθνῶν εἰς τὴν Ἐκκλησίαν ἄνευ περιτομῆς· ἡ δὲ ἐπιστολὴ πρὸς τοὺς ἐξ ἐθνῶν Χριστιανοὺς ἡ περικλείουσα τὴν συνοδικὴν ἀπόφασιν ἐγράφη ἐκ μέρους οὐχὶ καὶ πάλιν τοῦ Πέτρου, ὡς ἀντιπροσώπου τοῦ Χριστοῦ, ἀλλ' ἁπάσης τῆς ἐν Ἱεροσολύμοις Ἐκκλησίας. «*Ἔδοξε τῷ Ἁγίῳ Πνεύματι καὶ ἡμῖν, μηδὲν πλέον ἐπιτίθεσθαι ὑμῖν βάρος πλὴν τῶν ἐπάναγκες τούτων, ἀπέχεσθαι εἰδωλοθύτων καὶ αἵματος καὶ πνικτοῦ καὶ πορνείας*» (Πραξ. 15,28.29).

Ἐν γένει δὲ οὐ μόνον οὐδαμοῦ τῆς Καινῆς Διαθήκης ἁπαντᾷ ἡ προσηγορία τοῦ Ἀποστόλου Πέτρου

« ὡς ἡγεμόνος τῶν Ἀποστόλων», ἀντιπροσώπου τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ, ὁρατῆς κεφαλῆς τῆς Ἐκκλησίας, ἀλλὰ καὶ ἐν πολλοῖς χωρίοις γίνεται λόγος περὶ τῶν Ἀποστόλων ὡς ἴσων πρὸς ἀλλήλους κατὰ τὸ ἀξίωμα καὶ τὴν ἐξουσίαν, καίτοι τινὲς ἐξ αὐτῶν, ἐν οἷς καὶ ὁ Ἀπόστολος Πέτρος, ἀπήλαυον συνεπείᾳ τῶν ἱκανοτήτων καὶ λοιπῶν προσωπικῶν αὐτῶν προσόντων ἐν σχέσει πρὸς τοὺς ἄλλους ἰδιαιτέρων τινῶν προνομίων. Πρὸς τὸν Ἰωάννην λ. χ. γινώσκομεν, ὅτι ὁ Κύριος ἔτρεφεν ἰδιαιτέραν ἀγάπην. Ἐκτὸς ὅμως τούτου, ἡ παραδοχὴ τοῦ πρωτείου τοῦ Ῥώμης, ὡς ἐννοοῦσιν αὐτὸ οἱ παπισταί, φέρει εἰς πολλὰ ἄτοπα καὶ βλάσφημα συμπεράσματα· διότι ἐὰν παραδεχθῶμεν, ὅτι ὁ Ἀπόστολος Πέτρος μετὰ τὸν θάνατον αὐτοῦ παρέδωκε τὴν ἐπὶ τῆς ὅλης Χριστιανικῆς Ἐκκλησίας κυριαρχίαν τῷ τῆς Ῥώμης ἐπισκόπῳ, θὰ παραδεχθῶμεν κατ' ἀνάγκην, ὅτι καὶ οἱ ζῶντες μετὰ τὸν θάνατον τοῦ Πέτρου Ἀπόστολοι ὑπετάσσοντο εἰς τοὺς διαδόχους αὐτοῦ, τοὺς ἐπισκόπους τῆς Ῥώμης. Ἐπειδὴ δὲ Ἰωάννης ὁ Θεολόγος ἔζησε μετὰ τὴν τοῦ Πέτρου τελευτὴν ὑπὲρ τὰ τριάκοντα ἔτη, ἄρα ὁ Ἀπόστολος οὗτος τῆς ἀγάπης ἐπὶ τόσον μέγα χρονικὸν διάστημα εὑρίσκετο ὑπὸ τὴν ἐξουσίαν τῶν πρώτων παπῶν, Λίνου, Ἀνακλήτου καὶ Κλήμεντος!! Ἐπίσης ἐκ τῆς παραδοχῆς τῆς αὐτῆς βλασφήμου καινοτομίας τῶν παπιστῶν ἐξάγεται, ὅτι εἷς πάπας κατὰ τὴν ἐξουσίαν εἶνε ἀνώτερος οὐ μόνον τοῦ Ἀποστόλου τῶν ἐθνῶν Παύλου, ὅστις ὁμολογουμένως δὲν ἐξήσκει τοιαύτην ἐξουσίαν ἐπὶ τῆς ὅλης Ἐκκλησίας (Πραξ. 13,46. Ρωμ. 11,13. Γαλάτ. 2,7) ὁποίαν ἀποδίδει ἑαυτῷ ὁ τῆς Ῥώμης πάπας, ἀλλὰ καὶ πάντων τῶν λοιπῶν ἕνδεκα Ἀποστόλων ὁμοῦ λαμβανομένων.

Ἀλλ ἂς ἐπανέλθωμεν ἔτι ἅπαξ εἰς τὸ ὑπὸ ἔρευναν χωρίον τῆς Ἁγίας Γραφῆς. Ἐκ τούτου ἐπίσης ἀμέσως ἐξάγεται, ὅτι ὁ Κύριος ἡμῶν ὑπεσχέθη νὰ δώσῃ εἰς τὸν Ἀπόστολον Πέτρον τὰς κλεῖς τῆς βασιλείας τῶν οὐρανῶν, ἀφ' οὗ ὅμως οὗτος ἐξ ὀνόματος πάντων τῶν Ἀποστόλων ἀποκριθεὶς ὡμολόγησε τὸν Ἰησοῦν Χριστὸν ὡς Μεσσίαν καὶ Υἱὸν τοῦ Θεοῦ τοῦ ζῶντος. Καθ' ὅσον ὅτε ὁ Σωτὴρ ἡμῶν πρὸ τῆς ἐπισήμου ταύτης ὁμολογίας τοῦ Πέτρου ἀποτεινόμενος πρὸς πάντας τοὺς μαθητὰς Αὐτοῦ εἶπε τὸ «*Ὑμεῖς δὲ τίνα με λέγετε εἶναι;*» Τότε ὁ πάντοτε θερμὸς καὶ πρόθυμος Πέτρος ἀπαντῶν, βεβαίως ἐκ προσώπου πάντων, ἀφοῦ εἰς πάντας ἀπηυθύνετο ἡ ἐρώτησις, εἶπε τὸ «*Σὺ εἶ ὁ Χριστὸς ὁ Υἱὸς τοῦ Θεοῦ τοῦ ζῶντος.*» Ἐκ τῆς συναφείας λοιπὸν τοῦ λόγου ἐξάγεται, ὅτι καὶ ἡ ἐπαγγελία ἡ δοθεῖσα τῷ Πέτρῳ, ἐν τῷ προσώπῳ αὐτοῦ ἐδόθη καὶ εἰς πάντας τοὺς Ἀποστόλους· εἰς πάντας λοιπὸν καὶ κατὰ τὴν περίστασιν ταύτην ἐδόθη ἡ ἐξουσία τοῦ **δεσμεῖν** καὶ **λύειν** καὶ οὐχὶ μόνον εἰς τὸν διατυπώσαντα τὴν ὁμολογίαν Πέτρον. Ἄλλο πρᾶγμα, ἐὰν οἱ Ἀπόστολοι δὲν ἐθεώρουν ἄχρι τῆς στιγμῆς τὸν Ἰησοῦν Χριστὸν ὡς Υἱὸν τοῦ Θεοῦ τοῦ ζῶντος· ἀναντιῤῥήτως ὅμως ἐπίστευον εἰς αὐτὸν ὡς εἰς Υἱὸν τοῦ Θεοῦ. Ὁ Ἀπόστολος Βαρθολομαῖος (=υἱὸς Θολομαίου), ὢν ὁ αὐτὸς πρὸς τὸν Ναθαναήλ, ὀλίγον μετὰ τὴν βάπτισιν τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ, κατ' αὐτὴν τὴν ἐγγραφὴν αὐτοῦ εἰς τὸν ἀριθμὸν τῶν μαθητῶν τοῦ Χριστοῦ, πολὺ ἐνωρίτερον δηλονότι τοῦ Πέτρου, ὡμολόγησε τὸν Ἰησοῦν Χριστὸν ἐπίσης βασιλέα καὶ Υἱὸν τοῦ Θεοῦ. Μετὰ τὴν ὁμολογίαν ταύτην ὁ Ἰησοῦς, ὡς μαρτυρεῖ ὁ Εὐαγγελιστὴς Ἰωάννης, εἶπε τῷ ἀδόλῳ Ἰσραηλίτῃ Ναθαναὴλ τὰ ἑξῆς: «*Ὅτι εἶπόν σοι, εἶδόν σε ὑποκάτω τῆς συκῆς πιστεύεις; μείζω τούτων ὄψει. Καὶ λέγει* **αὐτῷ**, *Ἀμὴν λέγω* **Ὑμῖν**· *ἀπ' ἄρτι ὄψεσθε τὸν οὐρανὸν ἀνεῳγότα, καὶ τοὺς ἀγγέλους τοῦ Θεοῦ ἀναβαίνοντας καὶ καταβαίνοντας ἐπὶ τὸν Υἱὸν τοῦ ἀνθρώπου* (Ἰω. 1,49—52). Εἰς τὰ μέρη Καισαρείας τῆς Φιλίππου ὁ Ἰησοῦς Χριστὸς ἀπηύθυνε πρὸς πάντας τοὺς Ἀποστόλους τὴν ἐρώτησιν «*τίνα με λέγετε εἶναι;*» ἐπειδὴ δὲ ὁ Πέτρος ἀπήντησεν ἐκ προσώπου πάντων, διὰ τοῦτο καὶ ἡ ἐπαγγελία ἐδόθη τῷ Πέτρῳ καὶ ἐν τῷ προσώπῳ αὐτοῦ εἰς πάντας ἐκείνους, ἐκ προσώπου τῶν ὁποίων ἀπήντησεν. Ἡ ἀλήθεια αὕτη σαφεστέρα καθίσταται ἐκ τῶν συμβάντων ἐν τῇ Γαλιλαίᾳ. Ἐνταῦθα μόνος ὁ Ναθαναὴλ ἐπίσης ὡμολόγησε τὸν Ἰησοῦν Χριστὸν βασιλέα τοῦ Ἰσραὴλ καὶ Υἱὸν τοῦ Θεοῦ. Ἐπειδὴ ὅμως ἡ ὁμολογία αὕτη ἐγένετο ἐπὶ παρουσίᾳ καὶ τῶν λοιπῶν Ἀποστόλων, οἵτινες διὰ τῆς σιωπῆς των παρεδέχθησαν αὐτήν, διὰ τοῦτο ὁ Ἰησοῦς Χριστὸς ἐν τῷ προσώπῳ αὐτοῦ ἀποτείνεται καὶ πρὸς πάντας τοὺς λοιποὺς Ἀποστόλους. «*Καὶ λέγει αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς. Ἀμὴν ἀμὴν λέγω Ὑμῖν ἀπ' ἄρτι ὄψεσθε τὸν οὐρανὸν ἀνεῳγότα*» κ. τ. λ. Ἡ Ὀρθόδοξος Ἐκκλησία τὸ Εὐαγγέλιον τῆς λαμπρᾶς ὁμολογίας τῆς πίστεως τοῦ Ναθαναὴλ εἰς τὸν Ἰησοῦν Χριστὸν ἐκφωνεῖ εἰς ἐπήκοον πάντων τὴν Κυριακὴν τῆς Ὀρθοδοξίας, μὴ θεωροῦσα αὐτὴν ὑποδεεστέραν τῆς ὁμολογίας τῆς πίστεως τοῦ Πέτρου. Ἐντεῦθεν καὶ εἷς τῶν ἀρχαιοτάτων πατέρων, ὁ Ἱερομάρτυς Εἰρηναῖος ἐπίσκοπος Λουγδούνων (Λυών), ἀκμάσας κατὰ τὴν δευτέραν ἑκατονταετηρίδα, περὶ τῆς ὑποθέσεως ταύτης λόγον ποιούμενος λέγει, ὅτι ὅπως ὁ Πέτρος, οὕτω καὶ ὁ Ναθαναὴλ ἐδιδάχθη ὑπ' Αὐτοῦ τοῦ Θεοῦ Πατρὸς νὰ ὁμολογῇ τὸν Ἰησοῦν Χριστὸν Υἱὸν τοῦ Θεοῦ. (Κατὰ αἱρεσ. βιβ. ΙΙΙ κεφ. ΧΙ. §. 6').

Πρῶτος, ὅστις συμφώνως πρὸς τὰς προφητείας τῆς Παλαιᾶς Διαθήκης ὠνόμασε τὸν Ἰησοῦν Χριστὸν Υἱὸν τοῦ Θεοῦ, εἶνε ὁ Ἀρχάγγελος Γαβριήλ, ὁ εὐαγγελίσας τῇ Παναγίᾳ Παρθένῳ Μαρίᾳ τὴν σύλληψιν Αὐτοῦ (Λουκ. 1,35). Πανηγυρικῶς δὲ καὶ εἰς ἐπήκοον πάντων ὠνόμασεν Αὐτὸν ἴδιον Υἱὸν Αὐτὸς ὁ Οὐράνιος Πατήρ, ὅταν, βαπτιζομένου τοῦ Σωτῆρος ἐν τῷ Ἰορδάνῃ, ἠκούσθη φωνὴ ἐκ τῶν οὐρανῶν λέγουσα: «*Οὗτός*

ἐστιν ὁ Υἱός μου ὁ ἀγαπητός, ἐν ᾧ εὐδόκησα». Τὴν φωνὴν ταύτην μετὰ τὸ βάπτισμα τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ ἔχων πάντοτε περιβομβοῦσαν τὰ ὦτα αὐτοῦ ὁ Βαπτιστὴς Ἰωάννης μετὰ παῤῥησίας ἐμαρτύρει ἐνώπιον πάντων τῶν προσερχομένων αὐτῷ, «ὁ Ἰησοῦς ἐστιν ὁ Υἱὸς τοῦ Θεοῦ» (Ἰωάν. 1,34)· ὑπὸ τῆς μαρτυρίας δὲ ταύτης παροτρυθέντες δύο ἐκ τῶν μαθητῶν αὐτοῦ, ὁ Ἰωάννης καὶ ὁ Ἀνδρέας ἠκολούθησαν τῷ Ἰησοῦ. Ὥστε πολὺ πρὸ τῆς ὁμολογίας τοῦ Πέτρου ἦτο γνωστὸς τοῖς Ἀποστόλοις ὁ Σωτὴρ ἡμῶν ὡς ὁ μονογενὴς *Υἱὸς τοῦ Θεοῦ τοῦ ζῶντος.*

Ἐκ τῶν ἤδη περὶ παπικῆς Ἐκκλησίας λεχθέντων φυσικῶς καὶ ἀβιάστως ἐξάγεται πρῶτον, ὅτι αὕτη παρὰ τὴν πληθὺν τῶν μελῶν αὐτῆς δὲν δύναται δυστυχῶς νὰ ἀποτελῇ γνήσιον μέρος τῆς Μιᾶς, Ἁγίας, Καθολικῆς καὶ Ἀποστολικῆς Ἐκκλησίας ἕνεκα σπουδαιοτάτων πλανῶν καὶ ἀσυγγνώστων καινοτομιῶν, δι' ὧν ἐπεσκότισε καὶ παρεμόρφωσε τήν τε διδασκαλίαν τῆς πίστεως, τὸ ἐκκλησιαστικὸν πολίτευμα καὶ τὴν ἔννοιαν, τὴν τέλεσιν καὶ τὸν τρόπον τῆς μεταδόσεως τῶν μυστηρίων τῆς πίστεως· καὶ δεύτερον, ὅτι διατυμπανιζόμενον κοσμικὸν πρωτεῖον τοῦ Ῥώμης, καταπολεμεῖται τόσον ὑπὸ τῆς Ἱερᾶς Παραδόσεως, ὅσον καὶ ὑπὸ τῆς Ἁγίας Γραφῆς, ὡς ξένον καὶ ἀλλότριον τοῦ βασιλείου τῆς χάριτος καὶ τῆς υἱοθεσίας καὶ ἀντιφάσκον πρὸς αὐτὸ τὸ τῆς ἐλευθερίας πνεῦμα, ὅπερ χαρακτηρίζει τὸν ἐλευθέραν ἅπασαν τὴν κτίσιν κηρύξαντα καὶ υἱοὺς φωτὸς ἡμᾶς ἀναδείξαντα Χριστιανισμόν.

ΙΣΤΟΡΙΚΟΝ
ΖΗΤΗΜΑ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΟΝ
ΕΠΙ ΤΗΣ
ΒΑΣΙΛΕΙΑΣ ΑΛΕΞΙΟΥ ΚΟΜΝΗΝΟΥ
ὑπὸ
Ἀλεξάνδρου Ε. Λαυριώτου

Δοσίθεος ὁ ἱερὸς πατριάρχης Ἱεροσολύμων ἐν τῷ πολυτίμῳ αὐτοῦ συγγράμματι ἱστορία τῶν ἐν Ἱεροσολύμοις πατριαρχευσάντων Βιβλ. Η'. Κεφ. Ε' σελ. 783 ἀναφέρει «ὅτι ἐπὶ τῆς βασιλείας Ἀλεξίου Κομνηνοῦ διὰ τοὺς συνεχεῖς πολέμους τοῦ Δοῦκα Λογγεβαρδίας Ρομπέρτου, χρείας οὔσης χρημάτων, ἔλαβον ἀπὸ τῶν Ἐκκλησιῶν, ὡς καὶ ἐπὶ Ἡρακλείου ἀργυρᾶ τινα καὶ χρυσᾶ μετὰ ὑποσχέσεως τοῦ ἀποδοῦναι αὐτὰ πάλιν. Ὁ δὲ Χαλκηδόνος Μητροπολίτης Λέων, ἐνάρετος, ἀλλ' ἀγράμματος καὶ προπέτης ἐκβάλλων τὸ ἀργύριον καὶ χρυσίον, ὅπερ ἦν εἰς τὰς πόρτας τῶν Χαλκοπρατείων, ἔρριπτεν αὐτὸ εἰς τὴν ἐξουσίαν ἀτάκτως, ἀπαυθαδιαζόμενος εἰς τὸν ἀδελφὸν τοῦ βασιλέως, μὴ γινώσκων λόγον οἰκονομίας καὶ ἀκριβείας, καὶ προσέτι τὸν λόγον τῶν κειμηλίων. Ἐλθόντος δὲ τοῦ βασιλέως ἀπὸ τοῦ πολέμου, ἐποίει τὰ ὅμοια· ἀθροίσαντος δὲ τοῦ βασιλέως Σύνοδον περὶ τῶν ληφθέντων ἀπὸ τῶν Ἐκκλησιῶν, ὁ Λέων ἔτι γε ἔλεγεν εἰς τὴν Σύνοδον, ὅτι, ἡμεῖς λατρευτικῶς, καὶ οὐχὶ σχετικῶς προσκυνοῦμεν τὰς εἰκόνας, ὑπ' ἀγροικίας καὶ ἀμαθίας κακῶς καὶ λέγων καὶ φρονῶν· ὅθεν μὴ παραιτούμενος ἀσχημονεῖν, ἐξορίζεται εἰς Σωζόπολιν» Ἰωάννης ὁ Ζωναρᾶς (Βιβλ. XXIII) λέγει ἐν συνόψει τὰ ἑξῆς: «Ἐντεῦθεν (ἕνεκα τῶν πολέμων) ὁ βασιλεὺς ἀναλωμάτων δεόμενος, τρόπους ἀποτροπαίους συλλογῆς χρημάτων ἐξεύρισκε, καὶ ὀφειλὰς ἀδίκους εἰσῆγον κατὰ τῶν ἀνθρώπων οἱ ἐπ' αὐτῷ τεταγμένοι, καὶ ἁφηροῦντο τὰς οἰκείας οὐσίας, οἱ μηδὲν δικαίως ὀφείλοντες. Ἐντεῦθεν ἀπογραφεῖς πανταχοῦ, τῶν ἐν ἀγροῖς καὶ χωρίοις διαφερουσῶν τοῖς ὑπηκόοις ἐστέλλοντο κτήσεων, καὶ τὰ καινὰ ὀνομάτων ἐπινενόητο, τὰ ὑπέρτιμα λέγω καὶ τὰ ὑπέρπλεα, καὶ ἄλλοτε ἄλλοι τρόποι ἐπηρειῶν κατὰ τῶν ὑπηκόων εἰσήγοντο, *καὶ ἱερὰ δ' ἁφήρηντο ἐκ θείων ναῶν.*

Ἄννα δὲ ἡ Κομνηνὴ ὑπεραπολογουμένη τοῦ γεννήτορός της ἀφηγεῖται τὸ ἱστορικὸν τοῦτο γεγονὸς οὕτω: « . . . οἱ δὲ ἐν ἀμηχανίᾳ γεγονότες, καὶ πολλοὺς λογισμοὺς ἀνελίξαντες ἰδίᾳ τε καὶ κοινῇ, ἐπεὶ καὶ τὸν Ρομπέρτον αὖθις ὁπλιζόμενον μεμαθήκεσαν μὴ ἔχοντες ὅ,τι καὶ δράσαιεν, εἰς τοὺς πάλαι κειμένους νόμους καὶ τοὺς κανόνας περὶ τῆς τῶν ἱερῶν ἐκποιήσεως ἀπέβλεψαν, καὶ μετὰ τῶν ἄλλων εὑρηκότες, ὅτι περ ἐπ' ἀναρρύσει αἰχμαλώτων, τὰ τῶν ἁγίων τοῦ Θεοῦ Ἐκκλησιῶν ἱερὰ ἔξεστιν ἐκποιεῖσθαι. Ἑώρων δὲ ὅτι καὶ τῶν χριστιανῶν ὅσοι περὶ τὴν Ἀσίαν ὑπὸ τὴν βαρβαρικὴν ἐτέλουν χεῖρα, ὀλίγ' ἅττα τῶν πάλαι ἠργηκότων ἱερῶν καὶ καταλελυμένων, ὡς εἰς μηδεμίαν χρείαν συντελοῦντα, ἀλλ' ἀφορμὴ μόνον ἱεροσυλίας καὶ ἀσεβείας ἅμα τοῖς πολλοῖς παρεχόμενα, ὡς ὕλην χαράγματος εἰς μισθὸν τοῖς στρατιώταις καὶ συμμάχοις τὰ τοιαῦτα χρηματίσαι ἐσκέψαντο. Τούτου οὖν συνδόξαντος ἀνέρχεται ὁ σεβαστοκράτωρ Ἰσαάκιος εἰς τὸ τοῦ Θεοῦ μέγα τέμενος τὴν Σύνοδον ἐκκλησιάσας, καὶ τὸ τῆς Ἐκκλησίας ἅπαν πλήρωμα. Θεασάμενοι δὲ τοῦτον οἱ τῆς ἱερᾶς Συνόδου ἐπ' Ἐκκλησίας ᾧ συνεδριάζοντες Πατριάρχῃ[1] ἔκθαμβοι γεγονότες, ἠ-

1. Εὐστρατίῳ 1081—84. Πατριαρχ· πίνακες Μ. Γεδεών σελ. 336.

ρώτων ὅτου χάριν παρεγένετο· ὁ δὲ λέξων ἥκω τί πρὸς ἡμᾶς χρήσιμον τῇ βιαίᾳ τῶν πραγμάτων παρεμπτώσει καὶ σωστικὸν τοῦ στρατοῦ, ἅμα δὲ καὶ τοὺς περὶ τῶν μὴ χρησιμευόντων ἱερῶν κανόνας ἀπεστομάτιζε· καὶ πολλὰ περὶ τούτων δημηγορήσας, ἀναγκάζομαι φησίν, ἀναγκάζειν οὓς οὐ βούλομαι ἀναγκάζειν, καὶ γενναίους προτιθέμενος λογισμούς, ἐδόκει τάχα πείθειν τοὺς πλείονας· ὁ δέ γε Μεταξᾶς ἀντέτεινεν ἀνθυποφοράς τινας εὐλόγους εἰσαγαγὼν ἀποσκώπτων ἅμα καὶ πρὸς αὐτὸν τὸν Ἰσαάκιον, ἀλλ' ὅμως τὰ δεδογμένα ἐκράτει. Τοῦτο ὕλη μεγίστης κατηγορίας τοῖς βασιλεῦσιν ἐγένετο· οὐκ ὀκνῶ γὰρ καὶ τὸν Ἰσαάκιον ἀπόρφυρον βασιλέα κατονομάζειν, οὐ τότε μόνον, ἀλλὰ καὶ μέχρι καιροῦ διαρκέσασα· καὶ γὰρ ἀρχιερεύς τις τηνικαῦτα Χαλκηδόνος Λέων προὐκάθητο, οὐ τῶν πάνυ σοφῶν καὶ λογίων, ἀρετῆς δὲ ἐπιμεμελημένος, τὸ δὲ ἦθος αὐτῷ σκληρὸν καὶ ἀπόκροτον· οὗτος οὖν τῶν ἐν τοῖς Χαλκοπρατείοις πυλῶν, ἀφαιρουμένους τοῦ ἐπικειμένου αὐταῖς ἀργύρου καὶ χρυσίου, εἰς τὸ μέσον εἰσδὺς ἐπαρρησιάζετο, μηδόλως ἢ οἰκονομίας ἢ τῶν περὶ τῶν ἱερῶν κειμηλίων νόμων ἐπαισθανόμενος, ὑβριστικώτερον δὲ καὶ οἷον εἰπεῖν ἀτακτότερον τῷ τηνικαῦτα κρατοῦντι προσεφέρετο, ὁσάκις εἰς τὴν βασιλεύουσαν ἐπανήει, τῇ ἀνεξικακίᾳ ἐκείνου καὶ τῇ φιλανθρωπίᾳ καταχρώμενος, καὶ ὁπηνίκα μὲν τὰ πρῶτα κατὰ τοῦ Ρομπέρτου ὁ αὐτοκράτωρ τῆς βασιλίδος πόλεως ἐξήει, Ἰσαακίου τοῦ σεβαστοκράτορος καὶ αὐταδέλφου αὐτοῦ, μετὰ τῆς κοινῆς γνώμης, ὅθεν δήποτε συμποριζομένου χρήματα, μετὰ τῶν νόμων ἅμα καὶ τοῦ δικαίου, εἰς θυμὸν ἐκίνει τὸν ρηθέντα ἀδελφὸν τοῦ βασιλέως ἀναισχυντώτερον αὐτῷ προσφερόμενος. Ὡς δὲ καὶ ὁ βασιλεύς, πολλάκις μὲν ἡττηθεὶς καὶ μυριάκις αὖθις κατατολμήσας τῶν Κελτῶν, Θεοῦ νεύσει νικηφόρος καὶ στεφανίτης ἐπανεληλύθει, ἐπεὶ καὶ αὖθις ἄλλο νέφος ἐχθρῶν τοὺς Σκύθας φημὶ κατ' αὐτοῦ ἐξορμῶν ἤδη μεμαθήκει, καὶ διὰ τοῦτο ἡ συλλογὴ τῶν χρημάτων, καὶ τοῦ βασιλέως ἐν τῇ μεγαλοπόλει ἐνδημοῦντος ἐφ' ὁμοίαις αἰτίαις ἐσπουδάζετο, ὁ ἀρχιερεὺς ἐκεῖνος ἀναιδέστερον προσέπεσε τῷ αὐτοκράτορι, καὶ συζητήσεως ἐντεῦθεν πολλῆς περὶ τῶν ἱερῶν γενομένης, λατρευτικῶς μὲν οὐ σχετικῶς δὲ προσκυνεῖσθαι τὰς ἁγίας εἰκόνας παρ' ἡμῶν ἐδογμάτιζεν. Ἔν τισι μὲν εὐλόγως καὶ κανονικῶς ἅμα ἐνιστάμενος. Ἔν τισι δὲ καὶ οὐχ ὀρθῶς δογματίζων οὐκ οἶδα εἴτε δι' ἔριν, καὶ τὴν πρὸς τὸν βασιλέα ἀπέχθειαν τοῦτο πεποιθώς, εἴτε δι' ἄγνοιαν· ἐξακριβοῦν γὰρ ἀσφαλῶς τὸν λόγον οὐκ εἶχεν, ὅτι λογικῆς μαθήσεως ἀμέτοχος ὑπῆρχε παντάπασι. Ὡς δ' ἐπὶ πλέον πρὸς τοὺς βασιλεῖς ἐθρασύνετο, χαιρεκάκοις ἀνδράσι πειθόμενος, ὁποῖοι πολλοὶ τότε ὑπῆρχον τοῦ πολιτεύματος, εἰς τοῦτο παρανυττόμενος, καὶ πρὸς ὕβρεις καὶ βλασφημίας ἀκαίρους ἐτράπετο· καὶ ταῦτα παρακαλοῦντος αὐτὸν τοῦ βασιλέως μεταβαλεῖν τὴν περὶ τῶν εἰκόνων γνώμην, ἔτι δὲ καὶ τῆς πρὸς αὐτὸν ἀποσχέσθαι ἀπεχθείας ὑπισχνουμένου ἅμα καὶ τὰ ἱερὰ ταῖς ἁγίαις Ἐκκλησίαις λαμπρότερα ἀποδοῦναι, καὶ πᾶν ὅ,τι δέοι ποιεῖν πρὸς διόρθωσιν, καὶ ἤδη καὶ διωρθωμένου παρὰ τῶν ἐλλογιμωτέρων τότε τῆς Συνόδου, οὓς οἱ τὰ τοῦ Χαλκηδόνος μέρει προσκείμενοι, κόλακας ἐκάλουν, καθαιρέσει κατεδικάζετο[1]. Ὡς δὲ μηδὲν ὑποπτήσσων οὐδόλως ἠρέμει, ἀλλὰ καὶ αὖθις συνετάραττε τὴν Ἐκκλησίαν, οὐκ ἄγει φρατρίαν συνεπαγόμενος, ὡς ἄτακτος ἦν πάντα καὶ ἀδιόρθωτος μετὰ πολλῶν ἐνιαυτῶν παρέλευσιν πάντες ὁμοῦ τοῦ ἀνδρὸς κατεψηφίσαντο, κἀντεῦθεν ὑπερορίαν καταδικάζεται, καὶ δέχεται τοῦτον ἡ περὶ τὸν Πόντον Σωζόπολις, παντοίας προνοίας καὶ θεραπείας βασιλικῆς ἀξιούμενον, καὶ οὐδαμῶς χρᾶσθαι τούτοις ἐβούλετο, ὕστερον, δι' ἣν πρὸς τὸν αὐτοκράτορα ἔτρεφε μῆνιν ὡς ἔοικε».

Καίτοι ὁ βασιλεὺς Ἀλέξιος ὁ Κομνηνὸς ὑπισχνεῖτο ἀποδοῦναι λαμπρότερα τὰ ἱερὰ ταῖς ἁγίαις τοῦ Θεοῦ Ἐκκλησίαις ὅσα παρέλαβα, ἐπικαλούμενος δὲ τοῦ παναγάθου Θεοῦ τὸ ἔλεος καὶ τὴν σωστικωτάτην ἀντίληψιν, καὶ ἐκ βαθέων καρδίας ἐβεβαίου τοῦ ἀφίστασθαι ἐφεξῆς ἅψασθαί τι τῶν ἱερῶν, κἂν πᾶσα ἀνάγκη αὐτὸν πρὸς τοῦτο καλῇ, χρεωστεῖν δὲ καὶ τὰ προαναληφθέντα κατατιθέμενος (ἀνάγνωθι χρυσόβουλον Ἀλεξίου Κομνηνοῦ «περὶ τῶν ἱερῶν σκευῶν, καὶ τοῦ μὴ ἄλλοτέ ποτε ταῦτα κοινωθῆναι» γεγενημένα κατὰ αὔγουστον μῆνα τῆς Ε'. Ἰνδ. τοῦ ,σφ΄=1082. Σύνταγμα Ἱ. Κανόνων τόμ. Ε' σελ. 281)· οὐχ ἧττον τὸ σκάνδαλον ἐξηκολούθει διαταράττον βασιλείαν καὶ Ἐκκλησίαν. Ἐπὶ τῶν ἡμερῶν τῶν δύο πατριαρχῶν Εὐστρατίου καὶ Νικολάου ὑφ' οὗ καὶ ἡ καθαίρεσις τοῦ Χαλκηδόνος ἐξεδόθη, καθόσον τὸ ζήτημα ἐλάμβανε διαστάσεις ὡς ὑποπεσὸν εἰς δογματικὰς συζητήσεις καὶ σχίσματα προκαλοῦν.

Καὶ τὸ μὲν ἱστορικὸν τοῦ ἐκκλησιαστικοῦ τού-

---

1. Ἐξεδόθη ὑπὸ Ἰω. Σακκελίωνος «τὸ ἐπὶ τῇ καθαιρέσει τοῦ Χαλκηδόνος ἐκείνου γεγονὸς σημείωμα τοῦ ἀοιδίμου βασιλέως Κυροῦ Ἀλεξίου τοῦ Κομνηνοῦ. ἐν τῷ Β' τόμῳ τοῦ περιοδικοῦ τῆς Ἀθήνησι Γαλλικῆς Σχολῆς σελ· 102—128.

του ζητήματος οὕτως ἔχει: Ἐπειδὴ δὲ σχετικὰ τούτου κείμενα εὐτυχῶς διεσώθησαν ἐν Λαυριωτικῷ τεύχει, οὗτινος ἀναγραφὴν ἐδημοσίευσα διὰ τῆς «Ἐκκλησιαστικῆς Ἀληθείας» ἔτος Β΄ τεῦχος 15 1887· καὶ τὰ ὁποῖά εἰσιν ἀνέκδοτα[1] δημοσιεύω ταῦτα διὰ τῆς «Ἐκκλησιστ. Ἀληθείας» δι' ὧν ἐμφαίνονται αἱ προκληθεῖσαι συζητήσεις, καὶ πεπαρουσιασμένας προτροπὰς τοῦ Πατριάρχου Ἀντιοχείας Ἰωάννου, καὶ λοιπὰ οἱονεὶ συμπληροῦντα τὸ ἱστορικὸν τοῦτο ἐκκλησιαστικὸν ζήτημα καὶ τὰ ὁποῖά εἰσι ταῦτα:

1. Τοῦ ἁγιωτάτου πατριάρχου Ἀντιοχείας Κυρίου Ἰωάννου. Λόγος εἰς τὸν βασιλέα Κύριον Ἀλέξιον τὸν Κομνηνόν.

2. τοῦ αὐτοῦ συμβουλὴ πρὸς τοὺς βασιλεῖς.

Σημ. οἱ περὶ τῶν πατριαρχῶν Ἀντιοχείας γράψαντες ἀριθμοῦσιν ἕβδομον καὶ ἀναχθέντα εἰς τὸν θρόνον τῷ 1090 ἐφ' οὗ ἑάλω ἡ Ἀντιόχεια ὑπὸ τῶν Σταυροφόρων τῷ 1099 ἔτει.

Γ. Τὸ ἐν τῷ ναῷ τῆς ἁγίας Σοφίας ὅραμα.

Δ. τοῦ Εὐχαΐτων. Ἰσαακίῳ. Ἐπιστολή.

Ε. Νικολάου τοῦ Ἀδριανουπόλεως. Λέοντι τῷ ἀπὸ Χαλκηδόνος.

ΣΤ. Λέοντος τοῦ ἀπὸ Χαλκηδόνος· Νικολάου Ἀδριανουπόλεως.

Ζ. Χρήσεις τῶν ἁγίων Πατέρων ἃς παρήγαγεν Ἰσαάκιος σεβαστοκράτωρ, δι' ὧν ἐλέγχονται τὰ ἐν τῇ ἐπιστολῇ τοῦ ἀπὸ Χαλκηδόνος σφάλματα.

Η. Λόγος ἀντιρρητικὸς περὶ τῶν ἁγίων εἰκόνων.

Θ. Ἐκλογὴ περὶ τῆς τῶν ἁγίων εἰκόνων προσκυνήσεως.

Ι. Τοῦ μακαριωτάτου Μητροπολίτου Χαλκηδόνος· πρὸς τὸν βασιλέα Ἀλέξιον τὸν Κομνηνὸν ἐπιστολή.

ΙΑ. τοῦ αὐτοῦ Χαλκηδόνος Λέοντος ἐπιστολὴ πρὸς τὴν πενθερὰν Ἄνναν τὴν πρωτοβεστιάρισσαν.

ΙΒ. τοῦ αὐτοῦ· τῷ πατριάρχῃ μετὰ τὴν ἐπάνοδον ἐκ τῆς ὑπερορίας.

Ἐν τῇ Ἱερᾷ Μονῇ τῆς Μ. Λαύρας τοῦ Ἄθω. 1900 Ἰουλίου 10.

Τοῦ ἁγιωτάτου Πατριάρχου Ἀντιοχείας Κυρίου Ἰωάννου λόγος εἰς τὸν βασιλέα κύριον Ἀλέξιον τὸν Κομνηνόν.

Τῷ μὲν Θεῷ χάρις, ὦ μέγιστε βασιλεῦ· καλὸν γὰρ ἀπὸ Θεοῦ τε ἄρξασθαι καὶ ἐκ προοιμίων εὐθὺς καταθέσθαι τὰ χαριστήρια· ὅτι Σὲ καὶ νῦν ἐκ τῆς στρατείας ἡμῖν ἐπανήγαγεν, ἐκ μέσου τῶν κυκλωσάντων σε κυνῶν ἐξαρπάσας, καὶ τῇ οἰκείᾳ ποίμνῃ πάλιν ἀποδοὺς τὸν ποιμένα καὶ πρόμαχον εἰς κοινὸν παραμύθιον, εἰς κουφισμὸν τῆς περιεχούσης ἅπαντας ἀγωνίας, εἰς τὸ μὴ πάντῃ τῶν χρηστοτέρων ἐλπίδων, ἀποπεσεῖν. Ταῦτα ἡμῖν, ἡ Σὴ παρέσχεν ἐπάνοδος. Ταῦτα Σύ, ζῶν καὶ σωζόμενος, χαρίζῃ τῇ πολιτείᾳ. Μὴ τοίνυν νόμιζε, βασιλεῦ, μικρὰν κινδύνου μοῖραν τοῖς ἡμετέροις ἂν προστεθῆναι κακοῖς, εἴ τι τῶν ἀβουλήτων καὶ ἀπευκταίων περὶ Σὲ ξυνηνέχθη· μηδὲ κατὰ πῆχυν ἔτι τὸ λεγόμενον, αὔξειν ἡμῖν τὰ τῆς συμφορᾶς· ἀλλ' ἀθρόως τὰ πάντα ἀνατραπήσεσθαι καὶ οἰχήσεσθαι. Τοιαῦτα γὰρ πάντως παθεῖν, οἷα καὶ οἰκίαν εἰκός· καὶ ταύτην σαθρὰν, ἐξαιρεθέντος τοῦ ὑπερείδοντος. Εἰ δὲ βούλει, πλοῖον ἐν μέσῳ χειμῶνος καὶ τρικυμίας, οὐκ ἔτι τὸν κυβερνήτην ἔχον. Διὰ ταῦτα μὲν οὖν, πολλὴν δίκαιον εἰδέναι τῷ κρείττονι χάριν· μᾶλλον δέ, πᾶσαν ἅπαντας· καὶ μέντοι καὶ οἴδαμεν. Ἐκ γὰρ τοῦ κατ' ἐμέ, οὕτως ἔχειν πείθομαι καὶ τοὺς ἄλλους· ἐπεὶ καὶ ἡ ἐν τοῖς πράγμασι κοινωνία· κοινωνία καὶ τῆς διαθέσεως γίνεται· ἃ δὲ λοιπὸν βουλομένῳ μοι ἔστιν εἰπεῖν, τοιαῦτα εἶναι· γινώσκω ὡς σιωπηθέντα μέν, κίνδυνον ἐνεγκεῖν δύνασθαι, καὶ διπλοῦν ἴσως ἔμοι γε· ἂν δ' ἄρα λεχθείη, καὶ τὴν εἰσδεξαμένην ψυχήν. Ἐπειδὴ ὥσπερ τὸ μέλι λυπεῖ τὰ ἡλκωμένα τοῦ σώματος μέρη, οὕτω πολλάκις καὶ ψυχὴν ἔλεγχος μετὰ παρρησίας δικαίας· ἄμεινον ἂν οὕτω τύχῃ μικρὰ λυπήσαντα ῥήμασι τόγε εἰς ἐμὲ ἧκον πράγμασι τὴν ὠφέλειαν προξενῆσαι· ἢ τὸ τραχὺ τοῦ λόγου φεύγοντα, τὸν ἔσχατον καὶ κοινὸν ἐκδέχεσθαι κίνδυνον· καὶ ἄλλως δέ, ἀμφοτέροις ἂν εἴη τὸ πρᾶγμα τῶν μεγίστων ἐπιλήψεων ἄξιον, εἰ ἐν ἰδιώταις μέν τελῶν πρότερον, αὐτός τε ἅ μοι ἐδόκει συμφέρειν ἐλογογράφουν· Σύ τε ἡδέως ἤκουες· νῦν δέ, μὴ λέγοιμι μηδὲ πείθοιμι· καὶ ταῦτα Θεοῦ χρηματίζων ἀρχιερεύς· καὶ σκοπὸς τῷ οἴκῳ τοῦ κατὰ Θεὸν Ἰσραὴλ τεθειμένος, καὶ ὁρῶν, οὐκ ἔτι λοιπὸν τόξον ἐντεινόμενον, οὐδὲ ρομφαίαν στιλβουμένην, οὐδ' ἄνθρακας ἀναπτομένους· ἀλλὰ πῦρ κατεσθίον, καὶ ἀφιέμενα βέλη παντοδαπά, καὶ τὴν ρομφαίαν ἐκχεομένην, καὶ τὴν μάχαιραν κενουμένην ὀπίσω τῶν φυ-

---

1. Ζητήσας πληροφορίας περὶ τῶν κειμένων τούτων ἀπὸ τὸν ἐν Μονάχῳ πολυσέβαστον καθηγητὴν Κ. Κρουμβάχερ, ἔλαβον τὴν ἑξῆς ἀπάντησιν.

Φαίνεται ὅτι τὰ κείμενα ποῦ ἀναφέρετε εἶναι ἀκόμη ἀνέκδοτα. ἐζήτησα καὶ εἰς τοὺς καταλόγους καμπόσων Βιβλιοθηκῶν π. χ. τῆς Βιέννης, τῆς Βενετίας, τῶν Παρισίων, τῆς Λόνδρας, τοῦ Μονάχου, τῆς Μόσχας, τῆς Ρώμης καὶ Φλωρεντίας νὰ εὕρω ἄλλα χειρόγραφα, ἀλλὰ δὲν ηὗρα τίποτες· ἔχετε δὲ ὑπ' ὄψιν ὅτι α΄) μὲν οἱ κατάλογοι εἶναι ἐλλιπεῖς, καὶ οἱ πίνακες πολλάκις ἀπατῶσι· καὶ β΄) δὲ πολλάκις τέτοια ἔργα εὑρίσκονται ἀνωνύμως εἰς τὰ χειρόγραφα, καὶ ἔπειτα εἶναι μία τύχη νὰ τὰ εὑρίσκῃ κανείς.

γάδων ἡμῶν· καὶ ὥσπερ ἐν κατόπτρῳ τῇ προπεπονθυίᾳ κτίσει τὰ ἡμᾶς καταληψόμενα κακὰ θεώμενος· καὶ τίς με τῆς ἀπειλῆς ἐξαιρήσεται, ἐὰν μὴ καὶ ὑπηκόοις καὶ ἄρχουσι διαστείλωμαι· καὶ λαλήσω τοῦ ἀποστρέψαι αὐτοὺς ἀπὸ τῶν ὁδῶν αὐτῶν τοῦ ζῆσαι αὐτούς. Ἐὰν γὰρ μὴ διαστείλῃς, λέγει πρός με διὰ προφητικῆς φωνῆς ὁ Θεός, μηδὲ λαλήσῃς, ἀποθανεῖται ὁ ἄνομος ἐν τῇ ἀνομίᾳ αὐτοῦ, καὶ τὸ αἷμα αὐτοῦ ἐκ τῆς χειρός σου ἐκζητήσω. Βλέπεις, πῶς φοβερὰ ἡ ἀπειλή, πῶς φρίκης γέμουσα; Ἄκουε δὴ λοιπόν, ὦ βασιλεῦ, καὶ σὺ καὶ οἱ πλησίον σου οἱ καθήμενοι πρὸ προσώπου σου· μᾶλλον δέ, κοινὸν συττήτω τῷ λόγῳ καὶ πάνδημον τὸ ἀκροατήριον εἴπερ οἷόν τε. Ἡμάρτομεν πάντες καὶ ἠνομήσαμεν ἀποστῆναι ἀπὸ τῶν ἐντολῶν τοῦ Κυρίου καὶ τὴν Διαθήκην τὴν θείαν διεφθείραμεν, λέγει Κύριος Παντοκράτωρ· καὶ διὰ τοῦτο δέδωκα ὑμᾶς, φησίν, ἐξουθενωμένους καὶ παρειμένους εἰς πάντα τὰ ἔθνη, ἀνθ' ὧν ὑμεῖς οὐκ ἐφυλάξασθε τὰς ὁδούς μου, ἀλλ' ἐλαμβάνετε πρόσωπα ἐν νόμῳ· καὶ ὅσα διὰ πάντων ὁμοῦ τῶν προφητῶν, τοῖς προσκρούουσιν ὀνειδίζει καὶ ἀπειλεῖ· ἀλλὰ τὰ μὲν τῶν ἄλλων ἡμῖν ἑατέον ἐν τῷ παρόντι· ἐπεὶ καὶ γινώσκειν ἀδύνατον, καὶ καθ' ἕκαστον ἐπεξιέναι ἀμήχανον. Ἐπὶ δὲ Σὲ πορευτέον τῷ λόγῳ, τὴν κεφαλὴν τοῦ τῆς πολιτείας πληρώματος, καὶ δεικτέον εἰς δύναμιν τὰ σά, ὁποῖά τε εὐθὺς ἀπὸ γενέσεως, καὶ ἕως τοῦ νῦν, καὶ τὴν πᾶσαν περὶ σὲ τῆς Προνοίας οἰκονομίαν· ἀνθότου δὲ περὶ τούτου βούλομαι νῦν εἰπεῖν, αὐτίκα μάλα γνώσῃ ἀκούων· καὶ καρπὸν ἐκ τοῦ λόγου σὺν Θεῷ, φάναι, αὐτός τε ἀγαθὸν ἀποδρέψῃ, καὶ ὅσοι τοῦτον οὐκ ἀφροντίστως ἐπέλθωσιν. Ἡγοῦμαι δέ, ὦ βασιλεῦ, τὸν Θεὸν τὴν ἡμετέραν βλέποντα γενεάν, τῆς μὲν δικαίας ἐκτραπεῖσαν ὁδοῦ, ὅλῃ δὲ ῥύμῃ φερομένην κατὰ τοῦ τῆς κακίας βαράθρου, ἀνακαλεῖσθαι πειρᾶσθαι, καὶ οἷον ἀναχαιτίζειν παιδείαις καὶ μάστιξι. Πολλοῖς δὲ παιδευθεῖσαν ἀντὶ πολλῶν τῶν ἁμαρτημάτων αὐτήν, τοῖς τε ἄλλοις, καὶ μέντοι καὶ πολέμοις καὶ ταῖς ἐντεῦθεν συμφοραῖς ἵνα μὴ καθέκαστον λέγων μηκύνω, ἀνεπιστρόφως τε ἔχειν, καὶ ἀνενδότως ἔχεσθαι τῶν χειρόνων· καὶ τὸ δὴ χαλεπώτερον ὅτι οὐδὲ ἁμαρτιῶν ἔκτισιν τὰ παθήματα ἔκρινεν· ἀλλ' οἱ πολλοί κατά τινα ἴσως αὐτοματισμὸν ἢ ἀποκλήρωσιν ᾤοντο τὴν οἰκουμένην τοῖς τῶν συμφορῶν νῦν περικλύζεσθαι ῥεύμασιν. Ἤκουσα τοίνυν ἐγὼ τινῶν λεγόντων, ὡς ἔμελλεν ἄρα ταῦτα οὕτως ἔσεσθαι, καὶ διὰ τοῦτο καὶ γίνεται· ἑτέρων δὲ καὶ δοξαζόντων μόνης τὸν Θεὸν τῆς σωτηρίας κήδεσθαι τῶν ἡμετέρων ψυχῶν· τὰ δ' ἐν κόσμῳ πράγματα, οὕτως ὡς ἂν τύχῃ φέρεσθαι καταλείπειν. Τὰς οὖν τοιαύτας ψευδεῖς τε καὶ κακοδόξους ἐνίων δόξας τὸν τῶν ὅλων πρύτανιν ἐξελέγχοντα μετὰ μυρίων τῶν ἀπὸ τῆς Γραφῆς μαρτυριῶν μετὰ τῶν ἐφ' ἑκάστης γενομένων ἡμέρας, καὶ τοιόνδε πανσόφως οἰκονομῆσαι, τοὺς πρὸς οὕτω λάμπουσαν τὴν ἀλήθειαν ἀμβλυωποῦντας χειραγωγοῦν πρὸς συναίσθησιν· ἕνα γὰρ ἀπολαβὼν ἄνθρωπον, καὶ νῦν μὲν τοῦτον ἐν πᾶσι καὶ διὰ πάντων ὑπεράρας καὶ ὑπερμεγαλύνας, ἕως δηλονότι καὶ αὐτὸν ὁ εὖ πάσχων παρεῖχε τὰς ἀφορμάς· νῦν δὲ αὖθις ταπεινῶν, καὶ κινδύνοις καὶ θλίψεσι πολλαῖς ἐκδιδούς, ἅπασι δι' ἑνὸς τούτου τρανότατα δείκνυσι καὶ ἡμῖν καὶ τοῖς ὑπὸ τὸν ἥλιον ἀνθρώποις, ὡς ἄρα ὁ τῶν χριστιανῶν Θεός, δικαιοπραγοῦντι μὲν ἰσχὺν τῷ λαῷ αὐτοῦ δίδωσι, καὶ εὐλογεῖ ψαλμικῶς εἰπεῖν ἐν εἰρήνῃ· τοὺς αὐτοῦ δὲ νόμους πατεῖν βουλομένους, δειλοὺς λοιπὸν καὶ εὐχειρώτους, οὐχ ἡ τῶν πολεμούντων ἰσχύς, ἀλλ' ἡ τῆς αὐτοῦ σκέπης γύμνωσις τίθησι καὶ ἐπειδὴ τῶν περιφανεστέρων ἀνδρῶν περιφανέστεραι καὶ αἱ εὐπραγίαι καὶ τὰ δυσημερήματα· διὰ τοῦτο εἰς ἄνδρα τὸν πάντα λαμπρὸν καὶ ὑπερφυῶς ἐπίσημον, καὶ ἀμφότερα φαίνεται ἐνδεικνύμενος, τά τε τῆς εὐδοκίας λέγω καὶ τὰ τῆς συγχωρήσεως, ἵν' ὥσπερ ἐπί τινος ἐστὼς περιωπῆς, τῆς πάντοθεν αὐτὸν ὑπερυψούσης λαμπρότητος, τοῖς πᾶσιν εἴη περίοπτος ἐν ἑκατέροις τοῖς καιροῖς· καὶ τῶν περὶ αὐτὸν οἰκονομουμένων, λανθάνει μηδέν· καὶ ἔστιν ὁ ἀνὴρ οὗτος οὐκ ἄλλος, ἀλλ' αὐτὸς Σύ, ὦ βασιλεῦ, καὶ σκόπει λοιπόν· τὰ σαυτοῦ γάρ ὁ λόγος σε ὑπομνήσει. Σὺ γὰρ ἐκ γένους μὲν ἔφυς τὰ πρῶτα φέροντος· ἄρτι δὲ σχεδὸν εἰς νεανίας ἐγγραφεὶς τῶν πράξεών τε ἦρχου, καὶ ταπεινὸν ἔπραττες οὐδέν· ἀλλ' ἡ ἀρχή σοι τοῦ πράττειν, καὶ τῆς ἄνωθεν ροπῆς καὶ τῶν κατορθωμάτων ἐδείκνυτο· ἀμέλει καὶ πρῶτα μέν, τὸν φραγγικὸν κύνα ἐκεῖνον κατὰ ρωμαίων λυττήσαντα καὶ πολλὰ τὴν ἕω καὶ ἐπὶ πολὺ λυμηνάμενον, δέσμιον διὰ Σοῦ ὁ Θεός, ταῖς χερσὶ τοῦτόν τε παραδίδωσι βασιλέως, καὶ τοῦτο τῶν ἐχθρῶν πᾶσαν, ὡς ἔπος εἰπεῖν, τὴν χώραν κατατρεχόντων, καὶ ληϊζομένων, ἀνεπηρέαστον σοι φυλάξας, τήν τε ἔξοδον καὶ τὴν εἴσοδον, ὡς εὐθὺς ἀπὸ γραμμῆς, ὅ φασι, πάντας τέ Σε θαυμάζειν, καὶ μεγάλας περὶ Σοῦ τὰς ἐπὶ τοῖς ἑξῆς λαμβάνειν ἐλπίδας. Εἶτα τύραννον ἄλλον ἐπαναστάντα τοῖς πράγμασι καταλέλυκας· καὶ τοῦτον μυριοπληθῆ μὲν ἀθροίσαντα δύναμιν, ἐκ τῶν πρὸς δύοντα ἥλιον ρωμαίων τε καὶ βαρβάρων ἄμαχον δέ τινα καὶ ἀκατα-
γώνιστον τοὐντεῦθεν δοκοῦντα, ὁ ἑξῆς δ' ἐπὶ τούτῳ καὶ ἕτερον πολυχειρίᾳ μὲν οὐ πάνυ τι τοῦ δευτέρου λειπόμενον. Πολυπειρίᾳ δὲ καὶ εὐανδρίᾳ τῇ κατὰ πόλεμον, καὶ πολὺ ἀλκιμώτερον· καὶ εἰ μὲν ἰσόρροπον αὐτὸς ἐκείνοις ἄγων τὴν στρατιὰν ἐποίεις, ἢ μικρῷ γοῦν τι, λειπομένην, ἔδοξεν ἄν τισιν, οὐκ ὀρθῶς μέν, ἔδοξε δ' ἄν, ὡς κατὰ τὸ εἰκὸς καὶ ξυμβαῖνον τοῖς ἀνθρώποις τὰ τῶν πολέμων ἀπήντησε τέλη· νῦν δὲ πρὸς γὰρ εἰδότας ὁ λόγος, θαυματουργεῖται τὰ κατὰ τὸν Γεδεὼν ἐκεῖνον· καὶ ἐπὶ Σοί, οὗ τῇ χειρὶ τὴν Μαδιαναίων στρατιὰν παρέδωκεν ὁ Θεός, καὶ ταῦτα μετὰ τριακοσίων τῶν λαψάντων παραταξαμένου, τὴν ἅμα-

χον καὶ ἀριθμοῦ κρείττονα, μηδενὸς μηδὲ τῶν ἀρχόντων αὐτῶν διαπεφευγότος ὃ δὴ καὶ ἐνταῦθα ὡρᾶτο γινόμενον. Ἵν' ἐκ περιουσίας σοι τὰ τρόπαια λαμπρυνθείς, καὶ μηδ' ἐλπὶς τοῖς καταπολεμηθεῖσι λοιπὸν ὑπολείποιτο, τοῦ τὴν ἧτταν ἴσως ἀνακαλέσασθαι. Εἶεν· ἆρα δὲ μέχρι τούτων τὰ κατορθώματα· καὶ ἐν τούτοις ἡ περὶ Σὲ τοῦ Θεοῦ περιεγέγραπτο φιλοτιμία καὶ πρὸς μόνους τοὺς ἐξ ἡμῶν καθ' ἡμῶν γεγονότας συμπαρετάττετο, καὶ τίς οὐκ οἶδεν ὅτι καὶ τῶν ἄλλων ἁπάντων πολύ σοι τὸ ἰσχυρὸν προσυπῆρχε καὶ φοβερόν· αὐτοὶ γοῦν οἱ Σκύθαι οἱ νῦν σε θλίβοντες, βασιλεῦ, μᾶλλον δὲ δι' οὓς εἰς ἔσχατον κινδύνου κατέστη καθ' ἡμᾶς, καὶ μόνον τὸ Σὸν ἀκούοντες ὄνομα ἔτρεμον. Ὦ πόσης λαμπρότητος, πόσης εὐκλείας καὶ τιμῆς, πόσης καὶ τῆς παρὰ πάντων ἀπέλαυσας εὐνοίας. Ἐπεὶ καὶ βασιλείας αὐτῆς, ἕτερος μὲν εἶχε τότε τὸ ὄνομα, τὸ ἔργον δὲ καὶ τὴν δύναμιν αὐτὸς περιέκεισο, καὶ ἐν τοῖς ἁπάντων ἔκεισο στόμασι· τὴν δόξαν ἐκ τῶν πραττομένων δικαίαν καρπούμενος. Ἀλλὰ τοιοῦτος μὲν καὶ τηλικοῦτος Σὺ πρὸ τῆς βασιλείας, ἐντείνων καὶ κατευοδούμενος· ἤδη δὲ καὶ βασιλεύων, πλὴν τοῦ ἐπιφθόνου ῥάκους· λοιπὸν δὲ καὶ αὐτῆς ἐπιβάντι τῆς πρώτης ἀρχῆς, τἀναντία σοι πάντα συμβαίνει ἑκάστοτε· πόλεμοι, ταραχαὶ καὶ συμφοραὶ μυρίαι, καὶ τῶν προτέρων εὐτυχημάτων ἀντίρροποι δυσπραγίαι· στρατόπεδα τοῖς ἐχθροῖς προβάτων δίκην παραδιδόμενα καὶ κατακοπτόμενα· πόλεις ἁλισκόμεναι, χύσεις αἱμάτων χριστιανικῶν πανταχοῦ γῆς καὶ θαλάσσης, καὶ τὸ πάντων ἔσχατον, καὶ ἐφ' ἡμᾶς λοιπὸν καὶ ἐπὶ τὴν πόλιν ταύτην τὴν ἁγίαν ἔρθασαν τὰ δεινά· τὴν ποτὲ μὲν τῆς οἰκουμένης ὀφθαλμός, καὶ καλλώπισμα τῆς ὅλης χρηματίζουσαν βασιλείας, νῦν δέ, τὴν κατὰ τῆς Σιὼν ἀπειλὴν αὐτήν, ὑπομένουσαν· καὶ ὡς ἀγρὸν ἀροτριουμένην, οὐκ ὀλίγον δὲ μέρος μᾶλλον δέ, μηδὲ τοῦτο λοιπὸν ἔχουσαν ἀσφαλῶς, ἵνα μηδὲν τέως περὶ αὐτῆς ἐρῶ πλέον. Καὶ εἰ μὲν ἄλλοις τὰ πράγματα ἐπιτρέπων, αὐτὸς ἔνδον τῶν βασιλείων θαλαμευόμενος, τρυφῶν καὶ ἡδονῇ χαριζόμενος διετέλεις, εἶχεν ἄν τις ῥαθυμίαν καὶ προδοσίαν τῶν εἰκότων αἰτιάσασθαι τῶν γινομένων, νῦν δὲ καὶ δυνάμεις ἀγείρων ἑκάστοτε, τὰς μὲν ξενικάς, τὰς δέ, καὶ ἐκ τῶν ὑπηκόων, καὶ συμπαρὼν αὐτὸς καὶ συμπολεμῶν καὶ χρημάτων πηγὰς ἐξαντλῶν, καὶ πάντα ποιῶν, καὶ ἐκπονῶν, τόσῳ πλέον καὶ ἀκριβέστερον, ὅσῳ μετὰ μείζονος ἢ πρότερον τῆς δυνάμεως καὶ τῆς ἐξουσίας, οὐδαμῇ οὐδαμῶς τῆς προτέρας ἀπολαύεις θεόθεν ροπῆς· πόθεν ταῦτα καὶ τίς ἡ αἰτία, σκοπητέον ἄρα καὶ ζητητέον. Μὴ ἐπιλέλησται ὁ Θεός, μή, οὐχ ὁρᾷ ἔτι τὰ καθ' ἡμᾶς, ἢ ὁρῶν οὐκ ἐλεεῖ, ἢ ἐλεῶν ἀτονεῖ πρὸς τὴν ἐπικουρίαν· τῆς προτέρας ὥσπερ ἰσχύος ἀφῃρημένος, καὶ τίνος ἀπρόσιτος ἡ δυναστεία, καὶ τὸ κράτος αἰώνιον, τίς ὁ πάντα διὰ πάντων ἀεὶ τῆς εὐεργέτιδος αὐτοῦ πληρῶν δυνάμεως· μὴ ἐπιλήσεται γυνὴ τοῦ παιδίου αὐτῆς, ἢ τοῦ μὴ ἐλεῆσαι τὰ ἔκγονα τῆς κοιλίας αὐτῆς. Εἰ δὲ καὶ ἐπιλάθηται γυνή τούτων, ἀλλ' ἐγὼ οὐκ ἐπιλήσομαι λέγει Κύριος. Πόθεν οὖν πόθεν τοσαῦτα σοί τε καὶ τοῖς ὑπηκόοις τὰ δυστυχήματα, καὶ κακῶν ἀνάπνευσις οὐδεμία· ἀλλ' ἤδη τὰ καθ' ἡμᾶς, καὶ ἐπ' αὐτὸν ἔφθασε τὸν κολοφῶνα τῶν συμφορῶν, ὡς ἐπὶ ξυροῦ ἀκμῆς νῦν ἡμῖν ἑστάναι τὰ πράγματα. Λέξω τοίνυν ἐγὼ καὶ τὴν τούτων αἰτίαν ἐπιτεμνόμενος τὰ πολλά. Μηδὲν δὲ ἀχθεσθῇς ἀκούων, ὦ βασιλεῦ, μηδέ τινα δύσνοιαν ὑποπτεύσῃς ἐκ τῶν ῥημάτων. Οὐ γάρ ἐστι πόθων· οὐδέν μὲ ἠδικήσατε, οὐδὲν οὐ μέγα οὐ μικρὸν ἐλυπήσατε, ἀλλὰ τό γε ἐφ' ὑμῖν, καὶ λίαν εὐηργετήκατε· κήδομαι δὲ ὑμῶν, Θεὸς μάρτυς, καὶ τῆς κοινῆς ὑπεραγωνιῶ σωτηρίας.

Πρῶτα μέν Σοι, ὦ βασιλεῦ, ἔκθεσμος τῆς βασιλείας ἡ κρηπὶς καταβέβληται, καὶ τὰ ἐπιβατήρια δὲ γέγονεν οἷα καὶ γέγονε. Τί γὰρ τὰ ἄρρητα δεῖ με ἀναμετρήσασθαι· εἶτα μετ' οὐ βραχὺ πολέμου σοι ἐπεγερθέντος, δέον κίνησις Θεοῦ τὸ πρᾶγμα ὑπολαμβάνειν, καὶ κατὰ τῶν τότε πραχθέντων ἐπεξελευσιν καὶ διὰ τοῦτο προσκλαίειν αὐτῷ καὶ μετανοεῖν ἐν πάσῃ ταπεινοφροσύνῃ καὶ συντριβῇ καρδίας, τήν τε πεπονθυῖαν πόλιν ἀνακτᾶσθαι πειρᾶσθαι πάσῃ δυνάμει, καὶ οὕτω τὰ κατὰ σαυτὸν ἐπιτρέψαι Θεῷ, τῷ διδόντι τὴν σωτηρίαν τοῖς βασιλεῦσι, καὶ σὺν αὐτῷ κατὰ τῶν ἐχθρῶν παρατάξασθαι. Σὺ δὲ πᾶν τοὐναντίον ἐποίεις. Ὥσπερ γὰρ οὐδὲ ἰδόντος Θεοῦ τὰ γεγενημένα, ἢ πᾶσαν μὲν τὴν ὀφειλὴν ἐκείνην ἀφέντος, καὶ σώζειν ἐθέλοντος· τοῦτο δὲ ἐν πολλοῖς, ἀλλ' οὐχὶ καὶ ἐν ὀλίγοις ἰσχύοντος· οὕτω τοῦ πολέμου τὸ τέλος πλήθεσιν ἐπίστευσας ἀνθρώπων, ἵππων, ὅπλων, χρημάτων, βουλαῖς καὶ τέχναις διὰ λογισμῶν ἀνθρωπίνων, μυρίων δ' ἐπὶ μυρίοις καὶ βεβουλευμένων καὶ πεπραγμένων, καὶ τῆς χώρας ταῖς δασμολογίαις ἐκπιεσθείσης, καὶ ἄλλων οὐκ ὀλίγων τότε καινοτομηθέντων, ὡς δὲ διὰ τὰς τοῦ πολέμου χρείας πλέον ἠνύσθη οὐδέν, ἢ ὅσον ἐκθεριασθῆναι μόνον· εἴ τι καὶ περιῆγέ τι ρωμαϊκῆς ἰσχύος, ἄνθος. Πλούτου δὲ καὶ ὅπλων καὶ τῆς λοιπῆς ἀποσκευῆς, χρῆμα ἀμύθητον, τῶν βαρβάρων γενέσθαι· ἀλλὰ τὸν μὲν ἀλιτήριον ἐκεῖνον φράγγον πολλὴν κατὰ χριστιανῶν ἀδικίαν μελετήσαντά τε καὶ πράξαντα, ἡ ἄνωθεν μετῆλθε δίκη, βαλοῦσά τε ἄφνω εἰς κεφαλὴν τοῦ ἀνόμου θάνατον, καὶ τὸ περὶ αὐτὸν αὐτίκα διαλύσασα σύνταγμα· καὶ γέγονεν ἡμῖν τότε σωτηρία κρειττων μὲν θαύματος, οὐκ ἔλαττον δὲ καὶ ἐλπίδος, ἵνα κἂν οὕτω συνῶμεν καὶ παιδευθῶμεν, ἄγων μὲν μηδενί, Θεῷ δὲ μόνῳ θαρρεῖν, καὶ τῆς ἐκείνου χειρὸς τῆς τε ζωῆς ἡμῶν καὶ τῆς ἐλπίδος ἐξάπτειν τὰ πείσματα. Ἡμεῖς δέ, οὐδὲ πάλιν ἐπαυσάμεθα τοῖς προτέροις ἴσα καὶ φρονοῦντες καὶ ἐργαζόμενοι· μᾶλλον δὲ καὶ ἐπὶ πλέον ἐν τούτοις προκόπτοντες· ὡς γὰρ μετὰ ταῦτα καὶ Σκύθαις ἀπο-

τειχίζειν ἔδει τὰς ἐπὶ τὴν χώραν ἐφόδους, ἤδη δὲ καὶ τῶν νήσων φροντίζειν δέει τῶν ἀμφὶ τὴν ἑώαν βαρβάρων, ἐνταῦθα ποῖος λόγος ἐκτραγῳδήσει τὰς τῶν παπῶν ἰλιάδας ὅσας ὑπέμενον χριστιανοί, μᾶλλον δὲ ὑπομένουσιν ἀεὶ στρατιωτικῶν προφάσει δαπανημάτων καθ' ἡμέραν αὐξούσας. Τίς ἂν διηγεῖτο νήσους τε καὶ ἠπείρους χρυσολογουμένας, καὶ τὰ καινὰ τῶν δασμῶν τε καὶ δασμολόγων, καὶ πράγματα καὶ ὀνόματα· τοὺς τριττωτάς, τοὺς δεκατιστάς, τοὺς ἀμφὶ ταῖς διανοίαις, τοὺς γεωπώλας, τοὺς τούτων αὖθις λογιστάς, τοὺς βασιλικοὺς καπήλους τοῦ σίτου καὶ τῶν ἄλλων τῆς γῆς γεννημάτων. Καὶ ἔτι πρὸς τούτοις τοὺς καλαμωμένους πράκτορας, τοὺς ἐξονυχίζοντας φορολόγους, τοὺς τὰ δημίων ποιοῦντας ἄρχοντας, τοὺς ληστεύοντας δικαστὰς γῆς πανταχοῦ καὶ θαλάσσης, τἄλλα, ἵνα μὴ ἐπὶ πλέον συγχεῖταί μοι ἡ ψυχὴ ἀναπεμπάζοντι ἕκαστα· ἤδη δὲ καὶ τῶν ἐκκλησιῶν τοῦ Θεοῦ τὸ δεινὸν ἥπτετο, δίκην πυρὸς τὰ πάντα ἐπινεμόμενον· μᾶλλον δὲ καὶ πολλῷ πλέον λῃζεσθαι ταύτας συνέβαινεν, ὅσῳ καὶ εὐθηνεῖσθαι πλέον ἐδόκουν ἔνιαι· οἷα τῶν κατὰ καιροὺς εὐσεβῶν βασιλέων τά τε ὄντα φυλαττόντων αὐταῖς, καὶ παρ' ἑαυτῶν χάρισι καὶ τῶν ἐπιδόσιν προσπεριποιουμένων. Ἦν οὖν ὁρᾶν βασιλικῶν μὲν φιλοτιμιῶν, ὑβριζόμενα ἤ καὶ ἀκυρούμενα χειρόγραφα, καὶ ταῦτα ἔνορκα, καὶ ταῦτα Θεῷ γεγενημένα· γῆν τε ἱερὰν ἀποσυλουμένην κειμηλιά τε Θεοῦ ἀφαιρούμενα καὶ κοινούμενα, καὶ ὅσον ἐν ἐμψύχοις καὶ ὅσον ἐν ἀψύχοις ἀγόμενα ἅπαντα καὶ φερόμενα, αὐτούς τε τοὺς Θεοῦ καὶ ἀνθρώπων μεσίτας, τοὺς τῶν μεγάλων οἰκονόμους μυστηρίων, τοὺς ἀρχιερεῖς, λέγω, παντοίαις θλίψεσιν ὑποβαλλομένους. Ἤκουσα οὖν περί τινων ἐγὼ τούτων ὡς καὶ ἐμαστιγώθησαν, ὦ γῆ καὶ ἥλιε, καὶ ταῦτα ἐπ' εὐσεβοῦς βασιλέως, καὶ εἰς φυλακὴν ἐβλήθησαν, οὐ διὰ Χριστὸν ὡς ἄλλοι ποτέ· ἦν γὰρ ἂν μέγα τοῦτο αὐτοῖς, ἀλλὰ διὰ χρυσόν, τὸ βαρύτατον κειμηλίων δὲ ἄρτι μνησθείς, ἄλλο σμῆνος ἐλεεινολογιῶν ὁρῶ μοι ἐπεγειρόμενον· λέγω δὲ εἰς νοῦν λαβών, θεῖά τε σκεύη καὶ σεπτὰ ἐκτυπώματα, ἀφ' ὧν ἐκ πολλοῦ τὰ χωνευτήρια ὑμῖν τὰ νομίσματα δίδωσιν· ἀλλὰ τὴν μὲν περὶ ταῦτα κυβείαν πᾶσαν σιωπητέον· εἰδ' ὅλως ὅτι παρρησιάζομαι ἀδικῶ, ἕτοιμος ἐγὼ πᾶν ὁτιοῦν ὑπομένειν μόνον ὑμεῖς σώθητε. Τί ἂν τούτων πάντων χεῖρον ἴδοιμι ἢ καὶ πάθοιμι. Ἐγυμνοῦντο μὲν οὖν ἐκκλησίαι τῶν τε ἄλλων καὶ μέντοι καὶ κλήρου καὶ ἐπισκόπων αὐτῶν ἔνιαι, τῶν δ' ἐν ἀγροῖς καὶ κώμαις καὶ πόλεσι ταῖς τε ἄλλαις καὶ τῇ πανευδαίμονί ποτε πόλει καὶ βασιλίδι οἱ μὲν ἐν εὐπορίᾳ πάντες σχεδὸν εἰς τὴν τῶν ἐνδεῶν ἀπήγοντο μοῖραν ἢ ἀθρόον ἢ κατὰ μικρὸν ἀπορρεούσης αὐτοῖς τῆς οὐσίας. Πένητες δὲ καὶ ἀποχειροβίωτοι καὶ τὸ γεωργικὸν φύλον, καὶ ὅσον ἀμφὶ τὰς ἐμπορίας καὶ τὰ ἐργαστήρια, ταῖς ξέναις καὶ ὑπὲρ τὴν σφετέραν δύναμιν εἰσφοραῖς πιεζόμενοι, οἱ μὲν ἔθνησκον καὶ πρὸ ὥρας, καὶ γάρ τοι καὶ λιμοὶ λίαν κραταιοὶ συνεπηκολούθουν ὡς εἰκὸς τοῖς γινομένοις. Ἕτεροι δὲ γῆς πατρῴας μεταναστάντες, πλανῆται καὶ φυγάδες ἐπ' ἀλλοτρίας ᾤκουν, πάντων ἔρημοι, πολλὰ τοὺς ἐξ ἀνθρώπων γενομένους εὐδαιμονίζοντες, οὐκ ὀλίγους γε μὴν ἡ ἀνάγκη καὶ εἰς τὰς τῶν χριστιανοκτόνων βαρβάρων χεῖρας αὐτομόλους ἔπειθε τρέχειν τὴν παρ' ἐκείνοις δουλείαν καὶ τὴν συνοίκησιν ἀνεκτοτέραν τῆς μεθ' ἡμῶν κρίνοντες. Αὐτοὶ μέντοι οἱ πολέμιοι, τί ἂν καθ' ἡμῶν ἠύξαντο πλέον· τὰ μὲν γὰρ ἡμέτερα κατὰ τὸ εἰκὸς συνετρίβετο καὶ ἠσθένει· τοῖς δὲ ἡ ἰσχὺς καὶ τὸ καθ' ἡμῶν ἐπηύξησε θάρσος, οὐκ ἦν δὲ οὐδὲ τὸν Θεὸν ἀνέχεσθαι, οὐδὲ τὰ πραττόμενα ὁρῶντα συνευδοκεῖν. Οὔκουν, οὐδὲ ἠνείχετο· ἀλλὰ κατὰ πόδας ἡ ὀργὴ ἠκολούθει, καὶ ἡ δίκη οὐκ ἔμελλεν. Ἑάλω, φεῦ, Χίος, ἀνήρπαστο Μιτυλήνη, ἀρίστατο Κύπρος, Κρήτη, τῶν νήσων αἱ κεφαλαί· τῆς Ἑσπέρας τὸ πλέον ἀγέλαι Σκυθῶν ἐβόσκοντο τῆς Ἀνατολῆς δὲ οὐδὲ βραχὺ λείψανον ὑπελέλειπτο· ἀλλὰ καὶ τούτων οἰχομένων ἁπάντων οἱ κατάλοιποι τῶν ἀνθρώπων, ἄθλιοι πλέον προσεπετρίβοντο ταῖς εἰσπράξεσι, καὶ χρημάτων ἕτεροι ἐφ' ἑτέροις ἐπενοοῦντο πόροι καὶ ὅρος τούτων οὐδείς, οὔτε γέγονεν οὔτε ἔστιν οὐδέπω· καὶ ταῦτα μὲν κεφαλαιωδῶς τὰ πολλὰ παρατρέχων διὰ τὸ πλῆθος καὶ ἅμα ὑπὸ τῶν δακρύων συγχεόμενος καὶ ἀνακοπτόμενος τὴν φωνήν. Σοὶ δὲ ὅπως ἔχει ἡ ψυχὴ ἀκούοντι αὐτὸς ἂν εἰδείης.

Τῶν δὲ πραγμάτων οὕτω καὶ διὰ ταῦτα κακῶς ἐχόντων καὶ οἱονεὶ θανατώντων ἔδει πάντως ὀψέ γοῦν ἀνανῆψαι ἡμᾶς καὶ τῶν οἰκείων βουλευμάτων τε καὶ πρακτέων ἀφεμένους μεταμαθεῖν καὶ διῶξαι τὸ συμφέρον καὶ πρὸς Θεὸν καταφυγεῖν ἁπάσῃ δυνάμει, τὸν μόνον δυνατὸν σώζειν ἐν περιστάσεσιν· ἀλλ' ἡμεῖς οὐδ' οὕτω συνήκαμεν, ἀλλ' ἔμεινε τὰ πάντων δεινότατα πάλιν ἡ χώρα πάσχουσα καὶ παρὰ τῶν πολιορκούντων καὶ οὐδὲν ἧττον τῶν σώζειν δοκούντων. Ὁ μέντοι βασιλεὺς πρὸς μίαν μοῖραν τῶν ἐχθρῶν στρατεύειν ἐγνωκὼς τοὺς Σκύθας τούτους φημὶ πλεονάκις μὲν ἐξώρμησε κατ' αὐτῶν, οὐδέποτε δ' ἐπανήει μὴ τὸ πλεῖστον τῆς στρατιᾶς ἢ καὶ ὁμοῦ πάντας ἀποβαλών. Καὶ πάλιν οὐδὲ οὕτω τὰς τῆς συμφορᾶς αἰτίας ἐρευνήσας τις καὶ μαθεῖν ἄξιοι καὶ τὴν θεραπείαν ἐπιζητῆσαι· ἀλλὰ τὰ μὲν ὅρια τῆς Ῥωμαίων ἡγεμονίας πρὸς μὲν ἀνίσχοντα ἥλιον ἡ τοῦ Βυζαντίου ἀκρόπολις, ἡ πύλη δὲ ἡ χρυσεία πρὸς δύσιν ἐγενέσθην· ἡμεῖς δὲ ἃ πολλὰ καὶ πολλάκις ποιήσαντες εἰς τοῦτο περιέστημεν τοῦ κινδύνου, ταῦτα πάλιν οἷα χρηστὰ καὶ σωτήρια καὶ φρονοῦντες καὶ πράττοντες ἐπιμένομεν. Εἶεν. Ἐπεὶ δὲ τὸ μὲν ἐλέγχειν μόνον οὐ μέγα, ῥᾷστον γὰρ καὶ τοῦ βουλομένου παντός· τὸ δὲ γνώμην χρήσιμον πρὸς τὰ παρόντα διδόναι εὐνοίας ἔργον καὶ λόγου νοῦν ἔχοντος. Φέρε δὴ τὸ τῆς παροιμίας ποιητέον· καὶ ὁ πλήξας ἐγὼ τοῖς ἐλέγχοις ἰάσομαι

τοῖς ἐκ τῶν λόγων αὐθις φαρμάκοις. Πρῶτον μὲν οὐκ ἀπογνωστέον, ὦ βασιλεῦ, τὴν σωτηρίαν οὐδὲ ἀπαγορευτέον πρὸς τὰ παρόντα, κἂν μυρία προσκεκρούκαμεν τῷ Θεῷ, κἂν ἐν ἐσχάτοις κακοῖς τὰ ἡμέτερα. Εὐχερὴς γὰρ ὁ ἐξιλασμός, καὶ ἡ τῶν κινδύνων ἀπαλλαγὴ ἐὰν μόνον ἡμεῖς ἐθελήσωμεν. Ὁ μέγας ἐν προφήταις καὶ βασιλεὺς Δαβὶδ παρεγγυᾶται καὶ Σοὶ καὶ ἡμῖν, ὃ δὴ ποιητέον ἐστὶν οὕτω καὶ ἐπὶ τοσοῦτον ἀσθενήσασι ζητήσατε βοῶν τὸν Κύριον, καὶ κραταιώθητε. Τί τοῦ ζητῆσαι τὸν Κύριον εὐκοπώτερον, καὶ ζητοῦντας εὑρεῖν· οὐκ ἔστι δυσπρόσοδος ἢ δυσέντευκτος, οὐχ ὁδοιπορίας χρεία οὐδὲ πραγματείας πρὸς τὴν εὕρεσιν οὐδεμιᾶς· ἐγγύς σου τὸ ῥῆμά ἐστιν ἐν τῷ στόματί σου καὶ ἐν τῇ καρδίᾳ σου. Τουτέστι τὸ τῆς ἐξομολογήσεως καὶ τῆς ἱκετείας. Δεῦρο στῆθι μετὰ πάντων ἡμῶν εἰς ναὸν Κυρίου· κοινὴ γενέσθω καὶ πάνδημος ἡ δυσώπησις· ἐν συντριβῇ καρδίας καὶ πνεύματι ταπεινώσεως. Εἰσί σοι πολλὰ τῶν οἰκτιρμῶν τοῦ Θεοῦ τὰ ἐχέγγυα· αἱ ἐκ τοῦ παντὸς χρόνου παράδοξοι θεοσημίαι, καὶ μάλιστα ἐν τοῖς περιστατικοῖς τῶν καιρῶν· τὰ εἰς αὐτὸν σὲ πολλάκις πρότερον θαυματουργηθέντα. Μνήσθητι τοῦ βοῶντος Δαβίδ· «ἐταπεινώθην καὶ ἔσωσέ με ὁ Κύριος». Μνήσθητι τῆς Ἐζεκίου συντριβῆς ἐκείνης, δι' ἧς ἄγγελος Θεοῦ ἐν νυκτὶ μιᾷ πέντε καὶ ὀγδοήκοντα καὶ ἑκατὸν τῶν Ἀσσυρίων χιλιάδων ἐπάταξε καὶ κατέστρωσεν, ὑφ' ὧν ἡ Ἱερουσαλὴμ τὴν δεινὴ. ὑφίστατο πολιορκίαν· ὡς τηνικαῦτα τὸ προαγορευθὲν θέσφατον ἐκβῆναι τῷ τε βασιλεῖ καὶ τῇ πόλει· «ὅτι τὸ ἑσπέρας αὐλισθήσεται κλαυθμὸς καὶ εἰς τὸ πρωὶ ἀγαλλίασις». Μνήσθητι καὶ ὅσοι πρὸ τούτων καὶ μετὰ τούτους, Κριταί, Βασιλεῖς, ἰδιῶται, ἔθνη, πόλεις, Θεῷ προστφυγόντες ἢ κοινῇ ἢ καὶ καθέκαστον ἐν ἀνάγκαις καὶ ἱλασάμενοι ἐκ κινδύνων ἀνυπερβλήτων παραδόξως ἐσώθησαν. Ἀλλ' ἐρεῖς ὅτι καὶ ὑμεῖς παννυχίζετε, θαμὰ ποτνιώμενοι καὶ γονυπετοῦντες, Θεὸς δὲ οὐκ εἰσακούει. Φημὶ καὶ αὐτός, μᾶλλον δὲ ὁ Θεὸς ἡμῖν αὐτὸς λέγει· «ὅταν τὰς χεῖρας ὑμῶν ἐκτείνητε πρός με ἀποστρέψω τοὺς ὀφθαλμούς μου ἀφ' ὑμῶν, καὶ ἐὰν πληθύνητε τὴν δέησιν οὐκ εἰσακούσομαι ὑμῶν». Εἶτα καὶ τὴν αἰτίαν· «αἱ γὰρ χεῖρες ὑμῶν αἵματος πλήρεις». Ἆρα οὖν ἀπόγνωσιν διὰ τούτων εἰσάγει· οὐδαμῶς, ἀλλὰ διὰ τῶν ἑξῆς πως τῆς παρ' αὐτοῦ ἀπολαύσομεν εὐμενείας διδάσκει λέγων· «Λούσασθε, καθαροὶ γένεσθε, ἀφέλετε τὰς πονηρίας ἀπὸ τῶν ψυχῶν ὑμῶν, ἀπέναντι τῶν ὀφθαλμῶν μου» καὶ ὅσα τούτοις ἑξῆς ἐπιφέρει. Οὐ γάρ μοι πρὸς ἀμυήτους θείων λόγων ὁ λόγος· καὶ μάλιστα τὸν βέλτιστόν σου αὐτάδελφον, ὃς περὶ τὴν τῶν Γραφῶν ἔρευναν σπουδαιότατός τέ ἐστι καὶ ἐπηβολώτατος. Τὰ ἄλλα τοίνυν πάντα λόγου δευτέρου θέμενοι, καὶ τῶν ἐκθέσμων εἰσπράξεών τε καὶ πράξεων ἀποσχόμενοι δι' ἃς ἡ θεία καθ' ἡμῶν ὀργὴ ἐξεκαύθη καὶ τὰ μὲν ἤδη διορθωσάμενοι· τὰ δὲ καὶ ἐπαγγειλάμενοι Θεῷ κοινὴν μεθ' ἡμῶν ἅπαντων ῥήξατε φωνὴν ἱκετήριον, δάκρυα χέοντες, τὰς καρδίας ἐκχέοντες, ἐκ βάθους στενάζοντες καὶ ἀνακλαιόμενοι φεῖσαι τοῦ λαοῦ σου, Κύριε, λέγοντες, εἰ καὶ μὴ ἡμάρτομεν καὶ ἠνομήσαμεν ἀριθμοῦ κρείττονα, καὶ μὴ εἰς τέλος τὴν κληρονομίαν σου παραδῶς τοῖς διψῶσι τὸν παντελῆ ταύτης ὄλεθρον· δὸς ἡμῖν βοήθειαν ἐκ θλίψεως. Ἰδοὺ γὰρ ἔγνωμεν ὅτι ματαία πᾶσα ἀνθρωπίνη ἐλπὶς καὶ ἐπίνοια· καὶ πάντα καταλιπόντες σοὶ προσπεφεύγαμεν. Ταῦτα καὶ ὅσα τούτοις ὅμοια λέγοντες καὶ ἐκλιπαροῦντες κάμψωμεν πάντως τὸν φιλάνθρωπον Δεσπότην εἰς ἔλεον καὶ ῥάστης καὶ ἀπόνου τῆς σωτηρίας τευξόμεθα. Οὐκ ἀκούεις ἡλίκα κατὰ διαφόρους καιροὺς καὶ κινδύνους ἡ Θεομήτωρ τεθαυματούργηκε περὶ ταύτην δὴ τὴν βασιλίδα πόλιν ὑπ' ἐχθρῶν κυκλωθεῖσαν αὐθημερὸν πολλάκις τῇ ἱκετείᾳ τῆς βοηθείας ἀκολουθησάσης καὶ τῆς κατὰ τῶν πολεμίων ἀμύνης. Οὐκ ἀκούεις ὅτι ἐν ταῖς τοῦ βασιλέως Μιχαὴλ ἡμέραις τοῦ Θεοφίλου παιδὸς Ταυροσκύθαι βαρεῖ στόλῳ προσενεχθέντες καὶ κύκλῳ διαλαβόντες ὥσπερ ἐντὸς δικτύων ἅπασαν εἶχον· τοῦ δὲ βασιλέως σὺν ἀρχιερεῖ καὶ παντὶ τῷ τῆς πόλεως πλήθει, τὸ ἐν Βλαχέρναις καταλαβόντων τέμενος καὶ κοινῇ τὸ θεῖον ἐξιλασαμένων, εἶτα βάπτεται μὲν κατὰ τῆς θαλάσσης ἄκρας τὸ ἅγιον τῆς Θεομήτορος ῥάκος. Μαφόριον σύνηθες τοῦτο καλεῖν· γίνεται δ' εὐθὺς θαῦμα ἔκπληκτον καὶ παράδοξον· ἐκ γὰρ σταθερᾶς μεσημβρίας καὶ νηνεμίας, ἀθρόον ἐκταραχθεῖσα ἡ θάλασσα πάντων τῶν βαρβάρων σὺν αὐτοῖς βυθίζει τὰ σκάφη, ὀλίγων κομιδῇ περιλειφθέντων, ὅσοι δηλονότι ἤρκουν τοῖς οἴκοι τὴν καινὴν ἀγγεῖλαι συμφοράν. Καὶ τί μοι δεῖ πλειόνων καὶ παλαιοτέρων ὑποδειγμάτων· τὸν μακαρίτην Κωνσταντῖνον ἐπίστασαι, ᾧ Δούκας ἦν τὸ ἐπώνυμον· οὐ γὰρ πρὸ πολλοῦ τῆς Σῆς Βασιλείας καὶ τὴν ἀρχὴν ἅμα καὶ τὴν ζωὴν ἀπολέλοιπεν. Οὗτος τοῦ Οὐνικοῦ γένους στρατεύσαντος καθ' ἡμῶν, ποίοις ὅπλοις ἐχρήσατο; ποίους δὲ ἤθροισε συμμάχους, πρεσβείας εἰς ἔθνη στέλλων καὶ θησαυροὺς χρημάτων ἐξαναλίσκων, καὶ πένητας προφάσει τοῦ πολέμου ἐξονυχίζων, καὶ κατὰ Οὔννων, Οὔννους ὁπλίζων, ὡς ὑμεῖς Σκύθας κατὰ Σκυθῶν, καὶ ἑτέρους τοὺς ἡμῖν πολεμιωτάτους, κατὰ τῶν ἐκείνοις οἰκειοτάτων. Οὐχὶ τῆς τοῦ βασιλέως πίστεως ἔργον αἱ πολλαὶ μυριάδες ἐκεῖναι γεγόνασι δάκρυσι πολλοῖς καὶ ἐκτενεῖ προσευχῇ τὸ θεῖον ἐξευμενίσαντος.

(ἕπεται συνέχεια).

ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΑ ΧΡΟΝΙΚΑ

—*Συνεδρία Δύο Σωμάτων.*—Τὰ δύο Σώματα, ἡ ἁγία καὶ ἱερὰ Σύνοδος καὶ τὸ ἔντιμον Δ. Ε. Μ. Συμβούλιον συνελθόντα σήμερον εἰς κοινὴν συνεδρίαν ὑπὸ τὴν προεδρείαν τῆς Α. Θ. Παναγιότητος ἐσκέψαντο περί τινων ἐπειγόντων ζητημάτων.

Τῆς συνεδρίας ταύτης ἀπῆσαν ἐκ μὲν τῶν μελῶν τῆς ἱερᾶς Συνόδου οἱ σεβασμιώτατοι μητροπολῖται Ἀδριανουπόλεως Κύριλλος καὶ Μαρωνείας Ἰωακείμ, ἐκ δὲ τῶν τοῦ Συμβουλίου οἱ ἀξιότιμοι κκ. Μ. Μαράσογλους, Κ. Ξανθοπουλίδης καὶ Α. Σούρλας.

—*Ἱ. Σύνοδος.*—Ἡ Α. Θ. Π. ὁ Οἰκουμενικὸς Πατριάρχης ἀναρρώσας ἐκ τῆς ἐλαφρᾶς ἀδιαθεσίας αὐτοῦ προήδρευσε τῶν τακτικῶν συνεδριῶν τῆς παρελθούσης Τρίτης καὶ Πέμπτης.

Τῆς συνοδικῆς συνεδρίας τοῦ παρελθόντος Σαββάτου ἀπῆσαν οἱ σεβασμιώτατοι μητροπολῖται Δέρκων Καλλίνικος, ἕνεκα τῆς ἀγρυπνίας ἑορτῆς αὐτοῦ, καὶ Ἀδριανουπόλεως Κύριλλος ἕνεκα πένθους. Τῆς συνοδικῆς δὲ ταύτης συνεδρίας προήδρευσεν ὁ μετὰ τὸν πρῶτον τῇ τάξει ἐρχόμενος ἐκ τῶν ἁγίων συνοδικῶν σεβασμιώτατος μητροπολίτης Ἀμασείας Ἄνθιμος.

Τῆς δὲ χθεσινῆς ἀπῆν ἕνεκα ἀδιαθεσίας ὁ σεβασμιώτατος μητροπολίτης Μαρωνείας κ. Ἰωακείμ.

— *Ἐπέτειος ὀνόματος.*—Τῷ παρελθόντι Σαββάτῳ ἑώρτασε τὴν ἐπέτειον τοῦ ὀνόματος αὐτοῦ ἑορτὴν ὁ ἐκ τῶν ἁγίων συνοδικῶν σεβασμιώτατος μητροπολίτης Δέρκων Καλλίνικος. Ἐπὶ τούτῳ δὲ ἡ Α. Σεβασμιότης ἐδέξατο τὰς ἐπισκέψεις πάντων τῶν ἁγίων συνοδικῶν, μελῶν τινων τοῦ διπλωματικοῦ σώματος, πλείστων ἄλλων λογάδων καὶ ἐγκρίτων ὁμογενῶν καὶ ξένων καὶ τῶν ἀνωτέρων πατριαρχικῶν ὑπαλλήλων.

Ἡ Α. Θ. Παναγιότης συνεχάρη τῇ Α. Σεβασμιότητι διὰ τοῦ πανοσιολογιωτάτου Μ. Πρωτοσυγκέλλου Χρυσοστόμου.

Αὐθημερὸν ἡ Α. Θ. Π. συνεχάρη τηλεγραφικῶς καὶ τοῖς ἑορτάζουσι μητροπολίταις Παραμυθίας καὶ Φιλιατῶν Καλλινίκῳ καὶ τῷ πρώην Μογλενῶν διὰ τοῦ πανοσιολ. Δευτερεύοντος Παρθενίου.

—*Ἀπονομὴ παρασήμων*—Εὐαρέστως ἀναγράφομεν ὅτι ἡ Σ. Αὐτοκρατορικὴ Κυβέρνησις εὐηρεστήθη ν' ἀπονείμῃ ἐσχάτως τοῖς σεβασμιωτάτοις ἀρχιεπισκόποις Νεαπόλεως Ἀρσενίῳ καὶ Διοκαισαρείας Νικοδήμῳ, ἐκ τῶν διαπρεπῶν ἀρχιερέων τοῦ κλίματος τοῦ Ἱεροσολυμιτικοῦ Θρόνου, τῷ μὲν πρώτῳ τὸ παράσημον Ὀσμανιὲ β' τάξεως, τῷ δὲ δευτέρῳ τὸ Μετζηδιὲ τῆς αὐτῆς τάξεως.

—*Ἐπισκέψεις.* — Τῇ παρελθούσῃ Τρίτῃ ὁ πανοσιολογιώτατος Μ. Πρωτοσύγκελλος Χρυσόστομος ἐν συνοδίᾳ τοῦ ἐκ τῶν διαγγελέων τῶν Πατριαρχείων Δημητρίου Τσολακίδου μετέβη εἰς τὸ ἐν Κοντοσκαλίῳ Ἀρμενικὸν Πατριαρχεῖον καὶ συνεχάρη τῷ Μακαριωτάτῳ Πατριάρχῃ Μαλαχίᾳ Ὀρμανιάν, ἄγοντι τὴν ἐπέτειον τοῦ ὀνόματος αὐτοῦ ἑορτήν, ἐκ μέρους τῆς Α. Θ. Παναγιότητος.

Αὐθημερὸν ἐπεσκέψατο τὴν Α. Θ. Παναγιότητα ἡ Α. Ε. ὁ ἐπιτετραμμένος τῆς Ἑλλάδος ἐνταῦθα κ. Γρυπάρης ἐν συνοδίᾳ τοῦ Α' διερμηνέως τῆς πρεσβείας κ. Ναούμ· σήμερον δὲ ἡ Α. Ε. ὁ πρεσβευτὴς τῆς Σερβίας κ. Μαγιάτοβιτς.

—*Ἀναγνώρισις τῆς ἐκλογῆς τοῦ Πατριάρχου Ἀλεξανδρείας.*— Δι' αὐτοκρατορικοῦ διατάγματος ἐπεκυρώθη ἡ ἐκλογὴ τοῦ Μακαριωτάτου Πατριάρχου Ἀλεξανδρείας Φωτίου.

— *Μητροπολίτης Σισανίου.*—Ὁ πανιερώτατος μητροπολίτης Σισανίου καὶ Σιατίστης Σεραφεὶμ τηλεγραφικῶς ἤγγειλε τῇ Ἐκκλησίᾳ ὅτι κἀκεῖθεν ἀφίκετο εἰς τὴν ἕδραν τῆς ἐπαρχίας αὐτοῦ καὶ θερμῆς ἔτυχεν ὑποδοχῆς παρὰ τῷ ποιμνίῳ αὐτοῦ.

—*Μητροπολίτης Χαλδείας.*—Τῇ παρελθούσῃ Δευτέρᾳ ἐπανέκαμψεν εἰς βασιλεύουσαν ἐξ ἁγίου Ὄρους, ἔνθα χάριν προσκυνήσεως τῶν ἱερῶν σκηνωμάτων ἐκκλησιαστικῇ ἀδείᾳ εἶχε μεταβῇ πρό τινος, ὁ πανιερώτατος μητροπολίτης Χαλδείας Γερβάσιος τυχὼν πανταχοῦ φιλαδέλφου δεξιώσεως. Ἡ Α. Πανιερότης μετὰ βραχεῖαν ἐνταῦθα διαμονὴν ἐπιστρέψει εἰς τὴν ἐπαρχίαν αὐτοῦ, ἀφ' ἧς ἀπὸ ἱκανοῦ ἀπουσιάζει.

— *Μητροπολίτης Νευροκοπίου.* — Ὁ πανιερώτατος μητροπολίτης Νευροκοπίου Νικόδημος ἀπῆλθε τῇ παρελθούσῃ Δευτέρᾳ εἰς τὴν ἐπαρχίαν αὐτοῦ προπεμφθεὶς ὑπὸ πολλῶν κληρικῶν καὶ λαϊκῶν φίλων αὐτοῦ.

—*Ἄφιξις.*—Τῇ παρελθούσῃ ἑβδομάδι ἐπανέκαμψεν ἐξ ἁγίου Ὄρους ὁ ἐπ' ἀδείᾳ ἐπὶ μικρὸν ἀπουσιάσας πανοσιολ. ἀρχιμανδρίτης Ἰωακεὶμ Φορόπουλος, ἀρχειοφύλαξ τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου.

ΔΗΛΩΣΙΣ

Περατουμένης ὁσονούπω τῆς ἐκτυπώσεως τῆς Συλλογῆς τῶν Πατριαρχικῶν, Συνοδικῶν καὶ λοιπῶν ἐκκλησιαστικῶν ἐγκυκλίων, παρακαλοῦνται πάντες οἱ λαβόντες ἀγγελίας αὐτῆς ὅπως ἐπιστρέψωσιν αὐτὰς τὸ ταχύτερον διὰ τὰ περαιτέρω.

Ἐν τοῖς Πατριαρχείοις, τῇ 1 Αὐγούστου 1900.

ὁ Διευθυντὴς
τοῦ Π. Πρωτοκόλλου
ΙΩΑΝΝΗΣ ΣΤΑΥΡΙΔΗΣ

Ο ΕΝ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΕΙ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΟΣ ΜΟΥΣΙΚΟΣ ΣΥΛΛΟΓΟΣ

Πρὸς τοὺς ἁπανταχοῦ μουσικοὺς καὶ ἱεροψάλτας.

Ἐπειδὴ ἐκ τῶν 19 ἔργων τῶν σταλέντων εἰς τὸν ἡμέτερον Σύλλογον διὰ τὸ προκηρυχθὲν διαγώνισμα περὶ μελοποιήσεως ὕμνου εἰς τὸν προστάτην τοῦ Συλλόγου ἅγιον Ἰωάννην τὸν Δαμασκηνόν, πάντα ἀνεπαρκῆ ἐκρίθησαν ὑπὸ τῆς ἀγωνοδίκου ἐπιτροπῆς ὡς πρὸς τοὺς ὅρους τοῦ Διαγωνισμοῦ, πέντε δὲ μόνον ἐπηνέθησαν, τὰ ἐν κεφαλίδι φέροντα τὰς ῥήσεις, α') «Οἵαν σχέσιν ἔχει ἡ νεωτέρα ἑλληνικὴ γλῶσσα πρὸς τὴν ἀρχαίαν ἑλληνικήν, τὴν αὐτὴν σχέσιν ἔχει καὶ ἡ νεωτέρα ἑλληνικὴ μουσική, ἐκκλησιαστική τε καὶ δημώδης, πρὸς τὴν ἀρχαίαν ἑλληνικήν», β') «Πολλοὶ ἐπανίστανται ἐπ' ἐμέ», γ') «Ἐάν τις θέλῃ ποιῆσαι κανόνα πρῶτον δεῖ ποιῆσαι τὸν Εἱρμόν, εἶτα ἐπαγαγεῖν τὰ Τροπάρια ἰσοσυλλαβοῦντα καὶ ὁμοτονοῦντα καὶ τὸν σκοπὸν ἀποσώζοντα», δ') «Τὰ ἀρχαῖα κρατείτω» καὶ ε') «Ἀεὶ τὰ βέλτιστα κρατεῖν», ὁ ἡμέτερος Ἐκκλησιαστικὸς Μουσικὸς Σύλλογος προκηρύσσει ἐκ νέου ὑπὸ τοὺς αὐτοὺς ὅρους τὸν αὐτὸν διαγωνισμόν, συνῳδὰ τῷ 86 ἄρθρῳ τοῦ Κανονισμοῦ, νέαν παρέχων προθεσμίαν, λήγουσαν τῇ 1 σεπτεμβρίου 1900.

Ἀνακοινοῦντες δ' ὑμῖν ὅτι ἡ κρίσις γενήσεται τῇ 15 σεπτεμβρίου 1900, πεπείσμεθα ὅτι πάντες οἱ διαγωνισθησόμε-

νοι θ' ἀποφύγωσιν ἐν τῇ μελοποιήσει τοῦ ὕμνου τὰ Παπαδικὰ καὶ τὰ ἀργὰ στιχηραρικὰ μέλη ὡς καὶ τὰς εὐρωπαϊκὰς μελῳδίας

Διατελοῦμεν μεθ' ὑπολήψεως.

Ἐν τοῖς πατριαρχείοις, τῇ 1 Αὐγούστου 1900.

Ὁ Πρόεδρος

† Ὁ Ἀμασείας ΑΝΘΙΜΟΣ

Ὁ Γεν. Γραμματεὺς

Γ. Ι. ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΣ

Ἡ ἐπὶ τῶν Διαγωνισμάτων Ἐπιτροπὴ

Γ. Ι. ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΣ, πρόεδρος
Γ. ΒΙΟΛΑΚΗΣ, Πρωτοψάλτης τῆς Μ. Ἐκκλησίας
Ε. Γ. ΑΜΑΞΟΠΟΥΛΟΣ
ΑΝΔΡ. ΣΠΑΘΑΡΗΣ
ΕΥΣΤΡ. Γ. ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΣ
Ν. Α. ΚΑΜΑΡΑΔΟΣ
Γ. ΒΙΝΑΚΗΣ

ΙΕΡΑ ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΣ ΠΕΛΑΓΩΝΕΙΑΣ

ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΟΝ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟΝ

Καλεῖται ὁ Μπόσης Πέτκου ὑπήκοος ὀθωμανὸς τέως μὲν κάτοικος τοῦ χωρίου Κανίνου τοῦ νομοῦ Μοναστηρίου καὶ τῆς ἐπαρχίας Πελαγωνείας, νῦν δ' ἀγνώστου διαμονῆς καὶ ἐπαγγέλματος ὅπως τὴν πρώτην δικάσιμον Δευτέραν καὶ ὥραν 2 τῆς ἡμέτας τουρκιστὶ μετὰ τὴν παρέλευσιν τριάκοντα καὶ μιᾶς ἡμερῶν ἀπὸ τῆς πρώτης διὰ τῆς ἐφημερίδος δημοσιεύσεως τῆς παρούσης κλήσεως ἐμφανισθῇ εἴτε αὐτοπροσώπως, εἴτε διὰ νομίμως διοριζομένου πληρεξουσίου πρὸ τοῦ ἐν τῇ Μητροπόλει Πελαγωνείας Ἐκκλησιαστικοῦ Δικαστηρίου ὡς ὑπὸ τῆς ἑαυτοῦ γυναικὸς Μένκας Μπόση θυγατρὸς Δημητρίου ὑπηκόου ὀθωμανῆς τὰ οἰκιακὰ ἐπαγγελλομένης καὶ κατοίκου τοῦ χωρίου Βελουσίνης τῆς αὐτῆς ἐπαρχίας, ἐναγόμενος ἐπὶ διετεῖ ἐγκαταλείψει. Προσεπιδηλοῦται δ' αὐτῷ, ὅτι, ἐὰν μὴ ἐμφανισθῇ κατὰ τὴν ὡς ἄνω ὁριζομένην δικάσιμον, ἡ κατ' αὐτοῦ ἀγωγὴ περὶ διαζυγίου θεωρηθήσεται ἐρήμην αὐτοῦ. Ἡ παροῦσα κλῆσις τρὶς δημοσιευθήσεται κατὰ συνέχειαν διὰ τοῦ ἐν Κων)πόλει ἐκδιδομένου φύλλου «Ἐκκλησιαστικῆς Ἀληθείας».

Ἐν Μοναστηρίῳ, τῇ 15 Ἰουλίου 1900. 2

Ὁ Πρόεδρος — Ὁ Γραμματεὺς

† Ὁ Πελαγωνείας ΑΜΒΡΟΣΙΟΣ — καὶ ἀ. ἀ.

Α. Νέτσος

ΟΙΚΟΥΜΕΝΙΚΟΝ ΠΑΤΡΙΑΡΧΕΙΟΝ

ΠΝΕΥΜΑΤΙΚΟΝ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟΝ

Καλεῖται ὁ Γεώργιος Φλωρίδης, ὑπήκοος Ὀθωμανός, τέως μὲν κάτοικος Διπλοκιονίου τοῦ Βοσπόρου καὶ μεσίτης ἐν τῇ Μ. ἀγορᾷ, νῦν δ' ἀγνώστου διαμονῆς καὶ ἐπαγγέλματος, ὅπως τὴν πρώτην δικάσιμον Δευτέραν καὶ ὥραν 8 εὐρωπαϊστὶ πρὸ μεσημβρίας μετὰ τὴν παρέλευσιν τριάκοντα καὶ μιᾶς ἡμερῶν ἀπὸ τῆς πρώτης διὰ τῶν ἐφημερίδων δημοσιεύσεως τῆς παρούσης κλήσεως ἐμφανισθῇ, εἴτε αὐτοπροσώπως εἴτε δ' ἀντιπροσώπου νομίμως διωρισμένου, πρὸ τοῦ ἐν τοῖς Πατριαρχείοις Πνευματικοῦ Δικαστηρίου, ὡς ὑπὸ τῆς ἑαυτοῦ γυναικὸς Ἀναστασίας Γ. Φλωρίδου, θυγατρὸς Μιχαὴλ Γουροπούλου, ὑπηκόου ὀθωμανῆς, τὰ γυναικεῖα ἐπαγγελλομένης, κατοίκου Πέραν (Ἐγρῆ-σοκὰκ ἀρθ. 4), ἐναγόμενος ἐπὶ ἀναιτίῳ τριετεῖ ἐγκαταλείψει καὶ πεντελεῖ ἀμεριμνησίᾳ. Προσεπιδηλοῦται δι' αὐτῷ ὅτι, ἐὰν μὴ ἐμφανισθῇ κατὰ τὴν ὡς ἄνω ὁριζομένην δικάσιμον, ἡ κατ' αὐτοῦ ἀγωγὴ περὶ διαζυγίου θεωρηθήσεται ἐρήμην αὐτοῦ· Ἡ παροῦσα κλῆσις τρὶς δημοσιευθήσεται κατὰ συνέχειαν διὰ τῶν ἐν Κων)πόλει ἐκδιδομένων φύλλων «Ἐκκλησιαστικῆς Ἀληθείας» καὶ «Ταχυδρόμου». 2

Ἐν τοῖς Πατριαρχείοις, τῇ 26 Ἰουλίου 1900

Ὁ Πρόεδρος

† Ὁ Κορυτσᾶς ΓΕΡΒΑΣΙΟΣ

Ὁ Γραμματεὺς

Διάκονος Ἄνθιμος Π. Ορφανίδης

Ὅ,τι ἀκριβὲς ἀντίγραφον αὐθημερὸν

Ὁ Γραμματεὺς

Διάκονος Ἄνθιμος Π. Ὀρφανίδης

ΠΝΕΥΜΑΤΙΚΟΝ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟΝ ΤΗΣ ΜΗΤΡΟΠΟΛΕΩΣ ΕΡΣΕΚΙΟΥ

Τὸ Πνευματικὸν Δικαστήριον τῆς Ἱ. Μητροπόλεως Ἐρσεκίου ἐπιλαβόμενον ἐν τῇ τακτικῇ αὐτοῦ συνεδριάσει τῆς 19 Ἰουνίου τῆς ἐξετάσεως τῆς ὑποβληθείσης αὐτῷ συζυγικῆς διαφορᾶς μεταξὺ τῆς Δαρίνκας Δανίλοβιτς, τὸ γένος Δραγίτσεβιτς, καὶ τοῦ Δούσαν Δανίλοβιτς, ἀμφοτέρων κατοίκων τοῦ χωρίου Τσαπλίνης τῆς ἐνορίας Γαβέλλης, καλεῖ τὸν Δούσαν Δανίλοβιτς, διαμένοντα νῦν, ἄγνωστον ποῦ ἐν τῷ ὀθωμανικῷ κράτει, ἵνα ἐμφανισθῇ εἴτε αὐτοπροσώπως εἴτε δι' ἀντιπροσώπου αὐτοῦ πρὸ τοῦ πνευματικοῦ τούτου δικαστηρίου μέχρι τοῦ τέλους Ὀκτωβρίου 1900, ὡς ἐναγόμενος ὑπὸ τῆς συζύγου αὐτοῦ ἐπὶ διαζεύξει. Προσεπιδηλοῦται δ' αὐτῷ ὅτι, ἐὰν μὴ ἐμφανισθῇ κατὰ τὸν ὡς ἄνω ὁριζόμενον χρόνον, ἡ κατ' αὐτοῦ ἀγωγὴ θεωρηθήσεται ἐρήμην αὐτοῦ, διοριζομένου ὑπὸ τοῦ Πνευματικοῦ Δικαστηρίου ἐξ ὀφικίου ἀντιπροσώπου αὐτοῦ. Ἡ παροῦσα κλῆσις δημοσιευθήσεται τρὶς κατὰ συνέχειαν διὰ τῆς ἐν Κωνσταντινουπόλει ἐκδιδομένης ἐφημερίδος «Ἐκκλησιαστικῆς Ἀληθείας», ὡς καὶ διὰ τῶν ἐν Σαραϊέβῳ ἐκδιδομένων ἐφημερίδων «Βστότσνικ» καὶ «Σαράϊεβσκι Λίστ».

Μοστάρ, 19 Ἰουνίου 1900. 2

Ἡ Διεύθυνσις τοῦ Πατριαρχικοῦ Τυπογραφείου ἀγγέλλει τῷ δημοσίῳ ὅτι ἐν τῷ καταστήματι τούτῳ γίνονται δεκταὶ παραγγελίαι ἐκτυπώσεως **βιβλίων, ἐκκλησιαστικῶν μουσικῶν βιβλίων, φυλλαδίων, διπλοτύπων, πινάκων, ἀγγελτηρίων, ἐπισκεπτηρίων** καὶ παντὸς εἴδους ἐντύπων εἰς τὴν ἑλληνικὴν, τὴν τουρκικὴν καὶ τὰς λοιπὰς εὐρωπαϊκὰς γλώσσας.

Ὁ ὑπεύθυνος Ι. Δ. ΤΑΝΤΑΛΙΔΗΣ

ΕΚ ΤΟΥ ΠΑΤΡΙΑΡΧΙΚΟΥ ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟΥ.

ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΗ ΑΛΗΘΕΙΑ

ΕΒΔΟΜΑΔΙΑΙΟΝ ΔΕΛΤΙΟΝ

ΕΚΔΙΔΟΜΕΝΟΝ ΚΑΤΑ ΠΑΡΑΣΚΕΥΗΝ

ΕΤΟΣ Κ'. ΕΝ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΕΙ, 11 ΑΥΓΟΥΣΤΟΥ 1900 **ΑΡΙΘ. 32**

ΔΙΕΥΘΥΝΟΥΣΑ ΕΠΙΤΡΟΠΗ

† Ὁ Γρεβενῶν **ΔΩΡΟΘΕΟΣ** (πρόεδρος)
† Ὁ Μέγας Πρωτοσύγκελλος ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΣ
† Ὁ Ἀρχιγρ. τῆς Ἱ. Συνόδου ΦΩΤΙΟΣ (ταμίας)
† Ὁ Μέγας Ἀρχιδιάκονος ΛΑΥΡΕΝΤΙΟΣ
ΧΡ. ΠΑΠΑ-Ι-ΩΑΝΝΟΥ (γραμματεύς)

ΣΥΝΔΡΟΜΗ ΕΤΗΣΙΑ

καθ' ὅλον τὸ ὀθωμαν. κράτος μετζίτια ἀργ. **5**
διὰ τὸν κατώτερον κλῆρον καὶ τοὺς δημοδιδασκ. **3**
ἐν τῷ ἐξωτερικῷ φράγκα χρυσᾶ **25**

ἑξαμηνιαία τὰ ἡμίσυ

Ἡ Συνδρομὴ προκαταβάλλεται

Αἱ συνδρομαὶ ἄρχονται τὴν 1 Ἰανουαρίου

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Ἐκκλησιαστικὰ χρονικά — Ἱστορικὸν ζήτημα ἐκκλησιαστικὸν ἐπὶ τῆς βασιλείας Ἀλεξίου Κομνηνοῦ ὑπὸ Ἀλεξάνδρου Ε. Λαυριώτου — Ἀνάλεκτα ἐκ τῶν πατριαρχικῶν Κωδίκων — Κοινοποιήσεις

ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΑ ΧΡΟΝΙΚΑ

Ἀδιαθεσία Πατριάρχου. — Ἰδιαίτερον ἰατρικὸν συμβούλιον ἐκ τῶν ἐγκρίτων ὁμογενῶν ἰατρῶν Καμπούρογλου, Εὐθυβούλη, Βασιλειάδου καὶ Σπανούδη, ἀπεφήνατο ὑπὲρ τῆς ἀνάγκης ἵνα ἡ Α. Θ. Παναγιότης ἀπόσχῃ ἐπί τινα χρόνον πάσης ἐργασίας χάριν τῆς πλήρους ἀποκαταστάσεως τῆς ὑγείας αὐτῆς. Ἡ Α.Θ.Π. συμμορφουμένη πρὸς τὴν ἀπόφασιν ταύτην μετέβη τῷ παρελθόντι Σαββάτῳ εἰς Χάλκην, ἔνθα διατρίψει ἐπί τινα καιρὸν ἐν τῇ Θεολογικῇ Σχολῇ.

Κατὰ τὴν ἀπουσίαν ταύτην τῆς Α. Θ. Π. τῶν τακτικῶν συνοδικῶν συνεδριῶν θέλει προεδρεύει ὁ πρῶτος τῇ τάξει τῶν ἁγίων συνοδικῶν σεβασμιώτατος μητροπολίτης Δέρκων Καλλίνικος.

—Παρήγυρις ναοῦ. — Πανηγυρίζοντος τῇ παρελθούσῃ Κυριακῇ τοῦ ἐν Γαλατᾷ ἱεροῦ ναοῦ τῆς θείας Μεταμορφώσεως τοῦ Σωτῆρος, ὁ ἐκ τῶν ἁγίων συνοδικῶν σεβασμιώτατος μητροπολίτης Βερροίας Κωνστάντιος ἐχοροστάτησεν ἐν αὐτῷ κατὰ τὸν ἑσπερινὸν καὶ τῇ ἐπαύριον ἐτέλεσε, συνιερουργούντων τοῦ ἐκ τῶν ἁγίων συνοδικῶν σεβασμιωτάτου ἁγίου Ἐλευθερουπόλεως Διονυσίου καὶ τοῦ θεοφιλεστάτου ἐπισκόπου Συννάδων Εὐγενίου, τὴν θείαν καὶ ἱερὰν λειτουργίαν, καθ' ἣν προεχείρισεν εἰς ἱερέα τὸν ἱεροδιάκονον Ἀμβρόσιον Πλειανθίδην, ἀπόφοιτον τῆς ἐν Κιέβῳ πνευματικῆς Ἀκαδημείας, ὑπότροφον δὲ τῆς Α. Θ. Π. τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου, διορισθέντα προϊστάμενον τῆς ἐν Σεβαστουπόλει ἑλληνικῆς κοινότητος.

—Πατριαρχικαὶ προσρήσεις. — Τῆς Α. Καισαροβασιλικῆς Μεγαλειότητος τοῦ αὐτοκράτορος τῆς Αὐστροουγγαρίας Φραγκίσκου Ἰωσὴφ ἄγοντος τῷ παρελθόντι Σαββάτῳ τὴν ἐπέτειον τῶν γενεθλίων αὐτοῦ ἑορτήν, ἡ Α. Θ. Π. ὁ Οἰκουμενικὸς Πατριάρχης διεβίβασε τὰς ἐπὶ τούτῳ πατριαρχικὰς αὐτοῦ προσρήσεις τῇ Α. Ε. τῷ ἐνταῦθα πρεσβευτῇ τῆς Αὐστρίας βαρόνῳ Κάλιτς διὰ τοῦ πανοσιολογιωτάτου Μ. Πρωτοσυγκέλλου Χρυσοστόμου καὶ τοῦ διευθυντοῦ τοῦ Α. Πατριαρχικοῦ Γραφείου κ. Ἰωάννου Δ. Ταντελίδου.

— Ἐπισκέψεις. — Τὴν παρελθοῦσαν Τρίτην ὁ Μ. Πρωτοσύγκελλος μεταβὰς εἰς τὸ ἐν Ὀρτάκιοϊ μέγαρον τῆς Α. Ἐξ. τοῦ Ὑπουργοῦ τῶν Θρησκευμάτων διεβίβασε τῇ Α. Ἐξοχότητι τὰς ἐπὶ τῇ ἀναρρώσει Αὐτῆς εὐχὰς τῆς Α. Θ. Παναγιότητος.

Τὴν παρελθοῦσαν Δευτέραν ἡ Α. Μ. ὁ Πατριάρχης τῶν Ἀρμενίων κ. Μαλαχίας Ὀρμανιὰν ἐν συνοδίᾳ δύο ἐκ τῶν ἐπιλεκτοτέρων μελῶν τῆς Ἀρμενικῆς Κοινότητος τοῦ ἐξοχωτάτου Στεφὰν πασᾶ Ἀσλανιὰν καὶ τοῦ Ρετέος ἐφένδη, Διευθυντοῦ τοῦ ὁμωνύμου ἐν Σκουτάρει Ἀρμενικοῦ Γυμνασίου, μεταβάντες εἰς Χάλκην ἐπεσκέψαντο τὴν Α. Θ. Π. τὸν Οἰκουμενικὸν Πατριάρχην καὶ διηρώτησαν τὰ περὶ τῆς ὑγείας του. Ἡ Α. Μακαριότης μετὰ τῶν συνοδῶν Αὐτῆς ἐπεσκέψατο εἶτα καὶ ὅλον τὸ κτίριον τῆς Θεολ. Σχολῆς ἀποκομισάμενος ἀρίστας ἐντυπώσεις.

Χθὲς δὲ Πέμπτην ὁ Μ. Πρωτοσύγκελλος Χρυσόστομος κατ' ἐντολὴν πατριαρχικὴν μεταβὰς παρὰ τῇ Α. Μ. τῷ Πατριάρχῃ Ὀρμανιὰν διηρμήνευσε τὰς εὐχαριστίας τῆς Α. Θ. Παναγιότητος ἐπὶ τῷ φιλαδέλφῳ ἐνδιαφέροντι καὶ τῇ ἐπισκέψει.

—Κοινοτικὰ Θεσσαλονίκης. — Ὁ σεβασμιώτατος μητροπολίτης Θεσσαλονίκης Ἀθανάσιος διὰ γράμματος αὐτοῦ ἀνεκοινώσατο τῇ Ἐκκλησίᾳ ὅτι συμφώνως τῇ διαβιβασθείσῃ αὐτῷ συνοδικῇ ἐγκρίσει κατήρτι-

σε τὰ ἐξ ὀφρικίου σωματεῖα τῆς Κοινότητος, ἅπερ καὶ ἀνέλαβον τὰ ἀνατεθέντα αὐτοῖς καθήκοντα.

—*Ἐπέτειος ὀνόματος.* — Χθὲς ἦγε τὴν ἐπέτειον τοῦ ὀνόματος αὐτοῦ ἑορτὴν ὁ πανοσιολ. Μέγας Ἀρχιδιάκονος Λαυρέντιος. Ἡ Α. Πανοσιολογιότης ἐδέξατο τὰς συγχαρητηρίους ἐπὶ τούτῳ εὐχὰς τῶν ἁγίων συνοδικῶν ἀρχιερέων, πολλῶν ἐγκρίτων ἄλλων κληρικῶν καὶ λαϊκῶν φίλων ὡς καὶ πάντων τῶν πατριαρχικῶν ὑπαλλήλων.

—*Μητροπολίτης Μελενίκου.* — Ὁ πανιερώτατος μητροπολίτης Μελενίκου Λεόντιος τηλεγραφικῶς ἤγγειλε τῇ Ἐκκλησίᾳ τῷ παρελθόντι Σαββάτῳ ὅτι ἀμέσως κατευθυνθήσεται εἰς βασιλεύουσαν.

—*Μητροπολίτης Σωζοαγαθουπόλεως.* — Τῷ παρελθόντι Σαββάτῳ ἀπῆλθεν εἰς τὴν ἐπαρχίαν αὐτοῦ προπεμφθεὶς ὑπὸ πολλῶν κληρικῶν καὶ λαϊκῶν φίλων αὐτοῦ ὁ πανιερώτατος μητροπολίτης Σωζοαγαθουπόλεως Κωνσταντῖνος.

—*Πρώην Νευροκοπίου.*—Ὁ πανιερώτατος μητροπολίτης πρώην Νευροκοπίου Νεόφυτος ἤγγειλε τῷ παρελθόντι Σαββάτῳ τῇ Ἐκκλησίᾳ ὅτι ἀπῆλθεν ἐκ τῆς τέως ἐπαρχίας αὐτοῦ καὶ ἀφίκετο εἰς ἅγιον Ὄρος ἐγκαταστὰς ἐν τῇ ἱερᾷ Μονῇ τῶν Ἰβήρων.

—*Καθαίρεσις διακόνου.*—Τῆς πολιτείας τοῦ τέως διακόνου Στεφάνου ἐκ τοῦ χωρίου Ἀκδὰγ-Μαδὲν τῆς ἐπαρχίας Χαλδείας ὁρμωμένου, ἐν Ἀδάνοις δὲ χειροτονηθέντος, θεωρηθείσης ἀντικανονικῆς καὶ ὅλως ἀπαδούσης πρὸς τὸ ὃ ἔφερε σχῆμα, ἡ ἁγία καὶ ἱερὰ Σύνοδος ἐν τῇ συνεδρίᾳ τῆς παρελθούσης Τρίτης προέβη εἰς τὴν καθαίρεσιν αὐτοῦ.

ΙΣΤΟΡΙΚΟΝ

ΖΗΤΗΜΑ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΟΝ

ΕΠΙ ΤΗΣ

ΒΑΣΙΛΕΙΑΣ ΑΛΕΞΙΟΥ ΚΟΜΝΗΝΟΥ

ὑπὸ

Ἀλεξάνδρου Ε. Λαυριώτου*

Ἀλλὰ νῦν φημι τῶν βασιλικῶν θησαυρῶν ἐκκενουμένων καὶ τῶν ἔξωθεν εἰσφερομένων κομιδῇ ἠλαττωμένων ἀναγκαίως ταῖς προσόδοις οἱ πόροι πανταχόθεν ἐπινενόηνται· τὸ δὲ δικαίως ἢ ἀδίκως, οὐ δίδωσι σκοπεῖν ὁ καιρός. βασιλείαν γὰρ συνεστάναι ὅλως μὴ στρατιωτικὸν τρέφουσαν, καὶ ταῦτα ἐν τῷ παρόντι ἀμήχανον· σκῆψις ταῦτα καὶ εἰρωνεία, ὅταν γὰρ προβάλλησθε τὰ τοιαῦτα μάλιστα μὲν ἀντιφθέγγοντας ὑμῖν ἄλλα τε πολλὰ καὶ μέντοι καὶ κτημάτων περιβολαὶ καὶ αἱ ἐντὸς πόλεως πόλεις καὶ κτισμάτων ὑπερβολαί, καὶ τὰ πολλὰ βασίλεια, καὶ οἱ ἐφ' ἑκάστου κατὰ τὸ εἰκὸς θησαυροὶ καὶ ἡ μεριστεῖσα βασιλεία, καὶ διὰ τοῦτο μηδὲ ἱσταμένη ἐπ' ἀληθείας γάρ, ὦ βασιλεῦ, πρὸς λύμην μεγίστην καὶ τῇ βασιλείᾳ καὶ ἡμῖν πᾶσι τὸ συγγενές σοι κατέστη, ἕκαστος γὰρ βασιλικῶς ζῆν τε καὶ εὐπορεῖν ἐθέλοντες τὸ οἰκεῖον κέρδος τοῦ κοινῇ συμφέροντος περὶ πλείονος ἄγοντες, Σοὶ μὲν χρημάτων σπάνιν καὶ τοῦ πλεονεκτεῖν ἀναγκάζεσθαι καὶ προσκρούειν Θεῷ, τῷ κοινῷ δὲ παντοδαπὰς προὐξένησαν ζημίας καὶ θλίψεις· τοῖς δὲ ἐχθροῖς τὰ ῥάστα περιγίνεσθαι συντετριμμένων ἡμῶν καὶ πάντῃ ἀπόνως ἐχόντων, ἀλλὰ ταῦτα μὲν διὰ τὴν πρόφασιν ἣν τοῦ πάντοθεν ἀπκραιτήτως χρηματίζεσθαι ὑμεῖς αἰτιᾶσθε. Εἰ δὲ καὶ τῷ ὄντι χρημάτων ἦν ἀπορία καὶ στρατιωτικὸν πρὸς ἀσφάλειαν ἀξιόχρεων ἡ βασιλεία τρέφειν οὐκ εἶχε. Πίστεως μόνον ἔδει σὺν δικαιοσύνῃ, καὶ τὰ πάντα ἂν γέγονε δυνατὰ καὶ ἀπόριστα, ἀψευδὴς γὰρ ὁ ἐπαγγειλάμενος πάντως· ἀλλὰ πάλιν ἐρῶ· οὐκ ἀπογνωστέον οὐδ' οὕτω τὴν θείαν εὐμένειαν· μόνον τὰ ἄλλα ἀφεὶς, ἀφ' ὧν οὐδαμῇ οὐδαμῶς ὠφέλησαι, ἔλπισον ἐπὶ Κύριον, καὶ ποίει χρηστότητα πᾶσαν, τῷ βασιλεῖ πρέπουσαν, καὶ ὅσην ὁ καιρὸς νῦν ἀπαιτεῖ· ἀλλὰ μὴ ἐλπίζετε ἐπ' ἀδικίαν καὶ ἐπὶ ἅρπαγμα μὴ ἐπιποθεῖτε. Πᾶσαν ἄδικον φορολογίαν καὶ πρᾶξιν ἄθεσμον, καὶ βουλὴν ἄβουλον, μακρὰ χαίρειν ἑατέον· τὰ μὲν αὐτίκα διορθωτέον κατὰ τὴν φθάσασαν ὑποθήκην, ὑπὲρ δὲ τῶν καθυποσχέσθαι Χριστῷ τῷ Θεῷ, ποίησον ἐπαγγελίαν ὅτι καὶ αὐτὸς τοῦ λοιποῦ τὰ νενομισμένα βασιλεῖ πράττων διατελέσεις· καὶ πολλὴν περὶ τὰς ἀρχαιρεσίας φυλάξεις τὴν ἀκρίβειαν, τῶν δικῶν τὰς διαιτήσεις καὶ τῶν πόλεων τὰς ἡγεμονίας καὶ τὰς ἄλλας διοικήσεις τῶν τε ἐντὸς πραγμάτων καὶ τῶν ἐκτός· ἀνδράσιν ἐπιτρέπων τοῖς χρηστοτάτοις, ἀλλ' οὐ τοῖς φαυλοτάτοις· τοῖς δικαιοτάτοις, οὐ τοῖς παρανομωτάτοις. Εἰπὲ καὶ αὐτός· Κύριε, πάντα ὅσα μοι ἠδίκηται, ὅσα ἁφήρηται παρὰ πλουσίων ἢ πενήτων ἐξ ἁφορμῶν παραλόγων χρήματα ἢ κτήματα ἱερά τε καὶ ἰδιωτικὰ ἀποκαταστήσω τοῖς ἀφαιρεθεῖσι· εἰ καὶ μὴ εἰς τὸ τετραπλοῦν, ἀλλά γε εἰς τὸ ἀντισηκοῦν αὐτοῖς τὰς ζημίας· καὶ τὰς θλίψεις, παρηγορῶν κατὰ τὸ ἐν ἐμοὶ δυνατόν, καὶ τὸ ἀπὸ σοῦ πόριμον. Ἐπάγγειλε ταῦτα δὴ ἃ καὶ ἀνάγκης δίχα βασιλεῖ φυλάττειν ἐπάναγκες, καὶ κρίμα δίκαιον κρίνειν, ἔλεον καὶ οἰκτιρμὸν ποιεῖν· χήραν καὶ ὀρφανὸν καὶ πένητα μὴ καταδυναστεύειν. Ποιεῖν πάντα μετὰ βουλῆς, τοῖς λογάσι τῶν στρατιωτῶν τε καὶ τῶν ὑπὸ τῶν ἐκκλησιαστικῶν τε καὶ τῶν ἄλλων ἀνθρώπων, εἰς μέσον προτιθεὶς τὰ σκέμματα, καὶ μάλισθ' ὅταν περὶ τῶν ἀναγκαιοτάτων τινὸς βουλεύεσθαι δεῖ· μηδὲ θαρρεῖν ἑαυτῷ, ἑνί γε ὄντι· καὶ μυρίων ἐν μέσῳ στρεφομένῳ πραγμάτων· ἀμήχανον γὰρ ἐν πᾶσι τὸ δέον εὑρίσκειν· γέγραπται δὲ ὅτι σωτηρία ἐν πολλῇ βουλῇ· πρόσθες καὶ ταῦτα

---

* Συνέχεια ἀπὸ σελίδος 352 — 358.

τοῖς ἐπαγγέλμασιν οἱ μικρὸν γάρ· ὡς ἄρα ἐμμελέστατά τε καὶ ἀκριβέστατα καὶ τῶν ἐκκλησιαστικῶν φροντίσεις πραγμάτων. Εἰ γὰρ δεῖ τ' ἀληθὲς εἰπεῖν, οὐκ ἔλαττον τῶν κοσμικῶν ταῦτα νοσεῖ· καὶ οὐχ ὑμεῖς μόνοι, ὦ βασιλεῦ, οἱ τὸ κράτος ἰθύνοντες, ἀλλὰ καὶ ἡμεῖς ἁπαξάπαντες πολλαῖς συνεζήσαμέν τε καὶ συζῶμεν παρανομίαις, καίτοι καὶ τούτων αἱ αἰτίαι Σοὶ λογίζονται παρά τε Θεῷ καὶ τοῖς ὀρθῶς κρίνουσι τῶν ἀνθρώπων· καὶ μὴ ἐξ ἐπιτάγματος πολλοὶ ἁμαρτάνομεν, ὁ γὰρ ἐφησυχάζων τοῖς κακῶς πραττομένοις κωλύειν ἐξὸν οὐκ ἔλαττον τῶν ποιούντων ἐστὶν ὑπεύθυνος· καὶ μάλισθ' ὅτι καὶ μὴ ἐπεξιών, εὐχερῆ καὶ ῥᾴδιαν τοῖς βουλομένοις παρέχει τὴν μίμησιν· ὅτι δὲ οἱ πάντες ὁμοῦ παρανομοῦμεν, οὐδὲ λόγου δεῖ πρὸς ἀπόδειξιν· αὐτὰ γὰρ τὰ πράγματα μάρτυρές εἰσιν ἀπαράγραπτοι· ἃ γὰρ οἱ τοῦ Ἰσραὴλ προεστῶτες πάλαι, διὰ προφητικῶν φωνῶν ὠνειδίζοντο, ταῦτα καὶ παρ' ἡμῖν ἔστιν ὁρᾶν ἃ καὶ πολλῷ χείρονα πλημμελούμενα. Οἱ ἄρχοντες ἡμῶν, ὡς λέοντες ὠρυόμενοι οἱ κριταὶ ἡμῶν ὡς λύκοι τῆς Ἀραβίας· ἡμεῖς οἱ μονάζειν ἐπαγγελλόμενοι καὶ τὴν σάρκα σταυροῦντες σὺν τοῖς παθήμασι καὶ ταῖς ἐπιθυμίαις, τούτοις μᾶλλον ζῶμεν ἢ τῷ Θεῷ. Οἱ ἱερεῖς βεβηλοῦμεν τὰ ἅγια καὶ ἀθετοῦμεν νόμον, καὶ θείους κανόνας καταπατοῦμεν ἀνέδην· καὶ ὁ κωλύτων ἢ μεμψόμενος οὐκ ἔστιν· ἀλλὰ συνευδοκοῦμεν ταῖς ἀλλήλων κακίαις, καὶ κακὸς ἐκεῖνος παρ' ἡμῖν, ὃς ἂν ἐπὶ τούτοις οὐ συμφρονοίη. Τούτων πάντων, ὦ βασιλεῦ, τὰ γὰρ αὐτὰ παρεγγυᾶσθαι πολλάκις ἐμοὶ μὲν ὀφείλημα, Ὑμῖν δὲ ὠφέλιμα. Τὰ μὲν αὐτίκα μεθαρμόσασθαι σπεῦσον ἐπὶ τὸ κάλλιον, ὅσα σοι δυνατόν· δυνατὸν δὲ τὰ πλείω. Τῶν δὲ καθυπόσχου τὴν διόρθωσιν εἰ καιρὸς ἐνδοθῇ, πείθων καὶ στρατιώτας ἀρκεῖσθαι τοῖς ἰδίοις ὀψωνίοις, ἀλλὰ μὴ τούτους ἀδικεῖν, οὓς κατὰ τῶν ἀδικούντων βοηθοὺς ἄγεις· οὐ γάρ ἔστιν οὐκ ἔστι στρατιώτας εὐδοκιμεῖν ἁρπαγῇ καὶ πλεονεξίᾳ μεμολυσμένους εἰς μάχην τε τὰς χεῖρας αἴροντας καὶ Θεῷ πολεμίῳ πρὸ τῶν ὑπεναντίων χρωμένους. Τοιαῦτα φέρων ὁλοκαυτώματα, τοιαύτας τὰς ὑπὲρ ἁμαρτιῶν θυσίας τῶν τε ἰδίων καὶ τοῦ λαοῦ παντός, εἴσελθε εἰς τὸ ἅγιον ἔναντι τοῦ Κυρίου· μὴ ἐν νυκτί, ἐν ἡμέρᾳ δὲ μᾶλλον. Εἰσέλθωμεν δὲ καὶ πάντες καὶ ἐξιλασώμεθα· πολλῆς δὲ χρεία τῆς προσευχῆς καὶ τῆς ταπεινοφροσύνης, καὶ ταύτης διπλῆς· τῆς μὲν τὸν ἐντὸς συντριβούσης ἄνθρωπον· τῆς δὲ ἔξωθεν ἐπιφαινομένης ὁποία ἦν ἡ τοῦ βασιλέως ἐκείνου, ὃς ἐν ἡμέραις . . . . . βαφῇ περιθέμενος πέδιλα καὶ εἰς τὸ μέγα τοῦ Θεοῦ δραμὼν τέμενος, δακρύσας τε καὶ εὐξάμενος τὴν θείαν εὐμένειαν ἐπεσπάσατο· καὶ ὅσα ἐξ ἐκείνου κατὰ Περσῶν ἀριστεύματα, ἀκούεις δήπου καὶ αὐτός, οὐδὲ τοῦ μακροῦ χρόνου λήθῃ παραδοῦναι ταῦτα ἰσχύσαντος. Ταῦτα ποιητέον, ὦ βασιλεῦ, καὶ ἐγὼ πάλιν καθίσταμαι ἐγγυητής· ἐγὼ καὶ νῦν προαγορεύω εἰ καὶ μὴ ἔκ τινος θεσπίζων θεοφορήτου κατακωχῆς· ἀλλ' ἐκ βρέφους τοῖς ἱεροῖς γράμμασιν ὁμιλῶν καὶ τῇ τούτων διανοίᾳ τὴν ἐκ τῶν πραγμάτων πεῖραν ἀκολουθοῦσαν ἔχων. Νῦν δὲ καὶ ἀρχιερεὺς ὢν τοῦ Θεοῦ, καὶ τὰ τοιαῦτα ἐγγυᾶσθαι τὸ ἀξιόπιστον ἔχων· Φημὶ τοίνυν ὡς τούτων οὕτω γενομένων παρά τε Σοῦ καὶ τῶν ἄλλων ἡμῶν, ἔσται τις μεταβολὴ κρειττων πάντως τοῖς πράγμασι· καὶ ἐλεύσονται πάλιν καιροὶ ἀναψύξεως ἀπὸ προσώπου Κυρίου· ἡμῶν δ' ἐν οἷς ἐσμὲν μενόντων, καὶ ἀμεταβλήτως ἐχόντων· γνωστὸν ἔστω σοι, βασιλεῦ, ὡς ἐγὼ οὔτε στρατεύειν ἔτι σε συμβουλεύω, οὔτε ἄλλο τι ὑπέρ τε σεαυτοῦ καὶ ἡμῶν ἢ ποιεῖν ἢ βούλεσθαι· ματαιότης γὰρ ματαιοτήτων πάντα σοι ἔσται τῶν προπεπονημένων δηλαδὴ ὡς καὶ τὰ ἑξῆς γε πονηθησόμενα· ἀλλὰ καθῆσθαι χρὴ πάντας ἐκδεχομένους τοῦ Θεοῦ τὴν μάχαιραν, ὅσον οὐκ ἤδη καὶ ἐφ' ἡμᾶς ἥξουσαν· ἢ ταύταις δὴ θαρρήσομεν ταῖς πρεσβείαις ταῖς νῦν ὑπὸ τῶν πολλῶν γινομέναις, οὓς ἀθροίζοντες οἱ πάντα ὑμῖν χαρίζεσθαι θέλοντες ἐκ τῶν ἐργαστηρίων καὶ τῶν ἐργοχείρων τοὺς πλείστους ἐπανιστάντες· ἀνθρώπους δυστήνους καὶ ταλαιπώρους, λαμπάδας ὠνεῖσθαι καταναγκάζοντες· μηδὲ τῆς πρὸς ἡμέραν τροφῆς τυχὸν εὐποροῦντας, περιϊέναι τὰς ἀγορὰς καὶ λιτανεύειν πείθουσι· καὶ μέντοι καὶ περιίασιν, οὐχ ὑπερευχόμενοι, ἀλλὰ κατευχόμενοι ἔνιοι· καὶ δακρυρροοῦντες μὲν καὶ στενάζοντες, ἀλλὰ διὰ τὴν πικρὰν πενίαν καὶ τοὺς οἰκτροτέρους τελώνας, οἳ μετὰ τὴν λιτὴν ἴσως εὐθὺς ἐπιστήσονται τὸν ἐπιτεθέντα δασμὸν ἀπραιτήτως εἰσπραξόμενοι· ἄπαγε τῶν τοιούτων πρεσβειῶν, ὦ βασιλεῦ, οὐ σβεννύειν· ἀλλὰ καὶ τοὐναντίον ἐπὶ μᾶλλον ἀνάπτειν τὴν καθ' ἡμῶν ὀργὴν δύνανται. Οἶδα μὲν πολλὰ καὶ πολλοῖς λυπηρὰ λέξας· τὸ δὲ αἴτιον, ἡ ἀνάγκη. Ἐπεί τοι ἐμοὶ τὸ παράπαν βουλομένῳ οὐκ ἦν τοιαῦτα λέγειν· ὁ Θεὸς οἶδεν· ὥσπερ οὐδὲ λόγων τοιούτων ἀφορμὰς ἔχειν· καὶ γὰρ καὶ αὐτὸς διὰ τὴν αὐτὴν πάντως ἀνάγκην, ἡμᾶς συγκέκληκας σήμερον, τὴν ἑκάστου περὶ τῶν παρόντων μαθησόμενος γνώμην. Χριστὸς δέ, καὶ γὰρ καλὸν λοιπὸν εὐχὴ χρήσασθαι, ὁ πατὴρ τῶν Οἰκτιρμῶν καὶ τῆς Εἰρήνης ἄρχων· ὁ καὶ τὸ θέλειν τὰ ἀγαθά· καὶ τὸ ἐνεργεῖν ἐνεργῶν ἐν πᾶσιν, αὐτὸς συνετίσας καὶ συμβιβάσας ὑμᾶς εἰς τὰ τὴν ὁδὸν ἣν ὁ λόγος ὑπέθετο, πορευθῆναι· καὶ ὅσα δὴ ὅδε παρῆκε. Δώη ὑμῖν γνῶναι καὶ ποιεῖν πάντα. Καὶ ἐπακοῦσαι Σοῦ τε καὶ ἡμῶν ἐν τῇ ἡμέρᾳ ταύτῃ τῆς θλίψεως· καὶ Σοί μέν, τὴν βασιλείαν· ἡμῖν δὲ τὴν ζωὴν Εἰρηναίαν καὶ Εὐσταθῆ χαρίσαιτο· θραύσας ἅπαντας καὶ εἰς τέλος καθελὼν τοὺς ἐχθρούς· καὶ τῆς ἑτέρας δέ, μὴ ἀπαξιῶσαι ζωῆς, τῆς νῦν συνεχῶς κρυπτομένης, καὶ ὕστερον αὐτῷ φανερωθησομένης τῷ Κυρίῳ ἡμῶν. Ὧ ἡ δόξα καὶ τὸ κράτος νῦν καὶ ἀεὶ καὶ εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. Ἀμήν.

Τοῦ αὐτοῦ

Συμβουλὴ πρὸς τοὺς Βασιλεῖς.

Ἃ νομίζω προσήκειν ἐν τῷ παρόντι καὶ ἐκφράσασθαι καὶ εἰπεῖν, ταῦτα γραφῇ παραδούς σοι, ὑποδείκνυμι τῷ Δεσπότῃ μου. Ἔσται δέ μοι ὁ λόγος σαφέστατος ἅμα καὶ συντομώτατος, καὶ τοῖς πᾶσι καταφανῆ δεικνὺς τὰ λαλούμενα. Πρῶτον τοίνυν ἐρωτητέον, τί τὸ κωλύον ἡμῖν τὰς εὐετηρίας ἐστί· καὶ πόθεν οὐδὲν ὠφελούμεθα, σκορπίζοντες εἰς μάτην τὰ κακῶς συναγόμενα· ταῦτα γὰρ μᾶλλον δεῖται βουλῆς, τοῦτο μάλιστα δεῖται καὶ λόγου καὶ σκέψεως. Ἐπεὶ τὸ περὶ χρημάτων μηδὲν ὠφελούντων διηνεκῶς βουλομένους καταναλίσκεσθαι· μωρόν τι τάχα δοκεῖ καὶ ἀνόητον, εἰ μὲν δι' ἀπορίαν χρημάτων ἡττώμεθα, καὶ δι' εὐπορίαν ἑνίκων οἱ βάβαροι· τάχα ἂν εἶχε λόγον τὸ περὶ χρημάτων βουλεύεσθαι· καὶ οὔπω λέγω τέως ὡς οὐδὲ τότε ἐχρῆν ἀνθρώπους χριστιανοὺς τῶν ἀπίστων καὶ ἀθέων ἀπομιμεῖσθαι τὴν ἄνοιαν. Εἰ δὲ μὴ δι' ἀπορίαν δι' εὐπορίαν δὲ μᾶλλον ἄδικον καὶ παράλογον ἡττώμεθα τοῖς ἐχθροῖς, καὶ εἰς αἰῶνας ἡττηθησόμεθα, καὶ οὐδέποτε νικῶντες φανῶμεν οὐδὲ τῶν ἀντιμάχων, ὑπέρτεροι. Τί φιλονεικοῦμεν ἀκαίρως καὶ κατακοπτόμεθα· συνάγοντες ἀδικίαν, καὶ ἐπινοοῦντες ἀφανισμόν, καὶ δολιότητας καταρράπτοντες. Ἵνα τι πάντας ἑαυτοὺς καταβλάψωμεν, ὧν πολλάκις ἐβλάψαμεν· τὰ κακῶς συναγόμενα ταῦτα τοὺς ἐχθροὺς ἐμεγάλυνε· ταῦτα ἡμᾶς κατεσμίκρυνε· ταῦτα πλείους τοὺς πολεμοῦντας ἐπέστησε· ταῦτα τὴν ὀργὴν ἐξέκαυσε τοῦ Θεοῦ. Καὶ πάλιν περὶ τούτων σκεπτόμεθα ἵνα πλέον ἀνάψωμεν· ἡμεῖς δὲ ἑαυτοῖς ἐγγράφως ἐπηρασάμεθα. Εἴποτέ τι πάλιν τοιοῦτον τολμήσαιμεν, τῆς βοηθείας γυμνωθῆναι τῆς τοῦ Θεοῦ καὶ ἐν τῷ νῦν αἰῶνι καὶ ἐν τῷ μέλλοντι· καὶ πάλιν ἁγίων ζητοῦμεν κειμήλια ἵνά τι ἐντεῦθεν βοηθηθῶμεν, ὅθεν κακῶς ἀνωλώμεθα. Τί οὖν φησὶ λέγεις· καὶ ἀφῶμεν τοὺς ἐχθροὺς καταγελᾶν τῶν χριστιανῶν, ἀφῶμεν τοὺς λύκους τοῦ Χριστοῦ τὴν ποίμνην κατασπαράττειν ὡς βούλοινται· καὶ τίνας ἀπολογίας ἡμεῖς οἱ ποιμένες, τῷ ἡμᾶς ἐπιστήσαντι ποιησόμεθα· λυμαινόμενον ὁρῶντες τὸ ἅγιον ποίμνιον, καὶ οὐδένα λόγον αὐτοῦ ποιούμενον· ἀλλ' ὥσπερ ἀποδεχόμενοι τὰ γινόμενα διακείμενοι. Ἅπας ὁ λόγος προθέσμιος εἰπεῖν τὴν ἀλήθειαν, μέχρι τέλους διαγωνίσεται τοῦ μὴ ψεύσασθαι· χαλεπαίνειν δὲ οὐ δεῖ τοὺς φρονοῦντας, εἰ παρρησιάζεται ἡ ἀλήθεια. Τί οὖν φημί. Λέγω δὲ ὡς εἴπερ ἐζῶμεν ζωὴν χριστιανοῖς πρέπουσαν, οὐ πολλοὺς ἐχθροὺς εἴχομεν· καὶ οὓς εἴχομεν, εὐκόλως ἂν ἡμεροῦμεν, καὶ φίλους ἡμῖν ἐποιούμεθα. Χριστοῦ τῆς πάντα νοῦν ὑπερεχούσης εἰρήνης, τὴν ἀγριότητα καταστέλλοντος, καὶ τὰς βουλὰς αὐτῶν καὶ τὰ σκέμματα διαλύοντος. Εἰ δέ ποτε καὶ στρατεύειν ἠναγκαζόμεθα, στρατάρχης ἐν ἡμῖν αὐτὸς ὁ Χριστὸς καὶ συνταγματάρχης, καὶ ἐν τῷ μηδενὶ ἂν τοὺς ἐχθροὺς ἐταπείνου, ὥστε καὶ λέγειν ἡμᾶς μετὰ τοῦ ψάλλοντος· «οὗτοι ἐν ἅρμασι καὶ οὗτοι ἐν ἵπποις, ἡμεῖς δὲ ἐν ὀνόματι Κυρίου Θεοῦ ἡμῶν μεγαλυνθησόμεθα.» Οὐκ ἀφήσει τοίνυν φημὶ τοὺς λύκους τὴν ποίμνην καταλυμαίνεσθαι τοῦ Χριστοῦ ἀλλ' ἐπαμύνειν εἰς ὅτον οἷόν τε. Ἐπαμύνειν δὲ οὐ ξίφεσι μᾶλλον, οὐχ ἵπποις, οὐδ' ἅρμασιν, ἀλλὰ Θεὸν ἐπικαλουμένους, καὶ τὴν ἐκεῖθεν ἐξαιτουμένους βοήθειαν· καὶ ἂν οὐκ ἀκούσῃ φησὶν καλούμενος ὁ Θεός, τί κελεύεις ποιεῖν· πολλάκις γὰρ παρακληθεὶς παρ' ἡμῶν οὐκ ἐπήκουσεν. Εὐχὰς τὰς μέν, αὐτοὶ πεποιήκαμεν, τὰς δὲ γενέσθαι διεταξάμεθα. Λιταὶ πολλάκις ἐν κατανύξει, καὶ φωναὶ θρηνώδεις καὶ οἰμωγαί. Ἔστιν οὗ καὶ στήθη τυπτόμενα, καὶ χεῖρες αἰρώμεναι, καὶ ὁ ἐπακούων οὐκ ἦν· οὐκ ἦν ὁ ἐπακούων, ὅτι οὐκ ἦν ὁ λαλῶν· οὐκ ἐλάλουν ἡ πόλις, ὁ Πατριάρχης ἡ σύγκλητος, ἡ τῶν μοναχῶν ἐκείνων καὶ τῶν ἱερέων πληθύς· ἡ τῶν ἐκ διαφόρων τεχνῶν χριστιανικωτάτη ὁμήγυρις. Ναὶ ἐλάλουν, ἀλλ' κὖχοντο καθ' ἡμῶν. Πῶς τοῦτο λέγω. Ἱστορίαν ἀναγνῶσαι σοι βούλομαι παλαιάν. Ἵν' ἔχοις εἰδέναι, τίνων ἀκούειν ὁ Θεός, καὶ πότε καὶ πῶς· καὶ τί ἀπαιτουμένων, εἶτα δεομένων καὶ εἰσακουομένων, ἁμαρτάνων πολλάκις ὁ Ἰσραὴλ ὑπεύθυνος τιμωρίαις μεγάλαις ἐγένετο· περιστατούμενος δὲ καὶ μὴ ἔχων ὅτι καὶ δράσειε, κατέφευγε πρὸς Θεόν, καὶ τῶν ἀδικημάτων μὴ ἀφιστάμενος ἐκδίκησιν ἐζήτει παρὰ τοῦ δικαίου Θεοῦ, καὶ ἀποτυγχάνων ἐδυσφόρει, καὶ ἤτχαλε, καθάπερ ὑμεῖς, καὶ διελοιδορεῖτο Θεῷ ἀδίκως τὰ πράγματα κρίνοντι· καὶ τοῖς μὲν μὴ εἰδόσιν αὐτόν, βοηθοῦντι· αὐτῶν δὲ τῶν δούλων αὐτοῦ παρακαλούντων, μὴ εἰσακούοντι. Οὕτω καὶ ὡς φρονοῦντας τοὺς Ἰουδαίους ὁ πάντας θέλων σωθῆναι καὶ εἰς ἐπίγνωσιν ἀληθείας ἐλθεῖν· διδάσκει διὰ τοῦ Προφήτου τί δεῖ φρονεῖν αὐτοὺς καὶ ποιεῖν. Εἴ γε βούλοιντο ἐπακούεσθαι τὰς δεήσεις αὐτῶν, καλέσας οὖν τὸν Προφήτην, τάδε φησὶ πρὸς αὐτόν. «Ἀνεβόησεν ἐν ἰσχύϊ καὶ μὴ φείσῃ· ὡς σάλπιγγι ὕψωσον τὴν φωνήν σου· καὶ ἀνάγγειλον τῷ λαῷ μου, τὰ ἁμαρτήματα αὐτῶν· καὶ τῷ οἴκῳ Ἰακὼβ τὰς ἀνομίας αὐτῶν· ἐμὲ ἡμέραν ἐξ ἡμέρας ζητοῦσι, καὶ γνῶναι τὰς ὁδούς μου ἐπιθυμοῦσιν, ὡς λαὸς δικαιοσύνην πεποιηκώς· καὶ κρίσιν Θεοῦ αὐτοῦ μὴ ἐγκαταλελοιπώς. Αἰτοῦσι με νῦν κρίσιν δικαίαν· καὶ ἐγγίζειν Θεῷ ἐπιθυμοῦσι λέγοντες, τί ὅτι ἐνηστεύσαμεν καὶ οὐκ εἶδες· ἐταπεινώσαμεν τὰς ψυχὰς ἡμῶν καὶ οὐκ ἔγνως· καὶ μετ' ὀλίγον. Ἵνα τίμοι νηστεύετε· ὡς σήμερον ἀκουσθῆναι ἐν κραυγῇ τὴν φωνὴν ἡμῶν· οὐ ταύτην τὴν νηστείαν ἐξελεξάμην· οὐδ' ἂν κάμψῃς ὡς κλοιὸν τὸν τράχηλόν σου· καὶ σάκκον καὶ σποδὸν ὑποστρώσῃς. οὐδ' οὕτως καλέσετε νηστείαν δεκτήν· οὐχὶ τοιαύτην νηστείαν ἐγὼ ἐξελεξάμην λέγει Κύριος· ἀλλὰ διάλυε πάντα σύνδεσμον ἀδικίας, λύε στραγγαλιάς, βιαίων

συναλλαγμάτων· ἀπόστελλε τεθρυμμένους ἐν ἀφέσει· καὶ πᾶσαν συγγραφὴν ἄδικον διάσπα· διάθρυπτε πεινῶντι τὸν ἄρτον σου, καὶ πτωχοὺς ἀστέγους εἰσάγαγε εἰς τὸν οἶκον σου· καὶ ἀπὸ τῶν οἰκείων τοῦ σπέρματός σου, οὐχ' ὑπερόψει· τότε ῥαγήσεται πρωΐμον τὸ φῶς σου· καὶ τὰ ἱμάτιά σου ταχὺ ἀνατελεῖ· καὶ προπορεύσεται ἔμπροσθέν σου ἡ δικαιοσύνη σου, καὶ ἡ δόξα τοῦ Θεοῦ περιστελεῖ σε· τότε βοήσει, καὶ ὁ Θεός ἐπακούσεταί σου· ἔτι λαλοῦντα σου ἐρεῖ.«Ἰδού πάρειμι·» οὕτως οὖν τοῦ Προφήτου εἰπόντος, καὶ οὕτω ποιεῖσθαι τὰς εὐχὰς τοῦ Θεοῦ βουλομένου ἐκκλίναντας ἀπὸ ἀδικίας καὶ ποιοῦντος δικαιοσύνην, καὶ τρόπῳ παντὶ βοηθοῦντας τοῖς πενομένοις καὶ πάσης ἀποφοιτῶντας τῆς κατὰ τὸν πλησίον σκαιότητος, καὶ τότε βοᾶν ἐπαγγελλομένου καὶ εἰσακούεσθαι· κενοῦντες τὰ ἐναντία καὶ δράσαντες καὶ δρῶντες, καὶ οὐδ' ἄν εἶτι καὶ γένοιτο παυσόμενοι ἀδικεῖν, πῶς οὖν αἰτοῦντες καὶ μὴ λαμβάνοντες ἀγανακτοῦμεν καὶ δυσχεραίνομεν· ὡσὰν λαὸς δικαιοσύνην πεποιηκώς, ἠττήμεθα πολλάκις καὶ οὐκ ἠσχύνθημεν ἀλλ' εἰς οὐρανὸν ἔτι τὸ στόμα τιθέμεθα· καὶ ἡ γλῶσσα ἡμῶν, διῆλθεν ἐπὶ τῆς γῆς· ἂν ὑπέρτεροί ποτε γενοίμεθα τῶν ἐχθρῶν, τίς ἡμᾶς βαστάξαι δυνήσεται. Τίς πείσει τὸν τῦφον, τὴν τοσαύτην ὀρρῦν, τὴν ἀλαζονείαν καταβαλεῖν· πῶς δὲ οὐκ ἀπολούμεθα σύμψυχοι, τηλικαύτην τρέφοντες ἔπαρσιν, καὶ πρὸς τοὺς ὁμοδούλους ὑπεροψίαν, ἣν οὐδ' αὐτὸς ὁ τούτων γεννήτωρ ἐκτήσατο. γένοιτο σὺν ἡμᾶς τὸ θέλημα τοῦ Θεοῦ, ὀψέποτε μαθόντας, τὸ ἀγαθὸν καὶ εὐάρεστον καὶ τέλειον, τοῦτο φρονεῖν καὶ ποιεῖν, ἡγουμένους οὐδὲν τὰ θελήματα τὰ ἡμέτερα· τὰ γὰρ λέγειν βαρέα τὰ Εὐαγγέλια, καὶ ὅτι ζῆν οὐκέτι ἀκολουθοῦντας αὐτοῖς, καὶ ὅτι δίχα τοῦ πλεονεκτεῖν καὶ ἁρπάζειν καὶ ἀδικεῖν, οὐκ ἀρκεῖ τῷ δημοσίῳ τοῦ δημοσίου τὰ δίκαια, καὶ τὸ ἀντερωτᾶν ὅτι καὶ πῶς ἄλλως μὴ ἀδικοῦντες ζησόμεθα· ταῦτα πάντα καὶ εἴ τι τοιοῦτον εἰς πλεονεξίας προφάσεις προβάλλομεν, ἐθνικῶν ἐστι καὶ ἀπίστων Ἑλλήνων προβλήματα· καὶ οὐ ταῦτα προφασιζόμενοι, ἕτερον Χριστὸν περιμένουσι, τὸν διδάξοντα πῶς ὀφείλομεν πολιτεύεσθαι. Τοῖς γὰρ χριστιανοῖς καὶ ἐλήλυθε καὶ ἐδίδαξε τὰ ῥητέα καὶ τὰ πρακτέα· καὶ οὐκ ἔτι ἐρωτῶσι πῶς ἂν ἄλλως ζησώμεθα. Εἰδότες δὲ ὅτι ἄλλως οὐκ ἔστι ζῆσαι ἢ ἀκολουθοῦντες Χριστῷ τῷ Θεῷ τῷ εἰπόντι «ὁ ἀκολουθῶν ἐμοὶ οὐ μὴ περιπατήσει ἐν τῇ σκοτίᾳ, ἀλλ' ἕξει τὸ φῶς τῆς ζωῆς.» καὶ «ὁ πιστεύων εἰς ἐμὲ ἔχει ζωὴν αἰώνιον·» καὶ «ζητεῖτε πρῶτον τὴν βασιλείαν τοῦ Θεοῦ καὶ τὴν δικαιοσύνην αὐτοῦ, καὶ ταῦτα πάντα προστεθήσεται ὑμῖν» ἀκολουθήσωμεν διὰ πολιτείας χριστοειδοῦς τῷ Χριστῷ, καὶ πιστεύσαντες ζητήσωμεν τὴν βασιλείαν αὐτῶν, καὶ τὴν δικαιοσύνην· καὶ ἐπεὶ ἀδύνατον ψεύσασθαι Θεόν, ἕξομεν πάντως καὶ τὸ φῶς τῆς ζωῆς, καὶ τὴν ζωὴν τὴν αἰώνιον· καὶ ταῦτα πάντα ὅσα δηλαδὴ ἀναγκαῖα καὶ χρειώδη τοῖς δούλοις αὐτοῦ, ὑπερεκπερισσοῦ προστεθήσεται ἡμῖν, ἐν Χῷ Ἰησοῦ τῷ Κυρίῳ ἡμῶν, ᾧ πρέπει δόξα κράτος, νῦν καὶ ἀεὶ καὶ εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. Ἀμήν.

Κατὰ τὴν Ε'. Ἰνδ. τοῦ ,ςφψ=1082—ἔτους.

Τίς τῶν εὐλαβῶν Ἱερέων τῆς τοῦ Θεοῦ Μεγάλης Ἐκκλησίας Θωμᾶς καλούμενος εἶδε τὴν παροῦσαν ὅρασιν ἐκ τρίτου καθ' ὕπνον. Ἐθεάσατο γὰρ τὸν θεοφιλέστατον Μητροπολίτην Χαλκηδόνος ἔσωθεν τοῦ Ναοῦ τῆς πανευφήμου Μάρτυρος Εὐφημίας, Βασιλικὴν στολὴν περιβαλλόμενον, καὶ περὶ τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ ἐπιτιθέντα μέγιστον χρυσοῦν φακιόλιον, καὶ οἷα περ εἰκὸς ἐκπλαγεὶς μετ' αἰδοῦς πολλῆς καὶ συστολῆς ἐφθέγξατο πρὸς αὐτόν. Τί τοῦτο Δέσποτά μου ὅπερ θεωρῶ σε διαπραττόμενον· οὐ δέδοικας μή τινες ἐξερχόμενόν σε ἰδόντες, κατείπωσί σου πρὸς τὸν Βασιλέα· ὁ δέ, ἱλαρῷ τῷ προσώπῳ, χαριέντως οὕτως πρὸς αὐτὸν ἀντεφθέγξατο· ὅτι ὥσπερ ὁ πρώταθλος καὶ πρωταγωνιστὴς τιμὴν ἔχει πλείονα τῶν συνδούλων, οὕτως ὁ νήφων εἰς τὸ τοῦ Θεοῦ ἔργον· καὶ πως παρρησιασμένως ἐλέγχων τοὺς ἀνομοῦντας οἷα τις μάχαιρα δίστομος, τοιαύτην παρὰ Θεοῦ στολὴν τιμῆς ἀμφιέννυται. Ταῦτ' οὖν ἀκούσας ὁ εὐλαβὴς Ἱερεύς, οὐδὲν ἕτερον εἰρημένοις τοῖς προστίθησιν ἢ τοῦτο μετὰ θαύματος ἐξειπών. Ὦ Βασίλειον ἱεράτευμα.

ΑΝΑΛΕΚΤΑ

ΕΚ ΤΩΝ ΠΑΤΡΙΑΡΧΙΚΩΝ ΚΩΔΙΚΩΝ

ἐκδιδόντος

ἀρχιμ. Ἰωακεὶμ Φοροπούλου δ. φ.

ἀρχειοφύλακος τοῦ οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου.

Ἡ δικαστικὴ δικαιοδοσία τῶν Ἀρχιερέων.

† Γρηγόριος ἐλέῳ Θεοῦ ἀρχιεπίσκοπος Κωνσταντινουπόλεως Νέας Ρώμης καὶ Οἰκουμενικὸς Πατριάρχης.

Διὰ τοῦ παρόντος ἡμετέρου πατριαρχικοῦ γράμματος δῆλον γίνεται ὅτι ἐπειδὴ ἐγένετο ἡμῖν πρόβλημα τόδε,

εἴγε ἔξεστι τοῖς κατὰ τόπους ἀρχιερεῦσι, μητροπολίταις, ἀρχιεπισκόποις καὶ ἐπισκόποις, κρίνειν τοὺς αὐθορμήτως προσερχομένους ἐπαρχιώτας αὐτῶν χριστιανοὺς ὑποτελεῖς τῆς κραταιᾶς καὶ ἀηττήτου βασιλείας καὶ τὰς ὑποθέσεις καὶ τὰς ἀγωγὰς καὶ χριστιανικὰς διαφορὰς καὶ πρὸς ἀλλήλους διενέξεις, καὶ διευθετεῖν νομίμως τε καὶ δικαίως, καὶ τὰς ἀποφάσεις αὐτῶν ἔχειν τὸ κῦρος ἐν παντὶ βασιλικῷ καὶ ἐκκλησιαστικῷ κριτηρίῳ,

διαμαρτυρούμεθα ὅτι

πάντες οἱ συνάδελφοι ἡμῶν ἀρχιερεῖς μητροπολῖται ἀρχιεπίσκοποί τε καὶ ἐπίσκοποι, ἔτι δὲ καὶ οἱ ἐπίτροποι αὐτῶν ἔχουσι τοιαύτην πληρεξούσιον ἄδειαν καὶ δεσποτείαν ἐν ταῖς ἐπαρχίαις αὐτῶν κατὰ τὰ περιεχόμενα κεφαλαιωδῶς σουρούτια ἐν τοῖς κατ' εὐσπλαγχνίαν βασιλικὴν ἀνέκαθεν ἐλεηθεῖσι πρός τε τὴν καθ' ἡμᾶς ἁγίαν τοῦ Χριστοῦ ἀνατολικὴν ἐκκλησίαν καὶ πρὸς πάντας τοὺς παρ' αὐτῆς ἀποκαθισταμένους ἐν ἑκάστῃ ἐπαρχίᾳ γνησίους καὶ νομίμους ἀρχιερεῖς ὑψηλοῖς βασιλικοῖς προσκυνητοῖς Βερατίοις κρίνειν ἐλευθέρως τοὺς οἰκειοθελῶς προσερχομένους ἐπαρχιώτας αὐτῶν χριστιανοὺς διαφοράν ἔχοντας πρὸς ἀλλήλους καὶ ἐξετάζειν ἐσκεμμένως τὰς ἀγωγὰς αὐτῶν καὶ ἀνερωτᾶν ἀκριβῶς πάσας τὰς συμβαινούσας αὐτοῖς διενέξεις καὶ τὰς χρηματικὰς δοσοληψίας καὶ τὰ περὶ κληρονομίας καὶ τὰ τῶν προικῶν καὶ προικοσυμφώνων καὶ περὶ πᾶσαν ἄλλην ἀναφυομένην διαφοράν αὐτῶν καὶ διευθετεῖν νομίμως κατὰ τοὺς ἱεροὺς κανόνας καὶ ἀρχαίους ὅρους καὶ θεσμοὺς τῆς καθ' ἡμᾶς ἁγίας τοῦ Χριστοῦ ἀνατολικῆς ἐκκλησίας καὶ ἀποκαθιστᾶν τὸ δίκαιον κατὰ χῶρον· καὶ τὰς ἀγράφους καὶ ἐγγράφους αὐτῶν ἀποφάσεις καὶ ἐπικυρώσεις ἔχειν ἀεὶποτε τὸ ἀξιόπιστον καὶ εὐπαρρησίαστον ἐν τοῖς βασιλικοῖς καὶ ἐκκλησιαστικοῖς κριτηρίοις καὶ τὸ κῦρος καὶ τὴν ἀσφάλειαν· καὶ ἐπειδὴ οὕτως ἔχει ἡ ἀλήθεια καὶ εἰσὶ λαμπραὶ καὶ καταφανεῖς αἱ ἀποδείξεις ἐξ αὐτῶν τῶν πραγμάτων πρὸς τὰς καθ' ἑκάστην συμβαινούσας διαφορὰς καὶ διενέξεις τῶν πρὸς ἀλλήλους διαφερομένων εὐσεβῶν καὶ ὀρθοδόξων χριστιανῶν πιστῶν ραγιάδων τοῦ κραταιστάτου δικαιοτάτου καὶ εὐσπλαγχνικωτάτου πολυχρονίου ἡμῶν Ἄνακτος (οὗ τὸ κράτος εἴη ἀήττητον καὶ θριαμβεῦον εἰς τοὺς αἰῶνας) κρινομένας καὶ ἀνακρινομένας ἐκκλησιαστικῶς, καὶ τὰς περὶ αὐτὰς εὐλόγους καὶ νομίμους ἀποφάσεις ὡς ἐχούσας τὸ εὐπαρρησίαστον καὶ τὸ ἀξιόπιστον, ἀποδέχεται εὐμενῶς τὸ ἀνώτατον βασιλικόν, ὑπέρλαμπρον κριτήριον τῆς δικαιοσύνης καὶ ἐπικυροῖ εἰς μονιμωτέραν τὴν ἀσφάλειαν, ὃν τρόπον καὶ ἡ Ἐκκλησία· ὅθεν καὶ εἰς ἔνδειξιν ἀπελύθη τὸ παρὸν ἡμέτερον πατριαρχικὸν γράμμα.

,αψγ'.

Ἐν μηνὶ ἀπριλλίῳ Ἰνδικτιῶνος α'.

ΣΗΜ. Ἐκ τοῦ ὑπ' ἀριθ. 10 πατριαρχικοῦ Κώδικος σελ. 28. Γρηγόριος δὲ ὁ Ε', ὁ ἀπὸ Σμύρνης, ἐστὶν ὁ ἀποφαινόμενος.

Ἀπάντησις πρὸς τοὺς κυρίους Ζὰκ Κλαβάρη καὶ Τν. Πλὰκ περὶ τῆς γενομένης πρὸς τὴν ἐκκλησίαν παρ' αὐτῶν ἐρωτήσεως, **ἐὰν ἀρχιερεὺς δύναται νὰ ἐπεμβῇ εἰς αἱρετοκρισίαν ἐμπορικὴν ἐναγομένου ὀουδίτου καὶ ἐνάγοντος ραγιᾶ.**

Ἐντιμότατοι Κύριοι,

Ἀναγνόντες τὸ κατὰ τὴν ιζ'. τοῦ ὀκτωβρίου ἡμερολογούμενον καὶ πρὸς ἡμᾶς ἀποτεινόμενον ἔγγραφόν σας, δι' οὗ ἐρωτᾶτε, ἐὰν ἀρχιερεὺς ὁποιοσδήποτε ἔχῃ τὸ ἐλεύθερον, χωρὶς νὰ ἐμποδίζηται ἐκκλησιαστικῶς ἢ πολιτικῶς, τοῦ νὰ ἐπεμβαίνῃ καὶ νὰ θεωρῇ ἐμπορικὴν κρισολογίαν ὑπὸ αἱρετοκρισίαν μεταξὺ ραγιὰ ἐνάγοντος καὶ ὑπηκόου εὐρωπαίου ἐναγομένου κτλ. ἀπαντῶμεν εἰς τὴν ἐρώτησίν σας δηλοποιοῦντες ὑμῖν ὅτι ἕκαστος τῶν ἀρχιερέων, ὡς χαρακτῆρα φέρων κριτοῦ, ἔχει τὸ δικαίωμα καὶ ἐκκλησιαστικῶς καὶ πολιτικῶς νὰ δικάζῃ ἐξ ἐπαγγέλματος κάθε εἴδους διαφοράν, ἀναφερομένην εἰς τὸ κριτήριόν του παρ' οἱουδήποτε καὶ νὰ ἀποφασίζῃ κατὰ τὸ δίκαιον καὶ κατὰ τοὺς καθεστῶτας ἐκκλησιαστικοὺς νόμους· οὐδεὶς ὅμως τῶν ἀρχιερέων ἔχει τὸ ἐλεύθερον νὰ ἐπεμβαίνῃ καὶ νὰ θεωρῇ ἐμπορικὴν κρισολογίαν ὑπὸ αἱρετοκρισίαν, ἀλλ' οὔτε προσκλούμενος εὐχαρίστως ὑπό τινων πρὸς ἀλλήλους διαφερομένων περὶ ἐμπορικῶν δοσοληψιῶν δύναται νὰ ἀναλάβῃ θέσιν αἱρετοκριτοῦ. Τὴν ἀπάντησιν ταύτην διευθύνοντες πρὸς τὴν Ἐντιμότητάσας, λαμβάνομεν ἀφορμὴν νὰ σᾶς διαβεβαιώσωμεν περὶ τῆς ἐξόχου ἡμῶν πρὸς τὴν Ἐντιμότητάσας ὑπολήψεως, ὧν καὶ τὰ ἔτη εἶεν θεόθεν ὅτι πλεῖστα καὶ σωτηριώδη. ,αωλη. Δεκεμ. ιθ', ἐκ τῶν Πατριαρχείων.

† **Ὁ Πατριάρχης Κωνσταντινουπόλεως ΓΡΗΓΟΡΙΟΣ**

Πρὸς τοὺς Ἐντιμοτάτους κυρίους
Ζὰκ Κλαβάρη καὶ Τν. Πλάκ.

ΣΗΜ. Ἐκ τοῦ ὑπ' ἀριθ. 19 πατριαρχ. κώδικος σελ. 49. Ὁ ἀποφαινόμενος πατριάρχης ἐστὶν ὁ ἀπὸ Σερρῶν Γρηγόριος ὁ ΣΤ'.

Ἱερομόναχος = ἄγαμος ἱερεύς, οὐχὶ δὲ μοναστηριακὸς ἱερεύς.

Γράμμα πιστοποιητικόν.

Ἡ Μετριότης ἡμῶν διὰ τοῦ παρόντος Αὐτῆς πιστοποιητικοῦ γράμματος δηλοποιεῖ τῇ γνώμῃ καὶ τῆς περὶ αὐτὴν Ἱερᾶς Συνόδου, ὅτι ὁ ἐν Βενετίᾳ πρὸ πολλῶν ἐτῶν διατρίβων καὶ ἐφημερεύων ἐν τῇ ἐκεῖσε ἱερᾷ Ἐκκλησίᾳ τῶν ὀρθοδόξων χριστιανῶν, τιμωμένῃ ἐπ' ὀνόματι τοῦ ἁγίου μεγαλομάρτυρος Γεωργίου, ὁσιώτατος ἀρχιμανδρίτης ἐν ἱερομονάχοις κύριος Σπυρίδων Ζερβὸς Κερκυραῖος οὐχ ὑπάρχει Μοναχός, ὡς μὴ ἀνήκων οὐδὲ ἔχων τὴν μετάνοιαν αὐτοῦ εἰς Μο-

ναστήριον, ἀλλ' ἡ αὐτοῦ ὁσιότης ὑπάρχει ἱερεὺς ἄγαμος, διὸ καὶ ἱερομόναχον εἴθισται καλεῖσθαι πάντα ἱερέα ἄγαμον. Ὡς τοιοῦτος δὲ προαχθεὶς καὶ εἰς ἀρχιμανδρίτην τοῦ ἁγιωτάτου Πατριαρχικοῦ Οἰκουμενικοῦ Θρόνου, ὑπάρχει καὶ λέγεται καὶ παρὰ πάντων γινώσκεται ὀρθρικιάλος ἱερεὺς τῆς καθ' ἡμᾶς τοῦ Χριστοῦ Μεγάλης Ἐκκλησίας καὶ οὐ Μοναχός, ὡς διείληπται. Ὅθεν εἰς ἔνδειξιν τῆς περὶ τούτου ἀληθείας καὶ ἐπὶ τῇ βάσει τῶν περὶ τῶν ἱερατικῶν βαθμῶν κανονικῶν διατάξεων τῆς ἁγίας τοῦ Χριστοῦ Μεγάλης Ἐκκλησίας ἀπελύθη κατ' αἴτησιν τοῦ νομοδιδάκτορος κυρίου Πέτρου Περέτα τὸ παρὸν ἡμέτερον Πατριαρχικὸν ἐνυπόγραφον καὶ ἐνσφράγιστον πιστοποιητικὸν γράμμα. ,αωξα' Μαρτίου λα'.

(Τ. Σ.) † **Ὁ Πατριάρχης Κωνσταντινουπόλεως Ἰωακεὶμ ἀποφαίνεται.**

ΣΗΜ. Ἐκ τοῦ ὑπ'ἀριθ. ΛΓ' πατριαρχ. κώδικος σελ. 344. Ὁ δὲ πατριάρχης Ἰωακείμ ἐστιν ὁ Β', ὁ ἀπὸ Κυζίκου.

Ὁμογενεῖς ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ εὐεργέται τῆς Ἐκκλησίας.

Γρηγόριος [ὁ Ε'.] ἐλέῳ Θεοῦ κτλ.

Εὐγενέστατε καὶ ἐνδοξότατε κύριε Ἰωάννη Βαρβάκη, ἡμέτερε κατὰ πνεῦμα κτλ.

Ἐλάβομεν πρὸ ἡμερῶν τινων τὰ σταλέντα ἡμῖν υἱικὰ γράμματά σας καὶ εἴδομεν τῶν εὐαρέστων ἀποφάσεών σας καὶ ἀγαθοεργῶν τὴν ἐκτέλεσιν· αἰσίως δὲ καταπλεύσαντα ἔφθασαν καὶ τὰ δύο κάρικα φέροντα τὸν σῖτον τὸν πρὸς ἀπόδοσιν τῆς θεοφιλοῦς προσφορᾶς προσδιορισθέντα· ἀλλὰ τοῦ μὲν πρώτου καραβίου τὸ κάρικον ἀνεφάνη ἐλλιπές, καὶ οὐχί, ὡς ἔγραφεν ἡ περιπόθητος ἡμῖν εὐγενία σας· τοῦ δευτέρου δὲ σῶα καὶ ἔτι πρὸς ἀμέτρως ἡμεῖς διωρισάμεθα ἐπιστάτην ἔμπειρον, τίμιον καὶ γνωστόν, καὶ ἐνεργήθη ἀμφοτέρων ἡ πώλησις· ἀλλ' ἐπειδὴ αἱ διατιμήσεις τοῦ σίτου κατ' αὐτὸν τὸν καιρὸν εἶνε ξεπεσμέναι καὶ δὲν ἀνεπληρώθη ἡ προσδιορισθεῖσα ὅλη ποσότης, καθὼς ἐκ τοῦ περικλειομένου ἐπίτηδες κορέντε πληροφορεῖται τὴν ἐκκαθάρισιν, συνεποσώθη δὲ ὑλικῶς ἡ προσδιορισθεῖσα ποσότης μετὰ τὴν ἀφαίρεσιν τῶν κατεστρωμένων ἐξόδων εἰς ἑξήκοντα ἓξ χιλιάδας γροσίων, ὧν αἱ μὲν πεντήκοντα χιλιάδες ἐδόθησαν ἐπὶ τῷ προσδιορισθέντι τόκῳ εἰς τὸ κοινὸν τοῦ Παναγίου Τάφου, καὶ ἡ ὁμολογία πρὸς τοὺς τιμιωτάτους ἐπιτρόπους τοῦ κοινοῦ, αἱ δὲ πέντε χιλιάδες τοῖς ἐνταῦθα τυπογράφοις, χίλια ἔτι γρόσια τῷ ἐν ἰατροῖς κυρίῳ Γοβδελᾷ κατὰ τὴν διαταγήν της, αἱ δὲ δέκα χιλιάδες εἰς τὸ κοινὸν τῆς καθ' ἡμᾶς τοῦ Χριστοῦ Μεγάλης Ἐκκλησίας, περιμένουσαι καὶ τὰς ἄλλας δέκα πρὸς ἀναπλήρωσιν τῶν εἴκοσι χιλιάδων τῶν ὑπὸ τῆς γενναιότητός της προσδιορισθεισῶν χάριν ἀντιλήψεως τῶν κοινῶν τοῦ γένους νοσοκομείων· καὶ τῶν μὲν σταλέντων ἡ πώλησις καὶ ἡ διανομὴ οὕτως ἐγένετο· τῇ δὲ πολυποθήτῳ ἡμῖν Εὐγενείᾳ της ἀπεδόθησαν μετὰ κρότου καὶ ἐπαίνων πολλῶν αἱ γενικαί τε καὶ μερικαὶ εὐχαριστίαι καὶ ἐγκάρδιοι πατρικαὶ εὐχαί τε καὶ εὐλογίαι ἡμῶν καὶ πάσης τῆς περὶ ἡμᾶς ἱερᾶς ἀδελφότητος ὡς ἀρραβῶνα τῶν θεόθεν ἀποκειμένων τῇ φιλοκάλῳ καὶ φιλαρέτῳ χριστιανικῇ προαιρέσει της αἰωνίων μισθῶν, οὓς ἡτοίμασεν ὁ Θεὸς τοῖς ἀγαπῶσιν αὐτὸν καὶ τὰς ἐντολὰς αὐτοῦ τηροῦσι· μὲ τοιαύτας ἐνδείξεις εὐεργεσιῶν καὶ εὐσεβεῖς χορηγίας εἰς τὰ κοινὰ καὶ μερικὰ τοῦ ὀρθοδόξου ἡμῶν γένους κοινωφελῆ σπουδάσματα· καὶ ταῦτα μὲν ἐπὶ τοσοῦτον πρὸς πληροφορίαν της, ἡ δὲ τοῦ Θεοῦ χάρις κτλ.

,αωιθ'. αὐγούστου ΙΒ'.

† **Ὁ Κωνσταντινουπόλ. ἐν Χριστῷ εὐχέτης διάπυρος.**

ΣΗΜ. ἐκ τοῦ ὑπ' ἀριθ. ΙΓ'. πατριαρχ. κώδικος σελ. 161.

---

† Γρηγόριος [ὁ Ε'] ἐλέῳ Θεοῦ κτλ.

Ὁσιολογιώτατε ἐν Ἱερομονάχοις κύριε Χρύσανθε, ὁ ἐν Βρετανίᾳ πρὸ χρόνων διάγων καὶ τὸν διδασκαλικὸν βίον ἀξιοπρεπῶς μετιών, ἡμέτερε ἐν Χριστῷ τῷ Θεῷ λίαν ἀγαπητὲ καὶ περιπόθητε, χάρις εἴη σοῦ τῇ ὁσιολογιότητι καὶ εἰρήνη παρὰ Θεοῦ, παρ' ἡμῖν δὲ εὐχή, εὐλογία καὶ συγχώρησις. Ἐλλόγιμον γράμμα σου κατὰ μῆνα Ἰανουάριον τοῦ παρελθόντος ,αωιη' σωτηρίου ἔτους γεγραμμένον ἐπεδόθη κατ' αὐτὰς ἀσφαλῶς τῇ ἡμῶν μετριότητι, καὶ τοῦτο μετ' ἐπιστασίας ἐπεξελθόντες ἔγνωμεν τῶν φρονημάτων σου τὴν εὐσέβειαν καὶ τὸ θερμὸν καὶ διακαὲς τοῦ ζήλου σου περὶ τὰ τῆς ἀμωμήτου ἡμῶν πίστεως, ἐν ᾗ καὶ ἐγεννήθης καὶ ἀνετράφης καὶ ἤκμασας πράξεσιν ἐνθέοις καὶ ἀρεταῖς ἑαυτὸν κατακοσμήσας· πάντα δὲ ταῦτα ἐπισφραγῖσαι προθέμενος ἔργῳ σωτηριωδεστάτῳ κατὰ ψυχὴν καὶ Θεῷ εὐαρέστῳ, τὴν σωζομένην χρηματικήν σου κατάστασιν ἀνατεθειμένην σὺν τόκῳ τό γε νῦν ἐν τῷ βασιλικῷ ἀγγλικῷ ταμείῳ καὶ ὑφισταμένην εἰς ἐννεακοσίους πόντους πρὸς τρία φλωρία καὶ ἔτι πρὸς ἕκαστον, ταύτην ἅπασαν κατ' ἰσομοιρίαν ἀφιεροῖς εὐλαβῶς τοῖς τέσσαρσιν ἁγιωτάτοις Πατριαρχικοῖς ἀποστολικοῖς Θρόνοις, τῷ τε ἡμετέρῳ Οἰκουμενικῷ, τῷ τῶν Ἱεροσολύμων, τῷ τῆς Ἀλεξανδρείας καὶ τῷ τῆς Ἀντιοχείας, ἐφ' οἷς ὡς ἐπὶ βάσεως τετραγώνου ἡ καθ' ἡμᾶς ὀρθόδοξος ἀποστολικὴ ἵδρυται Ἐκκλησία, ἧς μέλος καὶ ἡ σὴ ἱερολογιότης ἐκ προγόνων διατελεῖς γνήσιον· οὐ γράμματι δὲ μόνῳ πρὸς αὐτοὺς ἀποτεινομένῳ, ἀλλὰ καὶ διαθήκῃ γνησίᾳ τε καὶ νομίμῳ κατασφαλίσαι καὶ βεβαιῶσαι προήχθης μάλα καλῶς τὴν θεοφιλῆ σου ἀφιέρωσιν, προσδιορισάμενος τὴν ἐνέργειαν τῶν διαταχθέντων

μετὰ τὴν ἀποβίωσίν σου καὶ πρὸς Κύριον ἐκδημίαν σου. Τὰς ἐνδείξεις τῆς εὐσεβοφροσύνης σου ταύτης καὶ τοῦ πρὸς τὴν κοινὴν μητέρα τῶν εὐσεβῶν εὐγνώμονος ζήλου σου ἐπαίνοις καὶ εὐφημίαις κατεστέψαμεν ταῖς δεούσαις καὶ τῇ ἱερολογιότητί σου ὡς δίκαιον ἔπαθλον ἐπεβραβεύσαμεν τὰς ἐκ βάθους ψυχῆς καὶ καρδίας πατρικὰς ἡμῶν εὐλογίας καὶ εὐχάς, ἐξαιτούμενοί σοι θεόθεν πᾶν ἀγαθὸν καὶ σωτήριον, μῆκος ζωῆς καὶ ὑγείαν ψυχῆς τε καὶ σώματος· καὶ ἀποκρινόμενοι διὰ τῆς παρούσης πατριαρχικῆς ἡμῶν ἐπιστολῆς, ἐντελῆ σοι πληροφορίαν παρέχομεν καὶ ἐκ μέρους καὶ τῶν λοιπῶν ἁγιωτάτων δύο Πατριαρχικῶν Θρόνων, τῶν παρ' ἡμῶν τοποτηρητικῶς ἐφορευομένων, διὰ τὸ μὴ παρεῖναι εἰς Βασιλεύουσαν τοὺς ἰθύνοντας αὐτοὺς κανονικῶς μακαριωτάτους συναδελφούς, ὅτι ἀπεδεξάμεθα ἐν εὐχαρίστῳ διαθέσει ψυχῆς τὴν ἀξιέπαινον περὶ τῆς θεοφιλοῦς ταύτης ἀφιερώσεως αἴτησίν σου, καθ' ἣν καὶ κατεγράφησαν τὰ δηλωθέντα τρία ὀνόματα, τό τε σὸν καὶ τὰ λοιπὰ δύω, Κωνσταντίνου καὶ Βαρσάμως, ἵνα μνημονεύωνται ἐν ταῖς ἱεραῖς προθέσεσι κατὰ πᾶν Σάββατον, ἑπομένης τῆς ἐνάρξεως μετὰ τὴν ἔγκαιρον ἀνάγνωσιν τῶν ἱερῶν ἀφεσίμων εὐχῶν, κατὰ τὴν ἔννοιαν τοῦ γράμματός σου, ἐπί τε διαλύσει τοῦ γηΐνου σκήνους εἰς τὰ ἐξ ὧν συνετέθη, καὶ καταπάξει τῆς θεοσεβοῦς σου ψυχῆς ἐν χώρᾳ ζώντων καὶ σκηναῖς δικαίων, καὶ ὅπου καθαρὸς ἦχος τῶν μακαρίως ἑορταζόντων ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ, τῷ τὴν οὐράνιον αὐτοῦ βασιλείαν ἐπαγγελλομένῳ πᾶσι τοῖς ἀγαπῶσιν αὐτὸν καὶ τὰς ἐντολὰς αὐτοῦ τηροῦσι. Καὶ ταῦτα μὲν ἐπὶ τοσοῦτον μετ' εὐχαρίστου διαθέσεως πατρικῆς πρὸς ἡσυχίαν σου καὶ πληροφορίαν σου, ἡ δὲ τοῦ Θεοῦ χάρις κτλ. ,ωιθ'.

(Τ. Σ.) † **ὁ Κωνσταντινουπόλεως Γρηγόριος** εὐχέτης διάπυρος καὶ ἐπίτροπος τοῦ μακαριωτάτου συναδελφοῦ Πατριάρχου Ἀλεξανδρείας.

(Τ. Σ.) † **ὁ Ἱεροσολύμων Πολύκαρπος** εὐχέτης διάπυρος καὶ ἐπίτροπος τοῦ μακαριωτάτου συναδελφοῦ Πατριάρχου Ἀντιοχείας.

ΣΗΜ. Ἐκ τοῦ ὑπ' ἀριθ. ΙΓ' πατριαρχικοῦ κώδικος σελ. 124.

Δήλωσις

Ἐπειδὴ ἱκανοὶ ἀπό τινος χρόνου ἐκ τοῦ ἐξωτερικοῦ καὶ ἰδίᾳ ἐκ τῆς Μ. Ἀσίας ζητοῦσι παρ' ἐμοῦ διὰ γραμμάτων τὸ «περὶ Ἐκκλησίας» εἰς δύο τόμους ἐκδεδομένον σύγγραμμά μου, διὰ τοῦτο ἀναγκαῖον ἐνόμισα νὰ δηλώσω ὅτι τὸ βιβλίον πωλεῖται εἰς τὰ βιβλιοπωλεῖα Δεπάστα—Σφύρα—Γεράρδου, οἵτινες ἀπὸ πολλοῦ ἐπρομηθεύθησαν παρ' ἐμοῦ ἱκανὰ σώματα τοῦ συγγράμματός μου.

† **Ὁ Μέγας Πρωτοσύγκελλος ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΣ.**

ΙΕΡΑ ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΣ ΠΕΛΑΓΩΝΕΙΑΣ
ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΟΝ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟΝ

Καλεῖται ὁ Μπότης Πέτκου ὑπήκοος ὀθωμανὸς τέως μὲν κάτοικος τοῦ χωρίου Κανίνου τοῦ νομοῦ Μοναστηρίου καὶ τῆς ἐπαρχίας Πελαγωνείας, νῦν δ' ἀγνώστου διαμονῆς καὶ ἐπαγγέλματος ὅπως τὴν πρώτην δικάσιμον Δευτέραν καὶ ὥραν 2 τῆς ἡμέτας τουρκιστὶ μετὰ τὴν παρέλευσιν τριάκοντα καὶ μιᾶς ἡμερῶν ἀπὸ τῆς πρώτης διὰ τῆς ἐφημερίδος δημοσιεύσεως τῆς παρούσης κλήσεως ἐμφανισθῇ εἴτε αὐτοπροσώπως, εἴτε διὰ νομίμως διοριζομένου πληρεξουσίου πρὸ τοῦ ἐν τῇ Μητροπόλει Πελαγωνείας Ἐκκλησιαστικοῦ Δικαστηρίου ὡς ὑπὸ τῆς ἑαυτοῦ γυναικὸς Μένκας Μπότη θυγατρὸς Δημητρίου ὑπηκόου ὀθωμανῆς τὰ οἰκικὰ ἐπαγγελλομένης καὶ κατοίκου τοῦ χωρίου Βελουσίνης τῆς αὐτῆς ἐπαρχίας, ἐναγόμενος ἐπὶ διετεῖ ἐγκαταλείψει. Προσεπιδηλοῦται δ' αὐτῷ, ὅτι, ἐὰν μὴ ἐμφανισθῇ κατὰ τὴν ὡς ἄνω ὁριζομένην δικάσιμον, ἡ κατ' αὐτοῦ ἀγωγὴ περὶ διαζυγίου θεωρηθήσεται ἐρήμην αὐτοῦ. Ἡ παροῦσα κλῆσις τρὶς δημοσιευθήσεται κατὰ συνέχειαν διὰ τοῦ ἐν Κων)πόλει ἐκδιδομένου φύλλου «Ἐκκλησιαστικῆς Ἀληθείας».

Ἐν Μοναστηρίῳ, τῇ 15 Ἰουλίου 1900. 3

Ὁ Πρόεδρος — Ὁ Γραμματεύς

† **Ὁ Πελαγωνείας ΑΜΒΡΟΣΙΟΣ** — **καὶ ἀ. ἀ. Α. Νέτσος**

ΠΝΕΥΜΑΤΙΚΟΝ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟΝ ΤΗΣ ΜΗΤΡΟΠΟΛΕΩΣ ΕΡΣΕΚΙΟΥ

Τὸ Πνευματικὸν Δικαστήριον τῆς Ἱ Μητροπόλεως Ἐρσεκίου ἐπιλαβόμενον ἐν τῇ τακτικῇ αὐτοῦ συνεδριάσει τῆς 19 Ἰουνίου τῆς ἐξετάσεως τῆς ὑποβληθείσης αὐτῷ συζυγικῆς διαφορᾶς μεταξὺ τῆς Δαρίνκας Δανίλοβιτς, τὸ γένος Δραγίτσεβιτς, καὶ τοῦ Δούταν Δανίλοβιτς, ἀμφοτέρων κατοίκων τοῦ χωρίου Τσαπλίνης τῆς ἐνορίας Γαβέλλης, καλεῖ τὸν Δούταν Δανίλοβιτς, διαμένοντα νῦν, ἄγνωστον ποῦ ἐν τῷ ὀθωμανικῷ κράτει, ἵνα ἐμφανισθῇ εἴτε αὐτοπροσωπως εἴτε δι' ἀντιπροσώπου αὐτοῦ πρὸ τοῦ πνευματικοῦ τουτου δικαστηρίου μέχρι τοῦ τέλους Ὀκτωβρίου 1900, ὡς ἐναγόμενος ὑπὸ τῆς συζύγου αὐτοῦ ἐπὶ διαζεύξει. Προσεπιδηλοῦται δ' αὐτῷ ὅτι, ἐὰν μὴ ἐμφανισθῇ κατὰ τὸν ὡς ἄνω ὁριζόμενον χρόνον, ἡ κατ' αὐτοῦ ἀγωγὴ θεωρηθήσεται ἐρήμην αὐτοῦ, διοριζομένου ὑπὸ τοῦ Πνευματικοῦ Δικαστηρίου ἐξ ὀφφικίου ἀντιπροσώπου αὐτοῦ. Ἡ παροῦσα κλῆσις δημοσιευθήσεται τρὶς κατὰ συνέχειαν διὰ τῆς ἐν Κωνσταντινουπόλει ἐκδιδομένης ἐφημερίδος «Ἐκκλησιαστικῆς Ἀληθείας», ὡς καὶ διὰ τῶν ἐν Σαραϊέβῳ ἐκδιδομένων ἐφημερίδων «Βστότσνικ» καὶ «Σαραϊέβστι Λίστ».

Μοστάρ, 19 Ἰουνίου 1900. 3

ΠΝΕΥΜΑΤΙΚΟΝ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟΝ ΤΗΣ ΜΗΤΡΟΠΟΛΕΩΣ ΠΡΕΣΠΩΝ ΚΑΙ ΑΧΡΙΔΩΝ

Καλεῖται ὁ ἐκ Κρουσόβου ὁρμώμενος νῦν δὲ ἀγνώστου διαμονῆς Τάσκος Στήλας Καζαντζῆς ὑπήκοος ὀθωμανὸς ὅπως τὴν πρώτην δικάσιμον Τρίτην καὶ ὥραν 8 τουρκιστὶ τῆς ἡμέρας μετὰ τὴν παρέλευσιν τριάκοντα καὶ μιᾶς ἡμῶν ἀπὸ τῆς πρώτης διὰ τῶν ἐφημερίδων δημοσιεύσεως τῆς παρούσης κλήσεως ἐμφανισθῇ, εἴτε αὐτοπροσώπως, εἴτε δι' ἀντιπροσώπου νομίμως διωρισμένου, πρὸ τοῦ ἐν Κρουσόβῳ πνευματικοῦ δικαστηρίου, ὡς ὑπὸ τῆς ἑαυτοῦ συζύγου Ἀμαλίας Τ. Στήλη ὑπηκόου ὀθωμανῆς καὶ κατοίκου ὡσαύτως Κρουσόβου ἐναγόμενος ἐπὶ διαζεύξει. Προσεπιδηλοῦται δ' αὐτῷ ὅτι, ἐὰν μὴ ἐμφανισθῇ κατὰ τὴν ὡς ἄνω ὁριζομένην δικάσιμον ἡ κατ' αὐτοῦ περὶ διαζυγίου ἀγωγὴ θεωρηθήσεται ἐρήμην αὐτοῦ. Ἡ παροῦσα κλῆσις τρὶς δημοσιευθήσεται κατὰ συνέχειαν διὰ τῶν ἐν Κων)πόλει ἐκδιδομένων ἐφημερίδων «Ἐκκλησιαστικῆς Ἀληθείας» καὶ «Κωνσταντινουπόλεως». 1

Ὁ Πρόεδρος

† **Ὁ Πρεσπῶν καὶ Ἀχριδῶν ΑΝΘΙΜΟΣ**

Ὁ ὑπεύθυνος Ι. Δ. ΤΑΝΤΑΛΙΔΗΣ | ΕΚ ΤΟΥ ΠΑΤΡΙΑΡΧΙΚΟΥ ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟΥ.

ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΗ ΑΛΗΘΕΙΑ

ΕΒΔΟΜΑΔΙΑΙΟΝ ΔΕΛΤΙΟΝ

ΕΚΔΙΔΟΜΕΝΟΝ ΚΑΤΑ ΠΑΡΑΣΚΕΥΗΝ

ΕΤΟΣ Κ'. ΕΝ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΕΙ, 19 ΑΥΓΟΥΣΤΟΥ 1900 **ΑΡΙΘ. 33**

ΔΙΕΥΘΥΝΟΥΣΑ ΕΠΙΤΡΟΠΗ

† Ὁ Γρεβενῶν **ΔΩΡΟΘΕΟΣ** (πρόεδρος)
† Ὁ Μέγας **Πρωτοσύγκελλος** ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΣ
† Ὁ **Ἀρχιγρ. τῆς Ἱ. Συνόδου** ΦΩΤΙΟΣ (ταμίας)
† Ὁ **Μέγας Ἀρχιδιάκονος** ΛΑΥΡΕΝΤΙΟΣ
ΧΡ. ΠΑΠΑ-Ι-ΩΑΝΝΟΥ (γραμματεύς)

ΣΥΝΔΡΟΜΗ ΕΤΗΣΙΑ

καθ' ὅλον τὸ ὀθωμαν. κράτος μετζίτια ἀργ. **5**
διὰ τὸν κατώτερον κλῆρον καὶ τοὺς δημοδιδασκ. **3**
ἐν τῷ ἐξωτερικῷ φράγκα χρυσᾶ **25**

ἐξαμηνιαῖα τὰ ἡμίση

Ἡ Συνδρομὴ προκαταβάλλεται

Αἱ συνδρομαὶ ἄρχονται τὴν 1 Ἰανουαρίου

Ἕνεκα τῆς ἀγομένης εἰκοσιπενταετηρίδος τοῦ Ἄνακτος ἡ «Ἐκκλησιαστικὴ Ἀλήθεια» ἐκδίδοται σήμερον.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Ἡ κε' ἐπετηρὶς τῆς εἰς τὸν θρόνον ἀναρρήσεως τῆς Α. Α. Μεγαλειότητος τοῦ Σουλτὰν Ἀβδοὺλ Χαμὴτ Χὰν τοῦ Β'—Ἐκκλησιαστικὰ χρονικά—Οἱ Παλαιοκαθολικοὶ καὶ ὁ παπισμός—Κοινοποιήσεις.

Η ΚΕ' ΕΠΕΤΗΡΙΣ
ΤΗΣ ΕΙΣ ΤΟΝ ΘΡΟΝΟΝ ΑΝΑΡΡΗΣΕΩΣ
ΤΗΣ
Α. Α. ΜΕΓΑΛΕΙΟΤΗΤΟΣ ΤΟΥ ΣΟΥΛΤΑΝΟΥ
ΑΒΔΟΥΛ ΧΑΜΙΤ ΧΑΝ τοῦ Β'.

Ἡ ἐν τοῖς Πατριαρχείοις Δοξολογία.

Καὶ κατὰ πᾶν μὲν ἔτος μετ' ἐπιβαλλούσης καὶ ἐξαιρετικῆς πάντοτε εὐκοσμίας καὶ τάξεως ἐτελεῖτο ἐν τοῖς Πατριαρχείοις ἡ ἐπετηρὶς τῆς εἰς τὸν θρόνον ἀναρρήσεως τῆς Α. Α. Μ. τοῦ σεπτοῦ ἡμῶν Ἄνακτος, ἀλλὰ κατὰ τὸ ἔτος ἐτελέσθη μετὰ μείζονος αἴγλης καὶ λαμπρότητος ἐν μέσῳ ἐκκλησιάσματος κατακλύσαντος τὸν πάνσεπτον Πατριαρχικὸν Ναόν.

Συμφώνως πρὸς τὴν ὑπὸ τῆς Μ. Πρωτοσυγκελλίας γενομένην ἐπίσημον κοινοποίησιν καὶ πρόσκλησιν προσῆλθον εἰς τὰ Πατριαρχεῖα τῇ ὁρισθείσῃ ὥρᾳ πάντες οἱ σεβασμιώτατοι ἅγιοι συνοδικοὶ Δέρκων, Ἀδριανουπόλεως, Ἀμασείας, Βερροίας, Μαρωνείας, Σηλυβρίας, Κορυτσᾶς, Γρεβενῶν, Λέρου καὶ Καλύμνου καὶ Ἐλευθερουπόλεως, οἱ παρεπιδημοῦντες μητροπολῖται Μελενίκου καὶ Χαλδείας καὶ οἱ τοῦ Ἀντιοχικοῦ Θρόνου Χαλεπίου καὶ Ἀμιδης, οἱ ἀντιπρόσωποι τῶν ἁγίων Τόπων, τοῦ Παναγίου Τάφου ἀρχιεπίσκοποι Διοκαισαρείας, τοῦ ἁγίου Ὄρους προηγούμενος Γεράσιμος Λαυριώτης καὶ τοῦ ὄρους Σινᾶ Γαβριήλ, φέροντες πάντες τὰ παράσημα αὐτῶν.

Ἐκ τῶν λογάδων δὲ καὶ βαθμούχων ὁμογενῶν προσῆλθον ἐν στολῇ καὶ τὰ παράσημα αὐτῶν φέροντες αἱ ΑΑ. ΕΕ. ὁ Μέγας Λογοθέτης Σταυράκης Ἀριστάρχης βέης, Παυλάκη πασᾶς Φενερλῆς, Ἀνδρέας Κοπάσης ἐφέντης, Ἐλευθεράκης πασᾶς, Συμεωνάκης Σινιόσογλους ἐφέντης, Βεγκλίδης πασᾶς, Δ. Νικολαΐδης ἐφέντης διευθυντὴς τῆς «Κωνσταντινουπόλεως», Ἀναστ. Λαζαρίδης ἐφέντης, Α. Βαπορίδης ἐφέντης, Ἰωάννης ἐφέντης Ἀντωνιάδης, Σταυράκης Κυριακίδης ἐφέντης, Φατὶν βέης, Χριστοφορίδης ἐφέντης, Ἰορδάνης Καρολίδης ἐφέντης, Σωτηράκης Παπαγιάννης ἐφέντης, Α. Γιάγκος ἐφέντης, ὁ ἰατρὸς Κοκκολᾶτος, ὁ Ρωμύλος Σπαθάρης ἀνθυπίλαρχος τῆς αὐτοκρατορικῆς φρουρᾶς, ὁ πρωτονοτάριος τοῦ οἰκουμενικοῦ θρόνου Νικολαΐδης· ἔτι δὲ τὰ ἀξιότιμα μέλη τοῦ Δ. Ε. Μ. Συμβουλίου Ἰωάνης Βιθυνὸς ἐφέντης, Ἰωάννης Μαμόπουλος ἐφέντης, Α. Μελαχροινὸς ἐφέντης, Γ. Κωνσταντινίδης, Μηνᾶς Μαράσογλους,, Ἀντώνιος Σούρλας, καὶ Ι. Ζαγγανιάρης ὡς καὶ πάντες οἱ πατριαρχικοὶ ὑπάλληλοι καὶ ἄλλοι.

Τῶν κωδώνων τοῦ πατριαρχικοῦ ναοῦ σημηνάντων, πᾶσα ἡ ἐπίσημος συνοδία διὰ τῆς κλίμακος τῆς Μ. Πρωτοσυγκελλίας κατῆλθεν εἰς τὸν πάν-

σεπτον ναὸν κατάμεστον ἐκκλησιάσματος. Πάντων τὰς οἰκείας θέσεις καταλαβόντων ἡ δοξολογία ἤρξατο κατὰ τὴν εἰθισμένην τάξιν.

Εἶτα ἡ Α. Θ. Π. ἐποιήσατο τὴν ἀκόλουθον δέησιν.

Ἔτι δεόμεθα ὑπὲρ τοῦ Κραταιοτάτου, Γαληνοτάτου καὶ εὐσπλαγχνικωτάτου ἡμῶν Ἄνακτος Σουλτὰν Ἀπτοὺλ Χαμὴτ Χάν, Αὐθέντου ἡμῶν, ὅπως διαφυλάττῃς, Ὕψιστε Θεέ, ὁ Βασιλεὺς τῶν βασιλευόντων καὶ Κύριος τῶν κυριευόντων, καὶ ἐνισχύῃς τὴν Α. Α. Μεγαλειότητα ἐν παντὶ ἔργῳ ἀγαθῷ ὑπὲρ τῶν πιστῶν καὶ ἀφωσιωμένων Αὐτοῦ ὑπηκόων, βίον τρισόλβιον, εἰρηνικὸν καὶ μακροχρόνιον Αὐτῷ χαριζόμενος.

Τῆς δοξολογίας δὲ περατωθείσης ἡ Α. Θ. Π. ἀπήγγειλε τὴν ἑξῆς προσφώνησιν.

Σεβασμιώτατοι ἐν Χριστῷ ἀδελφοί, Ἐξοχώτατοι τοῦ Γένους ἡμῶν Λογάδες καὶ Σύμβουλοι καὶ οἱ λοιποὶ πάντες εὐσεβεῖς χριστιανοί,

Πανήγυριν ἐξόχως φαιδρὰν ἄγουσι σήμερον ἁπαξάπαντα τὰ ὑπὸ τὸ ἔνδοξον καὶ κραταιὸν σκῆπτρον τῆς Α. Α. Μ. τοῦ Μεγαθύμου ἡμῶν Ἄνακτος Σουλτὰν Ἀπτοὺλ Χαμὴτ Χὰν τεταγμένα πιστὰ καὶ ἀφωσιωμένα γένη. Σύμπαντες δὲ οἱ ὑπὸ τὴν εὐεργετικὴν καὶ ὅλως πατρικωτάτην Αὐτῆς προστασίαν διαβιοῦντες λαοὶ φιλοτιμοῦνται πρὸς ἀλλήλους φιλοτιμίαν εὐγενῆ, τίς τίνα καὶ πῶς ὑπερβάλλων κατὰ τὴν ἐκδήλωσιν τῶν αἰσθημάτων τῆς εἰς τὸν Θρόνον πίστεως καὶ ἀφοσιώσεως νὰ συντελέσῃ εἰς τὴν ὅσον ἔνεστι μεγαλοπρεπεστέραν ἀνάδειξιν τοῦ πανηγυριζομένου μεγάλου καὶ ἐνδόξου τῆς ἡμέρας γεγονότος.

Τέταρτον ἀκριβῶς αἰῶνος συμπληροῦται σήμερον ἀφ' ὅτου ἡ θεία Πρόνοια παρέδωκε τὰ σκῆπτρα τῆς κραταιᾶς τῶν Ὀσμανιδῶν Αὐτοκρατορίας εἰς τὰς ἐπιδεξίους χεῖρας τῆς Α. Α. Μεγαλειότητος τοῦ γαληνοτάτου ἡμῶν Ἄνακτος· καὶ ὁ ἔκτοτε διαρρεύσας μέχρι τῆς σήμερον εἰκοσιπενταέτης χρόνος ἀπέδειξεν ἡλίου φαεινότερον ὅ,τι δύναται νὰ κατορθώσῃ βασιλεία φιλόλαος καὶ πατρική, μόνον καὶ κύριον αὐτῆς μέλημα προθεμένη τὴν ἐν ἡσυχίᾳ καὶ ἀσφαλείᾳ διαβίωσιν πάντων τῶν ὑπηκόων λαῶν καὶ τὴν ἀνάπτυξιν καὶ προαγωγὴν αὐτῶν εἰς τὴν πρόοδον, τὸν πολιτισμὸν καὶ τὴν εὐτυχίαν. Ἤθελεν ἐπιλείψῃ ἡμᾶς ὁ χρόνος, ἂν ἐπεχειροῦμεν ἓν πρὸς ἓν ν' ἀπαριθμήσωμεν τὰ μεγάλα καὶ εὐτυχῆ γεγονότα καὶ τὰς προόδους, αἵτινες ἔλαβον τὴν γένεσιν καὶ ἀνάπτυξιν ἐν τῇ ῥοῇ τῶν ἐνδόξων εἰκοσιπέντε τούτων ἐνιαυτῶν. Τοῦτο μόνον νὰ παρασιωπήσωμεν ἀδυνατοῦμεν, ὅτι τὸ ἡμέτερον Γένος ἐν τῷ διαστήματι τούτῳ ἀπήλαυσεν ἰδιαιτέρας ὅλως πατρικῆς ἀγάπης καὶ προστασίας ἐκ μέρους τοῦ μεγαλοπρεποῦς αὐτοῦ Μονάρχου, καὶ τὸ πάντοτε ἄγρυπνον Αὐτοῦ ὄμμα οὐδέποτε ἐπαύσατο φερόμενον εὐμενὲς ἐπὶ τὰς τύχας τοῦ ἡμετέρου ἀφωσιωμένου Γένους, τὸ ὁποῖον καὶ περιέβαλε διὰ τῶν ἀγαθῶν, τῶν ἐξασφαλιζόντων τὴν εὐημερίαν ἡμῶν τῶν πιστῶν καὶ φιλησύχων ὑπηκόων Αὐτοῦ ὀρθοδόξων χριστιανῶν. Ἡ δὲ σήμερον οὑτωσὶ μεγαλοπρεπῶς τελουμένη ἐν μέσῳ τοῦ Πατριαρχικοῦ τούτου ναοῦ πανηγυρικὴ ἐκδήλωσις τῆς εὐγνωμοσύνης καὶ ἀφοσιώσεως ἡμῶν εἶνε ὁ ἐλάχιστος τῶν φόρων, ὅσους κατὰ χρέος ὀφείλομεν πρὸς τὸν σεπτὸν ἡμῶν Κυριάρχην ἀντὶ πάντων ὧν εὐηργετήθημεν καὶ καθ' ἑκάστην εὐεργετούμεθα παρ' Αὐτοῦ, ἡ μεγαλόφρων καρδία τοῦ ὁποίου ἦτο, εἶνε καὶ θὰ εἶνε, πεποίθαμεν ἀδιστάκτως, ἀφωσιωμένη εἰς τὴν ἀγάπην, εἰς τὴν εὐδαιμονίαν καὶ εἰς τὸ μεγαλεῖον τοῦ Κράτους καὶ τῶν ἐν αὐτῷ εἰρηνικῶς διαβιούντων διαφόρων λαῶν καὶ ἐθνῶν· ὥστε ὑπὸ τὴν ἡγεσίαν τοιούτου Μονάρχου πάντες νὰ ἀποβλέπωμεν μετ' εὐχαριστίας ὁλοψύχου εἰς τὸ παρελθόν, μετὰ χαρᾶς δὲ καὶ πεποιθήσεως εἰς τὸ μέλλον.

Κύριος ὁ Θεὸς διαφυλάττοι τὸν μεγαλόψυχον καὶ πατρικώτατον ἡμῶν Ἄνακτα Σουλτὰν Ἀπτούλ Χαμὴτ Χὰν Αὐθέντην ἡμῶν, καὶ ἀξιώσαι Αὐτὸν ἐν εἰρήνῃ ἀπαρασαλεύτῳ καὶ ἐν εὐδαιμονίᾳ ἀμεταπτώτῳ εἰς πανηγυρισμὸν καὶ τῆς πᾶσιν ἡμῖν εὐκταιοτάτης πεντηκονταετηρίδος.

Μετὰ τὴν ἀνωτέρω προσφώνησιν οἱ μουσικοὶ χοροὶ τοῦ ναοῦ ἔψαλαν ἐμμελῶς τὸν εἰθισμένον πολυχρονισμὸν τοῦ Ἄνακτος μεθ' ὃ τὸ ἐκκλησίασμα ἐζητωκραύγησε ζωηρῶς ὑπὲρ τῆς Α. Α. Μ.

Τῇ ἑσπέρᾳ ἅπασα ἡ πρόσοψις τῶν Πατριαρχείων φωταγωγηθήσεται μεγαλοπρεπῶς, ἐξεχούσης τῆς ἔναντι τῆς πύλης τῶν Πατριαρχείων ἐγερθείσης κομψῆς ἀψῖδος, φερούσης ἄνωθεν τὴν ἐπιγρα-

φὴν «Ζήτω ἡ Α. Α. Μ. ὁ Σουλτάνος» φωταγωγουμένης δὲ δι' ἀεριόφωτος.

Ἐπὶ τῷ παναισίῳ καὶ εὐτυχεῖ γεγονότι τῆς εἰκοσιπενταετηρίδος ταύτης τῆς εἰς τὸν θρόνον ἀναρρήσεως τῆς Α. Α. Μ. τοῦ Ἄνακτος, ἡ Α. Θ. Π. παρατίθησι τῇ ἑσπέρᾳ ταύτῃ δεῖπνον εἰς πάντας τοὺς ἁγίους συνοδικούς, τοὺς παρεπιδημοῦντας μητροπολίτας καὶ τοὺς ἀντιπροσώπους τῶν ἁγίων Τόπων.

Μετὰ μεσημβρίαν ἡ Α. Θ. Π. ὁ Οἰκουμενικὸς Πατριάρχης ἐν συνοδίᾳ τῆς Α. Ε. τοῦ ἄρχοντος Μ. Λογοθέτου Σταυράκη βέη Ἀριστάρχου μετέβη εἰς τὰ ἐν Γιλδίζ ἀνάκτορα ὅπως ὑποβάλῃ τῷ σεπτῷ Ἄνακτι τὰ συγχαρητήρια τῆς Ἐκκλησίας καὶ τοῦ Γένους ἡμῶν ἐπὶ τῇ ἀγομένῃ ἑορτῇ.

—*Γέρας ἐπὶ τῇ εἰκοσιπενταετηρίδι τοῦ Ἄνακτος.* —Τὰ δύο ἐν τοῖς Πατριαρχείοις Σώματα, ἡ ἁγία καὶ ἱερὰ Σύνοδος καὶ τὸ ἔντιμον Δ. Ε. Μ. Συμβούλιον, ἐλάχιστον φόρον σεβασμοῦ βαθυτάτου καὶ εὐγνωμοσύνης ἀϊδίου τεκμήριον ἐκδηλῶσαι βουλόμενα ἐπὶ τῷ παναισίῳ καὶ εὐτυχεῖ γεγονότι τῆς ἀγομένης εἰκοσιπενταετηρίδος τῆς εἰς τὸν θρόνον τῶν Ὀσμανιδῶν ἀναρρήσεως τοῦ σεπτοῦ ἡμῶν Ἄνακτος Σουλτὰν Ἀβδοὺλ Χαμὶτ τοῦ Β'. ἀπεφάσισαν ἐν κοινῇ αὐτῶν συνεδρίᾳ ὅπως εἰς ἀνάμνησιν τοῦ γεγονότος τούτου καταθέσωσι εἰς μέρος ἀσφαλὲς χιλίας ὀθωμανικὰς λίρας καὶ διὰ τῶν τόκων τοῦ ἐτησίου τούτου χρηματικοῦ καταθέματος ἱδρύσωσι γέρας ἰδιαίτερον ὑπὸ τὸ ὄνομα **Χαμηδιὲ** ὅπερ ν' ἀπονέμηται καταλλήλως κατὰ τὴν ἐπέτειον τῆς εἰς τὸν θρόνον ἀναρρήσεως τῆς Α. Α. Μ. τοῖς κατὰ πᾶν ἔτος ἐν τῇ ὀθωμανικῇ γλώτσῃ ἀριστεύουσι τῶν μαθητῶν τῆς ἐν Χάλκῃ Ἱ. Θεολογικῆς Σχολῆς, τῆς Μ. τοῦ Γένους Σχολῆς καὶ ἄλλων ἀνωτέρων παιδευτηρίων. Συμφώνως δὲ τῇ ἀποφάσει ταύτῃ ἰδικιτέρα Ἐπιτροπὴ διορισθεῖσα ὑπὸ τῶν δύο Σωμάτων καὶ συγκειμένη ἐκ τοῦ σεβασμιωτάτου μητροπολίτου Γρεβενῶν Δωροθέου καὶ τοῦ ἐκ τῶν μελῶν Γ. Μελαχροινοῦ ἐφέντη κατήρτισεν ἴδιον σχέδιον κανονισμοῦ καθορίζοντος τὰς λεπτομερείας τοῦ ἀγωνίσματος τούτου.

Ὅθεν Ἐπιτροπὴ ἰδιαιτέρα, ἀπαρτιζομένη ἐκ τοῦ σεβασμιωτάτου ἁγίου Κορυτσᾶς Γερβασίου καὶ τοῦ ἐκ τῶν μελῶν ἀξιοτίμου Ἀντωνίου Σούρλα, μεταβᾶσα τῷ παρελθόντι Σαββάτῳ ἐν συνοδίᾳ τοῦ ἐνδοξοτάτου ἄρχοντος Καπουκεχαγιὰ Ἀντωνίου ἐφέντη Οἰκιάδου εἰς τὰ ἐν Γιλδίζ ἀνάκτορα ἐνεχείρισε τῇ Α. Ε. τῷ ἀρχιγραμματεῖ αὐτῶν Ταχσὶν βέῃ τὸ σχετικὸν ἔγγραφον, δι' οὗ, ἀνακοινουμένης τῆς ληφθείσης ἀποφάσεως, ἐξητεῖτο ἡ ὑψηλὴ εὐμένεια καὶ ἐπίνευσις τῆς Α. Α. Μ. τοῦ φιλολάου Ἄνακτος ὅπως τὸ ἱδρυόμενον γέρας ἀποκληθῇ διὰ τοῦ σεπτοῦ Αὐτοῦ ὀνόματος **Χαμήτειον.**

Ἡ Α. Α. Μ. ὁ σεπτὸς Ἄναξ λαβὼν γνῶσιν τοῦ περιεχομένου τοῦ ἀνωτέρω ἐγγράφου ηὐδόκησε νὰ διαμηνύσῃ προχθὲς εἰς τὰ Πατριαρχεῖα διὰ τῆς Α. Ε. τοῦ ἄρχοντος Μ. Λογοθέτου Σταυράκη Ἀριστάρχου βέη ὅτι οὐ μόνον εὐμενῶς εὐδοκεῖ ἵνα παράσχῃ τὴν ὑψηλὴν Αὐτοῦ συγκατάθεσιν, ἀλλ' ὅτι εἰς τὸ ἀνωτέρω χρηματικὸν κατάθεμα διατάσσει ἵνα προστεθῇ καὶ ἰδιαίτερον ποσὸν ἐκ τοῦ αὐτοκρατορικοῦ του ταμείου πρὸς ἀνυσιμωτέραν ἐξυπηρέτησιν τοῦ σκοποῦ τοῦ ἱδρυθέντος **Χαμητείου γέρατος.**

Κατόπιν δὲ διεβιβάσθη ὁ ἑπόμενος τεσκερές:

Ὑπουργεῖον τῆς Δικαιοσύνης καὶ τῶν Θρησκευμάτων

Πρὸς τὴν Α. Παναγιότητα
τὸν Πατριάρχην τῶν Ρωμαίων.

Ἡ Ἀρχιγραμματεία τῶν Ἀνακτόρων διεβίβασεν ὅτι, *ἀποφασισθέντος ὑπὸ τῆς Ρωμαϊκῆς κοινότητος νὰ χορηγῆται εἰς τοὺς ἐν τῇ σπουδῇ τῆς ὀθωμανικῆς γλώσσης ἀριστεύοντας τελειοφοίτους τῶν ἐν Κωνσταντινουπόλει ἀνωτέρων σχολείων τῶν ὀρθοδόξων (ρουμ) ὁ ἐτήσιος τόκος χιλίων ὀθωμανικῶν λιρῶν, συλλεγεισῶν ὑπὸ τῆς κοινότητος ταύτης, ηὐδόκησεν ἡ Α. Α. Μεγαλειότης νὰ ἐπιτρέψῃ, ἐπὶ τῇ αἰτήσει τῆς Ὑμετέρας Παναγιότητος, ὅπως ἡ διανομὴ τῶν βραβείων γίνηται κατ' ἔτος κατὰ τὴν εὐτυχῆ ἡμέραν τῆς Αὐτοκρατορικῆς ἀναρρήσεως, τὰ δὲ βραβεῖα ὀνομασθῶσι βραβεῖα Χαμιδιέ, καὶ ὅτι καὶ ἡ Α. Α. Μεγαλειότης ἐδωρήσατο ἑκατὸν λίρας.*

Ἐπειδὴ δὲ τὸ ποσὸν τοῦτο ἀπεστάλη παραδοθὲν τῷ Καποῦ Κεχαγιὰ τῶν Πατριαρχείων Ἐνδοξοτάτῳ Ἀντωνάκῃ ἐφένδῃ, προάγομαι νὰ φέρω τὰ ἀνωτέρω εἰς γνῶσιν τῆς Ὑμετέρας Παναγιότητος.

Τῇ 4 Δζεμαζὴ—ουλ—οὐλιὰ 1318
17 Αὐγούστου 1316
1900

Ὁ ὑπουργὸς
ΑΒΔΟΥΡΡΑΧΜΑΝ

—*Ἡ Α. Θ. Παναγιότης.*—Τῇ ἑσπέρᾳ τῆς Τετάρτης κατῆλθεν ἐκ Χάλκης ἡ Α. Θ. Παναγιότης, ἧς ἡ κατάστασις τῆς ὑγείας ἐπαισθητῶς ἐβελτιώθη. Τῇ ἐπαύριον ἡ Α. Θ. Π. προήδρευσε τῆς τακτικῆς συνοδικῆς συνεδρίας.

—*Δ. Ε. Μ. Συμβούλιον.*—Τοῦ τακτικοῦ προέδρου τοῦ Δ. Ε. Μ. Συμβουλίου σεβασμιωτάτου μητροπολίτου Δέρκων Καλλινίκου ἀπόντος κατὰ τὴν συνεδρίαν τῆς Τετάρτης ἕνεκα τῆς πανηγύρεως τῆς ἐν τῇ ἐπαρχίᾳ αὐτοῦ κώμης Πύργου, προήδρευσε τῆς συνεδρίας ταύτης ὁ ἐκ τῶν κληρικῶν μελῶν τοῦ Συμβουλίου σεβασμ. μητροπολίτης Μαρωνείας Ἰωακείμ.

—*Μητροπολίτης Κιέβου.*—Εἰς πλήρωσιν τῆς χηρευούσης θέσεως Μητροπολίτου Κιέβου δι' Αὐτοκρατορικοῦ Οὐκαζίου διωρίσθη τῇ 13ῃ τοῦ τρέχοντος μηνὸς ὁ ἀρχιεπίσκοπος Νοβογορόδου καὶ Σταρορρούσης Θεόγνωστος.

—*Πατριαρχικαὶ προσρήσεις.*—Τῇ παρελθούσῃ Κυριακῇ ὁ πανοσιολογιώτατος Μ. Πρωτοσύγκελλος Χρυσόστομος μεταβὰς εἰς Θεραπείαν ἐντολῇ τῆς Α. Θ. Παναγιότητος διηρμήνευσε τὰς πατριαρχικὰς εὐχὰς καὶ εὐλογίας τῇ εὐγενεστάτῃ χήρᾳ Ἑλένῃ Γ. Ζαρίφῃ ἐπὶ τῇ αἰσίᾳ αὐτῆς ἐκ τῆς ἀλλοδαπῆς εἰς τὴν ἡμετέραν πόλιν ἐπανόδῳ.

—*Μητροπολῖται Σωζοαγαθουπόλεως, Σισανίου καὶ Νευροκοπίου.*—Ἐν τῇ χθεσινῇ συνοδικῇ συνεδρίᾳ ἀνεγνώσθησαν γράμματα τῶν πανιερωτάτων μητροπολιτῶν Σωζοαγαθουπόλεως Κωνσταντίνου, Σισανίου Σεραφείμ καὶ Νευροκοπίου Νικοδήμου, δι' ὧν ἠγγέλθη τῇ Ἐκκλησίᾳ ἡ αἰσία ἄφιξις αὐτῶν εἰς τὰς ἰδίας ἐπαρχίας καὶ ἡ γενομένη αὐτοῖς ἐγκάρδιος ὑποδοχὴ ἐκ μέρους τῶν ποιμνίων αὐτῶν.

—*Ἄφιξις.*—Προχθὲς ἀφίκετο εἰς βασιλεύουσαν ὁ πανιερώτατος μητροπολίτης Μελενίκου Λεόντιος.

—*Προχείρισις ἀρχιμανδρίτου.*—Ἡ Α. Θ. Π. προεχείρισεν εἰς ἀρχιμανδρίτην τοῦ Οἰκουμενικοῦ Θρόνου τὸν ἄρτι διορισθέντα προϊστάμενον τῆς ἐν Σεβαστουπόλει ἑλληνικῆς Κοινότητος Ἀμβρόσιον Πλειανθίδην.

ΕΚΚΛΗΣΙΑ ΑΛΕΞΑΝΔΡΕΙΑΣ

Η ΑΝΑΓΝΩΡΙΣΙΣ ΤΗΣ ΕΚΛΟΓΗΣ ΤΟΥ ΠΑΤΡΙΑΡΧΟΥ ΦΩΤΙΟΥ

Ἐν ταῖς ἐφημερίσι της Ἀλεξανδρείας ἐδημοσιεύθη ἡ ἑπομένη ἐπίσημος κοινοποίησις περὶ τῆς κυρώσεως τῆς ἐκλογῆς τοῦ μακαριωτάτου Πατριάρχου Ἀλεξανδρείας Φωτίου:

Χθὲς πρὸς ἑσπέρας ἡ Α. Ἐξοχότης ὁ ἐπὶ τῶν ἐξωτερικῶν ὑπουργὸς τῆς Αἰγύπτου Βοῦτρος πασᾶς Γκάλη εἰδοποίησε τὴν Α. Πανοσιολογιότητα τὸν Τοποτηρητὴν τοῦ Ἀλεξανδρινοῦ θρόνου Μ. Πρωτοσύγκελλον κ. Μελέτιον, ὅτι ἐλήφθη ἐπίσημος τηλεγραφικὴ εἴδησις ἐκ Κωνσταντινουπόλεως, δι' ἧς ἀναγγέλλεται τῇ σεβαστῇ αἰγυπτιακῇ κυβερνήσει ἡ ὑπὸ τῆς Α. Α. Μ. τοῦ Σουλτάνου ἐπικύρωσις τῆς ἐκλογῆς τοῦ πατριάρχου Ἀλεξανδρείας κ. Φωτίου.

Ἐν Ἀλεξανδρείᾳ, τῇ 5 Αὐγούστου 1900.

(Ἐκ τοῦ Πατριαρχικοῦ Γραφείου).

Τῇ ἐπαύριον δὲ ἡ ἑπομένη ἐγκύκλιος ὑπ' ἀριθμ. Πρωτοκ. 95.

Πατριαρχεῖον τῶν ὀρθοδόξων ἐν Ἀλεξανδρείᾳ.

Πανιερώτατοι Μητροπολῖται, πανοσιώτατοι Ἀρχιμανδρῖται, εὐλαβέστατοι ἱερεῖς καὶ διάκονοι τοῦ Ἁγιωτάτου Ἀποστολικοῦ καὶ Πατριαρχικοῦ Θρόνου Ἀλεξανδρείας.

Περιχαρῶς ἀναγγέλλομεν πᾶσιν Ὑμῖν, ὅτι ἡ Α. Α. Μ. ὁ φιλόλαος Ἄναξ Σουλτὰν Ἀβδοὺλ Χαμὶτ Χὰν ἐπεκύρωσε τὴν ἐν τῷ πανσέπτῳ πατριαρχικῷ ναῷ τοῦ ἁγίου Σάββα γενομένην κατὰ τὴν 10ην Ἰανουαρίου ἐ. ἔ. ἐκλογήν, καθ' ἣν, εἰς διαδοχὴν τοῦ ἀειμνήστου Πατριάρχου Ἀλεξανδρείας **Κυροῦ Σωφρονίου,** ἀνεδείχθη κανονικὸς ἡμῶν Πατριάρχης ὁ **Σεβασμιώτατος Μητροπολίτης Ναζαρὲτ κ. Φώτιος.**

Τὸ εὐφρόσυνον τοῦτο γεγονός, κοινοποιηθὲν ἡμῖν ἐπισήμως διὰ τῆς σεβαστῆς αἰγυπτιακῆς κυβερνήσεως, ἀνακοινούμεθα πᾶσιν Ὑμῖν, ἵνα ἀπὸ τῆς σήμερον μνημονεύητε ἐν πάσαις ταῖς ἱεροπραξίαις τοῦ ὀνόματος τῆς Α. Θ. Μακαριότητος τοῦ Πάπα καὶ Πατριάρχου Ἀλεξανδρείας κ. **Φωτίου,** τοῦ πανσεβάστου Πατρὸς ἡμῶν καὶ Δεσπότου. Εἴητε δὲ ἐν Κυρίῳ ὑγιαίνοντες.

Ἐν τοῖς Πατριαρχείοις, τῇ 5 Αὐγούστου 1900.

Ὁ Τοποτηρητὴς τοῦ Ἀλεξανδρ. Θρόνου.

(ὑπογρ.) **Μ. Πρωτοσύγκελλος ΜΕΛΕΤΙΟΣ**

ΕΠΙ ΤΗ

ΕΙΚΟΣΙΠΕΝΤΑΕΤΗΡΙΔΙ ΤΟΥ ΑΝΑΚΤΟΣ ΣΟΥΛΤΑΝ ΑΜΠΟΥΛ ΧΑΜΙΤ ΤΟΥ Β'.

Μακάριοι καὶ εὐδαίμονες οἱ λαοὶ ἐκεῖνοι, οἵτινες κατὰ τὰς διαφόρους περιόδους τῆς σταδιοδρομίας αὐτῶν ἀξιοῦνται ἀρχόντων καὶ ἡγητόρων πεπνυμένων καὶ φιλολάων. Ἄρχοντες φιλόλαοι καὶ φιλόνομοι ἀείποτε ἐγένοντο οἱ πρόμαχοι τῆς εὐημερίας καὶ τῆς ἐπὶ τὰ πρόσω ἀναπτύξεως καὶ προαγωγῆς αὐτῶν· ἀείποτε μετὰ πατρικῆς φιλοστοργίας καὶ ἀγαστῆς ἀφοσιώσεως μοχθήσαν-

τες καὶ ὑπὲρ τῆς εὐημερίας αὐτῶν πονήσαντες ἀπέβησαν τὰ ἰδανικὰ ἐνδάλματα τῆς ἀγάπης καὶ ἀφοσιώσεως τῶν λαῶν, ὧν τὴν διακυβέρνησιν ἐνεπιστεύσατο αὐτοῖς ὁ Βασιλεὺς τῶν βασιλευόντων.

Ἐὰν ἐν θαλάσσῃ πλέοντες εὐγνωμονῶμεν μετὰ τρικυμίαν τῷ κυβερνήτῃ τοῦ πλοίου κατορθώσαντι διὰ τῆς δεξιότητος αὐτοῦ νὰ σώσῃ ἡμᾶς ἐκ τοῦ ἀπειλήσαντος κινδύνου, πολλῷ μᾶλλον ὀφείλομεν εὐγνωμοσύνην ἀΐδιον τῷ ἡγήτορι καὶ κυβερνήτῃ τῶν τυχῶν τοῦ ἐπιγείου ἡμῶν βίου. Συμπεπλήρωται ἤδη τέταρτον αἰῶνος, καθ' ὃ σεπτὸς καὶ βαθύφρων Ἄναξ, ἀνάσσων λαῶν πολυπληθῶν ἐν τῇ ἀχανεῖ αὐτοκρατορίᾳ, διέπει καὶ στιβαρῶς διακυβερνᾷ τὰς τύχας αὐτῶν βαθείας ἄλοκας διὰ ἀγαθῆς φρενὸς καὶ κεδνῶν βουλευμάτων ἀγρύπνως αὐτοῖς διαχαράσσων καὶ μόνον μέλημα ἴδιον τὴν εὐνομίαν καὶ τὴν ὑπὸ τὴν αἰγῖδα αὐτοῦ ἀδελφικὴν συμβίωσιν ποιούμενος. Εἴκοσι καὶ πέντε εὐκλεοῦς, λιπαρᾶς βασιλείας ἐνιαυτοὶ ἐγγράφονται ἐν τῇ ἱστορίᾳ· εἴκοσι καὶ πέντε ἔτη βασιλείας ἔμφρονος, φιλανθρώπου, πατρικῆς, ἐννόμου, περιφανοῦς καὶ πανευκλεοῦς πανηγυρίζουσιν ἐν ἀγαλλιάσει καὶ εὐφροσύνῃ πάντες οἱ λαοὶ τῆς ἀχανοῦς ὀθωμανικῆς αὐτοκρατορίας.

Ὁποίων, κατὰ τὴν λήγουσαν ταύτην χρονικὴν περίοδον, ἀγαθῶν καὶ πόσου βαθμοῦ παιδευτικῆς προόδου, ἐμπορικῆς καὶ βιομηχανικῆς ἐπιδόσεως καὶ ὁποίων ἄλλων μεγαλουργῶν βελτιώσεών εἰσιν ἠξιωμένοι οἱ λαοί, οἱ ὑπὸ τὸ σκῆπτρον τοῦ τὴν εἰκοσιπενταετηρίδα ταύτην τῆς ἐκλάμπρου βασιλείας ἄγοντος μεγαλόφρονος Ἄνακτος ἡμῶν **Σουλτὰν Ἀπτοὺλ Χαμὶτ τοῦ Β'.,** τούτων ἁπάντων ἀδυνατοῦμεν ἡμεῖς χρονογραφοῦντες νὰ παράσχωμεν ἔστω καὶ τὴν μᾶλλον ἀμυδρὰν εἰκόνα· τοῦτο ἔργον ἴδιον τῆς ἱστορίας ἐστίν.

Οἷα καὶ ὁπόσα κατὰ τὸ διαρρεῦσαν τοῦτο χρονικὸν διάστημα τῆς βασιλείας τοῦ λαοφιλοῦς ἡμῶν ἄνακτος ἀνεβλάστησαν ἡμῖν τοῖς ὑπηκόοις αὐτοῦ ἀγαθά, τούτων δι' ἰδιαιτέρων σελίδων ἀγλαῶν φαεινὴν ἀφήγησιν ποιήσεται ἡ ἱστορία, διότι ὄντως ὁ ἄρχων ἡμῶν ἀνεφάνη οὐ μόνον ἐπιστήμων καὶ δυνατὸς περὶ τὸ καλῶς ἄρχειν, ἀλλὰ καὶ μέγας φιλάνθρωπος, ὡς εἰς ἀληθινὸν ἐμπρέπει ἄρχοντα, συγκεντρώσας ἐν ἑαυτῷ ἅπασαν τὴν ὑπὸ τοῦ Ἀρχύτα παρεχομένην εἰκόνα τοῦ ἀληθινοῦ ἄρχοντος λέγοντος «**δεῖ δὲ τὸν ἀληθινὸν ἄρχοντα μὴ μόνον ἐπιστάμονά τε καὶ δυνατὸν ἦμεν περὶ τὸ καλῶς ἄρχειν, ἀλλὰ καὶ φιλανθρώπως· ἄτοπον γὰρ ἦμεν ποιμένα μισοπρόβατον καὶ τοιοῦτον οἷον καὶ δυσμενῶς ἔχειν τοῖς αὐτοῦ θρεμμάτεσι. Δεῖ δ' αὐτὸν καὶ νόμιμον ἦμεν· οὕτω γὰρ ἐσεῖται τὴν τῶ ἄρχοντος ἐπίστασιν ἔχων· διὰ μὲν γὰρ τᾶς ἐπιστήμας κρίνειν ὀρθῶς δυνασεῖται, διὰ δὲ τᾶς δυνάμιος κολάζειν, διὰ δὲ τᾶς χρηστότατος τὸ εὐεργετεῖν, διὰ δὲ τῶν νόμων τὸ ποτὶ τὸν λόγον πάντα ταῦτα ποιεῖν.** Ἀκλινῶς ἀείποτε τὴν τῆς δίκης τρυτάνην κατὰ τὸν χρόνον τοῦτον κατέχων καὶ ἴσως τὴν ἀρτάνην, κατὰ τὸν Θεοδώρητον, ἀνέλκων παντοδαπῶν ἀγαθῶν ἡμῖν τοῖς ἀρχομένοις πρόξενος ἐγένετο, τὰς ποικίλας δὲ τρίβους τῆς προόδου καὶ προαγωγῆς ἡμῶν εὐθείας ἡμῖν πᾶσιν ἐποιήσατο καὶ ἀνεμποδίστους, εὐμενείας καὶ εὐνοίας πατρικῆς τεκμήρια ἁπτὰ ἐσαεὶ ἐπιδαψιλευόμενος καὶ δι' εὐνόμου πολιτεύματος πολλὰς τὰς χάριτας ἡμῖν παρεχόμενος.

Τοιαύτην δὲ καὶ τηλικαύτην τὰ εὐεργετήματα καὶ τὰ ὠφελήματα ἔχοντες τὴν εἰκοσιπενταετῆ βασιλείαν τοῦ σεπτοῦ ἡμῶν μονάρχου οἱ ὑπὸ τὴν ἀμφιλαφῆ αὐτοῦ αἰγῖδα διαβιοῦντες ποικιλώνυμοι λαοὶ δικαίως πάνυ γεραίρουσι τὴν ἑορτὴν καὶ ποικιλοτρόπως τὰ τῆς ἀϊδίου αὐτῶν εὐγνωμοσύνης αἰσθήματα, ἅμα δὲ καὶ ἐκφαντορικώτερον, ἤδη ἐκδηλοῦσι, καὶ αἴνους πρὸς τὸν Ὕψιστον ὑπὲρ τῆς μακροημερεύσεως Αὐτοῦ ἐκπέμπουσι. Δικαίως οἱ πάντες, πᾶσα πόλις καὶ κώμη, ἀνθαμιλλῶνται νῦν περὶ τῶν αἰσθημάτων καὶ τὴν κατὰ τὸν μᾶλλον περιφανέστερον τρόπον καταβολὴν πρὸ τῶν ποδῶν τοῦ περιλάμπρου Θρόνου, ἐφ' οὗ ὁ ἔμφρων ἡγήτωρ αὐτῶν κάθηται, φόρου εὐγνωμοσύνης ἀϊδίου καὶ ἀφοσιώσεως υἱϊκῆς. Δικαίως προσάγουσι τῷ ἄρχοντι αὐτῶν ὡς πολύτιμον τῆς ἁλουργίδος Αὐτοῦ διάκοσμον, τὴν εὐπείθειαν καὶ ἀφοσίωσιν, καὶ ταύτας πρὸ τῶν ποδῶν τοῦ θρόνου θέμενοι, αἴρουσι χεῖρας ἱκέτιδας ὑπὲρ τῆς ἐπὶ τοῦ ἐνδόξου Θρόνου ἐπὶ μήκιστον τηρήσεως Αὐτοῦ. Οἱ λαοί, οἱ ὑπὸ τὴν πεπνυμένην Αὐτοῦ ἡγεσίαν τελοῦντες, εὖ εἰδότες τὸ τῶν Παροιμιῶν «**βασιλεὺς δίκαιος ἀνίστησι χώραν**» μείζονας τῶν ἤδη προσγεγενημένων αὐτοῖς εὐεργεσίας ἐν τῷ μέλλοντι παρὰ τοῦ συνετοῦ καὶ σοφοῦ μονάρχου αὐτῶν προσ-

δοκῶντες ἐν χαρᾷ ἀνεκλαλήτῳ καὶ εὐφροσύνῃ τῆς ψυχῆς χαιρετίζουσι σήμερον τὴν ἔναρξιν νέας εἰκοσιπενταετηρίδος καὶ μετ' ἐλπίδων χρηστῶν ἀπεκδέχονται τὴν συμπλήρωσιν τοῦ ἀρξαμένου μεγάλου προοδευτικοῦ ἔργου, τὴν παγίωσιν τῶν συντελεσθέντων ἐν παντὶ κοινωνικῷ κλάδῳ καὶ ἐν συνόλῳ τὴν ἀνάστασιν τῆς ἱστορικῆς ἡμῶν χώρας.

Πανηγυρίζοντες γηθοσύνως τὴν ἱστορικὴν ταύτην ΚΕ'. ἐπέτειον τῆς ἀναρρήσεως τοῦ τρισεβάστου Ἄνακτος ἀπεκδέχονται τὴν ἐν παντὶ εὐπραγίαν αὐτῶν, τὴν ἐκπλήρωσιν τοῦ ἐπ' αἰσίοις διακεχαραγμένου προγράμματος τῆς παιδευτικῆς, πολιτικῆς καὶ κοινωνικῆς προκοπῆς καὶ ἐπιδόσεως, διότι ἐκ τοῦ παρελθόντος ἐπείσθησαν, ὅτι ὁ κυβερνήτης αὐτῶν τῶν ἀρίστων ἀείποτε ἥψατο βουλευμάτων καὶ τῆς εὐημερίας τῶν κυβερνωμένων αἰὲν ἐπεμελήθη. Ἐὰν ὁ σοφὸς Πιττακὸς ἀνακράζῃ, προκειμένου περὶ ἀρχῆς, «**ἀρχὴ τὸν ἄνδρα δείκνυσι**», ἤδη τὸ εἰκοσιπενταέτες διάστημα τῆς εὐκλεοῦς βασιλείας ἔδειξεν ἡμῖν πᾶσιν **ἐκ τῆς ἀρχῆς τὸν ἄνδρα** καὶ θαρροῦντες πάντες δικαίως πάνυ ἀναμένομεν παρὰ τοῦ **ἀνδρὸς** πάντα τὰ ἀνωτέρω μνημονευθέντα ἀγαθά. Ἤδη τὸ ἀγλαὸν δένδρον ἐκ τῶν ἀγλαοτέρων αὐτοῦ καρπῶν ἐγνώσθη ἡμῖν καὶ ὑπὸ τὴν ἀμφιλαφῆ αὐτοῦ σκιὰν γευσόμεθα τῶν καρπῶν τῆς εὐβούλου, ἔμφρονος, πατρικῆς καὶ φιλοστόργου βασιλείας.

Ἡ «Ἐκκλησιαστικὴ Ἀλήθεια» ἡ μετὰ πενταετίαν ἀπὸ τῆς εἰς τὸν εὐκλεᾶ τῶν Ὀσμανιδῶν Θρόνον ἀναρρήσεως τῆς Α. Α. Μ. τοῦ Γαληνοτάτου Ἄνακτος Σουλτὰν Ἀβδοὺλ Χαμὶτ τοῦ Β'. ἐμφανισθεῖσα καὶ ἡ ἐπὶ εἰκοσαετίαν ἤδη ὑπὸ τὴν κραταιὰν αἰγῖδα τοῦ σοφῶς ἀνάσσοντος τὸ ἔργον αὐτῆς ἐπιτελοῦσα, ὑποβάλλει ἐκ καθήκοντος τῷ σεπτῷ ἡγεμόνι πρὸ τῶν ποδῶν τοῦ αἰγλήεντος Θρόνου τὸν ὀφειλόμενον τῆς ἀϊδίου αὐτῆς εὐγνωμοσύνης φόρον ἐπὶ τῷ παναισίῳ καὶ εὐτυχεῖ γεγονότι τῆς εἰκοσιπενταετηρίδος ἀναφωνοῦσα μετὰ τῶν ἄλλων «**Ζῴη ἐπὶ μήκιστον ὁ μεγάθυμος Ἄναξ Σουλτὰν Ἀβδοὺλ Χαμὶτ Χὰν ὁ Β'**.

Ἰάκωβος Βασιάδης

ΟΙ ΠΑΛΑΙΟΚΑΘΟΛΙΚΟΙ ΚΑΙ Ο ΠΑΠΙΣΜΟΣ.

Λαμπρὸν καὶ εὐγενῆ ἀγῶνα ἀπὸ πολλοῦ χρόνου διεξάγουσιν ἐν αὐτῇ τῇ καρδίᾳ τοῦ παπισμοῦ οἱ Παλαιοκαθολικοί. Ὅ,τι ἔξοχον ἔν τε τῇ ἐπιστήμῃ καὶ τοῖς γράμμασιν ἐκέκτηντο ὁ Παπισμός, τοῦτο ἀποσκιρτῆσαν ἐκ τῶν κόλπων αὐτοῦ μετὰ τὴν διαβόητον ἐκείνην ψευδοσύνοδον τοῦ Βατικανοῦ, τὴν θεοποιήσασαν τὸν πάπαν, ἀπετέλεσεν, ὡς γνωστόν, ἐν Γερμανίᾳ, Ἑλβετίᾳ, Ὁλλανδίᾳ καὶ Ἀμερικῇ τὴν μερίδα τῶν Παλαιοκαθολικῶν. Οἱ πεφωτισμένης διανοίας ἄνδρες οὗτοι μετὰ σοβαρᾶς ἐπιστημονικὰς μελέτας κατεῖδον, ὅτι ὁ παπισμὸς καταφθείρας πᾶσαν εὐαγγελικὴν διδασκαλίαν ἀκρατήτως πλέον ἐφέρετο εἰς τὴν ἄβυσσον τῶν καινοτομιῶν, δι' ὧν ἐπὶ μᾶλλον ηὐρύνετο τὸ χάσμα τὸ χωρίσαν, ὡς μὴ ὤφελε, τὰς δύο Ἐκκλησίας τῆς Ἀνατολῆς καὶ τῆς Δύσεως. Κατεῖδον προσέτι, ὅτι μόνη ἡ Ἀνατολικὴ Ἐκκλησία διεφύλαξε πιστῶς τὰ ἀρχαῖα δόγματα τὰ ὑπὸ τῶν ἑπτὰ οἰκουμενικῶν συνόδων διατυπωθέντα καὶ καθορισθέντα. Κατεῖδον τέλος ὅτι παρὰ μόνῃ τῇ Ἀνατολικῇ Ἐκκλησίᾳ διασῴζονται ἄθικτοι αἱ ἀρχαῖαι ἀποστολικαὶ παραδόσεις καὶ ἐν γένει τὸ ἀρχαῖον πολίτευμα τὸ καὶ νῦν διέπον θαυμασίως τὰς κατὰ τόπους διαφόρους ἐκκλησίας τῆς Ἀνατολῆς. Ἡ προσοχὴ λοιπὸν τῶν εὐσεβῶν καὶ πεφωτισμένων τούτων ἀνδρῶν ἐστράφη πρὸς τὴν Ἀνατολικὴν Ἐκκλησίαν, μεθ' ἧς συνῆψαν σχέσεις φιλικωτάτας. Τὰ ὀνόματα τοῦ Dœllinger, τοῦ Friedrich, τοῦ Reinkens, τοῦ Herzog, τοῦ Michaud, τοῦ Lange, τοῦ Lauchert, τοῦ Kunz, ἵνα περιορισθῶμεν εἰς αὐτούς, κατέστησαν ἀπὸ πολλοῦ γνωστὰ τοῖς Ἀνατολικοῖς. Καὶ ἤδη οἱ Παλαιοκαθολικοὶ ἀπὸ τῆς συστάσεως τῆς Ἐκκλησίας αὐτῶν πρός ἕνα καὶ μόνον τείνουσι σκοπόν: εἰς τὴν μεθ' ἡμῶν ἕνωσιν. Ἀλλὰ δὲν περιορίζονται οἱ Παλαιοκαθολικοὶ εἰς λόγους, προβαίνουσι καὶ εἰς ἔργα, τὰ ὁποῖα τιμῶσι τὸν εὐγενῆ ζῆλον, ὑφ' οὗ διαπνέονται. Ἔργα αὐτῶν εἶναι αἱ σύνοδοι τῆς Βόννης, τῆς Ροττερδάμης, τῆς Λυκέρνης καὶ τελευταῖον τῆς Βιέννης, ἐν αἷς παρευρεθέντων καὶ θεολόγων τῆς ἡμετέρας Ἐκκλησίας πολλὰ θεολογικὰ ζητήματα ἐν κοινῇ συμπνοίᾳ συνεζητήθησαν, διελευκάνθησαν καὶ διετυπώθησαν. Ἔργα αὐτῶν εἶναι διάφορα περιοδικά, ἐν οἷς διαπρέπει ἡ Revue internationale de théologie ἡ διευθυνομένη ὑπὸ τοῦ ἀκαμάτου καὶ σοφοῦ καθηγητοῦ τῆς φιλοσοφίας καὶ τῆς δογματικῆς κ. Eug. Michaud, ἐν ᾗ θεολόγοι πασῶν

τῶν Ἐκκλησιῶν, πλὴν ἐννοεῖται τῆς παπικῆς, παρ' ἧ ἡ Revue ἐτέθη ἐν τῷ περιβοήτῳ index librorum prohibitorum et expurgantorum, γράφουσι διαφόρους πραγματείας τεινούσας πρὸς τὸν μέγαν καὶ εὐγενῆ σκοπὸν τῆς ἑνώσεως. Τὸ λαμπρὸν τοῦτο ὑπὸ πᾶσαν ἔποψιν περιοδικὸν πᾶς θεολόγος γνώστης εἴτε τῆς γερμανικῆς εἴτε τῆς ἀγγλικῆς εἴτε τῆς γαλλικῆς ὀφείλει, κατ' ἐμὴν ἰδέαν, νὰ μελετᾷ καὶ ἐντρυφᾷ ἐν αὐτῷ· διότι εἶναι ὄντως ἐντρύφημα πᾶν ὅ,τι περιέχει τὸ περιοδικὸν τοῦτο. Ἰδίᾳ δὲ οἱ κληρικοὶ ἡμῶν οἱ ἀνωτέρας παιδεύσεως εὐμοιρήσαντες δέον νὰ λαμβάνωσι τὸ περιοδικὸν τοῦτο, ἐν ᾧ τόσα ἐγράφησαν καὶ γράφονται ὑπὲρ τῆς ποθητῆς τῶν δύο ἐκκλησιῶν ἑνώσεως.

Οἱ ἀγῶνες οὗτοι τῶν Παλαιοκαθολικῶν ἐκίνησαν ἀμέριστον τὸ ἐνδιαφέρον τῶν Ἀνατολικῶν, οἵτινες διά τε γραμμάτων καὶ διὰ διαφόρων ἄλλων μέσων ἐνίσχυσαν τὸν εὐγενῆ τῶν Παλαιοκαθολικῶν σκοπόν. Ἰδίᾳ δὲ μεγάλη συμπάθεια ἐξεδηλώθη ὑπὲρ αὐτῶν ἐν τῇ ὁμοδόξῳ κραταιᾷ Ρωσίᾳ, ἧς οἱ θεολόγοι, κληρικοί τε καὶ λαϊκοί, ἐκθύμως καὶ μετὰ ἔμφρονος ζήλου ὑπεστήριξαν καὶ ὑποστηρίζουσι τὸν ἀγῶνα τῶν Παλαιοκαθολικῶν. Ἀλλὰ καὶ παρ' ἡμῖν οἱ ἀγῶνες τῶν ζηλωτῶν καὶ πεφωτισμένων τούτων ἀνδρῶν κατὰ τοῦ Παπισμοῦ ἐκίνησαν ἀμέριστον τὴν συμπάθειαν, ἣν δὲν ἴσχυσαν νὰ μειώσωσι θεολόγων τινῶν τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος παρατηρήσεις ἐπιπολαίως ἐξενεχθεῖσαι, καὶ δὴ κατ' αὐτὴν τὴν ἔναρξιν τῆς ἐμφανίσεως τοῦ εὐγενοῦς ἀγῶνος, ὃν ὡς ἐκ τῆς θέσεως αὐτῶν ἐπεβάλλετο ἵνα εὐφροσύνως χαιρετίσαντες ὑποστηρίξωσι μετὰ τοῦ προσήκοντος σθένους.

Θεοδ. Κ. Κουντουρᾶς
καθηγητὴς τῶν ἱερῶν ἐν τοῖς Ἀρχιγενείοις Ἐκπαιδευτηρίοις.

† Ο ΡΟΔΟΥ ΙΕΡΟΘΕΟΣ

Λίαν θλιβερὸν ἄγγελμα διεβιβάσε τηλεγραφικῶς τῇ Α. Θ. Π. τῷ Οἰκουμενικῷ Πατριάρχῃ τῇ παρελθούσῃ Τρίτῃ ἡ Δημογεροντία Ρόδου. Ὁ μητροπολίτης Ρόδου **Ἱερόθεος** μετὰ βραχεῖαν νόσον μετέστη εἰς τὰς οὐρανίους μονὰς ἀπορφανίσας τὸ ἀγαπῶν αὐτὸν ποίμνιον.

Ὁ ἀοίδιμος μητροπολίτης Ρόδου ἦν εἷς τῶν διακριτῶν ἀρχιερέων τοῦ Οἰκουμενικοῦ Θρόνου διακρινόμενος διὰ τὸν εὐθὺν αὐτοῦ χαρακτῆρα καὶ ἄλλας ποιμαντορικὰς αὐτοῦ ἀρετάς. Κατήγετο ἐκ Νισύρου τῆς αὐτῆς νήσου, ἔνθα καὶ διήκουσε τὰ ἐγκύκλια μαθήματα αὐτοῦ. Μετέπειτα εἰσαχθεὶς εἰς τὴν ἐν Χάλκῃ Ἱ. Θεολογικὴν Σχολὴν ἐπεράτωσε πᾶσαν τὴν σειρὰν τῶν θεολογικῶν μαθημάτων καὶ ἀποφοιτήσας προσελήφθη εἰς τὴν ὑπηρεσίαν τοῦ κοινοῦ τοῦ Πανα γίου Τάφου γρηματίσας ἀρχιγραμματεὺς καὶ διευθυντὴς ἐπί τινα ἔτη τῆς ἐν Ἱεροσολύμοις Θεολογικῆς Σχολῆς τοῦ Σταυροῦ. Πατριαρχεύοντος δὲ Διονυσίου τοῦ Ε'. ὑπηρέτησεν ἐπὶ μικρὸν ὡς Μέγας Πρωτοσύγκελλος καὶ εἶτα προαχθεὶς εἰς τὸ ἀρχιερατικὸν ἀξίωμα ἐξελέγη μητροπολίτης Βιζύης ἐπὶ δεκαετίαν θεοφιλῶς ποιμάνας τὴν ἐπαρχίαν, ἐφ' ᾧ καὶ ἠγαπᾶτο ὑπὸ τοῦ ποιμνίου αὐτοῦ. Κατὰ Φεβρουάριον τοῦ ἐνεστῶτος ἔτους προήχθη ὑπὸ τῆς Ἐκκλησίας εἰς τὴν ἐπαρχίαν Ρόδου, ἔνθα μεταβάς, μετὰ τῆς συνήθους αὐτῷ ἀφοσιώσεως καὶ στοργῆς ἐπελάβετο τῶν καθηκόντων τῆς ποιμαντορίας αὐτοῦ· πλὴν θάνατος ἀμείλικτος ἐπελθὼν ἀνήρπασεν αὐτὸν ἐκ μέσου τοῦ ἀγαπῶντος αὐτὸν ποιμνίου.

Ἡ Α. Θ. Παναγιότης ἐξέφρασε τὴν λύπην τῆς Ἐκκλησίας πρὸς τὴν Δημογεροντίαν Ρόδου ἐπὶ τῷ προώρῳ θανάτῳ τοῦ μεταστάντος μητροπολίτου Ἱεροθέου, ὃς μετὰ χρηστοῦ τοῦ συνειδότος καὶ αὐταπαρνησίας ζηλωτῆς εἰργάσθη ἐν τῷ ἀμπελῶνι τοῦ Κυρίου.

Αἰωνία ἡ μνήμη αὐτοῦ.

ΘΕΟΛΟΓΙΚΗ ΣΧΟΛΗ ΧΑΛΚΗΣ

Φέρεται εἰς γνῶσιν τῶν τε ἁγίων ἀρχιερέων τοῦ Οἰκουμενικοῦ Θρόνου καὶ τῶν λοιπῶν ἐνδιαφερομένων ὅτι αἱ ἐγγραφαὶ τῶν διὰ τὸ ἀρξόμενον νέον σχολικὸν ἔτος 1900—1901 προσληφθησομένων ἐν τῇ κατὰ Χάλκην Θεολογικῇ Σχολῇ νέων μαθητῶν ἄρχονται ἀπὸ τῆς 21 τρέχοντος μηνός, ὑποχρεουμένων τῶν ὑπὸ τοῦ Καθηγητικοῦ Συλλόγου καὶ τοῦ ἰατροῦ τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς ἐγκριθησομένων νὰ ὦσιν ἐφωδιασμένοι πρὸς τῇ ἐγγυήσει τοῦ ἀρχιερέως καὶ διὰ τῶν ὑπὸ τοῦ Κανονισμοῦ τῆς Σχολῆς ὁριζομένων ἐνδυμάτων καὶ λοιπῶν.

(Ἐκ τοῦ Γραφείου τῆς Ἐφορείας)

Τῇ 12 Αὐγούστου 1900.

ΚΟΙΝΟΠΟΙΗΣΙΣ

Τῇ αὔριον Σαββάτῳ 19ην ὑπερμεσοῦντος μηνὸς Αὐγούστου συμπληροῦται 25ετηρὶς ἀπὸ τῆς εἰς τὸν ἔνδοξον τῶν Ὀσμανιδῶν θρόνον ἀναρρήσεως τῆς Α.Α.Μ.τοῦ φιλολάου καὶ εὐεργετικωτάτου ἄνακτος ἡμῶν Σουλτὰν Ἀπτοὺλ Χαμὶτ Χὰν τοῦ Β΄. Ἅπαντες οἱ ὑπὸ τὸ κραταιὸν Αὐτοῦ σκῆπτρον διαβιοῦντες λαοὶ παρασκευάζονται ὅπως ὅσον ἔνεστι λαμπρότερον ἑορτάσωσι τὸ εὐτυχὲς τοῦτο γεγονὸς. Καὶ ἡ ἡμετέρα δὲ Ἐκκλησία τελεῖ τῷ Σαββάτῳ ἐν τῷ πανσέπτῳ Πατριαρχικῷ ναῷ, ὥραν 3ην ἀκριβῶς τουρκιστὶ, πανηγυρικὴν δοξολογίαν πρωτοστατούσης τῆς Α.Θ. Παναγιότητος τοῦ πανσεβάστου καὶ προσκυνητοῦ ἡμῶν Δεσπότου καὶ Πατριάρχου μετὰ τῆς περὶ αὐτὸν ἁγίας καὶ ἱερᾶς Συνόδου· ἐφ' ᾧ καὶ ἀξιοῦμεν ὅπως πάντες οἱ βαθμοῦχοι καὶ λογάδες εὐαρεστηθῶσιν αὐτοπροσώπως καὶ ἐν ἐπισήμῳ στολῇ παραστῆναι, συμμετέχοντες οὕτως ἐμπράκτως εἰς τὴν ὑπὸ τοῦ ἀνωτάτου ἡμῶν ἐκκλησιαστικοῦ καὶ ἐθνικοῦ κέντρου πανηγυρικὴν ἐκδήλωσιν τῆς ἀφοσιώσεως καὶ εὐγνωμοσύνης, ἣν καὶ πάντες μὲν οἱ πιστοὶ ὑπήκοοι, μάλιστα δὲ οἱ ἐν ἀξιώμασιν, ὀφείλομεν εἰς τὸν σεπτὸν ἡμῶν Κυριάρχην. Ἐπὶ δὲ τούτοις διατελοῦμεν μεθ' ὑπολήψεως.

Ἐν τοῖς Πατριαρχείοις, τῇ 18 Αὐγούστου 1900.

† Ὁ Μέγας Πρωτοσύγκελλος

ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΣ

ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΟΝ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟΝ ΤΗΣ ΙΕΡΑΣ ΜΗΤΡΟΠΟΛΕΩΣ ΔΥΡΡΑΧΙΟΥ

Προσκαλεῖται ὁ Παῦλος Ἰωάννου χριστιανὸς Ὀρθόδοξος ὑπήκοος Ὀθωμανός, τὸ ἐπάγγελμα κτίστης, ὁρμώμενος ἐκ Χαλιαρουπίου τῆς ἐπαρχίας Δυρραχίου, ἀγνώστου δὲ νῦν διαμονῆς, ὅπως τὴν πρώτην Δευτέραν καὶ ὥραν πέμπτην τουρκιστὶ μετὰ παρέλευσιν τριάκοντα καὶ μιᾶς ἡμερῶν, ἀπὸ τῆς πρώτης δημοσιεύσεως τῆς παρούσης κλήσεως ἐμφανισθῇ ἐνώπιον τοῦ Ἐκκλησιαστικοῦ δικαστηρίου τῆς Ἱ. Μητροπόλεως Δυρραχίου αὐτοπροσώπως ἢ δι' ἀντιπροσώπου ὡς ἐναγόμενος ὑπὸ τῆς συζύγου αὐτοῦ Μαρίνης Γεωργίου Βάνη Γούσζου, ὁρμωμένης ἐξ Ἐρμενίου χωρίου τῆς αὐτῆς ἐπαρχίας, ἐπὶ διαζεύξει. Προσεπιδηλοῦται δὲ ὅτι ἐν ἐναντίᾳ περιπτώσει ἡ κατ' αὐτοῦ ἀγωγὴ δικασθήσεται ἐρήμην. Ἡ παροῦσα κλῆσις δημοσιευθήσεται τρὶς κατὰ συνέχειαν διὰ τοῦ ἐν Κων)πόλει ἐκδιδομένου ἐκκλησιαστικοῦ περιοδικοῦ «Ἐκκλησιαστικὴ Ἀλήθεια».

Ἐν Βογραδετσίῳ, τῇ 17 Ἰουλίου 1900. 1

Ὁ Πρόεδρος

† **Ὁ Δυρραχίου ΠΡΟΚΟΠΙΟΣ**

ΟΙΚΟΥΜΕΝΙΚΟΝ ΠΑΤΡΙΑΡΧΕΙΟΝ

ΠΝΕΥΜΑΤΙΚΟΝ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟΝ

Καλεῖται ὁ Γεώργιος Φλωρίδης, ὑπήκοος Ὀθωμανός, τέως μὲν κάτοικος Διπλοκιονίου τοῦ Βοσπόρου καὶ μεσίτης ἐν τῇ Μ. ἀγορᾷ, νῦν δ' ἀγνώστου διαμονῆς καὶ ἐπαγγέλματος, ὅπως τὴν πρώτην δικάσιμον Δευτέραν καὶ ὥραν 8 εὐρωπαϊστὶ πρὸ μεσημβρίας μετὰ τὴν παρέλευσιν τριάκοντα καὶ μιᾶς ἡμερῶν ἀπὸ τῆς πρώτης διὰ τῶν ἐφημερίδων δημοσιεύσεως τῆς παρούσης κλήσεως ἐμφανισθῇ, εἴτε αὐτοπροσώπως εἴτε δ' ἀντιπροσώπου νομίμως διωρισμένου, πρὸ τοῦ ἐν τοῖς Πατριαρχείοις Πνευματικοῦ Δικαστηρίου, ὡς ὑπὸ τῆς ἑαυτοῦ γυναικὸς Ἀναστασίας Γ. Φλωρίδου, θυγατρὸς Μιχαὴλ Γουροπούλου, ὑπηκόου ὀθωμανῆς, τὰ γυναικεῖα ἐπαγγελλομένης, κατοίκου Πέραν (Ἐγρῆ-σοκὰκ ἀρθ. 4), ἐναγόμενος ἐπὶ ἀναιτίῳ τριετεῖ ἐγκαταλείψει καὶ πεντελεῖ ἀμεριμνησίᾳ. Προσεπιδηλοῦται δι' αὐτῷ ὅτι, ἐὰν μὴ ἐμφανισθῇ κατὰ τὴν ὡς ἄνω ὁριζομένην δικάσιμον, ἡ κατ' αὐτοῦ ἀγωγὴ περὶ διαζυγίου θεωρηθήσεται ἐρήμην αὐτοῦ· Ἡ παροῦσα κλῆσις τρὶς δημοσιευθήσεται κατὰ συνέχειαν διὰ τῶν ἐν Κων)πόλει ἐκδιδομένων φύλλων «Ἐκκλησιαστικῆς Ἀληθείας» καὶ «Ταχυδρόμου». 3

Ἐν τοῖς Πατριαρχείοις, τῇ 26 Ἰουλίου 1900

Ὁ Πρόεδρος

† **Ὁ Κορυτσᾶς ΓΕΡΒΑΣΙΟΣ**

Ὁ Γραμματεὺς

Διάκονος Ἄνθιμος Π. Ὀρφανίδης

Ὅ,τι ἀκριβὲς ἀντίγραφον αὐθημερὸν

Ὁ Γραμματεὺς

Διάκονος Ἄνθιμος Π. Ὀρφανίδης

ΠΝΕΥΜΑΤΙΚΟΝ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟΝ ΤΗΣ ΜΗΤΡΟΠΟΛΕΩΣ ΠΡΕΣΠΩΝ ΚΑΙ ΑΧΡΙΔΩΝ

Καλεῖται ὁ ἐκ Κρουσόβου ὁρμώμενος νῦν δὲ ἀγνώστου διαμονῆς Τάσκος Στήλας Καζαντζῆς ὑπήκοος ὀθωμανὸς ὅπως τὴν πρώτην δικάσιμον Τρίτην καὶ ὥραν 8 τουρκιστὶ τῆς ἡμέρας μετὰ τὴν παρέλευσιν τριάκοντα καὶ μιᾶς ἡμῶν ἀπὸ τῆς πρώτης διὰ τῶν ἐφημερίδων δημοσιεύσεως τῆς παρούσης κλήσεως ἐμφανισθῇ, εἴτε αὐτοπροσώπως, εἴτε δι' ἀντιπροσώπου νομίμως διωρισμένου, πρὸ τοῦ ἐν Κρουσόβῳ πνευματικοῦ δικαστηρίου, ὡς ὑπὸ τῆς ἑαυτοῦ συζύγου Ἀμαλίας Τ. Στήλη ὑπηκόου ὀθωμανῆς καὶ κατοίκου ὡσαύτως Κρουσόβου ἐναγόμενος ἐπὶ διαζεύξει. Προσεπιδηλοῦται δ' αὐτῷ ὅτι, ἐὰν μὴ ἐμφανισθῇ κατὰ τὴν ὡς ἄνω ὁριζομένην δικάσιμον ἡ κατ' αὐτοῦ περὶ διαζυγίου ἀγωγὴ θεωρηθήσεται ἐρήμην αὐτοῦ. Ἡ παροῦσα κλῆσις τρὶς δημοσιευθήσεται κατὰ συνέχειαν διὰ τῶν ἐν Κων)πόλει ἐκδιδομένων ἐφημερίδων «Ἐκκλησιαστικῆς Ἀληθείας» καὶ «Κωνσταντινουπόλεως». 2

Ὁ Πρόεδρος

† **Ὁ Πρεσπῶν καὶ Ἀχριδῶν ΑΝΘΙΜΟΣ**

Ὁ *ὑπεύθυνος* Ι. Δ. ΤΑΝΤΑΛΙΔΗΣ

ΕΚ ΤΟΥ ΠΑΤΡΙΑΡΧΙΚΟΥ ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟΥ.

ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΗ ΑΛΗΘΕΙΑ

ΕΒΔΟΜΑΔΙΑΙΟΝ ΔΕΛΤΙΟΝ

ΕΚΔΙΔΟΜΕΝΟΝ ΚΑΤΑ ΠΑΡΑΣΚΕΥΗΝ

ΕΤΟΣ Κ'. ΕΝ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΕΙ, 25 ΑΥΓΟΥΣΤΟΥ 1900 **ΑΡΙΘ. 34**

ΔΙΕΥΘΥΝΟΥΣΑ ΕΠΙΤΡΟΠΗ

† Ὁ Γρεβενῶν **ΔΩΡΟΘΕΟΣ** (πρόεδρος)
† Ὁ Μέγας **Πρωτοσύγκελλος** ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΣ
† Ὁ **Ἀρχιγρ. τῆς Ἱ. Συνόδου** ΦΩΤΙΟΣ (ταμίας)
† Ὁ **Μέγας Ἀρχιδιάκονος** ΛΑΥΡΕΝΤΙΟΣ
ΧΡ. ΠΑΠΑ·Ι·ΩΑΝΝΟΥ (γραμματεύς)

ΣΥΝΔΡΟΜΗ ΕΤΗΣΙΑ

καθ' ὅλον τὸ ὀθωμαν. κράτος μετζίτια ἀργ. **κ**
διὰ τὸν κατώτερον κλῆρον καὶ τοὺς δημοδιδασκ. **3**
ἐν τῷ ἐξωτερικῷ φράγκα χρυσᾶ **25**

ἐξαμηνιαία τὰ ἡμίση

Ἡ Συνδρομὴ προκαταβάλλεται

Αἱ συνδρομαὶ ἄρχονται τὴν 1 Ἰανουαρίου

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Ἐκκλησιαστικὰ χρονικά—Ἐκκλησιαστικὰ ἔγγραφα—Ἐκκλησία Ρωσσίας—Ἁρμονία θρησκείας καὶ ἐπιστήμης—Ἀνάλεκτα ἐκ τῶν Πατριαρχικῶν Κωδίκων—Κοινοποιήσεις.

ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΑ ΧΡΟΝΙΚΑ

Ἡ ἐπὶ τῇ εἰκοσιπενταετηρίδι μετάβασις τῆς Α. Θ. Π. παρὰ τῇ Α. Α. Μ. — Ἐγράφη ἐν τῷ προηγηθέντι φύλλῳ ὅτι ἡ Α. Θ. Π. ὁ Οἰκουμενικὸς Πατριάρχης μετέβη τῷ παρελθόντι Σαββάτῳ μετὰ τὴν ἐν τοῖς Πατριαρχείοις δοξολογίαν εἰς τὰ ἐν Γιλδὶζ ἀνάκτορα ἐν συνοδίᾳ τῆς Α. Ε. τοῦ ἄρχοντος Μ. Λογοθέτου Σταυράκη βέη Ἀριστάρχου καὶ τοῦ ἐνδοξοτάτου ἄρχοντος Καπουκεχαγιὰ τῶν Πατριαρχείων Ἀντωνίου ἐφέντη Οἰκιάδου ὅπως ὑποβάλῃ τῷ ἑορτάζοντι Ἄνακτι τὰ συγχαρητήρια τοῦ Γένους καὶ τῆς Ἐκκλησίας. Σήμερον δὲ σημειοῦμεν ὅτι ἡ Α. Θ. Π. λίαν φιλοφρόνως γενομένη δεκτὴ ὡδηγήθη κατὰ πρῶτον εἰς ἰδιαίτερον περίπτερον ὑπὸ τοῦ εἰσηγητοῦ ἐξοχωτάτου Ἰβραὴμ βέη καὶ μετὰ μικρὰν ἀνάπαυλαν ἐνώπιον τῆς Α. Α. Μ. τοῦ σεπτοῦ Ἄνακτος. Τὴν Α. Θ. Π. εἰσαγομένην παρὰ τῇ Α. Α. Μ. ἠκολούθησαν καὶ οἱ πνευματικοὶ ἀρχηγοὶ τῶν λοιπῶν θρησκευτικῶν κοινοτήτων. Τότε ἡ Α. Θ. Π. ὁ Οἰκουμενικὸς Πατριάρχης ἐξ ὀνόματος καὶ τῶν συμπαρισταμένων πνευματικῶν ἀρχηγῶν προσεφώνησε καταλλήλως τὴν Α. Α. Μ. ἑλληνιστί.

Εἰς τὴν ἀνωτέρω προσφώνησιν μεθερμηνευθεῖσαν τουρκιστὶ ὑπὸ τῆς Α. Ε. τοῦ ἄρχοντος Μ. Λογοθέτου, ἡ Α. Α. Μ. ὁ σεπτὸς Ἄναξ ἀπήντησεν ἐκφράσας τῇ Α. Θ. Παναγιότητι θερμὰς μὲν εὐχαριστίας διὰ τὰς ἐπὶ τῇ εἰκοσιπενταετηρίδι αὐτοῦ εὐχάς, τὴν μεγάλην δὲ αὐτοκρατορικὴν αὐτοῦ εὐαρέσκειαν διὰ τὴν πρὸς τὸν Θρόνον Αὐτοῦ ἀφοσίωσιν καὶ πίστιν τῶν πιστῶν ὑπηκόων Αὐτοῦ, προσθεὶς ὅτι καὶ ἐν τῷ μέλλοντι οὐ παύσεται ἀγαθὰ σκεπτόμενος ὑπὲρ τῆς εὐημερίας καὶ εὐδαιμονίας αὐτῶν. Ἐν τέλει ἡ Α. Α. Μ. ἐπαναλαβοῦσα τὴν πλήρη Αὐτῆς εὐαρέσκειαν ἐπὶ τῇ συνετῇ καὶ νομοταγεῖ πολιτείᾳ πάντων τῶν πνευματικῶν ἀρχηγῶν τῶν διαφόρων Κοινοτήτων ἐνετείλατο τῇ Α. Θ. Π. τῷ Οἰκουμενικῷ Πατριάρχῃ ὅπως διερμηνεύσῃ ταύτην καὶ τοῖς συμπαρισταμένοις.

Τῶν εὐμενῶν τούτων ἐκφράσεων τῆς Α. Α. Μ. πρὸς τὴν Α. Θ. Παναγιότητα διερμηνευθεισῶν ὑπὸ τῆς Α. Ε. τοῦ ἄρχοντος Μ. Λογοθέτου Σταυράκη βέη Ἀριστάρχου, οἱ πνευματικοὶ ἀρχηγοὶ ἀπεχώρησαν τῆς αἰθούσης καὶ ὡδηγήθησαν εἰς ἰδιαίτερα δώματα ἔνθα προσηνέχθησαν αὐτοῖς ἀναψυκτικὰ ποτά.

—Ἡ Α. Θ. Παναγιότης.—Ἡ Α. Θ. Παναγιότης, ἥτις χάριν τῆς ἑορτῆς τῆς εἰκοσιπενταετηρίδος εἶχε κατέλθῃ εἰς τὰ Πατριαρχεῖα, τῇ πρωΐᾳ τῆς Κυριακῆς ἀπῆλθε καὶ αὖθις εἰς Χάλκην καὶ κατῆλθε τῇ Τρίτῃ προεδρεύσας τῆς τακτικῆς συνοδικῆς συνεδρίας· μετὰ τὸ πέρας δὲ ταύτης ἀπῆλθε καὶ αὖθις εἰς Χάλκην.

—Μνημόσυνον Πατριάρχου Σωφρονίου.— Προχθὲς Τετάρτῃ, ἐπετείῳ τοῦ θανάτου τοῦ ἀειμνήστου Πατριάρχου Ἀλεξανδρείας κυροῦ Σωφρονίου, ἐτελέσθη ἐν τῷ πανσέπτῳ πατριαρχικῷ ναῷ μνημόσυνον ἀρχιερατικὸν ὑπὲρ ἀναπαύσεως τῆς μακαρίας ψυχῆς αὐτοῦ, ἱερουργοῦντος τοῦ ἐκ τῶν ἁγίων συνοδικῶν σεβασμιωτάτου μητροπολίτου Βερροίας Κωνσταντίου, πνευματικοῦ ἀναστήματος τοῦ μεταστάντος πατριάρχου διατελέσαντος.

— Ἱ. Σύνοδος.— Τῆς Α. Θ. Παναγιότητος ἀπούσης ἐν Χάλκῃ, τῆς χθεσινῆς συνοδικῆς συνεδρίας προήδρευσεν ὁ πρῶτος τῇ τάξει τῶν ἁγίων συνοδικῶν σεβασμιώτατος μητροπολίτης Δέρκων Καλλίνικος.

Ἡ Α. Σ. ὁ μητροπολίτης Ἀμασείας Ἄνθιμος ἀπῆν ἕνεκα ἀδιαθεσίας τῆς συνοδικῆς συνεδρίας τῆς παρελθούσης Τρίτης.

—*Πατριαρχικαὶ προσρήσεις.*— Τῇ παρελθούσῃ Τετάρτῃ ὁ πανοσιολογιώτατος Μέγας Πρωτοσύγκελλος Χρυσόστομος μεταβὰς εἰς Πέραν διηρμήνευσε τὰς προσρήσεις καὶ εὐχὰς τῆς Α. Θ. Παναγιότητος τῷ ἐπιτετραμμένῳ τῆς Ἑλλάδος κ. Γρυπάρῃ, καὶ ταῖς ΑΑ. ΕΕ. τῷ ἐνταῦθα πρεσβευτῇ τῆς Σερβίας Μιγιάτοβιτς καὶ τῷ ἐπὶ τῇ εἰκοσιπενταετηρίδι τοῦ Ἄνακτος ἐν τῇ πόλει ἡμῶν παρεπιδημοῦντι ῥώσῳ ἀντιναυάρχῳ.

—*Ἐπισκέψεις.*— Τῇ παρελθούσῃ Κυριακῇ κατῆλθεν εἰς Φανάριον πρὸς ἐπίσκεψιν τῆς Α. Θ. Παναγιότητος ἡ Α. Ε. ὁ ἐν τῇ ἡμετέρᾳ πόλει ἐπὶ τῇ εἰκοσιπενταετηρίδι τοῦ Ἄνακτος παρεπιδημῶν ἀντιναύαρχος τοῦ ῥωσικοῦ στόλου Καπίτωυ συνοδευόμενος ὑπὸ δύο διερμηνέων τῆς ῥωσικῆς πρεσβείας. Τῆς Α. Θ. Π. ὅμως ἀπούσης ἐν Χάλκῃ, τὸν ἐπίσημον ξένον ὑπεδέξατο ὁ Μέγας Πρωτοσύγκελλος Χρυσόστομος. Ὁ ἀντιναύαρχος περιεργασθεὶς τὰς διαφόρους αἰθούσας τῶν Πατριαρχείων κατῆλθεν εἰς τὸν σεπτὸν πατριαρχικὸν ναόν, ἔνθα εὐλαβῶς προσεκύνησε τὰ ἅγια λείψανα καὶ τὰς ἱερὰς εἰκόνας. Τὴν Α. Ε. ἀπερχομένην προέπεμψεν ὁ Μέγας Πρωτοσύγκελλος.

Ἐντολῇ τῆς Α. Θ. Π. ὁ πανοσιολογ. Μ. Πρωτοσύγκελλος Χρυσόστομος μεταβὰς τῷ παρελθόντι Σαββάτῳ εἰς Χαλκηδόνα ἐπεσκέψατο τὸν ἐρίτιμον ὁμογενῆ τραπεζίτην Παῦλον Στεφάνοβικ Σκυλίτσην, ἀδιαθετοῦντα, καὶ διηρώτησε τὰ περὶ τῆς ὑγείας αὐτοῦ διερμηνεύσας αὐτῷ καὶ τὰς εὐχὰς τῆς Α. Θ. Π. πρὸς ταχίστην ἀνάρρωσιν αὐτοῦ.

—*Πατριαρχικὰ συγχαρητήρια.*— Ἡ Α. Θ. Παναγιότης εὐηρεστήθη ἵνα διαβιβάσῃ σήμερον τῇ Α. Ε. τῷ Ν. Βεγκλίδῃ πασᾷ τὰ πατριαρχικὰ αὐτοῦ συγχαρητήρια διὰ τοῦ πανοσιολ. Μ. Ἀρχιδιακόνου Λαυρεντίου ἐπὶ τῇ ὑπὸ τῆς Σ. Αὐτοκρατορικῆς Κυβερνήσεως ἀπονομῇ αὐτῷ τοῦ βαθμοῦ *Φερίκ*.

ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΑ ΕΓΓΡΑΦΑ

Τιμιώτατοι Ἔφοροι, ἐλλόγιμοι Διευθυνταὶ καὶ Διευθύντριαι τῶν σχολῶν τῆς Ἀρχιεπισκοπῆς Κωνσταντινουπόλεως.

Ἀριθ. πρωτ. 610

Ἐπὶ τῇ ἐπικειμένῃ ἐνάρξει τοῦ σχολικοῦ ἔτους 1900—1901, ἀνακοινοῦνται ὑμῖν τοῖς τιμιωτάτοις Ἐφόροις καὶ τοῖς ἐλλογίμοις Διευθυνταῖς καὶ Διευθυντρίαις τῶν ἀνὰ τὴν θεόσωστον Ἀρχιεπισκοπὴν Κωνσταντινουπόλεως σχολῶν αἱ ἑπόμεναι διατάξεις τῆς Π. Κ. Ἐκπαιδευτικῆς Ἐπιτροπῆς.

Α'. Αἱ ἐγγραφαὶ τῶν μαθητῶν καὶ μαθητριῶν ἄρξονται ἀπανταχοῦ τῇ 21 Αὐγούστου· ὁ δὲ ἐπὶ τῇ ἐνάρξει νενομισμένος ἁγιασμὸς τελεσθήσεται τῇ 1 Σεπτεμβρίου καὶ τοῦτον παρακολουθήσει αὐθημερὸν ἀνυπερθέτως ἡ τακτικὴ διδασκαλία τῶν μαθημάτων ὁσοιδήποτε κἂν ᾖ ὁ ἀριθμὸς τῶν προσελθόντων παίδων. Συνιστᾶται δὲ ὅπως διὰ τῶν καταλλήλων τοιχοκολλήσεων, καθὼς καὶ δι' ἐπ' ἐκκλησίας νουθεσιῶν τῶν ἀρχιερατικῶς ἢ ἱερατικῶς προϊσταμένων, προτραπῶσιν οἱ γονεῖς ὅπως πρὸς τὸ συμφέρον τῶν ἑαυτῶν τέκνων σπεύσωσι νὰ ἐγγράψωσιν ἐγκαίρως ταῦτα.

Β'. Τὰ προγράμματα καὶ ὡρολόγια τῶν μαθημάτων καθὼς καὶ τὰ συμβόλαια τῶν διδασκόντων δέον ἐξάπαντος νὰ ὦσιν ἐπικεκυρωμένα μέχρι τῆς 1 Σεπτεμβρίου. Τοῖς δὲ τὸ πρῶτον προσλαμβανομένοις ἐν σχολῇ τινι διδασκάλοις ἀπαγορεύεται αὐστηρότατα οὐ μόνον ἡ συμμετοχὴ ἐν οἱαδήποτε σχολικῇ ἐργασίᾳ ἔστω καὶ προπαρασκευαστικῆς φύσεως, ἀλλὰ καὶ αὐτὴ ἔτι ἡ ἐν τῇ σχολῇ εἴσοδος πρὸ τῆς ἐγκρίσεως τῆς προσλήψεως αὐτῶν ὑπὸ τῆς Π. Κ. Ἐκπαιδευτικῆς Ἐπιτροπῆς.

Γ'. Ἕνεκα τῆς μὴ συντελεσθείσης εἰσέτι ἀναθεωρήσεως τοῦ ἐν ἰσχύϊ ὁμοιομόρφου προγράμματος τῶν σχολῶν τῆς Ἀρχιεπισκοπῆς, θὰ παραμείνωσιν ἐν ἐνεργείᾳ καὶ κατὰ τὸ ἔτος τοῦτο τὰ αὐτὰ διδακτικὰ βιβλία τὰ ἐν χρήσει κατὰ τὸ παρελθὸν ἔτος, ἄνευ οὐδεμιᾶς ἐξαιρέσεως.

Δ'. Ἀπαγορεύεται ἡ παραδοχὴ προβιβασθέντων κατὰ τὰς ἐξετάσεις μαθητῶν καὶ μαθητριῶν εἰς δευτέραν ἐξέτασιν ἐπὶ σκοπῷ ὑπερπηδήσεως τάξεως. Αἱ δὲ Διευθύνσεις ὀφείλουσι νὰ ἀπαιτῶσι ἐξ ἄλλων σχολῶν τὸ πρῶτον παρὰ τῶν προσερχομένων πρὸς ἐγγραφὴν τὰ ἐνδεικτικὰ τῆς προόδου καὶ χρηστῆς διαγωγῆς αὐτῶν, ἐνεργοῦσαι ἅμα ὅ,τι πρέπον διὰ τοὺς στερουμένους τοιούτων.

Ε'. Τὰ ἐν ἑκάστῃ τάξει ἀναγραφόμενα μαθήματά εἰσιν ὑποχρεωτικὰ δι' ἅπαντας τοὺς μαθητὰς τῆς τάξεως· ἡ δὲ ἐγγραφὴ ἀκροατῶν ἐν οἱαδήτινι τάξει τῶν δημοτικῶν καὶ ἀστικῶν σχολῶν δὲν ἐπιτρέπεται.

ΣΤ'. Ἐν ἁπάσαις ταῖς σχολαῖς θὰ ἐξακολουθήσῃ ἡ ἀκριβὴς τήρησις τοῦ «Βιβλίου τῆς διδαχθείσης ὕλης» ἐν τῷ ὁποίῳ οἱ διδάσκοντες, κατὰ τὰς ὁδηγίας τὰς διδομένας διὰ τῆς ὑπ' ἀριθμὸν

πρωτ. 4470 καὶ ἡμερομηνίαν 5 Αὐγούστου 1899 ἐγκυκλίου, ἀνὰ πᾶσαν δεκαπενθημερίαν θὰ ἀναγράφωσιν ἰδιοχείρως καὶ ἐνυπογράφως, τὴν κατὰ τὸ διάστημα τοῦτο διδαχθεῖσαν ὑπ' αὐτῶν ἐξ ἑκάστου μαθήματος ὕλην, ὡς καὶ τὰς σελίδας τοῦ διδακτικοῦ βιβλίου, ἃς διῆλθον.

Ζ'. Αἱ Διευθύνσεις ὀφείλουσι νὰ τηρῶσιν ἀκριβῶς τὸ ὑπὸ τοῦ 40 ἄρθρου τοῦ Κανονισμοῦ θεσπιζόμενον βιβλίον παρουσίας τῶν διδασκόντων· αἱ δὲ Ἐφορεῖαι, κατὰ τὴν σχετικὴν διάταξιν τῆς προμνησθείσης ἐγκυκλίου, διὰ πᾶσαν ὥραν ἀπουσίας οἱουδήτινος διδάσκοντος μὴ προερχομένην ἐκ δεδικαιολογημένης ἀσθενείας ἢ ἀναποδράστου ἀνάγκης, θὰ ἐξακολουθήσωσι κρατοῦσαι ἐκ τοῦ κατὰ μῆνα μισθοῦ αὐτῶν ποσὸν ἴσον πρὸς τὸ πηλίκον τῆς διαιρέσεως τοῦ ποσοῦ τῆς ἐτησίας μισθοδοσίας ἑκάστου διὰ τοῦ ὁλικοῦ ἀριθμοῦ τῶν ἐτησίων ἐργασίμων ὡρῶν αὐτοῦ. Ἂν δὲ αἱ ἐν τῷ ἑνὶ καὶ τῷ αὐτῷ μαθήματι ἀπουσίαι ὑπερβῶσι τὰς τρεῖς κατὰ μῆνα, ἡ ὡριαία ἀπουσία θεωρηθήσεται διὰ τὸν ὑπολογισμὸν τοῦ προστίμου ὡς ἡμερησία.

Η'. Ἀπὸ τοῦ ἔτους τούτου τεθήσεται ἀπαντα-χοῦ εἰς πλήρη ἐφαρμογὴν τὸ 36 ἄρθρον τοῦ Κανονισμοῦ περὶ συγκλήσεως εἰς συνεδρίασιν τοῦ διδάσκοντος προσωπικοῦ ἑκάστης σχολῆς τετράκις τοῦ ἔτους, κατὰ τὰ τέλη δηλονότι τῶν μηνῶν Ὀκτωβρίου, Δεκεμβρίου, Φεβρουαρίου καὶ Ἀπριλίου, καθ' ἃς συνεδριάσεις ἕκαστος τῶν διδασκόντων, περισυλλέγων τὰ πορίσματα τῆς ἐργασίας αὐτοῦ καὶ τὰς ἐν γένει παρατηρήσεις του περὶ τοῦ προγράμματος, τοῦ ἤθους τῶν μαθητῶν, τῆς ἐπιμελείας, τακτικῆς φοιτήσεως αὐτῶν ἐν τῇ σχολῇ, τῇ Ἐκκλησίᾳ κτλ. θὰ ὑποβάλῃ ταύτας εἰς τοὺς συναδέλφους του· δι' οὗ συστήματος, οὗ μόνον θὰ λύωνται αἱ τυχὸν ἀπορίαι ἑκάστου, ἀλλὰ καὶ πάντες θὰ ἀντιλαμβάνωνται τῆς ὅλης λειτουργίας τῆς σχολῆς, ἥτις οὕτω θὰ βαδίζῃ ἐπὶ ἐνιαίας βάσεως, καθόσον οὐδενὶ θὰ ἐπιτρέπηται παρέκκλισις ἀπὸ τῶν κοινῇ ἀποφασιζομένων. Τὰ πρακτικὰ τῶν συνεδριάσεων τούτων ὑπογραφόμενα κατὰ τὰς σχετικὰς διατάξεις τοῦ οἰκείου ἄρθρου, θὰ τηρῶνται ἐν τῷ Διευθυντηρίῳ. Πλὴν δὲ τῶν συνεδριάσεων τούτων τὸ διδάσκον προσωπικὸν ἑκάστης σχολῆς θὰ συγκροτῇ ἀπαραβάτως καὶ ἑτέραν συνεδρίασιν μετὰ τὸ πέρας τῶν γραπτῶν καὶ προφορικῶν ἐξετάσεων διὰ τὰς ἐπὶ προβιβασμῷ βαθμολογίας.

Θ'. Συνιστᾶται συντόνως εἰς τὰς Διευθύνσεις πᾶσα ἡ δυνατὴ μέριμνα περὶ τῆς ὑγιεινῆς καταστάσεως καὶ διευθετήσεως τῆς οἰκείας σχολῆς. Ἐν περιπτώσει δὲ καθ' ἣν ἕνεκα ἐπιδημικῆς νόσου δεήσει νὰ διακοπῶσιν ἐπί τινας ἡμέρας τὰ μαθήματα σχολῆς τινος, δέον νὰ ἀγγέλληται ἐγκαίρως καὶ ἁρμοδίως ἡ διακοπὴ αὕτη τῇ Π. Κ. Ἐκπαιδευτικῇ Ἐπιτροπῇ.

Ι'. Τέλος ἐφιστᾶται ἡ προσοχὴ τῶν Διευθύνσεων ἐπὶ τῆς ἀνελλιποῦς τηρήσεως τῶν διατάξεων τῆς ὑπ' ἀριθμὸν πρωτοκόλλου 3825 καὶ ἡμερομηνίαν 5 Ἰουλίου 1900 ἐγκυκλίου τῶν κανονιζουσῶν τὸν τρόπον τῆς διανομῆς τῶν μαθημάτων καὶ τάξεων μεταξὺ τῶν διδασκόντων, τὸ ποσόν, τῶν καθ' ἑβδομάδα ἐργασίμων ὡρῶν ἑκάστου, πρὸς δὲ καὶ τὴν ἐν τῇ σχολῇ παραμονὴν καθ' ἅπασαν τὴν διάρκειαν τῆς λειτουργίας αὐτῆς καθὼς καὶ τὴν χρησιμοποίησιν εἰς σχολικὴν ὑπηρεσίαν τῶν τυχὸν ἐλευθέρων ὡρῶν τῶν διδασκόντων.

Εἴητε δὲ ἐν Κυρίῳ ὑγιαίνοντες.

Ἐν τοῖς Πατριαρχείοις, τῇ 12 Αὐγούστου 1900

† Ὁ Μ. Πρωτοσύγκελλος **ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΣ**

Ἐκκλησία Ρωσσίας.

Ὁ νέος Μητροπολίτης Κιέβου Θεόγνωστος.

Ἐν τῷ προηγουμένῳ φύλλῳ ἠγγείλαμεν ἤδη δι' ὀλίγων ὅτι εἰς διαδοχὴν τοῦ ἀποθανόντος Μητροπολίτου Κιέβου Ἰωαννικίου ἐκλήθη ὑπὸ τοῦ Αὐτοκράτορος τῆς Ρωσσίας ὁ ἀρχιεπίσκοπος Νοβογορόδου καὶ Σταρορρούσης Θεόγνωστος. Νῦν συμπληροῦντες τὰ ὀλίγα ἐκεῖνα παραθέτομεν ἐνταῦθα βιογραφικάς τινας σημειώσεις περὶ τοῦ νέου Μητροπολίτου, καθὼς καὶ τὸ Αὐτοκρατορικὸν οὐκάζιον τοῦ διορισμοῦ αὐτοῦ μετὰ τοῦ σχετικοῦ Αὐτοκρατορικοῦ διαγγέλματος.

Ὁ Μητροπολίτης Θεόγνωστος, υἱὸς ἱερέως καὶ κατὰ κόσμον Γεώργιος Λέβεδεφ καλούμενος, ἀποπερατώσας κατὰ τὸ ἔτος 1853 τὰς ἀνωτέρας αὐτοῦ θεολογικὰς σπουδὰς ἐν τῇ Πνευματικῇ Ἀκαδημίᾳ τῆς Πετρουπόλεως καὶ ἱερωθείς, διετέλεσε μέχρι τοῦ ἔτους 1866 καθηγητὴς καὶ διευθυντὴς διαφόρων ἐκκλησιαστικῶν σχολῶν καὶ σεμιναρίων. Προαχθεὶς εἶτα κατὰ τὸ ἔτος τοῦτο εἰς τὸ ἐπισκοπικὸν ἀξίωμα ὡς βοηθὸς ἐπίσκοπος κατ' ἀρχὰς τῆς ἐπαρχίας Ποδολίου, διεκυβέρνησεν ἀλληλοδιαδόχως τὰς ἐπαρχίας Ἀστραχανίου, Ποδολίου καὶ Βρατσλάβης, Βλαδημίρου καὶ Σουζδάλεως, ἐκ ταύτης δέ, προαχθεὶς ἤδη ἐπὶ τῇ εὐ-

καιρίᾳ τῆς στέψεως τοῦ Τσάρου Ἀλεξάνδρου τοῦ Γ' (15 Μαΐου 1883), καθ' ἣν καὶ αὐτὸς ἔλαβε μέρος, εἰς ἀρχιεπίσκοπον, μετετέθη κατὰ τὸ ἔτος 1892 εἰς τὴν καθέδραν τοῦ Μεγάλου Νοβογορόδου ὑπὸ τὸν τίτλον ἀρχιεπίσκοπος Νοβογορόδου καὶ Σταρορρούσης, ἔνθα καὶ ἀρχιεράτευε μέχρι τοῦ νῦν θεοφιλῶς, τῆς γενικῆς ἀπολαύων ἀγάπης καὶ ἐκτιμήτεως. Ὡς παρακαθήμενος ἐν τῇ Ἁγιωτάτῃ Διοικούσῃ Συνόδῳ ἤρξατο προσκαλούμενος ἀπὸ τοῦ 1877, ὅτε διετέλει ἐπίσκοπος Ποδολίου, εἰς τὸν βαθμὸν δὲ Μέλους τῆς Συνόδου προήχθη τῇ 6 Μαΐου 1895. Ὁ χαρακτὴρ καὶ ἡ τέως δρᾶσις τοῦ Μητροπολίτου Θεογνώστου, ἅτινα συνετέλεσαν εἰς τὴν ἀνύψωσιν αὐτοῦ εἰς τὴν ἀρχαιοτάτην καὶ περιφανῆ Μητροπολιτικὴν καθέδραν τοῦ Κιέβου, κάλλιστα διαζωγραφίζονται ἐν τῷ ἀπολυθέντι κατὰ τὸν διορισμὸν αὐτοῦ Αὐτοκρατορικῷ διαγγέλματι, διὸ καὶ ἀντὶ παντὸς ἄλλου ἐξ ἡμῶν χαρακτηρισμοῦ ἀρκούμεθα παραθέτοντες ἐνταῦθα τὴν ἐπίσημον ταύτην περὶ αὐτοῦ κρίσιν.

ΥΨΗΛΟΝ ΟΝΟΜΑΤΙΚΟΝ ΟΤΚΑΖΙΟΝ

Τῇ ἁγιωτάτῃ Διοικούσῃ Συνόδῳ.

Τῷ *ἐκ τῶν Μελῶν τῆς Ἁγιωτάτης Συνόδου ἀρχιεπισκόπῳ Νοβογορόδου καὶ Σταρορρούσης Θεογνώστῳ ἐντελλόμεθα πανευμενῶς ὅπως ὑπάρχῃ Μητροπολίτης Κιέβου καὶ Γαλικίας καὶ Ἱεροαρχιμανδρίτης τῆς λαύρας τῆς Κοιμήσεως τῶν Σπηλαίων τοῦ Κιέβου.*

Ἐν Πέτερχωφ, «ΝΙΚΟΛΑΟΣ».
13 Αὐγούστου 1900.

ΥΨΗΛΟΝ ΔΙΑΓΓΕΛΜΑ

Κατὰ τὴν ἐκλογὴν διαδόχου τοῦ ἀοιδίμου Μητροπολίτου Ἰωαννικίου ἔλαβον ὑπ' ὄψιν τὴν ἐν ταῖς ὑποθέσεσι τῆς ἐπαρχιακῆς διοικήσεως ὑμετέραν ἐμπειρίαν, τὴν ἐπαινετὴν ὑμῶν φροντίδα περὶ ἀνακαινίσεως τῶν μεγαλοπρεπῶν μνημείων τῆς ἐκκλησιαστικῆς ἀρχαιότητος, τοῦ ἐν Βλαδημίρῳ δηλαδὴ καθεδρικοῦ ναοῦ τῆς Κοιμήσεως Κλυάζμης καὶ τοῦ καθεδρικοῦ ναοῦ τῆς ἁγίας Σοφίας, τοῦ μακραίωνος τούτου μάρτυρος τῆς ἐκκλησιαστικῆς δόξης τοῦ Μεγάλου Νοβογορόδου, καὶ τὴν ἀδιάκοπον ὑμῶν μέριμναν περὶ ἐπεκτάσεως τῆς μορφωτικῆς δράσεως τῶν ἐπαρχιακῶν ἀδελφοτήτων, τῶν πολυειδῶς ὠφελίμων τούτων σωματείων, ἐν οἷς συνενοῦνται οἱ κόποι τοῦ κλήρου καὶ τῶν ἀγαθῶν υἱῶν τῆς ἁγίας Ἐκκλησίας ὑπὲρ τῆς ἐπαυξήσεως τῶν ἐκκλησιαστικῶν σχολείων καὶ τῆς διαδόσεως ἐν τῷ λαῷ τῶν ἀγαθῶν τῆς χριστιανικῆς παιδείας.

Αἱ ὑπηρεσίαι λοιπὸν αὗται ὑμῶν ὑπὲρ τῆς πατρίου ἐκκλησίας Μὲ παρώτρυναν νὰ καλέσω ὑμᾶς εἰς τὴν διοίκησιν τῆς ἐπαρχίας Κιέβου ἐν τῷ βαθμῷ Μητροπολίτου Κιέβου καὶ Γαλικίας.

Στερρῶς ἐλπίζω ὅτι καὶ ἐν τῇ νέᾳ ταύτῃ διακονίᾳ θὰ ἐπιδείξητε ἰδιαιτέραν μέριμναν περὶ στερεώσεως τοῦ ποιμνίου ἐν τῇ γνώσει τῶν ἀληθειῶν τῆς ὀρθοδόξου πίστεως καὶ ἐν τῇ ἀγάπῃ πρὸς τὴν ἁγίαν Ἐκκλησίαν τὴν ἐπιμελῶς διαφυλάττουσαν αὐτὸ ἀπὸ τῶν στρεβλῶν διδασκαλιῶν.

Διαβιβάζω ὑμῖν σταυρόν, ὅπως φέρητε αὐτὸν ἐπὶ τῆς μίτρας, καὶ λευκὸν ἐπικαλύμμαυχον.

Ἀνατιθεὶς δὲ Ἐμαυτὸν εἰς τὰς εὐχὰς ὑμῶν, διατελῶ εὔνους ὑμῖν.

Ἐν Πέτερχωφ, «ΝΙΚΟΛΑΟΣ».
13 Αὐγούστου 1800.

ΑΡΜΟΝΙΑ ΘΡΗΣΚΕΙΑΣ ΚΑΙ ΕΠΙΣΤΗΜΗΣ

Ὁ ἔγκριτος καὶ σοφὸς λόγιος Ἰωάννης Σκαλτσούνης ἐδημοσίευσεν ἐν τῇ «Ἀναπλάσει» τὸ παρὰ πόδας περισπούδαστον ἄρθρον ὅπερ χάριν τῶν ἀναγνωστῶν ἡμῶν μεταφέρομεν ἐν ταῖς στήλαις τῆς «Ἐκκλησιαστικῆς Ἀληθείας».

Χθὲς τὴν ἑσπέραν διῆλθον εὐφροσύνους ὥρας μετὰ τὸ κοπιῶδες ἔργον τῆς ἡμέρας, αἰσθάνομαι δὲ τὴν ἀνάγκην νὰ μεταδώσω ὑμῖν τὰς εὐχαρίστους ἐντυπώσεις μου. Ἐντὸς τῆς αἰθούσης τῆς περιδόξου Ἀκαδημίας τῶν Lincei τῆς Ῥώμης, ἐν ᾗ, πρὸ ἑνὸς αἰῶνος συνέρχονται οἱ καθηγηταὶ τῶν φυσικῶν ἐπιστημῶν τῆς Ἰταλίας καὶ ἄλλων χωρῶν, ἠκούσθησαν λόγοι ὑψηλῆς ἐπιστήμης καὶ ἀδιαφιλονεικήτου ἀληθείας, οἵτινες ἀπέσπασαν μὲν παταγώδη τῶν σοφῶν χειροκροτήματα, ἐπροκάλεσαν δὲ πανηγυρικὴν ἐπιδοκιμασίαν. Σοφὸς ἀνήρ, φυσιοδίφης ἅμα καὶ οἰκονομολόγος καὶ ἱδρυτὴς τῶν ἐν Ἰταλίᾳ ἐργατικῶν ἑταιριῶν, ὁ **Μ. Λουτζάτης**, διεπραγματεύθη τὸ ζήτημα περὶ τῶν σχέσεων τῆς ἐπιστήμης καὶ τῆς θρησκευτικῆς πίστεως. Δὲν εἶνε οὔτε ὁ πρῶτος, οὔτε ὁ περικλεέστερος τῶν ἐπιστημόνων ὅσοι διδάσκουσι τὰ περὶ τῆς ἁρμονίας τῆς πίστεως καὶ τῶν σημερινῶν τῆς ἐπιστήμης προόδων. Οὐδεὶς τῶν μεγάλων ἑρμηνευτῶν τῶν νόμων τῆς

φύσεως, οὐδεὶς τῶν φαεινῶν ἀστέρων τῆς ἐπιστήμης, οὐδεὶς φέρων τ' ὄνομα Ἀριστοτέλης, ἢ Κέπλερος, ἢ Χέρσελ, ἢ Ἀραγώ, ἢ Παστὲρ ἐδίδαξεν ἢ ἐπρέσβευσεν ἰδέας σκεπτισμοῦ ἢ ὑλοδοξίας. Ταῦτα καὶ σεῖς καὶ ἐγὼ εἴπομεν καὶ ἐδημοσιεύσαμεν καὶ ἐπροκαλέσαμεν τοὺς διδάσκοντας τὰ ἐναντία ἐν τῷ Ἐθνικῷ Πανεπιστημίῳ νὰ ἐξελέγξωσιν ὡς ἀνακριβῆ, ἢ ὡς μὴ ὄντα σύμφωνα πρὸς τὰ πράγματα. Ἀλλ' οὐδεὶς εἰς τὴν συζήτησιν κατέρχεται, πάντες δ' ἐπικαλοῦνται τὸ ἀφηρημένον ὄνομα τῆς ἐπιστήμης ὅπως ἐξαπατῶσι τοὺς ἀκροατάς. Καὶ οἱ καταδικάζοντες τὰς διδασκαλίας τῶν ὑλοδοξούντων λόγοι τοῦ Μ. Λουτζάτη, εὖς ἀνέγνων εἰς τὸ περιοδικὸν «La Remorme Sociale» πολλὴν ἔχουσι τὴν σπουδαιότητα, τὸ μὲν ὡς ἀπαγγελθέντες ἐν τῇ Ἀκαδημίᾳ τῶν φυσικῶν ἐπιστημῶν, τὸ δὲ ὡς ἐκδηλοῦντες τὸ φρόνημα σπουδαίου ἐπιστήμονος καὶ Ἰουδαίου τὸ θρήσκευμα.

Μεγάλαι καὶ θαυμάσιαι, ἔλεγεν ὁ Λουτζάτης, εἶνε αἱ πρόοδοι τῶν φυσικῶν ἐπιστημῶν μετὰ τὸ ἔτος 1840, ἀλλὰ παρασυρθέντες τινὲς τῶν ἐπιστημόνων ἐκ τῆς δημοσιεύσεως τῆς συγγραφῆς τοῦ Δαρβίνου ἐπροκήρυξαν, ἐν ἀληθεῖ μέθῃ καὶ παραφροσύνῃ, ὅτι ἡ ἐπιστήμη δύναται νὰ ἐξηγήσῃ τὰ κοσμικὰ φαινόμενα διὰ τῆς ὕλης καὶ τὰ τοῦ πνεύματος, καταργοῦσα πᾶσαν δογματικὴν πίστιν, ἀνήγειραν δ' αὐτὴν ὡς τὴν μόνην ὑπάρχουσαν θεότητα. Κακῶς διερμηνεύοντες τὸ σύστημα τοῦ Δαρβίνου, ὅστις οὐδέποτε ὑπῆρξεν ἄθεος, ἐδημιούργησαν νέαν φυσικὴν φιλοσοφίαν, ὅπως ἀποδείξωσι τὴν ἀνυπαρξίαν Δημιουργοῦ καὶ ἀπαλλάξωσι τὸν ἄνθρωπον πάσης ἠθικῆς εὐθύνης. Τινὲς τῶν νεωτέρων θεωρήσαντες ὡς περιττὴν τὴν πεποίθησιν περὶ τῆς θείας τῆς ζωῆς ἐκπορεύσεως, ἐδίδασκον πλήρεις χαρᾶς νεοφύτων περὶ τῆς χρεωκοπίας τῶν θρησκευτικῶν ἰδεῶν. Ὑπερεπλεόνασαν αἱ διαμαρτυρίαι τῶν σοφῶν κατὰ τοιούτων παραληρημάτων, σπουδαῖοι δὲ καὶ γενναῖοι ἐπιστήμονες ἐπεχείρησαν ν' ἀποδείξωσι τὸ ἀπολύτως ἀδύνατον τῆς ἐπιστήμης πρὸς διεξήγησιν τῶν μυστηριωδῶν αἰνιγμάτων περὶ ἀρχῆς καὶ τέλους τῶν ὄντων. Οἱ ἀφρονέστεροι τῶν ὑλιστῶν ἀπετόλμησαν νὰ βεβαιώσωσιν ὅτι πᾶσα ἀνθρωπίνη πρᾶξις δὲν ἐκπορεύεται ἐξ ἰδεώδους ἢ πεποιθήσεως πνευματικῆς, ἀλλ' ὅτι εἶνε ἀπαύγασμα ἀσυνειδήτου κινήσεως τῶν ἀτόμων τῆς ὕλης ἢ ἱκανοποίησις σωματικοῦ ἢ οἰκονομικοῦ συμφέροντος. Εἷς ἐξ αὐτῶν, ἀκολουθεῖ λέγων ὁ Λουτζάτης, ἐπεχείρησε ν' ἀποδείξῃ ὅτι καὶ ὁ Σωκράτης πίνων τὸ κώνειον καὶ καταλείπων εἰς τοὺς συμπολίτας του τὴν κληρονομίαν τῆς περὶ ἀθανασίας πεποιθήσεως καὶ ὁ Ἰησοῦς ἀφίνων τὸ πνεῦμα ἐπὶ τοῦ Γολγοθᾶ πρὸς ἐξαγορὰν τῆς ἁμαρτίας τῆς ἀνθρωπότητος, ἐκινοῦντο ἀθελήτως καὶ ἀσυνειδήτως ἐκ τῶν ἀτόμων τῆς ὕλης ἢ καὶ ἐξ ὑπολογισμοῦ οἰκονομικοῦ συμφέροντος!

Ἀλλ' ὡς συμβαίνει εἰς τὰ ἐπαναστατικὰ τῆς πολιτικῆς κινήματα ἡ ἀντίδρασις δὲν ἐβράδυνε νὰ ἐπιφανῇ καὶ ἡ ἀντίδρασις κατὰ τῶν ὀργίων τῆς ἐπιστήμης ὑπῆρξεν ἰσχυρὰ καὶ παράτολμος. Διότι εἷς τῶν σοφῶν τῶν ἡμερῶν μας ὕψωσε τὴν σημασίαν τῆς χρεωκοπίας τῆς ἐπιστήμης ἀντιτάσσων αὐτὴν εἰς τὴν τῆς θρησκείας. Οὕτω δ' εὑρέθημεν ἐνώπιον δύο χρεωκοπιῶν, τῆς ὑπὸ τῶν ἀρρήνων προκηρυχθείσης τῆς θρησκείας, καὶ τῆς ὑπὸ τοῦ Βρουνετιέρου χρεωκοπίας τῆς ἐπιστήμης.

Ἐνώπιον τῶν δύο τούτων τολμηρῶν βεβαιώσεων δὲν διστάζω νὰ προκηρύξω ἀπὸ τῆς ἕδρας ταύτης, ἐξηκολούθει λέγων ὁ Λουτζάτης, ὅτι οὐδέποτε ἡ ἐπιστήμη ὑπερυψώθη εἰς ἀνώτερον τοῦ σημερινοῦ σημεῖον προόδου καὶ ἐπιδόσεως, ἀλλὰ συγχρόνως ὀφείλομεν ν' ἀνομολογήσωμεν ὅτι οὐδέποτε ἄλλοτε ἡ θρησκεία διεθέρμανε τὴν καρδίαν τῆς ἀνθρωπότητος, ὡς σήμερον, καὶ οὐδέποτε προσήνεγκεν εἰς τὴν ἀνθρωπότητα πλέον ἁφάτους καὶ ἀναγκαίας παραμυθίας τῶν σημερινῶν.

Ἐπαναλαμβάνετε ταῦτα, φίλοι συνεργάται, ἀδιαλείπτως πρὸς τοὺς ὑμετέρους ἀναγνώστας καὶ πρὸς τὴν ἀποπλανωμένην ὑπὸ ἀσεβῶν διδασκάλων νεότητα. Παντὸς τοῦ πεπολιτισμένου κόσμου κατέπεσεν ἡ πλάνη τῶν διδασκόντων ὅτι ἡ ἐπιστήμη ἀντίκειται τῇ πίστει, τελευταῖον δὲ ὀχύρωμα τοῦ ψεύδους ἐκείνου μένει ἡ Ἑλλάς! Ὁποίαν προφέρουσι βλασφημίαν, ἔλεγεν ὁ Λουτζάτης εἰς τὴν πρό τινων ἑβδομάδων ἀπαγγελθεῖσαν ὁμιλίαν του, ὁποῖον μέγεθος βλασφημίας προφέρουσιν οἱ λέγοντες ὅτι ἡ θρησκεία του ᾧχετο ἀπιοῦσα! Ἀπελευθερωθεῖσα ἀπὸ τὰς δεισιδαιμονίας, ἀνακαθαρθεῖσα ἀπὸ πάντα φαντασμόν, ἀναζωουμένη ἐν τῇ ἐλευθερίᾳ, προβαίνει πάντοτε ἀσφαλῶς εἰς νέας νίκας καὶ εἰς νέας τῶν ψυχῶν κατακτήσεις. Καὶ ἐὰν κατὰ τὸ παρελθὸν ἐξεπορεύετο ἀπὸ τὴν ἀμάθειαν, ἢ συνεβάδιζε μετ' αὐτῆς, σήμερον ἐκπορεύεται ἀπὸ τὰ σπλάγχνα τῆς ἐπιστήμης. Σήμερον ἡ ἀνθρωπότης, ἀφοῦ πάντα ἐμελέτησε, πάντα ἐγνώρισε, πάντα ἐδοκίμασεν, αἰσθάνεται τὴν ἀκάθεκτον ἀνάγκην νὰ κύψῃ εὐλαβῶς τὴν κεφαλὴν ἐνώπιον τοῦ θείου καὶ τὸ θρησκευτικὸν συναίσθημα συμβαδίζει μετὰ τῆς θετικῆς φιλοσοφίας καὶ μετὰ τῆς προόδου τοῦ πρακτικοῦ βίου παρὰ τοῖς ἰδίοις ἔθνεσι καὶ ἐν ταῖς συνειδήσεσι τῶν ἰδίων λαῶν. Θὰ ἔλεγέ τις ὅτι τὸ ἀνθρώπινον πνεῦμα διὰ μιᾶς θαυματουργοῦ ἀντιφάσεως ἀντλεῖ ἐν τῷ μυστηρίῳ τῆς θρησκείας νέας δυνάμεις πρὸς ἀνακάλυψιν νέων ἐπιστημονικῶν ἀληθειῶν. Ὡς πειραματικὸν ὑπόδειγμα τῆς ἀληθείας ταύτης ἔστωσαν τὰ ἔθνη τῆς Ἀμερικῆς καὶ τῆς Ἀγγλίας.

Ναί! Ναί! ἐπιφωνεῖ ὁ Λουτζάτης ἐν ἱερῷ ἐνθουσιασμῷ, πρέπει νὰ τὸ εἴπωμεν μεγαλοφώνως. Ἐκεῖ, ἐκεῖ ἀναπτύσσεται ἡ πυρετώδης ἐκζήτησις τῆς ἀνακαλύψεως τῶν νόμων τῆς φύσεως καὶ τῆς κοινωνικῆς

προόδου, ἔνθα τά συναισθήματα τοῦ θείου, τοῦ καθήκοντος, τοῦ ἰδεώδους, τῆς ἀνθρωπίνης ἀξιοπρεπείας καί τῆς πίστεως εἰς τόν προορισμόν τοῦ ἀνθρώπου, ἀναπτύσσουσι μεγαλειτέραν καί ἐπικρατεστέραν δύναμιν ἐν τῷ ἐθνικῷ βίῳ. Οἱ λαοί ἐκεῖνοι σεμνυνόμενοι ἐπί τῇ κατακτήσει τοῦ ὑλικοῦ κόσμου, ἐπί τοῖς ἐργοστασίοις τῆς μεγάλης βιομηχανίας των, ἐπί τῇ τελειότητι τῶν προϊόντων καί τῆς λαμπρότητος τῶν οἰκοδομῶν καί τῶν πόλεων, ἀναγινώσκουσιν ἅμα εὐλαβῶς τήν βίβλον τῆς ταπεινώσεως, τήν διδάσκουσαν ὅτι οὐδείς ἐπί τῆς γῆς σοφός ἐν τῷ μεγαλείῳ τῆς δόξης του δύναται νά προσεγγίσῃ εἰς τήν σοφίαν τοῦ ἁπλουστάτου τῶν ἰῶν καί τῶν ἀνθέων. Διά τῆς ἐπιστήμης οἱ ἔξοχοι νόες ὑπερύψωσαν τό μεγαλεῖον τοῦ ἀγνώστου καί ἤντλησαν τήν πεποίθησιν τῆς ἀληθείας τοῦ μυστηρίου ἀπό θετικωτέραν πηγήν. Ἡ ἐπιστήμη δέν ἀποκαλύπτει τό μυστήριον, ἀλλ' αἱ πρόοδοι τῆς ἐπιστήμης μᾶς ὡδήγησαν εἰς συμπεράσματα καταδεικνύοντα τήν ἀντικειμενικήν πραγματικότητα καί τήν ἐν τῇ θρησκευτικῇ ἰδέᾳ ὑπερτάτην ἀλήθειαν. Τό πνεῦμα δέν εἶνε τό ἐξαγόμενον κινήσεων ὑλικῶν μορίων καί μοιραίων τῆς ὕλης νόμων. Τό θυσιάζειν τήν ἰδίαν ὕπαρξιν ὑπέρ τῆς πατρίδος καί ὑπέρ τῆς πίστεως, εἶνε πρᾶξις ἐλευθέρας θελήσεως. Ἀπέναντι τῆς αὐταποδείκτου καί περιφανοῦς ταύτης ἀληθείας, κυρουμένης καί ὑπό τῆς ψυχολογικῆς ἐπιστήμης, πᾶσαι αἱ διδασκαλίαι τοῦ ὑλισμοῦ, καί τῆς ἀρνήσεως ὑπάρξεως κόσμου ἀνωτέρου τοῦ ἁπτοῦ καί ὁρατοῦ, συντρίβονται καί καταπίπτουσι.

Μή παρκλείπετε, φίλοι συνεργάται, ἐπαναλαμβάνοντες τάς ἀληθείας ταύτας καί διοχετεύοντες εἰς τούς ἀναγνώστας καί ἀκροατάς σας τά περί τῆς σωτηρίου τροπῆς, ἣν ἔλαβον σήμερον ἐν ταῖς πεπολιτισμέναις χώραις αἱ συζητήσεις ἐπί τῶν θρησκευτικῶν ζητημάτων καί πεποιθήσεων. Πρό τινων ἐτῶν ἐδιδάσκομεν, ἔλεγεν ὁ μέγας Βίρχωφ, ὅτι ἡ μετά τῶν πιθήκων κοινή καταγωγή μας ἦτο ἐπιστημονική ἀλήθεια, ἀλλά κατά τά τελευταῖα δέκα ἔτη τά πράγματα καί αἱ γεωλογικαί παρατηρήσεις, μᾶς ἀπεμάκρυναν ἀπό τήν ὑποτεθεῖσαν συγγένειαν. Πρό τινων ἐτῶν οἱ πολλοί τῶν συγγραφέων ἔκλιναν πρός τάς ἰδέας τῆς σκεπτικότητος καί τῆς ὑλοφροσύνης, ἤδη δέ οἱ συγγραφεῖς τοῦ σπουδαιοτέρου τῶν περιοδικῶν συγγραμμάτων, ἡ «Ἐπιθεώρησις τῶν Δύο Κόσμων», καί οἱ πλεῖστοι τῶν τεσσαράκοντα σοφῶν τοῦ Γαλλικοῦ Ἰνστιτούτου σεμνύνονται ἀνομολογοῦντες τάς ἀκραδάντους αὐτῶν πεποιθήσεις περί τῆς χριστιανικῆς πίστεως.

Ἐπανέρχεται καί αὖθις ἐν τῷ πεπολιτισμένῳ κόσμῳ ἡ πραγματική σημασία τοῦ χαρακτηρισμοῦ τῆς ἀθείας, καί ἄνδρες οἷοι οἱ Βουρζέ καί οἱ Κοππέ, διαμαρτύρονται δημοσίᾳ θεωροῦντες ὅτι τό ἄθεος σημαίνει κοῦφος, κομπαστής, ἀμαθής τῶν μεγάλων ἐπιστημονικῶν ἀληθειῶν τῆς ἡμέρας. Ἐξακολουθεῖτε μεταδίδοντες πάσας τάς προόδους τῆς ἐπιστήμης, ἐξ ὧν ἡ θρησκευτική ἀλήθεια ἐνισχύεται καί κραταιοῦται, διότι τά ἡμέτερα ἔργα, ἡ ἀξιόλογος ἑρμηνεία τοῦ Εὐαγγελίου τοῦ ἡμετέρου Διαλησμᾶ, ἣν μετά χαρᾶς καί ψυχικῆς ὠφελείας ἀναγινώσκω, οἱ προσφερόμενοι εἰς τό ἔθνος θησαυροί τοῦ Χρυσοστόμου καί αἱ χριστιανικαί παραινέσεις πάντων ἡμῶν, τότε μόνον θ' ἀποφέρωσι πάντας τούς ἀγλαούς αὐτῶν καρπούς εἰς τόν πνευματικόν καί κοινωνικόν βίον ὅταν ἀπελευθερωθῇ ἡ καρδία τῆς νεότητος ἀπό τάς τερατώδεις διδασκαλίας τοῦ ἀθέου ὑλισμοῦ καί ἐκλείψῃ ἀπό τήν συνείδησιν τοῦ ἔθνους ὁ σκώληξ τῆς θρησκευτικῆς ἀμφιβολίας καί τοῦ σκεπτισμοῦ.

ΑΝΑΛΕΚΤΑ

ΕΚ ΤΩΝ ΠΑΤΡΙΑΡΧΙΚΩΝ ΚΩΔΙΚΩΝ

ἐκδιδόντος

ἀρχιμ. Ἰωακεὶμ Φοροπούλου δ. φ.

ἀρχειοφύλακος τοῦ οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου.

Λόγοι τῶν ἐκκλησιαστικῶν Ἐπιτιμίων.

Ὁ Παναγιώτατος μητροπολίτης Σμύρνης κ. Βασίλειος ἐξέδωκε πρό τινος ὑπόμνημα περί ἐκκλησιαστικῶν ἐπιτιμίων. Τά ἑφεξῆς κατά χρονολογικήν τάξιν δημοσιευόμενα ὀκτώ πατριαρχικά γράμματα ἀρκούντως διασαφοῦσι τά ἀνέκαθεν ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ ἐπικρατοῦντα περί τοῦ ζητήματος τούτου.

Ἄνθιμος [ὁ ς'] ἐλέῳ Θεοῦ κτλ.

Πρὸς τὸν Μολδαυίας κύριον Μελέτιον.

Ἀνηνέχθη τῇ Ἐκκλησίᾳ, ὅτι ὁ Εὐγενέστατος ἄρχων Λογοθέτης κύριος Κωστάκης Κονάκης, ὅτε ὑπῆρχε διωρισμένος Ἐπίτροπος ἐπί τῶν κτημάτων τοῦ ἁγίου Τάφου ἐν τῇ ἐν Ἰασίῳ Μονῇ τοῦ ἁγίου Σάββα, ἔχων διαφοράν τινα ἐπί τῶν μουλκίων Πίσκου καί Πενέου, ἐν γνώσει καί συγκαταθέσει τῶν συνεπιτρόπων του, τοῦ τε ἄρχοντος Σπαθάρη κυρίου Ἀδαμάκη καί τοῦ τότε ἐξάρχου τοῦ ἁγίου Τάφου, ἐξήγαγεν ἀπό τοῦ Κώδικος τοῦ Μαξινενίου ἴσα διαφόρων ἐγγράφων, συντεινόντων εἰς ὑποστήριξιν τῶν δικαίων του, ἐφ' ἧς εἶχε τότε διαφορᾶς. Τά ἴσα ταῦτα ἐξηνέχθησαν ἀπό τῶν ἑφεξῆς πρωτοτύπων· α' ἔγγραφον τοῦ Ἡγεμόνος Γιάγκου Βοεβόδα ἔτους 7005, Δεκεμβρίου α', ἀναφέρον τήν ἀγωγήν, ἣν ἐκίνησεν ὁ ἐκ τῆς Μονῆς Βίστριτζας μοναχός περί τινων χωρίων Λεουρδέστι, Ἀλαζάνι καί Ἠλδέστι· β' ἔγγραφον τοῦ Ἡγεμόνος Πέτρου Βοεβόδα ἔτους 7097, Νοεμβρίου β', ἀναφέρον

τὰς ἀγωγὰς τῶν καλογήρων τῆς Μονῆς Νέμτζου· γ' ἔγγραφον ὁροθετικὸν ὑπογεγραμμένον παρὰ τῶν ρεζέσιδων ἐκ τῶν χωρίων Μοτζέστι καὶ Σαχανέστι καὶ παρά τινων ἐντοπίων τοῦ Πίσκου· δ' χρυσόβουλον τοῦ Ἀντιόχου Ρωσσέτου Βοεβόδα, ἔτους 7186, Ἰουλίου η', ἐπικυροῦν τὸ ρηθὲν ὁροθετικὸν ἔγγραφον. Ἐν ᾧ λοιπὸν τὰ διαληφθέντα ἴσα φαίνονται εἰς χεῖρας τοῦ ρηθέντος ἄρχοντος Λογοθέτου κυρίου Κωστάκη Κονάκη, γενομένης ἤδη χρείας διὰ τὰ παραβληθῶσι μετὰ τῶν πρωτοτύπων, οἱ ἔχοντες αὐτὰ ἀπαρνοῦνται νὰ τὰ παρρησιάσωσι καὶ ἐκ τούτου συμβαίνει ἐμπόδιον εἰς τὴν ἀνακάλυψιν τῆς ἀληθείας· καὶ ἐν τοιαύτῃ περιστάσει ἐθεωρήθη ἀναγκαῖον τὸ νὰ ἐκδοθῇ παρὰ τῆς Ἐκκλησίας ἐπιτίμιον κατὰ τῶν καλυπτόντων τοῦ πράγματος τὴν ἀλήθειαν. Ἐπὶ τούτῳ γοῦν γράφοντες διὰ τῆς παρούσης Πατριαρχικῆς καὶ Συνοδικῆς ἡμετέρας ἐπιστολῆς ἐντελλόμεθα τῇ φίλῃ ἡμῖν αὐτῆς Ἱερότητι, ὅπως μετακαλεσαμένη τὰ πρόσωσα τὰ εἰδότα τὴν περίστασιν ταύτην καὶ πρὸ πάντων τὸν διαληφθέντα ἄρχοντα Σπαθάρην κύριον Ἀδαμάκην, πρῶτον μὲν ἐξετάσῃ τὴν Εὐγενείαν του καὶ παρακινήσῃ ἀρχιῒ ερατικῶς διὰ νὰ ὁμολογήσῃ ἐν βάρει συνειδήσεως ετι γνωρίζει περὶ τῶν πρωτοτύπων τούτων ἐγγράφων, τῶν ὁποίων ἴσα ἐμφανίζει ὁ ρηθεὶς ἄρχων Λογοθέτης κύριος Κωστάκης Κονάκης· ἐν περιστάσει δὲ ἀπαρνήσεως αὖθις, θέλει ἐνεργήσῃ ἡ Ἱερότης της ἐν ἐπηκόῳ τῆς Εὐγενείας του καὶ τῶν λοιπῶν τὴν ἀνάγνωσιν τοῦ συναποστελλομένου ἐκκλησιαστικοῦ φρικτοῦ ἐπιτιμίου κατὰ τῶν εἰδότων τὴν ἀλήθειαν καὶ μὴ ὁμολογούντων ταύτην εὐσυνειδήτως. Τὴν παραγγελίαν ταύτην τῆς Ἐκκλησίας, ὡς εὔλογον καὶ ἀφορῶσαν εἰς ἀνακάλυψιν τῆς ἀληθείας, δὲν ἀμφιβάλλομεν, ὅτι ἡ φίλη αὐτῆς Ἱερότης θέλει ἐνεργήσῃ μετὰ προθυμίας καὶ δραστηριότητος καθ' ὃν περ ἐνδείκνυται ἀείποτε φιλοδίκαιον ζῆλον. Ἡ δὲ τοῦ Θεοῦ χάρις εἴη μετ' αὐτῆς·

,αωμη' Ἰανουαρίου κγ'.

† Ὁ Κων)πόλεως ἐν Χριστῷ ἀγαπητὸς ἀδελφός.

Ὁ Καισαρείας Παΐσιος—Ὁ Ἐφέσου Ἄνθιμος—Ὁ Ἡρακλείας Διονύσιος—Ὁ Κυζίκου Ἰωακείμ—Ὁ Νικομηδείας Διονύσιος—Ὁ Χαλκηδόνος Ἱερόθεος—Ὁ Σμύρνης Ἀθανάσιος—Ὁ Μελενίκου Διονύσιος—Ὁ Σοφίας Παΐσιος—Ὁ Λήμνου Δανιήλ· ἐν Χριστῷ ἀδελφοὶ ἀγαπητοί.

Τῷ αὐτῷ Μολδαυίας προσάρτημα.

Ἀδελφικῶς αὐτὴν ἀσπαζόμεθα.

Ἐγκαίρως ἐλάβομεν τὴν ἀπὸ κϐ' τοῦ Δεκεμβρίου ἀδελφικὴν ἐπιστολήν της, ἐν ᾗ ἀπαντῶσα περὶ τῆς ὑποθέσεως τῆς ἀρχοντίσσης Λογοθετέσσης Πουλχερίας Καντακουζηνῆς, ἐκθέτει λόγους ἀξίους προσοχῆς καὶ παρατηρήσεως ἐπὶ τῶν ἐπιτιμίων, τὰ ὁποῖα ζητούμενα αὐτόθεν ἐκ προτάσεως ἀτόμων ἐπισήμων καὶ ἐγνωσμένων, συνειθίσθησαν ἀνέκαθεν νὰ ἐκδίδωνται παρὰ τῆς Μεγάλης Ἐκκλησίας, ὁσάκις μάλιστα ταῦτα ἀποτείνονται εἰς ἁπλῆν τῆς ἀληθείας ἀνακάλυψιν· αἱ παρατηρήσεις της ἐθεωρήθησαν παρ' ἡμῖν εὐαπόδεκτοι· ἀλλ' ἐνίοτε συμπίπτουσι περιστάσεις, ἐν αἷς καθίσταται ἀπαραίτητος ἡ ἔκδοσις τῶν τοιούτων ἐπιτιμίων, καθὼς ἤδη προσηνέχθη ἡμῖν ἔνθερμος μεσολάβησις τοῦ ἐκλαμπροτάτου Πρίγγηπος κυρίου Στεφάνου Βογορίδου, υἱοῦ κατὰ πνεῦμα ἡμῖν ἀξιοπρεπεστάτου, ἵνα ἐκδοθῇ τὸ συναποστελλόμενον ἐπιτίμιον, ἀποτεινόμενον εἰς ἀνακάλυψιν πρωτοτύπων τινῶν, τῶν ὁποίων ἴσα ἐμφανίζει ὁ Εὐγενέστατος ἄρχων Λογοθέτης κύριος Κωνσταντῖνος Κονάκης. Ἡ Ἐκκλησία ἰδοῦσα καὶ τὸ εὔλογον τῆς προτάσεως, ἅμα δὲ καὶ χάριν τῆς μεσολαβήσεως τῆς Ἐκλαμπρότητός του, ἐνέδωκεν εἰς τὴν αἴτησιν ταύτην, οὖσα βεβαία, ὅτι καὶ ἡ φίλη ἡμῖν αὐτῆς Ἱερότης ἐξ αὐτῶν τῶν ἰδίων αἰτιῶν παρακινουμένη δὲν θέλει δυσαρεστηθῇ εἰς τὴν πρᾶξιν ταύτην τῆς Ἐκκλησίας. Εἶεν δὲ τὰ ἔτη κτλ.

,αωμη'. Ἰανουαρίου κγ'.

† Ὁ Κων)πόλεως ἐν Χριστῷ ἀγαπητὸς ἀδελφός.

---

† Ἄνθιμος [ὁ ς'.] ἐλέῳ Θεοῦ κλπ.

Πρὸς τὸν ἅγιον Ἐρυθρῶν κύριον Ἄνθιμον [ἐπίτροπον τοῦ ἁγίου Σμύρνης Ἀθανασίου, ἐνδημοῦντος ἐν τῇ βασιλευούσῃ].

Μετὰ τοῦ σταλέντος γράμματός σου εἴδομεν καὶ τὸ συναποσταλὲν ἔγγραφον τοῦ αὐτόθι ἐκλαμπροτάτου Ἀγγλικοῦ Προξένου, διὰ τοῦ ὁποίου παρεμβάλλων ὡς εὔλογα ἐπιχειρήματα λόγους τινὰς πρὸς διακώλυσιν τῆς ἀναγνώσεως τοῦ προεκδοθέντος ἐκκλησιαστικοῦ Ἐπιτιμίου κατ' αἴτησιν τῆς χήρας γυναικὸς τοῦ ποτε Κανέλου Σοφιανοπούλου, ὀνομάζει αὐτὸ *παράνομον*, διά τε τὴν φύσιν, ὡς λέγει, τοῦ ἀντικειμένου εἰς ὃ ἀναφέρεται καὶ διὰ τὸν χαρακτῆρα τῶν διαδίκων, Εὐρωπαίων ὄντων. Εἶναι ἀληθὲς ὅτι ἡ ἔκφρασις τῆς Ἐκλαμπρότητός του ἐπὶ πράξεως καὶ γράμματος πατριαρχικοῦ καὶ συνοδικοῦ λυπεῖ ἡμᾶς, ἅτε προσβάλλουσα τὸ ἀξιοπρεπὲς καὶ παραγνωρίζουσα τὸ νόμιμον καὶ δίκαιον. Ἐπειδὴ δὲ τὸ περὶ οὗ ὁ λόγος συνοδικὸν Ἐπιτίμιον, βάσιν ἔχον τὴν ἀνακάλυψιν τῆς ἀληθείας, οὐμόνον δὲν παραβλάπτει τὴν φύσιν τοῦ ἀντικειμένου πρὸς ὃ ἀναφέρεται, καὶ τοῦ ὁποίου σκοπὸς ὑπάρχει ἡ δικαίωσις χήρας γυναικός, ἀλλὰ καὶ συντελεῖ τὰ μάλιστα εἰς ἀδέκαστον καὶ εὐσυνείδητον διαδικασίαν, δι' ὧν δύναται νὰ χορηγήσῃ φώτων καὶ ἀποδείξεων ἐπὶ τῆς ἀληθείας καὶ τῶν διαφιλονεικουμένων δικαίων εἰς τοιαύτην περίστασιν, εἶναι φανερὸν ὅτι πᾶς τις, καὶ ὁ ἴδιος ἡ Ἐκλαμπρότης του, ἤθελε καταφύγῃ εἰς τὸ μέτρον τοῦτο τῆς πνευματικῆς ἐξετάσεως, ἥτις οὔτε καινοφανὴς ὑπάρχει, ἀλλὰ

βασίζεται εἰς νομίμους καὶ ἀρχαίας τάξεις καὶ συνηθείας τῆς Ἐκκλησίας, οὔτε ἀποφαντικῶς ὁρίζεται ἐπὶ τῶν προκειμένων, ἀλλὰ διὰ τῆς εἰ οὕτως ἔχει φωνῆς ἀφορᾷ μόνην τῆς ἀληθείας τὴν ἀνακάλυψιν, οὔτε τέλος πάντων πολιτικῆς τινος ἢ κοσμικῆς μετέχει ἀναφορᾶς, ὡς μὴ θεωροῦντα χαρακτῆρα ἐξιδιασμένως, ἀλλ' ἁπλῶς χριστιανοῖς ὀρθοδόξοις ἀποτεινομένη. Διὰ ταῦτα ἡ Θεοφιλία σου, μηδαμῶς ἐνδοιάζων, θέλεις ἐνεργήσῃ καὶ ἀναγνῶς ἐπ' ἐκκλησίας εἰς ἐπήκοον πάντων τὸ διαληφθὲν ἐκκλησιαστικὸν Ἐπιτίτιόν, ἅτε δή, καθ' ἃ εὔδηλον καὶ τῇ ἀρχιερωσύνῃ σου, ἐρειδόμενον εἰς τὰς βάσεις τῶν τάξεων καὶ τῆς συνηθείας τῆς ἐκκλησίας, ὀφειλούσης ἀποδέχεσθαι τὰς νομίμους τῶν προσκλαιομένων καὶ τῇ πνευματικῇ αὐτῆς προστασίᾳ καταφευγόντων πνευματικῶν αὐτῆς τέκνων, ὁποίας ἂν ὦσι τάξεως καὶ χαρακτῆρος κλπ.

,αωμη'. Ἰουνίου α'.

† **Ὁ Κωνσταντινουπόλεως ἐν Χριστῷ ἀδελφός.**

ΣΗΜ. Ἐκ τοῦ ὑπ' ἀριθ. ΚΣΤ' Πατριαρχικοῦ κώδικος σελ. 189—190 καὶ 330.

Ο ΕΝ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΕΙ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΟΣ ΜΟΥΣΙΚΟΣ ΣΥΛΛΟΓΟΣ

Γνωστοποιεῖται τοῖς ἐνδιαφερομένοις ὅτι τὸ ψαλὲν κατὰ τὴν ἐπίσημον συνεδρίασιν τῆς ἐπετηρίδος τοῦ ἐνταῦθα ρωσσικοῦ ἀρχαιολογικοῦ Ἱνστιτούτου μουσούργημα καὶ ὡς βυζαντικὴ μελῳδία χαρακτηρισθέν, δημοσιευθὲν δὲ ἐν τῷ ὑπ' ἀριθμ. 557 καὶ ἡμερ. 3 μαρτίου ἐ. ἔ. φύλλῳ τοῦ «Ταχυδρόμου», τυγχάνει, συνεπείᾳ γνωμοδοτήσεως τῆς εἰδικῆς Τεχνικῆς Ἐπιτροπῆς, ἀναγνωσθείσης ἐν τῇ τελευταίᾳ συνεδριάσει τοῦ Συλλόγου, ξενίζον κατὰ τὸ ὕφος, ἀνορθογεγραμμένον καὶ μεταπεφρασμένον ἀνεπιτυχῶς ἐκ τῆς ἀρχαίας γραφῆς εἰς τὴν καθ' ἡμᾶς νῦν ἐν χρήσει κατὰ τὸ σύστημα τῆς μετροφωνίας καὶ οὐχὶ κατὰ μέλος. Εἰς τὴν δήλωσιν ταύτην προβαίνει ὁ Σύλλογος, κατ' ἀπόφασιν ληφθεῖσαν ἐν τῇ ΝΘ' τακτικῇ συνεδριάσει, ὅπως μὴ ὁ παρ' ἡμῖν μουσικὸς κόσμος παραπλανᾶται θεωρῶν ὡς ἐπιτυχεῖς τὰς τοιαύτας κακοτέχνους καὶ ξενοτρόπους μουσικὰς μεταφράσεις.

Ὁ Πρόεδρος

† **Ὁ Ἀμασείας ΑΝΘΙΜΟΣ**

Ὁ Γεν. Γραμματεύς

Γ. Ι. ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΣ

ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΟΝ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟΝ ΤΗΣ ΙΕΡΑΣ ΜΗΤΡΟΠΟΛΕΩΣ ΚΥΖΙΚΟΥ

Προσκαλεῖται ἡ Πελαγία Ἰωάννου ὑπήκοος ὀθωμανὴ ὁρμωμένη ἐκ Χαρταλιμῆς τῆς ἐπαρχίας Χαλκηδόνος, νῦν δὲ ἀγνώστου διαμονῆς καὶ ἐπαγγέλματος, ὅπως τὴν πρώτην Δευτέραν καὶ ὥραν 5ην τῆς ἡμέρας τουρκιστὶ μετὰ παρέλευσιν τριάκοντα καὶ μιᾶς ἡμερῶν ἀπὸ τῆς πρώτης διὰ τῶν ἐφημερίδων δημοσιεύσεως τῆς παρούσης κλήσεως ἐμφανισθῇ ἐνώπιον τοῦ Ἐκκλησιαστικοῦ Δικαστηρίου τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως Κυζίκου αὐτοπροσώπως ἢ διὰ νομίμου ἀντιπροσώπου, ὡς ἐναγομένη ὑπὸ τοῦ συζύγου αὐτῆς Ἰωάννου Ἀναστασίου, πλοιάρχου τὸ ἐπάγγελμα, ὑπηκόου ὀθωμανοῦ, κατοίκου Λαγγάδας τῆς ἐπαρχίας Κυζίκου, ἐπὶ διαζεύξει· ἐν ἐναντίᾳ περιπτώσει ἡ κατ' αὐτῆς ἀγωγὴ δικασθήσεται ἐρήμην.

Ἡ παροῦσα κλῆσις δημοσιευθήσεται τρὶς κατὰ συνέχειαν διὰ τῶν ἐν Κωνσταντινουπόλει ἐκδιδομένων ἐφημερίδων «Ἐκκλησιαστικῆς Ἀληθείας» καὶ «Ταχυδρόμου».

Ἐν Ἀρτάκῃ, τῇ 1 Δεκεμβρίου 1899. 1

Ὁ Πρόεδρος

† **Ὁ Κυζίκου ΝΙΚΟΔΗΜΟΣ**

ΟΙΚΟΥΜΕΝΙΚΟΝ ΠΑΤΡΙΑΡΧΕΙΟΝ

ΠΝΕΥΜΑΤΙΚΟΝ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟΝ

Καλεῖται ἡ Μαρία Ἐμιλία Μποβέ, Γαλλίς, Δυτικὴ τὸ δόγμα, τέως μὲν κάτοικος Παρισίων, νῦν δὲ ἀγνώστου διαμονῆς, ὅπως τὴν πρώτην δικάσιμον Δευτέραν καὶ ὥραν 8ην Εὐρωπαϊστὶ πρὸ μεσημβρίας μετὰ τὴν παρέλευσιν τριάκοντα καὶ μιᾶς ἡμερῶν ἀπὸ τῆς πρώτης διὰ τῶν ἐφημερίδων δημοσιεύσεως τῆς παρούσης κλήσεως ἐμφανισθῇ εἴτε αὐτοπροσώπως εἴτε δι' ἀντιπροσώπου νομίμως διωρισμένου, πρὸ τοῦ ἐν τοῖς Πατριαρχείοις Πνευματικοῦ Δικαστηρίου, ὡς ὑπὸ τοῦ ἑαυτῆς ἀνδρὸς Ἱπποκράτους Καλλία, ὀρθοδόξου, Ἰατροῦ, ὑπηκόου Ὀθωμανοῦ, κατοίκου τῆς πόλεως Ἀγγὲν τῆς Γαλλίας παρὰ τοὺς Παρισίους, ἐναγομένη ἐπὶ ἀκυρώσει γάμου καὶ ἐπιβοηθητικῶς ἐπὶ διαζυγίῳ. Προσεπιδηλοῦται δ' αὐτῇ ὅτι, ἐὰν μὴ ἐμφανισθῇ κατὰ τὴν ὡς ἄνω ὁριζομένην δικάσιμον, ἡ κατ' αὐτῆς ἀγωγὴ θεωρηθήσεται ἐρήμην. Ἡ παροῦσα κλῆσις τρὶς δημοσιευθήσεται κατὰ συνέχειαν διὰ τῶν ἐν Κωνσταντινουπόλει ἐκδιδομένων φύλλων «Ἐκκλησιαστικῆς Ἀληθείας» καὶ «Κωνσταντινουπόλεως» καὶ διὰ τοῦ ἐν Παρισίοις «Figaro.»

Ἐν τοῖς Πατριαρχείοις, τῇ 22 Αὐγούστου 1900.

Ὁ Πρόεδρος 1

† **Ὁ Κορυτσᾶς ΓΕΡΒΑΣΙΟΣ**

Ὁ Γραμματεύς

Διάκονος Ἄνθιμος Π. Ὀρφανίδης

ΠΝΕΥΜΑΤΙΚΟΝ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟΝ ΤΗΣ ΜΗΤΡΟΠΟΛΕΩΣ ΠΡΕΣΠΩΝ ΚΑΙ ΑΧΡΙΔΩΝ

Καλεῖται ὁ ἐκ Κρουσόβου ὁρμώμενος νῦν δὲ ἀγνώστου διαμονῆς Τάσκος Στήλας Καζαντζῆς ὑπήκοος ὀθωμανὸς ὅπως τὴν πρώτην δικάσιμον Τρίτην καὶ ὥραν 8 τουρκιστὶ τῆς ἡμέρας μετὰ τὴν παρέλευσιν τριάκοντα καὶ μιᾶς ἡμῶν ἀπὸ τῆς πρώτης διὰ τῶν ἐφημερίδων δημοσιεύσεως τῆς παρούσης κλήσεως ἐμφανισθῇ, εἴτε αὐτοπροσώπως, εἴτε δι' ἀντιπροσώπου νομίμως διωρισμένου, πρὸ τοῦ ἐν Κρουσόβῳ πνευματικοῦ δικαστηρίου, ὡς ὑπὸ τῆς ἑαυτοῦ συζύγου Ἀμαλίας Τ. Στήλη ὑπηκόου ὀθωμανῆς καὶ κατοίκου ὡσαύτως Κρουσόβου ἐναγόμενος ἐπὶ διαζεύξει. Προσεπιδηλοῦται δ' αὐτῷ ὅτι, ἐὰν μὴ ἐμφανισθῇ κατὰ τὴν ὡς ἄνω ὁριζομένην δικάσιμον ἡ κατ' αὐτοῦ περὶ διαζυγίου ἀγωγὴ θεωρηθήσεται ἐρήμην αὐτοῦ. Ἡ παροῦσα κλῆσις τρὶς δημοσιευθήσεται κατὰ συνέχειαν διὰ τῶν ἐν Κων)πόλει ἐκδιδομένων ἐφημερίδων «Ἐκκλησιαστικῆς Ἀληθείας» καὶ «Κωνσταντινουπόλεως». 3

Ὁ Πρόεδρος

† **Ὁ Πρεσπῶν καὶ Ἀχριδῶν ΑΝΘΙΜΟΣ**

ΕΚ ΤΟΥ ΠΑΤΡΙΑΡΧΙΚΟΥ ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟΥ

Ὁ ὑπεύθυνος Ι. Δ. ΤΑΝΤΑΛΙΔΗΣ

ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΗ ΑΛΗΘΕΙΑ

ΤΕΥΧΟΣ ΜΗΝΟΣ ΑΥΓΟΥΣΤΟΥ

ΣΥΝ ΤΩ ΕΒΔΟΜΑΔΙΑΙΩ ΔΕΛΤΙΩ

ΕΤΟΣ Κ'. ΕΝ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΕΙ, 1 ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟΥ 1900 ΑΡΙΘ. 35

ΔΙΕΥΘΥΝΟΥΣΑ ΕΠΙΤΡΟΠΗ

† Ὁ Γρεβενῶν **ΔΩΡΟΘΕΟΣ** (πρόεδρος)
† Ὁ **Μέγας Πρωτοσύγκελλος** ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΣ
† Ὁ **Ἀρχιγρ. τῆς Ἱ. Συνόδου** ΦΩΤΙΟΣ (ταμίας)
† Ὁ **Μέγας Ἀρχιδιάκονος** ΛΑΥΡΕΝΤΙΟΣ
ΧΡ. ΠΑΠΑ-Ι-ΩΑΝΝΟΥ (γραμματεύς)

ΣΥΝΔΡΟΜΗ ΕΤΗΣΙΑ

καθ' ὅλον τὸ ὀθωμαν. κράτος μετζίτια ἀργ. 85
διὰ τὸν κατώτερον κλῆρον καὶ τοὺς δημοδιδασκ. 3
ἐν τῷ ἐξωτερικῷ φράγκα χρυσᾶ 25
ἐξαμηνιαία τὰ ἡμίσια
Ἡ Συνδρομὴ προκαταβάλλεται
Αἱ συνδρομαὶ ἄρχονται τὴν 1 Ἰανουαρίου

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Γενναδίου τοῦ μοναχοῦ (τοῦ Σχολαρίου) ἐπὶ τῇ μνήμῃ τῆς ἀποτομῆς τοῦ τιμίου προφήτου καὶ προδρόμου καὶ βαπτιστοῦ— Συμβολαὶ εἰς τὴν ἱστορίαν τῶν μηναίων— Ἔγγραφα τοῦ Πατριαρχικοῦ ἀρχειοφυλακίου — Ἐκκλησιαστικὰ χρονικά — Κοινοποιήσεις.

ΓΕΝΝΑΔΙΟΥ ΜΟΝΑΧΟΥ
(τοῦ Σχολαρίου)
ΕΠΙ ΤΗ ΜΝΗΜΗ
ΤΗΣ ΑΠΟΤΟΜΗΣ ΤΟΥ ΤΙΜΙΟΥ ΠΡΟΦΗΤΟΥ ΚΑΙ ΠΡΟΔΡΟΜΟΥ ΚΑΙ ΒΑΠΤΙΣΤΟΥ

Λόγος τὸ πρῶτον νῦν ἐκδιδόμενος ἐκ τοῦ ὑπ' ἀρ. 35 χειρογράφου τῆς βιβλιοθήκης τοῦ ἐνταῦθα Μετοχίου τοῦ Παναγίου Τάφου

ὑπὸ

ΧΡ. ΠΑΠΑ-Ι-ΩΑΝΝΟΥ

Ὁ μὲν μακάριος Ἰωάννης καὶ Βαπτιστής, ἐν μεθορίῳ τοῦ τε τύπου καὶ τῆς ἀληθείας γενόμενος καὶ καθάπερ τις σύνδεσμος τῶν κἀιρῶν ἑκατέρων, εὐλόγως πολλὰς τοῖς ἀνυμνεῖν βουλομένοις ὕλας παρέχεται· καὶ οἱ μὲν ταῖς δι' ἔτους ἀποδιδομέναις αὐτῷ τιμαῖς, ἄλλης ἄλλην ἐχούσης πρόφασιν τῶν κατ' αὐτὸν τεραστίων, τὸν οἰκεῖον συμμερίζουσι λόγον· οἱ δὲ πᾶσαν τὴν κατ' αὐτὸν ἱστορίαν ὑπόθεσιν ἐνιστάμενοι ἐνὶ πειρῶνται λόγῳ περιηχεῖν τὰ πλείστων λόγων δεόμενα. Ἐγὼ δὲ μὴ μόνον τῶν εἰς τὴν φύσιν εὐεργετημάτων κοινωνῶν, ἀλλὰ καὶ ἰδίων αὐτῷ πολλῶν τὴν χάριν ὀφείλων, ὑπόθεσιν τῆς κατὰ δύναμιν εἰσφορᾶς τὸ τέλος αὐτῷ τῶν ἐπὶ γῆς ἀγώνων ποιήσομαι νῦν, αὐτῷ μὲν οὐ παντάπασιν ἀηδῶς, ὡς μὴ τὴν τάξιν τῶν λόγων, τὴν δὲ τοῦ λέγοντος ἔφεσιν θεοπρεπῶς σκοπουμένῳ, ἐμοὶ δὲ καὶ λίαν οἰκείως, τόν τε τῶν ὅλων καιρὸν λογιζομένῳ καλῶς καὶ τὸν ἐμὸν τῷ τέλει προσάγοντα. Καὶ τὸν μὲν ἐμὸν παρείσθω σκοπεῖσθαι, οὐ γὰρ χρὴ ταῖς περὶ τῶν μεγίστων ὕλαις ἐμπλέκεσθαι, τῶν δὲ προοιμίων τῆς δευτέρας τοῦ Χριστοῦ παρουσίας ἐναργῶς φαινομένων, ποίαν δεῖ μᾶλλον τῆς τοῦ Βαπτιστοῦ τελευτῆς ὑπόθεσιν τῶν εἰς αὐτὸν ἐνίστασθαι λόγων; Ὥσπερ ἄρα καὶ τῶν αὐτοῦ Χριστοῦ παθημάτων εἴπερ ποτὲ νῦν ὁ καιρός, καὶ ψυχῇ καὶ γλώττῃ παρισταμένων οἷς τι μέλει τοῦ συμμορφοῦσθαι Χριστῷ καὶ πρὸς τὴν αὐτοῦ παρουσίαν παρασκευάζεσθαι. Ὡς γὰρ ἀνέστη τότε θανὼν καὶ πεπονθὼς ἐδοξάσθη καὶ εἰς οὐρανοὺς ἀνελήφθη, μέχρις ᾅδου τῇ ψυχῇ κατεληλυθώς, οὕτω καὶ νῦν ἐν ὀλίγαις ταῖς εἰς τὴν ζωὴν προωρισμέναις ψυχαῖς καὶ πάσχει καὶ θνήσκει καὶ ἀδοξεῖ, τῇ πρὸς αὐτὸν ἀποβλέψει πάντα φερούσαις, μετ' ὀλίγον, ὡς εἰκάζειν ἔστι καλῶς, ἐνδόξως ἐπανήκειν μέλλων τῷ κόσμῳ καὶ κρίσιν καὶ τέλος τῶν ἀνθρωπίνων πάντων πραγμάτων καὶ ὧν ἐπ' αὐτοῖς ἠγώνισται ποιησόμενος. Ὁ τότε τοίνυν τοῦ Χριστοῦ προδραμὼν γεννωμένου καὶ θνήσκοντος καὶ νῦν ταῖς εὐσεβέσι συνοδευόμενος καὶ συναποθνήσκων ψυχαῖς εὐλόγως καὶ τῆς δευτέρας προτρέχει τοῦ Χριστοῦ παρουσίας καὶ ἡμῖν ὕλην πρέπουσαν τῷ καιρῷ τῶν εἰς αὐτὸν ὕμνων τὴν οἰκείαν δίδωσιν τελευτήν, ἣ τότε μὲν τοῦ Ἰησοῦ προεπεπόνθει, νῦν δὲ συμπάσχει τοῖς ὑπὲρ αὐτοῦ καλῶς πάσχουσιν. Ὁ μὲν οὖν λόγος ἐμοὶ διὰ ταῦτα· ὅθεν οὐδὲ τὴν ἀκουόντων χρείαν

προστήσεται· ὀλίγοις γὰρ εἰσιτητὸς ἔσται, καὶ φθάσας ἐν ἰδίῳ λόγῳ τὸν περὶ τούτου θρῆνον ἀπέδωκα· ἀλλ' ὥσπερ ἂν καὶ γνώσει καὶ γνώμῃ πᾶσι βάσιμος ὤν, οὕτω τῇ δυνάμει χρήσεται πάσῃ πρὸς τὴν τοῦ λόγου προδεδραμηκυῖαν φωνήν, τῷ φαινομένῳ πρὸς τὸ τῆς ἀληθείας ἀπαντήσασαν φῶς, καὶ τῇ τῶν εὐαγγελικῶν λογίων δυνάμει τὴν οἰκείαν ἰδρύσας ἀσθένειαν, ὑφ' ἡγεμόνι τῷ θείῳ λόγῳ δραμεῖται. Καὶ σὺ δὲ πρόδρομε τῆς ἡμῶν σωτηρίας καὶ κήρυξ τοῦ τὸ κλεινὸν τῷ κόσμῳ πέμψαντος κήρυγμα, χάριν ἀποτίνοντί μοι τῆς σῆς ὁδηγίας, ἢ τὰς δυσχερείας λύων οὐκ ἄνευ Θεοῦ πρὸς τὸ σὸν καθώρμισας ὅρος[1] καὶ τὴν ἐν αὐτῷ νηνεμίαν ἐκ τοῦ δεινοῦ τῶν πολέμων κλύδωνος, δευτέραν ἀποδίδου χάριν προσήκασθαι μὲν τοὺς ἐπὶ τῇ τελευτῇ σου στεφάνους, οὓς ἐκ τῶν εὐαγγελικῶν σοι πλέξομεν λόγων, μετανοίᾳ δὲ καὶ εἰρήνῃ, τοῖς καλοῖς ἐφοδίοις, τὸν λοιπὸν ἡμῖν ἐξαρτύσαι βίον, κἂν δέῃ μετὰ τῆς ἀληθείας ἀποθανεῖν, τῷ σῷ ζήλῳ τὴν ἐμὴν ὁπλίζειν καρδίαν, εἰρκτὴν ἐκείνην καὶ δημίους καὶ ξίφη καὶ τὴν σὴν ἐν πᾶσι φιλοσοφίαν αὐτῇ καλῶς ἐνοπτρίζων καὶ πᾶσι δὲ τοῖς τὴν σὴν τιμῶσι μετάστασιν, οἱ καὶ τὸν ἡμέτερον τουτονὶ λόγον ἔξουσιν ὡς οἷόν τε καὶ λέγειν καὶ συνορᾶν, τὴν αὐτὴν ἔμπνει χάριν.

Ἐπεπλήρωτο μὲν πᾶσα καλῶς ἡ τῶν ἀγώνων ὕλη τῷ Ἰωάννῃ, ὃν τοὺς μὲν προαιρέσει πρὸς τ' ἀγαθὰ κεκινημένος οἰκείᾳ καὶ τοῦ Θεοῦ διψῶν ἀκρατῶς, τοὺς δὲ θεόθεν κεκινημένος ἠγώνισται τῇ τῆς παγκοσμίου σωτηρίας ὑποθέσει συνδρόμους, ὁ τῶν τεικόντων δηλαδὴ χωρισμός, ἡ τοῦ κόσμου φυγή, ἡ πρὸς Θεὸν ἀναχώρησις· τὰ γὰρ πρὸ τοῦ τόκου καὶ γεννηθέντι καὶ τρεφομένῳ συνανεχθέντα θεόθεν αὐτῷ τῶν μετὰ ταῦτα καλῶν ὑπῆρχε προοίμια· ἡ χρόνιος ἐν ἐρημίᾳ διατριβή, ἡ σχέδιος ἐκ δένδρων τε καὶ ζωῦφίων τροφή, τῇ παραδόξῳ στενότητι καὶ τῆς ἄλλης ἀηδίας συνούσης, ἡ γυμνότης τοῦ σώματος, ψύχει τε καὶ καύσωνι διηνεκῶς ἐκκειμένου· τῇ γὰρ ζώνῃ καὶ ταῖς θριξὶν εὐμηχάνως μόνον τὴν τῆς σαρκὸς ἐπεσκίαζεν ἐπιφάνειαν οὔθ' ὅλην, οὔτε πυκνῶς· ἡ μετὰ τῶν θηρίων ἀναστροφή, τὴν μὲν ἀρχὴν ἀνήνυτα μαχομένων, εἶτα καὶ τὰ ἴχνη περιλειχόντων καὶ πρὸς τὴν φυσικὴν ἐπανιόντων εὐλάβειαν, τῷ πρὸς τὴν φυσικὴν ἐπανηγμένῳ δεσποτείαν οὕτω λαμπρῶς, ὁ ἐν τοσαύτῃ τῶν σωματικῶν δυσχερείᾳ τῆς θείας χάριτος ἐν τῇ ψυχῇ πλατυσμός, ἡ διηνεκὴς τοῦ Θεοῦ κατανόησις, αἱ τῶν ἀγγέλων ψυχαγωγίαι, ἡ διὰ πάντων τούτων, μὴ δεικνυσθαι δυναμένων λόγῳ μηδ' ἀριθμεῖσθαι, πρὸς τὴν θείαν ὑπουργίαν ἑτοιμασία, ἡ πρὸς τὸν κόσμον αὖθις ἐπάνοδος μετὰ τῆς ἐν ἐρήμῳ διαίτης, τοῦ κυβερνῶντος πέμποντος πνεύματος, ἡ πρὸς μετάνοιαν ἐπιστροφὴ τῶν λαῶν ὕδασιν ἐμβαπτιζομένων καὶ τὰς προσωπικὰς ἀποτιθεμένων κηλῖδας· τῶν γὰρ προγονικῶν τῇ φύσει συμπαραπεμπομένων, αἷς καὶ ἅπαν ἀτύχημα συνῆν ἐξ ἀνάγκης, τὸ τοῦ Χριστοῦ βάπτισμα καθάρσιον ἔμελλε γίνεσθαι, τὸν θάνατον ἐκείνου τυποῦν, ἐπὶ τῇ τούτων λύσει γεγενημένου· ἡ περὶ τοῦ ἐρχομένου καὶ πόρρωθεν προσδοκωμένου προφητεία σαφής, τὴν ἐγγάστριον καὶ τὴν πολλοὺς λανθάνουσαν ἐπικυροῦσα προκήρυξιν, ᾗ δικαίως καὶ ἡ τῆς πρὸς πάντας ὑπεροχῆς τοὺς γεννηθέντας ἀνταπεδίδοτο μαρτυρία. Μείζους μὲν γὰρ ἦσαν οἱ προφῆται τῶν ἄλλων ἀνθρώπων μέτροις πολλοῖς, ὁ δὲ πεπροφήτευκε μὲν ὁμοίως ἐκείνοις, ἠξίωται δὲ ἰδεῖν καὶ βαπτίζειν χεῖρας ἐπιθείς, ἀνασχόμενον καὶ ὑποχωροῦντι μὴ συγχωροῦντα, καὶ τὴν ἄνωθεν μαρτυρίαν καὶ ἰδεῖν καὶ ἀκοῦσαι, οὐκ αὐτῷ μόνον, ἀλλὰ καὶ τοῖς παροῦσι πᾶσι γνωρίζουσαν τὸν ἄχρι τότε λανθάνειν βεβουλημένον. Τὸ μὲν γὰρ ἧξειν πολλῷ μείζω τε καὶ θειότερον αὐτοῦ καὶ δεσπότου σώζοντα τάξιν, ὡς θεότητι μὲν ἀϊδίως γεγεννημένον καὶ ὄντα, σαρκὶ δὲ καὶ τῷ φαινομένῳ κατόπιν αὐτοῦ γεγεννημένον καὶ ἥκοντα, προῄδει, καὶ προύλεγε, ἐπίπνους ὢν ἀληθῶς, ὡς ἐπ' αὐτῶν ἐφάνη τῶν ἔργων· παρόντα δὲ γνωρίσαι καὶ τὴν αὐτὴν ὁδεύοντα γῆν καὶ τοῖς αὐτοῖς ἀνθρώποις φαινόμενον οὐκ εἶχεν ἔτι, καὶ αὐτῷ βουλόμενον κρύπτεσθαι. Τότε δὲ πρῶτον ἐγνώριζε καὶ ὑπούργει, καὶ πρῶτος τὴν τῶν μαθητευόντων τάξιν ὑπῄει λοιπόν, οὐχ ἥξοντα προλέγων, ἀλλὰ ἐληλυθότα συμβουλεύων δέχεσθαι δεῖν. Καὶ ἅπερ οἱ πάλαι προφητεύσαντες, ἰδεῖν ἐπιθυμοῦντες, οὐκ ἔβλεπον, οὔπω γὰρ ἦν ὁ καιρός, τούτοις ἔργῳ πληρουμένοις παρῆν καὶ ἔχαιρε καὶ ὑπούργει καὶ μαρτυρῶν τοῖς μὲν ἐπιστεύετο, πιστεύειν οὗτιν ἀξίοις, τοῖς δὲ καὶ ἐπαχθὴς ἦν, καὶ λίαν ὤδινον κατ' αὐτοῦ τὰ τέκνα τοῦ διαβόλου, τῷ πατρὶ χαριζόμενοι, ὃν ἀντὶ τοῦ ἀληθοῦς εἵλοντο πατρὸς καὶ δεσπότου. Αὐτοὺς μὲν γὰρ ὁ Ἰωάννης ἐχιδνῶν ἐκάλει γεννήματα, ὁ δὲ Σωτὴρ ἐναργεστέραν τὴν προσηγορίαν ἐτίθει, ὁ σώζειν μὲν ὡς ἰδίους παῖδας ἐλθών, ἀφηνιάζοντας

1. Τοῦ Μενοικέως. Ὁ λόγος ἐγράφη ἐν τῇ ἐπὶ τοῦ ὄρους τούτου Μονῇ τοῦ Τιμίου Προδρόμου, ἐν ᾗ ὁ πατριάρχης Γεννάδιος ὁ Σχολάριος ἀποχωρήσας τῆς πατριαρχείας ἐφησύχαζε.

δὲ εὑρηκὼς καὶ τῷ φθείροντι μᾶλλον προστεθειμένους. Τῶν τοιούτων τοίνυν ἀγωνισμάτων ἀνυομένων αὐτῷ, παντὸς ἀριθμοῦ καὶ πάσης εὐφημίας ὄντων ἐπέκεινα, ἔδει καὶ στεφανοῦσθαι λοιπόν, πέρας ἐπιθέντα τοῦ βίου τοιαύτῃ πρέπον τιμῇ. Ἔδει μὲν οὖν φθάνειν τὸν τοῦ Ἰησοῦ θάνατον καὶ πρῶτον θνήσκειν αὐτόν, ὡς ἂν μὴ μόνον εἰς τὸν βίον ἰὼν πρόδρομος τῆς κοινῆς σωτηρίας εἴη τοῖς ζῶσιν, ἀλλὰ καὶ τοῖς ὑπὸ γῆν μέλλουσι σώζεσθαι καὶ τοῦ τῆς οἰκονομίας ἀπολαύειν καρποῦ πρόδρομος αὐτὸς ἥκοι καὶ πανταχόθεν πρόδρομος εἴη. Καὶ τάξιν σώζων ἀγγέλων τῶν ταῖς θείαις ὑπουργούντων οἰκονομίαις τῇ κατ' ἀγγέλους ἐν τῇ σαρκὶ ζωῇ καλῶς ἀποδιδομένην, ἔδει καὶ τὴν πρὸς τὸν δεσπότην ἀγάπην ἀκραιφνεστάτην, ὡς εἶχεν, ἐπιδεδειγμένον μηδὲ τῶν μαθητῶν οὐδενὶ λοιπὸν τῶν πρώτων παραχωρεῖν, πρῶτον αὐτὸν τὴν ψυχὴν ὑπὲρ τοῦ φιλουμένου τεθεικότα δεσπότου· καὶ πρὶν ἐναργεστάτην λαβεῖν τὴν τῆς θεότητος ἀπόδειξιν ἐν Χριστῷ, ὡς ὀψὲ κατῆλθεν ἐκείνοις, ἔδει τὸν τοῦ Χριστοῦ βαπτιστὴν καὶ τοῖς Χριστοῦ συμμορφωθῆναι παθήμασι· καὶ καθάπερ ἐκεῖνος ἑκὼν ὑπῆει τὸν θάνατον, οὕτω καὶ τοῦτον μισθὸν τῆς ὑπὲρ τῶν νόμων συνηγορίας τὴν τοιαύτην ἀπολαβεῖν τελευτήν, οὐ σταυρούμενον, καθάπερ ἐκεῖνος ἔμελλεν, οὐ χλευαζόμενον, οὐ πλευρὰν ὀρυττόμενον, τούτων γὰρ καὶ τοιούτων τῷ τῆς οἰκονομίας ἔδει σκοπῷ καὶ τῷ ἔργῳ, διὸ καὶ πόρρωθεν ὡδὶ προηγόρευτο, ἀλλ' ἐν τῇ κεφαλῇ τὸ ἄλγος ὑφιστάμενον μόνῃ, ἣ συνήλγει μέν, τὸ μέλλον εἰδὼς ἀποκαλυφθέν, ἄλλον δὲ συνέχαιρε τρόπον, τὸ ἐντεῦθεν τῆς οἰκουμένης λογιζόμενος κέρδος. Τοῦτο τοίνυν οὕτω δεῆσαν οὕτω καὶ γίνεται, καὶ ταῦτα τῆς ἡμέρας εἰσὶ ταύτης ὑπόθεσις καὶ τῶν ἐπ' αὐτῇ τελουμένων καὶ λεγομένων. Πρόφασις μὲν οὖν οὐ μᾶλλον τῆς ποινῆς ἢ τῶν στεφάνων ἡ πόρρωθεν τῆς Ἡρωδιάδος ἀπέχθεια καὶ τὸ τῇ τραπέζῃ τότε συναχθέν· ἡ δ' ἀληθὴς αἰτία τῶν καλῶν τοῦ νόμου φυλάκων αἱ συσκευαί, οἳ τὸν μὲν Ἰησοῦν ἔκτεινον ὡς ἐξιόντα τῶν νόμων, οἷς τὸ σάββατον ἐδόκει λύειν, οὐ λύων, Ἡρῴδῃ δὲ συνεχώρουν ἀνηκέστως παρανομεῖν. Οὐ γὰρ ἠνείχοντο τὸν Ἰωάννην, περιαγγέλλοντα τὸν Ἰησοῦν πανταχοῦ μετὰ τὴν οὐράνιον ἐκείνην πληροφορίαν καὶ λαμπράν, ὡς ἐχρῆν αὐτῷ, τὴν φήμην ἐγείροντα, ζῆν τε καὶ παρὰ Ἡρῴδῃ τηλικαύτης ἀπολαύειν αἰδοῦς, δεδιότες μὴ καὶ πλῆθος Ἰουδαίων ἅπαν τῷ Ἡρῴδῃ συνεπισπάσηται, ὅπερ αὐτοὺς δεδιέναι καὶ λίαν εὔλογον ἦν. Ἐώρων γὰρ αὐτῷ τὸν Ἡρῴδην πάνυ προσέχοντα καὶ ἡδέως αὐτῷ συνόντα καὶ ἡδέως ἀκούοντα καὶ πειθόμενον ἐν πολλοῖς· ἤδει γὰρ αὐτὸν ἅγιον ἄνδρα καὶ δίκαιον, καὶ ὡς τοιούτῳ πάνυ προσεῖχεν. Αὐτοὶ μὲν οὖν ἐθώπευον τὸν Ἡρῴδην, οἱ καλοὶ τοῦ νόμου προστάται, καὶ τὸ τῆς παρανομίας ἄγος οὐκ ἀφῄρουν αὐτοῦ καὶ πάνυ δυνάμενοι, συγκρούειν οὕτω βουλόμενοι πρὸς Ἰωάννην ἀποτρέποντα καὶ τὴν εὔνοιαν λύειν. Ἢ πῶς εἴων τοῖς γενεθλίοις ἐπιθύειν αὐτὸν καὶ συνδείπνους ἔχειν τοσούτους; πῶς οὐκ εἶργον τῶν ἱερῶν, ἵνα καὶ πρόφασιν ἔχῃ τῇ μοιχαλίδι τὸ μὴ μόνον Ἰωάννῃ τῷ φιλουμένῳ ταῦθ' οὕτω δοκεῖν, μηδ' αὐτὸν μόνον εἴργειν, ἀλλὰ πολλῷ μᾶλλον τοὺς ἄλλους, οὓς οὐκ ἂν εἴη δίκαιον παραγράφεσθαι. Ἀλλὰ σιγώντων ἐκείνων καὶ τῆς παρανομίας ἀνεχομένων, ὅτι τῷ δικαίῳ καὶ σοφῷ συνηγόρῳ τῶν νόμων ἐνήδρευον, τῷ μηδ' ἀνάγκην ἔχοντι τῶν νόμων ὑπερμαχεῖν, ἥπερ ἐκεῖνοι, ὑπὸ δὲ εὐνοίας κινουμένου θεοφιλοῦς καὶ τὰς ψυχὰς τῶν πλησιαζόντων [σώζειν] ἐθέλοντι, ὁ μὲν Ἡρῴδης καὶ οὕτως ἐδόκει φέρειν τὸν Ἰωάννην πατρικῶς συμβουλεύοντα καὶ τὴν τοῦ ἀνδρὸς ἀρετὴν τοῦ τῆς ἀκολασίας πάθους προῆγε μέχρι πολλοῦ, καὶ τῆς πρὸς τὴν κοινωνὸν τοῦ πάθους εὐνοίας, οὐκ ἀπειθεῖν μόνον ἀλλὰ κτείνειν βιαζομένην. Σφοδρότερον δὲ ἐπιτιθεμένης εἶργε μὲν τὸν δίκαιον, αὐτῷ χαριζόμενος, οὐκ ἔκτεινε δέ, οὐδ' ἂν εἶχε κτείνειν, εἰ μὴ τὰ μετὰ ταῦτα πάντα συνέτρεχεν, ἡμέρας εὐκαίρου ἔνθεν μὲν [τῷ] τοῦ δικαίου στεφάνῳ, ἔνθεν δὲ τῷ τῶν παρανομούντων ὀλέθρῳ συνενεχθείσης, ὡς ἂν αὐτοὶ μετὰ τῆς ἀκολάστου παρανομίας καὶ τῷ φόνῳ τοῦ σώζειν θέλοντος καὶ καθαίρειν ἔνοχοι γένωνται. Καὶ ἠδύνατο μὲν ὁ Θεὸς τὸ δρᾶμα λύειν ἅπαν εὐθύς, ὥσπερ καὶ λεγεῶνας ἀγγέλων πέμπειν, εἴπερ ἐβούλετο, καὶ τὴν πόλιν ἅπασαν ἀνατρέπειν, ὁ καὶ τὸν ἥλιον κατὰ τοῦ μηδένα βλέπειν, παραδόξως ἐπ' αὐτὸν τῆς σελήνης μεθισταμένης, ἐκλείπειν πεποιηκὼς καὶ τὴν οἰκουμένην πᾶσαν σκοτίζεσθαι· ἀλλ' ὥσπερ ἐκεῖνο τὸ δρᾶμα οὕτω τε ἐγέγραπτο καὶ οὕτως ἔδει γενέσθαι, οὕτω καὶ τὸ κατὰ τὸν Ἰωάννην ὡρισμένον πόρρωθεν ἦν καὶ μιᾷ μεθόδῳ. Τῷ μὲν προφήτῃ τὰ τῆς ἀρετῆς ἆθλα, Ἡρῴδῃ δὲ τὴν τῇ πονηρίᾳ πρέπουσαν ὁ Θεὸς δίκην εἰργάζετο, οὔτε τοῦτον πρὸς τὴν εὐσέβειαν οὔτ' ἐκεῖνον πρὸς τὴν ἐναντίαν βιαζόμενος γνώμην, ἀλλ' ἑκατέρῳ τὰ οἰκεῖα τῇ γνώμῃ καὶ οἷς αὐτοὶ προείλοντο ψηφιζόμενος. Οὐδὲ γὰρ Ἰούδας ἔμελλεν ἔχειν ἀπολογίαν τὸ δεῖν τὸν Χριστὸν ἐκεῖνα παθεῖν, οὐδ' ἐπὶ σωτηρίᾳ τῶν ἀνθρώπων, οἷος ἦν τῷ δεσπότῃ μόνῳ σκοπός, ἀλλὰ

πονηρίᾳ καὶ φθόνῳ καὶ δόξης ἔρωτι καὶ χρημάτων τὸν διδάσκαλον παρεδίδου, καὶ τῷ ἄρτῳ συνεισιόντα τὸν Σατανᾶν ὑπεδέχετο, οὐ τότε πρῶτον εἰσιέναι πειρώμενον, ἀλλὰ βεβαίως τότε πρῶτον εἰσοικισθέντα, ὁ τοῖς ἀναξίως μετεσχηκόσι τῶν θείων ἅπασι γίνεται, ἀντὶ τοῦ χάριν λαβεῖν καὶ εἴ τις ἐνῆν αὐτοῖς ἀποβεβληκόσιν. Οὕτω κἀνταῦθα τὸ δεῖν στεφανωθῆναι μαρτυρίῳ τὸν Ἰωάννην οὐχ ὑφαιρεῖ τῆς δίκης τῷ κτείναντι. Συντρέχει τοίνυν εὐκαίρως πάντα, δι' ὧν ἀνυσθείη τὸ μέλλον, καὶ ὁ μὲν ἡμέτερος Ἰησοῦς τῆς μεγάλης ἑορτῆς τοῦ Πάσχα πάρεργον ἔμελλε τοῖς φοιτηταῖς γίνεσθαι· οὐ γὰρ Πιλάτος ἦν ὁ φονεύων, ὃς καὶ πολλάκις ἤθελεν ἀθωοῦν καὶ τῶν ἀλιτηρίων μὴ πειθομένων τὰς χεῖρας ἔνιπτεν ὕδατι· καὶ ὁ δεσπότης ἡμῶν μεῖζον ἡμαρτηκέναι τοὺς παραδιδόντας εἶπεν αὐτῷ· ὁ μὲν γὰρ ἀλλόθρους ἦν καὶ θρησκείαις ἄλλαις ἐδούλευεν, οἱ δὲ — ἰουδαῖοι καὶ θιασῶται Μωσέως, καὶ μαθητὴς ὁ τὴν ἀρχὴν σκευάσας τοῦ δράματος, λέγων, τί μοι θέλετε δοῦναι, κἀγὼ ὑμῖν παραδώσω αὐτόν, ἴσως, εἰ μὴ τῇδε κατώρθουν καὶ εἴπερ εἶχε διδόναι, κἂν ἄλλως εἰπών, τί θέλετε δώσω ὑμῖν καὶ παραδώσετέ μοι αὐτόν. Οὕτω κἀνταῦθα, γενέθλης ἑορταζομένης καὶ τῆς ἐπὶ ταύτῃ τραπέζης, ὁ προφήτης πάρεργον ἦν, καὶ καθάπερ ὁ μαθητὴς τῶν ἐν τῷ δείπνῳ μυστικῶν γενομένων κατεξοργούμενος τὸν τροφέα καὶ καθηγητὴν προεδίδου, οὕτω δὴ καὶ Ἡρωδιὰς τῇ τῆς παιδὸς ὀρχήσει τὸν τοῦ προφήτου συνεσκεύαζε φόνον· καὶ ὁ μὲν ἀργυρίου τριάκοντα τὴν προδοσίαν, ἡ δὲ τῆς χρυσῆς τοῦ προφήτου κεφαλῆς τῆς παιδὸς ἐτίμα τὴν ὄρχησιν. Καὶ εἰ βαπτιστής ἐστιν Ἰωάννης, τί κτείνειν τολμᾷς, ὦ γύναι, τὸν βαπτιστήν; Καὶ εἰ τῷ τῆς βασιλείας ἡμίσει προτεινομένῳ τὴν κεφαλὴν ἀντισταθμίζουσα προτιμᾷς, τί ῥᾳδίως οὕτως ἀφαιρεῖ καὶ νεκρὰν ἀποφαίνεις τὴν θηταυρῶν τοσούτων ἀξίαν; Ἦν ὅτε, φησίν, ἐν ἐπαίνου πάντες ἐποιοῦντο τὸν βαπτιστὴν καὶ τὸ βάπτισμα, καὶ πολλοῦ τοῖς πᾶσιν ἐδόκει· ἐξ ὅτου δὲ τὸν Ἰησοῦν βαπτίσας, ὑποφητεύειν αὐτῷ καὶ συνηγορεῖν αὐτῷ ἠθέλησε προφανῶς, τῶν αὐτῶν καὶ ἄμφω τιμῶνται ποινῶν, οἱ τῶν παρ' ἡμῖν ἐθῶν καὶ νόμων προστάται, καὶ ταῖς αὐταῖς ὑπάγειν ἔγνωσαν δίκαις. Ἐμοὶ δὲ καὶ τῶν τοῦ νόμου διδασκάλων οὐδεὶς τηλικοῦτον ὄγλον παρέσχεν, οὔτε τὸν ἀδελφὸν Φιλίππου τοῦ πρὸς ἐμὲ συνδέσμου λύειν ἐσπούδασεν. Οὔκουν οὐδὲ τῆς ἀξίας τὴν κεφαλὴν ἀνταλλάτομαι, ἀλλὰ πάθους, ὅ με εἶχεν, ἰσχυροτάτου, καὶ ὡς δούλην ἕλκει τὴν βασιλίδα πάνυ δεινῶς. Καλῶς ἄρα τοῖς ἐν ὑποκρίσει τοῦ τὸν νόμον τηρεῖν παραβαίνουσιν ὁ δεσπότης ἡμῶν ἐπετίμα, ὅτι τοὺς κώνωπας διϋλίζοντες τὰς τῶν ἰδιωτῶν καμήλους κατέπινον καὶ πολλῷ μείζους τὰς ἑαυτῶν, ὡς ἐν πλείονί τε γνώσει πταιόντων καὶ συγχωρούντων τοῖς ἄλλοις ἃ κωλύειν ἐξῆν, ὅτε τῆς τοῦ νόμου δεκάτης μέχρι καὶ τῶν ἐλαχίστων ὑπερδικοῦντες καρπῶν, ποιναῖς ὑπερβαινούσαις τῶν ἁμαρτημάτων τὸ μέτρον τὰς τῶν πενήτων καὶ ὀρφανῶν καὶ χηρῶν οἰκίας ἐγύμνουν καὶ πολεμίοις τρόποις ἐσκύλευον. Ὦ σοφοὶ τῆς κατὰ τὸν νόμον ἀκριβείας ὑπέρδικοι, τοῦ μὲν Χριστοῦ καταβοᾶτε τῆς ἐν σαββάτῳ λύσιν ἀργίας, ὅτι λεπρὸν ἐκάθηρε καὶ τυφλὸν ὠμμάτωσεν ἐν σαββάτῳ, καὶ κλινοπετεῖ χρονίῳ καὶ παρειμένῳ ἐνῆκε δύναμιν, Ἡρώδου δὲ ἀνέχεσθαι κολακεύοντες, πανδεινῶς οὕτω παρανομοῦντος καὶ ψυχικῶς ἑαυτῷ τὴν ἐρωμένην συναποκτείνοντος, πότερον συγχωροῦντες νόμῳ γάμῳ συνεῖναι ἢ παρακούοντος ἡμῶν οὐκ ἀγαναντοῦντες οὐδ' εἴργοντες τῆς τῶν καθαρῶν κοινωνίας, ἀλλὰ καὶ συνεστιώμενοι καὶ τραπέζης καὶ ἁλῶν κοινωνοῦντες. Λύσις, ὦ πένητες, τοῦ περὶ τὸ σάββατον νόμου ἡ τῶν κακῶς ἐχόντων ἀνάκτησις; Οὐχὶ καὶ Μωσῆς ὁ τὴν ἐν σαββάτῳ νομοθετήσας ἀργίαν παρέλυεν ἂν οὕτως ἐπιεικευόμενος; ὑπὸ γὰρ τοιαύτῃ γνώμῃ τὸν νόμον ἐτίθει, οὐδ' ἀντὶ φιλοθέων ἀπανθρώπους ἐσκόπει ποιεῖ· ἡ Μωσῆς οὐκ ἂν ἦν οὐδὲ θεῖος, εἰ δὲ μὴ προσετίθει 'πλὴν εἰ μή τις δύναιτο τυφλὸν ὀμματοῦν καὶ τὰ τοιαῦτα τοὺς δεομένους εὐεργετεῖν'. Τοῦτο καὶ πάντες νομοθέται ποιοῦσιν, ἀφιέντες τοῖς ὀρθῶς δικάζειν ἐθέλουσι καὶ εἰδόσι ἐφαρμόζειν τοῖς νόμοις, ἃς οὐκ ἂν ἠδύναντο πολλὰς καὶ ἀπείρους οὔσας οὔτε συναθροίζειν καλῶς οὔτ' ἐνσημειοῦσθαι τοῖς γράμμασιν.

(ἕπεται συνέχεια).

ΣΥΛΒΟΛΑΙ
ΕΙΣ ΤΗΝ ΙΣΤΟΡΙΑΝ ΤΩΝ ΜΗΝΑΙΩΝ*

Δ'.

Πολλοὶ τῶν ἐν τοῖς ἐντύποις Μηναίοις ἀσματικῶν κανόνων εἶχον ἐξ ἀρχῆς συνταχθῇ μετὰ δευτέρας ᾠδῆς, ἥτις διὰ λόγους εἰσέτι μὴ γνωστοὺς ἀκριβῶς, εἶχεν ἀρχίσῃ νὰ ἀποβάλληται εἰς χρόνους σφόδρα μεταγενεστέρους τοῦ

* Συνέχεια ἀπὸ σελ. 337—343.

δεκάτου αἰῶνος. Ἡ ἐκ λογοτεχνικῆς ἐπόψεως παράλογος αὕτη ἀποβολὴ συνετέλεσεν εἰς τὸ νὰ καταστραφῶσιν ἀναρίθμητοι ὕμνοι διαφόρων ἱερῶν ὑμνογράφων τοῦ ὀγδόου καὶ τοῦ ἐνάτου ἴσως δὲ καὶ αὐτοῦ τοῦ δεκάτου αἰῶνος· καὶ τοσοῦτον εἶναι σπάνιαι σήμερον ἐν τοῖς κώδιξιν αἱ δεύτεραι τῶν πανηγυρικῶν κανόνων ᾠδαί, ὥστε μιᾶς ἑκάστης αὐτῶν ἡ ἀνεύρεσις εἶναι λογοτεχνικῶς ἀξία μεγάλης τιμῆς· τοιαύτης ᾠδῆς ἡ ἀνεύρεσις, ᾠδῆς ἀνηκούσης δηλαδὴ εἰς ἕνα τινὰ τῶν ἐντύπων κανόνων, συμπληροῖ τοῦτον οὕτως, ὥστε τοῦ λοιποῦ νὰ θεωρῆται τελειότατος. Ἡμεῖς ἄλλοτε περὶ τῆς 2-ας ἐν τοῖς πανηγυρικοῖς κανόσι πραγματευθέντες ᾠδῆς ἠδυνήθημεν τούτων τινὰς νὰ συμπληρώσωμεν, εὑρόντες τὰς δευτέρας αὐτῶν ᾠδὰς ἔν τισι παλαιοτάτοις τῶν Μηναίων ἀντιγράφοις[1]· ἑπτὰ δὲ παρελθόντων ἔκτοτε ἐτῶν εὕρομεν μόνην τὴν 2-αν ᾠδὴν τοῦ κανόνος τῆς 22-ας ἀπριλίου, ὅστις ἐξυμνεῖ τὸν ὅσιον Θεόδωρον τὸν Συκεώτην. Ὁ κανὼν οὗτος, οὗ ποιητὴς εἶναι ὁ ὑμνογράφος Ἰωσήφ, δέον νὰ ἔχῃ, κατὰ τὸ Μηναῖον τὸ ἔντυπον, τὴν ἑπομένην ἀκροστιχίδα. «Θεῖόν σε δῶρον παμμάκαρ μέλπω πάτερ Ἰωσήφ»· ἀλλὰ τῆς ἀκροστιχίδος ταύτης ἐλλείπουσι τῷ Μηναίῳ σήμερον τέσσαρα στοιχεῖα, τὰ μετὰ τὰ πρῶτα ἰσάριθμα, ἅτινα ἔχουσιν οὕτω· ΝΣΕΔ. Ταῦτα ἀπετέλουν τὴν 2-αν ᾠδήν, καὶ ἐπειδὴ ταύτην εὕρομεν ἐν ἀντιγράφῳ Μηναίων τοῦ 14-ου αἰῶνος, δύναται ἐντεῦθεν νὰ σχηματίσῃ τις γνώμην, ὅτι τῶν πανηγυρικῶν κανόνων ἡ 2-α ᾠδὴ καὶ τότε ἦτο συνήθης· βεβαίως δὲ οὐχὶ κοινῶς συνήθης, διότι ἐν τῷ ἀντιγράφῳ ἐκείνῳ ὑπάρχουσι καὶ κανόνες, ὧν ἡ δευτέρα ᾠδὴ ἐλλείπει αὐτῷ φανερῶς. Ὑπάρχουσιν ἐν αὐτῷ καὶ κανόνες μετὰ 2-ας ᾠδῆς τῶν ὑμνογράφων Θεοφάνους καὶ Ἰωσήφ, ἐξυμνοῦντες τὸν Πύδνης Ἀλέξανδρον (14 μαρτίου) καὶ τὸν ὅσιον Θεόδωρον τὸν Τριχινᾶν (20 ἀπριλίου), οἵτινες οὐδόλως ἐν τοῖς ἐντύποις εὑρίσκονται Μηναίοις. Τὸ ἀντίγραφον τοῦτο εὑρίσκεται ὑπ' ἀριθ. 552-ον ἐν τῇ Αὐτοκρ. Δημ. Βιβλιοθήκῃ τῆς Πετρουπόλεως, μεταξὺ δὲ τῶν φύλλων αὐτοῦ 73β—75α κεῖται ἡ τῆς 22-ας ἀπριλίου ἀκολουθία, ἐξ ἧς ἡμεῖς εἰς συμπλήρωσιν τοῦ τετυπωμένου κανόνος ἀντεγράψαμεν τὴν ὧδε παρατεθειμένην ἀνέκδοτον αὐτοῦ 2-αν ᾠδήν.

1. Ὅρα τὸ ἡμέτερον «Σχεδίασμα περὶ τῶν λειτουργικῶν Μηναίων». Ἐν Πετρουπόλει 1894, σ. 8,12 καὶ 26--48.

Ὠδὴ β΄.

»Ἴδετε, ἴδετε*, ὅτι ἐγώ εἰμι ὁ Θεὸς ὑμῶν,
» ὁ θανατῶν καὶ ζωογονῶν,
» ὁ δωρησάμενος ὕδωρ* ἐκ πέτρας ἀκροτόμου
» καὶ ἐπομβρήσας τὸ μάννα εἰς βρῶσιν
» τῷ λαῷ[1] τοῦ Ἰσραήλ, ὡς δυνατόν.

Νέκρωσιν, ὅσιε,* ἐπιποθήσας ζωτικὴν
ἐκ μητρικῶν, πάτερ, ἀγκαλῶν,
σοῦ τὸν σταυρὸν ἐπὶ ὤμων* ἐβάστασας
[καὶ χαίρων
τῷ διὰ σὲ νεκρωθέντι προθύμως
ἠκολούθησας, Θεόδωρε σοφέ.
Σάρκα καθήλωσας,* πάτερ τῷ φόβῳ τοῦ θεοῦ,
καὶ προσευχῶν τῇ ἐπιμονῇ
καὶ τῇ πολλῇ ἐγκρατείᾳ* καὶ ψύχους καρ-
[τερίᾳ
καὶ βαρυτάτου σιδήρου φορτίοις
καὶ τοῦ πνεύματος ἐδέξω τὰς αὐγάς.
Ἔχρισε Κύριος* ἀρχιερέα σε λαοῦ
τοῦ ἐκλεκτοῦ, πάτερ, εὐκλεῶς·
τῶν πονηρῶν καθαιρέτην* ἐποίησεν πνευ-
[μάτων,
θεραπευτήν τε ψυχῶν ἐφθαρμένων
καὶ φωστῆρα ἀπλανῆ τῶν ἐπὶ γῆς.

Θεοτοκίον.

Δέσποινα ἄχραντε,* ἡ τῶν πιστῶν καταφυγή,
ἁμαρτωλῶν πάντων ἡ ἐλπίς,
ἡ ἀγεώργητος χώρα,* ἡ ἔμψυχος νεφέλη,
τετυρωμένον τὸ ὄρος καὶ πῖον,
τοὺς ὑμνοῦντάς σε περίσωζε φθορᾶς.

Καὶ οὕτως μὲν ἔχει τὸ κείμενον τῆς ἐλλειπούσης ταύτης τῷ κανονι τοῦ Ἰωσὴφ 2ας ᾠδῆς· ἀλλ' ὁ αὐτὸς ὑμνογράφος Ἰωσὴφ ἔχει συνθέσῃ καὶ δεύτερον εἰς τὸν ὅσιον Θεόδωρον κανόνα, εἰσέτι τύποις ἀνέκδοτον, περιεχόμενον ἔν τινι μηναίῳ τῆς 11ης ἑκατονταετηρίδος· οὗτος δὲ ὁ κανὼν τελειότατος ὢν ἐποιήθη ἐξ ἀρχῆς ἄνευ ᾠδῆς δευτέρας. Ἐντεῦθεν ἔπεται νὰ σημειωθῇ, ὅτι ὁ ὅσιος Θεόδωρος ὁ Συκεώτης ἑωρτάζετο τὸ πάλαι μεγαλοπρεπῶς ἐν Κωνσταντινουπόλει· τοῦθ' ὅπερ εἶναι βεβαιότατον καὶ ἐκ τῶν λειψάνων δύο ἑτέρων πολυστρόφων ὕμνων, συνισταμένων ἐκ κονδακίων καὶ τῶν σὺν αὐτοῖς οἴκων[1]. Ἀλλὰ πῶς

1. Ἐν τῷ κώδικι· «τὸν λαόν».

1. Ἡ σύναξις τοῦ ὁσίου Θεοδώρου ἐτελεῖτο ἐν τῷ ναῷ τοῦ μεγαλομάρτυρος Γεωργίου τῷ ἐν τῷ Δευτέρῳ· ἐκεῖ εὑρίσκετο καὶ ἀργυρᾶ θήκη μετὰ τοῦ ἱεροῦ αὐτοῦ σώματος.

συμβαίνει εἷς καὶ ὁ αὐτὸς ποιητὴς νὰ ἐγκωμιάσῃ τὸν ὅσιον Θεόδωρον μὲ διττοὺς κανόνας, καὶ τούτων τὸν ἕνα μετὰ 2-ας νὰ τροπαρολογήσῃ ᾠδῆς, τὸν δ' ἕτερον ἄνευ τοιαύτης, καὶ πάλιν ἀμφοτέρους νὰ καθορίσῃ διὰ τὴν ἑορτὴν τῆς 22-ας ἀπριλίου; Πρὸ ὁμοίας ἐρωτήσεως παρέστημεν καὶ ἄλλοτε, ὅτε τὸ πρῶτον ἐξητάσαμεν τὰ κατὰ τὴν ἱστορίαν τῆς 2-ας ᾠδῆς ἐν τῷ ἡμετέρῳ περὶ τῶν λειτουργικῶν Μηναίων σχεδιάσματι. Τότε δὲν ἠδυνήθημεν νὰ δώσωμεν ἀπόκρισιν ἱκανοποιητικὴν εἰς τὴν ἐρώτησιν ἐκείνην, ἀρκεσθέντες εἰς τὸ φανερὸν ἀποτέλεσμα τοῦ γνωσθέντος ἡμῖν ἄχρι τοῦ καιροῦ ἐκείνου ὑμνογραφικοῦ ὑλικοῦ, τουτέστιν ὅτι οἱ μετὰ 2-ας ᾠδῆς πανηγυρικοὶ κανόνες φαίνεται νὰ ἐψάλλοντο πρὸ τοῦ ὄρθρου ἐν τῷ ἑσπερινῷ τῆς παραμονῆς ἑορτῆς τινος, ἢ μᾶλλον ἐν τοῖς ἀποδείπνοις, ἅτινα συνδέονται τῇ ἀκολουθίᾳ τῆς ἀγρυπνίας. Τοῦτο, ἂν οὕτως ἀληθῶς ἔχῃ, δὲν εἶναι παράλογον, διότι ὁ ὄρθρος, καθ' ὃν συνήθως οἱ τῶν ἁγίων ψάλλονται κανόνες, εἶναι καθιερωμένοι εἰς δοξολογίαν τῆς ἁγίας Τριάδος, καὶ ἀξίωμα τοῦ κοινοῦ τῶν Ἐκκλησιῶν τυπικοῦ εἶναι τότε νὰ μὴ στιχολογῆται ἡ 2-α ᾠδή, εἰ μὴ ἐν μόνῃ τῇ Μεγάλῃ Τεσσαρακοστῇ. Οἱ πρῶτοι κανόνων ποιηταί, εἴτε κανόνας εἰς δεσποτικὰς ἐποίουν ἑορτάς, εἴτε κανόνας ἁπλῶς τριαδικούς, ἐκ λόγων ὁρμηθέντες συμβολικῶν ἀπεφάσισαν ἡ δευτέρα τῶν ᾠδῶν νὰ μένῃ ἐν τοῖς πρὸς τὴν θεότητα ἀναφερομένοις ᾀσματικοῖς κανόσι παντελῶς ἀτροπαρολόγητος· καὶ διὰ τοῦτο συντάσσοντες καὶ μελίζοντες τοιούτους κανόνας εὐθὺς ἀπὸ τῆς πρώτης μετεπήδων εἰς τὴν σύνταξιν καὶ τὸν μελισμὸν τῆς 3-ης ᾠδῆς. Ἡ δὲ κυρία τῆς μεταπηδήσεως ταύτης αἰτία κατ' αὐτοὺς εἶναι, ὅτι τῆς Γραφῆς ἡ 2-α ᾠδὴ παριστᾷ θείαν ὀργὴν τῇ ἀνυποτάκτῳ ἐκ παρακοῆς ἀνθρωπότητι πρὸς τὰ θεῖα ἐντάλματα καὶ πάλιν προτροπὴν εἰς μετάνοιαν. Τοῦ ὄρθρου λοιπὸν ὄντος ἀφιερωμένου κυρίως εἰς δοξολογίαν τοῦ εὐεργετοῦντος τὴν ἀνθρωπότητα Θεοῦ διὰ τοῦ ἀνεξαντλήτου αὐτοῦ ἐλέους, φυσικὴ συνέπεια ἦτο καὶ οἱ εἰς τοὺς ἁγίους κανόνες, δι' ὧν ὡσαύτως ἡ θεότης δοξάζεται,—ἂν οὗτοι μέρος ἐπρόκειτο ν ἀποτελέσωσι τῆς ἀκολουθίας τοῦ ὄρθρου, νὰ συντάσσωνται καὶ μελίζωνται ἄνευ ᾠδῆς δευτέρας. Ὅσοι λοιπὸν κανόνες εὑρίσκονται πανηχυρικοὶ μετὰ 2-ας ᾠδῆς, φαίνεται νὰ ἐψάλλοντο πρὸ τοῦ ὄρθρου, λόγου χάριν ἐν τοῖς ἀποδείπνοις τῶν παραμονῶν, ἄλλως εἰπεῖν ἐν τῷ ἑσπερινῷ καὶ τῇ ἀγρυπνίᾳ, ἥτις ὤφειλε νὰ συνδέηται μὲ τὴν ὅλην ἀκολουθίαν μιᾶς μεγάλης πανηγύρεως. Καὶ εἶναι σημειώσεως ἄξιον τὸ φαινόμενον ἐν τοῖς παλαιοτάτοις τῶν Μηναίων ἀντιγράφοις, ὅτι δι' ἕνα καὶ τὸν αὐτὸν ἅγιον εὑρίσκονται ἐν αὐτοῖς ἐνίοτε διττοὶ κανόνες, ὁ μὲν μετ' ᾠδῆς δευτέρας, ὁ δ' ἄνευ τοιαύτης, συντεθειμένοι καὶ οἱ δύο ἢ ὑπὸ ἑνὸς καὶ τοῦ αὐτοῦ ποιητοῦ, ἢ ὑπὸ δύο διαφόρων ὑμνογράφων· τοῦτο δὲ καθ' ἡμᾶς φαίνεται ἁπλῶς ἀποδεικνύον, ὅτι τοῦ ἁγίου ἐκείνου ἡ μνήμη ἔν τινι τόπῳ, μονῇ, ἢ ναῷ, συμφέρον ὑπῆρχε νὰ τελῆται μετ' ἀγρυπνίας. Ἡ μονὴ ἢ ὁ ναὸς ἐκεῖνος θὰ εἶχεν ἐξάπαντος ἢ ὅλον τὸ λείψανον τοῦ ἁγίου, ἢ μέρος αὐτοῦ· ἂν δὲ καὶ λείψανον δὲν εἶχε, θὰ συνέδεε πάντως αὐτὸν λόγος τις ἱστορικὸς ἢ τοπικὸς ἐκ τοῦ βίου πηγάζων ἢ τοῦ μαρτυρίου τοῦ ἁγίου· τοῦθ' ὅπερ ἤρκει νὰ προκαλῇ μεγαλοπρεπῆ τῆς μνήμης αὐτοῦ πανήγυριν.

Μεθ' ὅσα ὅμως εἴπομεν εἰκαστικῶς καὶ ἄλλοτε καὶ νῦν περὶ τῆς 2-ας ἐν τοῖς πανηγυρικοῖς κανόσιν ᾠδῆς, ὁμολογοῦμεν εἰλικρινῶς, ὅτι τὸ περὶ ταύτης ζήτημα μένει παντελῶς ἄλυτον· εἶναι δ' ἐπιφυλαγμένον νὰ λυθῇ μόνον διὰ τῶν ἀνεξερευνήτων εἰσέτι λειτουργικῶν τυπικῶν. Ἡμεῖς ἁπλῶς σημειοῦμεν τὰ ἐν τοῖς ἀντιγράφοις τῶν πανηγυρικῶν κανόνων φαινόμενα μετὰ τῶν ἐντεῦθεν ἐξαγομένων συμπερασμάτων, διὰ νὰ νύττωνται τῆς ἐκκλησιαστικῆς ἡμῶν ὑμνογραφίας οἱ ἐρευνηταὶ εἰς συμπλήρωσιν ἢ ἀναίρεσιν τῶν συμπερασμάτων τούτων, ὅπως οὕτω, γνωστοποιουμένων σὺν τῷ χρόνῳ ὅλων τῶν μετὰ 2-ας ᾠδῆς πανηγυρικῶν κανόνων, σχηματισθῇ βάσιμός τις περὶ τῆς χρήσεως αὐτῶν γνώμη.

Τέλος ἐπανερχόμενοι εἰς τὴν σήμερον ἐν τῷ τετυπωμένῳ Μηναίῳ ὑπάρχουσαν ἀκολουθίαν τοῦ ὁσίου Θεοδώρου εἴμεθα γνώμης, ὅτι αὕτη ἐξ ἀρχῆς ἦτο προωρισμένη νὰ ψάλληται πρὸ τοῦ ὄρθρου, ἐν τῷ ἑσπερινῷ, ἢ ἐν τοῖς ἀποδείπνοις, ἢ ἐν τῇ ἀγρυπνίᾳ τῆς ἑορτῆς τοῦ εἰρημένου ὁσίου. Τὸν δὲ τοῦ ὄρθρου ἢ τῆς κυρίας ἑορτῆς κανόνα μετὰ τῶν οἰκείων αὐτῷ στιχηρῶν, ὧν ἁπάντων ποιητὴς εἶναι, καθὰ προελέχθη, ὁ Ἰωσήφ, ἀνέκδοτον μέχρι τοῦδε τύποις ὄντα, εὕρομεν ἐν ἀντιγράφῳ τῆς 11-ης ἑκατονταετηρίδος (Κῶδιξ 241-ος τοῦ ἁγίου Σάβα ἐν Ἱεροσολύμοις). Οὗτος ὁ κανὼν συνετέθη μετὰ τῶν ἑξῆς

προλόγων· πρῶτον μὲ ἓν κάθισμα εἰς ἦχον πλάγιον δ΄. δεύτερον μὲ τέσσαρα στιχηρὰ εἰς ἦχον πλάγιον α΄. αὐτὸς δὲ ὁ κανὼν ἐμελίσθη εἰς ἦχον πλάγιον δ΄. Ὅτι δὲ ἡ ἀκολουθία αὕτη εἶναι αὐτὴ ἡ τῆς κυρίας ἑορτῆς, ἔχομεν ἔμμεσον ἀπόδειξιν ἐκ τοῦ τυπικοῦ τῆς ἐν Κωνσταντινουπόλει μονῆς Θεοτόκου τῆς Εὐεργέτιδος, ἐν ᾧ εἶναι γεγραμμένα ταῦτα· «Μηνὶ τῷ αὐτῷ κβ΄ τοῦ ἁγίου Θεοδώρου τοῦ Συκεώτου. Στιχηρὰ ἦχος πλ. α΄. Ὁ κανὼν Ἰωσὴφ καὶ κάθισμα ἦχος δ΄. Εἰ τύχῃ ἔσωθεν τῆς Τεσσαρακοστῆς, ψάλλομεν ἐν Σαββάτῳ ἢ Κυριακῇ». Τὸ σημερινὸν ἐν τῷ Μηναίῳ κάθισμα εἶναι ἀκριβῶς μεμελισμένον εἰς ἦχον δ΄, τὰ στιχηρὰ ὅμως εἶναι ἤχου δ΄, ἐνῷ τὰ ἐν τῇ ἀνεκδότῳ ἀκολουθίᾳ εἶναι πραγματικῶς ἤχου πλαγίου α΄, ἐξ οὗ ἔπεται νὰ παρατηρηθῇ, ὅτι καὶ ὁ σὺν αὐτοῖς κανὼν τοῦ Ἰωσὴφ ἀντιπροσωπεύει τὴν κυρίαν ᾄσματικὴν ἀκολουθίαν τῆς 22-ας ἀπριλίου. Ἡ μόνη διαφορὰ μεταξὺ τῆς ἀκολουθίας ταύτης καὶ τοῦ τυπικοῦ τῆς Εὐεργέτιδος εἶναι ὅτι ἐκείνης μὲν τὸ κάθισμα εἶναι ἤχου πλαγίου δ΄, καθὰ καὶ ὁ κανὼν αὐτός, τὸ δ΄ ἐν τῷ τυπικῷ μνημονευόμενον ἦχου α΄. Τοῦτο καθ' ἡμᾶς δὲν ἔχει πολλὴν σημασίαν, ἂν ἀποβλέψωμεν εἰς τὸν χρόνον τῆς συντάξεως τοῦ τυπικοῦ τῆς Εὐεργέτιδος· τὸ τυπικὸν τοῦτο εἶναι σύνθεσις τοῦ τέλους ταῦ 11-ου ἢ τῆς ἀρχῆς τοῦ 12-ου αἰῶνος, καὶ ἀκριβῶς ἀπὸ τούτου τοῦ χρόνου τὰ Μηναῖα ἄρχονται νὰ παρουσιάζωνται συγκεχυμένα, ἐνῶ τὰ τοῦ 10-ου καὶ τὰ μέχρις ὑπερμεσοῦντος τοῦ 11-ου αἰῶνος περιέχουσιν ἐν ἑαυτοῖς τοὺς κανόνας σὺν τοῖς ἀνήκουσιν αὐτοῖς ἑτέροις ᾄσμασι κατὰ τὴν πρωτότυπον τῶν ὑμνογράφων καὶ σύνθεσιν καὶ διάταξιν[1].

Τὸ κείμενον τῆς ἀνεκδότου πρὸς τὸν ὅσιον Θεόδωρον ᾄσματικῆς ἀκολουθίας τοῦ ὑμνογράφου Ἰωσὴφ ἔχει οὕτω:

Μηνὶ ἀπριλίῳ κβ΄ τοῦ ὁσίου πατρὸς ἡμῶν Θεοδώρου Συκεῶν[2].

Κάθισμα.

Ἦχος πλ. δ΄, πρὸς τὸ «Τὴν σοφίαν».

Ἐκ Θεοῦ φερωνύμως* δῶρον δοθεὶς
τοῖς ἀνθρώποις πρὸς λύτρον* νόσων πολλῶν
μεγάλα καὶ ἐξαίσια* ἐξετέλεσας θαύματα,
μαλακίαν πᾶσαν* καὶ νόσον ἰώμενος
καὶ δαιμόνων στίφη* ἐλαύνων τῷ ῥήματι·
ὅθεν καὶ ἀξίως* τὴν Χριστοῦ Ἐκκλησίαν
ποιμάνας ὁμόσκηνος* τῶν ἀποστόλων γέγονας·
Ἱεράρχα Θεόδωρε*, πρέσβευε Χριστῷ τῷ Θεῷ
τῶν πταισμάτων κτλ.

Στιχηρά.

Ἦχος πλ. α΄, πρὸς τὸ «Ὅσιε πάτερ».

Ὅσιε πάτερ*, ἱερώτατε Θεόδωρε,
ἐκ μήτρας ἡγιάσθης* καὶ ἐπεγνώσθης Θεῷ,
ὡς πάλαι ὁ προφήτης* Ἱερεμίας·
σοῦ προεμήνυσε* τὸν τόκον ἀστήρ·
σοῦ τῇ ἀναλάμψει* τοῦ βίου ἐφωτίσθη
ἡ οἰκουμένη ὡς ἀληθῶς
καὶ τῶν δαιμόνων τὸ σκότος* ἐξηφανίσθη·
νόσοι ἠλάσθησαν* ἐκ πάσης ἡλικίας·
χάρις ἀνέβλυσε* παντοίων ἰαμάτων·
διὸ βοῶμέν σοι*, Χριστὸν δυσώπει πάντοτε
δωρηθῆναι τῇ Ἐκκλησίᾳ
ὁμονοίᾳ εἰρήνην* καὶ μέγα ἔλεος.
Ὅσιε πάτερ*, ἀξιάγαστε Θεόδωρε,
συντόνῳ ἐγκρατείᾳ* καὶ προσευχῶν τῷ πυρὶ
τὴν ὕλην καταφλέξας* τῆς ἁμαρτίας
ὅλην εἰσδέδεξαι* τὴν θείαν αὐγήν,
ὅλην τῆς Τριάδος* τὴν χάριν εἰσῳκίσω
καὶ ὅλως ὤφθης φωτοειδὴς
μαρμαρυγὰς ἰαμάτων* ἐναποστράπτων,
βλέπων τὰ ἔμπροσθεν*, ὡς πάλαι Ἐλισσαῖος,
λύων στειρώσεως* δεσμὰ καὶ φυγαδεύων
δαιμόνων φάλαγγας* δυνάμει θείου πνεύματος
καὶ πρεσβεύων τῇ οἰκουμένῃ
δωρηθῆναι εἰρήνην* καὶ μέγα ἔλεος.
Ὅσιε πάτερ*, πανσεβάσμιε Θεόδωρε,
ὁ ἥλιος ὁ πᾶσαν* καταφαιδρύνας τὴν γῆν
ἐν ἔργοις καὶ σημείοις* ἀναριθμήτοις,
δῶρον τὸ τίμιον* Χριστοῦ τοῦ Θεοῦ,
τῆς ἱερωσύνης* ἠκριβωμένη στάθμη,
τῶν μοναζόντων ὑπογραμμός,
ὁ στηριγμὸς τῶν ἐν πίστει* σοι προστρεχόντων,
λίθος ὁ τίμιος*, ὁ οἶκος τῆς Τριάδος,
κρήνη βρύουσα* ἰάσεων πελάγη,
Χριστὸν ἱκέτευε*, Χριστὸν δυσώπει, ὅσιε,
δωρηθῆναι [τῇ Ἐκκλησίᾳ
ὁμονοίᾳ εἰρήνην* καὶ μέγα ἔλεος].

---

1. Ἀλεξίου Δημητριέβσκη Περιγραφὴ λειτουργικῶν κωδίκων φυλαττομένων ἐν ταῖς βιβλιοθήκαις τῆς Ὀρθοδόξου Ἀνατολῆς. Ἐν Κιέβῳ 1895, τ. 1, σ. 448.

2. Παραλείπεται ἐνταῦθα τῶν ἐν τῷ κώδικι γραφικῶν ἁμαρτημάτων ἡ δήλωσις.

Ἄλλο.

Ἦχος πλ. α΄, πρὸς τὸ «Χαίροις ἀσκητικῶν».
Χαίροις*, τῶν μοναστῶν ἡ κρηπίς,
ἀρχιερέων* τὸ τερπνότατον ἔρεισμα,
ἡ δόξα* τῆς Ἐκκλησίας,
ἡ τῶν θαυμάτων πηγή,
τὸ σεπτὸν τοῦ πνεύματος* καταγώγιον,
ὁ νοῦς* ὁ οὐράνιος*, ἰαμάτων τὸ πέλαγος,
ἡ μυροθήκη* τοῦ σεπτοῦ ἁγιάσματος,
τὸ ἡδύπνοον* τοῦ δεσπότου ὀσφράδιον,
ἥλιος ὁ πολύφωτος*, ἀστὴρ ὁ ἀκοίμητος·
τῶν δωρημάτων τῶν θείων
ὁ πεπλησμένος Θεόδωρε*, Χριστὸν ἐκδυσώ-
[πει
[ταῖς ψυχαῖς ἡμῶν δοθῆναι* τὸ μέγα ἔλεος].

Ο ΚΑΝΩΝ ΦΕΡΩΝ ΑΚΡΟΣΤΙΧΙΔΑ ΤΗΝ ΔΕ·

«Τοὺς εὐκλεῖς σου δοξάζω πόνους, πάτερ, Ἰω-
[σήφ».

Ἦχος πλ. δ΄.

Ὠδὴ α΄. «Ἁρματηλάτην Φαραώ».
Τῇ τρισηλίῳ παρεστὼς θεότητι,
πάτερ, ὁλόφωτος
τοὺς τὴν σεπτὴν ταύτην
καὶ φωσφόρον σήμερον
τελοῦντάς σου πανήγυριν
σκοτασμοῦ ἁμαρτίας
καὶ ψυχικῆς ἀμαυρότητος
λύτρωσαι ταῖς σαῖς παρακλήσεσιν.
Ὁ προειδὼς τὸ εὐγενὲς τῶν τρόπων σου
καὶ πρὸ γεννήσεως,
θαυματουργὲ πάτερ,
ἄνωθεν μηνύοντα
τὴν ἱεράν σου σύλληψιν
καταπέμπει ἀστέρα·
καὶ γὰρ φωστὴρ ὤφθης ἄδυτος
πάντας καταυγάζων, Θεόδωρε.
Ὑπὸ Θεοῦ τοῦ ἀγαθοῦ κινούμενος
καὶ ἰθυνόμενος
ἐκ παιδικῆς, πάτερ,
ἡλικίας φρόνημα
οὐράνιον ἀνέλαβες
καὶ πολλῇ ἐγκρατείᾳ
καὶ ἐπιμόνοις ἀσκήσεσιν
πάθη τῆς σαρκὸς ἐθανάτωσας.
Σὲ ὁ κλεινὸς παιδγαωγῶν Γεώργιος,
ὡς δεδομένος σοι
ὑπὸ Θεοῦ φύλαξ,
τρίβους τὰς φερούσας σε
πρὸς βασιλείας εἴσοδον
καὶ πρὸς πᾶσαν ἰδέαν
τῶν ἀρετῶν ὑποδείκνυσιν·
μεθ' οὗ συνελθόντες τιμῶμέν σε.

Θεοτοκίον.

Εὐλογημένος ὁ καρπός, πανύμνητε,
ὁ τῆς κοιλίας σου,
δι' οὗ ἡμεῖς πάντες
τῆς ἀρᾶς ἐρύσθημεν,
συμφώνως σὲ δοξάζοντες
τῶν ὁσίων τὴν δόξαν,
τῶν ἀθλητῶν τὸ κραταίωμα
καὶ τῶν ἀποστόλων τὸ καύχημα.

Ὠδὴ γ΄. «Ὁ στερεώσας κατ' ἀρχάς».
Ὑπὸ Θεοῦ τοῦ παντουργοῦ
φωταγωγούμενος, πάτερ,
ἐγκρατείᾳ ταῖς ἁγίαις ἡμέραις
ἐναπέκλειες σαυτόν,
Θεῷ μόνῳ ὁρώμενος
καὶ ὑπ' αὐτοῦ καρδίας
τὸ ὀπτικὸν φωτιζόμενος.
Κατακρημνῆσαί σε ποτὲ
ὁ δυσμενὴς ἐπειράθη,
ὁ κλεινὸς δέ σε ἐρύσατο μάρτυς
τῆς ἐνέδρας τῆς αὐτοῦ,
Θεόδωρε πανθαύμαστε,
τῶν μοναζόντων κλέος,
ἱεραρχῶν ἀκροθίνιον.
Λελογισμένως τῶν ψαλμῶν
τὴν μάθησιν ποιουμένῳ
προσετέθη σοι ὡς μέλι γλυκαῖνόν
τὴν καρδίαν σου, σόφε,
ἡ τούτων θεία μάθησις
ἐν τῷ πιστῶς αἰτεῖσθαι
παρὰ Χριστοῦ τοῦ Θεοῦ ἡμῶν.

Θεοτοκίον.

Ἐκ σοῦ ἀνέτειλεν ἡμῖν
ἥλιος δικαιοσύνης,
Ἰησοῦς, ὁ φωτισμὸς τῶν ἐν σκότει·
ὃν ἱκέτευε, ἁγνή,
φωτίσαι τὰς ψυχὰς ἡμῶν,
εἰλικρινεῖ καρδίᾳ
τῶν εὐσεβῶς ἀνυμνούντων σε.

Ὠδὴ δ΄. «Σύ μου ἰσχύς, Κύριε».

Ἐκ παιδικῆς* σὺ ἡλικίας ἀρχόμενος
τῶν σημείων*, μέγιστε Θεόδωρε,
λύεις αὐχμόν*, φέρεις ὑετόν,
τὸν ἀγαθοδότην* καθικετεύσας Θεὸν ἡμῶν
ὡς δεύτερος Ἠλίας*· ὡς ἐκεῖνος γάρ, πάτερ,
ἡσυχίᾳ Χριστὸν ἐξεζήτησας.

Ἱερουργός*, πάθη νικήσας τοῦ σώματος,
ἀπεφάνθης*, ἄφατον ἐγκράτειαν,
ὑπομονήν*, πίστιν ἀληθῆ,
πάτερ, καὶ ἀγάπην* κτησάμενος πρὸς τὸν
[Κύριον·
ὃν αἴτησαι ρυσθῆναι* νοσημάτων παντοίων
καὶ παθῶν καὶ κινδύνων τὴν ποίμνην σου.

Σὺ ἀνελθών*, πάτερ, εἰς ὄρος διέλαθες
ἐπὶ χρόνον* πλεῖστον, καθειργνύμενος
ὑπὸ τὴν γῆν* καὶ κακοπαθῶν
καὶ τὰς σηπεδόνας* καθυποφέρων τοῦ σώ-
[ματος
καὶ τὴν ἐκ τῶν σκωλήκων* ὡς Ἰὼβ ὁ γεν-
[ναῖος
ἀλγηδόνα, τρισμάκαρ Θεόδωρε.

Σοῦ τὴν ψυχὴν* πόθῳ συνδήσας τοῦ κτίσαντος
τοὺς Ἁγίους* Τόπους ἐπεθύμησας
καταλαβεῖν* καὶ τὸ ζωηρὸν
μνῆμα προσκυνῆσαι* καὶ πάντα οἶκον σε-
[βάσμιον,
ἐν οἷς τῶν μοναζόντων* θεῖον σχῆμα φο-
[ρέσας
ἀρετῶν διαυγείαις ἐξήστραψας·

Θεοτοκίον.

Ὁ τοῦ Θεοῦ* λόγος, παρθένε, προάναρχος
διὰ λόγου* ᾤκησεν ἐν μήτρᾳ σου
καὶ γεννηθεὶς* τὰς τῶν μοναστῶν
εἵλκυσεν ἀγέλας* δι' ἀρετῶν τελειότητος
αὐτῷ κολλᾶσθαι πόθῳ* μελῳδοῦντας ἐκφώ-
[νως·
«Τῇ δυνάμει σου δόξα, φιλάνθρωπε».

Ὠδὴ ε΄. «Ἵνα τί με ἀπώσω».

Ὑπὸ τῆς ἐνοικούσης* χάριτος, πανόλβιε,
τῇ καθαρᾷ σου ψυχῇ* ὡς Θεοῦ θεράπων
συγκινούμενος ἄθροισμα ἅγιον
μοναστῶν ἀθροίζεις,
καθοδηγῶν* αὐτοὺς πρὸς τρίβους
οὐρανίους, θεόφρον Θεόδωρε.

Διανοίᾳ τελείᾳ* σπήλαιον κατῴκησας
ἀγωνιζόμενος* καὶ τὰς μυριάδας
ἐξ αὐτοῦ τῶν δαιμόνων ἐξῴκησας·
σιδηροῦ δὲ μέσον,
πάτερ, κλωβοῦ* κατειλημμένος
ὥσπερ ἄσαρκος ἔστης, Θεόδωρε.

Ὁ ζυγὸς ὁ χρηστός σε* καὶ τὸ ἐλαφρότατον
φορτίον, ὅσιε, ἐλαφρύνας πάσης
ἁμαρτίας τὸν φόρτον ἐνίσχυσεν
τοῦ σιδηροῦ φέρειν,
ἐπιβαρύνοντα τὸ σῶμα
ἕως γήρως, θεόφρον Θεόδωρε.

Ξένον βίον ἀνύσας* πόνοις, καταπλήττοντα
πᾶσαν διάνοιαν*, ὥσπερ θῆρας, πάτερ,
τὰ ὀλέθρια πάθη ὑπέταξας
καὶ θηρσὶν ἀγρίοις
διὰ χειρὸς* τροφὴν παρέσχες
θαυμαζόμενος πίστει Θεόδωρε.

Θεοτοκίον.

Ἀδιόδευτε πύλη*, πύλας μετανοίας μοι,
ἁγνή, διάνοιξον*· τῶν ὁσίων δόξα,
αἰωνίου με δόξης ἀξίωσον,
σὲ δοξολογοῦντα
καὶ τὸν ἐκ σοῦ* ἀρρήτῳ λόγῳ
σαρκωθέντα, παρθένε θεόνυμφε.

Ὠδὴ ς΄. «Ἱλάσθητί μοι, Σωτήρ».

Σεπταῖς ἁγίων εὐχαῖς
τῶν Ἀναργύρων, Θεόδωρε,
προσθήκην ἔσχες ζωῆς,
νεκρώσας ἀσκήσεσιν
τὰ πάθη τοῦ σώματος
καὶ πολλῶν θαυμάτων
ἐπιδείξει σεμνυνόμενος.

Ὡς πέτραν ἐν τῇ ψυχῇ
τὴν πίστιν ἔχων ἀσάλευτον
σαλεύεις πέτραν τῷ σῷ,
Θεόδωρε, ῥήματι
καὶ ὄμβρον χεόμενος
διαστέλλεις ξένως
τοὺς ὁδίτας ἐκλυτρούμενος.

Ποιμὴν ὀφθεὶς λογικῶς
ἀρχιερέων ἐν χρίσματι
ἐποίμανας ἱερῶς
λαὸν περιούσιον,
φωτοβόλοις λάμψεσι
καταυγάζων τούτους
τῶν θαυμάτων σου, Θεόδωρε.

Θεοτοκίον.

Ἁγίων πάντων χαρά,
ἀρχιερέων κραταίωμα

καὶ πάντων τῶν εὐσεβῶν
ὑπάρχεις διάσωσμα,
Παναγία ἄχραντε·
διὰ τοῦτο πᾶσαι
αἱ φυλαὶ τῆς γῆς ὑμνοῦσί σε.

Ὠδὴ ζ΄. «Θεοῦ συγκατάβασιν».

Νοὸς τελειότητι
μετρίως εἵλου* ζῆν ταπεινούμενος·
διὰ τοῦτο τὸν ὄγκον* ἐναποφεύγων
τοῦ ἀξιώματος* ἐνεγκαμένης
τὴν ξένην προέκρινας,
«Εὐλογητὸς» ἐκβοῶν «ὁ τῶν πατέρων Θεός».

Οἱ πρὶν ὄντες ἄλαλοι
καὶ μογιλάλοι* ἄλαλοι δείκνυνται
ἱερᾷ σου ἐντεύξει* καὶ τῆς παρέσε-
ως ἀπολύονται* οἱ παρημένοι,
τρισμάκαρ Θεόδωρε,
θαυματουργοῦντος Θεοῦ* διὰ τῶν σῶν προ-
[σευχῶν.

Ὑμνεῖν σου τὰ θαύματα
οὐκ ἐξισχύει* γλῶττα, Θεόδωρε·
ὑπερβαίνει γὰρ ψάμμον* τὰ τούτων πλήθη,
Θεοῦ σε δείξαντος* καὶ πρὸ θανάτου
καὶ μετὰ τὴν κοίμησιν
πηγὴν πολλῶν δωρεῶν* βρύουσαν νάματα.

Θεοτοκίον.

Σέ, πάναγνε δέσποινα,
ὁσίων δόξα*, μαρτύρων καύχημα,
ἐν νυκτὶ καὶ ἡμέρᾳ* ἐπικαλοῦμαι·
σπεῦσον, βοήθει μοι*, πειρατηρίων
τοῦ βίου ἐξαίρουσα
καὶ αἰωνίου φλογὸς* ἐκλυτρουμένη με.

Ὠδὴ α΄. «Ἐπταπλασίως κάμινον».

Πνεῦμα Θεοῦ τὸ ἅγιον* ἐπὶ σοὶ ἀνεπαύσατο·
ὅθεν σε πνευμάτων πονηρῶν ἀνέδειξεν
διώκτην Θεόδωρε*· ἐγκελευόμενος γὰρ αὐ-
[τοῖς,
πάτερ, φοβερῶς* ἐναποκλείεις εἰς τόπους
αὐτοὺς ἀφωρισμένους* ἕως τῆς συντελείας·
διό σε συνελθόντες* ἀξίως ἀνυμνοῦμεν.

Ἀπολυθὲν τὸ γύναιον* τῆς χρονίας παρέσεως
ὕμνει διὰ σοῦ τὸν ποιητήν, Θεόδωρε,
τὸν σὲ χαριτώσαντα* ἐν τῷ προσφέρειν, πά-
[τερ, αὐτῷ
πίστει καθαρᾷ* τὰς ἀναιμάκτους θυσίας,
ὁράσεών τε θείων* σὲ πληρώσαντα, μάκαρ,
ὑφ' ὧν κατελαμπρύνθης* τὸν νοῦν καὶ τὴν
[καρδίαν.

Τὴν πρὸς Θεόν σου, ὅσιε*, ἐκδημίαν ἐδήλωσεν
ὁ περιφανὴς ἐν ἀθληταῖς Γεώργιος
σαφῶς ὀπτανόμενος* καὶ βακτηρίαν ἐπιδι-
[δοῦς
ἵππῳ τε σεπτῶς* προσεφιζάνειν σε, μάκαρ,
προστάττων μελῳδοῦντα*· «Ἱερεῖς, εὐλο-
[γεῖτε·
λαός, ὑπερυψοῦτε* εἰς πάντας τοὺς αἰῶνας».

Ἔξω σαρκὸς καὶ κόσμου σε* γεγονότα, Θεόδωρε,
ὁ παμβασιλεύς τε καὶ Θεὸς ὡς γνήσιον
καὶ θεῖον θεράποντα* ἀπὸ τῆς γῆς ἀνέλαβεν
πρὸς τοὺς οὐρανούς*, προηγουμένων ἀγγέ-
[λων
τῆς σῆς ψυχῆς ἐνδόξως*, μεθ' ὧν μέλπεις ἀ-
[παύστως·
«Λαός, ὑπερυψοῦτε* εἰς πάντας τοὺς αἰῶνας».

Θεοτοκίον.

Ῥῦσαι πυρός με, πάναγνε*, καὶ παθῶν ἀμαυρώ-
[σεως
καὶ τῆς ἐν τῷ Ἅιδῃ χαλεπῆς κολάσεως,
δαιμόνων κακώσεως*, ἐπερχομένης θλίψεως,
ὅπως σε τιμῶν* ἐν κατανύξει κραυγάζω·
«Οἱ παῖδες, εὐλογεῖτε*· ἱερεῖς, ἀνυμνεῖτε·
λαός, ὑπερυψοῦτε* εἰς πάντας τοὺς αἰῶνας».

Ὠδὴ θ΄. «Ἐξέστη ἐπὶ τούτῳ* ὁ οὐρανός».

Ἰδεῖν κατηξιώθης*, ἃ ὀφθαλμὸς
οὐ κατεῖδεν καὶ οὓς οὐκ ἀκήκοεν,
ἀπολυθείς*, μέγιστε Θεόδωρε, τῆς σαρκὸς
καὶ σὺν ταῖς ἄνω τάξεσιν
πάντοτε παρίστασαι Χριστῷ
φωτὸς ἀκραιφνεστάτου* πληρούμενος καὶ
[πίστει
φωταγωγῶν τοὺς εὐφημοῦντάς σε.

Ὡράθης μετὰ τέλος* θαυματουργῶν·
πηρωθείσας γὰρ κόρας διήνοιξας
τῶν ἐκ ψυχῆς*, πάτερ, προσελθόντων σοι
[εὐσεβῶς.
ὁ γὰρ Θεὸς δοξάζων σε,
μάκαρ, ὃν ἐδόξασας ἐπὶ γῆς
πηγὴν δεικνύει πᾶσιν* τὴν ἱεράν σου θήκην,
θαύματα βλύζουσαν ὡς νάματα.

Συνήθως ἐπὶ πάντας* ράνον ἡμᾶς
τῶν θαυμάτων σου νῦν τὴν ἐνέργειαν,
πάτερ σοφέ*, πίστει δυσωπούμενός σε ἐκτε-
[νῶς,
τὰς ψυχικὰς ἰώμενος
νόσους καὶ σωμάτων τὰς χαλεπάς

ἐξαίρων μαλακίας* ὡς μέγιστος προστάτης
τῶν προστρεχόντων σοι, Θεόδωρε.
Ἡ θήκη σου ἐκπέμπει* ὀσμὴν ζωῆς·
εὐωδία Χριστοῦ γὰρ γεγένησαι,
ὡς ἀρεταῖς* περιηνθισμένος παντοδαπαῖς·
ἣν εὐσεβῶς, Θεόδωρε,
πάντοτε κυκλοῦντες πνευματικῆς
ὀσμῆς οἱ σὲ τιμῶντες* πληρούμεθα ἀπαύ-
[στως,
μεγαλοφώνως σε γεραίροντες.

Θεοτοκίον.

Φιλάνθρωπον τεκοῦσα* ὑπερφυῶς,
παναμώμητε δέσποινα, Κύριον,
τοῦτον, ἁγνή*, πάντοτε δυσώπει ὑπὲρ ἡμῶν
τῶν ἀναξίων δούλων σου,
ὅπως ἐν ἐλέει καὶ οἰκτιρμοῖς
ἡμᾶς κατοικτειρήσῃ* τοὺς τεταπεινωμένους
καὶ ἀπολέσθαι κινδυνεύοντας.

(ἕπεται συνέχεια).

Α. Π.-Κεραμεύς.

ΕΓΓΡΑΦΑ

ΤΟΥ

ΠΑΤΡΙΑΡΧΙΚΟΥ ΑΡΧΕΙΟΦΥΛΑΚΙΟΥ

ἐκδιδόντος

ἀρχιμ. Ἰωακεὶμ Φοροπούλου δ. φ.

ἀρχειοφύλακος τοῦ οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου.

Πηγαὶ τῆς ἱστορίας τῆς ἱδρύσεως, συντηρήσεως καὶ διοικήσεως τῶν Σχολῶν τοῦ Γένους ἐν Κωνσταντινουπόλει καὶ ταῖς ἐπαρχίαις τοῦ οἰκουμενικοῦ Θρόνου*.

Ἀριθ. 14.

Ἀθωνιὰς Σχολή.

Ἴσον ἀπαράλλακτον τοῦ ἤδη ἐκδοθέντος πατριαρχικοῦ συνοδικοῦ σιγγιλιώδους γράμματος ἕνεκα τῆς συστάσεως καὶ διαμονῆς τοῦ κατὰ τὴν ἱερὰν καὶ βασιλικὴν μονὴν τοῦ Βατοπεδίου νεωστὶ γεγονότος καὶ κατασταθέντος φροντιστηρίου.

† Κύριλλος ἐλέῳ Θεοῦ ἀρχιεπίσκοπος Κων]πόλεως νέας Ρώμης καὶ Οἰκουμενικὸς Πατριάρχης.

Τῶν ἐν τῷ μετὰ σώματος τῷδε βίῳ ὁμολογουμένων ὄντως παρ' ἀνθρώποις καλῶν τὸ τῆς παιδείας καὶ μαθήσεως θεοδώρητον χρῆμα ἀσυγκρίτως πάντων τῶν λοιπῶν ὑπερίδρυται καὶ τὴν ἀνωτάτω χώραν κεκλήρωται κατὰ τὸν μέγαν ἐν θεολογίᾳ Γρηγόριον. . . .

Ἐπειδὴ τοιγαροῦν καὶ ταῦτα οἱ ὁσιώτατοι προεστῶτες τῆς ἐν τῷ ἁγιωνύμῳ ὄρει ἱερᾶς καὶ βασιλικῆς μονῆς τοῦ Βατοπεδίου θεόθεν ὁδηγηθέντες καὶ ἔνθεον ζῆλον ἀναλαβόντες ἐρασταὶ ἐγένοντο διάπυροι καὶ θερμώτατοι τοῦ θεοδωρήτου τούτου χρήματος τῆς παιδείας τε καὶ μαθήσεως καὶ διὰ κοινῆς αὐτῶν καὶ ὁμοφώνου βουλῆς τε καὶ γνώμης συνέθεντο φροντιστήριον καταστῆσαι ἑλληνικῶν, μαθημάτων παιδείας τε καὶ διδασκαλίας παντοδαποῦς ἔν τε λογικαῖς, φιλοσοφικαῖς τε καὶ θεολογικαῖς ἐπιστήμαις, οἰκοδομῆσαί τε ἐκ βάθρων καὶ ἀνεγεῖραι αὐτό, ἔσω μὲν τῶν ὁροθεσίων τῆς ἱερᾶς μονῆς αὐτῶν ταύτης ἀπολαβόντες τόπον τινά, θέσεώς τε ἄριστα ἔχοντα καὶ εὐκράτῳ ἀέρι καταπνεόμενον, ἔξωθεν δὲ κείμενον τῆς περιοχῆς καὶ κεχωρισμένον τῆς μονῆς, ἀπράγμονα ἡσυχίαν καὶ τῆς τῶν πολλῶν ἐπιμιξίας καὶ τύρβης ἐξηρημένην καὶ ἐλευθέραν τῶν τῇ σπουδῇ καὶ παιδείᾳ σπουδάζειν ἐπανηρημένων ἐμφρόνως διὰ τοῦτο καταστοχασάμενοι, οὐ πάντῃ δ' αὖ ἀπῳκισμένον ἐδείμαντο, ἀλλὰ πλησίον παρακείμενον καὶ γειτνιάζον τῇ μονῇ διὰ τὴν ἐκ τοῦ σύνεγγυς πρόχειρον καὶ εὐμαρῆ ἐπιχορηγίαν τῶν πρὸς ζωάρκειαν ἀναγκαίων τοῖς παιδευομένοις, καὶ διορίσαι ἐν αὐτῷ διδάσκαλον ἔμπειρον καὶ εἰδήμονα καὶ ἱκανὸν διδάσκειν τήν τε κατὰ γραμματικοὺς κυκλοπαιδείαν, λογικάς τε καὶ φιλοσοφικὰς καὶ θεολογικὰς ἐπιστήμας· κἀντεῦθεν διδάσκεσθαι καὶ παιδεύεσθαι ἐν αὐτῷ μὴ μόνον τοὺς ἀπὸ τῆς αὐτῆς ἱερᾶς μονῆς, ἀλλὰ καὶ εἴτις ἄλλος ἀπὸ τῶν λοιπῶν ἐν τῷ ἁγίῳ ὄρει σεβασμίων μονῶν βουλῇ καὶ ἀδείᾳ τῶν ἐν αὐταῖς προϊσταμένων, ἢ καὶ ἔξωθέν ποθεν ἐπιδεδημηκὼς ἐραστὴς ὢν τῆς τοιαύτης διδασκαλίας καὶ ἱκανὸς πρὸς τὴν τῶν μαθημάτων ἀνάληψιν, πρόσφορός τε καὶ ἄξιος καὶ ἀνεπίληπτος τῷ θιάσῳ τῶν συσχολαζόντων ἐγκαταλεγῆναι προσφοιτήσειεν ἐπὶ τῷ παιδευθῆναι, ὥστε κοινὸν προκεῖσθαι τοῖς βουλομένοις καὶ ἀξίοις ἀρετῆς καὶ παιδείας καὶ διδασκαλίας γυμνάσιον· οὕτω μὲν οὖν προτεθύμηντο καὶ ὅλῃ ψυχῇ ἀπάρξεσθαι τοῦ ἔργου ὁρμηθέντες, ἐπειδὴ ἔγνωσαν ἑαυτοὺς ἐπιδεῶς ἔχοντας τῶν ἀναγκαίως συντρεχόντων οὐ μετρίων δαπανημάτων ἐπί τε τῇ ἀνεγέρσει καὶ οἰκοδομῇ τοῦ μελετηθέντος αὐτοῖς φροντιστηρίου τούτου, εὐρυχωρίᾳ τε καὶ οἰκήμασιν ἀποχρώντως ὀφείλοντες συμπεπληρῶσθαι καὶ ἐξαρκεῖν δυναμένου τῇ μετ' ἀνέσεως καὶ ἡσυχίας ἀναπαύσει καὶ ἐλευθέρᾳ σπουδῇ τε καὶ ἐπιδόσει τῶν συνελευσομένων ἐν αὐτῷ μαθητῶν, ναί μὴν καὶ ἐπὶ τῷ κατ' ἔτος χορηγουμένῳ σιτηρεσίῳ καὶ μισθῷ τῷ καταστηθέντι ἐν αὐτῷ διδασκάλῳ, ἀλλὰ δὴ καὶ τῇ εὐπορίᾳ τῶν πρὸς ζωάρκειαν ἐπιτηδείων τοῖς σχολάζουσι μαθηταῖς, ὧν ἁπάντων ἡ πρόνοια καὶ φροντὶς ἀναγκαίως προηγεῖσθαι ὀφείλει καὶ προπαρα-

* Συνέχεια ἀπὸ σελίδος 347— 473.

σκειάζεσθαι ἔν γε τοῖς τοιούτοις ἐγχειρήμασι, προσέδραμον τῇ κηδεμονίᾳ καὶ ἀντιλήψει τῆς καθ' ἡμᾶς τοῦ Χριστοῦ Μεγάλης Ἐκκλησίας ὡς κοινῆς Μητρὸς καὶ εὐεργέτιδος τῶν εὐσεβῶν ἁπάντων καὶ μάλιστα τῶν εὐαγῶν τοῦ Θεοῦ σκηνωμάτων, διὰ κοινοῦ αὐτῶν γράμματος δεόμενοι ἐνθέρμως καὶ ἐκλιπαροῦντες τυχεῖν τῆς ἐνδεχομένης συνδρομῆς καὶ ἀντιλήψεως ἐπὶ τῷ δυνηθῆναι εἰς πέρας ἀγαγεῖν τὸ ρηθὲν κοινωφελὲς ἅμα καὶ ψυχωφελὲς καὶ θεάρεστον αὐτὸ ἔργον· καὶ δὴ τὴν δέτσιν καὶ ἀξίωσιν αὐτῶν ταύτην ἀποδεξάμενοι μετὰ πάσης προθυμίας καὶ περιχαρείας, ὡς λίαν ἡμῖν ἐφετὴν οὖσαν καὶ καταθύμιαν καὶ ἐκθειάσαντες ἅμα ὡς ἐπαινετὴν καὶ θεάρεστον καὶ μυρίων ἀγαθῶν πρόξενον, οὐ μόνον τοῖς ἐν τῷ ἁγιωνύμῳ ὄρει ἐνασκουμένοις πατράσιν, ἀλλὰ καὶ πᾶσι τοῖς ἁπανταχοῦ τοῦ καθ' ἡμᾶς γένους ὀρθοδόξοις χριστιανοῖς, ὡς διαδίδοσθαι μελλούσης ἅπασι τῆς ἐξ αὐτῶν ἐν παιδείᾳ καὶ διδασκαλίᾳ ὠφελείας διὰ τῆς ἑκασταχοῦ περιηγήσεως αὐτῶν ἐπ' αἰτίᾳ τῶν χάριν ἐλεημοσύνης γινομένων ταξειδίων διὰ τῆς πνευματικῆς αὐτῶν διδασκαλίας καὶ παραινέσεως, δεῖν ἔγνωμεν ἀντιλαβέσθαι τοῦ φροντιστηρίου τούτου ὅλῃ σπουδῇ καὶ προθυμίᾳ διεγηγερμένῃ καὶ ἐπαρκέσαι αὐτοῖς τὸν ἐνόντα τρόπον. Κἀντεῦθεν κοινῶς καὶ συνοδικῶς συνδιασκεψάμενοι ἀπεφηνάμεθα σὺν Θεῷ συνεργοῦντι καὶ εὐοδοῦντι συγκροτηθῆναι τὸ φροντιστήριον τοῦτο κατὰ τὴν ἀξίωσιν τῶν εἰρημένων βατοπεδινῶν πατέρων καὶ συναπαρτισθῆναι τέως ἐκ μέρους τῆς καθ' ἡμᾶς τοῦ Χριστοῦ Μεγάλης Ἐκκλησίας καὶ τῆς ἱερᾶς Συνόδου τὰ πρὸς τὴν σύστασιν αὐτοῦ ἀναγκαίως συντείνοντα. Καὶ δὴ πρῶτον μὲν πρόνοιαν ἐθέμεθα διορίσασθαι καὶ καταστῆσαι ἐνταῦθα ἐν Κωνσταντινουπόλει τέσσαρας ἐπιτρόπους καὶ ἐπιστάτας καὶ κηδεμόνας τοῦ ρηθέντος φροντιστηρίου, δύο μὲν ἐκ τῶν συνεδριαζόντων κατὰ καιροὺς ἐγκρίτων ἀρχιερέων καὶ μητροπολιτῶν τῆς καθ' ἡμᾶς ἱερᾶς ὁμηγύρεως, τόν τε Ἡρακλείας καὶ τὸν Νικομηδείας, καὶ δύο ἐκ τῶν προκρίτων καὶ τιμίων μαγιστόρων τοῦ χρησίμου ρουφετίου τῶν γουναράδων, τὸν .... καὶ τὸν .... Καὶ τοὺς μὲν κοσμικοὺς ἔχειν τὴν ἐπιστασίαν τῆς τῶν χρημάτων ληψοδοσίας καὶ λαμβάνειν εἰς χεῖρας αὐτῶν τὸ χορηγούμενον ἔλεος καὶ σιτηρέσιον καὶ καταγράφειν ἐν καθαρῷ καταστίχῳ καὶ πέμπειν αὐτὸ ἀσφαλῶς εἰς τὴν ἱερὰν μονὴν τοῦ Βατοπεδίου, τοὺς δὲ συναδέλφους ἀρχιερεῖς ἐφορᾶν καὶ ἐξετάζειν καὶ μανθάνειν μετὰ πάσης πληροφορίας τὸν πορισμὸν καὶ τὴν χορηγίαν τοῦ τοιούτου ἐλέους καὶ προνοεῖν τῆς εἰς τὸ ρηθὲν μοναστήριον ἐν ἀσφαλείᾳ ἀποστολῆς αὐτοῦ· ἐκεῖσε δὲ ἐν τῇ ἱερᾷ μονῇ ταύτῃ διωρίσαμεν καὶ κατεστήσαμεν ἐπίτροπον τὸν ὁσιώτατον προηγούμενον τῆς αὐτῆς μονῆς ἐν ἱερομονάχοις κὺρ Μελέτιον, οὐ μόνον ὡς ἱκανὸν καὶ ἄξιον καὶ πρόσφορον τυγχάνοντα τῆς τοιαύτης ἐπιστασίας, ἀλλὰ καὶ ὡς ζηλωτὴν διάπυρον ἀναφανέντα καὶ πρωταίτιον τοῦ θεαρέστου τουτουί ἔργου καὶ συνεργὸν καὶ συμπράκτορα, ὥστε αὐτὸν μὲν ἐκεῖσε ἐπιτροπεύειν τοῦ φροντιστηρίου τούτου, δέχεσθαι τὸ παρὰ τῶν εἰρημένων ἐνταῦθα ἐπιτρόπων ἀποστελλόμενον ἔλεος καὶ σιτηρέσιον καὶ πληροῦν δι' αὐτοῦ τὸν τοῦ διδασκάλου μισθόν, παρέχειν τε τὰ πρὸς ζωάρκειαν τῶν μαθητιώντων καὶ προνοεῖν τῶν λοιπῶν χρειωδῶν τοῦ φροντιστηρίου, ἀναφέρειν τε διὰ γράμματος αὐτοῦ πρὸς τοὺς ἐνταῦθα ἐπιτρόπους πᾶσαν χρείαν καὶ ὑπόθεσιν τοῦ αὐτοῦ φροντιστηρίου καὶ ὅσα συντείνουσιν ἐπὶ τῇ συστάσει καὶ διαμονῇ καὶ προόδῳ καὶ βελτιώσει αὐτοῦ, τοὺς δ' ἐνταῦθα ἐπιτρόπους ἀποκρίνεσθαι πρὸς αὐτὸν τὸν κὺρ Μελέτιον καὶ μηνύειν καὶ δηλοῦν καὶ διατάττειν τὴν ἐπὶ τοῖς ἀπαιτουμένοις θεραπείαν καὶ διόρθωσιν καὶ εἰς χεῖρας αὐτοῦ πέμπειν τὸ ποριζόμενον ἔλεος. Ταύτης γοῦν τῆς ἑκατέρωθεν ἐπιτροπικῆς καὶ προνοητικῆς ἐπιστασίας καὶ ἐπισκέψεως κρηπῖδος δίκην καὶ βάσεως προϋποτεθείσης, δεύτερον διωρισάμεθα ἀπὸ τῶν ἐτησίων ἐκκλησιαστικῶν δικαιωμάτων τῆς καθ' ἡμᾶς τοῦ Χριστοῦ Μεγάλης Ἐκκλησίας τὴν ἀπόδειξιν τοῦ θεοφιλεστάτου ἐπισκόπου Ἱερισσοῦ καὶ ἁγίου ὄρους, ς τὴν οὖσαν ἄσπρων χιλιάδων εἰκοσιτεσσάρων, ἀφιερωθῆναι τοῦ λοιποῦ εἰς τὸ φροντιστήριον τοῦτο, ἥτις ὀφείλει ἀπαραιτήτως πέμπεσθαι κατ' ἔτος παρὰ τῆς καθ' ἡμᾶς τοῦ Χριστοῦ Μεγάλης Ἐκκλησίας καὶ τῶν ἐνταῦθα ἐπιτρόπων τοῦ φροντιστηρίου τούτου εἰς χεῖρας τοῦ ἐκεῖσε ἐν Βατοπεδίῳ διατελοῦντος ἐπιτρόπου, κἀκεῖνος ἔχει παραλαμβάνειν αὐτὰ παρὰ τοῦ ρηθέντος θεοφιλεστάτου ἐπισκόπου· οὐ μόνον δὲ αὐτά, ἀλλὰ καὶ εἴ τι ἂν ἄλλο ἔλεος συμπορισθῇ τῇ τοῦ Θεοῦ εὐδοκίᾳ καὶ χάριτι παρ' οἱουδήτινος μέρους τε καὶ προσώπου ἐπὶ τῇ συστάσει τοῦ φροντιστηρίου τούτου (σκοπὸν γὰρ ἐθέμεθα Θεοῦ συναιρομένου, συνεφάψασθαι καὶ συνεπαρκέσαι αὐτῷ ἀπό τε ἐράνου ἐκκλησιαστικοῦ, ἀρχοντικοῦ τε καὶ πολιτικοῦ, ἀπό τε κουτίων ἐλεημοσύνης περιερχομένων ἐν ταῖς ἁγίαις τοῦ Θεοῦ ἐκκλησίαις καὶ οὑτινοσοῦν ἑτέρου δυνατοῦ πόρου)· ταῦτα γοῦν πάντα ὅσα ἂν γένηται, ἔχωσι μὲν λαμβάνειν εἰς χεῖρας αὐτῶν οἱ ρηθέντες ἐνταῦθα ἐπίτροποι κατὰ τὸν ἀνωτέρω ἐκτεθέντα διορισμόν, αὐτοὶ δὲ πέμπωσιν ἀσφαλῶς εἰς χεῖρας τοῦ ἐκεῖσε ἐπιτρόπου κὺρ Μελετίου, ὡς εἴρηται, κἀκεῖνος ἔχει δαπανᾶν αὐτὰ καὶ διδόναι εἰς τὰς χρείας τοῦ φροντιστηρίου. Τρίτον διοριζόμεθα ὅπως ὁ κατασταθεὶς ἐν αὐτῷ διδάσκαλος, παραδιδοὺς τὰ μαθήματα μετὰ πάσης φιλοπονίας καὶ προθυμίας, καὶ ἐκφροντίζον ἐπιμελῶς τῆς προκοπῆς καὶ ἐπιδόσεως τῶν ὑπ' αὐτοῦ διδασκομένων λόγῳ καὶ ἔργῳ καὶ πράξει καὶ θεωρίᾳ ρυθμίζων καὶ γυμνάζων καὶ παιδεύων αὐτούς, ὀφείλει μηδένα δέχεσθαι εἰς διδασκαλίαν ἐκ τῶν προσφοιτώντων αὐτῷ ἀπὸ τῶν λοι-

πῶν ἐν τῷ ἁγιωνύμῳ ὄρει μοναστηρίων ἱερομόναχον τυχόν, ἢ ἱεροδιάκονον ἢ μοναχόν, χωρὶς βουλῆς καὶ ἀδείας καὶ γράμματος ἀπολυτικοῦ τοῦ προεστῶτος αὐτοῦ, ἀλλὰ μόνον δέχεσθαι τοὺς μετὰ τοιαύτης ἀδείας καὶ παρακλήσεως τῶν προϊσταμένων αὐτῶν προσερχομένους· τοῦτο γὰρ καὶ νόμιμον καὶ κανονικὸν καὶ τῆς ἐκκλησιαστικῆς εὐταξίας ἐχόμενον· τῶν δὲ ἔξωθεν τοῦ ἁγίου ὄρους ἐξ ἡστινοσοῦν πολιτείας καὶ χώρας ἐπιδημούντων ξένων χάριν παιδεύσεως, ἐκείνους ἀποδέχεσθαι μόνον, οὓς ἂν ἐπιγνῶ φιλομαθεῖς ὄντας καὶ φιλοπόνους καὶ οὐκ ἀφυῶς ἔχοντας, ἀλλά γε δὴ καὶ εὐτάκτως καὶ σωφρόνως συσπουδάζειν τοῖς λοιποῖς συσχολασταῖς δυναμένους καὶ πειθομένους· ὃν δ' ἂν ἐπιγνῶ ἀνεπιτηδείως ἔχοντα καὶ ταραξίαν καὶ ἀπειθῆ καὶ πρόσκομμα ἐσόμενον τοῖς αἰσχροῖς ἤθεσι καὶ τῷ φαυλοβίῳ τῇ τῶν λοιπῶν εὐτάκτῳ διαγωγῇ μηδαμῶς προσίεσθαι τὸν τοιοῦτον, ἀλλ' ἀποπέμπειν καὶ διώκειν μακράν, καὶ τοῦτο κεῖσθαι ἐπὶ τῇ κρίσει καὶ δοκιμασίᾳ τοῦ διδασκάλου. Τέταρτον· ἐπεὶ πᾶσα ἀρχὴ δυσπαρακολούθητος, κατὰ τὴν σοφὴν ὑποθήκην, καὶ οὐδὲν τῶν ἐν ἀνθρώποις ἐκ προοιμίων τέλειον, ἀλλὰ καὶ πᾶσαι τέχναι καὶ ἐπιστῆμαι ἀπὸ ἀτελοῦς κατὰ μικρὸν ἐπὶ τὸ τέλειον προάγονται, δ,αφόρους τε ἀλλοιώσεις καὶ ἐξαλλάξεις ἐν ταῖς καθ' ἕκαστα μεταβάσεσιν αὐτῶν ἐπιδέχονται, οὐδὲ γὰρ τὰ αὐτὰ τῆς ἀείποτε χρήσιμα, ἀλλ' ἔστιν ὅτε καὶ ἐπιβλαβῆ γίνονται, οἱ κατὰ καιροὺς χρηματίζοντες ἐπίτροποι τοῦ φροντιστηρίου τούτου, ἐμφρόνως καὶ περὶ τούτου ὀφείλοντες προνοεῖν καὶ κήδεσθαι ἐς ἀεὶ τῆς ἐπὶ τὰ πρόσω προαγωγῆς καὶ ἐπιδόσεως τῶν μαθητευομένων κατά τε τὸ ψαλμικὸν ἀναβάσεις ἀεὶ ἐν τῇ καρδίᾳ αὐτῶν διατιθεμένων καὶ κατὰ τὸ ἀποστολικὸν τῶν ὄπισθεν ἐπιλανθανομένων καὶ τοῖς ἔμπροσθεν ἐπεκτεινομένων, ἐχέτωσαν ἄδειαν κατὰ καιροὺς μετακινεῖν καὶ μεταβάλλειν ὅσα τῶν προσδιορισθέντων καὶ προεκτεθέντων ὁπώσποτε λυμαίνεται τῇ ἀρίστῃ διεξαγωγῇ, αὐξήσει τε καὶ προόδῳ τοῦ φροντιστηρίου τούτου καὶ μεταρρυθμίζειν αὐτὰ ἐπὶ τὸ εὔθετον καὶ πρόσφορον καὶ συμφέρον ταῖς τοῦ καιροῦ καὶ τῶν πραγμάτων χρείαις καὶ ἀπαιτήσεσι καὶ εἴ τι ἡμάρτηται κατ' ἀρχάς, ἢ οὐ δέοντως καὶ περιεσκεμμένως διώρισται διὰ τὸ ἀρτιπαγὲς καὶ ἀστήρικτον τῶν οὔπω εἰς ἕξιν καταστάντων, ἀλλ' ἔτι πρωτοπείρων καὶ εἰσαγωγικῶν εἰς τὴν παίδευσιν, ναὶ μὴν καὶ διὰ τὸ τὴν σχολὴν ταύτην νεωστὶ συγκροτηθεῖσαν καὶ τέως ἀρχὴν λαμβάνουσαν συνεχεστέρας εἰς τὸ ἑξῆς ἐπιδέεται ἐπιστηρίξεως· διά γε γοῦν ταῦτα πάντα οἱ ρηθέντες ἐπίτροποι ἀμέμπτως καὶ συμφερόντως δύνανται μετακινῆσαι καὶ μεταποιεῖν τά γε τοιαῦτα πρὸς ἓν καὶ μόνον ἀφορῶντες, τὴν αὔξησιν καὶ βελτίωσιν τοῦ φροντιστηρίου καὶ τῶν ἐν αὐτῷ παιδευομένων. Πέμπτον· τοῦ ρηθέντος ἐν Βατοπεδίῳ ἐπιτρόπου τῆς σχολῆς ταύτης κὺρ Μελετίου, ὡς ἀξίου καὶ προσφόρου, ὀφείλοντος ἔχειν τὴν ἐπιτροπὴν ταύτην ἐφ' ὅρου ζωῆς αὐτοῦ ἀναφαιρέτως, μετὰ θάνατον αὐτοῦ ἔχει ἐκλέγεσθαι κοινῇ γνώμῃ τῶν ὁσιωτάτων πατέρων τῆς σεβασμίας ταύτης μονῆς ὁ μάλιστα τῶν λοιπῶν προκριθεὶς καὶ ἀναφανεὶς ἄξιος καὶ πρόσφορος καὶ λυσιτελὴς τῇ ἐπιστασίᾳ ταύτῃ, ὅστις καὶ μετὰ τὴν ἐκλογήν, ἐμφανιζόμενος δι' ἀναφορᾶς αὐτῶν πρὸς τὴν ἁγίαν τοῦ Χριστοῦ Μεγάλην Ἐκκλησίαν, τηνικαῦτα ἔχει διορίζεσθαι καὶ ἀποκαθίστασθαι συνοδικῶς ἐπίτροπος τῆς σχολῆς ταύτης. Τὰς γοῦν ῥηθείσας διατάξεις καὶ τοὺς ἀνωτέρω ἐκτεθέντας διορισμοὺς ἐπὶ τῇ συστάσει καὶ συγκροτήσει καὶ διαμονῇ τοῦ ῥηθέντος φροντιστηρίου βουλόμενοι ἔχειν τὸ κῦρος καὶ τὴν ἰσχὺν βεβαίαν καὶ ἀμετάθετον εἰς αἰῶνα τὸν ἅπαντα, γράφοντες διὰ τοῦ παρόντος ἀποφαινόμεθα συνοδικῶς μετὰ τῶν περὶ ἡμᾶς ἱερωτάτων ἀρχιερέων καὶ ὑπερτίμων, τῶν ἐν ἁγίῳ πνεύματι· ἀγαπητῶν ἡμῶν ἀδελφῶν καὶ συλλειτουργῶν, ἵνα τὸ νεύσει Θεοῦ συγκροτηθὲν ἤδη φροντιστήριον τῶν ἑλληνικῶν μαθημάτων ἐν τῇ ἱερᾷ καὶ βασιλικῇ μονῇ τοῦ Βατοπεδίου ἀπὸ τοῦ νῦν καὶ εἰς τὸ ἑξῆς ἔχῃ τὴν σύστασιν καὶ διαμονὴν τοῦ διεξάγεσθαι καὶ διενεργεῖσθαι τῇ τε τέως διορισθείσῃ δόσει τῆς πατριαρχικῆς ἀποδείξεως περὶ τῶν κατ' ἔτος ἐκκλησιαστικῶν δικαιωμάτων τοῦ θεοφιλεστάτου ἐπισκόπου Ἱερισσοῦ καὶ ἁγίου Ὄρους τῶν εἰκοσιτεσσάρων χιλιάδων ἄσπρων ἀναφαιρέτως καὶ ἀμετακινήτως εἰς τὸν ἑξῆς ἅπαντα αἰῶνα διὰ μέσου τῶν ἀποκατασταθέντων ἐπιτρόπων, κατὰ τὸν ἀνωτέρω διορισθέντα τρόπον, καὶ τῇ λοιπῇ πορισθησομένῃ σὺν Θεῷ εὐοδοῦντι ἐλεημοσύνῃ καὶ εὐποιίᾳ τῶν φιλαρέτων καὶ φιλοθέων καὶ φιλελεημόνων εὐσεβῶν, προσεπευχόμενοι ἐκ μέσης ψυχῆς καὶ καρδίας, ὅπως ὁ Κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστός, ἡ ἐνυπόστατος σοφία τοῦ Θεοῦ καὶ Πατρός, ὁ πάντων τῶν ἀγαθῶν χορηγός, διὰ τῆς ἀπειροδυνάμου καὶ φιλαγάθου αὐτοῦ προνοίας ἐπιστηρίζοι καὶ συνέχοι καὶ συντηροῖ τὸ τῇ θείᾳ αὐτοῦ εὐδοκίᾳ συγκροτηθὲν καὶ συντελεσθὲν διδασκαλεῖον τοῦτο, οὗτινος αὐτὸς μόνος ἀρχηγὸς καὶ τελειωτὴς ὑπάρχων, διαφυλάξοι ἀκλόνητον καὶ ἀδιάσειστον καὶ ἀπαράθραυστον ἕως τῆς συντελείας τοῦ αἰῶνος, φωτίζων, στηρίζων καὶ συνετίζων ἄνωθεν τούς τε διδάσκοντας καὶ τοὺς διδασκομένους ἐν αὐτῷ, τούς τε ἐπισκεπτομένους καὶ συγκροτοῦντας καὶ βοηθοῦντας, προνοουμένους τε καὶ ὑπερασπιζομένους αὐτοῦ καὶ φροντίζοντας τῆς συστάσεως, διαμονῆς τε καὶ αὐξήσεως αὐτοῦ. Ἐπεὶ γὰρ εἰς δόξαν αὐτοῦ ἀναφέρεται τὸ κοινωφελέστατον τοῦτο καὶ ψυχοσωτήριον ἔργον, ὁμολογουμένως καὶ τοὺς μισθοὺς καταλλήλους ἀντιδίδωσι τοῖς συμπράκτορσι καὶ συνεργοῦσι καὶ ἐκ τῶν ἐνόντων χεῖρα βοηθείας ὀρέγουσιν αὐτῷ, καὶ τοιούτους ἀξιοῦμεν εἶναι καὶ πατρικῶς παραινοῦμεν γενέσθαι πάντας τοὺς αὐτόθι συνασκουμένους πατέρας ἐν τῷ ἁγιωνύμῳ

ὄρει· φιλοσοφία γάρ ἐστιν οὐ μόνον τὸ κτῆσαι, ἀλλὰ καὶ τὸ τιμῆσαι σοφίαν καὶ τῆς συντάσεως καὶ αὐξήσεως αὐτῆς συμπροθυμεῖσθαι καὶ ὑπερεύχεσθαι, καὶ ἔξουσι πάντως καὶ οἱ τοιοῦτοι παρὰ Θεοῦ ἐπαξίους τοὺς μισθοὺς τῆς αὐτῶν προαιρέσεως, μηδενὸς πώποτε τολμῶντος ἐναντιωθῆναι καὶ ἀντειπεῖν τοῖς ἐν τῷ παρόντι συνοδικῶς ἀποφανθεῖσι καὶ ἐκκλησιαστικῶς παρ' ἡμῶν ἁπάντων τῇ τοῦ παναγίου πνεύματος ἐξουσίᾳ καὶ δυνάμει καὶ χάριτι βεβαιωθεῖσί τε καὶ κατοχυρωθεῖσι.

Ὅς δ' ἄν τις τῶν ἁπάντων μετὰ τὰς τοσαύτας καὶ τηλικαύτας πατρικὰς καὶ συνοδικὰς ἡμῶν παραινέσεις καὶ προτροπὰς καὶ εὐχὰς καὶ εὐλογίας ὀφέποτε φωραθῇ ἀπ' ἐναντίας τολμήσας καὶ κινηθείς, εἴτε τοῦ ἱεροῦ καταλόγου ὑπάρχων, εἴτε τῆς τῶν μοναχῶν καὶ ἰδιωτῶν τάξεως, εἴτε φθόνῳ καὶ κακίᾳ βαλλόμενος, εἴτ' ἄλλῳ τινὶ πάθει πληττόμενος, πανούργῳ τινὶ καὶ ὑπούλῳ τῷ τρόπῳ ἐν ἀποκρύφοις ἢ ἀναφανδὸν ἐπιχειρίσαιτο δικασεῖσαι τὸ φροντιστήριον αὐτὸ καὶ δι' ἐπιβουλῆς ἡστινοσοῦν θελήσῃ ἀνατροπήν τινα ποιῆσαι, ἢ ἀφαίρεσιν ἢ μείωσιν τῶν προσδιορισθέντων εἰς κυβέρνησιν αὐτοῦ μηχανήσασθαι, ἢ οἱῳδήτινι ἄλλῳ τρόπῳ ἀμέσως ἢ ἐμμέσως κώλυμά τι καὶ ἐμπόδιον προξενῆσαι δι' ἡντινασοῦν πρόφασιν, καὶ δοῦναι ὁπωσοῦν αἰτίαν τοῦ καταλυθῆναι αὐτὸ καὶ τὴν ἐν αὐτῷ διδασκαλίαν καὶ μάθησιν καὶ ὠφέλειαν καὶ ἐπίδοσιν κατὰ ψυχὴν τοῦ ἡμετέρου γένους, καὶ προξενηθῆναι οὐ μόνον τοῖς ἐν αὐτῷ πατράσιν, ἀλλὰ καὶ παντὶ τῷ καθ' ἡμᾶς τῶν Ὀρθοδόξων γένει ζημίαν ἐσχάτην τε καὶ μεγίστην πώρωσιν δηλονότι καὶ ἀβλεψίαν ψυχῆς καὶ ἀπώλειαν, ὁ τοιοῦτος ὡς παραβάτης καὶ παρήκοος καὶ καταφρονητὴς τῆς ἡμετέρας ταύτης πατριαρχικῆς καὶ συνοδικῆς καὶ ἐν ἁγίῳ πνεύματι ἐκκλησιαστικῆς παραινέσεως καὶ ἐντολῆς, καὶ ὡς ἐχθρὸς τοῦ καλοῦ, θερμάχος τε καὶ διώκτης τῆς ἀρετῆς καὶ τοῦ γένους ἐπίβουλος ἀφωρισμένος εἴη κλπ.

Ὅθεν εἰς ἔνδειξιν καὶ διηνεκῆ παράστασιν τῆς γενομένης ἤδη παρ' ἡμῶν ἐπισυστάσεως τοῦ θεοσώστου τούτου φροντιστηρίου μετὰ τῶν περιεχομένων ἐν τῷ παρόντι προσδιορισμῶν καὶ τρόπων τῆς κυβερνήσεως αὐτοῦ ἐγένετο καὶ τὸ παρὸν ἡμέτερον πατριαρχικὸν συνοδικὸν σιγιλλιῶδες ἐν μεμβράναις γράμμα, καταστρωθὲν καὶ τῷ ἱερῷ κώδικι τῆς καθ' ἡμᾶς τοῦ Χριστοῦ μεγάλης Ἐκκλησίας.

Ἐν ἔτει σωτηρίῳ ᾳψι', κατὰ μῆνα Μάϊον, ἐπινεμήσεως ΙΓ'.

† Κύριλλος ἐλέῳ Θεοῦ ἀρχιεπίσκοπος Κων)πόλεως νέας Ρώμης καὶ Οἰκουμενικὸς Πατριάρχης.

† *Ὁ Καισαρείας Παρθένιος.* — † *ὁ Ἡρακλείας Γεράσιμος.* — † *ὁ Κυζίκου Ἀναστάσιος.* — † *ὁ Νικομηδείας Γαβριήλ.* — † *ὁ Νικαίας Καλλίνικος.* — † *ὁ Δέρκων Σαμουήλ.* — † *ὁ Τουρνόβου Ἄνθιμος.* — † *ὁ Κρήτης Γεράσιμος.* — † *ὁ Κορίνθου Παρθένιος.* — † *ὁ Λαρίσσης Ἰάκωβος.* — † *ὁ Φιλιππουπόλεως Σεραφείμ.* — † *ὁ Φιλίππων καὶ Δράμας Καλλίνικος.* — † *ὁ Μελενίκου Ἰωαννίκιος.* — † *ὁ Μηθύμνης Ἀρσένιος.* — † *ὁ Ἀγχιάλου Ναθαναήλ.* — † *ὁ Σωζουπόλεως Φιλάρετος.* — † *ὁ Γάνου Νεόφυτος.* — † *ὁ Προικοννήσου Νικηφόρος.*

ΣΗΜ. Ἐκ τοῦ Ε'. πατριαρχικοῦ κώδικος σελ. 101. Ἐν τοῖς συγχρόνοις Καταστίχοις τῆς ληψοδοσίας τοῦ Ἐθνικοῦ Ταμείου τακτικῶς ἀναγράφεται τὸ ἀνωτέρω τῇ Ἀθωνιάδι Σχολῇ ὁρισθὲν χρηματικὸν ἐπίδομα.

ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΑ ΧΡΟΝΙΚΑ

— *Νέα Ἰνδικτιών.* — Μετὰ τῆς εἰθισμένης ἐκκλησιαστικῆς τάξεως καὶ εὐκοσμίας καὶ ἐν μέσῳ πολυπληθοῦς ὁμηγύρεως κλήρου καὶ συρροῆς ἐκκλησιάσματος ἑωρτάσθη σήμερον ἐν τοῖς Πατριαρχείοις ἡ εἴσοδος τοῦ νέου ἐκκλησιαστικοῦ ἔτους, ΙΔ' Ἰνδικτιῶνος, τῆς ἐπὶ τούτῳ καθιερωμένης τελετῆς γενομένης μετὰ πολλῆς μεγαλοπρεπείας. Συνῳδὰ τῇ τυπικῇ διατάξει ἡ Α. Θ. Π. ὁ Οἰκουμενικὸς Ἱατριάρχης κατά τε τὸν ἑσπερινὸν καὶ τὴν θείαν λειτουργίαν ἐχοροστάτησεν ἐν τῷ παραθρονίῳ φέρων ἐπανωκαλύμαυχον καὶ χαζράνιον, τῶν ἁγίων ἀρχιερέων ἱσταμένων ἐντὸς τοῦ ἱεροῦ Βήματος.

Τῆς θείας καὶ ἱερᾶς λειτουργίας τελεσθείσης ὑπὸ τοῦ πανοσιωτάτου Μ. ἀρχιμανδρίτου Ἱεροθέου, ἡ Α. Θ. Παναγιότης καὶ πᾶσα ἡ συνοδία, ἤτοι οἱ σεβασμ. ἅγιοι συνοδικοὶ Δέρκων Καλλίνικος, Ἀδριανουπόλεως Κύριλλος, Ἀμασείας Ἄνθιμος, Βερροίας Κωνστάντιος, Μαρωνείας Ἰωακείμ, Σηλυβρίας Κωνστάντιος, Χίου Κωνσταντῖνος, Κορυτσᾶς Γερβάσιος, Γρεβενῶν Δωρόθεος, Λέρου καὶ Καλύμνου Ἰωάννης καὶ Ἐλευθερουπόλεως Διονύσιος, οἱ παρεπιδημοῦντες μητροπολῖται Μελενίκου Λεόντιος, Χαλδείας Γερβάσιος, οἱ πρώην Μεσημβρίας Γεννάδιος, πρώην Δεβρῶν Ἄνθιμος, πρώην Ἐρσεκίου Σεραφείμ, ὁ ἀρχιερατικῶς προϊστάμενος Μ. Ρεύματος θεοφιλέστατος ἐπίσκοπος Κλαυδιουπόλεως Μιχαήλ, ὁ Μ. Πρωτοσύγκελλος, οἱ πανοσιολογιώτατοι ἀρχιμανδρῖται Μ. Κλεόβουλος, Γρηγόριος Κωνσταντινίδης, Ἰωακείμ Φορόπουλος, Καλλίνικος Δελικάνης, Κωνσταντῖνος Βοντζαλίδης, ὁ ἐπίτροπος τοῦ ἁγίου Ὄρους Γεράσιμος Λαυριώτης, τὰ μέλη τοῦ Δ. Ε. Μ. Συμβουλίου Ι. Βυθινὸς ἐφέντης, Α. Μελαχροινὸς ἐφέντης, Ἰωάνν. Μαμμόπουλος, Μ. Μαράσογλους, Κ. Κωνσταντινίδης, Α. Σοῦρλας καὶ πάντες οἱ λοιποὶ κληρικοὶ καὶ λαϊκοὶ ὑπάλληλοι τῶν Πατριαρχείων, ἀνῆλθον εἰς τὴν αἴθουσαν τοῦ Μ. Συνοδικοῦ, ἔνθα μετὰ τὴν εἰθισμένην τελετήν, ἡ Α. Θ. Παναγιότης ἀνέγνω τὴν Πρᾶξιν τῆς Ἰνδίκτου. Μετέ-

πειτα ψαλέντος τοῦ πολυχρονισμοῦ ὑπό τῶν χορῶν ἡ Α. Θ. Παναγιότης φέρων ὠμοφόριον καὶ ἐπιτραχήλιον ὑπέγραψε τὴν Πρᾶξιν καὶ εἶτα κατὰ τὴν ἱεραρχικὴν τάξιν εἷς ἕκαστος τῶν ἁγίων ἀρχιερέων φέρων ὡσαύτως ὠμοφόριον καὶ ἐπιτραχήλιον, τῶν χορῶν τοῦ Πατριαρχικοῦ Ναοῦ ψαλλόντων τὰ ἰδιόμελα τῆς ἡμέρας.

Τῆς ὑπογραφῆς τῆς Πράξεως περατωθείσης ὁ πρῶτος τῇ τάξει μητροπολίτης Δέρκων προσεφώνησεν ἐκ μέρους τῆς ἁγίας καὶ ἱερᾶς Συνόδου καὶ τοῦ Μ. Συμβουλίου τῇ Α. Θ. Π. εὐξάμενος Αὐτῇ καταλλήλως, εἰς ὃν ἀπαντῶσα ἡ Α. Θ. Παναγιότης ηὐχαρίστησε τοῖς μέλεσι τῆς ἱερᾶς Συνόδου καὶ τοῦ Συμβουλίου καὶ ηὔξατο πᾶσι τὸ νέον ἐκκλησιαστικὸν ἔτος αἴσιον καὶ πάροχον παντὸς ἀγαθοῦ τῇ πανσθενεῖ χάριτι τοῦ παναγίου Πνεύματος.

—*Εἰκοσιπενταετηρὶς Ἄρακτος.*—Ἀνεγράψαμεν ἐν τῷ προηγουμένῳ φύλλῳ ὅτι ἡ Α. Θ. Π. ὁ Οἰκουμενικὸς Πατριάρχης ὑποβάλλων τῷ σεπτῷ Ἄνακτι ἡμῶν τὰ ἐπὶ τῇ εἰκοσιπενταετηρίδι αὐτοῦ συγχαρητήρια τοῦ Γένους καὶ τῆς Ἐκκλησίας προσεφώνησεν ἐκ μέρους ἑαυτοῦ καὶ τῶν πνευματικῶν ἀρχηγῶν τῶν λοιπῶν θρησκευτικῶν Κοινοτήτων τὴν Α. Α. Μεγαλειότητα ἑλληνιστί. Σήμερον σημειοῦμεν ὅτι τῆς πατριαρχικῆς προσφωνήσεως μεθερμηνευθείσης τουρκιστὶ ὑπὸ τῆς Α. Ε. τοῦ ἄρχοντος Μεγάλου Λογοθέτου Σταυράκη βὲη Ἀριστάρχου, ἡ Α. Α. Μεγαλειότης ἀπήντησεν ὡς ἀκολούθως διερμηνεύοντος καὶ αὖθις τῆς Α. Ε. τοῦ Μεγάλου Λογοθέτου.

Λίαν συγκεκινημένος τυγχάνω ἐκ τῶν συγχαρητηρίων καὶ τῶν εὐχῶν, ἃς ἡ Ὑμετέρα Παναγιότης ἐν ὀνόματι ἑαυτῆς καὶ τῶν λοιπῶν πνευματικῶν ἀρχηγῶν μοὶ ἀπηύθυνεν. Ἐκ βάθους καρδίας εὐχαριστῶ.

Ἀπὸ τῆς πρώτης ἡμέρας τῆς ἀναρρήσεώς μου κύριον μέλημα ἔσχον τὴν ἡσυχίαν, τὴν ἄνεσιν καὶ τὴν εὐημερίαν τῶν ὑπηκόων μου. Δοξάζω τὸν Θεόν, ὅτι μὲ ἠξίωσε μέχρι τοῦδε ἵνα ἐκπληρώσω τὸ διακαές μου τοῦτο μέλημα. Ἐπερείδομαι δὲ καὶ εἰς τὰς πρὸς τὸν Ὕψιστον δεήσεις τῆς ὑμετέρας Παναγιότητος καὶ τῶν λοιπῶν πνευματικῶν ἀρχηγῶν, ὅπως καὶ ἐν τῷ μέλλοντι ἐκπληρῶ τὰς ὑπὲρ τῶν ὑπηκόων μου ἀγαθάς μου βουλάς.

Εὐαρέστως παρακολουθῶ τὴν ἔννομον καὶ συνετὴν διεύθυνσιν τῶν ἐμπεπιστευμένων τῇ ὑμετέρᾳ Παναγιότητι καὶ τοῖς λοιποῖς πνευματικοῖς ἀρχηγοῖς ὑποθέσεων, ἰδίως δὲ συνιστῶ ὑμῖν ὅπως μὴ παύσητε ζῶντες ἐν εἰρήνῃ καὶ ἁρμονίᾳ πρὸς ἀλλήλους καὶ συμβουλεύοντες τὰ πρὸς τὸν σκοπὸν τοῦτον τείνοντα καὶ εἰς τοὺς ὑπὸ τὴν πνευματικὴν ὑμῶν διοίκησιν λαούς.

Εὔχομαι δὲ ὅπως ἐπὶ πολλὰ ἔτη βλέπω περὶ ἐμὲ τὴν ὑμετέραν Παναγιότητα καὶ τοὺς λοιποὺς πνευματικοὺς ἀρχηγοὺς ἐργαζομένους ὑπὲρ τῶν νομίμων συμφερόντων τῶν ἀγαπητῶν μοι ὑπηκόων μετὰ τῆς αὐτῆς πρὸς τὸν θρόνον πίστεως καὶ ἀφοσιώσεως.

—*Ἡ Α. Θ. Παναγιότης.* — Χθὲς τὴν πρωΐαν κατελθοῦσα ἐκ Χάλκης ἡ Α. Θ. Παναγιότης, ἧς ἡ ὑγεία βαίνει βελτιουμένη, προήδρευσε τῆς συνοδικῆς συνεδρίας, θέλει δὲ παραμείνῃ μέχρι τῆς Κυριακῆς ὁπότε καὶ χοροστατήσει ἐν τῷ πανσέπτῳ πατριαρχικῷ ναῷ· τὴν δὲ μεσημβρίαν τῆς Κυριακῆς μεταβήσεται αὖθις εἰς Χάλκην.

—*Κύρωσις ἐκλογῆς Πατριάρχου Ἀλεξανδρείας.*— Τῷ παρελθόντι Σαββάτῳ ἀνεγνώσθη ἐπὶ Συνόδου ὁ προσήκων τεσκερὲς τοῦ ὑπουργείου τῆς Δικαιοσύνης καὶ τῶν θρησκευμάτων, δι' οὗ ἀνεκοινώθη ἐπισήμως εἰς τὰ Πατριαρχεῖα ἡ κύρωσις τῆς ἐκλογῆς τοῦ μακαριωτάτου Πατριάρχου Ἀλεξανδρείας Φωτίου.

— *Πατριαρχικαὶ προσρήσεις.* — Τῆς Α. Ε. τοῦ ἐνταῦθα πρεσβευτοῦ τῆς Ρωσίας Ζηνοβιεὺ ἄγοντος τῇ παρελθούσῃ Τρίτῃ τὴν ἐπέτειον τοῦ ὀνόματος αὐτοῦ ἑορτήν, ἡ Α. Θ. Π. ὁ Οἰκουμενικὸς Πατριάρχης διεβίβασε τῇ Α. Ε. τὰς πατριαρχικὰς αὐτοῦ εὐχὰς καὶ προσρήσεις διὰ τοῦ πανοσιολογ. Μ. Πρωτοσυγκέλλου Χρυσοστόμου συνοδευομένου καὶ ὑπὸ τοῦ ἐκ τῶν γραμματέων τοῦ Α' Πατριαρχικοῦ Γραφείου Χρήστου Παπαϊωάννου.

— *Μητροπολίτης Χίου.*—Τῇ παρελθούσῃ Δευτέρᾳ ἀφίκετο εἰς βασιλεύουσαν ὁ ἐκ τῶν ἁγίων συνοδικῶν σεβασμιώτατος μητροπολίτης Χίου Κωνσταντῖνος προϋπαντηθεὶς ἐντολῇ τῆς Α. Θ. Παναγιότητος ὑπὸ τοῦ πανοσιολογ. Δευτερεύοντος Παρθενίου.

Ἡ Α. Σεβασμιότης κατηυθύνθη ἀμέσως εἰς τὰ Πατριαρχεῖα· αὐθημερὸν δὲ μεταβᾶσα εἰς Χάλκην διέμεινε παρὰ τῇ Α. Θ. Παναγιότητι τὴν ἑσπέραν ἐν τῇ Σχολῇ καὶ τὴν ἐπιοῦσαν κατῆλθεν αὖθις εἰς Φανάριον. Σήμερον δὲ ἀνέλαβε τὰ καθήκοντα αὐτοῦ.

—*Ἐπίσκεψις.*— Σήμερον ἐπεσκέψατο τὴν Α. Θ. Π. τὸν Οἰκουμενικὸν Πατριάρχην ἡ Α. Ε. ὁ ἐνταῦθα πρεσβευτὴς τῆς Σερβίας Μιγιάτοβιτς συνοδευόμενος ὑπὸ τοῦ ἐκ τῶν γραμματέων τῆς πρεσβείας Κωνσταντίνου Γρούπτσεβιτς.

—*Ἀπονομὴ παρασήμου.*—Πάνυ εὐαρέστως ἀναγράφομεν ὅτι ἡ Σ. αὐτοκρατορικὴ Κυβέρνησις εὐηρεστήθη ν' ἀπονείμῃ τῇ Α. Π. τῷ Μεγάλῳ Πρωτοσυγκέλλῳ Χρυσοστόμῳ τὸ παράσημον Μετζηδιὲ δευτέρας τάξεως. Διὰ τὴν ἐξαιρετικὴν ταύτην κυβερνητικὴν εὔνοιαν πλεῖστοι ὅσοι ἔσπευσαν νὰ συγχαρῶσι τῇ Α. Πανοσιολογιότητι.

—*Ἐπέτειος ὀνόματος.* — Προχθὲς Τετάρτῃ, μνήμῃ τοῦ Ἀλεξάνδρου ἀρχιεπισκόπου Κωνσταντινουπόλεως, τῶν ἐκ τῶν ἐγκρίτων ὁσογενῶν καὶ βαθμούχων λογάδων τῶν Α Α. ΕΕ. Ἀλεξάνδρου Καραθεοδωρῆ πασᾶ, ἀρχιμεταφραστοῦ τῶν ἀνακτόρων, Α. Μαυρογένους βέη, Α. Φωτιάδου. Α. Ζωηροῦ πασᾶ, Α. Γάγκου, ἀγόντων τὴν ἐπέτειον ὀνοματικὴν αὐτῶν ἑορτήν, ἡ Α. Θ. Πανκγιότης εὐηρεστήθη νὰ διαβιβάσῃ αὐτοῖς καὶ ἄλλοις τὰς πατριαρχικὰς αὐτοῦ προσρήσεις καὶ εὐχὰς διὰ τῶν ἁρμοδίων πατριαρχικῶν ὑπαλλήλων.

Τῷ δὲ πανιερωτάτῳ μητροπολίτῃ Νεοκαισαρείας Ἀλεξάνδρῳ ἡ Α. Θ. Πανκγιότης συνεχάρη τηλεγραφικῶς.

—*Ὑποτροφία κληροδοτήματος Χρηστάκη Ζωγράφου.*—Ἡ σεβαστὴ ἐφορία τῆς ἐν Χάλκῃ ἱερᾶς Θεολογικῆς Σχολῆς ἐν τῇ διηνεκεῖ αὐτῆς μερίμνῃ περὶ τῆς ὅσον οἷόν τε σκοπιμωτέρας καὶ τελεσφορωτέρας ἐκπληρώσεως τοῦ σκοποῦ καὶ τῆς ἀποστολῆς τοῦ ἐν Χάλκῃ ἀνωτέρου παρ' ἡμῖν θεολογικοῦ μορφωτηρίου ἔχουσα καὶ τὸν καταρτισμὸν καὶ τὴν μόρφωσιν εἰδικῶν καθηγητῶν ἐν αὐτῷ ἐπὶ παντὸς κλάδου τῶν μαθημάτων, ἔν τινι τῶν συνεδριάσεων αὐτῆς ἀπεφάσισεν ὅπως δαπάνῃ τοῦ γνωστοῦ κληροδοτήματος τοῦ ἀοιδίμου μεγάλου ἐθνικοῦ εὐεργέτου Χρηστάκη Ζωγράφου ἀποστειλῃ εἰς Ἑσπερίαν χάριν σπουδῶν τὸν πρὸ τριετίας τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς ἀποφοιτήσαντα ἱερολογιώτατον Γερμανὸν Στρινόπουλον καὶ τὴν ἀπόφασιν αὐτῆς ταύτην ὑπέβαλε τῇ ἁγίᾳ καὶ ἱερᾷ Συνόδῳ, ἥτις καὶ ἐν τῇ συνεδρίᾳ αὐτῆς τοῦ παρελθόντος Σαββάτου ἐνέκρινε ταύτην.

—*Περιουσία ἀοιδίμου Ρόδου.*—Ἔξαρχος πρὸς παραλαβὴν τῆς περιουσίας τοῦ ἀοιδίμου μητροπολίτου Ρόδου Ἱεροθέου διωρίσθη ὑπὸ τῆς ἁγίας καὶ ἱερᾶς Συνόδου ὁ ἐκ τῶν πατριαρχικῶν ἐφημερίων ἱερομόναχος Γρηγόριος.

—*Μ. τοῦ Γένους Σχολή.* — Σήμερον ἐγένετο, κατὰ τὸ καθιερωθὲν ἔθος ἡ ἔναρξις τῶν μαθημάτων τῆς Πατριαρχικῆς Μ. τοῦ Γ. Σχολῆς, τῆς ἐπὶ τούτῳ ἐναρκτηρίου τελετῆς προστάντος τοῦ σεβασμιωτάτου προέδρου τῆς Ἐφορείας τοῦ παιδευτηρίου ἁγίου Ἀμασείας Ἀνθίμου, παρουσίᾳ τοῦ καθηγητικοῦ Συλλόγου καὶ ἱκανῶν κηδεμόνων καὶ γονέων τῶν μαθητῶν.

Μετὰ τὸν ἁγιασμὸν ὁ πανσιολογιώτατος ἀρχιμ. Μιχαὴλ Κλεόβουλος, Σχολάρχης, ἀνέγνω τὴν προσήκουσαν ἔκθεσιν, δι' ἧς ἐξέθετο τὰ κατὰ τὸ λῆξαν ἔτος ἀποτελέσματα τῆς πνευματικῆς καταστάσεως ὡς καὶ τὰ τῆς οἰκονομικῆς.

† Ο ΣΑΜΟΥ ΓΑΒΡΙΗΛ

Μετὰ πολλῆς τῆς θλίψεως ἐνωτίσθη ἡ Ἐκκλησία τὸν θάνατον τοῦ γηραιοῦ μητροπολίτου Σάμου Γαβριήλ. Τὸ θλιβερὸν ἄγγελμα ἤγγειλε σήμερον τῇ Α. Θ. Πανκγιότητι τηλεγραφικῶς ἡ Α. Υ. ὁ ἡγεμὼν τῆς Σάμου Μιχαλάκης ἐφέντης Γρηγοριάδης.

Ὁ ἀοίδιμος ἱεράρχης ἐκ Σάμου ὁρμώμενος μετὰ τὴν ἐν τῇ γενεθλίῳ αὐτοῦ πατρίδι σειρὰν τῶν ἐγκυκλίων μαθημάτων ἐλθὼν εἰς Βασιλεύουσαν καὶ ἱερωθεὶς προσελήφθη εἰς τὴν ὑπηρεσίαν τῶν Πατριαρχείων διατελέσας κατ' ἀρχὰς διάκονος, εἶτα Δευτερεύων καὶ ἐπὶ τῆς Πατριαρχείας Ἀνθίμου τοῦ στ'. Μέγας Ἀρχιδιάκονος, ὁπότε κατὰ Ἰούλιον τοῦ 1855 προαχθεὶς εἰς τὸ ἀρχιερατικὸν ἀξίωμα ἐξελέγη μητροπολίτης Σάμου. Διατελέσας ἐπὶ ἱκανὰς περιόδους μέλος τῆς ἁγίας καὶ ἱερᾶς Συνόδου διεκρίθη διὰ τὴν εὐστάθειαν τοῦ χαρακτῆρος ἐργασθεὶς μετ' ἀφοσιώσεως ὑπὲρ τῶν τιμαλφῶν συμφερόντων τῆς Ἐκκλησίας, ἧς ἐγένετο στρατιώτης γενναῖος μετὰ σθένους ὑπερμαχῶν καὶ ζηλωτῶς μοχθῶν. Τὴν ὑπὸ τῆς Ἐκκλησίας ἐμπιστευθεῖσαν αὐτῷ θεόσωστον ταύτην ἐπαρχίαν διεκυβέρνησε θεοφιλῶς ἐπὶ τεσσαρακονταπεντετίαν ὅλην ἀπολαύων ἀμειώτου σεβασμοῦ καὶ ἀγάπης παρὰ τῷ ποιμνίῳ αὐτοῦ.

Ἡ Ἐκκλησία ἀπαντῶσα εἰς τὸ τηλεγράφημα τῆς Α. Υ. τοῦ ἡγεμόνος ἐξέφρασε τὴν λύπην αὐτῆς ἐπὶ τῷ θανάτῳ τοῦ ἀειμνήστου, ἅμα δὲ ἐνετείλατο ὅπως ὁ ἱερὸς κλῆρος τῆς νήσου κηδεύσῃ μετὰ πάσης τῆς ἐκκλησιαστικῆς μεγαλοπρεπείας τὸν μεταστάντα μητροπολίτην ἅτε τῆς μεταβάσεως πλησιοχώρου ἀρχιερέως οὔσης ἀδυνάτου, καὶ μεριμνήσῃ περὶ τῆς σφραγίσεως τῆς περιουσίας αὐτοῦ.

ΕΚΚΛΣΙΑΣΤΙΚΟΝ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟΝ

ΤΙΣ ΜΗΤΡΟΠΟΛΕΩΣ ΚΥΖΙΚΟΥ

Προσκαλεῖται ἡ Πελαγία Ἰωάννου ὑπήκοος ὀθωμανὴ ὁρμωμένη ἐκ Χαρταλιμῆς τῆς ἐπαρχίας Χαλκηδόνος, νῦν δὲ ἀγνώστου διαμονῆς καὶ ἐπαγγέλματος, ὅπως τὴν πρώτην Δευτέραν καὶ ὥραν 5ην τῆς ἡμέρας τουρκιστὶ μετὰ παρέλευσιν τριάκοντα καὶ μιᾶς ἡμερῶν ἀπὸ τῆς πρώτης δημοσιεύσεως τῆς παρούσης κλήσεως ἐμφανισθῇ ἐνώπιον τοῦ Ἐκκλησιαστικοῦ Δικαστηρίου τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως Κυζίκου αὐτοπροσώπως ἢ διὰ νομίμου ἀντιπροσώπου, ὡς ἐναγομένη ὑπὸ τοῦ συζύγου αὐτῆς Ἰωάννου Ἀναστασίου, πλοιάρχου τὸ ἐπάγγελμα, ὑπηκόου ὀθωμανοῦ, κατοίκου Λαγγάδας τῆς ἐπαρχίας Κυζίκου, ἐπὶ διαζεύξει· ἐν ἐναντίᾳ περιπτώσει ἡ κατ' αὐτῆς ἀγωγὴ δικασθήσεται ἐρήμην.

Ἡ παροῦσα κλῆσις δημοσιευθήσεται τρὶς κατὰ συνέχειαν διὰ τῶν ἐν Κωνσταντινουπόλει ἐκδιδομένων ἐφημερίδων «Ἐκκλησιαστικῆς Ἀληθείας» καὶ «Ταχυδρόμου».

Ἐν Ἀρτάκῃ, τῇ 1 Δεκεμβρίου 1899. 2

Ὁ Πρόεδρος

† Ὁ Κυζίκου ΝΙΚΟΔΗΜΟΣ

ΕΚ ΤΟΥ ΠΑΤΡΙΑΡΧΙΚΟΥ ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟΥ

Ὁ ὑπεύθυνος Ι. Δ. ΤΑΝΤΑΛΙΔΗΣ

ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΗ ΑΛΗΘΕΙΑ

ΕΒΔΟΜΑΔΙΑΙΟΝ ΔΕΛΤΙΟΝ

ΕΚΔΙΔΟΜΕΝΟΝ ΚΑΤΑ ΠΑΡΑΣΚΕΥΗΝ

ΕΤΟΣ Κ'. ΕΝ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΕΙ, 8 ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟΥ 1900 ΑΡΙΘ. 36

ΔΙΕΥΘΥΝΟΥΣΑ ΕΠΙΤΡΟΠΗ

† Ὁ Γρεβενῶν **ΔΩΡΟΘΕΟΣ** (πρόεδρος)
† Ὁ Μέγας **Πρωτοσύγκελλος** ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΣ
† Ὁ **Ἀρχιγρ. τῆς Ἱ. Συνόδου** ΦΩΤΙΟΣ (ταμίας)
† Ὁ **Μέγας Ἀρχιδιάκονος** ΛΑΥΡΕΝΤΙΟΣ
ΧΡ. ΠΑΠΑ-Ι-ΩΑΝΝΟΥ (γραμματεύς)

ΣΥΝΔΡΟΜΗ ΕΤΗΣΙΑ

καθ' ὅλον τὸ ὀθωμαν. κράτος μετζίτια ἀργ. **8**
διὰ τὸν κατώτερον κλῆρον καὶ τοὺς δημοδιδασκ. **3**
ἐν τῷ ἐξωτερικῷ φράγκα χρυσᾶ **25**
ἑξαμηνιαῖα τὰ ἡμίσια

Ἡ Συνδρομὴ προκαταβάλλεται

Αἱ συνδρομαὶ ἄρχονται τὴν 1 Ἰανουαρίου

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Ἐκκλησιαστικὰ χρονικά—Συμβολαὶ εἰς τὴν ἱστορίαν τῶν μηναίων—Ἱστορικὸν ζήτημα ἐκκλησιαστικὸν ἐπὶ τῆς βασιλείας Ἀλεξίου Κομνηνοῦ ὑπὸ Ἀλ. Ε. Λαυριώτου—Ἀνάλεκτα ἐκ τῶν Πατριαρχικῶν Κωδίκων—Κοινοποιήσεις.

ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΑ ΧΡΟΝΙΚΑ

Ἀρχιερατικαὶ μεταθέσεις. — Τῆς ἱερᾶς μητροπόλεως Ρόδου χηρευσάσης πρό τινος ἕνεκα τοῦ θανάτου τοῦ ἀοιδίμου μητροπολίτου Ἱεροθέου, ἡ ἁγία καὶ Ἱ. Σύνοδος ἐν τῇ συνεδρίᾳ τῆς χθὲς τῇ ὑπὸ τὴν προεδρείαν τῆς Α. Θ. Παναγιότητος γενομένῃ, ἐσκέψατο περὶ πληρώσεως τῆς κενωθείσης ταύτης θέσεως· ὅθεν προταθέντων ὑποψηφίων τῶν σεβασμ. μητροπολιτῶν Μαρωνείας Ἰωακείμ, Σηλυβρίας Κωνσταντίου καὶ Ἐλασσῶνος Σωφρονίου, καὶ τῶν σεβασμίων ἁγίων συνοδικῶν κατελθόντων ἐν τῷ πανσέπτῳ πατριαρχικῷ Ναῷ τοῦ ἁγίου Μεγαλομάρτυρος Γεωργίου ἐγένετο ἡ ἐπὶ τούτῳ ἱερὰ τῶν ψήφων τελετή, καθ' ἣν ἐξελέγη μητροπολίτης Ρόδου ὁ μητροπολίτης Μαρωνείας Ἰωακείμ.

Καὶ τῆς μητροπόλεως δὲ Μαρωνείας χηρευσάσης ἕνεκα τῆς ἀνωτέρω μεταθέσεως τοῦ μητροπολίτου αὐτῆς, ἡ ἁγία καὶ ἱερὰ Σύνοδος ἐν τῇ αὐτῇ συνεδρίᾳ προέβη εἰς πλήρωσιν αὐτῆς. Ὅθεν προταθέντων ὑποψηφίων τῶν σεβασμιωτάτων μητροπολιτῶν Σηλυβρίας Κωνσταντίου, Ἐλευθερουπόλεως Διονυσίου καὶ Μογλενῶν Ἰωαννικίου, καὶ ψήφων κανονικῶν γενομένων ἐν τῷ σεπτῷ ναῷ ἐξελέγη μητροπολίτης Μαρωνείας ὁ μητροπολίτης Σηλυβρίας Κωνστάντιος.

—*Ἐκλογὴ ἐπισκόπου.*— Ὁ ἐκ τῶν ἁγίων συνοδικῶν σεβασμ. μητροπολίτης Ἀμασείας Ἄνθιμος ἠτήσατο παρὰ τῆς Ἐκκλησίας τὴν ἐκλογὴν καὶ ἑτέρου βοηθοῦ ἐπισκόπου τῆς θεοσώστου αὐτοῦ ἐπαρχίας. Τῆς αἰτήσεως δὲ δεκτῆς γενομένης, ἡ ἁγία καὶ ἱερὰ Σύνοδος ἐν τῇ χθεσινῇ αὐτῆς συνεδρίᾳ προέβη εἰς ἐκλογὴν τοιούτου. Ὅθεν προταθέντων ὑποψηφίων τῶν πανοσιολογιωτάτων ἱεροδιακόνου Μαργαρίτου Τουμπαλίδου, τοῦ πρωτοσυγκέλλου τῆς Μητροπόλεως Καστορίας Πλάτωνος Αϊβαζίδου καὶ τοῦ ἀρχιμανδρίτου Χρυσάνθη Τσεπετάκη, προήχθη εἰς τὸ ἐπισκοπικὸν ἄξίωμα ὑπὸ τὸν ψιλὸν τίτλον τῆς πάλαι ποτὲ διαλαμψάσης ἐπισκοπῆς Σεβαστείας ὁ ἱεροδιάκονος Μαργαρίτης Τουμπαλίδης.

—*Ἡ Α. Α. Ὑ. ὁ Μ. Δοὺξ Ἀνδρέας Βλαδημίρου.* — Χθὲς ἡ Α. Α. Ὑψ. ὁ Μ. Δοὺξ τῆς Ρωσσίας Ἀνδρέας Βλαδημίρου πληροφορηθεὶς τὰ κατὰ τὴν ἀδιαθεσίαν τῆς Α.Θ.Π. τοῦ Οἰκουμ. Πατριάρχου ἀπέστειλε τὸν γραμματέα τῆς πρεσβείας πρίγκηπα Κουτάσεφ, ἵνα ἐρωτήσῃ περὶ τοῦ αἰσίου τῆς ὑγείας τῆς Α. Θ. Π. Ἥτις καὶ ἀπέστειλεν ἀμέσως τῇ Α. Ὑψηλότητι τὸν Μ. Πρωτοσύγκελλον Χρυσόστομον μετὰ τοῦ ρωσσομαθοῦς γραμματέως τοῦ Πατριαρχικοῦ Γραφείου Χρήστου Παπαϊωάννου, ἵνα εὐχαριστήσῃ τῇ Α. Ὑψηλότητι ἀφ' ἑνὸς ἐπὶ τῇ ἀβρότητι καὶ τῷ ὑψηλῷ αὐτοῦ ἐνδιαφέροντι, εὔξηται δὲ ἀφ' ἑτέρου πατρικῶς τὰ προσήκοντα ἐπὶ τῇ ἀναχωρήσει τῆς Α. Ὑψηλότητος.

—*Μητροπολίτης Μηθύμνης.*—Τῇ παρελθούσῃ Τρίτῃ ἀφίκετο εἰς βασιλεύουσαν ὁ ἐκ τῶν νέων συνοδικῶν σεβασμιώτατος μητροπολίτης Μηθύμνης Στέφανος προϋπαντηθεὶς ἐντολῇ τῆς Α. Θ. Π. ὑπὸ τοῦ πανοσιολ. Δευτερεύοντος Παρθενίου. Ἡ Α. Σ. κατηυθύνθη εἰς τὰ Πατριαρχεῖα καὶ τῇ ἐπαύριον μετέβη εἰς Χάλκην πρὸς ἐπίσκεψιν τῆς Α. Θ. Π. μεθ' ἧς κατῆλθε χθὲς καὶ ἀνέλαβε τὰ καθήκοντα αὐτοῦ.

—*Ἐπέτειος ὀνόματος.*—Τῆς Α.Θ.Π. τοῦ ἐν Ἀντιγόνῃ ἐφησυχάζοντος πατριάρχου πρώην Κωνσταντι-

νουπόλεως Ἀνθίμου τοῦ Ζ' ἄγοντος τὴν ἐπέτειον τοῦ ὀνόματος τῇ π. Κυριακῇ, ἡ Α. Θ. Π. ὁ Οἰκουμενικὸς Πατριάρχης διεβίβασεν αὐτῷ τὰς ἐπὶ τούτῳ συγχαρητηρίους αὐτοῦ προσρήσεις διὰ τοῦ πανοσιολ. Δευτερεύοντος Παρθενίου.

Αὐθημερὸν ἦγε τὴν ἐπέτειον αὐτοῦ ἑορτὴν καὶ ἡ Α. Σ. ὁ ἐκ τῶν ἁγίων συνοδικῶν μητροπολίτης Ἀμασείας Ἄνθιμος, ὃν καὶ ἐπὶ τούτῳ ἐπεσκέψατο ἡ Α. Θ. Παναγιότης, οἱ σεβασμιώτατοι ἅγιοι συνοδικοὶ ἀρχιερεῖς καὶ πολὺ ἄλλο πλῆθος κληρικῶν καὶ λαϊκῶν φίλων.

Ὡσαύτως αἱ πατριαρχικαὶ προσρήσεις καὶ εὐχαὶ διεβιβάσθησαν καὶ τοῖς ἑορτάζουσι πανιερωτάτοις μητροπολίταις τῷ μὲν ἁγίῳ Πρεσπῶν τηλεγραφικῶς, τῷ δὲ παρεπιδημοῦντι πρώην Δεβρῶν διὰ τοῦ ἱερολογιωτάτου Τριτεύοντος Βενιαμίν.

— *Ἀπονομὴ βαθμοῦ.*—Μετ' εὐαρεσκείας ἀναγράφομεν ὅτι ἡ Σ. αὐτοκρατορικὴ Κυβέρνησις εὐηρεστήθη ν' ἀπονείμῃ ἐσχάτως τοῖς ἐκ τῶν μελῶν τοῦ Δ.Ε.Μ. Συμβουλίου ἀξιοτίμοις Ἱπποκράτει Ζαγγανιάρῃ καὶ Ἀντωνίῳ Σούρλᾳ τὸν βαθμὸν Μουτεμαΐζ.

—*Ἐπισκέψεις.*— Τὸν ἐν τῇ ἡμετέρᾳ πόλει παρεπιδημοῦντα, ἐν Αἰγύπτῳ δὲ ἐγκατεστημένον, ἔγκριτον ὁμογενῆ κόμητα Τσιτσίνιαν, ὅστις προηγουμένως ἐπεσκέψατο τὴν Α. Θ. Π., ἀντεπεσκέψατο τῇ Κυριακῇ, ἐντολῇ τῆς Α. Θ. Π. ἐν Πέραν ὁ πανοσιολογ. Μ. Πρωτοσύγκελλος Χρυσόστομος.

Χθὲς ἐπεσκέψατο τὴν Α. Θ. Παναγιότητα ὁ ἄρτι ἐξ Ἀγγλίας ἐπανελθὼν αἰδεσιμ. κ. Θ. Δάουλιγγ, προϊστάμενος τῆς ἐνταῦθα Ἀγγλικανῆς Ἐκκλησίας καὶ προσήνεγκεν Αὐτῇ ἐκ μέρους μὲν τῆς Α. Σ. τοῦ ἀρχιεπισκόπου Καντουαρίας δίτομον βιβλίον ἐπιλεγόμενον Groc Kford's Clerical Directory, 1900, καὶ περιέχον κατάλογον τῶν ἁπανταχοῦ τοῦ κόσμου ἀρχιεπισκόπων, ἐπισκόπων καὶ κληρικῶν τῆς Ἀγγλικανῆς Ἐκκλησίας, ἐκ μέρους δὲ τῆς Α. Θ. τοῦ ἐπισκόπου Σαρισβουρίας φωτογραφικὴν εἰκόνα τοῦ ἱεροῦ τοῦ καθεδρικοῦ τῆς ἐπισκοπῆς αὐτοῦ ναοῦ.

— *Ἱερὰ Σύνοδος.*—Ἡ συνοδικὴ συνεδρία τῆς παρελθούσης Τρίτης ἐγένετο ὑπὸ τὴν προεδρείαν τοῦ σεβασμιωτάτου μητροπολίτου Δέρκων Καλλινίκου ὡς πρώτου τῇ τάξει τῶν ἁγίων συνοδικῶν, ἅτε τῆς Α. Θ. Π. μὴ κατελθούσης ἐκ Χάλκης κατὰ τὴν ἡμέραν ταύτην.

— *Ἐπίτροπος Παναγίου Τάφου.* —Ἐπανέκαμψεν ἐκ Βιέννης εἰς βασιλεύουσαν ὁ ἐνταῦθα ἐπίτροπος τοῦ Παναγίου Τάφου σεβασμιώτατος ἀρχιεπίσκοπος Νεαπόλεως Ἀρσένιος, ὅστις ἐπαρουσίασε τῇ Α. Θ. Π. τὰ διοριστήρια αὐτοῦ ἔγγραφα καὶ ἀνέλαβε ὁριστικῶς τὰ οἰκεῖα καθήκοντα.

ΣΥΜΒΟΛΑΙ ΕΙΣ ΤΗΝ ΙΣΤΟΡΙΑΝ ΤΩΝ ΜΗΝΑΙΩΝ.

Ὑπὸ τὸν τίτλον τοῦτον ὁ κ. Α. Παπαδόπουλος Κεραμεὺς ἐδημοσίευσεν ἐκ χειρογράφου τοῦ 10—11 αἰῶνος ἐν τῇ «Ἐκκλησιαστικῇ Ἀληθείᾳ» ἔτος 1900—τεῦχ. 31. στιχηρά, καθίσματα, οἴκους μετὰ μελέτης ἀξιεπαίνου ἐπὶ ταῖς δυσὶ μνήμαις τοῦ ἁγίου Νικηφόρου Πατριάρχου Κωνσταντινουπόλεως, τὰ ὁποῖα ἢ ὅλως παρελείφθησαν ἢ ἀντεκατεστάθησαν ὑπὸ νεωτέρων ποιημάτων ἐν τοῖς τετυπωμένοις Μηναίοις. Ἐν τῇ Βιβλιοθήκῃ τῆς Ἱερᾶς Μονῆς Μ. Λαύρας διεσώθη, ἀλλὰ δυστυχῶς ἀκέφαλον καὶ κολοβὸν κατὰ τὸν κ. Σ. Λάμπρον τεῦχος τοῦ ΙΓ. αἰῶνος (θέσις Γ. ἀριθ. 28. Σελ. 1—230) περιέχον κονδάκια καὶ οἴκους ἐνίων ἁγίων καί τινων Δεσποτικῶν καὶ Θεομητορικῶν ἑορτῶν.

Ἀναγραφὴν τοῦ τεύχους τούτου ποιήσομαι διὰ τῆς «Ἐκκλησιαστικῆς Ἀληθείας» μετὰ σημειώσεως τῆς ἀρχῆς τῶν τε κονδακίων καὶ οἴκων, ὅπως παραβαλλόμενα πρὸς ἄλλα χειρόγραφα γνωσθῶσι τὰ λείποντα ἢ πλεονάζοντα. Ἐπειδὴ δὲ ἐν τῷ Λαυριωτικῷ τούτῳ τεύχει ἔχουσι διάφορον γραφὴν ἓν τισι στροφαῖς οἱ δημοσιευθέντες δύο οἶκοι ἐκ τοῦ Κώδηκος Πετρουπόλεως, σώζεται δὲ καὶ τρίτος οἶκος, δημοσιεύω τούτους εἰς συμπλήρωσιν τῶν ἐν λόγῳ συμβολῶν.

Ἐν Μ. Λαύρᾳ 1900 κατὰ Αὔγουστον.

Ἀλέξ. Ε. ΛΑΥΡΙΩΤΗΣ.

Κοντ. ἦχ. α. πρὸς τὸ «χορὸς ἀγγελικός.»

Χορὸς Πατριαρχῶν, τὴν ἁγίαν σου μνήμην, ἐν ὕμνοις καὶ ᾠδαῖς, Νικηφόρε τιμῶμεν, προσθήκην γὰρ ἐδέξατο, τὴν ψυχὴν τὴν σὴν ἔνδοξε, ὅθεν σήμερον, καὶ ἡ σεπτὴ Ἐκκλησία, μεγαλύνουσα, τὸν Βασιλέα δοξάζει, τὸν μόνον φιλάνθρωπον.

Οἶκοι.

Α. Ἀπὸ μητρὸς καθηγίασαι, ὥσπερ πρότερον, Σαμουὴλ ὁ θεσπέσιος καὶ καθαρὸς ἔτι νηπιόθεν.
Ὤρθης καὶ αὐξήσας τὴν ἀκρότητα.
Ἔφθασας ἀρετῶν εἰς τελείωσιν.
Ἱερεὺς ἐκλελεγμένος καὶ θεῖος διδάσκαλος, μυστυλέκτης παγκόσμιος· δι' οὗ τὴν ποίμνην τὴν τοῦ Κυρίου· πρὸς θείας ἐπαύλεις· διδαχῶν τῶν Ἀποστόλων· καθωδήγησας γνησίως· δοξάζειν Πατέρα, Υἱόν τε καὶ Πνεῦμα· Τριάδα τὴν ἀμέριστον· μιᾷ δὲ Θεότητι, τὴν πάντων δεσπόζουσαν, τὸν μόνον φιλάνθρωπον.

Β. Ἱεραρχίας ἐνδύματι περιβέβλησαι, Νικηφόρε πανόλβιε· τοῦ Ἀαρὼν τιμιώτερον· ταύτην ἐκλαμπρύνας· τοῖς σοῖς πόνοις καὶ μόχθοις σου, καὶ δογμάτων στιλβότητι· καὶ καθίσας ἐπὶ θρόνου τῆς Κωνσταντινουπόλεως· τοὺς ἐν ταύτῃ ἐφώτισας· τῶν διδαχῶν σου τὰ πελάγη, ἐκχέων καθεκάστην· κυβερνήτας μὲν πρὸς λῆξιν· οὐρανίου Βασιλείας· ὅθεν ὀρθοδόξως πρὸς θεῖον λιμένα, γηθόμενος ὁδεύομεν· Χριστὸν μεγαλύνοντες· τὸν σὲ θαυμαστώσαντα· τὸν μόνον φιλάνθρωπον.

Γ. Νῦν ἀκριβῆ καὶ θεόφρονα· σὺ κτησάμενος Νικηφόρε ἀοίδιμε· τῆς ἐκκλησίας τὰ δόγματα· ἄσειστα φυλάττων· καθαρὰ καὶ ἀνόθευτα· ἀπὸ πάσης αἱρέσεως· διὰ τοῦτο Πατριάρχης· ἐδείχθης ὑπέρλαμπρος, καὶ διδάσκαλος μέγιστος· τὴν τῶν ἁγίων καὶ σεβασμίων· προσκύνησιν εἰκόνων· ὡς τῶν Θείων ἀποστόλων· παράδοσιν κραταιώσας· ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ ἀνιστορημένος· δι' ὧν πιστῶν τὸ σύστημα· ὁρῶντες δοξάζουσιν· τὸν σάρκα φορέσαντα, Χριστὸν τὸν Θεὸν ἡμῶν· τὸν μόνον φιλάνθρωπον.

ΙΣΤΟΡΙΚΟΝ

ΖΗΤΗΜΑ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΟΝ

ΕΠΙ ΤΗΣ

ΒΑΣΙΛΕΙΑΣ ΑΛΕΞΙΟΥ ΚΟΜΝΗΝΟΥ

ὑπὸ

Ἀλεξάνδρου Ε. Λαυριώτου*

Τοῦ Μακαριωτάτου Μητροπολίτου Χαλκηδόνος Λέοντος πρὸς τὸν Βασιλέα Ἀλέξιον τὸν Κομνηνόν.

Δέσποτά μου ἅγιε. Ἰδοὺ παρρησιαστικώτερον ἡ ἁγία τοῦ Θεοῦ ἐκκλησία βοᾷ, καὶ τρανότερον διηγεῖται τὰς ὕβρεις ἃς ὑπέστη, καὶ τὰς ἀδικίας ἅσπερ ἠδίκηται· πλὴν εἰμὴ καὶ νῦν βουληθείη διαναστῆναι τὸ ἔνθεον κράτος σου πρὸς τὴν ταύτης ἐκδίκησιν, οὐκ ἔτι ἐν γράμμασιν, οὐκ ἔτι ἐν λόγοις, ἔργῳ δέ, ὃ μὴ γένοιτο, τὰς ἀδικίας ὑμῶν ἐξελέγξει ὁ τῆς ἐκκλησίας Θεός. Ἵνα δὲ τοῦτο μὴ γένηται ἐπεὶ οὐκ ἂν σωθείη πᾶσα σάρξ, ἀνάβλεψον εἰς τὸν οὐρανὸν ἄνω καὶ εἰς τὴν γῆν κάτω, καὶ ἴδε ὅσον ἀπολείπεται ἄνθρωπος ὁ ὑβρίζων, τοῦ ὑβριζομένου Θεοῦ· καὶ ἀναστάς, οἰκτείρησαι τὴν Σιὼν τὴν καὶ γεννησαμένην καὶ θρεψαμένην, καὶ εἰς τόδε δόξης καὶ εὐκλείας, προαγαγοῦσαν σε· Αὕτη γάρ ἐστι μήτηρ πάντων ἡμῶν, καὶ παιδαγωγὸς καὶ τροφὸς καὶ τῶν μυρίων ἐκείνων πρόξενος ἀγαθῶν, καὶ τὴν Βασιλείαν τῶν οὐρανῶν, καὶ αὐτοῦ δὴ τοῦ ταύτην συμπηξαμένου Θεοῦ. Ταύτην ὁρῶντες ὑβριζομένην, εἰμὴ λαλοῦμεν, εἰμὴ ἐκδικοῦμεν οἷς ἐστὶν ἰσχὺς ἐκδικεῖν, τί ἂν ἄλλο τῶν τοσούτων εὐεργεσιῶν αὐτῇ ἀντιδοίημεν. Ἀλλ' ἐρωτᾶς, Θεόληπτε Βασιλεῦ. Τίς ἡ ὕβρις καὶ τί τὸ ἀδίκημα· ἠθέτηται ἡ πίστις ἡμῶν· βεβηλοῦνται τὰ ἅγια· ὁ πολύτιμος μαργαρίτης ἠτίμωται· πεπάτηται ὁ Σταυρός· συντέτριπται τὰ σκεύη τὰ ἅγια· καὶ ἡ εἰκὼν τοῦ Θεοῦ περιύβρισται, παθοῦσα μὲν οὐδὲν ὧν τὸ πρότερον, πολλῷ δὲ μεῖζον καὶ χεῖρον τοσοῦτον καὶ ἀτιμότερον· ὅσῳ τότε μὲν οὐδὲ τὰ σκέλη κατεάγη τοῦ Ἰησοῦ, νῦν δὲ καὶ τὴν κεφαλὴν καὶ τὰς ὄψεις καὶ ὅσα τοῦ σώματος μέρη, μεγάλου σιδήρου βάρει συντέθλασται, καὶ πυρὶ παραδίδοται ὡς φονεὺς ὁ τοῦ κόσμου Σωτήρ· καὶ δεδώκαμεν τὰ ἅγια τοῖς κυσί, καὶ τοὺς μαργαρίτας ἔμπροσθεν τῶν χοίρων ἐρρίψαμεν· καὶ ὡς οὐδενὸς γεγονότος κακοῦ, οὕτω πάντες ὁμοῦ διακείμεθα· εἰ δὲ καὶ πάλιν ἐρωτᾷς τίς ὁ λέγων· τίς ὁ ταῦτα παραστῆσαι βουλόμενος καὶ δυνάμενος, τολμηρῶς μέν, ἀληθῶς δέ, ποιούμεθα τὴν ἀπόκρισιν· ἡ ἐκκλησία πᾶσα· ὅσοι χριστιανοὶ καὶ ὀνομάζονται καὶ εἰσίν· ὅσοι μὴ δώροις κατὰ τὸν Ἰούδαν, μηδὲ δολίως φιλήματι τὴν ἀλήθειαν προδιδόασιν· εἰ δὲ βούλει καὶ κατὰ μέρος ἀκοῦσαι τοὺς μάρτυρας, τὰ Μοναστήρια, ὅσα ἱερὰ ἐσυλήθησαν· τὰ ἀσκητήρια, ὅσα τὰ οἰκεῖον περιήρηνται κόσμον· τὰ θυσιαστήρια, ὅσα γυμνωθέντα τῆς εὐπρεπείας αὐτῶν, νεκροῖς σώμασι λωποδυτηθεῖσιν, ἐοίκασιν· αὐτὰ τὰ Κιβώτια, ἐν οἷς τὰ ἱερὰ δογεῖα ἀποτεθέντα τοῦ Θεοῦ, στόματι χρώμενα τῷ κενώματι, μυρίων μαρτύρων τρανότερον βοῶσιν, ὡς οὐδὲν ὧν ἐπιστεύθησαν, ἔχουσι μάρτυρες μὲν τοσοῦτοι τοῦ πράγματος καὶ οὕτως ἀπαραλόγιστοι· εἰ δὲ δεῖ καὶ ἐγγράφου μαρτυρίας, ζητήσατε τὰ βρέμια καὶ λαλήσουσι, καὶ οὐκ ἀποκρύφονται τὴν ἀλήθειαν· τὰ μέν, ὅτι πεφάρσωται, τὰ δὲ ὅτι παρέξυσται· τὰ δέ, ὅτι παντελῶς ἠλλοιώθη καὶ μετεσκεύασται· τοσούτους οὖν μάρτυρας, τίς ἀντώσεται. Τίς οὐ παραδέξεται. Τίς τὴν παρὰ πάντων λεγομένην ἀλήθειαν οὐ προσδέξεται. Ἵνα δὲ καὶ ἐξ ἐχθρῶν παραστήσομαί σοι μάρτυρας, πολλὴ γὰρ τῇ ἀληθείᾳ ἡ περιουσία τῶν ἀποδείξεων, αὐτὸν ἐρωτήσωμεν τὸν ταῦτα κατεργασάμενον· ἐτόλμησέ τι τῶν εἰρημένων ἢ οὔ· καὶ οὐχ ἕξει εἰπεῖν οὐχί· τῶν ἐν τοῖς χαλκοπρατίοις πυλῶν, τῷ στόματι αὐτοῦ ἐπιπιπτουσῶν, καὶ μὴ δὴ ἀναπνεῖσαι συγχωρουσῶν. Ἴδε τὴν ἀλήθειαν Δέσποτα ἡμῶν ἅγιε· πῶς οὐ μόνον τοῖς οἰκείοις, ἀλλὰ καὶ τοῖς ἀντιθέτοις μάρτυσι κέχρηται στόμασιν. Ἔγνως, ὅπως οὐδὲ πύλαι ᾅδου αὐτῆς κατισχύσουσιν· ἐνθυμήθητι τοίνυν τὸν κριτὴν τὸν ἀδέκαστον δικαιότατε Βασιλεῦ· καὶ εἰ μετὰ πάντων κἀκεῖνος οὐκ ἄλλως ἔχει ἀλλ' ὡς ἐμαρτυρήθη λαλεῖ τὴν ἀλήθειαν· μὴ παραλογίσῃ τὸν Δικαστήν· μηδὲ παραβλέψῃ τὴν ψῆφον τοῦ ἐκείνου νοός· ἀλλ' εἰδὼς ὅτι παρὰ τούτου κρινόμεθα ἕκαστος ἡμῶν ἐν τῇ ἡμέρᾳ τῆς κρίσεως, οὕτως καὶ σὺ γενοῦ τῇ ἁγίᾳ τοῦ Θεοῦ ἐκκλησίᾳ καὶ εἰς τὸν δι' αὐτῆς ὑβρι-

* Συνέχεια ἀπὸ σελίδος 362.

ζόμενον Θεόν. Εἰ καὶ αὐτὸς βούλει καὶ τότε καὶ νῦν οὕτω γενέσθαι σοι τὸν Θεόν. Ἡ ἐκκλησία ὅλη ὑπὲρ τοῦ ἁγιωτάτου πατριάρχου λαλεῖ· ὑπὲρ τῆς Ρωμανίας πάσης· ὑπὲρ αὐτῆς τῆς σωτηρίας τῆς Κωνσταντινουπόλεως καὶ τῆς ἐκ Θεοῦ Βασιλείας σου· καὶ εἰ κελεύεις κατὰ τοὺς Ἱεροὺς Κονόνας τὴν τοῦ πατριάρχου γενέσθαι κάθοδον, σώσεις καὶ σαυτόν, καὶ ἡμᾶς, καὶ τὸν κόσμον, καὶ τὸν πατριάρχην πολλῶν δείξεις πατριαρχῶν ἐντιμότερον· εἰ δ' ἕτερόν τι βουληθείης, καὶ τοῦ Θεοῦ καὶ τῆς ἀληθείας ἄλλό τι προτιμότερον ἥγησαι καὶ τιμιώτερον· ὅπερ ἀπευχόμεθα πάντες οἱ χριστιανοί· πληροφορήθητι θεοκίνητε Βασιλεῦ, ὡς οὐ μόνον ἡμᾶς καὶ τὸν κόσμον καὶ τὸν πατριάρχην ἠχρείωσας, ἀλλὰ καὶ σαυτὸν ἀπώλεσας πρὸ ἡμῶν· ὡς μὴ θελήσας τὴν ἐσφαλμένην σου κρίσιν, οὐδὲ μετὰ τὴν ἐπίγνωσιν διορθώσασθαι.

Τοῦ αὐτοῦ Χαλκηδόνος Λεοντίου ἐπιστολὴ πρὸς τὴν πενθερὰν Ἄνναν τὴν Πρωτοβεστιάρισσαν.

Περὶ ὧν ἔγραψας τῷ δούλῳ σου, ἔδει παρεῖναι με αὐτόθι καὶ πρὸς ἕκαστον τῶν γραφέντων διὰ ζώσης ἀπολογήσασθαί σοι φωνῆς.

Ἐπεὶ δέ μοι τοῦτο ἀδύνατον, ὃ δύναμαι ποιῶ· καὶ διὰ γραφῆς σοι συντετμημένως ἅπαντα ἀντιγράψω· τὰ ἐπελθόντα μοι πάντα, οὐκ εἰσί μοι ἀκούσια· καὶ διὰ τοῦτο οὐκ εἰσὶ λυπηρά· ἀλλ' ἑκουσίως αὐτὰ ὑποστάς, εὐφραίνομαι ἐπ' αὐτοῖς, καὶ ὡς ἐπ' ἀγαθοῖς μεγάλοις, μᾶλλον εὐχαριστῶ τῷ Θεῷ· ἀλλ' οὐκ ἀνιῶμαι ὡς ἐπὶ θλίψεσι· Σοῦ δὲ διηνεκῶς ὑπερεύχομαι· καὶ σὺ μὴ λυποῦ διὰ τὴν ἀπουσίαν ἡμῶν· ἤδη γὰρ ἔχεις ἐν τῇ καρδίᾳ σου, τὸν ἐκ παιδὸς σοφίσαντά σε καὶ συνετίσαντά σε Θεόν, ὃν ἠγάπησας· αὐτὸς γάρ ἐστιν ὁ διδάσκων ἄνθρωπον γνῶσιν. Τῇ δὲ ἁγίᾳ ἡμῶν Δεσποίνῃ καὶ θυγατρί σου ἐπεύχομαι σωτηρίαν ψυχῆς· ὡσαύτως καὶ τοῖς λοιποῖς ἁγίοις σου παισὶ καὶ τοῖς τέκνοις αὐτῶν· καὶ τοῖς γαμβροῖς σου καὶ ταῖς νύμφαις ὁμοίως.

Ὑμεῖς γάρ μοι μόνοι ὡς τῷ Ἐλισαίῳ ἡ Σουμανίτις, εἶχος εὑρέθητε ἀναψύξεως. Παρακαλῶ οὖν Σε, καὶ τῶν ἁγίων σου ποδῶν ἐφάπτομαι, δυσωπῆσαι καὶ τὴν ἁγίαν ἡμῶν Δέσποιναν καὶ θυγατέρα σου, ἵνα μηκέτι μνείαν τινὰ ποιήσηται ἐπὶ τοῦ Βασιλέως. Πῶς γὰρ ἀνθρώπου φείσονται οἱ τοῦ θεοῦ μὴ φεισάμενοι· ὅτι δὲ καὶ ἔγραψέ μοι ὡς πίστιν εἶχεν εἰς ἐμὲ πολλήν, ἀλλὰ τὸ σκάνδαλον ἀπὸ τῶν κακῶν ἀνθρώπων γέγονε, καὶ γελάσαι μοι ἐπῆλθεν. Ὑπομνήσω δέ σε ὅμως, ἃ καὶ αὐτὸς ὑπεμνήσθην ἀναγνοὺς τὰ τοιαῦτα, εἰσὶ δὲ ῥήματα Εὐαγγελικά· ὁ Ἡρῴδης ἐφοβεῖτο τὸν Ἰωάννην· εἰδὼς αὐτὸν ἄνδρα δίκαιον καὶ ἅγιον, καὶ συνετήρει αὐτόν, καὶ ἀκούων αὐτοῦ πολλὰ ἐποίει, καὶ ἡδέως αὐτὸν ἤκουεν· ἀλλ' ἀποστείλας ἀπεκεφάλισεν αὐτὸν ἐν τῇ φυλακῇ· ὁ Πιλάτος λαβὼν ὕδωρ ἀπενίψατο τὰς χεῖρας ἀπέναντι τοῦ ὄχλου λέγων. Ἀθῷός εἰμι ἀπὸ τοῦ αἵματος τοῦ δικαίου τούτου, ὑμεῖς ὄψεσθε· ἀλλὰ φραγγελώσας αὐτὸν παρέδωκεν ἵνα σταυρωθῇ· καὶ ὁ Ἰούδας ἰδὼν ὅτι κατεκρίθη ὁ Ἰησοῦς, μεταμεληθεὶς ἀπέστρεψε τὰ τριάκοντα ἀργύρια τοῖς ἀρχιερεῦσι καὶ τοῖς πρεσβυτέροις, λέγων· ἥμαρτον παραδοὺς αἷμα ἀθῷον· ἀλλὰ καὶ μεταμεληθείς, ἀνεχώρησε, καὶ ἀπελθὼν ἀπήγξατο. Μὴ οὖν, διὰ τὸν Κύριον ὑπομνήσητε ἔτι περὶ ἐμοῦ· μηδὲ δυστωπήσητε. Τίς δὲ τῷ Βασιλεῖ φροντὶς τῆς ἐμῆς ἀποκάρσεως· εἰ μὲν οὖν κανονικῶς μὲ καθεῖλε καὶ τὴν ἀρχιερωσύνην ἀφείλετο, ἀπ' ἐμοῦ. Τίς αὐτῷ ἐπιθυμία τῆς ἐμῆς ἀποκάρσεως, εἰ δὲ παρὰ κανόνας, ὡς κατεξουσιάζων καὶ τοῦ Θεοῦ, ἢ μὴ ὄντος τοῦ καὶ ἡμῶν προνοοῦντος Θεοῦ, τῆς ἰδίας ἐλπίδος διήμαρτε· μένω γὰρ καὶ ἔτι, οὐδὲν ἧττον ἀρχιερεὺς ὡς τὸ πρότερον χάριτι τοῦ πάντα δυναμένου Θεοῦ ἡμῶν· καὶ πῶς πρεσβυτέρως γυμνὸς παραστήσομαι. Οὐ γὰρ ἀρχιερεῖς ἀποκείρουσιν οἱ μονάζοντες. Πῶς δὲ καὶ δέξομαι παρ' ἐκείνου εὐχάς, ὁ χειροτονῶν μᾶλλον ἱερεῖς καὶ ἀρχιερεῖς· χωρὶς γὰρ φησὶ πάσης ἀντιλογίας, τὸ ἔλαττον ὑπὸ τοῦ κρείττονος εὐλογεῖται· εἰ δὲ καὶ τοῦτο ἦν δυνατόν, πῶς ἄνθρωπος τῆς ὀρθοδόξου πίστεως ἀλλοτριόφρονα, καὶ χριστιανοκατήγορον, καὶ μόρφωσιν εὐσεβείας ἔχοντα, τὴν δὲ πίστιν αὐτῆς ἠρνημένον, ὡς αὐτοί τε εἰσί, καὶ τοιαῦτα καθ' ἡμῶν ἐν τῷ τῆς καθαιρέσεως Τόμῳ γεγράφασιν, ἱερεὺς εὐσεβὴς καὶ ὀρθόδοξος ἀποκεῖραι ἀνάσχοιτο· ἢ ἀποκείρας τίσι συμπήξει με· αἱρετικοῖς ἢ ὀρθοδόξοις μονάζουσι. Τίς δὲ καὶ πρόνοιαν παρ' αὐτοῦ ἐξεζήτησεν, ἢ τὴν εἰς τὴν Βασιλίδα πόλιν εἰσέλευσιν ἐπεζήτησεν, ἵνα διὰ ταῦτα καὶ τὸ μοναδικὸν ἐνδύσηται σχῆμα· τὰ δὲ καὶ τῶν ὁμολογουμένως ὄντων αἱρετικῶν ἀνέτων τυγχανόντων καὶ ἐλευθέρων, ἐμὲ περιωρισμένον εἶναι καὶ ἐναπόκλειστον· τοῦτο γὰρ ἐστὶ τὸ ἐν τηρήσει ἔχειν με ἐγγράφως προσταχθῆναι τοὺς Καστριώτας καὶ τὸν ἐπίσκοπον. Τί σοι δοκεῖ· ἐγὼ μυρίους θανάτους εἰ ὑποστῶ· ἣν ἐδιδάχθην πίστιν καὶ ἔμαθον ἀκριβῶς ἐκ νεαρᾶς ἡλικίας, καὶ ἄχρι τοῦδε τοῦ γήρως, οὐδέποτε ἀπαρνήσομαι· ἀλλ' οἷα διδαχθεὶς εἰς τὸ ἀκριβέστατον, ὅτι Χριστός ἐστι καὶ ἡ τοῦ Χριστοῦ εἰκών. καθὰ καὶ ὁ Μέγας Βα-

σίλειος ἐδογμάτισεν· ἔμαθον δὲ κἂν τῷ Συνοδικῷ ἀναγνούς, ὅτι τοῦ ὀνειδισμοῦ τῶν ὀρθοδόξων δούλων αὐτοῦ, ὁ Θεὸς ἐπεμνήσθη· τοῖς ἰδίοις τε σπλάγχνοις παρακαλούμενος, καὶ ταῖς μητρικαῖς αὐτοῦ δεήσεσιν ἐπικαμπτόμενος· ἔτι δέ, καὶ ἀποστολικαῖς καὶ πάντων ἁγίων, οἳ συνεξυβρίσθησαν αὐτῷ καὶ συνεξουδενώθησαν ταῖς εἰκότιν· ἵνα ὥσπερ συνέπαθον σαρκί, οὕτως ἄρα ὡς ἔοικε, καὶ ταῖς κατὰ τῶν ἁγίων εἰκόνων συγκοινήσω εἰς ὕβριν· καὶ οὐ μόνον μίαν δόξαν εἶναι καὶ μίαν ὕβριν τοῦ τε Χριστοῦ καὶ τῆς ἁγίας αὐτοῦ εἰκόνος, ἀλλὰ σὺν τούτοις πεπληροφόρημαι καὶ τίσι συντάσσονται, οἱ τὴν περὶ τῶν ἁγίων εἰκόνων καὶ ἱερῶν τοῦ Θεοῦ κειμηλίων συμφωνίαν τῶν ἐκκλησιῶν τοῦ Θεοῦ παραθραύοντες· φησὶ γάρ, ὡς οἱ τὴν συμφωνίαν τῶν ἀνὰ πᾶσαν τὴν οἰκουμένην ἐκκλησιῶν τοῦ Θεοῦ παραθραύοντες, ἑαυτοὺς ἐφάπαξ τῇ τῶν Ἰουδαίων καὶ Ἑλλήνων μερίδι καθυποβάλλουσιν· ἅ γὰρ ἀμέσως εἰς τὸ πρωτότυπον βλασφημοῦσι, ταῦτα καὶ οὗτοι διὰ τῆς αὐτῆς εἰκόνος, εἰς αὐτὸν ἐκεῖνον τὸν εἰκονιζόμενον τολμᾶν οὐκ ἐρυθριῶσιν· οὐδὲν δὲ ὀνήσει αὐτούς, οὐδ' εἰς ἀπολογίαν ἐξαρκέσει τινά, οὐδ' αὐτὴ ἡ τοῦ Ἰουστινιανοῦ νεαρά. Εἰς ἣν ἐπερείδονται οὐ μόνον ὅτι οὐκ ἐνήργησεν αὕτη ποτέ, καίτοι περὶ τῶν κειμηλίων τῆς Μεγάλης Ἐκκλησίας διαλαμβάνουσα· ἀλλ' ὅτι καὶ τοῖς θείοις κανόσιν ἐναντιοῦται, τοῖς ἀνεκποίητα εἶναι βουλομένοις αὐτά· καὶ τῇ ἐκκλησιαστικῇ παραδόσει, ἣν ἐγγράφως ἕκαστος τῶν ἀρχιερέων ἔχει ἐν τῷ ἰδίῳ αὐτοῦ ἐντάλματι· ὅθεν ἀναθήματι καθυπάγηται· φησὶ γὰρ τὸ Συνοδικὸν «πάντα τὰ παρὰ τὴν ἐκκλησιαστικὴν παράδοσιν καὶ τὴν διδασκαλίαν καὶ ὑποτύπωσιν τῶν ἁγίων καὶ ἀοιδίμων πατέρων καινοτομηθέντα ἢ πραχθέντα ἢ μετὰ τοῦτο πραχθησόμενα, ἀνάθεμα· ἔγραψα δὲ ταῦτα, οὐχ ἵνα ὑποδείξῃς αὐτὰ τισίν, ἀλλ' ἵνα σὺ γιγνώσκουσα τὴν ἀκρίβειαν τῆς πίστεως ἡμῶν, ταύτην ἐν σεαυτῷ τηρῇς ἀπαράθραυστον. καὶ γὰρ ἐν ταύτῃ ἐστὶν ἡ σωτηρία ἡμῶν· μηκέτι οὖν ἐθελήσησε ὑπὲρ ἐμοῦ ὑπομνῆσαι διὰ τὸν Κύριον, ὡς δοῦλος πιστὸς τῆς ἁγίας εὐχῆς σου, θαρρῶν ἔγραψα.

Τοῦ αὐτοῦ· τῷ Πατριάρχῃ.

Οὐκ ἔχων οἷς ἐκ τῆς ὑπεροχίας τοὺς ἐμοὺς δεξιώσομαι φίλους τὰς χεῖρας ἔχων κενάς, οἷς ἔχων κενάς, οἷς ἔχω μόνον τούτους πλουτίζω, καὶ τῶν ἐμῶν ἀγαρῶν αὐτοῖς μεταδίδωμι· πρὸ πάντων δέ, σοὶ τῷ Δεσπότῃ μου, ὡς ὑπὲρ πάντας ὄντι καὶ ἀρετὴν καὶ εὐσέβειαν· Χρὴ δέ, μικρόν τι, τῷ λόγῳ προδιαδραμεῖν, περὶ ὧν τινὲς λέγουσι. Λέγουσι δὲ ὥσπερ ἠκούσαμεν, ὅτι περ ὁ Βασιλεὺς καὶ πρότερον εἰς ἡμᾶς εἶχε πίστιν πολλήν, καὶ νῦν δέ, εἴ γε ἀποκαρῶμεν, ἕτοιμός ἐστιν εἰς τὴν Βασιλίδα τῶν πόλεων εἰσαγαγεῖν· καὶ πρόνοιαν ἡμᾶς πλουσίαν ὅτι μάλα καὶ πίονα κατὰ τὰς προσαγομένας σχεδὸν θυσίας ὑπὸ τῶν παλαιῶν, τῷ Θεῷ· ἐμοὶ δὲ πρὸς ταῦτα, τηνικαῦτα καὶ γελάσαι ἐπῆλθεν, ἐνθυμηθέντι τὰ ἐν τοῖς ἁγίοις Εὐαγγελίοις ἱστορούμενα, ὧν ἀναμνήσω τὴν σὴν ὁσιότητα, ἵν' εἰδῇς καὶ αὐτὸς τὴν μίμησιν ἀπαράλλακτον· ὁ Ἡρῴδης πρότερον ἐφοβεῖτο τὸν Ἰωάννην' εἰδὼς αὐτὸν ἄνδρα δίκαιον καὶ ἅγιον, καὶ συνετήρει αὐτόν, καὶ ἀκούσας αὐτοῦ πολλὰ ἐποίει. καὶ ἡδέως αὐτοῦ ἤκουεν· ἀλλ' ὕστερον ἀποστείλας ἀπεκεφάλισεν αὐτὸν ἐν τῇ φυλακῇ· ὁ Πιλάτος τὸ πρῶτον λαβὼν ὕδωρ, ἀπενίψατο τὰς χεῖρας ἀπέναντι τοῦ ὄχλου λέγων «ἀθῷός εἰμι ἀπὸ τοῦ αἵματος τοῦ δικαίου τούτου, ὑμεῖς ὄψεσθε». Ἀλλ' ὕστερον φραγγελώσας τὸν Ἰησοῦν, παρέδωκεν ἵνα σταυρωθῇ· ὁ Ἰούδας ἰδὼν ὅτι κατεκρίθη ὁ Ἰησοῦς μεταμεληθείς, ἀπέστρεψε τὰ τριάκοντα ἀργύρια τοῖς ἀρχιερεῦσι καὶ τοῖς πρεσβυτέροις λέγων· ἥμαρτον παραδοὺς αἷμα ἀθῶον· ἀλλ' ἀνεχώρησε καὶ ἀπελθὼν ἀπήγξατο· Τις δέ εἶπον καὶ φροντὶς αὐτῷ περὶ τῆς ἐμῆς ἀποκάρσεως. Εἰ μὲν γὰρ κανονικῶς μὲ καθεῖλεν, ἀρκείτω τοῦτο αὐτῷ· Εἰ δὲ παρὰ κανόνας, μένω καὶ ἔτι ἀρχιερεὺς παρὰ τῷ Θεῷ. Καὶ δὴ καὶ ὁ μέγας Διονύσιος λέγει· «οὕτω δὲ καὶ τὰς ἀφοριστικὰς ἔχουσι φάσκων ἱεραρχίας δυνάμεις, ὡς ἐκφαντορικοὶ τῶν θείων δικαιωμάτων, οὐχ ὡς ταῖς ἀλόγοις αὐτῶν ὁρμαῖς τῆς πανσόφου θεαρχίας ὑπηρετικῶς ἑπομένης, ἀλλ' ὡς αὐτὸν μᾶλλον τοὺς κεκριμένους Θεῷ κατ' ἀξίαν ἀφοριζόντων»· Τούτου δὲ τοῦ ἀποστόλου μαθητὴς ὢν καὶ ὁ μέγας Χρυσόστομος, μετὰ τὴν δευτέραν αὐτοῦ παράνομον καθαίρεσιν τε καὶ ἐξορίαν εἰς Κουκουσὸν ἀπαγόμενος, καὶ ἐν Ἀραβισῷ ἀφικόμενος, κἀκεῖσε δυσσεβεῖς ἀνθρώπους εὑρών, οὐ μόνον αὐτοὺς διδαχαῖς διωρθώσατο, ἀλλὰ καὶ ἐπὶ τούτοις ἐπισκόπους ἐχειροτόνησε, συνάμα πρεσβυτέρους καὶ διακόνους, οἷα δὴ καὶ ἔτι μένων ἀκατάκριτος ἀρχιερεὺς τῷ Θεῷ. Τούτου δὲ τοῦ Χρυσοστόμου καὶ ἁγίου πατρός, τὶς εὑρεθήσεται τῶν νῦν ὄντων, τὰ θεῖα σοφώτερος. Κατὰ τούτους οὖν τοὺς θείους καὶ σοφοὺς Διδασκάλους, ἔτι κἀμοὶ ὄντι ἀρχιερεῖ παρὰ τῷ Θεῷ, τὶς ἱερεὺς τολμήσει, εὐχὰς εἰπεῖν ἀποκάρσεως. Χωρὶς γὰρ πάσης ἀντιλογίας, ὡς φησὶν ὁ μέγας Ἀπόστολος, τὸ ἔλαττον ὑπὸ τοῦ κρείττονος εὐλογεῖται· Πῶς δὲ καὶ γυμνὸν ἐνώπιον ἑαυτοῦ τε καὶ Θεοῦ παραστήσει με, τὸν καὶ ἄλλως

μᾶλλον τελειοῦντα. Ἱερεῖς τε ἐμοῦ καὶ ἀρχιερεῖς, ταῖς τῶν χειρῶν ἐπιθέσεσι δι' ἁγίου Πνεύματος· καὶ τὴν ἱερατικήν τε καὶ ἀρχιερατικὴν Σχολὴν αὐτοὺς ἐπενδύοντα. Εἰ δὲ καὶ τῆς τῶν χριστιανῶν πίστεως εἰμὶ ἀποκήρυκτος κατὰ τὸν τεθέντα παρ' αὐτῶν κανόνα εἰς τὴν ἡμετέραν καθαίρεσιν, ἣν οὐ μόνον ἡ ἐν Κωνσταντινουπόλει οἰκουμενικὴ ἁγία Σύνοδος, ὡς μεταγενεστέρα οὖσα διέγραψεν· ἀλλὰ καὶ ὁ μέγας Χρυσόστομος σὺν τῷ μετ' αὐτὸν κανόνι ὑπὸ ἀρειανῶν εἶπε συντεθῆναι κατὰ Ἀθανασίου τοῦ Μεγάλου τῆς Ἐκκλησίας ἐρείσματος· οὐ μόνον δὲ ἀποκήρυκτος, ἀλλὰ καὶ ἀπόβλητος καὶ κοινωνίας καὶ ἀξίας ἀρχιερατικῆς, καὶ πρὸς τούτοις καὶ χριστιανοκατήγορος· καὶ μόρφωσιν μετ' εὐσεβείας ἔχων, τὴν δὲ πίστιν αὐτῆς ἠρνημένος· πότερον ὑπὸ ὀρθοδόξου ἢ αἱρετικοῦ ἱερέως, ἀποκαρήσομαι· Τίσι δέ με ὁ τοιοῦτος ἀποκείρας, συντάξειεν. αἱρετικοῖς ἢ ὀρθοδόξοις μονάζουσι. Τὶς δὲ καὶ πρόνοιαν παρ' αὐτοῦ ἐπεζήτησεν, ἢ τὴν εἰς τὴν Βασιλίδα πόλιν εἰσέλευσιν· ὡς ἂν τούτων ἐπιτυχών, τὸ μοναδικὸν ἐνδύσηται σχῆμα. Ἐγὼ μυρίους θανάτους εἰ ὑποστῶ, ἣν ἔμαθον ἐκ νεαρᾶς ἡλικίας πίστιν ὀρθόδοξον καὶ ἣν ἄχρι τοῦδε τοῦ γήρως διασώζω ἀκράδαντον, ᾗ καὶ συναποθανεῖν εὔχομαι, οὐδέποτε ἀπαρνήσομαι· ἔμαθον δὲ τί, καὶ ὅπως πιστεύω, εἰ ἐπιθαρρεῖς ὁ Δεσπότης μου, ἄκουε· οὗτος γὰρ ἐστιν ὁ πλοῦτος ὁ ἐμός, οὗ καὶ μεταδοῦναι τῇ Σῇ ἁγιότητι, ἄνωθεν ὑπεσχόμην. Πιστεύω οὖν, ὅτι Χριστὸς λέγεται καὶ ἡ τοῦ Χριστοῦ εἰκών. καὶ οὐ δύο Χριστοί· ἀλλ' εἷς κατὰ πάντα, παρὰ μόνον τὸ τῆς οὐσίας διάφορον· καθὰ δὲ καὶ τῷ μεγάλῳ Διονυσίῳ δοκεῖ· Οὔτε γὰρ ἡ δόξα τούτων σχίζεται, οὔτε τὸ κράτος μερίζεται, ὡς ὁ μέγας Βασίλειος ἀπεφήνατο. ὁ δὲ σχίζων τὴν δόξαν τούτων καὶ τὸ κράτος μερίζων, πρόδηλον ὅτι δύο προσκυνήσεις εἰσφέρειν, σχίζει τὴν δόξαν τούτων καὶ τὸ κράτος μερίζει· καὶ ἐστιν εἰδωλολάτρης ἀναντιρρήτως, κατὰ τὴν ἐλάττονα τῆς εἰκόνος προσκύνησιν· ὡς ὁ μέγας ὁμολογητὴς Θεόδωρος ὁ Στουδίτης τοὺς εἰκονομάχους ἐλέγχων, ἀπεφήνατο· ὁ γὰρ μίαν δόξαν δοξάζων, καὶ ἓν κράτος ἐν ἀμφοτέροις, οὐκ ἄν ποτε τὴν τοῦ Χριστοῦ ἁγίαν εἰκόνα καταλύσαι τολμήσειε· καὶ ἐπείπερ ἀληθῶς τὸ Συνοδικὸν ἐδογμάτισεν, ὡς οἱ τὴν συμφωνίαν τῶν ἀνὰ πᾶσαν τὴν οἰκουμένην Ἐκκλησιῶν τοῦ Θεοῦ μὴ δυσωπούμενοι, ἑαυτοὺς ἐφάπαξ τῇ τῶν Ἰουδαίων μερίδι καὶ Ἑλλήνων καθυποβάλλουσιν· ἃ γὰρ ἐκεῖνοι ἀμέσως εἰς τὰ πρωτότυπα βλασφημοῦσι, ταῦτα καὶ οὗτοι διὰ τῆς αὐτοῦ εἰκόνος, εἰς αὐτὸν ἐκεῖνον τὸν εἰκονιζόμενον τολμᾶν οὐκ ἐρυθριῶσι. Τοῖς Ἰουδαίοις καὶ ὁ καταλύων τὴν εἰκόνα τοῦ Χριστοῦ καὶ τοῖς Ἕλλησι συνηρίθμηται· Τοῖς μὲν Ἰουδαίοις ὅτι ἅπερ ἀμέσως ἐκεῖνοι εἰς τὸν Χριστὸν ἐβλασφήμησαν, καὶ ἀνεῖλον αὐτόν, ταῦτα καὶ οὗτοι, διαιροῦντες τὸ κράτος, καὶ τὴν δόξαν σχίζοντες· καὶ οὕτως ἀδεῶς τὴν εἰκόνα Χριστοῦ καταλύοντες, τὴν ταύτης κατάλυσιν εἰς αὐτὸν τὸν εἰκονιζόμενον τολμᾶν οὐκ ἐρυθριῶσι. τοῖς Ἕλλησι δέ, ὅτι τὸν χαρακτῆρα Χριστοῦ διαιροῦντες ἀπὸ τοῦ πρωτοτύπου καὶ διανοίᾳ καὶ πράγματι καὶ ταῖς ὕλαις τοῦτον συνάπτοντες, καὶ οὕτως τιμῶντες αὐτόν, ταῖς ὕλαις τὴν προσκύνησιν νέμουσι· κἀντεῦθεν εἰδωλολάτραι εὑρίσκονται εἰς δύο προσκυνήσεις εἰσάγοντες. Εἰ γὰρ τῷ χαρακτῆρι Χριστοῦ κεχωρισμένῳ μὲν τῆς εἰκονικῆς ὕλης ὄντι, ἀχωρίστῳ δὲ τοῦ πρωτοτύπου Χριστοῦ, ταύτην τὴν προσκύνησιν ἔνεμον, οὐκ ἂν τὸν χαρακτῆρα Χριστοῦ μετὰ τῆς ὕλης κατέλυον· ἀλλ' ἐφείδοντο ἂν καὶ τῶν ὑλῶν διὰ τὸν χαρακτῆρα Χριστοῦ, ἵνα μὴ καὶ οὗτος ταῖς ὕλαις συγκαταλύοιτο· ὅτι γὰρ ὥσπερ ἐστὶ μία δόξα καὶ ἓν κράτος τὸ τοῦ πρωτοτύπου Χριστοῦ καὶ τῆς ἁγίας αὐτοῦ εἰκόνος· οὕτως ἐστί, καὶ μία ἀδοξία καὶ ὕβρις ἐν ἀμφοτέροις· καὶ τὰ εἰς τὴν ἁγίαν εἰκόνα τολμώμενα εἰς αὐτὸν τὸν πρωτότυπον τολμᾶται καὶ διαπράττηται· οὐ μόνον ἐκ τῶν ἤδη μοι εἰρημένων, ἀλλὰ καὶ ἐξ ἑτέρου μέρους τοῦ Συνοδικοῦ ἀριδηλότερον δείκνυται· φησὶ γάρ. Νῦν τοῦ ὀνειδισμοῦ τῶν ὀρθοδόξων δούλων αὐτοῦ, ἐπεμνήσθη Θεός· τοῖς ἰδίοις τε σπλάγχνοις παρακαλούμενος· καὶ ταῖς μητρικαῖς αὐτοῦ δεήσεσιν ἐπικαμπτόμενος. ἔτι δὲ καὶ ἀποστολικαῖς, καὶ πάντων τῶν ἁγίων, οἳ συνεξυβρίσθησαν αὐτῷ καὶ συνεξουδενώθησαν ταῖς εἰκόσιν. Ἵνα ὥσπερ συνέπαθον σαρκί, οὕτως ἄρα ὡς ἔοικε καὶ τοῖς κατὰ τῶν ἁγίων εἰκόνων αὐτῷ συγγνωμονήσωσιν ὕβρεσιν· ἀναντιρρήτως οὖν οἱ μὴ προσκυνοῦντες τὰς ἁγίας εἰκόνας κατὰ τὸ ταυτὸν τῆς ὑποστάσεως παρὰ τὸ τῆς οὐσίας διάφορον, καὶ εἰδωλολατροῦσι, καὶ ἀδεῶς αὐτὰς καταλύουσιν· οἱ μέντοι γε ἀληθινοὶ προσκυνηταὶ τούτων, προσκυνοῦσιν ἐν ταῖς ἁγίαις εἰκόσιν, οὐ τὴν οὐσίαν τῆς εἰκονικῆς ὕλης, οὐδὲ τὴν οὐσίαν τῶν πρωτοτύπων, ἀλλὰ τὴν ὑπόστασιν τῶν τοιούτων πρωτοτύπων. φησὶ γὰρ τὸ Συνοδικόν· ὁ προσκυνῶν τὴν εἰκόνα, προσκυνεῖ ἐν αὐτῇ τοῦ ἐγγραφομένου τὴν ὑπόστασιν. ἄλλο γὰρ ἐστὶν οὐσία, καὶ ἄλλο ὑπόστασις. Εἰ γὰρ ταυτὸν ἦν οὐσία καὶ ὑπόστασις ἔδει τοσαύτας ἐν ἀνθρώποις εἶναι οὐσίας, ὅσαι καὶ ὑποστάσεις εἰσί· καθὰ δὴ καὶ οἱ τριθεῖται ἐδόξαζον, ὧν ἔξαρχος, ὁ φιλόπονος γενόμενος, τινὲς

ἐπὶ τῆς ἁγίας Τριάδος ἐδόξαζον, ὥσπερ τὰς ὑποστάσεις, οὕτω δὴ καὶ οὐσίας, ὁμοίως τρεῖς· ἡμεῖς δὲ οὐσίαν μὲν λέγομεν εἶναι πρᾶγμα αὐθύπαρκτον, μὴ δεόμενον ἑτέρου πρὸς σύστασιν, ὁποῖόν ἐστι τὸ σῶμα ἡμῶν, καθὸ δὴ, καὶ οὐσία μία πάντες ὑπάρχομεν, ὑπόστασιν δὲ φαμέν, κατὰ τὸν μέγαν Βασίλειον τῶν περὶ ἕκαστον ἡμῶν ἰδιωμάτων· ἤγουν συμβεβηκότων περὶ τὴν οὐσίαν ἡμῶν· ὁποῖοι τυγχάνουσιν πάντων ἀνθρώπων οἱ χαρακτῆρες· καθ' ἣν διαφερομένης ἀλλήλων, καὶ ἰδιάζουσαι ὑποστάσεις ἐσμέν· ἀλλ' ἐπὶ μὲν τῶν πρωτευόντων αὐτῶν εἰ τάχα καὶ ἕτερός ἐστιν ὁ τοῦ σχήματος καὶ ἕτερος ὁ τοῦ σώματος λόγος· καὶ οὐκ ἄν τις ἀποδοὺς τὸν ἑκατέρου τούτων ὁρισμὸν συνενεχθείη τὰ περὶ ἑτέρου, ἀλλ' ὅμως κἂν λόγῳ διακρίνῃ τις τὸ σχῆμα τοῦ σώματος, ἡ γοῦν φύσις οὐ παραδέχεται τὴν διάκρισιν, ἀλλὰ συνημμένως νοεῖται μετὰ τοῦ ἑτέρου, τὸ ἕτερον· Ἐπὶ δὲ τῶν ἁγίων εἰκόνων διακρίνεται τὸ σχῆμα τοῦ σώματος, ἵνα μὴ καὶ αὗται τὴν οὐσίαν ἔχουσαι τῶν πρωτοτύπων, πρωτότυπα μᾶλλον ὦσι καὶ οὐκ εἰκόνες, ὅθεν παρὰ μόνον τὸ τῆς οὐσίας διάφορον ἔχουσιν ἀμερὲς τὸ κράτος καὶ ἕν· μίαν τε τὴν δόξαν καὶ τὴν προσκύνησιν, καὶ μίαν ἐπὶ πᾶσι τὴν κλῆσιν· ὀρθῶς οὖν καὶ εὐσεβῶς ὑποδέδεικται ὅτι ὁ καταλύσας τὰς ἐν ταῖς ἱεραῖς πύλαις τῶν χαλκοπρατείων δώδεκα Δεσποτικὰς ἑορτάς, οὐ προσεκύνει ἐν αὐταῖς τοῦ ἐγγραφομένου Δεσπότου ἡμῶν καὶ Θεοῦ τὴν ὑπόστασιν· διὰ τοῦτο ταύτας συνέτριψε, καὶ ἔστι προδήλως εἰδωλολάτρης, ὡς φησὶν ὁ Μέγας Θεόδωρος ὁ Στουδίτης, καὶ τὸ ρηθὲν τῶν ἁγίων Πατέρων Συνοδικόν·

Ταῦτα πολλήν μοι μαρτυρεῖ καὶ διάπυρον τὴν πρὸς Σὲ κεκτῆσθαι ἀγάπην, τιμιώτατε καὶ περιπόθητε ἄνθρωπε τοῦ Θεοῦ· μέμνησο δέ μου καὶ σὺ τοῦ ἀναξίου διὰ τὸν Κύριον, ἐν ταῖς πρὸς Θεὸν ἱεραῖς σου ἐντεύξεσιν.

ΑΝΑΛΕΚΤΑ
ΕΚ ΤΩΝ ΠΑΤΡΙΑΡΧΙΚΩΝ ΚΩΔΙΚΩΝ

ἐκδιδόντος

ἀρχιμ. Ἰωακεὶμ Φοροπούλου δ. φ.

ἀρχειοφύλακος τοῦ οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου.

† Ὁ Πατριάρχης Κωνσταντινουπόλεως ἐπιβεβαιοῖ.

Ἐπειδὴ ἐγνώσθη ὅτι τινὲς τῶν φιλοψευδῶν καὶ ἐθελοκάκων διεθρύλλησαν καὶ ἐγγράφως διεκοίνωσαν ὡς δῆθεν τὸ ἐν τῇ Μεγάλῃ τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησίᾳ Πατριαρχικὸν καὶ Ἐκκλησιαστικὸν Δικαστήριον, πα-

ρὰ τὴν εὐαγγελικὴν ἐντολὴν καὶ τὴν κανονικὴν τῶν ἀποστόλων καὶ θείων Πατέρων παράδοσιν καὶ διδασκαλίαν καθυποβάλλει εἰς ὅρκον ἐπὶ τῶν θείων εὐαγγελίων πάντας ἁπλῶς τοὺς αὐτῷ προσερχομένους ὀρθοδόξους χριστιανοὺς εἴτε ὡς μάρτυρας εἴτε ὡς δίκους εἰς πίστωσιν τοῦ ζητουμένου πράγματος, διὰ διὰ ταῦτα πρὸς ἀπόδειξιν καὶ διαβεβαίωσιν τῆς ἀληθείας, τὸ Πατριαρχικὸν καὶ Ἐκκλησιαστικὸν τοῦτο Δικαστήριον πιστοποιεῖ καὶ διακηρύττει ὅτι τῶν ἀμέσως αὐτῷ προσερχομένων χριστιανῶν τὰς διαφορὰς ἀνακρίνον καὶ πανταχόθεν τοὺς λόγους αὐτῶν ἀνερευνῶν καὶ ἐξετάζον, καὶ ἀπό τε τῶν ἐξωτερικῶν καὶ τῶν ἐσωτερικῶν τοῦ πράγματος τεκμηρίων καὶ ἀποδείξεων τὰς πίστεις λαμβάνον καὶ τὴν ἑαυτοῦ συνείδησιν πληροφοροῦν οὕτω τὴν ἀπόφασιν ἐκφέρει, τὸ δίκαιον ἑκάστῳ σπουδάζον ἀπονέμειν. Εἰς ὁρκωμοσίαν δέ μάρτυρα οὐδένα οὐδέποτε καθυποβάλλει ἀρκούμενον εἰς τὴν ἐν φόβῳ Θεοῦ καὶ καθαρότητι συνειδήσεως πληροφορίαν καὶ βεβαίωσιν καὶ ἅμα λαμβάνον πιστώσεις τοῦ ἠθικοῦ χαρακτῆρος τῶν μαρτυρούντων. Ἀλλὰ μήτε τοὺς διαδίκους ὀμνύειν παρακελεύεται, ἀμφιβολίας τινὸς ἐμπεσούσης· καὶ εἴποτε τύχοι πρᾶγμά τι τῶν βαρυτάτων καὶ πολλὴν τὴν εὐθύνην ἐπαγομένων, λείπουσι δὲ καὶ ἀποχρῶσαι ἀποδείξεις τῆς ἀληθείας τότε τὸ ἐν βάρει ἀλύτου ἀφορισμοῦ, εἴτε ζώσῃ φωνῇ, εἴτε καὶ δι' ἐκδόσεως πατριαρχικοῦ ἐπιτιμίου γράμματος πρὸς τὸν εἰς ὃν καθήκει ἡ βεβαίωσις, ἀντὶ ὅρκου ἐπάγει καὶ ἐκφωνεῖ πρὸς πᾶσιν τῶν ἀντιλογιῶν καὶ πληροφορίαν τοῦ ἐγκαλοῦντος· ὡς δ' ἐπὶ τὸ πλεῖστον εἰρηνοποιεῖν καὶ διαλλάττειν τοὺς διαφερομένους πειρᾶται, φίλους ἀντ' ἐχθρῶν αὐτοὺς ἀπομπέμπον καὶ τῷ συνδέσμῳ τῆς εἰρήνης συνδεδεμένους ὡς ἀνήκει εἰς πνευματικὸν καὶ χριστιανικὸν δικαστήριον· οὐ μόνον δὲ ἐάν ὀψέποτέ τις τῶν χριστιανῶν εἰς πολιτικὸν καὶ ἐξωτερικὸν δικαστήριον κρινόμενος ἀποσταλῇ εἰς τὸ Πατριαρχεῖον ἵνα καθυποβληθῇ εἰς τὸν ἐν τῷ δικαστηρίῳ ἐκείνῳ ψηφισθέντα ὅρκον, εἰσάγεται μὲν ἐν τῷ ἱερῷ ναῷ παρρησιαστικώτερον, μηδόλως δὲ ἁπτόμενος τῶν θείων Εὐαγγελίων κατατίθησι τὴν ὁμολογίαν αὐτοῦ ἐρωτῶντος τοῦ ἱερέως· ἀλλὰ πρὸς ταύτην τὴν ἔξωθεν ἐψηφισμένην ὁρκωδοσίαν οὐδαμῶς ἐνέχεται τὸ Ἐκκλησιαστικὸν δικαστήριον, ὑποχωρεῖ δὲ τοῖς παρ' ἐκείνων ἐγκεκριμένοις, κατὰ τὸ ἐπικρατῆσαν ἔθος, πρὸς οἰκονομίαν πολλῶν τοῖς δικαζομένοις ἐπικειμένων δεινῶν καὶ ἀπαλλαγὴν κινδύνων. Καί τι ἀπό τινων χρόνων βελτιωθέντων τῶν πραγμάτων καὶ πολλῶν τοιούτων ἐθῶν καταργηθέντων, ἐξέλιπε μονονοὺ καὶ ἡ τοῖς χριστιανοῖς ἐπιβαλλομένη παρὰ τῶν ἔξωθεν δικαστηρίων ἐν τῷ Πατριαρχείῳ ὁρκωδοσία· καὶ ταυτα μὲν ἐπὶ τῶν κοσμικῶν χριστιανῶν δικαζομένων.

Ἐπεὶ δὲ τοῦ ἱεροῦ κλήρου καὶ τοῦ μοναχικοῦ

τάγματος, εἴποτε συμπέσοι μεταξύ τινων ἀδιάλλακτος διαφορά, οἱ τοιοῦτοι ἐπὶ τοῦ Πανα γιωτάτου Πατριάρχου παριστάμενοι, τὰς χεῖρας τῷ στήθει προσηρμοσμένας ἔχοντες, διαβεβαιοῦσιν ἐπὶ τῆς ἱερατικῆς αὐτῶν συνειδήσεως καταφάσκοντες καὶ ἀποφάσκοντες πρὸς πίστωσιν τοῦ προκειμένου· καὶ οὗτος ὁ τύπος τῆς διαβεβαιώσεως ἀντὶ ὅρκου παρά πᾶσι κρατεῖ κατὰ τὰς ἱερὰς παραδόσεις· ὅρκον δὲ οὐδέποτε ἐπιτίθησι τὸ ἐκκλησιαστικὸν κριτήριον τοῖς ἱερωμένοις καὶ μοναχοῖς, μηδὲ μέχρι λέξεως ἀναφέρον τοιοῦτόν τι πρὸς τοὺς τὸ εὐαγγέλιον πεπιστευμένους, καὶ κατ' αὐτὸ πολιτεύεσθαι δημοσίως ὡμολογηκότας. Καὶ εἴ τις αὐτῶν ἐξ ἀπάτης ἐν ἄλλοις δικαστηρίοις εἰς ὅρκον ὑπαχθῇ, κἂν εὐορκήσῃ, τοῖς ἀνήκουσιν ἐκκλησιαστικοῖς ἐπιτιμίοις καθυποβάλλεται, εἴγε γνωσθῇ τῇ Ἐκκλησίᾳ· τοῦτο δὲ καὶ τὰ ὑπέρτατα δικαστήρια τοῦ βασιλείου κράτους ἐπιστάμενα, ὅτι δηλ. οἱ ἡμέτεροι ἱερεῖς οὐδέποτε δέχονται ὅρκον εἴποτέ τις αὐτῶν σπανίως ἐναχθῇ, ἀφιᾶσι τοῦτον τῆς κατὰ τοὺς πολιτικοὺς νόμους ὁρκωμοσίας, καθάπερ καὶ πρότερον καὶ ἐσχάτως πολλὰ πρόκεινται δημοσίως ὡμολογούμενα παραδείγματα. Ὅθεν καὶ τὸ παρὸν ἐκκλησιαστικὸν πιστοποιητικὸν τοῦ Πατριαρχικοῦ καὶ ἐκκλησιαστικοῦ δικαστηρίου γράμμα πρὸς διαβεβαίωσιν τῆς ἀληθείας, καὶ γνῶσιν καὶ πιστοποίησιν τοῖς ταύτην σεβομένοις, ἐξεδόθη τῇ ἐπιβεβαιώσει τοῦ Πανα γιωτάτου καὶ σεβασμιωτάτου ἡμῶν αὐθέντου καὶ δεσπότου, τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου κυρίου κυρίου Ἀνθίμου καὶ ταῖς ὑπογραφαῖς τῶν ἐντιμολογιωτάτων κληρικῶν τῆς τοῦ Χριστοῦ Μεγάλης Ἐκκλησίας.

† *Ὁ Μέγας Πρωτοσύγκελλος Διονύσιος.* — † *ὁ Μέγας Οἰκονόμος Ἰωάννης.* — † *ὁ Μέγας Ἀρχιδιάκονος Ἰγνάτιος.* — † *ὁ Πρωτέκδικος Μιχαήλ.* — † *ὁ Πριμηκύριος Ἰωάννης.* — † *ὁ Ρεφενδάριος Γεώργιος.* — † *ὁ Νοτάριος Γεώργιος.*

Σημ. Ἐκ τοῦ 27 πατριαρχικοῦ κώδικος σελ. 243.

ΟΙΚΟΥΜΕΝΙΚΟΝ ΠΑΤΡΙΑΡΧΕΙΟΝ

ΠΝΕΥΜΑΤΙΚΟΝ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟΝ

Καλεῖται ἡ Μαρία Ἐμιλία Μποβέ, Γαλλίς, Δυτικὴ τὸ δόγμα, τέως μὲν κάτοικος Παρισίων, νῦν δὲ ἀγνώστου διαμονῆς, ὅπως τὴν πρώτην δικάσιμον Δευτέραν καὶ ὥραν 8ην Εὐρωπαϊστὶ πρὸ μεσημβρίας μετὰ τὴν παρέλευσιν τριάκοντα καὶ μιᾶς ἡμερῶν ἀπὸ τῆς πρώτης διὰ τῶν ἐφημερίδων δημοσιεύσεως τῆς παρούσης κλήσεως ἐμφανισθῇ εἴτε αὐτοπροσώπως εἴτε δι' ἀντιπροσώπου νομίμως διωρισμένου, πρὸ τοῦ ἐν τοῖς Πατριαρχείοις Πνευματικοῦ Δικαστηρίου, ὡς ὑπὸ τοῦ ἑαυτῆς ἀνδρὸς Ἱπποκράτους Καλλία, ὀρθοδόξου, Ἰατροῦ, ὑπηκόου Ὀθωμανοῦ, κατοίκου τῆς πόλεως Ἀγγὲν τῆς Γαλλίας παρὰ τοὺς Παρισίους, ἐναγομένη ἐπὶ ἀκυρώσει γάμου καὶ ἐπιβοηθητικῶς ἐπὶ διαζυγίῳ. Προσεπιδηλοῦται δ' αὐτῇ ὅτι, ἐὰν μὴ ἐμφανισθῇ κατὰ τὴν ὡς ἄνω ὁριζομένην δικάσιμον, ἡ κατ' αὐτῆς ἀγωγὴ θεωρηθήσεται ἐρήμην. Ἡ παροῦσα κλῆσις τρὶς δημοσιευθήσεται κατὰ συνέχειαν διὰ τῶν ἐν Κωνσταντινουπόλει ἐκδιδομένων φύλλων «Ἐκκλησιαστικῆς Ἀληθείας» καὶ «Κωνσταντινουπόλεως» καὶ διὰ τοῦ ἐν Παρισίοις «Figaro.»

Ἐν τοῖς Πατριαρχείοις, τῇ 22 Αὐγούστου 1900.

Ὁ Πρόεδρος 2

† **Ὁ Κορυτσᾶς ΓΕΡΒΑΣΙΟΣ**

Ὁ Γραμματεὺς

Διάκονος Ἄνθιμος Π. Ὀρφανίδης.

ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΟΝ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟΝ ΤΗΣ ΙΕΡΑΣ ΜΗΤΡΟΠΟΛΕΩΣ ΔΥΡΡΑΧΙΟΥ

Προσκαλεῖται ὁ Παῦλος Ἰωάννου χριστιανὸς ὀρθόδοξος ὑπήκοος Ὀθωμανός, τὸ ἐπάγγελμα κτίστης, ὁρμώμενος ἐκ Χαλιαρουπίου τῆς ἐπαρχίας Δυρραχίου, ἀγνώστου δὲ νῦν διαμονῆς, ὅπως τὴν πρώτην Δευτέραν καὶ ὥραν πέμπτην τουρκιστὶ μετὰ παρέλευσιν τριάκοντα καὶ μιᾶς ἡμερῶν, ἀπὸ τῆς πρώτης δημοσιεύσεως τῆς παρούσης κλήσεως ἐμφανισθῇ ἐνώπιον τοῦ Ἐκκλησιαστικοῦ δικαστηρίου τῆς Ἱ. Μητροπόλεως Δυρραχίου αὐτοπροσώπως ἢ δι' ἀντιπροσώπου ὡς ἐναγόμενος ὑπὸ τῆς συζύγου αὐτοῦ Μαρίνης Γεωργίου Βάνη Γούσιου, ὁρμωμένης ἐξ Ἐρμενίου χωρίου τῆς αὐτῆς ἐπαρχίας, ἐπὶ διαζεύξει. Προσεπιδηλοῦται δὲ ὅτι ἐν ἐναντίᾳ περιπτώσει ἡ κατ' αὐτοῦ ἀγωγὴ δικασθήσεται ἐρήμην. Ἡ παροῦσα κλῆσις δημοσιευθήσεται τρὶς κατὰ συνέχειαν διὰ τοῦ ἐν Κων)πόλει ἐκδιδομένου ἐκκλησιαστικοῦ περιοδικοῦ «Ἐκκλησιαστικὴ Ἀλήθεια».

Ἐν Βογραδετσίῳ, τῇ 17 Ἰουλίου 1900. 2

Ὁ Πρόεδρος

† **Ὁ Δυρραχίου ΠΡΟΚΟΠΙΟΣ**

ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΟΝ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟΝ ΤΗΣ ΜΗΤΡΟΠΟΛΕΩΣ ΚΥΖΙΚΟΥ

Προσκαλεῖται ἡ Πελαγία Ἰωάννου ὑπήκοος ὀθωμανὴ ὁρμωμένη ἐκ Χαρταλιμῆς τῆς ἐπαρχίας Χαλκηδόνος, νῦν δὲ ἀγνώστου διαμονῆς καὶ ἐπαγγέλματος, ὅπως τὴν πρώτην Δευτέραν καὶ ὥραν 5ην τῆς ἡμέρας τουρκιστὶ μετὰ παρέλευσιν τριάκοντα καὶ μιᾶς ἡμερῶν ἀπὸ τῆς πρώτης δημοσιεύσεως τῆς παρούσης κλήσεως ἐμφανισθῇ ἐνώπιον τοῦ Ἐκκλησιαστικοῦ Δικαστηρίου τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως Κυζίκου αὐτοπροσώπως ἢ διὰ νομίμου ἀντιπροσώπου, ὡς ἐναγομένη ὑπὸ τοῦ συζύγου αὐτῆς Ἰωάννου Ἀναστασίου, πλοιάρχου τὸ ἐπάγγελμα, ὑπηκόου ὀθωμανοῦ, κατοίκου Λαγγάδας τῆς ἐπαρχίας Κυζίκου, ἐπὶ διαζεύξει· ἐν ἐναντίᾳ περιπτώσει ἡ κατ' αὐτῆς ἀγωγὴ δικασθήσεται ἐρήμην.

Ἡ παροῦσα κλῆσις δημοσιευθήσεται τρὶς κατὰ συνέχειαν διὰ τῶν ἐν Κωνσταντινουπόλει ἐκδιδομένων ἐφημερίδων «Ἐκκλησιαστικῆς Ἀληθείας» καὶ «Ταχυδρόμου».

Ἐν Ἀρτάκῃ, τῇ 1 Δεκεμβρίου 1899. 3

Ὁ Πρόεδρος

† **Ὁ Κυζίκου ΝΙΚΟΔΗΜΟΣ**

Ὁ *ὑπεύθυνος* Ι. Δ. ΤΑΝΤΑΛΙΔΗΣ

ΕΚ ΤΟΥ ΠΑΤΡΙΑΡΧΙΚΟΥ ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟΥ

ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΗ ΑΛΗΘΕΙΑ

ΕΒΔΟΜΑΔΙΑΙΟΝ ΔΕΛΤΙΟΝ

ΕΚΔΙΔΟΜΕΝΟΝ ΚΑΤΑ ΠΑΡΑΣΚΕΥΗΝ

ΕΤΟΣ Κ'. ΕΝ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΕΙ, 15 ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟΥ 1900 **ΑΡΙΘ. 37**

ΔΙΕΥΘΥΝΟΥΣΑ ΕΠΙΤΡΟΠΗ

† **Ὁ Γρεβενῶν ΔΩΡΟΘΕΟΣ** (πρόεδρος)
† **Ὁ Μέγας Πρωτοσύγκελλος** ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΣ
† **Ὁ Ἀρχιγρ. τῆς Ἱ. Συνόδου** ΦΩΤΙΟΣ (ταμίας)
† **Ὁ Μέγας Ἀρχιδιάκονος** ΛΑΥΡΕΝΤΙΟΣ
ΧΡ. ΠΑΠΑ-Ι-ΩΑΝΝΟΥ (γραμματεύς)

ΣΥΝΔΡΟΜΗ ΕΤΗΣΙΑ

καθ' ὅλον τὸ ὀθωμαν. κράτος μετζίτια ἀργ. **5**
διὰ τὸν κατώτερον κλῆρον καὶ τοὺς δημοδιδασκ. **3**
ἐν τῷ ἐξωτερικῷ φράγκα χρυσᾶ **25**
ἑξαμηνιαῖα τὰ ἡμίσια

Ἡ Συνδρομὴ προκαταβάλλεται

Αἱ συνδρομαὶ ἄρχονται τὴν 1 Ἰανουαρίου

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Ἐκκλησιαστικὰ χρονικά— Ἡ παγκόσμιος Ὕψωσις τοῦ τιμίου καὶ ζωοποιοῦ Σταυροῦ — Ἱστορικὸν ζήτημα ἐκκλησιαστικὸν ἐπὶ τῆς βασιλείας Ἀλεξίου Κομνηνοῦ ὑπὸ Ἀλ. Ε. Λαυριώτου— Ἀνάλεκτα ἐκ τῶν Πατριαρχικῶν Κωδίκων— Κοινοποιήσεις.

ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΑ ΧΡΟΝΙΚΑ

Χοροστασία.—Ἐπὶ τῇ ἑορτῇ τῆς Ὑψώσεως τοῦ Τιμίου Σταυροῦ ἡ Α. Θ. Π. ἐχοροστάτησε μετὰ τῶν σεβασμιωτάτων ἁγίων συνοδικῶν ἀρχιερέων κατά τε τὸν ἑσπερινὸν καὶ τὴν θείαν λειτουργίαν, ἣν ἐτέλεσεν ὁ πανοσιολογ. Μ. Πρωτοσύγκελλος. Μετὰ ταύτην ἡ Α. Θ. Π. διένειμε τοῖς τε ἁγίοις ἀρχιερεῦσι καὶ τῷ εὐσεβεῖ ἐκκλησιάσματι τὰ εἰθισμένα ἄνθη.

—*Μητροπολίτης Μαρωνείας.*— Κατὰ τὴν συνοδικὴν συνεδρίαν τῆς παρελθούσης Τρίτης ἀνεγνώσθη τελεγράφημα τοῦ ἁγίου Μαρωνείας, ἄρτι εἰς τὴν ἐπαρχίαν ταύτην μετατεθέντος, δι' οὗ ἡ Α. Σεβασμιότης τὸ μὲν ἐξέφρασε τῇ Ἐκκλησίᾳ τὰς εὐχαριστίας καὶ τὴν εὐγνωμοσύνην ἐπὶ τῇ μεταθέσει αὐτοῦ, τὸ δὲ ἤγγειλεν ὅτι διευθετήσας τι κατ'αὐτὸν ἄψεται ἀμέσως τῆς εἰς βασιλεύουσαν ἀγούσης.

—*Ἐπίσκοπος Σεβαστείας.* — Τῇ Α. Θεοφιλίᾳ τῷ ἐψηφισμένῳ ἁγίῳ Σεβαστείας, παραστάντι ἐνώπιον τῆς ἁγίας καὶ ἱερᾶς Συνόδου κατὰ τὴν συνεδρίαν τῆς παρελθούσης Τρίτης, προεδρευομένης ὑπὸ τῆς Α. Θ. Παναγιότητος, ἐγένετο τὸ εἰθισμένον Μήνυμα καὶ μετὰ τὴν συνεδρίαν ἡ ἐν τῷ σεπτῷ ναῷ νενομισμένη τελετὴ τῆς εὐχαριστίας.

— *Θεολογικὴ Σχολὴ Χάλκης.* — Τῇ παρελθούσῃ Δευτέρᾳ ἐγένετο ἡ ἔναρξις τῶν μαθημάτων τῆς ἐν Χάλκῃ ἱερᾶς Θεολογικῆς Σχολῆς. Τὸν νενομισμένον ἁγιασμὸν ἐτέλεσεν ὁ ἐκ τῶν ἁγίων συνοδικῶν σεβασμιώτατος μητροπολίτης Ἐλευθερουπόλεως Διονύσιος παρόντος τοῦ Σχολάρχου καὶ τοῦ καθηγητικοῦ Συλλόγου.

—*Ἐπέτειος ὀνόματος βασιλίσσης τῆς Σερβίας.* — Τῆς Α. Μ. τῆς βασιλίσσης τῆς Σερβίας Δράγας ἀγούσης τῇ παρελθούσῃ Δευτέρᾳ τὴν ἐπέτειον ὀνοματικὴν αὐτῆς ἑορτήν, ἡ Α. Θ. Π. ὁ Οἰκουμενικὸς Πατριάρχης ἀποστείλας τὸν πανοσιολογιώτατον Μ. Πρωτοσύγκελλον Χρυσόστομον εἰς τὴν σερβικὴν πρεσβείαν συνεχάρη ἐπὶ τούτῳ τῇ Α. Ε. τῷ ἐνταῦθα πρεσβευτῇ τῆς Σερβίας Μιγιάτοβιτς.

—*Ἐπέτειος ὀνόματος.*— Χθὲς τῆς Α. Ε. τοῦ ἄρχοντος Μ. Λογοθέτου Σταυράκη Ἀριστάρχου βέη ἄγοντος τὴν ἐπέτειον τοῦ ὀνόματος αὐτοῦ ἑορτήν, ἡ Α. Θ. Παναγιότης διεβίβασε τῇ Α. Ε. τὰς συγχαρητηρίους αὐτῆς εὐχὰς καὶ εὐλογίας διὰ τοῦ πανοσιολ. Μ. Πρωτοσυγκέλλου Χρυσοστόμου. Τὴν Α. Ε. ἐπεσκέψαντο πρὸς τούτοις οἱ σεβασμιώτατοι ἅγιοι συνοδικοί, οἱ πατριαρχικοὶ ὑπάλληλοι καὶ πλεῖστοι ἄλλοι ἔγκριτοι ὁμογενεῖς καὶ λογάδες.

Τῷ παρελθόντι Σαββάτῳ ἦγεν τὴν ἐπέτειον τοῦ ὀνόματος αὐτοῦ ἑορτὴν ὡσαύτως ὁ σεβασμιώτατος μητροπολίτης Ρόδου Ἰωακείμ, ὃν ἐπὶ τῇ περιστάσει ταύτῃ ἐπεσκέψαντο οἱ σεβασμιώτατοι ἅγιοι συνοδικοί, τὰ μέλη τοῦ Δ. Ε. Μ. Συμβουλίου, οἱ πατριαρχικοὶ ὑπάλληλοι καὶ πολλοὶ ἄλλοι ἔγκριτοι κληρικοὶ καὶ λαϊκοὶ φίλοι.

Τὴν Α. Σ. ἐκ μέρους τῆς Α. Θ. Π. ἐπεσκέψατο καὶ συνεχάρη ὁ Μ. Πρωτοσύγκελλος.

Τοῖς δὲ σεβασμιωτάτοις μητροπολίταις Ἐφέσου Πρεσπῶν καὶ Κώου ἄγουσιν ὁμοίως τὴν ἐπέτειον αὐτῶν, ἡ Α. Θ. Π. συνεχάρη τηλεγραφικῶς.

Αἱ πατριαρχικαὶ συγχαρητήριοι εὐχαὶ καὶ προσ-

ρήσεις διεβιβάσθησαν ἁρμοδίως καὶ τῷ ἑορτάζοντι ἀρχιμανδρίτῃ Ἰωακείμ Φοροπούλῳ, ἀρχειοφύλακι τοῦ Πατριαρχ. ἀρχειοφυλακίου, ὅστις ἐπὶ τούτῳ ἐδέξατο τὰς ἐπισκέψεις τῶν ἁγίων συνοδικῶν τῶν πατριαρχικῶν ὑπαλλήλων καὶ ἄλλων ἐγκρίτων φίλων.

— *Ἀναχώρησις.* — Ἀγγελθέντος ἐκ Σεβαστουπόλεως τῇ Α.Π. τῷ ἀρχιγραμματεῖ τῆς ἁγίας καὶ ἱερᾶς Συνόδου ἀρχιμανδρίτῃ Φωτίῳ ὅτι ἀσθενεῖ σοβαρῶς ἡ ἀπὸ ὀλίγων ἐτῶν αὐτόθι διατρίβουσα μήτηρ αὐτοῦ, ἥτις καὶ ἐπιμόνως ἐζήτησε τὴν παρουσίαν τοῦ υἱοῦ αὐτῆς, ἡ Α. Θ. Παναγιότης ἐχορήγησεν εὐμενῶς τῇ Α. Πανοσιολογιότητι ἄδειαν δεκαπενθημέρου ἀπουσίας. Καὶ τῆς πρὸς τοῦτο δὲ προσηκούσης ἀδείας τῆς ἁγιωτάτης Διοικούσης Συνόδου τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ρωσίας ζητηθείσης τηλεγραφικῶς διὰ τῆς ἐνταῦθα ρωσικῆς πρεσβείας, παρακληθείσης πρὸς τοῦτο, ἡ Α. Πανοσιολογιότης ἀπῆλθε χθὲς εἰς Σεβαστούπολιν ἐν συνοδίᾳ τοῦ ἐκ τῶν ἀδελφῶν αὐτοῦ Ἰωάννου, προπεμφθεῖσα ὑπὸ πολλῶν φίλων. Τὴν Α. Πανοσιολογιότητα κατὰ τὴν ἀπουσίαν αὐτῆς θέλει ἀναπληροῖ ὁ ὑπογραμματεὺς τῆς ἱερᾶς Συνόδου Γεννάδιος Ἀλεξιάδης.

— *Ἐκκλησιαστικὸς Μουσικὸς Σύλλογος.* — Τοῦ ἄρχοντος Πρωτοψάλτου τῆς Μ. Ἐκκλησίας Γεωργίου Βιολάκη συμπληροῦντος κατὰ τὰς ἀρχὰς τοῦ προσεχοῦς μηνὸς πεντηκονταετηρίδα ὅλην ἀφότου ἤρξατο τελεῖν ἐν τοῖς ἱεροῖς ναοῖς τὰ τοῦ ἱεροψάλτου καθήκοντα, ἅμα δὲ καὶ εἰκοσιπενταετηρίδα τῆς Πρωτοψαλτείας αὐτοῦ ἐν τῷ πατριαρχικῷ ναῷ, ὁ ἐν τοῖς Πατριαρχείοις ἑδρεύων Ἐκκλησιαστικὸς Μουσικὸς Σύλλογος, προνοίᾳ τοῦ Προεδρείου, ἀνέλαβεν ὅπως πανηγυρικῶς ἐκδηλώσῃ τὰ αἰσθήματα εὐγνωμοσύνης καὶ τιμῆς ὀφειλόμενα τῷ γεραρῷ μουσικοδιδασκάλῳ, συνερχόμενος τῇ 1 ὀκτωβρίου, ἡμέρᾳ κυριακῇ, ἐν ἐκτάκτῳ γενικῇ συνεδριάσει τῆς ὁλομελείας, καθ' ἣν, πρὸς τοῖς ἄλλοις καὶ ἡδύμολπα ἄσματα μελοποιηθέντα κατὰ καιροὺς ὑπὸ τοῦ κ. Βιολάκη ψαλήσονται ὑπὸ πολυμελοῦς μουσικοῦ χοροῦ, χοραρχοῦντος τοῦ μουσικοδιδασκάλου Νηλέως Καμαράδου, καὶ πανηγυρικὸς λόγος ἐκφωνηθήσεται ὑπὸ τοῦ ἐλλογίμου μουσικολόγου Γεωργίου Ι. Παπαδοπούλου.

— *Πατριαρχικὴ Ἀστικὴ Σχολὴ Μαρασλῆ.* — Ἡ Ἐφορεία τῆς Πατριαρχικῆς Ἀστικῆς Σχολῆς Μαρασλῆ διώρισεν ἐν τῇ τελευταίᾳ αὐτῆς συνεδρίᾳ Διευθυντὴν τοῦ παιδευτηρίου τὸν γνωστὸν λόγιον Κ. Βκαλόπουλον, διευθύναντα μέχρι τοῦδε εὐδοκίμως τὰς σχολὰς διαρρόων ἐνοριῶν τῆς ἀρχιεπισκοπῆς Κων)πόλεως.

Η ΠΑΓΚΟΣΜΙΟΣ ΥΨΩΣΙΣ
ΤΟΥ ΤΙΜΙΟΥ ΚΑΙ ΖΩΟΠΟΙΟΥ ΣΤΑΥΡΟΥ

Ὅτε τῇ 14 Σεπτεμβρίου τοῦ 629 ὁ αὐτοκράτωρ Ἡράκλειος, μετακομίσας ἀπὸ Κωνσταντινουπόλεως εἰς Ἱεροσόλυμα τὸ πάνσεπτον καὶ ζωοποιὸν ξύλον τοῦ τιμίου Σταυροῦ, ἀνῆλθεν εἰς τὸν Κρανίου λεγόμενον τόπον καὶ ἐνταῦθα ἐν μέσῳ πολυπληθοῦς εὐσεβοῦς ὁμηγύρεως ὕψωνε πανηγυρικῶς τὸ ἱερὸν ἐκεῖνο σύμβολον τῆς ὀρθοδόξου ἡμῶν πίστεως δυνάμει τοῦ ὁποίου τοσαύτας προηγουμένως κατήγαγε περιφανεῖς νίκας κατὰ τοῦ δυσσεβοῦς πολεμίου, ὅστις, προβαλλομένων αὐτῷ κατ' ἀρχὰς προτάσεων εἰρήνης πρὸς κατάπαυσιν τοῦ ἀδίκου πολέμου, ἐβόησεν ἀλαζονικῶς καὶ βλασφήμως «**οὐ φείσομαι ὑμῶν εἰ μὴ ἀρνήσησθε, ὃν λέγετε Θεὸν εἶναι, καὶ προσκυνήσητε τῷ Ἡλίῳ**», ὅτε, λέγομεν, ὁ εὐσεβὴς αὐτοκράτωρ ὕψου τὸ ἱερὸν ἐκεῖνο λάβαρον, οὗ χθὲς ἡ Ἐκκλησία ἦγε τὴν μνήμην, ὁ κατὰ τὴν ἱερὰν ἐκείνην τελετὴν εὐαγὴς κλῆρος εἰς τὴν θέαν τοῦ σεπτοῦ συμβόλου ἔμελψε τὸ καὶ μέχρι σήμερον ἡδυμόλπως κατὰ τὴν ἑορτὴν ταύτην ψαλλόμενον τροπάριον:

Σῶσον, Κύριε, τὸν λαόν σου καὶ εὐλόγησον τὴν κληρονομίαν σου νίκας τοῖς βασιλεῦσι κατὰ βαρβάρων δωρούμενος, καὶ τὸ σὸν φυλάττων διὰ τοῦ Σταυροῦ σου πολίτευμα.

Ἔκτοτε, ἤτοι ἀπὸ χιλίων διακοσίων ἑβδομήκοντα καὶ ἑνὸς ἔτους, ἡ μήτηρ ἡμῶν Ἐκκλησία θεσπίσασα πανηγυρίζει καὶ γεραίρει σὺν ἅπαντι τῷ εὐσεβεῖ αὐτῆς πληρώματι τὴν ἑορτὴν τῆς ὑψώσεως τοῦ τιμίου καὶ ζωοποιοῦ ξύλου, ἐφ' οὗ ὁ Λυτρωτὴς τοῦ κόσμου τὴν ὑστάτην ὡς ἄνθρωπος ἀφῆκε πνοήν. Ἑκατοντάδες καὶ δεκάδες αἰώνων διέρρευσαν ἔκτοτε, πλεῖστοι τρικυμιώδεις ἄνεμοι κατέλαβον τὸ σκάφος τῆς τῷ θείῳ αἵματι τοῦ σταυρωθέντος δομηθείσης Ἐκκλησίας αὐτοῦ, ποικίλαι ἀντιδράσεις καὶ ἀντίθεοι διδασκαλίαι ἀπεπειράθησαν τὴν ἐκ τῶν ὀρθοδόξων αὐτῆς δογμάτων παρέκκλισιν, πάμπολλαι δυσσεβεῖς γλῶσσαι βλάσφημα κατ' αὐτῆς ἐλάλησαν, καὶ μέχρι σήμερον ἔτι καταλαλοῦσι, καὶ ὅμως οὐδὲν ἠδυνήθη ἵνα παρασαλεύσῃ καὶ παραθραύσῃ τὸ θεοστήρικτον πνευματι-

κὸν αὐτῆς οἰκοδόμημα, τοῦ πολιτεύματος αὐτῆς πεφυλαγμένου ὄντος διὰ τοῦ Σταυροῦ. Οἱ πιστοί, οἱ τὸ ζωοποιὸν ξύλον προσκυνήσαντες καὶ μετὰ πίστεως ζεούσης εἰς τὸν ἐπ' αὐτοῦ σταυρωθέντα πιστεύσαντες, συνανυψώθησαν ἐκ τῆς εἰς ἣν διετέλουν πεπιωκυίας ἠθικῆς καταστάσεως, σθένος δὲ καὶ δύναμιν ἐκ τοῦ σεπτοῦ ξύλου ἀείποτε ἀρυόμενοι τὰς περιφανεστέρας κατήγαγον ἐν τῷ κόσμῳ νίκας, φιμώσαντες Ἀρείων ποικιλωνύμων τὰ δυσσεβῆ στόματα, πυκνώσαντες τὰς περὶ αὐτοὺς φάλαγγας τῶν πιστῶν, διὰ τῶν ναμάτων τῆς θείας τοῦ ἱεροῦ Εὐαγγελίου διδασκαλίας τὰς διψαλέας αὐτῶν ψυχὰς ἀρδεύσαντες καὶ ποτίσαντες. Ἐκ τοῦ σταυροῦ ἐπήγασε καὶ πηγάζει ζωὴ τὰ νενεκρωμένα ὑπὸ τῆς ἁμαρτίας καὶ τοῦ ἠθικοῦ θανάτου μέλη τῆς Ἐκκλησίας ζωογονήσασα καὶ ζωογονοῦσα· διὸ καὶ ὀρθῶς πάνυ αὕτη καλεῖ πάντοτε τοὺς πιστοὺς αὐτῆς εἰς προσκύνησιν αὐτοῦ λέγουσα: «**δεῦτε, πιστοί, τὸ ζωοποιὸν ξύλον προσκυνήσωμεν**». Ἀφοῦ λοιπὸν ὁ ὑψωθεὶς ἐν τῷ Σταυρῷ ἑκουσίως τοιοῦτο ἡμῖν ἐδωρήσατο σύμβολον τῆς πρὸς αὐτὸν πίστεως ζωοπάροχον, μὴ ἀπομακρυνθῶμεν ποτὲ ἀπὸ τῆς ἐκκλησίας, ἥτις καλεῖ ἡμᾶς εἰς προσκύνησιν αὐτοῦ. «Μὴ ἀπέχου ἀπὸ ἐκκλησίας, ἀναφωνεῖ ὁ θεῖος Πατὴρ Χρυσόστομος, οὐδὲν ἐκκλησίας ἰσχυρότερον· τῆς πέτρας ἰσχυροτέρα ἐστί, τῆς γῆς πλατυτέρα ἐστίν· ὃ γὰρ οὐκ ἐχώρησε τὰ ἄνω καὶ κάτω, γαστὴρ οὐκ ἐστενοχωρήθη χωρήσασα· οὐδέποτε γηρᾷ, ἀλλὰ πάντα ἀκμάζει. Διατί ὄρος ἐκάλεσεν αὐτὴν ἡ Γραφή; διὰ τὸ ἀπερίτρεπτον καὶ πέτραν καλεῖ αὐτὴν διὰ τὸ ἄφθαρτον».

Ἀλλὰ κατὰ τὴν χθεσινὴν ἡμέραν ἡ Μήτηρ ἡμῶν Ἐκκλησία διττὴν ἑορτὴν πανηγυρίζει πάντοτε, τὸ μὲν τὴν ὕψωσιν τοῦ ζωοποιοῦ Σταυροῦ, τὸ δὲ τὴν ὑπὸ τῆς μακαρίας Ἑλένης μητρὸς τοῦ ἐν ἁγίοις μεγάλου Κωνσταντίνου εὕρεσιν αὐτοῦ. Περὶ τοῦ τρόπου δὲ τῆς εὑρέσεως τοῦ σεβασμίου ξύλου ὁ ἱστορικὸς Εὐσέβιος ἐν βίῳ Μ. Κωνσταντίνου λέγει τὰ ἑξῆς:

«Ἡ τοῦ βασιλέως μήτηρ Ἑλένη, ἧς ἐπ' ὀνόματι τὴν ποτὲ κώμην δρεπάνην, πόλιν ποιήσας, ὁ βασιλεὺς Ἑλενούπολιν ἐπωνόμασε, δι' ὀνείρων χρηματισθεῖσα, εἰς τὰ Ἱεροσόλυμα παρεγένετο· καὶ τὴν ποτὲ Ἱερουσαλὴμ ὡς ὀπωροφυλάκιον κατὰ τὸν προφήτην εὑροῦσα, τὸ τοῦ Χριστοῦ μνῆμα ἔνθα ταφεὶς ἀνέστη, σπουδαίως ἐζήτει, καὶ δυσχερῶς μέν, σὺν Θεῷ δὲ εὑρίσκει· τίς δὲ ἡ αἰτία τῆς δυσχερείας, διὰ βραχέων ἐρῶ. Ὅτι οἱ μὲν τὰ τοῦ Χριστοῦ φρονοῦντες μετὰ τὸν καιρὸν τοῦ πάθους, ἐτίμων τὸ μνῆμα· οἱ δὲ φεύγοντες τὰ τοῦ Χριστοῦ χώσαντες τὸν τόπον Ἀφροδίτης κατ' αὐτοῦ, ναὸν κατασκευάσαντες ἐπέστησαν ἄγαλμα μὴ ποιοῦντες μνήμην τοῦ τόπου· τοῦτο μὲν οὖν πάλαι προὐχώρει· τῇ δὲ μητρὶ τοῦ βασιλέως φανερὸν τοῦτο ἐγένετο· καθελοῦσα οὖν τὸ ξόανον καὶ τὸν τόπον ἐκχώσασα καὶ καθαρὸν ἐργασαμένη, τρεῖς εὑρίσκει σταυροὺς ἐν τῷ μνήματι, ἕνα μὲν τὸν μακαριστὸν ἐν ᾧ Χριστὸς ἐξετανύσθη, τοὺς δὲ ἑτέρους ἐν οἷς οἱ σταυρωθέντες δύο λῃσταὶ τεθνήκεσαν. Σὺν αὐτοῖς δὲ εὕροιτο καὶ ἡ τοῦ Πιλάτου σανίς, ἐν ᾗ βασιλέα τῶν Ἰουδαίων τὸν σταυρωθέντα Χριστὸν προσγράφων, ἐν διαφόροις γράμμασιν ἐκήρυττεν· ἐπεὶ δὲ ἀμφίβολος ἦν ὁ σταυρὸς ὁ ζητούμενος, οὐχ ἡ τυχοῦσα λύπη κατεῖχε τὴν τοῦ βασιλέως μητέρα. Οὐκ εἰς μακρὰν καὶ παύει τὰ τῆς λύπης ὁ τῶν Ἱεροσολύμων ἐπίσκοπος, ᾧ ὄνομα ἦν Μακάριος· λύει δὲ πίστει τὸ ἀμφίβολον· σημεῖον γὰρ ἤτει παρὰ τοῦ Θεοῦ καὶ ἐλάμβανε· τὸ δὲ σημεῖον ἦν τοῦτο· γυνή τις τῶν ἐγχωρίων νόσῳ χρονίᾳ ληφθεῖσα πρὸς αὐτῷ λοιπὸν τῷ θανάτῳ ἐγένετο· προσάγεσθαι οὖν τῇ ἀποθνησκούσῃ τῶν σταυρῶν ἕκαστον ὁ ἐπίσκοπος παρεσκεύασε, πιστεύσας ἀναρρωσθῆναι τὴν γυναῖκα ἁψαμένην τοῦ τιμίου σταυροῦ· καὶ τῆς ἐλπίδος οὐχ ἥμαρτε· προσενεχθέντων γὰρ τῶν μὴ κυρίων δύο σταυρῶν ἔμενεν οὐδὲν ἧττον ἡ γυνὴ ἀποθνήσκουσα· εὐθὺς ἀνερρώσθη καὶ ἐν τοῖς ὑγιαίνουσιν ἦν. Τοῦτον μὲν οὖν τὸν τρόπον τὸ τοῦ σταυροῦ ξύλου εὑρηται· ἡ δὲ τοῦ βασιλέως μήτηρ οἶκον μὲν εὐκτήριον ἐν τῷ τοῦ μνήματος τόπῳ πολυτελῆ κατεσκεύασεν, Ἱερουσαλὴμ νέαν ἐπωνόμασεν, ἀντιπρόσωπον τῇ παλαιᾷ ἐκείνῃ καὶ καταλελειμμένῃ ποιήσασα. Τοῦ δὲ σταυροῦ μέρος μέντοι θήκῃ ἀργυρᾷ περικλείσασα, μνημόσυνον τοῖς ἱστορεῖν βουλομένοις αὐτόθι κατέλιπε».

Τοιοῦτον ἐν συντόμῳ τὸ ἱστορικὸν τῆς χθὲς ὑπὸ τῆς Μητρὸς ἡμῶν ὀρθοδόξου ἐκκλησίας ἀγομένης ἑορτῆς τῆς Ὑψώσεως τοῦ τιμίου καὶ ζωοποιοῦ Σταυροῦ, ὃν καθ' ἕκαστον ἔτος προβάλλει, ἔνθεν μὲν πρὸς ἀνάμνησιν τοῦ γεγονότος, ἔνθεν δὲ πρὸς στηριγμὸν καὶ ἐνίσχυσιν τῶν πιστῶν ἐν τῷ ὑπὲρ τῆς εὐσεβείας καὶ τῆς ἀρετῆς ἀγῶνι αὐτῶν.

ΙΑΚΩΒΟΣ ΒΑΣΙΑΔΗΣ.

ΙΣΤΟΡΙΚΟΝ

ΖΗΤΗΜΑ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΟΝ

ΕΠΙ ΤΗΣ

ΒΑΣΙΛΕΙΑΣ ΑΛΕΞΙΟΥ ΚΟΜΝΗΝΟΥ

ὑπὸ

Ἀλεξάνδρου Ε. Λαυριώτου*

Τοῦ Εὐχαΐτων. Ἰσαακίῳ.

Ὁ τῶν ἐν Τρούλλῳ τοῦ Βασιλικοῦ Παλατίου συναθροισθέντων Θεοφόρων Πατέρων ἡμῶν ΞΗ. Καρὼν ῥητῶς οὕτω φησί.

«Περὶ τοῦ μὴ ἐξεῖναί τινι τῶν πάντων, βιβλίον τῆς Παλαιᾶς καὶ Καινῆς Διαθήκης, τῶν τε ἁγίων καὶ ἐκκρίτων ἡμῶν κηρύκων καὶ διδασκάλων, δια-

* Συνέχεια ἀπὸ σελ. 403—407.

φθείρειν ἢ κατατέμνειν ἢ τοῖς βιβλιοκαπήλοις ἢ τοῖς λεγομένοις μυρεψοῖς ἢ ἄλλῳ τινὶ τῶν πάντων πρὸς ἀφανισμὸν ἐκδιδόναι. Εἰ μή τι ἄρα τέλεον ὑπὸ σητῶν ἢ ὕδατος ἢ ἑτέρῳ τρόπῳ, ἀχρειωθῇ· ὁ δέ τι τοιοῦτον ποιῶν ἀπὸ τοῦ νῦν ἀλισκόμενος, ἐπ' ἐνιαυτὸν ἀφοριζέσθω· ὁμοίως, καὶ ὁ τὰς τοιαύτας βίβλους ὠνούμενος. Εἰ μήτε αὐτὸς ταύτας κατέχει πρὸς οἰκείαν ὠφέλειαν, μήτε ἑτέρῳ πρὸς εὐεργεσίαν καὶ τὸ διαδραμεῖν, ἀπόδοιτο· ἀλλὰ ταύτας διαφθείρειν ἐπιχειρήσοι, ἀφοριζέσθω».

Οὗτος ὁ Θεῖος τῶν Θεσπεσίων Πατέρων ὁ Κανών. Ἐρωτῶ οὖν Θεόσοφε καὶ Θεόστεπτε Δέσποτά μου, κατὰ τίνα λόγον οἱ Πατέρες τὰς τῶν Ἱερῶν Γραφῶν Βίβλους, μὴ οὕτω πάσχειν παρά τινος τεθεσπίκασιν· ἢ γὰρ ἂν καὶ αὐτὸς εἴποις ὡς θεοσύνετος, ὥστε μὴ τὰ τίμια ἀτιμάζεσθαι, καὶ μὴ τῷ τρόπῳ τῆς τοιαύτης ἀποδόσεως, ἀτιμάζεσθαι. Τί γὰρ ἡμῖν τιμιώτερον θείων ὄντως Γραφῶν· καὶ ὥστε μὴ βεβηλοῦσθαι τὰ ἅγια, καὶ ἀνίπτοις, ὅ φασι, κρατεῖσθαι χερσίν· ὅτι περ ἐν ταύταις θείων λόγων Γραφαὶ ὕλην ἔχουσαι τοὺς χάρτας καὶ τὸ μέλαν, δι' ὧν τὰς ἱερὰς διδασκαλίας μανθάνομεν. Εἰ οὖν διὰ τὸ ἐγγεγράφθαι διὰ μέλανος τοῖς χάρταις τὰ θεῖα καὶ ἱερὰ λόγια ἀπείρηται τοῖς Πατράσι τὸ τὰς βίβλους διαφθείρεσθαι, ἢ τοῖς βιβλιοκαπήλοις καὶ τοῖς μυρεψοῖς πιπράσκεσθαι· τίνες ἂν ὦμεν ἡμεῖς, τὴν Χριστοῦ εἰκόνα ἢν καὶ Χριστὸν ὀνομάζομεν, ἢ τῆς ἀχράντου αὐτοῦ Μητρός, ἤ τινος τῶν ἁγίων, διαφθείροντες ἢ ἀφανίζοντες, δι' ὧν πρὸς τὸ ἀρχέτυπον ἀνατρέχομεν· καὶ ἃς τιμητικῶς ἅμα καὶ σχετικῶς προσκυνεῖν δεδιδάγμεθα· ὃ γὰρ σήμερον τιμῶμεν, αὔριον εἰ ἀφανίσομεν, καὶ ὡς ὕλην κοινὴν εἰς κοίνωσιν κατενέγκωμεν, ὑβρισταὶ πάντως τοῦ πρότερον τιμωμένου δόξομεν· καὶ διὰ τοῦτο καὶ εὐκατάκριτος· εἰ δὲ καὶ ὡς εἰκονικὴν ὕλην τὴν ἐν ᾗ τὸ ἐκτύπωμα τῆς θείας εἰκόνος λογισόμεθα οὗ μεν οὖν εἰκός γε ποιοῦμεν· ὅτι περ οὐ χρὴ ὕλην εἰκονικὴν ἁπλῶς λέγειν τὴν εἰκόνα Χριστοῦ καὶ τῆς Θεοτόκου, ἀλλ' εἰκόνα τὴν θείαν συντρίβομεν· ἐν ᾗ τὸ ἐκτύπωμα τοῦ πρωτοτύπου,[1] καθαρῶς τεθεώρηται· ὕλην δὲ εἰκονικὴν οὐκ ἂν εἴποι τις, τὸ τὴν εἰκόνα φέρον τοῦ πρωτοτύπου, καὶ ὃ προσκυνοῦντες, τὴν τιμὴν διαβιβάζειν πιστεύομεν πρὸς τὸ ἀρχέτυπον· ἀλλ' ἐκείνην ἂν εἴποιμεν ὕλην εἰκονικήν, τὴν ἀδιαμόρφωτον, καὶ δι' ἧς δυνάμεθα τὴν τοιάνδε εἰκόνα ἢ τοιάνδε διαμορφῶσαι, ὥσπερ αὖ ὕλη τῶν ἱερῶν βιβλίων, ὁ μέλας καὶ οἱ χάρται· οἳ καὶ καθ' ἑαυτοὺς μέν, κοινοὶ πάντες· καὶ πρὸς πᾶν ὁτιοῦν τῷ βουλομένῳ χρήσιμοι. ἐπὰν δὲ θείαις ὑπηρετήσωσι ῥήσεσιν οὐκέτι μέλας καὶ χάρται λογίζονται, ἀλλὰ βίβλοι θείων Γραφῶν· καὶ διὰ τοῦτο σεβάσμιοι, καὶ κατὰ τοῦτο ἀτίμητοι. Τὸν αὐτὸν γὰρ λόγον καὶ δι' ὕλης ὁποιασοῦν ἡνίκα θεῖον ἀπεικόνισμα ἐκτελεσθείη, οὐκ ἔτι εἰκονικὴ ὕλη τοῦτο κληθείη ἵνα καὶ εὐκατάχρηστος ᾖ· ἀλλὰ θεία εἰκών, ἣν ὁ συντρίβων, εἰκόνα Χριστοῦ καὶ Χριστὸν συντρίβει, καὶ οὐχ ὕλην ἁπλῶς.

Ὁρᾷς θεοδόξαστε Δέσποτά μου καὶ Βασιλεῦ, πόσης οἱ Πατέρες τοὺς χάρτας καὶ τὸ μέλαν ἐν οἷς τὰ θεῖα ἐγγεγράφαται, τιμὴν ἠξιώκασιν; Οὐχ ὅτι χάρται καὶ μέλαν εἰσίν, ἀλλ' ὅτι ἐν αὐτοῖς τὰς τῶν θείων Γραφῶν ῥήσεις ὁρῶμεν· καὶ δι' αὐτῶν ὁδηγούμεθα πρὸς τὰ κρείττονα. Εἰ οὖν ἐκεῖνοι διὰ τοῦτο ταύτας μὴ διαφθείρεσθαι καλῶς διωρίσαντο, δικαίως πάντως καὶ ἡμεῖς τοὺς χαρακτῆρας τῶν θείων εἰκόνων, οὐκ ἀλλοιώσομεν ἢ συντρίψομεν ὡς ὕλην ἁπλῶς, ἀλλὰ καὶ λίαν τιμήσομεν καὶ σχετικῶς ἀσπασόμεθα. Ἕως ἄν, τὴν μορφὴν σώζοιεν τοῦ πρωτοτύπου. καὶ ἕως παρ' ἡμῖν εἴδησίς ἐστιν, ὡς θείου χαρακτῆρος ἔφερον ἀπεικόνισμα. Οὕτως τὸ ῥητὸν σκοπήσας ὁ δοῦλος σου καὶ συμβιβάσας πρὸς τὴν κανονικὴν παρατήρησιν, τό, εἰκόνα συντρίβειν, πάντη κατέλαβον ἀποτρόπαιον· καὶ διὰ τοῦτο, φευκτέαν τὴν πρᾶξιν λογίσομαι. Εἰ γὰρ καὶ πρὸς μικρὸν ἐταλαντεύθην τὸν λογισμόν, καὶ μὴ προσπταίειν ἔδοξα τὸν τὴν εἰκόνα συντρίβοντα, ἐπεὶ μὴ κατὰ τὸν σκοπὸν τῶν πάλαι θεοστυγῶν εἰκονομάχων τοῦτο ποιεῖ· ἀλλ' ὁ θεσπέσιος οὗτος Κανὼν σφόδρα μετῆς γνώμης ταύτης ἀπήγαγε, καὶ μεταβίβασεν· αἱ γὰρ πηγαὶ τῶν λογίων τῶν θείων πλήρεις τῆς θείας τυγχάνουσαι χάριτος, ὅσον ἐξαντλοῦνται, ταῖς καθεκάστην ἐξαντλήσεσι τοσοῦτον διειδέστερόν τε καὶ προτιμώτερον τὸ ἐξ αὐτῶν θεῖον νάμα, τοὺς ἀρουμένους ποτίζουσι, Φωτίζουσαί τε καὶ καταυγάζουσαι τὸν ἑκάστου λογισμόν, καὶ τῷ τῆς θείας γνώσεως φωτὶ τὰς τῶν ἐντυγχανόντων διανοίας, ὁδηγοῦσαι πρὸς τὴν ἀλήθειαν. Ζητεῖτε γὰρ φησὶν ὁ Κύριος, καὶ δοθήσεται· κρούετε καὶ ἀνοιγήσεται ὑμῖν· ἀντιβολῶ τοίνυν, μὴ πρὸς ὀργὴν τῷ θείῳ σου Κράτει, τὰ ἀμαθῆ μου ταυτὶ ῥημάτια λογισθῆναι· ὅτι ὅπερ οὐδὲ κακοτρόπως πρὸς τὴν τοῦ ῥητοῦ πολυπραγμοσύνην ἢ ἐξιχνίασιν ἐχώρησα, ἀλλ' ἐρευνητικώτερον καὶ συζητητικώτερον ἐξ ὅλης ψυχῆς καὶ συντετριμμένης καρδίας τοῦτο ἐζήτησα, καὶ ζητήσας, ὡς οἶμαι, κατέλαβον, τοῦ Θεοῦ μὴ θηλήσαντος, μέχρι τέλους τῇ τοιαύτῃ ἐνέχεσθαί με τοῦ καλοῦ ἀγνωσίᾳ. Ἀλλὰ παριδόντος μου τὰς ἁμαρτίας, καὶ πρὸς τὸ φῶς τῆς ἐπιγνώσεως ὁδηγήσαντος· «πᾶς γὰρ φη-

σίν, ὁ αἰτῶν λαμβάνει, καὶ ὁ ζητῶν εὑρίσκει, καὶ τῷ κρούοντι ἀνοιγήσεται». Τῷ γὰρ ἀοιδίμῳ καὶ ἁγίῳ Πατρὶ ἡμῶν καὶ ὁσίῳ Θεοδώρῳ τῷ Στουδίτῃ, γενναίως ἀντιφερομένῳ κατὰ τῶν εἰκονομάχων, ἐπείπερ ἐκεῖνοι τῆς ὕλης προσκυνητὰς τοὺς ὀρθοδόξους ἐκάλουν· τὴν τῶν θείων εἰκόνων προσκύνησιν ἀπαγορεύοντες, καὶ κατὰ τοῦτο τῇ ἐνσάρκῳ οἰκονομίᾳ προσκόπτοντες· καλῶς τό, μὴ τῇ ὕλῃ ἀπονέμειν τὸ σέβας διηγόρευται μὴ δὲ λατρευτικὴν εἶναι ἡμῖν τὴν τῶν εἰκόνων προσκύνησιν· ἀλλὰ τιμητικὴν καὶ σχετικήν, τοῖς ἀθέοις ἐκείνοις ἀντεπεξήνεκται· χρῶμα γὰρ ἕως ἂν χρῶμά ἐστιν· ἢ ὕλην τινὰ ἄχρις ἂν μὴ ἀπεικόνισμα θεῖον τελέσῃ, οὐδεὶς λογισμοῦ κύριος προσκυνήσειεν, ἢ ἀποδοίη τούτῳ συνόλως, τιμήν. Μὴ γοῦν ὅτι ἐκεῖνος τοῖς χριστομάχοις καὶ χριστιανοκατηγόροις ἀντεπεξιών, καὶ τῇ ὕλῃ ἀπονέμειν τὸ σέβας εἴρηκεν· ὡς εἰκονικὴν ὕλην ἡμεῖς, τὰς ἐν ταῖς θείαις εἰκόσιν ὡς ὕλας ἁπλῶς συντρίβειν πειρώμεθα· ἀλλ' ὡς χαρακτῆρας σωζούσας, τοῦ τε Θεοῦ καὶ Σωτῆρος ἡμῶν, καὶ τῆς ἀχράντου αὐτοῦ Μητρός, καὶ τῶν ἁγίων ἁπάντων, τιμήσωμεν· καὶ σχετικῶς προσκυνήσωμεν· τὴν εἰς αὐτὰς τιμήν, εἰδότες διαβαίνειν πρὸς τὰ πρωτότυπα. Οἱ γὰρ τῶν θείων εἰκόνων προσκυνηταὶ εἰ ἂς φιλοῦσι συντρίβουσι, καὶ ταύτας οὐκ ἐρυθριῶσιν ἀποδίδοσθαι εἰς χωνείαν, οὐκ οἶδα, εἰ μὴ μετὰ τοῦ φιλήσαντος καὶ πωλήσαντος τῆς δόξης τὸν Κύριον εἰς θάνατον, τετάξονται· ἐπείπερ κἀκεῖνος τὸν πρωτότυπον χαρακτῆρα φιλήσας, εἰς θάνατον παρέδωκε, πρότερον ἀργυρίου τόν, πάσης τιμῆς πωλήσας ἐπέκεινα· εἰ οὖν ἀρεστὴ ἡμῖν ἡ μετ' ἐκείνου συγκλήρωσις, τολμάσθω ἀνενδοιάστως τῆς κατὰ τὸ ἀνθρώπινον ἐν εἰκονίσμασι τούτου μορφῆς, ἡ συντριβὴ καὶ χωνεία· ὃ τῆς ἐκείνου τόλμης μεῖζον εἴτις λογίζοιτο, οὐκ ἀστοχήσει, ὡς οἶμαι, τοῦ δέοντος· καθόσον ἐκεῖνος μέν, ἀστήρικτος ἔτι ἦν καὶ γαλακτοτροφούμενος, καὶ μήπω τῆς κατὰ τὸν Χριστὸν τελείας ἡλικίας ἁψάμενος· ἡμεῖς δὲ τέλειοι καὶ ἐστηριγμένοι τῇ πίστει τῇ εἰς Χριστὸν καὶ μὴ δεόμενοι γάλακτος*.

Νικολάου τοῦ Ἀδριανουπόλεως·
Λέοντι τῷ ἀπὸ Χαλκηδόνος.

Καινότερόν τι τοῦτο ἀκούσης· Θεοκίνητε καὶ Θεοτίμητε Δέσποτα· ὁ γὰρ πάλαι τὸν Βαλαὰμ καὶ τὴν ὄνον εἰς προφητείαν ἐξεγείρας, ἐξήγειρε καὶ ἡμῖν ἐν τῷ παρόντι καιρῷ τοὺς καθ' ἡμῶν καὶ τῆς ἀληθείας λαλήσαντας, ὑπὲρ ἡμῶν καὶ τῆς ἐκκλησίας λαλῆσαι καὶ ἄκοντας. Καὶ ἃ μὲν ἐγένετο πρώην, καὶ ὅπως τοῦ πατριάρχου ἐνισταμένου περὶ τῆς κατὰ σοῦ σημειώσεως, ἧς αὐτοτελής ἐστι καὶ παρὰ πάντων ὑπογεγραμμένη τῶν μητροπολιτῶν, καὶ αὐτοῦ καὶ τοῦ Βασιλέως. Ἔμαθες ἤδη ὅτι κατὰ πρόσωπον ἠλέγχθη παρὰ τοῦ Εὐχαΐτων, ὅτι καὶ ἀνυπόγραφος ἐστὶ καὶ ἀτέλεστος. Νῦν δὲ τὸ κινῆσαν τότε τὸν Εὐχαΐτων πνεῦμα εἰπεῖν τῆς ἀληθείας, καὶ γράψαι ταύτην ἐκίνησεν, ὅθεν καὶ εἰς παρρησίαν τοσαύτην ἦλθε,[1] νομίσας ὁ δείλαιος, τὴν ἡμετέραν σιγήν, ἧτταν γενέσθαι τῆς ἐκκλησίας, ὥσπερ τις τροπαιοῦχος καὶ νικητής, ἀνέδην τῆς ἐκκλησίας κατεφρυάττετο, καὶ πολὺς ἦν κατὰ τῶν ἁγίων[2] πνέων, καὶ ὑλολάτρας ἐκάλει, καὶ ἔτι καλεῖ, τοὺς τὰς ἁγίας εἰκόνας ὡς αὐτὰ τιμῶντας τὰ ἐν αὐταῖς ἐγγραφόμενα πρόσωπα· καὶ οὐ μέχρι λόγων ἐδείκνυ τὸ ἀσεβές, ἤδη δὲ καὶ γραφαῖς ἐβεβαίου τὸ ἄτοπον· καὶ γράψας τὴν ἑαυτοῦ ἀπώλειαν, ἐβούλετο δοῦναι τῇ ἐκκλησίᾳ· κελεύων, εἰ δύναιτό τις πρὸς τὰ γραφέντα ἀπολογήσασθαι· εἰ δ' οὔ· ἀλλὰ τὸ γράμμα αὐτοῦ τὸ κατὰ τῶν ἁγίων εἰκόνων, καὶ θείων κειμηλίων, κρατεῖν· ἀνέγνω τὸ γράμμα τῷ Εὐχαΐτων· καὶ ὡς ἦν ἀσεβείας πάσης ὑπερεπέκεινα, ὁ Εὐχαΐτων εἶναι μὲν εἶπε τὸ γράμμα θαυμάσιον, μὴ μέντοι δοκεῖν ἀσφαλὲς εἶναι τέως, ἐμφανισθῆναι τῇ ἐκκλησίᾳ, μέχρις ἂν σκοπηθῇ τελεώτερον· ἀπῆλθεν οὖν μετὰ ταῦτα πρὸς ἑαυτόν, καὶ ἀναγνοὺς τοὺς περὶ τῶν ἱερῶν καὶ ἁγίων καὶ βιβλίων καὶ εἰκόνων καὶ συμβόλων θείων Κανόνας, τὸ γράμμα τοῦτο τὸ σταλὲν τῷ Δεσπότῃ μου, ἀνερυθριάστως γράψας ἐπιδέδωκε τῷ Σεβαστοκράτορι· ὁ δέ· τὸ γράμμα δεξάμενος, καὶ ὀλίγας ἡμέρας καθ' ἑαυτὸν ἀνελίξας, ἐπεὶ μὴ ἐδύνατο πρὸς ἐναντιολογίας χωρεῖν, ἑτέρως μετῆλθε τὸ πρᾶγμα· καὶ τὸν Εὐχαΐτων καλέσας, ἐγὼ φησὶν εὐκόλως ἀνέτρεψα ἄν, βουληθῇς, καὶ τοῦτο τὸ γράμμα τὸ σόν, καθάπερ καὶ τὰ τοῦ Χαλκηδόνος καὶ τὰ τοῦ Ἀδριανουπόλεως. Φείδομαι δέ σου, φησίν, ὡς φίλου μου· καὶ παραδειγματίσαι καὶ σέ, οὐ βούλομαι· πλὴν φύλαξον τοῦ δεῖξαι τὴν γραφήν σου, τοῖς τηροῦσιν ἐπιμελῶς τὰ ἡμέτερα· ὑπέσχετο ὁ Εὐχαΐτων πάντα ποιήσει ὅσα ἐντέταλται· καὶ λαβὼν ὅσα δοῦναι ὑπέσχοντο, καὶ τὸν παράνομον εὐλογήσας γάμον, καὶ ἐλέγξας αὐτούς, καὶ πολλὰ καταγελάσας, ἔτι καὶ φίλος ἐστὶν αὐτοῖς καὶ κατήγορος, καὶ ἡμῶν ὑπέρμαχος καὶ συνήγορος.

---

* Βλ. σελ. 35.

1. Ἐν τῇ ωα «Τίς ὁ παρρησιασάμενος».
2. Νοητέον εἰκόνων ἢ ἀνδρῶν;

Λέοντος τοῦ ἀπὸ Χαλκηδόνος
Νικολάῳ Ἀδριανουπόλεως.

Ἐνέτυχόν σου τοῖς γράμμασιν, ἀδελφὲ φίλτατε, καὶ τῆς ἀληθείας ὑπέρμαχε, δι' ὧν ἐδήλωσας ἡμῖν τὸν Θεὸν ἐξεγεῖραι τοὺς καθ' ἡμῶν καὶ τῆς ἀληθείας λαλοῦντας πρότερον, νῦν ὑπὲρ ἡμῶν καὶ τῆς ἀληθείας λαλῆσαι καὶ ἄκοντας· καὶ ὅτι, τὸ κινῆσαν πνεῦμα πρώην τὸν Εὐχαΐτων εἰπεῖν ὑπὲρ ἡμῶν τὴν ἀλήθειαν, καὶ αὖθις γράψαι ταύτην αὐτὸν ἐκίνησε· ἐγὼ δὲ οὕτως ἀρχαίως ἔχω καὶ ἀμαθῶς, ὥστε μήτε πρότερον μήτε νῦν, εὑρίσκειν αὐτὸν ὑπὲρ ἡμῶν ἢ τῆς ἀληθείας λαλήσαντα. Τὸ γὰρ εἰπεῖν αὐτὸν ἔτι ἀνυπόγραφον εἶναι ἀτελὲς τὸ σημείωμα, οὐχ ὑπὲρ ἡμῶν καὶ τῆς ἀληθείας ἐστίν, ἀλλ' ἐρεθίζοντός ἐστι τοὺς τοῦ Κυρίου ἐχθρούς, ὥστε καὶ ὑπογράψαι, καὶ διὰ τῆς ὑπογραφῆς βεβαιῶσαι τὸ ἀσεβὲς αὐτῶν καὶ πάσης παρανομίας πεπληρωμένον σημείωμα. Ἀνέγνων καὶ τοῦ Εὐχαΐτων τὸ γράμμα, καὶ εὗρον αὐτὸν ἑαυτῷ καὶ τοῖς πρώην παρ' αὐτοῦ λεγομένοις ἐναντιούμενον· καὶ διὰ τῶν πρότερον αὐτῷ λαλουμένων, ἔτι καὶ διὰ τῶν νῦν ὑπ' αὐτοῦ γεγραμμένων, κατὰ τῆς εὐσεβοῦς ἡμῶν πίστεως ἀπεβαίνοντα· καὶ γὰρ πρότερον ὑλολάτρας ἡμᾶς ἀποκαλῶν τοὺς ἐν ταῖς ἁγίαις εἰκόσι προσκυνοῦντας, οὐ τὰς εἰκονικὰς ὕλας, ἀλλὰ τὸν ἐν αὐταῖς ἱστορούμενον θεοὔπόστατον σωματικὸν χαρακτῆρα Χριστοῦ τοῦ Θεοῦ ἡμῶν συμπροτκυνοῦντες αὐτῷ, μιᾷ προσκυνήσει καὶ τὸν Πατέρα καὶ τὸ Πνεῦμα τὸ ἅγιον, αὐτὸς ὕλην ἐκάλει, καὶ τὸν ὑπεράγιον τοῦ Χριστοῦ χαρακτῆρα, ἓν εἶναι λέγων ἀμφότερα· καὶ διὰ τοῦτο καὶ ἡμᾶς, ὑλολάτρας. Νυνὶ δὲ ὥσπερ μεταβαλλόμενος ἀπὸ τοῦ αἱρετικοῦ ἐκείνου φρονήματος αὐτοῦ, εἰς ἕτερον ἀσεβείας βόθρον κατεκρημνίσθη ὁ ἄθλιος· ἠρνήσατο γὰρ ἐγγράφως, ὕλην λέγειν εἶναι καὶ αὐτὴν τὴν εἰκονικὴν ὕλην, γράψας οὕτω προφανῶς· ὕλην εἰκονικήν, οὐκ ἂν εἴποι τις τὸ τὴν εἰκόνα φέρον τοῦ πρωτοτύπου, ἀλλ' εἰκόνα Χριστοῦ καὶ Χριστόν, ὥστε συνάγεσθαι αὐτῷ πρότερον μὲν λέγοντι, ὕλην καὶ τὸν θεῖον χαρακτῆρα Χριστοῦ, νῦν δέ, καὶ αὐτὴν τὴν ὕλην, Χριστόν. Τὰ ἐκ διαμετρου κακά, κατὰ τὸν θεῖον φάναι θεολόγον, καὶ ὁμότιμα τὴν ἀσέβειαν· ἀμφότερα γὰρ ταῦτα αἱρετικῶν εἰσι δόγματα. Ἀεὶ γὰρ ἡ εἰκονικὴ ὕλη ὕλη ἐστὶν ἀνατεθειμένη τῷ Θεῷ, ὡς θεῖον ἀνάθημα καὶ ὁ χαρακτὴρ τοῦ Χριστοῦ, ἀεὶ Χριστός ἐστι καὶ Θεός· κεχωρισμένως τῆς ὕλης νοούμενος. Τοῦτο δὲ πάσχει ὁ ἄθλιος, καὶ οἱ τῆς αὐτῆς αὐτῷ κοινωνοῦντες κακίας, καὶ τὸ τῆς εἰκόνος ὄνομα διαταράσσει αὐτούς, ἐκ τοῦ μὴ γινώσκειν, ὡς οἶμαι, τὰ τῆς εἰκόνος σημαινύμενα· ἔτι δὲ καὶ τὰ τῆς σχέσεως καὶ τὰ τοῦ ἀρχετύπου, καὶ τὰ τῆς προσκυνήσεως, καὶ τὰ τῆς ὑποστάσεως, καὶ τὰ περὶ τῶν τοῦ Θεοῦ ἀναθημάτων λεγόμενα· καὶ γὰρ ἕκαστον τούτων, διάφορα ἔχει τὰ σημαινόμενα. Σοὶ μέν, καὶ πάνυ γινωσκόμενα, τοῖς δὲ πολλοῖς ἀγνοούμενα· καὶ συμβουλεύω σοι ταῦτα, εἰδότι τὸν περί τινος τούτων πρὸς σὲ διαμφιβάλλοντα, ἐρωτᾶν, εἰπεῖν σοι πρότερον ὑπὲρ ὁποίου σημαινομένου ποιεῖται πρὸς σὲ τὴν ἐρώτησιν, ἵν' οὕτω δυνηθῇς ἀσφαλῶς ἀνταποκριθῆναι αὐτῷ· καὶ γὰρ εἰκὼν ἥ ἐστι καὶ λέγεται, καὶ ὁ υἱὸς τοῦ Θεοῦ Πατρός, καθὼς ὁ μέγας διδάσκει ἀπόστολος λέγων «ὅς ἐστιν εἰκὼν τοῦ Θεοῦ τοῦ ἀοράτου» εἰκὼν οὐκ ἄψυχος ὥς φησιν ὁ μέγας Βασίλειος, οὐδὲ χειρότμητος, οὐδὲ τέχνης ἔργον καὶ ἐπινοίας, ἀλλ' εἰκὼν ζῶσα, μᾶλλον δέ, καὶ αὐτοοῦσα ζωή· οὐκ ἐν σχήματι ὁμοιότητος, ἀλλ' αὐτῇ τῇ οὐσίᾳ, τὸ ἀπαράλλακτον διασώζουσα. Εἰκὼν λέγεται καὶ ὁ Ἀδάμ, τοῦ Θεοῦ· ὡς ἔχει τό, ἐποίησεν ὁ Θεὸς τὸν ἄνθρωπον κατ' εἰκόνα Θεοῦ ἐποίησεν αὐτόν, κατὰ τὸ ἀρχικὸν δηλαδὴ καὶ βασιλικόν· βασιλέα τῶν ἐπὶ γῆς βασιλευόμενον ἄνωθεν. Εἰκὼν ἐστι τοῦ Ἀδάμ, καὶ ὁ Σήθ, καὶ τοῦ γεννῶντος παντὸς, τὸ γεννώμενον· ἐγέννησε γάρ φησιν ὁ Ἀδὰμ κατὰ τὴν εἰκόνα αὐτοῦ καὶ κατὰ τὴν ἰδέαν αὐτοῦ. Εἰκὼν λέγεται παρὰ ταῦτα καὶ μόνως ὁ ταῖς ὕλαις ἐγγραφόμενος χαρακτήρ· ὥς φησιν ὅ τε μέγας Βασίλειος καὶ ὁ μέγας θεολόγος Γρηγόριος· ὁ μὲν εἰπὼν βασιλεὺς λέγεται καὶ ἡ τοῦ βασιλέως εἰκὼν καὶ οἱ δύο βασιλεῖς· οὔτε γὰρ τὸ κράτος σχίζεται, οὔτε ἡ δόξα μερίζεται, ὁ δὲ θεολόγος· ἔστω λέγων χρυσός, ἔστω σίδηρος, δακτύλιοι δὲ ἀμφότεροι καὶ τὴν αὐτὴν ἐγκεχαράχθωσαν εἰκόνα βασιλικήν· καὶ ὁρᾷς ὅπως κεχωρισμένως τῆς ὕλης, εἰκόνα τὸν χαρακτῆρα καλεῖ; καὶ τούτοις ἐπιφέρει λέγων· εἶτα κηρὸν ἐκτυπούτωσαν· τί διοίσει ἡ σφραγὶς αὕτη τῆς σφραγίδος ἐκείνης; οὐδέν· ἐπίγνωθι τὴν ὕλην ἐν τῷ κηρῷ, κἂν ᾖς σοφώτατος εἰπέ· τί μὲν τοῦ σιδήρου, τί δὲ τοῦ χρυσοῦ τὸ ἐκτύπωμα· καὶ πῶς ἔν ἐστι· τῆς γὰρ ὕλης τὸ διάφορον, οὐ τοῦ χαρακτῆρος· καὶ τίνα ἐκ τούτων μανθάνομεν· ἓν μὲν ὅτι εἰπὼν καλεῖται καὶ μόνος ὁ χαρακτὴρ δίχα τῆς ὕλης· δεύτερον δὲ ὅτι ἐν οἷς μέν ἐστι μικρά τις διαφορὰ ὥσπερ καὶ ἐν ταῖς ὕλαις εὑρίσκεται, ἐν τούτοις ἐστὶ καὶ ἀριθμός. Ἔλθα δὲ οὐδεμία διαφορὰ εὑρίσκεται, ἁπλοῦν τι ἐστι τοῦτο καὶ ἓν καὶ ἀνάριθμον· ὡς ἐπὶ τοῦ ἑνὸς καὶ τοῦ αὐτοῦ χαρακτῆρος· ἁπλοῦν γάρ ἐστι τῇ φύσει τὸ ἕν· τοιαύτη δέ ἐστιν ὡς ὁ Θεολόγος φησὶν ἡ τῶν ἁπλῶν φύσις, μὴ τῷ μὲν ἐοικέναι, τῷ δὲ

ἀπεοικέναι· ἀλλ' ὅλον ὅλου τύπου εἶναι· καὶ ταὐτὸν μᾶλλον ἢ ἀφομοίωμα· καὶ ἐπεὶ οὕτω ταῦτά φησιν ὁ μέγας Θεόδωρος. Ἐντεῦθεν τῇ τῆς εἰκόνος Χριστοῦ προσκυνήσει, μία ἡ προσκύνησις καὶ δοξολογία τῆς πολυτιμήτου καὶ μακαρίας Τριάδος· προσκυνεῖται γάρ φησιν οὐχὶ ἡ εἰκονικὴ ὕλη, ἀλλ' ὁ ἐν αὐτῇ ἐξεικονισθεὶς Χριστός, ἐφ' ᾧ συμπροσκυνεῖται ὁ Πατὴρ καὶ τὸ Πνεῦμα τὸ ἅγιον· εἰκὼν λέγεται καὶ μόνη ἡ εἰκονικὴ ὕλη, δίχα τοῦ ἐν αὐτῇ χαρακτῆρος, ὡς ἐν τῷ ΠΒ΄ Κανόνι ἐκφέρεται τῆς Οἰκουμενικῆς ΣΤ΄ Συνόδου, λεγούσης ἐν αὐτῷ «ὡς ἂν οὖν τὸ τέλειον κἂν ταῖς χρωματουργίαις, ἐν ταῖς ἁπάντων ὄψεσιν ὑπογράφηται, τὸν τοῦ αἴροντος τὴν ἁμαρτίαν τοῦ κόσμου ἀμνοῦ, Χριστοῦ τοῦ Θεοῦ ἡμῶν κατὰ τὸν ἀνθρώπινον χαρακτῆρα καὶ ἐν ταῖς εἰκόσιν ἀπὸ τοῦ νῦν, ἀντὶ τοῦ παλαιοῦ ἀμνοῦ ἀναστηλοῦσθαι ὁρίζομεν»· ἀλλὰ καὶ ἡ Ζ΄ Σύνοδος ἐν τῷ συνοδικῷ αὐτῆς ἀναγνώσματι, συνῳδὰ τούτοις ἔγραψε· τὸν ἐγγραφόμενον ταῖς εἰκόσι χαρακτῆρα ὑπόστασιν εἶναι τοῦ ἐγγραφομένου διδάσκουσα, οὕτως εἰποῦσα· ὁ προσκυνῶν τὴν εἰκόνα προσκυνεῖ ἐν αὐτῇ τοῦ ἐγγραφομένου τὴν ὑπόστασιν. Πάντως ἕτερον ἐν ἑτέρῳ· δῆλον δὲ τοῦτο καὶ τοῖς πρὸ ἡμῶν φησιν ὡς ἐξ εἰκόνων τε καὶ ἐν εἰκόσι, τιμᾶται καὶ προσκυνεῖται ἡ ἀλήθεια. Ἀκουέτωσαν οἱ τὸ ἐξ εἰκόνων δεχόμενοι, τὸ δὲ ἐν εἰκόσι μὴ προσδεχόμενοι. Τούτων οὖν οὕτω κεχωρισμένως ἐξ ἀλλήλων νοουμένων τε καὶ προσκυνουμένων, ἡ μὲν εἰκονικὴ ὕλη τιμητικῶς καὶ σχετικῶς προσκυνεῖται· τουτέστι διὰ τὴν πρὸς τὸν θεοϋπόστατον Χριστοῦ χαρακτῆρα σχέσιν· ὁ δὲ ἐν αὐτῇ ὁρώμενος αὐτοῦ χαρακτήρ, οὐ δι' ἄλλον τινά, ἀλλ' αὐτὸς δι' ἑαυτὸν λατρευτικῶς προσκυνεῖται. Εἰκὼν λέγεται ἐπί τε Χριστοῦ καὶ τῆς Θεοτόκου καὶ τῶν τιμίων ἀγγέλων καὶ πάντων τῶν ἁγίων καὶ ὁσίων ἀνδρῶν καὶ τὸ συναμφότερον· ἤτοι ἡ ὕλη τε καὶ ὁ ταύτῃ ἐγγραφεὶς χαρακτήρ· καὶ τῶν μὲν ἄλλων πάντων αἱ ὑποστάσεις ταῖς εἰκόσιν ἐγγραφόμεναι, τιμητικῶς καὶ σχετικῶς προσκυνοῦνται καὶ ἀσπάζονται· ὁ δὲ τοῦ Χριστοῦ χαρακτὴρ θεοϋπόστατος ὑπάρχων τουτέστιν ἐν αὐτῇ τῇ ὑποστάσει τοῦ υἱοῦ τοῦ Θεοῦ ὑποστάς, καὶ διὰ τοῦτο Θεὸς ὑπάρχων καὶ αὐτὸς κατ' οὐσίαν συναφθέντος αὐτῷ καὶ συνημμένου ὄντος τούτῳ τοῦ Υἱοῦ, ἀδιαστάτως καὶ ἀδιασπάστως καὶ ἐν ταῖς ἁγίαις εἰκόσιν αὐτοῦ, λατρευτικῶς προσκυνεῖται καὶ σέβεται ὡς Θεός· καὶ τοῦτό ἐστιν ὅ φησιν ἡ ἑβδόμη Σύνοδος ἐν τῷ συνοδικῷ αὐτῆς, ὅτι καὶ ταύταις ἀσπασμὸν καὶ τιμητικὴν προσκύνησιν ἀπονέμομεν. Οὐ μὴν τὴν κατὰ πίστιν ἡμῶν λατρείαν, ἣ πρέπει μόνῃ τῇ θείᾳ φύσει. Ταῖς μὲν γὰρ ἄλλαις εἰκόσι τιμητικὴ τε καὶ σχετικὴ προσκύνησις ἀπονέμεται, καὶ ἀσπασμὸς ὥσπερ καὶ τοῖς λοιποῖς ἀναθήμασι διὰ τὸν κοινὸν Δεσπότην. Τῷ δὲ ὑπεραγίῳ χαρακτῆρι τοῦ Χριστοῦ, λατρευτική, ἥτις πρέπει μόνῃ τῇ θείᾳ φύσει αὐτοῦ· ἡ γὰρ θεότης τοῦ Χριστοῦ ὡς ἥδη εἴρηται, καὶ χωρισθέντων ἀπ' ἀλλήλων ἐν τῷ καιρῷ τοῦ θανάτου αὐτοῦ, τῆς τε ἁγίας ψυχῆς αὐτοῦ καὶ τῆς ἁγίας σαρκὸς αὐτοῦ καὶ πάντων τῶν τῆς σαρκὸς καὶ τοῦ ἁγίου χαρακτῆρος αὐτοῦ, ἀδιαίρετος ἐκ πάντων καὶ ἐν πᾶσιν ἀσύγχυτος ἔμεινεν· ὅθεν Θεός ἐστιν καὶ ὁ ἅγιος αὐτοῦ χαρακτήρ, καὶ λατρευτικῶς προσκυνεῖται κἂν ταῖς ἁγίαις εἰκόσιν αὐτοῦ. Διὰ τοῦτο κἂν ταῖς ἁγίαις ἐκκλησίαις, ἄδεται πανταχοῦ εἰς τιμὴν τῆς θεοχαράκτου μορφῆς τοῦ Χριστοῦ τῆς ἐν τῷ ἁγίῳ Μανδιλίῳ ἐντυπωθείσης οὕτως. Ἰσότιμος ὢν Πατρὶ κατὰ τὴν οὐσίαν τὴν θεϊκὴν ἀθάνατε καὶ συνοχεῦ, τῆς κτίσεως ἀπείροις ἐπικαμφθεὶς οἰκτιρμοῖς ὡς εὔσπλαγχνος. Ἴσος ἐφάνης ἡμῖν οἷς τόν τε θεώμενον χαρακτῆρα παρέσχες σοῦ τῆς σαρκός. Σέβουσιν ὀρθοδόξως σὲ Θεὸν καὶ ἄνθρωπον· οὕτω γὰρ δογματίζει καὶ τὸ περὶ τῶν ἁγίων εἰκόνων ἐκφωνηθὲν δεύτερον συνοδικὸν λέγον· «οὕτω φρονοῦμεν· οὕτω λαλοῦμεν· οὕτω κηρύσσομεν Χριστὸν τὸν ἀληθινὸν Θεὸν ἡμῶν καὶ τοὺς αὐτοῦ ἁγίους· ἐν λόγοις τιμῶντες, ἐν συγγραφαῖς, ἐν νοήμασιν, ἐν θυσίαις, ἐν ναοῖς, ἐν εἰκονίσμασιν. Τὸν μὲν ὡς Θεὸν καὶ δεσπότην προσκυνοῦντες καὶ σέβοντες. Τοὺς δὲ διὰ τὸν κοινὸν Δεσπότην καὶ ὡς αὐτοῦ γνησίους θεράποντας τιμῶντες, καὶ τὴν κατὰ σχέσιν προσκύνησιν ἀπονέμοντες».

Ἀπέσωσέ σοι τὰ παρ' ἡμῶν δογματιζόμενα ἀνελλιπῶς ἅπαντα περὶ τῶν ἁγίων εἰκόνων τὸ παρὸν Συνοδικὸν καὶ ἀνεπνεύσαμεν φίλτατε. Χρὴ δὲ μηδὲ τοῦτό σε παραδραμεῖν ὥσπερ ἐν συνεκδρομῇ τῶν ἤδη ρηθέντων, σὲ ἀνεπισήμαντον. Τὸ ἐν λόγοις τιμῶντες, ἐν συγγραφαῖς, ἐν νοήμασιν, ἐν θυσίαις, ἐν ναοῖς, ἐν εἰκονίσμασιν, εἰς ἔλεγχον τῶν δογματιζόντων σχήματι μὲν μόνῳ δεῖν προσάγειν ταῖς εἰκόσι τὴν προσκύνησιν· οὐ μὴν ἀληθές· πράγματι δὲ διαβιβάζειν μόνῳ τῷ νοῖ πρὸς τὸ πρωτότυπον καὶ τὴν τιμὴν καὶ τὴν προσκύνησιν· ταύτας δὲ χρείας καταλαβούσης, καὶ συντρίβειν καὶ κατὰ τὸ βουλητὸν αὐτοῖς δαπανᾶν· ὃ δὴ καὶ ὁ θεομισήσας Ἰουλιανὸς πρὸς τὸν μεγαλομάρτυρα καὶ θεῖον Ἀρτέμιον ἔλεγεν· ὡς οἱ τῆς σοφίας ἐπιμελόμενοι οἴδασι ποῦ τὴν τιμὴν διαβιβάζουσι, τὸ δ' ἀγοραῖον

πλῆθος ψυχαγωγίας χάριν τὰς εἰκόνας τιμῶσιν. Ἀρκοῦσί σοι ταῦτα περὶ εἰκόνων.

(ἕπεται συνέχεια).

ΑΝΑΛΕΚΤΑ
ΕΚ ΤΩΝ ΠΑΤΡΙΑΡΧΙΚΩΝ ΚΩΔΙΚΩΝ

ἐκδιδόντος

ἀρχιμ. Ἰωακεὶμ Φοροπούλου δ. φ.

ἀρχειοφύλακος τοῦ οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου.

Λόγοι τῶν Ἐκκλησιαστικῶν Ἐπιτιμίων.*

Ἐξοχώτατε,

Ἐφ' ἱκανοῦ ἤδη ἀνησυχοῦντες, ἐξοχώτατε, ἀπὸ τὰς συνεχεῖς προσκλαύσεις γυναικός τινος Μαριγοῦς, χήρας τοῦ ποτε Ἰωάννου Κονταξοπούλου, ὑπηκόου Ἴονος καὶ τῶν τεσσάρων ὀρφανῶν τέκνων τῶν ἐν Σμύρνῃ εὑρισκομένων, ἀναγκαζόμεθα νὰ παρενοχλήσωμεν τὴν Αὐτῆς ἐξοχότητα, καθυποβάλλοντες ὑπὸ τὸ συμπαθὲς καὶ φιλοδίκαιον Αὐτῆς, ὅτι ἡ ρηθεῖσα χήρα μετὰ τῶν ὀρφανῶν της, ὑπόνοιαν λαβοῦσα ὡς πρὸς τὴν ἀλήθειαν τῆς μετὰ θάνατον τοῦ ἀνδρός της παρρησιασθείσης χρηματικῆς καταστάσεως, ἐζήτησεν πρό τινος καιροῦ καὶ ἐξέλαβεν ἐκκλησιαστικὸν ἐπιτίμιον εἰς φανέρωσιν τῆς ἀληθείας παρὰ τῶν διαχειρισάντων τὴν περιουσίαν τοῦ ἀποθανόντος καὶ εἰς μαρτυρίαν τῶν γινωσκόντων. Τὸ μέτρον τοῦτο τοῦ ἐπιτιμίου ἐπεκράτησεν ἀνέκαθεν παρ' ἡμῖν νὰ ἐνεργῆται ἐν παρομοίαις περιστάσεσιν ἐνδεχομένων σφετερισμῶν καὶ φιλεκδίκων πράξεων, τὰς ὁποίας πολλάκις ἀνεκάλυψεν ἡ ἀνάγνωσις ἑνὸς ἐπιτιμίου διὰ τῆς μαρτυρίας τῶν εἰδότων, ἢ τοὐλάχιστον συνετέλεσεν εἰς ἀνάπαυσιν τοῦ ὑπονοοῦντος ἐνάγοντος καὶ ἀθώωσιν τῶν ὑπονοουμένων, ὥστε ἀπ' ἀρχῆς ὡς θρησκευτικὸν μέσον καὶ ὄργανον θεωρουμένην τὴν ἔκδοσιν καὶ ἀνάγνωσιν ἐπιτιμίων ἐν ἀμφιβόλοις μεταξὺ τῶν ἡμετέρων ὁμοθρήσκων ὑποθέσεσιν ἀπαιτούσαις τὴν φανέρωσιν τῆς ἀληθείας, δὲν δυνάμεθα νὰ ἀποφύγωμεν ὁσάκις προκύψῃ εὔλογος αὐτῶν ζήτησις, καὶ μάλιστα ὑπὸ χηρῶν καὶ ὀρφανῶν προσκλαιομένων καὶ μόνην νομιζόντων ἐπιτυχίαν τῆς δικαιώσεώς των τὸ ἐκκλησιαστικὸν ἐπιτίμιον. Τοιοῦτον, ὡς εἴπομεν, ἐδόθη καὶ πρὸς τὴν ρηθεῖσαν χήραν Μαριγὼ πρό τινος καιροῦ, πραγματευόμενον τὴν ἀληθῆ φανέρωσιν τῆς ἀνδρικῆς καὶ ὀρφανικῆς περιουσίας· ἀλλ' ὁ ἐν Σμύρνῃ ἐκλαμπρότατος Πρόξενος κύριος Βράϊτ παρεμπόδισε τὸν τότε ἀρχιερέα Σμύρνης νὰ τὸ ἀναγνώσῃ ἐπὶ προβλήματι τοῦ ὅτι διωρίσθη ἐκ μέρους τῆς ἐκλαμπρότητός του ἐπιτροπὴ καὶ ἐρεώρησε τοὺς συντροφικοὺς λογαριασμοὺς τοῦ ἀποθανόντος Ἰωάννου καὶ τοῦ ἀδελφοῦ του· καὶ μολονότι τὸ ἐπιτίμιον ἐκεῖνο οὐδόλως ἀνέφερεν οὔτε καθήπτετο πάντως τῆς ρηθείσης ἐπιτροπῆς, ἀλλὰ περιωρίζετο μόνον κατὰ τοῦ ἀδελφοῦ τοῦ ἀποθανόντος, κατὰ τοῦ ὁποίου ὑπάρχει καὶ πραγματικῶς ὑποψία τῆς ὀρφανικῆς οἰκογενείας ὅτι κατεχράσθη καὶ εἰς λήψεις καὶ εἰς κέρδη συντροφικά, μόλον τοῦτο διὰ τὰς ἐνστάσεις τῆς ἐκλαμπρότητός του ἐξεδόθη ἕτερον ἐπιτίμιον, χωρὶς νὰ περιέχῃ οὔτε τοῦ ρηθέντος τὸ ὄνομα, οὔτε ἄλλου τινός, ἀλλ' ἁπλῶς καὶ ἀνωνύμως ἀφορῶν τοὺς ἰδοποιησαμένους ἐκ τῆς περιουσίας τοῦ ἀποθανόντος καὶ τοὺς γινώσκοντας αὐτοὺς ἵνα μαρτυρήσωσι τὴν ἀλήθειαν διὰ τὴν κατὰ χῶρον ἀποκατάστασιν τῶν ὀρφανικῶν δικαίων· μόλον τοῦτο καὶ οὕτως ἀνώνυμον ὂν τὸ περὶ οὗ ὁ λόγος ἐπιτίμιον, ἡ Ἐκλαμπρότης του διεκώλυσε καὶ τὸν ἤδη ἀρχιερέα Σμύρνης νὰ μὴ τὸ ἀναγνώσῃ ἀποστείλας ἔγγραφον διαμαρτύρησιν, ἣν καὶ περικλείομεν εἰς πληροφορίαν της, εἰς τὴν ὁποίαν ἀνυπάρκτως ἀναφέρει ὅτι τὸ ἀφοριστικὸν ὑπάρχει ἐναντίον τῶν μελῶν τῆς διορισθείσης ἐπιτροπῆς· ἐνῶ μήτε τὸ πρῶτον, μήτε τὸ δεύτερον, ἀναφέρει παντάπασιν ἐπιτροπήν, καθότι ποῖον λόγον ἐπιτιμίου εἶχεν ἡ Ἐκκλησία κατὰ τῆς Ἐπιτροπῆς; Ἡ διακώλυσις δὲ αὕτη, ἡ τοῦ ἐπιτιμίου, διήγειρεν ἔτι μᾶλλον τὰς προσκλαύσεις τῶν ρηθέντων ὀρφανῶν, καὶ ἐκτὸς τῆς παρ' αὐτῶν ἐνοχλήσεως εὑρίσκομεν Ἐξοχώτατε προφανὲς καὶ λάθος καὶ παραγνώρισιν δικαιωμάτων τὴν ἐπέμβασιν τῆς Ἐκλαμπρότητός του, καθότι μὴ οὔσης ὡς ἐκ τοῦ ἐπιτιμίου ἀφορμῆς τινος ὅτι δῆθεν καθάπτονται πρόσωπα Ἰόνων, ἢ προσβάλλεται πρᾶξις τοῦ Προξενείου, ἀλλ' ἀνωνύμως καὶ ἀορίστως ζητουμένης τῆς ἀληθείας εἰς περίστασιν ὑπονοουμένης διακρατήσεως ὀρφανικῶν δικαίων, οὐδένα λόγον νόμιμον καὶ εὔλογον ἔχει ἡ διακώλυσις τῆς ἀναγνώσεώς του ὡς πράξεως συνήθους θρησκευτικῆς, ἥτις τέλος πάντων δύναται νὰ καταπαύσῃ τὰς ὑπονοίας τῶν παραπονουμένων ὅτι ἠδικήθησαν. Ταῦτα καθυποβάλλοντες ὑπὸ τὴν βαθεῖαν σύνεσιν καὶ τὴν φιλοδίκαιον κρίσιν τῆς περιφανεστάτης Αὐτῆς ἐξοχότητος, ἀξιοῦμεν ἵνα διὰ προσφόρου εἰσηγήσεως Αὐτῆς πρὸς τὴν ἐκείνου Ἐκλαμπρότητα ἀφεθῇ ἐλευθέρα καὶ ἀνεμπόδιστος ἡ τοῦ ρηθέντος ἐπιτιμίου ἀνάγνωσις πρὸς ἡσυχίαν καὶ ἡμῶν. Εἶεν δὲ τὰ περιφανῆ αὐτῆς ἔτη θεόθεν ὅ, τι πλεῖστα, ὑγιεινά, πανέκλαμπρα καὶ πανένδοξα.

,αωνα' Ἰουνίου 6'

Πρὸς τὸν Ἐξοχώτατον Κύριον Στάρτφορτ Κάνιγγ, Πρέσβυν καὶ Πληρεξούσιον Μινίστρον τῆς Α. Β. Μ. παρὰ τῇ Ὑψηλῇ Πύλῃ. κτλ. κτλ. κτλ.

Σημ. Ἐκ τοῦ 28 πατριαρχικοῦ κώδικος σελ. 84. Ἀβελτηρίᾳ τοῦ τότε κωδικογράφου λείπει ἡ τοῦ Ἀνθίμου Δ' τοῦ Βαμβάκη ὑπογραφή.

* Συνέχεια ἀπὸ σελίδος 407—8, ἐν ᾗ ἐξ ἀβλεψίας παρελείφθη ἡ ἐπιγραφὴ *Λόγοι τῶν Ἐκκλησιαστικῶν ἐπιτιμίων ἡ χρονολογία κατὰ ὀκτώβριον τοῦ 1849*, ὅτε πατριάρχης ἦν ὁ ἀπὸ Νικομηδείας Ἄνθιμος Δ' ὁ Βαμβάκης. Ἐν δὲ τῷ κειμένῳ ἐν τῇ σελίδι 407, στήλῃ 6', στίχῳ 1 κάτωθεν ἀντὶ *Ἐπεὶ ἀνάγνωθι Ἐπὶ* καὶ στίχῳ 19 κάτωθεν ἀντὶ *Οὐ μόνον δὲ ἐὰν ὀψέποτε, ἀνάγνωθι Οὐ μόνον δέ, ἀλλ' ἐὰν ὀψέποτε.*

Ὁ ὑπεύθυνος Ι. Δ. ΤΑΝΤΑΛΙΔΗΣ

ΕΚ ΤΟΥ ΠΑΤΡΙΑΡΧΙΚΟΥ ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟΥ

ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΗ ΑΛΗΘΕΙΑ

ΕΒΔΟΜΑΔΙΑΙΟΝ ΔΕΛΤΙΟΝ

ΕΚΔΙΔΟΜΕΝΟΝ ΚΑΤΑ ΠΑΡΑΣΚΕΥΗΝ

ΕΤΟΣ Κ'. ΕΝ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΕΙ, 22 ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟΥ 1900 ΑΡΙΘ. 38

ΔΙΕΥΘΥΝΟΥΣΑ ΕΠΙΤΡΟΠΗ

† Ὁ Γρεβενῶν **ΔΩΡΟΘΕΟΣ** (πρόεδρος)
† Ὁ **Μέγας Πρωτοσύγκελλος** ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΣ
† Ὁ **Ἀρχιγρ. τῆς Ἱ. Συνόδου** ΦΩΤΙΟΣ (ταμίας)
† Ὁ **Μέγας Ἀρχιδιάκονος** ΛΑΥΡΕΝΤΙΟΣ
ΧΡ. ΠΑΠΑ-Ι-ΩΑΝΝΟΥ (γραμματεύς)

ΣΥΝΔΡΟΜΗ ΕΤΗΣΙΑ

καθ' ὅλον τὸ ὀθωμαν. κράτος μετζίτια ἀργ. **κ**
διὰ τὸν κατώτερον κλῆρον καὶ τοὺς δημοδιδασκ. **3**
ἐν τῷ ἐξωτερικῷ φράγκα χρυσᾶ **25**
ἑξαμηνιαία τὰ ἡμίσυ
Ἡ Συνδρομὴ προκαταβάλλεται
Αἱ συνδρομαὶ ἄρχονται τὴν 1 Ἰανουαρίου

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Ἐκκλησιαστικὰ χρονικά — Σημειώσεις τοῦ περιεχομένου τοῦ συγγράμματος τοῦ ἀγγλικανοῦ ἱερέως Lowndes «περὶ τῆς ὑπερασπίσεως τῆς ἀγγλικῆς ἱερωσύνης» ὑπὸ τοῦ καθηγητοῦ Λουΐζου Ἠλιοὺ — Περὶ τοῦ κατὰ τὴν ΙΗ'. ἑκατονταετηρίδα ζητήματος τοῦ ἀναβαπτισμοῦ ὑπὸ Ἀλεξ. Λαυριώτου μοναχοῦ — Κοινοποιήσεις.

ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΑ ΧΡΟΝΙΚΑ

—*Ἱερὰ Σύνοδος.*—Τῆς Α.Θ.Παναγιότητος ἀπούσης ἕνεκα τῆς ἀδικθεσίας αὐτῆς, ἡ συνοδικὴ τακτικὴ συνεδρία τοῦ παρελθόντος Σαββάτου ἐγένετο ὑπὸ τὴν προεδρείαν τοῦ πρώτου τῆς τάξει τῶν ἁγίων συνοδικῶν, σεβασμιωτάτου μητροπολίτου Δέρκων Καλλινίκου.

—*Ἀπονομὴ παρασήμου.*— Λίαν εὐφροσύνως ἀναγράφομεν ὅτι ἡ Σ. Αὐτοκρατορικὴ Κυβέρνησις εὐηρεστήθη ν' ἀπονείμῃ τῷ σεβασμιωτάτῳ μητροπολίτῃ Ρόδου Ἰωακείμ τὸ παράσημον Μετζητιὲ β'. τάξεως.

—*Μητροπολίτης Μαρωνείας.*—Ἐπανακάμψας ἀπὸ τοῦ παρελθόντος Σαββάτου εἰς βασιλεύουσαν ὁ σεβασμιώτατος μητροπολίτης Μαρωνείας Κωνστάντιος μετέβη τῇ ἐπαύριον εἰς Χάλκην καὶ ηὐχαρίστησε τῇ Α. Θ. Π. ἐπὶ τῇ προαγωγῇ αὐτοῦ. Τῇ δὲ παρελθούσῃ Τρίτῃ παραστάντι ἐνώπιον τῆς ἁγίας καὶ ἱερᾶς Συνόδου ἐγένετο αὐτῷ τὸ εἰθισμένον Μήνυμα καὶ μετὰ τὴν λῆξιν τῆς συνοδικῆς συνεδρίας ἡ ἐν τῷ σεπτῷ ναῷ νενομισμένη τελετὴ τῆς εὐχαριστίας.

— *Χειροτονία τοῦ ἐπισκόπου Σεβαστείας.*— Τῇ παρελθούσῃ Κυριακῇ ἐν μέσῳ πολλῆς συρροῆς ἐκκλησιάσματος ἐγένετο ἐν τῷ πανσέπτῳ πατριαρχικῷ ναῷ ἡ εἰς ἀρχιερέα χειροτονία τοῦ θεοφιλεστάτου ἐπισκόπου Σεβαστείας, ὃς καὶ μετωνομάσθη Ἄνθιμος, ἱερουργούντων τῶν σεβασμιωτάτων μητροπολιτῶν Ἀμασείας Ἀνθίμου, Μηθύμνης Στεφάνου καὶ Λέρου-Καλύμνου Ἰωάννου.

Ἡ Α. Θεοφιλία διανείμασα μετὰ τὴν θείαν λειτουργίαν τὸ ἱερὸν ἀντίδωρον τῷ πολυπληθεῖ ἐκκλησιάσματι ἐδέξατο κατόπιν τὰ συγχαρητήρια τῶν σεβασμιωτάτων ἁγίων ἀρχιερέων καὶ πολλῶν ἄλλων κληρικῶν καὶ λαϊκῶν φίλων.

—*Θεολογικὴ Σχολὴ Χάλκης.*— Προτάσει τῆς Ἐφορείας τῆς ἐν Χάλκῃ Θεολογικῆς Σχολῆς, ἐγκρίσει δὲ τῆς ἁγίας καὶ ἱερᾶς Συνόδου, διωρίσθη εἰς πλήρωσιν τῆς ἐκ τοῦ θανάτου τοῦ ἀειμνήστου Χριστοφόρου Σαμαρτσίδου κενωθείσης θέσεως καθηγητὴς ὁ ἐλλόγιμος Ἄνθιμος Μαζαράκης τὰς σπουδὰς αὐτοῦ ἐν τῇ Ἑσπερίᾳ ποιησάμενος.

Ἡ ὑπὸ τῆς ἁγίας καὶ ἱερᾶς Συνόδου διορισθεῖσα καὶ ἐκ τῶν σεβασμ. μητροπολιτῶν Κορυτσᾶς Γερβασίου καὶ Γρεβενῶν Δωροθέου, ὡς καὶ τοῦ ἐλεγκτοῦ τῶν ἐκκλησιαστικῶν λογαριασμῶν Ν.Νικολαΐδου, συγκειμένη Ἐπιτροπή, εἰς ἣν εἶχεν ἀνετεθῇ ἡ ἐξέλεγξις τῆς διαχειρίσεως τῶν λογαριασμῶν κατὰ τὰ ἔτη 1897—98 καὶ 99 τοῦ Ταμείου τῆς Θεολογικῆς σχολῆς, ταμίου ὄντος τοῦ μητροπολίτου ἁγίου Χαλδείας Γερβασίου, δι' ἐκθέσεως αὐτῆς πρὸς τὴν ἁγίαν καὶ ἱερὰν Σύνοδον ἐδήλωσεν ὅτι ἐπέρανε τὸ ἔργον αὐτῆς καὶ ὅτι οἱ λογαριασμοὶ εὑρέθησαν ἐν πλήρει ἀκριβείᾳ καὶ τάξει.

—*Ἐπίσκεψις.*— Τῇ παρελθούσῃ Τρίτῃ ἐπεσκέψατο τὴν Α. Θ. Παναγιότητα ἡ Α. Ε. ὁ ἐπιτετραμμένος τῆς Ἑλλάδος Ι. Γρυπάρης ἐν συνοδίᾳ τοῦ πρώτου γραμματέως τῆς πρεσβείας Ποττέν, ὃν καὶ συνέστησε τῇ Α. Θ. Παναγιότητι.

Εἶτα ὁ κ. Γρυπάρης μετὰ τοῦ κ. Ποττὲν μετέβησαν εἰς τὸ ἁγιοταφιτικὸν Μετόχιον πρὸς ἐπίσκεψιν τοῦ ἐπιτρόπου τοῦ Π. Τάφου σεβασμιωτάτου ἁγίου Νεαπόλεως Ἀρσενίου, τοῦ ἐκ τῶν ἁγίων συνοδικῶν μητροπολίτου Βερροίας Κωνσταντίου, καὶ τοῦ ἐπιτρόπου τοῦ Σιναϊτικοῦ Μετοχίου ἀρχιμ. Γαβριὴλ Μαλαφούρη.

Τῇ παρελθούσῃ Τρίτῃ ἐπεσκέψατο ὡσαύτως τὴν Α. Θ. Παναγιότητα ἡ Α. Υ. ὁ πρώην ἡγεμὼν τῆς Σάμου Κωστάκης Βαγιάννης ἐφέντης, καὶ τῇ ἐπαύριον Τετάρτῃ ἡ Α. Ε. ὁ ἐπὶ τῶν προξενικῶν συμβάσεων πληρεξούσιος τῆς Ἑλλάδος Δ. Στεφάνου ἀποχαιρετίσας τὴν Α. Θ. Π. ἐπὶ τῇ ἐντεῦθεν ἀναχωρήσει αὐτοῦ.

—*Ἐπέτειος ὀνόματος.*— Ἐκ παραδρομῆς παρελείφθη ν' ἀναγραφῇ ἐν τῷ προηγουμένῳ φύλλῳ ὅτι τὴν 9ην ἐνεστῶτος μηνὸς ἦγε τὴν ἐπέτειον τοῦ ὀνόματος αὐτοῦ ἑορτὴν καὶ ἡ Α. Θ. Π. ὁ ἐν.ἁγίῳ ὄρει ἐφησυχάζων πατριάρχης πρ᾽φην Κωνσταντινουπόλεως Ἰωακείμ ὁ Γος, ὃς καὶ ἐπὶ τῇ περιστάσει ταύτῃ ἐδέξατο πάμπολλα συγχαρητήρια.

Ὡσαύτως προχθές, ἑορτῇ τοῦ μεγαλομάρτυρος Εὐσταθίου, τοῦ ἐριτίμου τραπεζίτου Εὐσταθίου Εὐγενίδου ἄγοντος τὴν ἐπέτειον τοῦ ὀνόματος αὐτοῦ, ἡ Α. Θ. Π. διεβίβασε τὰς πατριαρχικὰς αὐτοῦ εὐχὰς καὶ εὐλογίας διὰ τοῦ πανοσιολ. Μ. Ἀρχιδιακόνου Λαυρεντίου.

Τῇ παρελθούσῃ Τρίτῃ τοῦ πανιερωτάτου μητροπολίτου Κρήτης Εὐμενίου ἄγοντος ὁμοίως τὴν ἐπέτειον ὀνοματικὴν αὐτοῦ ἑορτὴν, ἡ Α. Θ. Π. συνεχάρη τῇ Α. Πανιερότητι τηλεγραφικῶς.

— *Περιουσία μητροπολίτου Σάμου.* — Διορισθεὶς ὑπὸ τῆς ἁγίας καὶ ἱερᾶς Συνόδου ἔξαρχος πρὸς παραλαβὴν τῆς περιουσίας τοῦ ἀοιδίμου μητροπολίτου Σάμου κυροῦ Γαβριὴλ ἀπῆλθε τῷ παρελθόντι Σαββάτῳ εἰς Σάμον ὁ πανοσιολ. Μ. Σύγκελλος τῶν Πατριαρχείων Νικόδημος.

Δήλωσις

Ἐπειδὴ ἱκανοὶ ἀπό τινος χρόνου ἐκ τοῦ ἐξωτερικοῦ καὶ ἰδίᾳ ἐκ τῆς Μ. Ἀσίας ζητοῦσι παρ᾽ ἐμοῦ διὰ γραμμάτων τὸ «περὶ Ἐκκλησίας» εἰς δύο τόμους ἐκδεδομένον σύγγραμμά μου, διὰ τοῦτο ἀναγκαῖον ἐνόμισα νὰ δηλώσω ὅτι τὸ βιβλίον πωλεῖται εἰς τὰ βιβλιοπωλεῖα Δεπάστα—Σφύρα—Γεράρδου, οἵτινες ἀπὸ πολλοῦ ἐπρομηθεύθησαν παρ᾽ ἐμοῦ ἱκανὰ σώματα τοῦ συγγράμματός μου.

† **Ὁ Μέγας Πρωτοσύγκελλος ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΣ.**

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ ΤΟΥ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟΥ ΤΟΥ ΣΥΓΓΡΑΜΜΑΤΟΣ

τοῦ ἀγγλικανοῦ ἱερέως LOWNDES

ΠΕΡΙ ΤΗΣ

«ΥΠΕΡΑΣΠΙΣΕΩΣ ΤΗΣ ΑΓΓΛΙΚΗΣ ΙΕΡΩΣΥΝΗΣ»

ὑπὸ τοῦ καθηγητοῦ Λουΐζου Ἡλιού.

Μέρος πρῶτον

Ἐν τῇ εἰσαγωγῇ τοῦ συγγράμματος, τῆς «ὑπερασπίσεως τῆς ἱερωσύνης καὶ τῶν ἀρχῶν τῆς Ἀγγλικανικῆς Ἐκκλησίας», ὡς μεταφράζεται ἐν τῷ βιβλίῳ ὁ τίτλος τοῦ συγγράμματος, ὁ συγγραφεὺς Arthur Lowndes Δ. Θ. ἀφοῦ ὁρίζει τὸ ζήτημα ὑπομιμνήσκει, ὅτι δὲν εἶναι ὀρθὴ ἡ γνώμη τοῦ Πάπα Λέοντος τοῦ ιγ', ὅτι νεωστὶ ἤρξαντο ἀγγλικανοὶ ὑπερασπίζοντες τὴν ἱερωσύνην τῆς ἑαυτῶν ἐκκλησίας,ἀφοῦ ὁ ἀγγλικανὸς ἐπίσκοπος Jewel ἤδη τῷ 1562 ἔγραψε τὴν Apologia Ecclesiae Agglicanae. Εἶτα ἐν τῷ 6' κεφαλαίῳ δεικνύει, ὅτι ὁ Πάπας οὐχὶ παρακληθεὶς παρ' ἀγγλικανῶν, ἀλλὰ φοβηθεὶς ἐκ τούτου, ὅτι καθολικοὶ θεολόγοι ἐξεφράσθησαν ὑπὲρ τοῦ κύρους τῆς ἀγγλικανικῆς ἱερωσύνης, ἐξέδωκε τὴν ἐγκύκλιον αὐτοῦ.

Ἐν δὲ τῷ α' κεφαλαίῳ τοῦ α' μέρους τοῦ συγγράμματος ὁ συγγραφεὺς παραθέτει ἐκεῖνο τὸ μέρος τῆς ἐγκυκλίου,τὸ ὁποῖον ἐξετάζει τί ἐγένετο ἐπὶ Ἰουλίου τοῦ γ' καὶ Παύλου τοῦ δ'. Κατ' ἀντίθεσιν πρὸς τὸν ἰσχυρισμὸν Λέοντος τοῦ ιγ' ὁ συγγραφεὺς στηριζόμενος ἐπὶ πέντε ἐπισήμων ἐγγράφων δημοσιευομένων ἐν παραρτήματι ἐν τέλει τοῦ β' τόμου ἰσχυρίζεται, ὅτι καὶ ὁ Πάπας Ἰούλιος ὁ γ' καὶ ὁ πληρεξούσιος ἀπεσταλμένος αὐτοῦ Καρδ. Pole ἐδέχθησαν καὶ τοὺς κατὰ τὸ Ἐδουάρδειον εὐχολόγιον χειροτονηθέντας ἐπισκόπους καὶ ἱερεῖς ἄνευ νέας χειροτονίας. Ἐξετασθέντων τῶν ἐπισκοπικῶν ἀρχείων μετὰ προσοχῆς, οὐδεμία εὑρέθη περίπτωσις ἀκυρώσεως τῆς προτέρας χειροτονίας, μόνον δὲ ὀλίγαι περιπτώσεις ἀναχειροτονίας εὑρέθησαν τελεσθεῖσαι κατὰ τὰς πρώτας ἡμέρας τῆς ἐξάψεως ἐπὶ τῆς βασιλείας τῆς βασιλίσσης Μαρίας· τοὐναντίον δ' ἀπεδείχθη, ὅτι καὶ ἐπίσκοποι οὐ μόνον κατὰ τὸν «αἱρετικὸν» ἢ «σχισματικὸν» τρόπον χειροτονηθέντες, ἀλλὰ καὶ εἰς γάμου κοινωνίαν ἐλθόντες, συνεχωρήθησαν μετανοήσαντες καὶ διετήρησαν ἄνευ ἀναχειροτονίας τὸ ἐπισκοπικὸν αὐτῶν ἀξίωμα. Ἔπειτα προσάγει ὁ συγγραφεὺς τὸ ἑξῆς ἀξιοση-

μείωτον ἐπιχείρημα. «Ἐπειδὴ κατὰ τὸν παπικὸν νόμον ὁ μὲν γάμος ἱερέως εἶνε παράνομος, ὁ γάμος δ' ἐν γένει ἀδιάλυτος, ἀφοῦ οἱ κατὰ τὸ Ἐδουάρδειον εὐχολόγιον χειροτονηθέντες διετάχθησαν νὰ ἐγκαταλίπωσι τὰς συζύγους των, ἕπεται ὅτι ὁ γάμος αὐτῶν ἐθεωρήθη ὡς μὴ γενόμενος, ἡ δὲ χειροτονία ἔγκυρος». Ἐν τέλει δὲ τοῦ 6' κεφαλαίου συγκεφαλαιῶν λέγει, ὅτι Ἰούλιος ὁ γ' δὲν ἔδωκεν ἐν τῇ «περιλήψει» αὐτοῦ, ἤτοι ταῖς ὁδηγίαις ταῖς πρὸς τὸν Pole, διαταγὰς εἰς αὐτὸν νὰ καταδικάσῃ τὴν ἀγγλικανικὴν ἱερωσύνην.

Καὶ ὁ Pole δὲ διὰ τοῦ Facultates pro episcopis μεταδίδει τὴν εἰς αὐτὸν δοθεῖσαν δύναμιν εἰς τοὺς ἐπισκόπους καὶ παρέχει εἰς αὐτοὺς ἐξουσίαν νὰ συγχωρῶσι πᾶσαν ἀταξίαν, εἰς ἣν ὑπέπεσαν ἱερεῖς «δεχθέντες τὴν ἱερωσύνην ἀπὸ αἱρετικῶν καὶ σχισματικῶν ἐπισκόπων», ἀρκεῖ κατὰ τὴν χειροτονίαν νὰ ἐτηρήθη ὁ τύπος καὶ ἡ πρόθεσις τῆς ἐκκλησίας, μόνον δὲ τοὺς χειροτονηθέντας κατὰ τοὺς προτεσταντικοὺς τρόπους, εἰσαχθέντας ἔξωθεν εἰς Ἀγγλίαν, ἀπέκλειε.

Καὶ ἐκ τῆς Dispensatis Generalis δὲ τοῦ Pole (Κεφ. δ') φαίνεται ὅτι ἐδέχετο πάντας τοὺς λαβόντας βαθμόν τινα ἱερωσύνης.

Κεφ. ε'.

Καὶ ἐν τῇ Βούλλᾳ δὲ τοῦ Πάπα Παύλου τοῦ δ' «Praeclara Carissima» διατάσσεται «νὰ ἀναχειροτονηθῶσιν ὅσοι ἐχειροτονήθησαν ὑπὸ ἐπισκόπων ἐγκύρως καὶ νομίμως κεχειροτονημένων», ἀλλ' ἡ πρᾶξις τοῦ ἀπεσταλμένου δηλοῖ, ὅτι οἱ κατὰ τὸ Ἐδουάρδειον εὐχολόγιον χειροτονηθέντες ἐπίσκοποι δὲν ἐχειροτονήθησαν ἀκύρως οὐδὲ παρανόμως. Καὶ ἐν τούτῳ δὲ τῷ κεφαλαίῳ καὶ ἐν ἄλλοις ὁ συγγραφεὺς ἐλέγχει Λέοντα τὸν ιγ' ὡς διαφθείροντα χωρία παλαιῶν ἐγγράφων.

Κεφ. ς'.

Καὶ ἐν τῇ «Συντόμῳ» δὲ Παύλου τοῦ δ', ἥτις ἐγράφη πρὸς ἐπεξήγησιν τῆς προειρημένης Βούλλας, εἰ καὶ ἐν ἀρχῇ διατάσσεται νὰ μὴ λειτουργῶσιν ὅσοι ἐχειροτονήθησαν ὑπ' ἐπισκόπων σχισματικῶν κτλ. ἕως ὅτου ἀναχειροτονηθῶσιν, ὅμως δηλοῦται, ὅτι ἡ χειροτονία ἐκείνη ἔδωκεν εἰς τοὺς χειροτονηθέντας τὸν «χαρακτῆρα» τῆς ἱερωσύνης, ἔλειπε δὲ μόνον ἡ «ἐκτέλεσις», ὁ ἀπεσταλμένος παρηγγέλλετο νὰ μεταδώσῃ μόνον ταύτην τὴν «ἐκτέλεσιν», ἀναγνωριζομένου τοῦ «χαρακτῆρος». Τοῦτο δὲ φαίνεται τὸ νόημα ἐδόθη καὶ ὑπὸ τοῦ ἀπεσταλμένου εἰς τὸ ἔγγραφον, διότι οὐδεμία πρᾶξις ἔγινε δεικνύουσα τὸ ἐναντίον.

Διὸ εὐλόγως ὁ συγγραφεὺς φθάνει εἰς τὸ συμπέρασμα, ὅτι τὰ κατὰ τὸν ιστ' αἰῶνα γενόμενα δὲν ὑποστηρίζουσι τὸν ἰσχυρισμὸν Λέοντος τοῦ ιγ', ὅτι δῆθεν ἀνέκαθεν ἐθεωρήθησαν ἄκυροι αἱ κατὰ τὸ Ἐδουάρδειον εὐχολόγιον γενόμεναι χειροτονίαι. Τοῦτο δὲ τὸ συμπέρασμα ὑποστηρίζει καὶ ὁ καθολικὸς Α, Bondintion ἐν τῇ Revue Anglo-Romaine (Ἰουλίου 25, 1896 σελ. 791).

Ἐν τῷ η'. κεφαλαίῳ ὁ συγγραφεὺς ἀποδεικνύει, ὅτι, εἰ καὶ ἀφωρίσθη ἡ Ἐλισάβετ, διότι δὲν ἐδέχετο τὴν ἐξουσίαν αὐτῆς ἐκ τῶν χειρῶν τοῦ Πάπα, ὅμως οὐδὲν λέγεται ἐν τῷ ἀφορισμῷ κατὰ τοῦ ἀγγλικανικοῦ κλήρου.

Ἐν τῷ θ'. κεφ. γίνεται ἀντιπαράθεσις τῆς γνώμης τῆς παπικῆς ἐκκλησίας περὶ τῆς πηγῆς καὶ ἐκτάσεως τῆς ἐκκλησιαστικῆς καὶ πολιτικῆς ἀρχῆς πρὸς τὴν τῆς ἀγγλικανικῆς ἐκκλησίας καὶ γίνεται φανερὰ ἡ τυραννία τοῦ Πάπα.

Ἐν τῷ ι'. κεφ. ὁ συγγραφεὺς ἐξετάζει τὸν ἰσχυρισμὸν Λέοντος τοῦ ιγ', ὅτι ἀφοῦ ἡ ἐπανάληψις μυστηρίου γενομένου θεωρεῖται ἐν τῇ καθολικῇ ἐκκλησίᾳ ἱεροσυλία, οὐδέποτε ἡ ἐκκλησία αὕτη θὰ διέπραττε τὴν ἱεροσυλίαν ἐπιτρέπουσα, ὡς ἔπραξεν, ἀναχειροτονίαν, ἐὰν ἐθεώρει ἐγκύρους τὰς χειροτονίας τῆς ἀγγλικανικῆς ἐκκλησίας. Προσάγει δ' ἀναρίθμητα παραδείγματα ἀκυρώσεως τῆς χειροτονίας πλείστων καθολικῶν ἱερέων καὶ ἐπισκόπων καὶ ἀναχειροτονίας αὐτῶν. Ὅθεν τὸ ἐπιχείρημα Λέοντος τοῦ ιγ' πίπτει.

Ἐν τῷ ια' κεφ. ἐξετάζεται τὸ πρῶτον τῶν ὑπὸ Λέοντος τοῦ ιγ' προσαγομένων παραδειγμάτων, ἐκ δὲ τῆς ἐξετάσεως φαίνεται, ὅτι εἰ καὶ θεωρητικῶς τὸ καθολικὸν συμβούλιον (Consultors) τῆς ῥωμαϊκῆς ἐκκλησίας ὁμοφώνως ἐγνωμοδότησεν ὅτι ἦτο ἄκυρος ἡ χειροτονία «νεαροῦ τινος Γάλλου καλβινιστοῦ ἱερέως», ὅμως δὲν ἐδημοσίευσε τὴν γνωμοδότησίν του διὰ διπλωματικοὺς λόγους. Ἐλέγχεται δὲ ὑπὸ τοῦ συγγραφέως ἡ διὰ τοιούτους λόγους παράλειψις τοῦ καθήκοντος τῆς ρωμαϊκῆς ἐκκλησίας, ἐξ οὗ προσδοκᾶται ἡ σωτηρία τῶν χριστιανῶν της. Εὐλόγως δ' ἐρωτᾷ ὁ συγγραφεὺς διατὶ δὲν προσάγεται παράδειγμα προγενέστερον τοῦ εἰρημένου, ὅπερ συνέβη τῷ 1684. Ὑπόνοιαν δὲ γεννᾷ καὶ τὸ ἀόριστον «καλβινιστοῦ τινος γάλλου ἱερέως» καὶ ἡ μὴ δημοσίευσις τῶν ἐγγράφων, ἐξ ὧν ἐλήφθη τὸ παράδειγμα.

Ἐν τῷ ιβ'· κεφ. ἄρχεται ἡ ἐξέτασις τοῦ δευτέρου τῶν ὑπὸ Λέοντος τοῦ ιγ' προσαγομένων παραδειγμάτων, τοῦ τοῦ Γόρδωνος, ἐπισκόπου τοῦ Galloway.

Ἐν τῷ ιγ' κεφ. ὁ συγγραφεὺς παραπονεῖται, ὅτι ἡ παπικὴ αὐλὴ ἀρνεῖται νὰ δημοσιεύσῃ ἢ νὰ συγχωρήσῃ εἰς ἀγγλικανούς νὰ ἴδωσι τὰ «αὐθεντικὰ ἔγγραφα», ἐξ ὧν, ὡς λέγει ὁ Πάπας, ἀποδεικνύεται, ὅτι, ὅτε τὸ Συμβούλιον ἀπεφαίνετο περὶ τοῦ ἀκύρου τῆς χειροτονίας τοῦ Γόρδωνος, δὲν ἐλήφθη ὑπ' ὄψει τὸ ζήτημα, ἂν ὁ Πάρκερ εἶχε χειροτονειθῇ. Διὰ τούτου Λέων ὁ ιγ', ὡς καὶ ἄλλοι ἐπίσημοι καθολικοὶ θεολόγοι, ὁμολογοῦσι πλέον, ὅτι ὁ Πάρκερ ἐχειροτονήθη, ἰσχυρίζονται δὲ μόνον, ὅτι ἐχειροτονήθη κακῶς, κατὰ τὸ Ἐδουάρδειον εὐχολόγιον.

—Ἀλλ' ἀφοῦ (λέγει ὁ συγγραφεὺς ἐν τῷ ιδ' κεφ·) ὡς ἰσχυρίζεται Λέων ὁ ιγ', Κλήμης ὁ ια' δὲν ἔλαβε ὑπ' ὄψει τὸ ἐπιχείρημα τοῦ ἀκύρου τῆς χειροτονίας τοῦ Πάρκερ, ἂν καὶ ὁ Γόρδων μετεχειρίσθη αὐτὸ ἐν τῇ αἰτήσει του, διότι ἦτο ἀναμφισβητήσιμον τὸ πρᾶγμα, διατὶ ἐπὶ πλέον τῶν 200 ἐτῶν νὰ ἐπιτρέπῃ ἡ Παπικὴ Αὐλὴ νὰ μεταχειρίζωνται τοῦτο τὸ ἐπιχείρημα κατὰ τοῦ κύρους τῶν χειροτονιῶν τῆς ἀγγλιικανικῆς ἐκκλησίας;

Ἀλλ' ὁπωσδήποτε, λέγει ὁ συγγραφεύς, ὅτι δὲν [ἀμφισβητεῖται ἡ χειροτονία τοῦ Πάρκερ, ὅτι ὁμολογεῖται ὅτι ἡ παράδοσις τῶν σκευῶν, δὲν ἔχει ριζικὴν σημασίαν εἰς τὸ ἔγκυρον τῆς χειροτονίας, ὅτι ἡ ἀμφισβήτησις τοῦ κύρους τῶν χειροτονιῶν τῆς ἀγγλικανικῆς ἐκκλησίας στηρίζεται μόνον ἐπὶ τοῦ ἰσχυρισμοῦ ὅτι ἐλλείπουσιν ἐκ τοῦ εὐχολογίου αὐτῆς τοῦ ἀναφερομένου εἰς τὰς χειροτονίας «ὁ τύπος καὶ ἡ πρόθεσις», αἱ ὁμολογίαι αὗται εἶνε σπουδαῖον κέρδος.

Ἐν δὲ τῷ τελευταίῳ (ιε' κεφ.) τοῦ α' μέρους ὁ συγγραφεὺς σημειοῖ μετὰ χαρᾶς, ὅτι κατὰ τὴν ἐγκύκλιον Λέοντος τοῦ ιγ' «ἡ διακοπὴ τῆς συνεχείας» δὲν πρέπει νὰ ζητηθῇ ἐπὶ τῆς βασιλείας Ἐδουάρδου τοῦ στ', ἀλλ' ἐπὶ τῆς Ἐλισάβετ· διότι διὰ τῶν κοινῶν προσπαθειῶν τοῦ Φιλίππου, τῆς Μαρίας, τῶν Παπῶν καὶ τῶν ἀπεσταλμένων, ἡ ἐκκλησιαστικὴ καὶ Παπικὴ συνέχεια ἀπεδόθη εἰς τὴν Ἀγγλίαν ἐπὶ τῆς βασιλείας τῆς Μαρίας, κατὰ τὴν ἀντίληψιν τῆς Ρώμης.

(Ἕπεται συνέχεια).

ΠΕΡΙ ΤΟΥ ΚΑΤΑ ΤΗΝ ΙΗ'. ΕΚΑΤΟΝΤΑΕΤΗΡΙΔΑ

ΖΗΤΗΜΑΤΟΣ ΤΟΥ ΑΝΑΒΑΠΤΙΣΜΟΥ·

Ὑπὸ πολλῶν πολλὰ ἐγράφησαν περὶ τοῦ κατὰ τὰ μέσα τῆς ιη'. ἑκατονταετηρίδος ἐπὶ τῆς Πατριαρχείας Κυρίλλου Ε. ἐν Κατιρλὶ τῆς Βιθυνίας ὑπὸ τοῦ Διακόνου Αὐξεντίου ἀναφυέντος ζητήματος τοῦ ἀναβαπτισμοῦ τῶν ἀπὸ τῆς Δυτικῆς καὶ Ἀρμενικῆς Ἐκκλησίας προσερχομένων εἰς τὴν Ὀρθόδοξον Ἀνατολικὴν Ἐκκλησίαν. Ἰδίᾳ ἐκτενέστερον ἔγραψαν ἤ,τε Α. Σεβ. ὁ μητροπολίτης Ἀγχιάλου Βασίλειος καὶ ὁ κ. Μ. Γεδεὼν ἐν τῇ «Ἐκκλησιαστικῇ Ἀληθείᾳ» τόμ. Γ. ἔτ. 1882—3. Ἐντεῦθεν ἐξεδόθησαν καὶ ἐδημοσιεύθησαν ὅροι τῶν Πατριαρχῶν Κων)πόλεως Κυρίλλου, Ματθαίου Ἀλεξανδρείας, Παρθενίου Ἱεροσολύμων καὶ ἄλλων ἐπίσημα γράμματα,[1] δι' ὧν ὁ ἀναβαπτισμὸς ἐκηρύσσετο ὡς σύμφωνος τοῖς ἱεροῖς κανόσιν. Ἀλλ' οἱ τὴν Σύνοδον Κων)πόλεως ἀποτελοῦντες ἀρχιερεῖς, καὶ ἅπαντες οἱ κληρικοὶ τῆς αὐλῆς διεφώνουν καὶ ὑπεστήριζον «οὐ μέντοι κατεγνώσθη πώποτε ὑπό τινος Συνόδου ἢ τῶν καθ' ἡμᾶς ἁγίων Πατέρων ὡς ἀβάπτιστοι καὶ χρῄζοντες ἀναβαπτισμοῦ, ὅταν ἐπιστρέφωσιν εἰς τὴν καθ' ἡμᾶς ἐκκλησίαν τῆς ὀρθοδόξου πίστεως· ἀλλ' ἐξ ἔθους καὶ παραδόσεως ἀρχαίας σωζομένης καὶ ἀνενεργουμένης μέχρι τοῦ νῦν μύρῳ μόνῳ χρειόμενοι ὑπεδέχοντο, ἐπιστρέφοντες καὶ μετανοοῦντες καὶ τὰς σχισματικὰς αὐτῶν καὶ λατινικὰς κακοδοξίας ἁπάσας διὰ λιβέλλου ἀναθέματι καθυποβάλλοντες».

Τὴν ὁμολογίαν των ταύτην οἱ εἰρημένοι ἀρχιερεῖς ὑπετύπωσαν ἐν συνοδικῷ ὅρῳ, ὅντινα τέως ἀνέκδοτον (κατ' ἐμὲ) δημοσιεύω διὰ τῆς «Ἐκκλησιαστικῆς Ἀληθείας», καὶ ὅς ἐστι μᾶλλον ἄξιος ἀναγνώσεως ὡς ἔργον τοῦ Κριτίου, καθὰ σεσημείωται ἐν τῷ παρ' ἐμοὶ ἀποκειμένῳ χειρογράφῳ.

Ἐν ἁγίῳ Ὄρει Ἄθῳ, 1900 κατ' Αὔγουστον.

Ἀλέξανδρος Ε. ΛΑΥΡΙΩΤΗΣ.

---

* Σημ. ὁ ὑπὲρ τοῦ ἀναβαπτισμοῦ ὅρος ὑπογεγραμμένος ὑπὸ τῶν τριῶν Πατριαρχῶν ἐξεδόθη ἐν τῷ Βιβλίῳ «Ραντισμοῦ στηλίτευσις» τῷ τυπωθέντι ἐν Κων)πόλει κατὰ τὸ ,αψνστ.

1. Ἐφραὶμ τοῦ Ἀθηναίου Διδασκάλου τῆς ἐν Κύπρῳ Σχολῆς, ὕστερον δὲ Ἱεροσολύμων Πατριάρχου τὸν ἀναβαπτισμὸν ἀποδεχομένου διατριβὴ τῷ 1755 πρὸς φίλον γραφεῖσα. (Τόμ. Ι. τοῦ Ἑλλ. Φιλ. Συλλόγου ἐν Κων)πόλει), ἥτις εὑρηται καὶ ἐν τῷ ὑπ' ἀριθ. 588 χειρογράφῳ τῆς Μ. Βατοπεδίου.

Ὅρος Συνοδικός.[1]

Τοῦ ἀρχεκάκου ἐχθροῦ καὶ σκολιοῦ ὄφεώς τε καὶ δαίμονος, λέγομεν τοῦ νοητοῦ δράκοντος, ἄνωθεν καὶ ἐξ ἀρχῆς δεινῶς καὶ ὀλεθρίως ἐνστησαμένου τὸν καθ' ἡμᾶς πόλεμον, καὶ νῦν μὲν ἐκ τοῦ ἐμφανοῦς, καὶ ὡς εἰπεῖν, ἀντὶ μετώπου παρατάξεως ἐπανισταμένου καὶ διώκοντος, ἄλλοτε δὲ ἐνέδραις τε πολλαῖς καὶ ἐπιθέσεσι δολίαις, ὥσπέρ τινος δόλου μηχανευομένου τῶν *ὑπούλων* ὀρθοδόξων τὴν καταστροφὴν καὶ ἀπώλειαν, καὶ ὡς ὑπὸ παραπετάσματος τῷ τῆς ἀρετῆς πλάσματι τοὺς ἁπλουστέρους τῆς εὐθείας ὁδοῦ ἐξιστῶντας, καὶ εἰς ἀνοδίας κατακρημνίζοντας· (οὐ γὰρ ἀγνοοῦμέν φησι τὸ τῆς ἐκλογῆς σκεῦος τὰ μηχανήματα αὐτοῦ, ὅτι καὶ εἰς ἄγγελον φωτός, καὶ εἰς ἄγγελον σκότους μετασχηματίζεσθαι εἰωθεν) ἀναγκαῖον δήπουθεν τοῖς ἐμφρονοῦσιν ἐγρηγορεῖν, ὡς οἷόν τε καὶ ἀσφαλῶς τετειχῖσθαι καὶ διαπεφυλάχθαι ἐπὶ ταῖς ὁποίαις δήποτε κατὰ καιροὺς ἐπεγειρομέναις ἐφόδοις. Ταῦτα ἐπάγονται, καὶ γὰρ διά τινων ὀργάνων καὶ μέσων ὑπὸ τοῦ κινοῦντος ἐχθροῦ ἐξηυρημένων τε καὶ ἐπιτετηδευμένων κατὰ τὸ εἰρημένον, εἰς ἀπάντησιν τῶν εὐηθεστέρων καὶ μὴ ἱκανῶν εἰςδῦναι τῷ βάθει τῆς ἐνδομυχούσης ψυχοφθόρου βλάβης, τῇ δὲ ἀληθείᾳ κατὰ τῆς εὐσεβείας ὁπλιζομένων, καὶ τὴν τοῦ χριστοῦ ἐκκλησίαν ἀνάστατον ποιῆσαι παρανόμως ἀποτολμώντων, κακαῖς τε καὶ ἐπεισάκτοις, καὶ ἔξω τῆς ἐκκλησιαστικῆς παραδόσεως, καὶ τῆς τῶν νόμων, κανόνων τε καὶ συνόδων, διατάξεων, νεωτερικαῖς ἑτεροδιδασκαλίαις· ὤφειλε μὲν οὐδὲν ἐχούσας ταραχὴν δὲ καὶ σύγχυσιν ἐν τῇ τοῦ χριστοῦ ἐκκλησίᾳ ἐπαγομέναις, ἥτις καίτοι πολλοὺς κατὰ καιροὺς τοιούτους διωγμοὺς ἐπιστησαμένη ἐν τοῖς ἱεροῖς αὐτοῖς κανονικοῖς δόγμασι καὶ θεσπίσμασιν· ἔμπης ἐνέχειρον ἔχουσα ἀσφαλὲς τὴν ἄμαχον ἰσχὺν καὶ παντοκρατορικὴν δύναμιν τοῦ οἰκοδομήσαντος καὶ συστήσαντος αὐτὴν ἐξ ἀρχῆς Θεανθρώπου Λόγου καὶ Σωτῆρος Χριστοῦ, κατὰ τὴν ἀψευδεστάτην αὐτοῦ θείαν ἐπαγγελίαν, ὅτι « καὶ πύλαι ᾅδου αὐτῆς οὐ κατισχύσουσιν» περιγίνεται εὐσθενῶς τῶν ἀντιτασσομένων καὶ διωκτῶν, αἱνεωτεριζόντων κακῶς συνασπίζουσαι καὶ περιφράττουσαι τῇ παντελείᾳ τοῦ παναγίου πνεύματος, τοὺς ἀνατεταγμένους ὅλῃ ψυχῇ, τῇ θείᾳ αὐτῆς χάριτι, καὶ τῆς ἱερᾶς καὶ ἀμωμήτου πίστεως γενναίως ἀντεχομένους, καὶ ὑπεραγωνιζομένους αὐτοῖς θερμῶς καὶ μὴ ἀνεχομένους τὰς καινοτομίας καὶ ταραχὰς καὶ σκάνδαλα ἐν τῇ χριστοῦ ἀνατολικῇ ἐκκλησίᾳ καὶ ταῖς ἀνέκαθεν αὐτῆς ἱεραῖς καὶ κανονικαῖς καὶ συνοδικαῖς διατάξεσιν.

Τοιαύτη δέ τις ταραχὴ κατέλαβε τὴν τοῦ χριστοῦ ἐκκλησίαν, κἄν τοι τοῦ νῦν αἰῶνος δυστυχεστάτῃ φορᾷ, καθ' ἣν τοῦ ἡμετέρου γένους κατεχομένου δεινῶς τῷ τῆς ἀμαθείας ζυγῷ, καὶ τῆς κοινῆς ἡμῶν Μητρὸς Μεγάλης τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησίας ταῖς τοῦ καιροῦ περιστάσεσι καὶ χαλεπαῖς ἀνωμαλίαις καὶ ταῖς ἐπενεχθείσαις κατ' αὐτῆς πρὸ χρόνων ἤδη δυῶν ἀλλεπαλλήλοις ἐπηρείαις κυμαινομένης, καὶ ἀστατούσης ἐλεεινῶς, τῷ βαρυτάτῳ ὄγκῳ τῶν ἐπιγενομένων καὶ σωρευθέντων ὑπερμέτρων χρεῶν, καὶ τῆς ἱερᾶς ὁμηγύρεως ἡμῶν τῶν συναδελφῶν ἀρχιερέων διὰ τὴν ἐν τούτοις ἐνοχὴν καὶ ἀπαίτησιν ἐξηπορημένων καὶ μονονουχὶ ἀπεγνωκότων ἐπὶ τῇ θεραπείᾳ τοῦ τοσούτου βάρους τε καὶ κακοῦ, καὶ ἐπὶ μιᾷ ταύτῃ τῇ ἐλπίδι τὰ τῆς σωτηρίας μετὰ τῆς ἄνωθεν ἀγωγῆς, διατεθειμένων τὴν εἰρηνικὴν δηλονότι τῆς ἐκκλησίας καὶ εὐσεβείας καὶ ἡμῶν ἁπάντων τῶν πώποτε μνημονευομένων, ὁ χαλεπώτατος ἅμα καὶ ἀθλιότατος πρὸ χρόνων ἤδη δυῶν τὰ πονηρὰ λαβὼν σπέρματα καὶ τὰς ἀπαρχὰς παρὰ τοῦ κακοῦ σπορέως, καὶ ὑποτραφεὶς κατὰ μικρὸν ἐν καταδύσεσι καὶ μυχοῖς λεληθόσι προσβαλλόμενός τε καί τινας φατριακοὺς καὶ συνηγόρους, τοὺς μὲν καταλλήλους τοῖς πρώτοις ἐφευρέταις, τοὺς δὲ ἐξηπατημένους διὰ τὴν ἐν τοῖς τοιούτοις ἄγνοιαν καὶ ἀμάθειαν ἐξεχύθη ἤδη εἰς τοὐμφανές, καὶ παρρησιάσασθαι κατετόλμησεν ὥστε καὶ βιβλιάριον κακόσχολον συγγραφῆναι, καταφερόμενον μὲν δεινῶς τῶν λατίνων, ἀξιοῦν δὲ δεῖν τούτους ἀναβαπτίζεσθαι, ὡς μὴ ἔχοντας βάπτισμα καὶ ὥς τινας ἐθνικοὺς λογιζομένους, μεριζόμενόν τε καὶ περιττολογία μέχρις ἀηδίας ἐκτεινόμενον, μαρτυρίαις τε ἐπαγόμενον δῆθεν τῶν καθ' ἡμᾶς ἁγίων πατέρων, χωρὶς τοῦ συνιέναι τὰς ἐκείνων. Εἰς βάθος ἐννοίας καὶ ταῖς ἐπινενοημέναις καινοτομίαις ὑπὸ τῶν Λατίνων ἐν τῇ τοῦ βαπτίσματος ἐνεργήσει ἐπερειδόμενον, τῷ ραντίσματι δηλονότι καὶ σιέλῳ καὶ ἄλατι, ἅττα ὅτι μὲν κεκενοτόμηται ὑπὸ τῶν Λατίνων καὶ ἀπαράδεκτά εἰσι τῷ τύπῳ καὶ τῷ ἔθει τῆς τελετῆς τοῦ ἁγίου βαπτίσματος, καὶ ἀσύμφωνα καὶ ἀπάδοντα παντί που δῆλον, καὶ ὁμολογοῦμεν ἐπέκεινα, ἀντεχόμενοι ταῖς τοιαύταις καινοτομίαις, καὶ τὰς τελουμένας παρ' ἡμῶν τρεῖς καταδύσεις μετέβαλλον εἰς τὰ παρ' αὐτῶν τρία ραντίσματα, ἀδιαφορήσαντες καίτοι μὴ ὀρθῶς ἐν τῇ καταδύσει καὶ

1. Ἴσον ἀπαράλλακτον τῷ ὑπὸ τοῦ διδασκάλου Κριτίου συντεθέντι πρωτοτύπῳ.

τῷ ραντίσματι καὶ τῇ τοσαύτῃ παραλλαγῇ διατελέσαντες ἔκτοτε μέχρι τοῦδε κατακρίνονται, ὡς σχισματικοὶ καὶ ὡς ἀπαρραγέντες τοῦ ὀρθοδόξου καθολικοῦ συστήματος, οὐ μόνον διὰ τὴν καινοτομίαν, ἀλλὰ καὶ δι' ἄλλας οὐκ ὀλίγας, ἃς ἐφεῦρον καὶ ἐπενόησαν, πρὸ πάντων διὰ τὴν ἐν τῷ ἁγίῳ συμβόλῳ προσθήκην· οὐ μέντοι κατεγνώσθη πώποτε ὑπό τινος Συνόδου ἢ τῶν καθ' ἡμᾶς ἁγίων πατέρων ὡς ἀβάπτιστοι καὶ χρήζοντες ἀναβαπτισμοῦ, ὅταν ἐπιστρέφωσιν εἰς τὴν καθ' ἡμᾶς ἐκκλησίαν τῆς ὀρθοδόξου πίστεως· Ἀλλ' ἐξ ἔθους καὶ παραδόσεως ἀρχαίας σωζομένης, καὶ ἀνενεργουμένης μέχρι τοῦ νῦν μύρῳ μόνῳ χρειόμενοι, ὑπεδέχοντο· ἐπιστρέφοντες καὶ μετανοοῦντες καὶ τὰς σχισματικὰς αὐτῶν καὶ λατινικὰς κακοδοξίας ἁπάσας διὰ Λιβέλλου ἀναθέματι καθυποβάλλοντες· ὁ δὲ τοιοῦτος ὅρος ἄνωθεν ἔσχε λαβὼν τὴν ἀρχήν· διενέξεως γὰρ ἀναφυείσης ἔτι ἀπὸ τῶν ἡμερῶν Δεκίου τοῦ ἀσεβοῦς βασιλέως, μεταξὺ τῆς τῶν Ἀφρικῶν ἐπαρχίας, καὶ τῆς ἐν τῇ Παλαιᾷ Ρώμῃ ἐκκλησίας, καὶ Συνόδου, περὶ τῆς ὑποδοχῆς τῶν ἐξ αἱρέσεως ὑποστρεφόντων τοῖς ἄκρον ἀντιμαχομένοις· καὶ τῶν μὲν ρωμαίων πάντας ὑποδέχεσθαι, τῶν δὲ ἀφρικῶν μηδένα διατεινομένων· μετὰ ταῦτα τῆς εὐσεβείας τὸ κράτος ἀναδεξαμένης καὶ τῆς δευτέρας οἰκουμενικῆς Συνόδου ἐν Κωνσταντινουπόλει ὑπὸ τῶν ἑκατὸν πεντήκοντα ἁγίων Πατέρων συγκροτηθείσης ἐπὶ τοῦ εὐσεβοῦς βασιλέως τοῦ μεγάλου Θεοδοσίου, καὶ τοῦ ζητήματος τούτου, τοῦ περὶ ἀναβαπτισμοῦ, καθ' αὐτὸ καὶ ἐπιμελῶς γυμνασθέντος τε καὶ ἐξετασθέντος, κατὰ τὰς προγεγενημένας ἐπ' αὐτό, ὡς εἴρηται, ἀντιλογίας τε καὶ διαφωνίας, προὐτέθησαν εἰς μέσον καὶ ἀπηριθμήθησαν ἅπασαι αἱ προγεγενημέναι αἱρέσεις ρητῶς καὶ κατ' εἶδος καὶ διαφορασθεῖσαι, καὶ εἰς δύο μέρη, τὸ μὲν ἐξ αὐτῶν ἀναβαπτίζεσθαι ὥρισεν ὅσοι οὐχ ὡμολόγουν τὸ τῆς ἁγίας Τριάδος μυστήριον, οὐδὲ τῇ ἐπικλήσει τῶν τριῶν προσώπων ἐβαπτίζοντο οἷς συνηριθμήθησαν καὶ Σαβέλιος ὡς τὸ τριαδικὸν τῶν προσώπων ἐπὶ τῆς ὁμοουσίου θεότητος ἀρνούμενοι, οἱ δὲ μύρῳ μόνῳ χρίεσθαι διετάχθησαν, ὡς τῇ ἐπικλήσει τῆς ἁγίας Τριάδος ἐκφωνοῦντες ἐν τῷ βαπτίσματι, οἷς συγκατελέχθησαν καὶ Ἀρμενοί, καίτοι τοιαύτῃ μοχθηρᾷ φθάσαντες αἱρέσει, καθὼς τοῦτο δείκνυται ὑπὸ τοῦ πρώτου κανόνος τῆς αὐτῆς οἰκουμενικῆς δευτέρας Συνόδου. Ἐν γοῦν τοσούτου χρόνου καὶ καιροῦ διαστήματι, ἀντὶ τῆς καταδύσεως χρώμενοι, καὶ ἐπὶ τῷ τοιούτῳ καινοτομήματι, ὑπὸ τῆς ἀνατολικῆς ἐκκλησίας γινωσκόμενοι, οὐ μόνον πρὸ τῆς ἁλώσεως τῆς Κωνσταντίνου, ἀλλὰ καὶ μετὰ τὴν ἅλωσιν, καὶ τὴν ἐνταῦθα συγκροτηθεῖσαν Σύνοδον, καὶ ἐπὶ τοσοῦτον τῶν ἐπιγενομένων παρ' ἡμῖν σοφῶν ἀνδρῶν, καὶ εἰς ἄκρον παιδείας ἐληλακότων, γνωριζόμενοι ὡς τοιοῦτοι·

Ἔτι ἐπὶ Γενναδίου τοῦ Σχολαρίου καὶ τῶν καθ' ἑξῆς ἀκμασάντων μέχρι τῶν ἐσχάτων καὶ τελευταίων τοῦ καθ' ἡμᾶς τούτου αἰῶνος, ὧν καὶ αὐτόπται καὶ αὐτήκοοι γεγόναμεν, καὶ τὰ συγγράμματα αὐτῶν ἤδη ἔχομεν ἀνὰ χεῖρας, οἷοι ἦταν οἱ τῆς ὁσίας μνήμης Δοσίθεος καὶ Χρύσανθος οἱ ἀοίδιμοι πατριάρχαι τῆς ἁγίας πόλεως Ἱερουσαλήμ, καὶ ταῦτα ζηλωταὶ καθ' ὑπερβολὴν χρηματίσαντες τῶν ἀνατολικῶν δογμάτων, καὶ πολέμιοι καὶ ἀντίπαλοι δεινότατοι κατὰ Λατίνων, ἔμπης οὐδεὶς οὐδέπω ἐξ αὐτῶν τὸν τῶν Λατίνων ἀναβαπτισμὸν ἢ εἶπεν ἢ ἐθέσπισεν, ἀλλ' ἅπαντες ὁμοφώνως διὰ τῆς τοῦ Μύρου χρίσεως, τὴν ὑποδοχὴν αὐτῶν ὑποστρεφόντων ἐτάξαντο, καὶ ὁ σωζόμενος αὐτῶν τύπος, ὁ ὑπὸ τῆς κατὰ Συμεῶνα Συνόδου συγγραφεὺς διακελεύεται.

Τούτων οὖν οὕτως ἐχόντων, τὸ ῥηθὲν βιβλιάριον ἰδίᾳ αὐτονομίᾳ καὶ αὐθεντίᾳ σπεῦδον συστῆσαι τὸν μηδέποτε ἐκφωνηθέντα τοῦτον ἀναβαπτισμόν, καὶ ἀπεναντίας κινηθῆναι ταῖς κανονικαῖς διατάξεσι, καὶ συνοδικοῖς θεσπίσμασιν ἐτάραξεν οὐ μετρίως τὴν τοῦ Χριστοῦ ἐκκλησίαν, καὶ ἡμᾶς ἅπαντας φατρίας βουλόμενον συστῆσαι, καὶ πρὸς τοὺς ἀγοραίους καὶ ἁπλουστέρους καὶ ἀμαθεῖς ἀπάτῃ καὶ πλάνῃ καὶ κατὰ μικρὸν δημεγερσίας κινῆσαι, καὶ διαίρεσιν μεταξὺ τοῦ τῶν ὀρθοδόξων συστήματος, δίκην ἀγυρτῶν περιερχομένων τινῶν τῇδε κἀκεῖσε, καὶ τῆς συμμορίας τῶν διεφθαρμένων τούτων ἀνδραρίων, ὡς ἐν ὑποκρίσει ψευδωνύμου ὁσιότητος, καὶ τὰς ἀγυιάς, καὶ τὰς ἀτραπούς, καί τινας οἰκίας ἀνδρῶν τε καὶ γυναικῶν, τῇ ἰδίᾳ καινοφωνίᾳ, τοὺς εὐηθεστέρους ἐξαπατώντων καὶ διαφθειρόντων, οὗ ἕνεκα ἡμεῖς οἱ παρευρεθέντες τέως ἐν τῇ Βασιλευούσῃ ταύτῃ τῶν πόλεων συναδελφοὶ ἀρχιερεῖς, συσκεψάμενοι μετὰ τῶν προκρίτων εὐγενῶν ἀρχόντων τῆς εὐαγοῦς πολιτείας ταύτης, καὶ τὴν εἰσερπύσασαν φαγέδαιναν ὀλέθριον ταύτην νόσον ἐκ τῶν ἐνόντων ἀπαντῆσαι, βεβουλημένοι, καὶ τὸ πάτριον σέβας, καὶ τὸ ἐκκλησιαστικὸν καὶ κανονικὸν ἔθος, καὶ τὴν ἀρχαίαν τῆς ἐκκλησίας παράδοσιν ἀκαινοτόμητον διαφυλάξαι προτιθέμενοι, καὶ τεκμαιρόμενοι ἐκ ταύτης τῆς σηπεδόνος πολλὰ ἐπιφανίσασθαι καὶ ὀλέθρια τῇ ἐκκλησίᾳ καὶ τῷ γένει συμπτώματα. Δεῖν ἔγνωμεν ὁμοφώνῳ φωνῇ, βουλῇ καὶ γνώμῃ, καὶ μιᾷ ψυχῇ καὶ καρδίᾳ συντεθῆναι καὶ συναρμο-

σθῆναι, ἀλλήλοις ἐμπνέοντες, ἐκφωνοῦντες καὶ ἑνὶ καὶ τῷ αὐτῷ πνεύματι συγκρατούμενοι καὶ ἀλληλοχούμενοι ἀδιαλείπτως καὶ ἀδιαιρέτως καὶ ἀδιασπάστως. ὥστε τὸ μὲν βιβλιάριον τοῦτο ὡς κακῶς συγγραφὲν καὶ ἀνοήτως σχεδιασθέν, καὶ μὴ μόνον τῷ ἐκδοθέντι συνοδικῷ κανόνι, ἀλλὰ καὶ πᾶσι τοῖς ἁγίοις πατράσι, καὶ τῇ ἐκκλησιαστικῇ παραδόσει καὶ τῷ μέχρι τοῦδε διαφυλαχθέντι ἔθει τῆς ἐκκλησίας, ἀντιφερόμενον αὐθαδῶς, καὶ πρὸς τὸ μηδένα φέρειν καρπόν, ταραχὴν δὲ καὶ βλάβην οὐ τὴν τυχοῦσαν ἐπαγόμενον, καὶ ἐν οἷς δοκεῖ καταφέρεσθαι τῶν Λατίνων, καὶ παρεξηγεῖν ἀμαθῶς τὰς ῥήσεις τῆς ἁγίας Γραφῆς καὶ τῶν ἁγίων Πατέρων, καὶ προδήλους Λουθηροκαλβίνους βλασφημίας ἀνεπαισθήτως καταφερόμενον, καὶ τοὺς ἄνευ προσοχῆς ἀναγινώσκοντας αὐτό, καὶ τὸν τοιοῦτον κατακρημνίζον, ὄλεθρον αὐτόματον ἡγεῖσθαι καὶ ἀποτρόπαιον, καὶ βδελυρὸν καὶ παράνομον καὶ ἀκανόνιστον, καὶ βλάσφημον, καὶ ἐκκήρυκτον καὶ ἀποβεβλημμένον τῆς ἁγίαστοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησίας, καὶ τῆς τῶν εὐσεβῶν καὶ ὀρθοδόξων ἀναγνώσεως, καὶ οὐ μόνον τὸ ψευδοβιβλίον τοῦτο, ἀλλὰ καὶ τοὺς ἀμαθῶς προσέχοντας αὐτὸ καὶ ἀποδεχομένους τὰ ἐν αὐτῷ, καὶ τὸν ἀναβαπτισμὸν τοῦτον παρανόμως καὶ παρὰ κανόνας βουλομένους συστῆσαι καὶ συνηγορεῖν τοῖς γράψασι τὰς τοιαύτας φλυαρίας καὶ διαφεντεύειν αὐτάς, καὶ αὐτοὺς δὴ τούτους, ὥσπερ καὶ τὸ ψευδοβιβλίον ἐξίσου ἀποστρεφόμεθα, ἐὰν μὴ μεταμεληθέντες ἀποστῶσι καὶ ἀφέξονται τῆς φρενοβλαβοῦς ταύτης ἀπάτης.

Καὶ ἐπὶ ταύτῃ τῇ ὁλοκλήρῳ τῆς εὐσεβείας καὶ ὀρθοδόξου πίστεως ὁμολογίᾳ ὑποσχόμεθα καὶ διομνύμεθα εἰς αὐτὴν τὴν ὑπερούσιον καὶ μακαρίαν ἁγίαν Τριάδα, εἰς τὸν Κύριον ἡμῶν Ἰησοῦν Χριστὸν διαμεῖναι μέχρι τέλους συνηνωμένοι καὶ συνδεδεμένοι ἀδιασπάστως πρόθυμοι ὄντες (εἰ δέῃ) καὶ αὐτῆς τῆς ζωῆς ἀφειδεῖσαι καὶ πάντα τὰ ἐπιόντα εὐγνωμόνως ὑπομεῖναι δεινὰ ἐν τῇ κατὰ Χριστὸν ταύτῃ ὁμοφώνῳ ἑνώσει καὶ κοινωνίᾳ καὶ συμπνοίᾳ παντελεῖ τοῦ ἑνὸς καὶ τοῦ αὐτοῦ ὡς εἴρηται εὐσεβοῦς φρονήματος, καὶ εἰς τὴν περὶ τούτου διηνεκῆ ἀσφάλειαν καὶ ἀμετάθετον ὁμολογίαν ὑπογραφόμεθα ἐν τῷ παρόντι κοινῷ συνοδικῷ ἡμῶν ὅρῳ ἰδίαις χερσίν.

Γέγονεν ἐν τῇ τοῦ Χριστοῦ Μεγάλῃ Ἐκκλησίᾳ τῇ Ἀνατολικῇ, ἐπὶ τῆς πατριαρχείας κυρίου Καλλινίκου (γράφε Κυρίλλου) ἐπὶ τῇ παρουσίᾳ τῶν μητροπολιτῶν τῶν ὑπογεγραμμένων ἐν τῷ παρόντι Συνταγματίῳ, συντεθὲν Συνοδικῷ ὅρῳ. Ἐν ἔτει σωτηρίῳ ,αψνς. 1756

Ἀπριλλίου κη.

† **Καισαρείας Παρθένιος.**
† **Ἐφέσου Ναθαναήλ.**
† **Ἡρακλείας Γεράσιμος.**
† **Κυζίκου Ἀνανίας.**
† **Νικομηδείας Γαβριήλ.**
† **Χαλκηδόνος Ἰωαννίκιος.**
† **Δέρκων Σαμουήλ.**
† **Σερρῶν Ἰωαννίκιος.**
† **Προύσης Μελέτιος.**
† **Ἀδριανουπόλεως Διονύσιος.**
† **Κρήτης Γεράσιμος.**
† **Φιλιππουπόλεως Σεραφείμ.**
† **Ναυπλίου Νεόφυτος.**
† **Μιτυλήνης Ἄνθιμος.**
† **Διδυμοτείχου Αὐξέντιος.**
† **Χριστουπόλεως Δανιήλ.**
† **Προικονήσου Νικηφόρος.**
† **Δρύστρας Βαρθολομαῖος.**

Καὶ οἱ τῆς αὐλῆς ἅπαντες κληρικοί.

(α). Ὡραιότατον περὶ βαπτίσματος σοφοῦ ἀνδρὸς βιβλιάριον εἰς ΛΒ΄. Κεφ. διηρημένον, ἐγχειρίδιον περὶ βαπτίσματος καλούμενον χειραγωγία πλανωμένων.

Συντεθὲν παρὰ τοῦ ἰατροφιλοσόφου κυρίου Εὐστρατίου Ἀργέντου Χίου θείῳ ζήλῳ κινηθέντος, τρανῶς ἐν αὐτῷ ἀποδεῖξαι, ὅτι ἀδύνατον ἄλλως πως ἐκτελεῖσθαι τὸ θεόθεν τοὺς Ἀποστόλους δοθὲν βάπτισμα, εἰμὴ ἐν τρισὶ ταῖς καταδύσεσιν ὡς παρ' ἐκείνων δογματικῶς ἡ ἁγία τοῦ Χριστοῦ καθολικὴ, ἀποστολικὴ καὶ ἀνατολικὴ ὀρθόδοξος ἐκκλησία διεδέξατο καὶ μέχρι τοῦ νῦν ποιεῖ.

Ἤδη δὲ τύποις ἐκδοθὲν δι' ἀδείας τοῦ παναγιωτάτου Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου κ. κ. Κυρίλλου. Ἐν Κωνσταντινουπόλει τῷ ,αψνς. σωτ. ἔτει. Μαρτίου ά.

Μετὰ ἓν ἔτος τὸ βιβλιάριον τοῦτο μετωνομάσθη «Ἄνθος τῆς Εὐσεβείας» καὶ ἐξεδόθη τὸ δεύτερον ὑπὸ Σεραφεὶμ τοῦ Πισσιδείου δαπάναις τοῦ ἄρχοντος Σκαρλάτου τοῦ Μαυροκοδράτου Κωνσταντίνου τοῦ ἐκ Χίου, ἐν Λειψίᾳ τῆς Σαξωνίας τῷ 1757, ἐν ᾧ ἐν τέλει κατεχωρήθη καὶ ἡ πρὸς τοὺς ἐν Σερβίᾳ ὀρθοδόξους χριστιανούς, ἀρχιερατεύοντος τοῦ Παύλου Καρλοβίτζης ἐγκύκλιος ἐπιστολὴ Εὐγενίου τοῦ Βουλγάρεως.

(β). Συνήγορος τῆς ὁμολογίας ταύτης ἀνεφάνη καὶ ὁ ἐκ Κεφαλληνίας ἱεροκῆρυξ Νικόλαος (ὁ Μαυροειδὴς) γράψας διατριβὴν κατὰ τὸ 1755. (Τόμ. 1. τοῦ Ἑλλ. Φιλ. Συλλόγου.

(γ). Παρακαλεῖται ἡ Α. Σεβασμιότης ὁ ἅγιος Ἀμασείας νὰ λάβῃ ὑπ' ὄψιν τὰ ὀνόματα τῶν ἐν τῷ παρόντι ὑπογεγραμμένων ἀρχιερέων.

Ἀλέξ. Ε. ΛΑΥΡΙΩΤΗΣ.

ΟΙΚΟΥΜΕΝΙΚΟΝ ΠΑΤΡΙΑΡΧΕΙΟΝ

ΠΝΕΥΜΑΤΙΚΟΝ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟΝ

Καλεῖται ἡ Μαρία Ἐμιλία Μποβέ, Γαλλίς, Δυτικὴ τὸ δόγμα, τέως μὲν κάτοικος Παρισίων, νῦν δὲ ἀγνώστου διαμονῆς, ὅπως τὴν πρώτην δικάσιμον Δευτέραν καὶ ὥραν 8ην Εὐρωπαϊστὶ πρὸ μεσημβρίας μετὰ τὴν παρέλευσιν τριάκοντα καὶ μιᾶς ἡμερῶν ἀπὸ τῆς πρώτης διὰ τῶν ἐφημερίδων δημοσιεύσεως τῆς παρούσης κλήσεως ἐμφανισθῇ εἴτε αὐτοπροσώπως εἴτε δι' ἀντιπροσώπου νομίμως διωρισμένου, πρὸ τοῦ ἐν τοῖς Πατριαρχείοις Πνευματικοῦ Δικαστηρίου, ὡς ὑπὸ τοῦ ἑαυτῆς ἀνδρὸς Ἱπποκράτους Καλλία, ὀρθοδόξου, Ἰατροῦ, ὑπηκόου Ὀθωμανοῦ, κατοίκου τῆς πόλεως Ἀγγὲν τῆς Γαλλίας παρὰ τοὺς Παρισίους, ἐναγομένη ἐπὶ ἀκυρώσει γάμου καὶ ἐπιβοηθητικῶς ἐπὶ διαζυγίῳ. Προσεπιδηλοῦται δ' αὐτῇ ὅτι, ἐὰν μὴ ἐμφανισθῇ κατὰ τὴν ὡς ἄνω ὁριζομένην δικάσιμον, ἡ κατ' αὐτῆς ἀγωγὴ θεωρηθήσεται ἐρήμην. Ἡ παροῦσα κλῆσις τρὶς δημοσιευθήσεται κατὰ συνέχειαν διὰ τῶν ἐν Κωνσταντινουπόλει ἐκδιδομένων φύλλων «Ἐκκλησιαστικῆς Ἀληθείας» καὶ «Κωνσταντινουπόλεως» καὶ διὰ τοῦ ἐν Παρισίοις «Figaro.»

Ἐν τοῖς Πατριαρχείοις, τῇ 22 Αὐγούστου 1900.

Ὁ Πρόεδρος 3

† **Ὁ Κορυτσᾶς ΓΕΡΒΑΣΙΟΣ**

Ὁ Γραμματεὺς

Διάκονος Ἄνθιμος Π. Ὀρφανίδης.

ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΟΝ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟΝ ΤΗΣ ΙΕΡΑΣ ΜΗΤΡΟΠΟΛΕΩΣ ΔΥΡΡΑΧΙΟΥ

Προσκαλεῖται ὁ Παῦλος Ἰωάννου χριστιανὸς ὀρθόδοξος ὑπήκοος Ὀθωμανός, τὸ ἐπάγγελμα κτίστης, ὁρμώμενος ἐκ Χαλμαρουπίου τῆς ἐπαρχίας Δυρραχίου, ἀγνώστου δὲ νῦν διαμονῆς, ὅπως τὴν πρώτην Δευτέραν καὶ ὥραν πέμπτην τουρκιστὶ μετὰ παρέλευσιν τριάκοντα καὶ μιᾶς ἡμερῶν, ἀπὸ τῆς πρώτης δημοσιεύσεως τῆς παρούσης κλήσεως ἐμφανισθῇ ἐνώπιον τοῦ Ἐκκλησιαστικοῦ δικαστηρίου τῆς Ἱ. Μητροπόλεως Δυρραχίου αὐτοπροσώπως ἢ δι' ἀντιπροσώπου ὡς ἐναγόμενος ὑπὸ τῆς συζύγου αὐτοῦ Μαρίνης Γεωργίου Βάνη Γούσιου, ὁρμωμένης ἐξ Ἐρμενίου χωρίου τῆς αὐτῆς ἐπαρχίας, ἐπὶ διαζεύξει. Προσεπιδηλοῦται δὲ ὅτι ἐν ἐναντίᾳ περιπτώσει ἡ κατ' αὐτοῦ ἀγωγὴ δικασθήσεται ἐρήμην. Ἡ παροῦσα κλῆσις δημοσιευθήσεται τρὶς κατὰ συνέχειαν διὰ τοῦ ἐν Κων)πόλει ἐκδιδομένου ἐκκλησιαστικοῦ περιοδικοῦ «Ἐκκλησιαστικὴ Ἀλήθεια».

Ἐν Βογραδετσίῳ, τῇ 17 Ἰουλίου 1900. 3

Ὁ Πρόεδρος

† **Ὁ Δυρραχίου ΠΡΟΚΟΠΙΟΣ**

ΟΙΚΟΥΜΕΝΙΚΟΝ ΠΑΤΡΙΑΡΧΕΙΟΝ

ΠΝΕΥΜΑΤΙΚΟΝ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟΝ

. . . . . .

Διὰ ταῦτα

δικάζον ἐρήμην τοῦ ἐναγομένου καὶ ἀποφασίζον παμψηφεί,

Δέχεται τὴν ὑπ' ἀριθ. πρωτ. 2897 καὶ ἡμερομηνίαν 11 Μαΐου 1900 περὶ διαζεύξεως ἀγωγὴν τῆς ἐναγούσης Εἰρήνης Ν. Γραμμενοπούλου, θυγατρὸς Δημητρίου Πατσαροῦ, ὡς νόμιμον καὶ ἀποδεδειγμένην,

Κηρύττει τὸν μεταξὺ τῶν διαδίκων γάμον διαλελυμένον ἐξ ὑπαιτιότητος τοῦ ἐναγομένου Νικολάου Γραμμενοπούλου.

Διατάσσει τὴν παρὰ τῇ ἐναγούσῃ, ὡς ἀναιτίῳ τῆς διαζεύξεως, παραμονὴν τοῦ κοινοῦ αὐτῶν νομίμου τέκνου, ὀνόματ Παύλου, μέχρις ἐνηλικιώσεως αὐτοῦ, ι

Διατάσσει τὴν ἐν τρισὶν ἀλλεπαλλήλοις ἀριθμοῖς τῶν ἐνταῦθα ἐκδιδομένων φύλλων «Ἐκκλησιαστικῆς Ἀληθείας» καὶ «Νέας Ἐφημερίδος» δημοσίευσιν τοῦ διατακτικοῦ τῆς παρούσης ἀποφάσεως,

Παρέχει τῷ ἐναγομένῳ τὰς ὑπὸ τοῦ νόμου ὁριζομένας πρὸς χρῆσιν τῶν ἐνδίκων κατὰ τῆς ἀποφάσεως ταύτης μέσων προθεσμίας, ἤτοι τριάκοντα καὶ μιᾶς ἡμερῶν ἀπὸ τῆς πρώτης διὰ τῶν ἐφημερίδων δημοσιεύσεως τοῦ διατακτικοῦ τῆς ἀποφάσεως ἐπ' ἀνακοπῇ καὶ ἑτέρων ἑξήκοντα καὶ μιᾶς ἡμερῶν ἐπὶ ἐφέσει καὶ

Ἐπιτίθησιν αὐτῷ, ὡς ὑπαιτίῳ τῆς διαζεύξεως, τὰ δικαστικὰ ἔξοδα καὶ τέλη τῆς τε παρούσης ἀποφάσεως, τῶν σχετικῶν πρακτικῶν καὶ δικογράφων καὶ τῶν διαζευκτηρίων ἐγγράφων, συμποσούμενα μὲν εἰς γρόσια ἑπτακόσια εἴκοσι καὶ ὀκτὼ (ἀριθμ. 728), προκαταβαλλόμενα δὲ ὑπὸ τοῦ ἐπισπεύδοντος.

Ἐν τοῖς Πατριαρχείοις, τῇ 17 Ἰουλίου 1900.

Ὁ Πρόεδρος 1

† **Ὁ Κορυτσᾶς ΓΕΡΒΑΣΙΟΣ.**

Ὁ Γραμματεὺς

Διάκονος Ἄνθιμος Π. Ὀρφανίδης

ΙΕΡΑ ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΣ ΚΑΣΤΟΡΙΑΣ.

ΜΙΚΤΟΝ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΟΝ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟΝ

Διὰ ταῦτα.

Δικάζον κατ' ἐρήμην καὶ ἀποφασίζον παμψηφεί, δέχεται τὴν ὑπ' ἀριθμ. Πρωτοκόλλου 12 καὶ ἡμερομηνίαν 28 Ἰουλίου ἀγωγὴν τῆς ἐναγούσης Αἰκατερίνης στ. Σαπουντζῆ καὶ θυγατρὸς τοῦ μακαρίτου Χριστοδούλου Μετούση ὡς νόμιμον καὶ βάσιμον. Κηρύττει ἄκυρον τὴν ὑπ' ἀριθμὸν Κώδικος 161 καὶ ἔτος 1898. διαθήκην τοῦ ἐν Καστορίᾳ ἀποβιώσαντος Χριστοδούλου Μετούση, καὶ ἐπιτίθησι τοῖς ἐναγομένοις Ἀλεξάνδρῳ καὶ Λουκᾷ Χρ. Μετούση, τὰ δικαστικὰ ἔξοδα καὶ τέλη τῆς παρούσης ἀποφάσεως, συμποσούμενα εἰς γρόσια πεντήκοντα ἀριθ. 50 προκαταβαλλόμενα ὑπὸ τῆς ἐπισπευδούσης.

Ἐγένετο, ἀπεφασίσθη καὶ ἐδημοσιεύθη.

Ἐν Καστορίᾳ, 18 Αὐγούστου 1900. 1

Ὁ Πρόεδρος

† **Ὁ Καστορίας ΑΘΑΝΑΣΙΟΣ.**

Ὁ Γραμματεὺς

Ναοὺμ Παπᾶ Κωνσταντίνου.

Ὁ *ὑπεύθυνος* Ι. Δ. ΤΑΝΤΑΛΙΔΗΣ

ΕΚ ΤΟΥ ΠΑΤΡΙΑΡΧΙΚΟΥ ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟΥ

ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΗ ΑΛΗΘΕΙΑ

ΤΕΥΧΟΣ ΜΗΝΟΣ ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟΥ

ΣΥΝ ΤΩ ΕΒΔΟΜΑΔΙΑΙΩ ΔΕΛΤΙΩ

ΕΤΟΣ Κ'. ΕΝ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΕΙ, 29 ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟΥ 1900 **ΑΡΙΘ. 39**

ΔΙΕΥΘΥΝΟΥΣΑ ΕΠΙΤΡΟΠΗ

† **Ὁ Γρεβενῶν ΔΩΡΟΘΕΟΣ** (πρόεδρος)
† **Ὁ Μέγας Πρωτοσύγκελλος** ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΣ
† **Ὁ Ἀρχιγρ. τῆς Ἱ. Συνόδου** ΦΩΤΙΟΣ (ταμίας)
† **Ὁ Μέγας Ἀρχιδιάκονος** ΛΑΥΡΕΝΤΙΟΣ
ΧΡ. ΠΑΠΑ-Ι-ΩΑΝΝΟΥ (γραμματεύς)

ΣΥΝΔΡΟΜΗ ΕΤΗΣΙΑ

καθ' ὅλον τὸ ὀθωμαν. κράτος μετζίτια ἀργ. **5**
διὰ τὸν κατώτερον κλῆρον καὶ τοὺς δημοδιδασκ. **3**
ἐν τῷ ἐξωτερικῷ φράγκα χρυσᾶ **25**

ἐξαμηνιαία τὰ ἡμίσυ

Ἡ Συνδρομὴ προκαταβάλλεται

Αἱ συνδρομαὶ ἄρχονται τὴν 1 Ἰανουαρίου

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Σημειώσεις τοῦ περιεχομένου τοῦ συγγράμματος τοῦ ἀγγλικανοῦ ἱερέως Lowndes «περὶ τῆς ὑπερασπίσεως τῆς ἀγγλικῆς ἱερωσύνης» ὑπὸ τοῦ καθηγητοῦ Λουΐζου Ἡλιοὺ — Γενναδίου Μοναχοῦ (τοῦ Σχολαρίου) ἐπὶ τῇ μνήμῃ τοῦ τιμίου προφήτου καὶ Προδρόμου καὶ Βαπτιστοῦ, λόγος τὸ πρῶτον νῦν ἐκδιδόμενος ἐκ τοῦ ὑπ' ἀριθμὸν 35 χειρογράφου τῆς βιβλιοθήκης τοῦ ἐνταῦθα Μετοχίου τοῦ Παναγίου Τάφου, ὑπὸ Χρ. Παπαϊωάννου — Ἔγγραφα τοῦ Πατριαρχικοῦ Ἀρχειοφυλακίου ἐκδιδόντος Ἰωακεὶμ Φωροπούλου δ. φ. ἀρχειοφύλακος τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου — Ἐκκλησιαστικὰ χρονικὰ — Ἐκκλησία Ἀλεξανδρείας — Κοινοποιήσεις.

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ ΤΟΥ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟΥ ΤΟΥ ΣΥΓΓΡΑΜΜΑΤΟΣ

τοῦ ἀγγλικανοῦ ἱερέως LOWNDES

ΠΕΡΙ ΤΗΣ

«ΥΠΕΡΑΣΠΙΣΕΩΣ ΤΗΣ ΑΓΓΛΙΚΗΣ ΙΕΡΩΣΥΝΗΣ»

ὑπὸ τοῦ καθηγητοῦ Λουΐζου Ἡλιού*.

Μέρος Δεύτερον.

Ἐν τῷ πρώτῳ κεφαλαίῳ τοῦ β'. μέρους, ἀφοῦ ἔθηκεν ἐπικεφαλίδα ῥῆσιν ἐκ τῆς ἐγκυκλίου τῆς Μ. Ἐκκλησίας τῆς Κωνσταντινουπόλεως ἐκ τῆς σελ. 23, παρέθηκε τὸ μέρος τῆς ἐγκυκλίου Λέοντος τοῦ ιγ'. ἐν ᾧ ἰσχυρίζεται ὁ Πάπας, ὅτι ἐκ τῆς χειροτονίας τῆς ἀγγλικανικῆς ἐκκλησίας λείπει «ἡ μορφή», διότι ἔλεγε μέχρις ἐσχάτων μόνον «λάβε πνεῦμα ἅγιον» καὶ μόνον ἐσχάτως (ὀρθότερον ἀπὸ τοῦ 1662) προσετέθη «διὰ τὸ ἀξίωμα καὶ τὸ ἔργον τοῦ ἱερέως». Ἀλλ' ἐπειδή, λέγει ὁ Πάπας, ἐξηλείφθη ἡ Ἱεραρχία, δὲν ἔμεινε δύναμις τοῦ χειροτονεῖν. Πρὸς ταῦτα ὁ συγγραφεὺς ἀπαντᾷ ὅτι ἀτελῶς ἀντιγράφει πάλιν ὁ Πάπας. Διότι μέχρι τοῦ 1662 ἡ μορφὴ τῆς χειροτονίας ἦτο ἡ ἑξῆς. «Λάβε πνεῦμα ἅγιον· ὧντινων ἀφῇς τὰς ἁμαρτίας κτλ. Καὶ ἔσο πιστὸς «μεταδότης» ἢ κατὰ Παῦλον «οἰκονόμος» τοῦ λόγου τοῦ Θεοῦ καὶ τῶν ἱερῶν αὐτοῦ μυστηρίων κτλ.». Τῷ δὲ 1662 ἀνεπτύχθη ἡ φράσις ὡς ἑξῆς· Λάβε.... τὸ νῦν ἐπιτρεπόμενόν σοι διὰ τῆς ἐπιθέσεως τῶν χειρῶν ἡμῶν κτλ· Τὸ δὲ ἐπιχείρημα, ὅτι ἐξηλείφθη ἡ ἱεραρχία ἔχει κατάπεση, ἀφοῦ ὡμολογήθη τοῦ Πάκερ ἡ χειροτονία. Ἐν τῷ δ'. κεφ. ὁ συγγραφεὺς ἀντικρούει ἰσχυρῶς τὸν ἰσχυρισμὸν Λέοντος ιγ'. ὅτι «πᾶν ὅ,τι ἀναδεικνύει τὸ ἀξίωμα καὶ τὴν ἀρχὴν τῆς ἱερωσύνης ἐπίτηδες ἀφῃρέθη ἐκ τῶν προσευχῶν (τῶν κατὰ τὴν χειροτονίαν) τοῦ ἀγγλικανικοῦ εὐχολογίου», παραθέτων τὰς μεγαλοπρεπεῖς εὐχὰς καὶ τὰς προσφωνήσεις καὶ ἀπαντήσεις καὶ τ' ἄλλα, τὰ ὁποῖα ἐμποιοῦσι τὴν ἐντύπωσιν τῆς σοβαρότητος καὶ τοῦ ὕψους τῶν καθηκόντων τοῦ ἱερέως.

Ἐν τῷ γ'. κεφ. συγκρίνει τὴν ἐν τῇ Ρωμαϊκῇ ἐκκλησίᾳ χειροτονίαν ἱερέως πρὸς τὴν ἐν τῇ ἀγγλικανικῇ καὶ ἀποδεικνύει ὅτι ἡ ἐν τῇ ἀγγλικανικῇ εἶνε ἀνωτέρα ὑπὸ πᾶσαν ἔποψιν. Τὸ συμπέρασμα τοῦτο ὑποστηρίζεται καὶ διὰ τῆς ἐν τῷ δ'. κεφ. ἐξετάσεως τῆς ἐν τῇ ρωμαϊκῇ ἐκκλησίᾳ τελετῆς τῆς καθαιρέσεως ἱερέως.

Ἐν τῷ ε'. κεφ· ἀναπτύσσεται ἡ μεταξὺ αὐτῶν τῶν Παπῶν καὶ ἐν γένει τῶν καθολικῶν ὑπάρ-

Συνέχεια ἀπὸ σελ. 417—420.

χουσα διαφωνία ὡς πρὸς τὸ πότε ἀκριβῶς ἀναδεικνύεται ἱερεὺς ὁ χειροτονούμενος καὶ τί ἀποτελεῖ τὴν «ὕλην» καὶ τὴν «μορφὴν» τῆς χειροτονίας.

Ἐν τῷδε ἀναιρεῖται ὁ ἰσχυρισμὸς Λέοντος τοῦ ιγ΄, ὅτι δὲν εἶνε ἔγκυρος ἡ χειροτονία τῶν ἀγγλικανικῶν ἐπισκόπων, διότι βραδύτερον προσετέθη εἰς τὸ «Λάβε τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον», «διὰ τὸ ἀξίωμα καὶ τὴν ὑπηρεσίαν ἐπισκόπου», πρότερον δὲ δὲν διεκρίνετο, ὡς ἔδει, ἡ χειροτονία ἐπισκόπου τῆς χειροτονίας ἱερέως. Ὁ συγγραφεὺς λέγει ὅτι πρῶτον μὲν ἐκ τῆς ἀναγνώσεως περικοπῆς τῆς α΄ ἐπιστολῆς τοῦ Παύλου πρὸς Τιμόθεον (γ΄) καὶ ἐκ τῆς ἀναγνώσεως περικοπῶν τοῦ κατὰ Ἰωάννην εὐαγγελίου (κα΄ ἢ ι΄ κεφ.) φαίνεται, ὅτι πρόκειται περὶ χειροτονίας ἐπισκόπου· ἔπειτα δὲ καὶ ἐν ταῖς εὐχαῖς καὶ ἀλλαχοῦ ρητῶς γίνεται λόγος περὶ χειροτονουμένου ἐπισκόπου· Ἐκ δὲ τῆς (ἐν κεφ. ζ΄.) ἐξετάσεως τῆς χειροτονίας ἐπισκόπου ἐν τῇ ρωμαϊκῇ ἐκκλησίᾳ καὶ τῆς συγκρίσεως αὐτῆς πρὸς τὴν ἐν τῇ ἀγγλικανικῇ (ἐν κεφ· η΄.) γίνεται φανερόν, ὅτι ἐν τῇ ρωμαϊκῇ ἐκκλησίᾳ οὐδαμῶς εἶνε σαφεστέρα τῆς ἐν τῇ ἀγγλικανικῇ, ἡ ἀλήθεια δὲ εἶνε ὅτι ἐν οὐδετέρᾳ ὑπάρχει ἀμφιβολία, ὅτι πρόκειται περὶ ἐπισκόπου. Τὸ συμπέρασμα δὲ τοῦτο ὑποστηρίζεται καὶ ὑπὸ τῆς ἐν τῷ θ΄. κεφ. γενομένης ἐξετάσεως τοῦ τρόπου τῆς καθαιρέσεως ἐπισκόπου ἐν τῇ ρωμαϊκῇ ἐκκλησίᾳ.

Ἐν τῷ ια΄ καὶ ιβ΄ κεφ. ἀποδεικνύεται ὅτι σκοπὸς τῶν συντακτῶν τοῦ εὐχολογίου τῆς ἀγγλικανικῆς ἐκκλησίας, δὲν ἦτο ὡς ἰσχυρίζεται Λέων ὁ ιγ΄, νὰ ἐκδηλώσωσι τὴν κατὰ τῆς Ρώμης ἐχθρικὴν αὐτῶν διάθεσιν, ἀλλὰ νὰ ἐπανέλθωσιν εἰς τὸ δόγμα τῆς ἀρχεγόνου Ἐκκλησίας, ὡς μαρτυρεῖται ὑπὸ τῶν Πατέρων τῆς Ἐκκλησίας κτλ· Μετὰ τὴν ἐν κεφ· ιγ΄, ιδ΄ καὶ ιε΄ ἐξέτασιν ἰσχυρισμῶν τινων Λέοντος ιγ΄, ὅτι καὶ ἂν περιέχωνται ἐν τῷ ἀγγλ· εὐχολογίῳ λέξεις τινὲς ἐν χρήσει καὶ ἐν τῷ ρωμαϊκῷ, δὲν ἔχουσι τὴν αὐτὴν ἔννοιαν, διότι οἱ ἀγγλικανοὶ μεταχειρίζονται αὐτὰς μὲ ἄλλην ἔννοιαν, εἰσέρχεται ὁ συγγραφεὺς εἰς ἐξέτασιν, ἐν τῷ ιστ΄ κεφ., τοῦ τὶ σημαίνει ἡ ἱερωσύνη καὶ ἐπομένως ἂν ἡ ἀγλλικανικὴ ἐκκλησία ἔχῃ τὴν ἀληθῆ ἱερωσύνην ἢ μή. Ὁ συγγραφεὺς λοιπὸν ἀποκρούων κατ' ἀρχάς, ὅτι ἡ χειροτονία τῶν ἀποστόλων ἐγένετο κατὰ τὸ τελευταῖον δεῖπνον, παραπέμπει εἰς τὰ χωρία τοῦ κατὰ Ματθ., κη΄, 18, 19, τοῦ κατὰ Μάρκον ιστ΄, 15, 16 καὶ τοῦ κατὰ Ἰωάν. κ΄, 21, 22, 23. Ἐκ τούτων δὲ τῶν χωρίων ἐξάγων ὅτι ἑπτὰ δυνάμεις μεταδίδονται εἰς τὸν ἐπίσκοπον καὶ ἀπ' αὐτοῦ εἰς τὸν ἱερέα, εἰσέρχεται ἐν τῷ ιγ΄ κεφ. εἰς ἐξέτασιν τοῦ ἂν ἡ ἀγγλικανικὴ ἱερωσύνη ἔχῃ τὴν πρώτην αὐτῶν, ἤτοι τὴν δύναμιν τοῦ διδάσκειν. Ἐνῷ ἐκ τῶν Παπῶν μόνον 4 δύνανται νὰ ὀνομασθῶσι κατὰ συγκατάβασιν κήρυκες καὶ ἀπὸ Παύλου τοῦ δ΄ οὐδεὶς Πάπας οὐδ' ἐπεχείρησε νὰ κηρύξῃ, ἐνῷ ὁ ρωμαϊκὸς κλῆρος καὶ λαὸς μένουσιν ἀμαθεῖς, ἡ ἀγγλικανικὴ ἐκκλησία ἀπαλλαγεῖσα τῆς Ρώμης παρήγαγεν ἀναριθμήτους θεολόγους καὶ ἡ διδασκαλία καὶ τὸ κήρυγμα εἶναι ἀδιάλειπτα παρὰ τῷ κλήρῳ καὶ τῷ λαῷ αὐτῆς. Ἐν τῷ κεφαλαίῳ τούτῳ ἀξιοσημείωτος εἶναι ἡ παρατήρησις τοῦ συγγραφέως ὅτι «ὅτε ἐν τῇ Δύσει ὁ χριστιανισμὸς ἐπαύσατο ὢν Ἑλληνικὸς καὶ κατέστη Λατινικός, τουτέστιν, ὅτε ἡ Ρώμη κατέστη ἐντελῶς κυρία τοῦ πνεύματος τῶν ἀνθρώπων, τότε, ὡς συμφωνοῦσι πάντες οἱ ἱστοριογράφοι, ἦσαν οἱ σκοτεινοὶ τοῦ μεσαίωνος χρόνοι»· Καὶ τὴν δευτέραν δὲ δύναμιν, τὴν τοῦ «εὐαγγελίζεσθαι τοῖς ἔθνέσιν» ἔχει ἐν ἀσυγκρίτως μείζονι βαθμῷ καὶ ἡ ἀγγλικανικὴ ἐκκλησία ἢ ἡ ρωμαϊκή (κεφ. ιη).

Ἐν τῷ ιθ΄ κεφ. ὁ συγγραφεὺς δεικνύει, ὅτι ἐνῷ ἡ ρωμαϊκὴ ἐκκλησία ἐξέκλινε τῶν ἀρχαίων ὡς πρὸς τὸ βαπτίζον πρόσωπον καὶ τὸν τρόπον τοῦ βαπτίζειν, ἡ ἀγγλικανικὴ ἐκκλησία προτιμᾷ τὴν κατάδυσιν, συγχωρεῖ τὴν ἐπίλυσιν, ἀπαγορεύει τὸ ράντισμα καὶ μεταχειρίζεται μόνον ὕδωρ βαπτίζουσα εἰς τὸ ὄνομα τοῦ Πατρὸς κτλ. Ἀλλ' ὁμολογεῖ ὁ συγγραφεύς, ὅτι ἐν τῇ πράξει οἱ ἀγγλικανοὶ ἱερεῖς μεταχειρίζονται συνηθέστατα τὴν ἐπίχυσιν, ἥτις ἦτο ἐν χρήσει σπανιώτερον καὶ ἐν τῇ ἀρχαίᾳ ἐκκλησίᾳ καὶ κατήντησε συνήθης ἐν τῇ ἀγγλικανικῇ διὰ τὴν εὐκολίαν αὐτῆς, Ἀλλά, λέγει, ἡ συνεννόησις ἡμῶν μετὰ τῆς Ἀνατολικῆς ἐκκλησίας θὰ γίνῃ εὐκολωτέρα, ἐὰν ὁ κλῆρος τῆς ἀγγλικανικῆς ἐκκλησίας τηρῇ αὐστηρῶς τοὺς περὶ τούτου ὀρθοὺς κανόνας τῆς ἐκκλησίας ταύτης. Ἀλλά, λέγει, διὰ τοιαύτας πλάνας ἡ ρωμαϊκὴ ἐκκλησία δὲν δικαιοῦται νὰ κατηγορῇ τὴν ἀγγλικανικήν, διότι αὗται ἐκληρονομήθησαν ἀπὸ τῶν λυπηρῶν ἡμερῶν τοῦ σφετερισμοῦ τῆς ρωμαϊκῆς ἐκκλησίας·

Ὡς πρὸς δὲ τὸ χρίσμα, λέγει, ὅτι ἐὰν ἡ ἐπίθεσις τῶν χειρῶν εἶνε, ὡς νῦν φρονεῖ ὁ Πάπας, ἡ ἀληθὴς «ὕλη» τοῦ χρίσματος, τότε ἡ ρωμαϊκὴ ἐκκλησία ἐστερεῖτο χρίσματος ἐπὶ αἰῶνας. Καὶ ἐπειδὴ ἄχριστοι δὲν δύνανται νὰ χειροτονηθῶσιν ἱερεῖς ἢ ἐπίσκοποι, ἐχειροτονήθησαν δὲ τοιοῦτοι, ἕπεται ὅτι διεπράχθησαν ἀνυπολόγιστοι «ἱεροσολίαι». Ἡ δὲ ἀγγλικανικὴ ἐκκλησία, λέγει, περιορίσασα τὸ χρίειν

εἰς τοὺς ἐπισκόπους ἐπανῆλθεν εἰς τὴν ἀρχαίαν συνήθειαν·

Ἐν τῷ κ΄ κεφ, ἀναπτύσσεται ὅτι ἡ τοῦ ἱερέως δύναμις τοῦ δεσμεῖν καὶ λύειν διατηρεῖται ἐν τῇ ἀγγλικανικῇ ἐκκλησίᾳ, α΄ κατὰ τὸ βάπτισμα, β΄ κατὰ τὴν μετάληψιν, (ἐνῷ ἡ ρωμαϊκὴ ἐκκλησία στεροῦσα τοὺς χριστιανοὺς τῆς μεταλήψεως τοῦ αἵματος, κόπτει ἐκ τῆς ρίζης τὸ γραφικὸν τοῦτο καὶ ἀρχαιότατον δόγμα καὶ ὑποβιβάζει τὴν δύναμιν τοῦ ἱερέως τοῦ δεσμεῖν καὶ λύειν), γ΄ διὰ τοῦ θείου λόγου, ὅστις ἐν μὲν τῇ ρωμαϊκῇ ἐκκλησίᾳ ἐκρύβη, ἐν δὲ τῇ ἀγγλικανικῇ ρέει ἄφθονος, δ΄ διὰ τῆς προσευχῆς τοῦ ἱερέως, ὡς διδάσκει ὁ Χρυσόστομος καὶ ἄλλοι ἀρχαῖοι πατέρες, ε΄ κατὰ τὴν ἐξομολόγησιν γενομένην ἐν τῇ ἀγγλικανικῇ ἐκκλησίᾳ κατὰ τρόπον συμφωνότερον πρὸς τὴν συνήθειαν τῆς ἀρχαίας ἐκκλησίας ἢ ἐν τῇ ρωμαϊκῇ, στ΄ διὰ τῆς ἀφέσεως ἐκκλησιαστικῶν ποινῶν. Ἀλλ' ἐν τούτῳ δὰ ἡ ρωμαϊκὴ ἐκκλησία διέπραξε τὰς περιβοήτους καταχρήσεις τῶν συγχωροχαρτίων καὶ μέχρι τοῦδε ἔχει ἐσφαλμένην γνώμην περὶ ἀφέσεως οὐ μόνον ἐκκλησιαστικῶν ποινῶν, ἀλλὰ καὶ πάσης ἐκ Θεοῦ τιμωρίας προσηκούσης εἰς ἁμαρτωλόν

Ἐν τῷ κα΄ κεφ· ἐξετάζεται ἡ «ἁγία Εὐχαριστία» καὶ συγκρίνονται οἱ τρόποι, καθ' οὓς τελεῖται ἐν τῇ ἀγγλικανικῇ καὶ ἐν τῇ ρωμαϊκῇ ἐκκλησίᾳ. Προκειμένου περὶ τοῦ εἴδους τοῦ ἄρτου (ἀζύμου ἢ ἐνζύμου) χαίρει ὁ συγγραφεύς, ὅτι ἡ ἀγγλικανικὴ ἐκκλησία δύναται νὰ ἀκολουθήσῃ τὴν Ἀνατολικήν, εἰς τῆς ὁποίας τὴν γνώμην καὶ συνήθειαν κλίνει ὁ συγγραφεύς.

Καὶ ἐν τῇ κλάσει τοῦ ἄρτου ὁ συγγραφεὺς ὁμολογεῖ τὴν ὑπεροχὴν τῆς ἀνατολικῆς ἐκκλησίας, ὑπὲρ τὴν ρωμαϊκὴν καὶ τὴν ἀγγλικανικήν. Συμφωνοτέρα ὡσαύτως εἶνε ἡ ἀγγλικανικὴ ἐκκλησία πρὸς τὴν ἀρχαίαν συνήθειαν μεταδίδουσα καὶ τοῦ οἴνου εἰς τοὺς χριστιανοὺς καὶ συντελοῦσα οὕτως εἰς τὴν μετὰ τῆς κοινωνίας αὐτοῦ συνημμένην ἄφεσιν ἁμαρτιῶν. Εἶνε δὲ περίεργον, ὅτι ἐν τῇ λειτουργίᾳ καὶ τῆς ρωμαϊκῆς ἐκκλησίας ὁ ἱερεὺς λέγει «πίετε ἐξ αὐτοῦ πάντες . . . .» Ὡσαύτως δὲ μειονεκτεῖ ἡ ρωμαϊκὴ ἐκκλησία καὶ ἐν τούτῳ, ὅτι δὲν ὑποδεικνύει εἰς τοὺς χριστιανοὺς τὴν ἀνάγκην τῆς αὐτοεξετάσεως πρὸ τῆς μεταλήψεως.

Ἐν τῷ κδ΄. κεφ, ἐξετάζει τὸν ὅρον « θυσία » (sacrifice) καὶ ὑποστηρίζει ὅτι ἐν τῇ εὐχαριστίᾳ ἡ θυσία εἶνε πνευματική, εἰς ἀνάμνησιν τῆς θυσίας τοῦ Χριστοῦ, ὄχι ἀνανέωσις πραγματικὴ τῆς θυσίας ἐκείνης. Παρατίθησι δὲ πρὸς τοῦτο χωρία ἐκ τῶν λειτουργιῶν τοῦ Χρυσοστόμου καὶ Μ. Βασιλείου καὶ ἄλλων ἀρχαίων λειτουργῶν προτάξας ἐν ἐπικεφαλίδι ἐκ τῆς λειτουργίας Χρυσοστόμου τὸ «δῶρα καὶ θυσίας προσφέρειν πνευματικάς ». Πρὸς ταύτην, δὲ τὴν ἀντίληψιν συμφωνεῖ ἡ ἀγγλικανικὴ ἐκκλησία. Ἡ δὲ ρωμαϊκὴ ἐκκλησία ἐπσρεαζομένη ἐκ τῆς ἀμαθείας τοῦ λαοῦ παρέστησε τὴν θυσίαν ὡς πραγματικὴν θυσίαν αὐτοῦ τοῦ Ἰησοῦ σωματικῶς παρόντος ὡς θύματος· ἐνῷ ἡ ἀγγλικανικὴ ἐκκλησία καίπερ ἀποφεύγουσα τὴν πλάνην ταύτην πιστεύει ὅτι ὁ προσφερόμενος ἄρτος καὶ ὁ οἶνος εἶνε εἰς τὸν ἐν ταπεινοφροσύνῃ μεταλαμβάνοντα τὸ Σῶμα καὶ τὸ Αἷμα αὐτοῦ. Δεινῶς δ' ὑπολείπεται ἡ ρωμαϊκὴ λειτουργία κατὰ τοῦτο, ὅτι δὲν περιέχει τὴν ὑπὸ τοῦ λαοῦ προσφορὰν «τῶν ψυχῶν καὶ σωμάτων ἡμῶν, ἵνα ὦμεν λογική, ἁγία καὶ ζῶσα θυσία πρὸς Σὲ» οἵαν περιέχει ἡ ἐν τῇ ἀγγλικανικῇ ἐκκλησίᾳ λειτουργία. Διὰ τοῦτο ἦτο, λέγει, δόγμα τῆς ἀρχαίας ἐκκλησίας, ὅτι ὁ Θεὸς προσφέρει τὸν Χριστὸν εἰς ἡμᾶς εἰς ἀντάλλαγμα τῆς εἰς αὐτὸν προσφορᾶς ἡμῶν αὐτῶν ὑφ' ἡμῶν. Ἐν πᾶσι λοιπὸν ὑπερέχει ἡ ἀγγλικανικὴ ἐκκλησία τῆς ρωμαϊκῆς· ἐὰν δέ τις πλάνη ὑπελείφθη ἐν τῇ ἀγγλικανικῇ ἐκκλησίᾳ, πταίει ἡ ρωμαϊκή, ἐκ τῆς ἐπιδράσεως τῆς ὁποίας ἐγεννήθη καὶ ὑπελείφθη ἡ πλάνη, ἣν θέλει νὰ διορθώσῃ ἡ ἀγγλικανικὴ ἐκκλησία.

Ἐν τῷ κγ΄. (τελευταίῳ κεφ. τοῦ α΄. τόμου) συγκρίνεται ἡ ἱκανότης τοῦ ἀγγλικανικοῦ κλήρου εἰς τὸ διδάσκειν τὸν ἠθικὸν νόμον πρὸς τὴν τοῦ ρωμαϊκοῦ καὶ ζωγραφίζεται ἡ ἀνηθικότης τοῦ ρωμαϊκοῦ καὶ τὰ ἐπὶ τὰ ἤθη τοῦ λαοῦ ἀποτελέσματα αὐτῆς. Καὶ τελευταῖον συνοψίζων ὁ συγγραφεὺς λέγει «ἀφίνομεν εἰς τὸν ἀναγνώστην νὰ εἴπῃ ποτέρα τῶν ἐκκλησιῶν ὑπῆρξεν ὁ πιστότατος οἰκονόμος τῶν μυστηρίων τοῦ Θεοῦ τῶν ἐμπεπιστευμένων τῇ ἱερωσύνῃ τῇ ἱδρυμένῃ ὑπὸ Χριστοῦ, ἡ τῆς Ρώμης, ἢ ἡ τῆς Ἀγγλίας».

Ὁ β΄. τόμος ἀποτελεῖ καὶ ὑπὸ τὴν ἔποψιν τῆς ἀριθμήσεως τῶν κεφαλαίων καὶ ὑπὸ τὴν τῶν σελίδων συνέχειαν τοῦ α΄. Ἐν τῷ κδ΄. κεφ. λοιπὸν ὁ συγγραφεὺς παραθέτει τὸν τρόπον τῆς χειροτονίας αὐτοῦ τοῦ Κυρίου κατὰ τὸ βάπτισμα αὐτοῦ, β΄. τὸν τρόπον τῆς χειροτονίας τῶν ἀποστόλων, γ΄. τὸν τοῦ Ματθίου, δ΄. τὸν κατὰ τοὺς κανόνας τοῦ Ἱππολύτου, ε΄. τὸν κατὰ τοὺς ἀποστολικοὺς κανόνας, καὶ τὸν τῶν Κοπτῶν καὶ Σύρων Ἰακωβιτῶν, ζ΄. τὸν τῶν Φράγκων (τοῦ στ΄. αἰῶνος), η΄. τὸν κατὰ τὸ Λεόντειον χειροτονικόν, θ΄. τὸν τῶν Νεστοριανῶν, ι΄. τὸν τῶν Μαρωνιτῶν, ια΄. τὸν τῶν Ἀρμενιῶν,

ιϐ'. τὸν νῦν ἐν χρήσει ἐν τῇ καθολικῇ Ἀνατολικῇ Ὀρθοδόξῳ ἐκκλησίᾳ, ιγ'. τὸν νῦν ἐν χρήσει ἐν τῇ ρωμαϊκῇ ἐκκλησίᾳ, ιδ'. τὸν Ἐλισαβέτειον. Ἐκ τῆς συγκρίσεως δὲ ταύτης συνάγεται, ὅτι ὁ ἐν τῇ ἀγγλικανικῇ ἐκκλησίᾳ τρόπος τῆς χειροτονίας συμφωνεῖ πρὸς τὸν Γραφικὸν καὶ τὸν ἀρχαῖον τρόπον καὶ ὅτι, ἂν ἤθελεν ἐφαρμοσθῇ ὁ κανών, ὃν ἔθηκεν Λέων ὁ ιγ' ἐν τῇ ἐγκυκλίῳ αὐτοῦ, οὔτε ὁ κατὰ τοὺς κανόνας τοῦ Ἱπολύτου τρόπος, ὃν μετεχειρίζετο καὶ ἡ ρωμαϊκὴ ἐκκλησία, θὰ ἦτο ἐπαρκὴς οὔτε ἄλλος οὐδείς.

Ἐν τῷ κε' κεφ. ἀναπτύσσεται πάλιν ἡ γνώμη ὅτι ἡ παράδοσις τοῦ δισκαρίου καὶ τοῦ ποτηρίου εἰς τὸν χειροτονούμενον οὖσα νεωτερισμὸς τῆς ρωμαϊκῆς ἐκκλησίας δὲν εἶνε ἀναγκαία. Ἐν δὲ τῷ κς'. ἀντικρούεται ὁ ἰσχυρισμὸς Λέοντος τοῦ ιγ', ὅτι ἐπειδὴ λείπει ἀπὸ τοῦ μυστηρίου τῶν ἀγγλικανῶν ἡ προσήκουσα «πρόθεσις», ἢ μᾶλλον ὑπάρχει πρόθεσις καταστρεπτικὴ τοῦ μυστηρίου, ἡ ἱερωσύνη τῶν Ἀγγλικανῶν εἶνε ἄκυρος. Ὁ συγγραφεὺς λέγει, ὅτι ἡ πρόθεσις τῆς ἀγγλικανικῆς ἐκκλησίας ἦτο νὰ ἐπανέλθῃ εἰς τὴν πίστιν τῆς ἀρχαιότητος καὶ τὰς ἐντολὰς τοῦ Χριστοῦ καὶ ἐν ἄλλοις καὶ ἐν τῇ χειροτονίᾳ.

Ἐν τῷ κζ'. κεφ. ὁ συγγραφεὺς χωρίζει τὰ οὐσιώδη ἐν τῇ χειροτονίᾳ τῶν ἐπουσιωδῶν καὶ λέγει, ὅτι ἐν ὅσῳ χειροτονία τις περιέχῃ τὰ οὐσιώδη ἐν τῷ συνόλῳ αὐτῆς, τὰ ἄλλα δύνανται νὰ κανονισθῶσιν ὑφ' ἑκάστης ἐκκλησίας. Ἐκ τῶν χειροτονιῶν τῶν τριῶν μεγάλων ἐκκλησιῶν, τῆς Ἀνατολικῆς, τῆς Ρωμαϊκῆς καὶ τῆς Ἀγγλικανικῆς, δύναταί τις νὰ εἴπῃ ὅτι πᾶσαι περιέχουσι πάντα τὰ οὐσιώδη. Ἡ Ἑλληνικὴ καὶ ἡ Ἀγγλικανικὴ εἶνε ἧττον ὑπερφορτωμέναι μὲ ἐπουσιώδεις τελετὰς ἢ ἡ Ρωμαϊκή. Αἱ προσευχαὶ αἱ συνοδεύουσαι μετὰ τῆς ἐπιθέσεως τῶν χειρῶν ἴσως εἶνε ἰδανικῶς ἱκανοποιητικώτεραι ἐν τῇ Ἑλληνικῇ ἐκκλησίᾳ, ἢ ἐν τῇ Ρωμαϊκῇ καὶ τῇ Ἀγγλικανικῇ. Καὶ ἡ στιγμὴ τῆς χειροτονίας εἶνε ἀκριβέστερον ὡρισμένη ἐν τῇ Ἀγγλικανικῇ καὶ Ἀνατολικῇ ἢ ἐν τῇ Ρωμαϊκῇ. Ἐν τῇ ἀνακεφαλαιώσει, ἥτις γίνεται ἐν τῷ κη'. κεφ., ἀξιοσημείωτον εἶνε, ὅτι Πῖος ὁ δ'. ἦτο πρόθυμος νὰ ἐπικυρώσῃ τὴν χρῆσιν τοῦ Ἀγγλικανικοῦ Εὐχολογίου καὶ τῆς χειροτονίας, ἐὰν ἡ Ἐλισάβετ ὡμολόγει ὅτι ἔλαβεν αὐτὰ ἐκ τῶν χειρῶν του, καὶ ὅτι προσεκάλεσε τὴν βασίλισσαν νὰ στείλῃ ἐπισκόπους εἰς τὴν ἐν Τριδέντῳ σύνοδον. Τότε δὲ ὁ Cecil εἶπε πρὸς τὸν πρέσβυν τῆς Ἱσπανίας, ὅτι «οἱ Ἄγγλοι ἐπίσκοποι ἀποστολικῶς χειροτονηθέντες καὶ μὴ ἐκλεγέντες ἁπλῶς ὑπὸ συνελεύσεως ὡς Λουθηρανοὶ ἢ Καλβινισταὶ αἱρετικοί, θὰ ἐγίνοντο δεκτοὶ νὰ παρακαθήσωσι μετὰ τῶν ἄλλων». Τὸ μόνον τὸ ὁποῖον ἐλέγετο κατὰ τῶν ἄγγλων ἐπισκόπων ἐν τῇ συνόδῳ ἐκείνῃ ἦτο, ὅτι ἔλειπεν ἀπ' αὐτῶν ἡ ὑπὸ τοῦ Πάπα ἐπικύρωσις. Ἀξιοσημείωτον δὲ καὶ τοῦτο, ὅτι ὁ Pole ἔσπευσε μίαν ἡμέραν μετὰ τὸν θάνατον τοῦ Cranmer νὰ διαδεχθῇ αὐτὸν εἰς τὸν ἀρχιεπισκοπικὸν θρόνον τοῦ Ganterburg. Καὶ ἐν τῷ ἐξωεκκλησιασμῷ τῆς Ἐλισάβετ ὑπὸ τοῦ Πίου τοῦ ε'. οὐδὲν ὑπῆρχε κατὰ τῶν Ἄγγλων ἐπισκόπων καὶ τοῦ κλήρου, ἀλλ' ὅλος ὁ κεραυνὸς διηυθύνετο κατὰ τοῦ ὑπὸ τῆς Ἐλισάβετ σφετερισμοῦ τῆς ἀρχῆς καὶ ὅλα θὰ ἐθεραπεύοντο, ἐὰν αὕτη, ὡς κεφαλὴ τοῦ βασιλείου, ὑπέκυπτεν εἰς τὴν Ρώμην. «Ὅλα, ὡς λέγει καὶ ἡ τελευταία ἐγκύκλιος τῆς Ἐκκλησίας τῆς Κωνσταντινουπόλεως, εἶνε νόμιμα, ἀρκεῖ μόνον ὁ Πάπας τῆς Ρώμης ν' ἀναγνωρισθῇ ὡς ὁ ἀνώτατος καὶ ἀλάθητος ἄρχων καὶ ἀπόλυτος κύριος τῆς παγκοσμίου ἐκκλησίας!»

Εἰς δὲ τὴν πρόσκλησιν τοῦ Πάπα πρὸς τοὺς Ἀγγλικανοὺς νὰ ἐπανέλθωσιν εἰς τὴν «Μητέρα» δηλ. τὴν ρωμαϊκὴν ἐκκλησίαν, ὁ συγγραφεὺς ἀντιτάσσει τὴν ἐν τῇ ἐγκυκλίῳ τῆς Ἐκκλησίας Κωνσταντινουπόλεως πρόσκλησιν πρὸς τὸν Πάπαν καὶ τὴν ρωμαϊκὴν ἐκκλησίαν νὰ ἐγκαταλείπωσι τὰς διαστροφὰς τοῦ Εὐαγγελίου, νὰ ἐπανέλθωσιν εἰς τοὺς κόλπους τῆς Μιᾶς, Ἁγίας, Καθολικῆς καὶ Ἀποστολικῆς Ἐκκλησίας.

Ἐν τῷ κθ' κεφ· ἐπιγραφομένῳ «Ἡ Ὀρθόδοξος Ἀνατολικὴ ἐκκλησία» ὁ συγγραφεὺς τίθησιν ἐν ἐπικεφαλίδι τὸ τοῦ μεγάλου Βασιλείου (ἐπιστολὴ ριγ' πρὸς τοὺς πρεσβυτέρους τῆς Ταρσοῦ, τομ· η', σελ. 189). «Μὴ ἀπαιτῶμεν πλέον τούτου, ἀλλὰ προτείνωμεν πρὸς πάντας τοὺς ἀδελφοὺς τοὺς θέλοντας νὰ ἑνωθῶσι μεθ' ἡμῶν τὸ σύμβολον τῆς Νικαίας»· Ἐν τῷ κεφαλαίῳ τούτῳ τὸ ὁποῖον εἶνε ἄξιον μεταφράσεως μᾶλλον ἢ περιλήψεως ὁ συγγραφεὺς λέγει ὅτι, οἱ πατέρες τῆς ἀγγλικανικῆς μεταρρυθμίσεως ἐσέβοντο καὶ ἐτίμων τὴν ἀνατολικὴν ἐκκλησίαν. Τὸ ἀγγλικανικὸν Εὐχολόγιον ἔχει ἴχνη τῆς ἐπιδράσεως τῶν λειτουργιῶν τῆς Ἀνατολῆς. Ἡ ἀπολογία τῆς ἀγγλικανικῆς ἐκκλησίας πάντοτε στηρίζεται εἰς τὴν ἐν Ἀνατολῇ πρᾶξιν καὶ τὸ δόγμα, ὅταν ἀποκρούῃ τοὺς ἰσχυρισμοὺς τοῦ ἐπισκόπου Ρώμης, ὅτι μόνον αὐτὸς καὶ ὁ ὑπ' αὐτὸν κλῆρος καὶ λαὸς ἀποτελοῦσι τὴν ἁγίαν, καθολικὴν ἐκκλησίαν κτλ. Αἱ καινοτομίαι τῆς ρωμαϊκῆς ἕδρας πάντοτε κρίνονται πρὸς τὴν πίστιν καὶ τὴν πρᾶξιν

τῆς ἀμεταβλήτου Ἀνατολῆς καὶ οὕτως ἀποδείκνυνται ἐστερημέναι παλαιοτάτου κύρους. Ἡ ἀξίωσις τῆς ἐν Τριδέντῳ συνόδου, ὅτι εἶνε οἰκουμενικὴ ἀποδείκνυται ἀβάσιμος ἐκ τῆς ἐξ αὐτῆς ἀπουσίας ἀγγλικανῶν καὶ ὀρθοδόξων ἐπισκόπων· Ἡ Μεγάλη Βρεττανία ὀφείλει πολὺ περισσότερα ἢ ὅσον οἱ πλεῖστοι δέγονται εἰς τὴν ἀνατολικὴν ἐκκλησίαν· Ἡ Ρώμη ὑπῆρξε μητρυιὰ τῆς ἀγγλικανικῆς ἐκκλησίας, ἀλλὰ βεβαίως ἡ Ὀρθόδοξος Ἀνατολὴ ὑπῆρξε μήτηρ αὐτῆς. Ὁμόφωνος ἡ παράδοσις διδάσκει ὅτι εἰς ἱεραποστόλους ἐξ ἀνατολῆς ὤφειλεν ἡ Ἀγγλία τὴν ἐν αὐτῇ φύτευσιν τοῦ Εὐαγγελίου. Πολλὰ τῆς ἀγγλικανικῆς ἐκκλησίας δεικνύουσιν ἀρχὴν ἀνατολικήν, ὁ τρόπος τοῦ ὑπολογισμοῦ τοῦ Πάσχα, ἡ τριπλῆ κατάδυσις, ἡ κουρά, τὸ νὰ καλύπτωνται αἱ γυναῖκες κοινωνοῦσαι καὶ νὰ μὴ πλησιάζωσιν εἰς τὴν ἱερὰν τράπεζαν, ἡ κοινωνία τῶν νηπίων, ἡ ὑπὸ τοῦ ἐπισκόπου εὐλογία γινομένη κατὰ τὸν ἀνατολικὸν τρόπον, ἡ μίτρα, τὸ ἀντίδωρον, ἡ χρῆσις ριπιδίων, ἡ νηστεία τῆς Τετάρτης. Τινὲς τῶν ἀρχαίων ναῶν ᾠκοδομήθησαν κατὰ τὴν ἀνατολικὴν καὶ οὐχὶ κατὰ τὴν ρωμαϊκὴν ἀρχιτεκτονικήν. Εἰς Θεόδωρον τὸν Ταρσέα, Ἕλληνα καὶ οὐχὶ Ρωμαῖον, ὀφείλει ἡ παροῦσα ἀγγλικανικὴ ἐκκλησία τὸν θαυμάσιον ὀργανισμόν της. Αὐτὸς ὑπῆρξεν ὁ πρῶτος ἀρχιεπίσκοπος Καντουρίας (Canterbury), εἰς ὃν ὑπήκουον πᾶσαι αἱ ἐκκλησίαι τῆς Ἀγγλίας. Ὅλον ἐκεῖνον τὸν χρόνον οἱ πεπαιδευμένοι ἄνδρες τῆς Ἰρλανδίας ἐσπούδαζον τοὺς Ἕλληνας μᾶλλον ἢ τοὺς Λατίνους Πατέρας. Καὶ ἡ εἰς Ἰρλανδίαν εἰσαγωγὴ τοῦ χριστιανισμοῦ ὀφείλεται κατὰ τὴν παράδοσιν εἰς ἀνατολικοὺς ἱεροκήρυκας καὶ ἱεραποστόλους. Κατὰ τοὺς Λατίνους ἡ πίστις ἔχει μέγιστον ἐχθρὸν τὴν γνῶσιν, κατὰ τοὺς Ἕλληνας τὴν ἄγνοιαν».

Μετὰ δέ τὴν ἐξέτασιν τῶν γνωμῶν τῆς Ἀνατολικῆς ἐκκλησίας περὶ 9 ζητημάτων ὁ συγγραφεὺς λέγει: ἐὰν ἡ ὑπ' ἐμοῦ γενομένη ἔκθεσις τοῦ δόγματος τῶν Ὀρθοδόξων Ἀνατολικῶν ἐκκλησιῶν εἶνε ὀρθή, δὲν εἶναι σπουδαῖαι αἱ μεταξὺ τῶν συμβόλων τῆς ἀνατολικῆς καὶ τῆς ἀγγλικανικῆς ἐκκλησίας διαφοραί. Αἱ δύο ἐκκλησίαι ἔχουσι παρόμοιον «ἦθος»· Ἡ ἀγγλικανικὴ ἐκκλησία ἀναγνωρίζει τὴν τριπλῆν κατάδυσιν ὡς τὸν ἄριστον τρόπον, ἡ δὲ ἀνατολικὴ δέχεται τὴν ἐπίχυσιν ὡς ἔγκυρον. Ὅτι ἐν τούτῳ ἀπαιτεῖται εἶναι γενικωτέρα χρῆσις τῆς καταδύσεως ὑπὸ τῶν ἀγγλικανῶν. Τὸ ὑπὸ λαϊκῶν (ἐν ἀνάγκῃ) βάπτισμα θεωρεῖται ἔγκυρον ὑπ' ἀμφοτέρων· ὡσαύτως ἀμφότεραι θεωροῦσι τὸν ἱερέα ἢ ἐπίσκοπον ὡς τὸν κανονικὸν ἐκτελεστὴν τοῦ βαπτίσματος. Ἐν τῷ χρίσματι ἡ ἐπίθεσις τῶν χειρῶν εἶνε ἀποστολικὴ συνήθεια καὶ οἱ ἀνατολικοὶ πρέπει ἴσως νὰ προσθέσωσι τοιαύτην εἰς τὴν χρίσιν αὐτῶν.

Ἐν τῇ εὐχαριστίᾳ πρέπει νὰ δεχθῶμεν τὴν χρῆσιν μόνον ἐνζύμου ἄρτου. Ἀμφότεροι δὲ συμφωνοῦσιν, ὅτι καὶ οἱ λαϊκοὶ πρέπει νὰ κοινωνῶσιν ἐκ τοῦ ποτηρίου. Ὡς πρὸς δὲ τὰς εὐχὰς μόνον μία εὐχὴ τῶν ὀρθοδόξων «Σιγησάτω πᾶσα σὰρξ βροτεία» περιέχει φράσιν προσκρούουσαν εἰς τὴν γνώμην τῶν Ἀγγλικανῶν. Ἀλλὰ καὶ ἐκείνη κατὰ τὴν Ὀρθόδοξον κατήχησιν ἡ φράσις δὲν σημαίνει τὴν πραγματικὴν θυσίαν τοῦ Χριστοῦ ἐπὶ γηΐνου θυσιαστηρίου, ἀλλὰ τὴν ἀνάμνησιν τῆς προθυμίας τοῦ Χριστοῦ νὰ προσενέγκῃ ἑαυτὸν ἐπὶ τοῦ Σταυροῦ. Ὡς δὲ τὴν «μετουσίωσιν» εἰ καὶ ὁ ὅρος εἶνε ἀτυχής, ὅμως ἐπειδὴ οἱ ἀνατολικοὶ μεταχειρίζονται τὴν λέξιν μὲ ἔννοιαν διάφορον ἢ οἱ Λατῖνοι, οἱ ἀνατολικοὶ πιστεύομεν ὅτι θὰ κάμωσι τοιαύτην δήλωσιν, οἱ δὲ ἀγγλικανοὶ εἶναι πρόθυμοι νὰ δεχθῶσι πᾶσαν λέξιν δηλοῦσαν, ὅτι ὁ ἄρτος καὶ ὁ οἶνος μεταβάλλονται εἰς τὸ Σῶμα καὶ τὸ Αἷμα τοῦ Χριστοῦ.

Ὡς πρὸς δὲ τὸ Felioque οἱ ἀνατολικοὶ ἔχουσι δίκαιον καὶ εἴμεθα πρόθυμοι νὰ τὸ ἐξαλείψωμεν.

Ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ τῆς Ἀγγλίας ἡ ἐπίκλησις τοῦ ἁγίου Πνεύματος δὲν εἶναι ἐπαρκῶς σαφής· ἐν τῇ Σκωτικῇ καὶ Ἀμερικανικῇ εἶνε: Ἐν τῇ πρώτῃ ἐπιθεωρήσει τοῦ Εὐχολογίου θὰ προστεθῇ ἐπίκλησις ἱκανοποιοῦσα τοὺς ἀνατολικούς.

Ὡς πρὸς τὸν γάμον τοῦ κλήρου ἀμφότεραι αἱ ἐκκλησίαι ἀναγνωρίζουσι τὸ Jus Cyprianum.

Τὸ δόγμα περὶ ἐξομολογήσεως καὶ ἀφέσεως εἶναι κοινὸν ἐν ἀμφοτέραις. Μόνον ὁ ἐξωτερικὸς τύπος διαφέρει. Καὶ ἐν τούτῳ δύναται νὰ ἀφεθῇ ἑκατέρᾳ ἐλευθερία· Ἀμφότεραι ἀναγνωρίζουσι τὸν Χριστὸν κεφαλὴν τῆς ἐκκλησίας, τοὺς ἐπισκόπους πνευματικοὺς ἄρχοντας ὑποκειμένους εἰς τὴν Οἰκουμενικὴν Σύνοδον, τοὺς δὲ κοσμικοὺς ἄρχοντας προστάτας τῆς ἐκκλησίας. Καὶ ἐν τούτοις συμφωνοῦσιν·

«Γεννηθεῖσα καὶ ἀναγεννηθεῖσα ἡ ἐκκλησία τῆς Ἀγγλίας εἶνε δὶς θυγάτηρ τῆς Ὀρθοδόξου Ἀνατολῆς.... Ἀλλὰ οὐδέποτε, διὰ τὴν διαφορὰν τῶν φυλῶν, εἶνε δυνατὸν νὰ ἐλπίζῃ τις συμφωνίαν εἰς τὰ ἐπουσιώδη· Ἀλλ' εἰς τὰ οὐσιώδη εἶνε δυνατὸν νὰ κατορθωθῇ συνεννόησις.

Ἐν τῷ λ'. (τῷ τελευταίῳ τοῦ ὅλου ἔργου) κεφαλαίῳ ὁ συγγραφεὺς ἀναπτύσσει διὰ μακρῶν τὸ

ἀδύνατον τῆς ἑνώσεως τῆς Ἀγγλικανικῆς Ἐκκλησίας μετὰ τῆς Ρωμαϊκῆς ἕνεκα τῶν γνωστῶν ἀξιώσεων καὶ καινοτομιῶν τῆς Ρώμης. Ἀλλὰ μετὰ τῆς Ἀνατολικῆς Ἐκκλησίας εἶπεν ἤδη ὁ συγγραφεύς, ὅτι εἶνε κατορθωτὴ ἡ συμφωνία. Ἐν τέλει δὲ ἐφιστᾷ ὁ συγγραφεὺς πάλιν τὴν προσοχὴν τῶν Ἀγγλικανῶν εἰς διόρθωσίν τινων χρῃζόντων διορθώσεως ἐν τῇ ἀγγλικανικῇ ἐκκλησίᾳ. «Διότι, λέγει, δὲν ὠφελεῖ ἡμῖν νὰ γινώσκωμεν ποῦ εἶνε ἐσφαλμένη ἡ θέσις τοῦ Πάπα, ἐὰν ἀγνοῶμεν τί ἡ Ἀγγλικανικὴ ἐκκλησία πιστεύει καὶ ὀφείλει νὰ πράττῃ . . . . . «Εἴθε τὰ τέκνα τῆς Ἀγγλικανικῆς Ἐκκλησίας νὰ αἰσθάνωνται ἐπὶ μᾶλλον ἀεὶ τὴν ἀπόλυτον ἀνάγκην τῆς προσωπικῆς αὐτῶν ἀφιερώσεως καὶ οὕτω νὰ φυλάττωσι τὴν ἑνότητα τῆς πίστεως ἐν τῷ συνδέσμῳ καὶ τῇ δυνάμει τοῦ ἁγίου Πνεύματος». Ἀκολουθεῖ δὲ ἡ περὶ τῆς ἑνότητος τῶν χριστιανῶν προσευχὴ ἐκ τοῦ Ἀμερικανικοῦ Εὐχολογίου καὶ τελευτᾷ ὁ ϐ' τομος ἐν τέλει τοῦ ὁποίου ὑπάρχει παράρτημα περιέχον πολλὰ σχετικὰ ἔγγραφα, ἐν οἷς καὶ μετάφρασιν τῆς Πατριαρχικῆς καὶ Συνοδικῆς ἐγκυκλίου τῆς ἡμετέρας Ἐκκλησίας τῆς ἀπαντώσης εἰς τὴν ἐγκύκλιον Λέοντος τοῦ ιγ'.

ΓΕΝΝΑΔΙΟΥ ΜΟΝΑΧΟΥ
(τοῦ Σχολαρίου)
ΕΠΙ ΤΗ ΜΝΗΜΗ
ΤΗΣ ΑΠΟΤΟΜΗΣ ΤΟΥ ΤΙΜΙΟΥ ΠΡΟΦΗΤΟΥ ΚΑΙ ΠΡΟΔΡΟΜΟΥ ΚΑΙ ΒΑΠΤΙΣΤΟΥ

Λόγος τὸ πρῶτον νῦν ἐκδιδόμενος ἐκ τοῦ ὑπ' ἀρ. 35 χειρογράφου τῆς βιβλιοθήκης τοῦ ἐνταῦθα Μετοχίου τοῦ Παναγίου Τάφου

ὑπὸ

ΧΡ. ΠΑΠΑ-Ι-ΩΑΝΝΟΥ*

Ὅθεν οἱ κρίνειν ὀρθῶς εἰδότες τε καὶ προηρημένοι ταῖς ἀναγκαίαις οὕτω τῶν νόμων στενότησι πρὸς εὐποιΐαν χρῶνται καλῶς, οὐ τοὺς νόμους ἀκυροῦντες, οὐ τοῖς θεμένοις μεμφόμενοι, ἀλλ' ἔνθα μὴ δύναιτο συμφωνεῖν ἡ λέξις τοῦ νόμου τῷ κατὰ φύσιν καὶ κατὰ λόγον καὶ τῷ ἁπλῶς ἀγαθῷ καὶ συμφέροντι, τούτοις τιθέμενοι μᾶλλον, ὅπερ ἂν καὶ ὁ τὸν νόμον θεὶς ἐποίει παρών, καὶ χάριν ἂν εἰδείη καὶ μὴ παρὼν τῷ φιλαγάθῳ οὕτω καὶ σοφῶς κρίνοντι. Ἐῶμεν δὲ τὴν ἄλλην ὑπεροχὴν τοῦ Κυρίου καὶ τὴν τάξιν ἑκατέρων τῶν νόμων· οὐ γὰρ ἂν μάθοιτε ταύτην ποτέ, τοιούτοις ἥκιστα φαινομένην. Αὐτῷ μὲν οὖν οὕτω μέμφεσθε τῷ ποιητῇ τοῦ νόμου καὶ φύλακι· ὑμεῖς δὲ τοῖς τοῦ νόμου μὲν προσπεφυκότες ῥητοῖς ἀνθρωπίνοις, ὃν ἥκιστα χρὴ ζῆλον ἄλογον τοῖς πολλοῖς ἐπιδείκνυσθε, οἳ τὴν ἔνστασιν ἐπαινοῦσι, τὸ πάθος δ' οὐ σταυροῦντες καὶ φθονοῦντες τοῖς καλῶς ἐπιεικευομένοις τῇ τοῦ νόμου λέξει προσπλέκεσθε· παρακερδαίνειν δέ του δεῆσαν ἢ δέει δουλεύειν ἢ φιλίᾳ καὶ χρείᾳ χαρίζεσθαι, ἐνταῦθα δὴ καὶ λέξις ὑμῖν τοῦ νόμου καὶ σκοπὸς ἀθετεῖται τοῦ νομοθέτου καὶ τὸ φύσει δίκαιον οἴχεται. Ὥσπερ δὴ καὶ Ἠρώδῃ συγκαθιεῖσι τῇ τοῦ ἀδελφοῦ ποτε συνεύνῳ χρῆσθαι παρὰ τὸν νόμον, καίτοι σπέρματος αὐτῷ καταλελειμμένου, οὐ δεινὸν ἡμῖν, οὐδ' ἀπᾷδον εἶναι δοκεῖ. Εἶτα καὶ παρὰ λόγον κτείνοντι τὸν βαπτιστὴν ἀσμενίζετε δήπου, τὸν πρὶν εὐνοούμενον καὶ μηδὲν ἀδικοῦντα, καὶ κακῷ κακὸν προστιθέντι πολλῷ χαλεπώτερον, ἀμυνόμενοι μὲν τὸν βαπτιστὴν ὡς καὶ γένει καὶ προαιρέσει τῷ Χριστῷ συνημμένον, λυποῦντες δὲ αὐτὸν τὸν Ἰησοῦν καὶ φοβοῦντες καὶ τῷ κατ' αὐτοῦ μελετωμένῳ φόνῳ θύραν ἀνοίγοντες. Τοιαύτας μὲν ἐκεῖνοι ταῖς οἰκείαις ψυχαῖς καὶ τῷ γένει καμίνους ἀνῆπτον. Ὁ δὲ βασιλεὺς περίλυπος μὲν ἐγένετο τῷ τοῦ φόνου ζητήματι, διὰ δὲ τὸν ὅρκον καὶ τοὺς συνανακειμένους οὐκ ἤθελεν ἐκπέμψαι κενήν. Ἄξιος τοιούτων ὅρκων εἶ φύλαξ· ἄξιοι τοῦ σοῦ συνειδότος οἱ συνδειπνοῦντες! Παραβῆναι τὸν ὅρκον φοβῇ, καὶ κτείνων ἄνδρα δίκαιον οὐ τρέμεις τὴν δίκην; Εἰ μὲν κατεγνωκὼς ἦσθα τοῦ καθειργμένου, ᾧ προσεῖχες ὡς ἱερῷ πρότερον καὶ πολλὴν παρεῖχες αἰδῶ, τίνῦν γίνῃ περιαλγής, ἀλλ' οὐχὶ μᾶλλον ἐλέγχων τὴν πονηρίαν, πάλαι λανθάνουσαν, βασιλικῶς ἐπάγεις τὴν δίκην; Ἔδει γάρ σε μᾶλλον ἀλγεῖν περὶ σεαυτῷ, ᾧ καὶ πεφηνότι τοιούτῳ πάλιν ἐφιλανθρωπεύτο δι' εὔνοιαν. Εἰ δ' οὐκ ἔχεις τι μέμφεσθαι, τί κτείνεις τὸν μηδὲν ἀδικοῦντα καὶ πάνυ πρόσθεν πεφιλημένον; Ἢ τσίνυν προσποιῇ τὴν ἀνάγκην, τῇ δὲ μοιχαλίδι πάντα συνεσκευάσω, τὸ δεῖπνον, τὴν ὄρχησιν, τὰς τῆς ἀμοιβῆς ὑποσχέσεις καὶ τὸν ἐπ' αὐταῖς ὅρκον, καὶ τῷ πάθει τῆς ἀκολασίας πάνυ κατειλημμένος ἐκ μέσου τὸν ἀποτρέποντα καὶ νουθετοῦντα ποιῇ, ἄλλῳ τῳ χείρονι σαυτὸν ποιῶν ὑπεύθυνον πταίσματι, ἢ παντὸς μαινομένου πέφηνας χείρων, ὅτι διπλοῖς ἑκουσίως σαυτὸν ἐτήρεις κακοῖς, δυνάμενος ἀμφοῖν ἀπηλλάχθαι καὶ μήτε

* Συνέχεια ἀπὸ σελ. 385—388.

κτείνειν ἀδίκως μήτε κτείνων ἀλγεῖν. Τί δὲ καὶ τοὺς συνανακειμένους καὶ συνδειπνοῦντας αἰδῇ; Εἰ μὲν γὰρ σιγῶσιν, οὐδὲν ἐκεῖθεν ὑπέστη δέος· εἰ δ' ἀπαιτούσῃ τῇ κόρῃ συνηγοροῦσιν ἅπερ οὐ δίκαιον, ὡς εὐχείρων ἕδει τούτων καταφρονεῖν· ἴσως γὰρ τὴν σὴν ὑπονοοῦντες πρὸς τὸν θεῖον ἄνδρα μεταβολήν, τῇ καθείρξει σημείῳ χρώμενοι, καὶ πόρρω τοῦ συνειδότος ἐφθέγγοντο· εἰ δὲ φαύλως κρίνοντες ᾔτουν, ποῦ τὸ σῆς ἀξίωμα βασιλείας, ὅτι δούλοις χαρίζῃ, τὴν τῆς σῆς ψυχῆς ζητοῦσιν ἀπώλειαν; Ἢ καὶ σκιρτᾶν ἀνιστάμενον ἀξιοῦσι καὶ ἀσχημονεῖν ὑπήκουες ἄν; Εἰ δ' ὅρκῳ κατασχεθείς, ὑπ' εὐλαβείας κτείνειν ἀνέχῃ, εὐλαβὴς μὲν ἂν ἦσθα μὴ κτείνειν, μηδὲ τὸν ἐκ προπετείας ὅρκον πληρῶν· νῦν δ' ἀσεβῶν δοκεῖς εὐσεβεῖν καὶ τῷ πρὸς Θεὸν δικαίῳ πάνυ μαχόμενος· οὐ γὰρ βούλοιτ' ἂν ἡμᾶς ἀσεβεῖν εὐορκίας προφάσει. Ἢ καὶ φονεύειν τὸν πατέρα τυχὸν ὀμόσας ἐν πότῳ, ἠναγκάσθης ἂν πατροκτονῶν εὐορκεῖν, σωφρονήσας μετὰ τὴν μέθην; Εἰ δ' ἐκστὰς ὑπὸ μέθης τοῦ λογισμοῦ τῷ τῆς μοιχείας κακῷ καὶ τὸν ἐξάγιστον προστιθεῖς φόνον, οὐ τὸν ὅρκον καὶ τοὺς συνανακειμένους αἰτιᾶσθαί σε δεῖ, ἀλλὰ τὴν σὴν παροινίαν, δι' ἣν ἑκουσίως οὕτως ἐκστὰς σεαυτοῦ χοίρων ἢ λύκων ἀντὶ τῆς ἀνθρωπίνης εἴληφας μοῖραν. Τοιοῦτον γὰρ ἡ μέθη κακόν· τοιαῦτα τοὺς ἑαλωκότας εὐεργετεῖ. Ἢ πῶς ἦν ἀνθρωπίνην σώζοντα τάξιν μισθῷ τῆς ὀρχήσεως διχῇ μερίζειν τὴν βασιλείαν καὶ ὅρκοις τὴν ἑτέραν μοῖραν διδόντα καταδεσμοῦσθαι; Ἀλλ' ἔδει σε λοιπὸν καὶ ὅλην ὑπερθέσθαι τὴν βασιλείαν οὐ μᾶλλον ἀντὶ κεφαλῆς τοιαύτης ἢ τῆς σῆς ψυχῆς δεινῶς ἀποτεμνομένης, εἰ μὴ τὸν ὅρκον ἠδύνασο πότε μὲν τηρητέος, πότε δὲ οἰκονομητέος ἐστὶν εἰδέναι. Ὁ μὲν Ἡρῴδης τοιαῦτα ἐποίει παρὰ τὸν δεῖπνον καὶ τοιοῦτος τοῖς παροῦσι καὶ συνδείπνοις ἐδόκει καὶ οὕτως ἱστόρηται· οὐ γὰρ ἐπέκεινα τῶν γινομένων καὶ φαινομένων ὁ τῆς ἱστορίας βαδίζειν δύναται λόγος, ἀληθὴς καὶ δίκαιος ὤν. Ὁ δὲ μακάριος Ἰωάννης εἰς ὑπουργίαν τοῦ κατὰ τὸν Ἰησοῦν μυστηρίου συλληφθεὶς καὶ γεννηθεὶς καὶ τραφεὶς καὶ τὴν ἔρημον οἰκήσας πολυετῶς, διὸ κἀκεῖθεν ἀπέσταλται τὴν τοῦ Κυρίου παρουσίαν ἀγγέλλων καὶ βοῶν ἑτοιμάζειν αὐτοῦ τὴν ὁδόν, φωνὴ τοῦ λόγου προτρέχουσα καὶ λύχνος πρὸ τοῦ φωτός, ὡς καὶ ταύτῃ τοὺς προφήτας αὐτὸν παρενεγκεῖν ἅπαντας τῷ μόνον αὐτὸν μετὰ Χριστὸν καὶ διὰ Χριστὸν προφητευθῆναι πάνυ λαμπρῶς, ἐπλήρωσε μὲν αὐτῷ τε τὴν ὑπουργίαν πᾶσαν ὡς ἔδει, εἶτα καὶ δι' αὐτὴν θύεται καὶ προθύεται, καὶ δήμιος ἐκ τοῦ δείπνου πεμφθεὶς τῆς ἱερᾶς ἐκείνης σαρκὸς τὴν εἰσάγγελον ἐξάγει ψυχὴν καὶ τὴν κεφαλὴν ἀποδίδωσι φέρων ἆθλον ὀρχήσεως τῷ κορασίῳ· ἡ δὲ τῇ μητρὶ θέαμα χαρίεν, ὡς ἐξεῖναι λοιπὸν αὐτῇ χωρὶς ἐλέγχων παρανομεῖν καὶ πάντων μὲν εἰδότων ἀκολασταίνειν, οὐδενὸς δὲ ἀποτρέποντος. Ὦ μακαρίας μὲν ζωῆς, μακαρίας δὲ τελευτῆς· οὐ γὰρ ἔχοντες οὐδὲν ἐγκαλεῖν, τὴν δὲ παιδαγωγίαν οὐ φέροντες, ἡ γὰρ τῶν Φαρισαίων καὶ νομικῶν συσκευὴ Ἡρῴδῃ καὶ τῇ συνεύνῳ μόνοις ἐγνώριστο, κτείνουσι τὸν γενναῖον, μᾶλλον δὲ μεθιστῶσιν, οὗ πολὺς αὐτὴν εἶχεν ἔρως. Τί γὰρ γένοιτ' ἂν φιλοσοφούσῃ ψυχῇ τῆς ἐντεῦθεν ἐξόδου καὶ ταῦτα μετ' ἀρετῆς ἥδιον; Ὦ χαρᾶς ἐκείνης, ἣ τὸν δήμιον εἶδε καὶ τὴν μάχαιραν ἑτοιμαζομένην, καὶ πρὶν καλῶς αἰσθέσθαι πλήττεσθαι, ἀπηλλάγη κούφῳ πτερῷ καὶ μηδὲν ἐπιφερόμενος ἄχθος ἐκ τῆς κοινωνίας τοῦ σώματος, ὥστ' εἰ μὴ τὸ προγονικὸν εἰς ᾅδην κατέσπα κώλυμα Μωσεῖ καὶ τοῖς ἄλλοις συνδιατρίψοντα, εἰ καὶ πολλῷ λίαν αὐτῶν εὐτυχέστερον, ὅτι σαφεστέραις ἐλπίσι καὶ προσεχεστάτης τῆς ἐκεῖθεν αὖθις ἀνόδου, κἂν εἰς οὐρανὸν εὐθὺς ἤγετο. Ἀλλ' ἀτριβὴς ἔτι καθάπαξ ἦν ἡ πρὸς οὐρανόν, τὸν τοῦ παντὸς δεσπότην μένουσα πρόδρομον, ἐπὶ τούτῳ δὲ καὶ πατρικῶς κατεληλυθότα, ὥστε τῶν γνησίων παίδων τοὺς μὲν συναγαγεῖν ἑτοίμους εὑρών, τοὺς δὲ ἀναχθησομένους εὐτάκτως τῆς γενέσεως ὑπουργούσης εἰσδέξασθαι, ἕως αὖθις ἐλθὼν καὶ τὰ σώματα πολλῷ λαμπρότερα ἀποδούς, τῇ τοιαύτῃ τῆς φύσεως τελειώσει καὶ τὴν τῆς εὐδαιμονίας τελείωσιν αὐτοῖς καταπράξηται, διπλαῖς ἐκεῖθεν ἐνευδαιμονοῦσι στολαῖς καὶ διπλοῖς ἐνεντυχοῦσι τοῖς ἄθλοις. Καὶ τοὺς μὲν ἄλλους προφήτας, ὁπόσοις Ἰουδαῖοι τὴν ὁμοίαν χάριν ἀπέδοσαν, ὁ δῆμος μετὰ πολλῆς ἀναιδείας καὶ πλείονος πικρίας ἐφόνευον· τὸ(ν) δὲ ὁ δήμιος μόνος τῆς εἱρκτῆς ἀπήλλαττε μόνον καὶ ταῖς ἐν ἐρήμῳ διατριβαῖς οἰκεῖον ἀπεδίδου τὸ τέλος· ἥ τε γὰρ ἔρημος οὐδὲν εἱρκτῆς διενήνοχε τοῖς ἐκεῖ θησαυρίζειν εἰδόσιν, ἥ τε εἱρκτὴ τὸν εἰδότα τε καὶ εἰθισμένον φιλοσοφεῖν οὐδὲν ἧττον τῆς εὐρυτάτης ἐρήμου ψυχαγωγεῖν δύναται· καὶ τῶν ὅρων τῆς ζωῆς πληρωθέντων, οὐδὲν διαφέρει τοῖς φιλοσοφοῦσι καλῶς θηρίου δάκνοντος ἐν ἐρήμοις ἢ δημίου κτείνοντος ἐν εἱρκταῖς ἀπαλλάττεσθαι. Ἡ δ' ὑπερβολὴ μετὰ ταῦτα τῆς κατὰ τὸν Ἰησοῦν ἀναιδείας τῶν Ἰουδαίων ὑπερβολὴ μὲν κακοδαιμονίας αὐτοῖς τοῖς πράττουσιν ἦν, ὑπερβολὴ δὲ ταπεινώσεως μὲν ἀνθρωπίνης τῷ μέχρι τοσούτων καὶ τηλικούτων ἄθλων ταπεινωθέντι, ἀγαθότητος δὲ τῷ τὴν ἀνθρωπίνην φύσιν ἀνα-

σχομένῳ τοιαύταις σώζειν μεθόδοις, ὑπερβολὴ δὲ εὐτυχίας τοῖς διὰ τούτων σώζεσθαι μέλλουσι καὶ τούτων ἄνευ οὐ μέλλουσιν· ὡς γὰρ ἀναγκαῖα πάντα τῷ τοῦ σώζοντος σκοπῷ καὶ τῷ τέλει καὶ πρόσθεν προηγόρευτο, καὶ τοῖς ἔργοις οὕτως ἐκβαίνειν συνεχωρεῖτο, καθάπερ ἔφθην εἰπών. Εἶτα καὶ τοῖς ὑπὲρ Χριστοῦ πάθεσι μέλλουσι πολλαῖς βασάνων ἰδέαις ἐνευσεβεῖν μεγάλης ἂν ἔδει ροπῆς ἐν τῷ λογισμῷ, πειθούσης καὶ θαρρεῖν καὶ φέρειν γενναίως· καὶ ἦν ἂν οὐδὲν ἰσχυρότερον τοῦ τὸν δεσπότην αὐτὸν ὑπὲρ αὐτῶν ἀνασχέσθαι λῃσταῖς ὁμοίως ἀναρτηθῆναι καὶ ταῖς ἄλλαις οὕτως ἀμειφθῆναι τιμαῖς, ἵνα τοιούτοις αὐτοὶ πρῶτοι καλῶς ὠχυρωμένοι τοῖς λογισμοῖς, οὕτως οὐρανόθεν εὐθὺς τὴν ὑπερφυᾶ φιλοσοφίαν ἐμπνέοιντο, ὡς μηδὲ καρτερίαν εἶναι λοιπὸν ἀλλ' ὑπεροψίαν τὴν ἐν τοῖς ἐπαγομένοις πᾶσι διάθεσιν. Ἐπὶ τούτοις, ὦ μακάριε τοῦ Χριστοῦ βαπτιστὰ καὶ πρόδρομε, συνεργόμεθα σήμερον οἱ τῆς σῆς ἀκηκοότες φωνῆς καὶ πρὶν ἀκοῦσαι τὸν λόγον, οἱ πρὸς τὴν ἀλήθειαν ἀναβλέπειν ἀρξάμενοι σοί γε τῷ λύχνῳ, πρὶν τῷ φωτὶ καθάπαξ καταλαμφθῆναι· οὐ γὰρ ὡς παρεληλυθόσιν, ἀλλ' ὡς παροῦσι πᾶσι προσέχομεν. Καὶ ὡς νῦν σοῦ τελειουμένου τῇ καλῇ μετοστάσει πάρεσμεν ἤδη οὐχ Ἡρῴδῃ καὶ τοῖς συνδείπνοις συνόντες οὔτε δημίῳ συναποτέμνοντες, οὐ δεχόμενοι δῶρον τὴν σὴν κεφαλήν, αἰωνίου δίκης ἐπίχειρον, ἀπείη γε ταῦτα, ἀλλὰ συνοδυνώμενοι μὲν τοῖς μαθηταῖς καὶ τὸ πτῶμα τῇ γῇ καλύπτουσι τὸ ἱερὸν συνακολουθοῦντες, συνανιώμενοι δὲ τοῖς τῇ φήμῃ τῆς ἀδίκου σου τελευτῆς δεινῶς κοπτομένοις, οἳ τοῦ σοῦ βαπτίσματος καὶ τῶν σῶν ὑπὲρ τοῦ δεσπότου λόγων τρόφιμοι γεγονότες, ὡς ὁδηγῷ τῆς σοφίας ἐκ Θεοῦ πεφηνότι, πανταχοῦ τῆς γῆς ἐκείνης ἔχαιρον ἀκουομένῳ καὶ βλεπομένῳ καὶ ἤλγουν αὖθις εὐλόγως τηλικούτου στερηθέντες καλοῦ. Τούτοις τοίνυν συνοδυνώμενοι, τῷ δὲ τῆς ἱερᾶς ἀγάπης κανόνι τοὺς φονευτάς, καίτοι φαυλοτάτους ὄντας, οἰκτείροντες, εἶτα συγχαίρομέν σοι τῶν εὐτυχεστάτων τῆς τε γενέσεως καὶ ζωῆς κλήρων καὶ τελευτῆς, ὡς πάντων ὄντων κατὰ Θεὸν καὶ τῷ κοινῷ τῶν ἀνθρώπων πάνυ χρησίμων. Καὶ ἡμῖν δ' αὐτοῖς ἐπιχαίρομεν τοιούτῳ παιδαγωγῷ καὶ προμηθεῖ συντυχοῦσι, καὶ τὴν σὴν τελευτὴν ζωὴν τῶν σῶν ἡγούμεθα τέκνων· ζῆς γὰρ ἡμῖν οὐχ ἧττον καὶ μεθεστώς, καὶ τοῖς κατὰ σὲ διηγήμασιν ὡς παρὼν τέρπεις καὶ ταῖς ἄνωθεν ὁδηγίαις διέπεις καὶ κυβερνᾷς, πείθειν ἔχων ἐξ εὐλόγου καὶ πολλῆς παρρησίας τὸν πάντα δυνάμενον. Ἐπὶ τούτοις τὴν ἡμέραν ταύτην τιμῶμεν· ἐπὶ τούτοις καὶ ὁ παρὼν συνήνεκται λόγος. Λέληθε δὲ οὐδαμῶς ἡμᾶς ὅσα σοι παρ' ἡμῶν ἀποδίδοσθαι βουληθείης ἂν τῶν σῶν τέκνων ἐπὶ ταῖς ᾠδαῖς αὐταῖς καὶ τοῖς ὕμνοις, ὧν ἄνευ οὐδὲ τούτοις ἂν ἡσθείης προσφερομένοις. Βούλει τοίνυν τοὺς μὲν τῷ βίῳ προσηλωμένους μήτ' ἀσελγοῦντας παρανομεῖν μήτε παρανόμοις γάμοις συνάπτεσθαι, μήτε οἴνῳ παραχρωμένους τοῖς συμφύτοις παραδίδοσθαι πάθεσιν, ἃ κοιμίζειν οἶδε λόγος ἐγρηγορὼς καὶ γαστρὸς καπνοῖς μὴ θολούμενος, καὶ τὰ μὲν ἐπιθυμίᾳ, τὰ δὲ θυμῷ καὶ τοῖς τούτων ἐκγόνοις δεδουλευκότας τὴν εἰς τὸν Θεὸν καὶ τὸν πλάστην φθείρειν ἀγάπην, μήτε θέλειν ὅρκοις καταδεσμοῦσθαι, ἀλλὰ τὰ μὲν καλὰ καὶ ὅρκων πράττειν χωρίς, ὡς ἂν τῷ ἑκουσίῳ μᾶλλον κοσμοῖντο, ἐπὶ δὲ τοῖς φαύλοις καὶ μᾶλλον τῆς γλώττης φείδεσθαι, μηδὲ καθίστασθαι πρὸς ἀνάγκην ἐκ προπετείας ἢ παρανομεῖν εὐορκοῦντας ἢ τὰ φαῦλα πράττειν, οὐ βουλομένους τρόπον ἕτερον ἀσεβεῖν ἢ δοκεῖν τοῖς οἰκονομεῖν οὐκ εἰδόσι καὶ φαύλως περὶ αὐτῶν κρίνουσι, καὶ ταῦτα μᾶλλον οὕτω τηρεῖν τοὺς τάξει τῶν πολλῶν διαφέροντας· τοὺς δ' ἐπὶ τῶν ἱερῶν τεταγμένους μήτε συγχωρεῖν αὐτοῖς παρεξιέναι καὶ πᾶσι τρόποις ἐπανάγειν πειρᾶσθαι, οὐ τύχην αἰδουμένους, οὐ χρείᾳ δουλεύοντας, οὐ περὶ τῷ ζῆν δεδιότας· τῆς γὰρ ἀληθείας καὶ τῶν δικαίων ταῖς τοιαύταις ἀνοχαῖς σβεννυμένων καὶ τῶν ψυχῶν ἀπολλυμένων τοῖς πράττουσιν, οἱ δυνάμενοι σώζειν καὶ ἀπαλλάττειν τῷ Θεῷ τὸν λόγον ὀλιγωροῦντες ὀφλήσουσιν. Ἂν δὲ τὸ δέον ἅπαν ποιούντων αὐτῶν μὴ βούλοιντο πείθεσθαι, μηδὲν κοινὸν αὐτοῖς ἐθέλειν ἔχειν λοιπόν, ἀλλ' ὡς ἐθνικῶν ἀπερρωγέναι καὶ τελωνῶν. Αὐτοὺς δὲ τὸν εὐαγγελικὸν τοῦ ἰδίου βίου νόμον προΐστασθαι, καὶ ὁ τοῖς ἄλλοις αὐτοὶ βούλονται τίνεσθαι πρὸς τὸ δέον ἐπανορθωτικοὶ τοῖς ἐξισταμένοις, ἀγάπῃ θείᾳ καὶ μηδενὶ πάθει κινούμενοι, τοῦτο καὶ τῶν ἄλλων αὐτοῖς γινομένων ἐξ ἀγάπης μὴ χαλεπαίνειν, μήδ', ἀντὶ τοῦ χάριν ἔχειν, καὶ διαβάλλειν, μηδὲ τῷ τοῦ φθόνου πάθει καλυπτομένους τῇ τε ἀμαθείᾳ προσκόπτειν καὶ σφίσιν αὐτοῖς καὶ τοῖς ἔξωθεν ἐφεστῶσι σκάνδαλον γίνεσθαι. Ἔτι θέλεις αὐτούς, ὅπου περ ἂν ἀνάγκη καὶ εὔλογον ᾖ, συγκαθιέναι τοῖς τέκνοις παρεξιοῦσι, τὰς τῶν καιρῶν προβαλλομένοις ἀνάγκας, καὶ ἐν οἷς ἐπιεικεύεσθαι δύνανται, διαφοράν τε θείων νόμων καὶ ἀνθρωπίνων εἰδέναι τε καὶ σώζειν καλῶς· πάντων μὲν τὸ καλὸν οὐχ ὁμοίως δὲ σκοπουμένων, ἀλλ' αἰώνιον μὲν καὶ αἰωνίως τῶν θείων, τῶν δὲ ἀνθρωπίνων πρὸς τοὺς καιροὺς αὐτὸ τιθεμένων. Ὅθεν οὐδ' ὁμοίως ἐν ἑκατέροις ἀκριβολογεῖσθαι κα-

θάπαξ οὔτε ἐπιεικεύεσθαι δεῖν· ὡς γὰρ ἀνοσίους τε καὶ τῶν θείων καπηλευτὰς τοὺς ἐν τοῖς ἀπαραιτήτοις εὐκόλους, οὕτω κεκαυτηριασμένους τὰς συνειδήσεις τοὺς ἐν τοῖς κουφοτέροις ἀπαραιτήτους, μετὰ Παύλου πάντες καλοῦσι. Πάντας ἐθέλεις ὁμοῦ τῶν ἰδίων τὰ κοινὰ προτιθέναι, τῶν λόγων τὰ πράγματα, τῶν προσκαίρων τὰ μηδέποτε λήγοντα, τοῦ ζήλου τὴν ἐπιείκειαν, τὸ παθεῖν κακῶς τοῦ ποιῆσαι· τὸν Θεὸν ἐν πᾶσι προΐστασθαι καὶ τῷ θείῳ κανόνι τὸν ἴδιον ρυθμίζοντας καὶ λόγον καὶ βίον, οὕτω ζῆν ἀσφαλῶς. Ἀγαπᾷς μετανοεῖν ἁμαρτάνοντας, καὶ σὺ γὰρ ἐπήνεις περιϊὼν βαπτίζειν βάπτισμα μετανοίας εἰς ἄφεσιν ἁμαρτιῶν, ὡς μήτε δυναμένων ἄνευ μετανοίας σώζεσθαι τῶν ἀνθρώπων, οὔτε οἷόν τε, ἂν ὀρθῶς μετανοῶσι, μὴ σώζεσθαι· ὁ γὰρ ἡμέτερος Ἰησοῦς, οὗ τὸ βάπτισμα πρόδρομος ἦλθες, οὐ δικαίους τοὺς ἑτοίμους πρὸς σωτηρίαν ἀλλ' ἁμαρτωλοὺς εἰς μετάνοιαν ἦλθε καλέσων καὶ διὰ ταύτης ἄξων εἰς σωτηρίαν, οὐδ' ἦλθε κρίνειν, ἀλλὰ μᾶλλον σώζειν τὸν κόσμον. Καὶ αὐτὸς μέν, ἀνεῳγμένης τῆς βασιλείας, τοὺς μετανοοῦντας εἰς αὐτὴν εἰσάγει λοιπόν· σὺ δὲ παρεσκεύαζες εἰς μετάνοιαν, ὡς αὐτίκα τῆς βασιλείας αὐτῆς μελλούσης ἀνοίγνυσθαι· τὸν μὲν γὰρ πρόσθεν ἡ μετάνοια χρόνον οὐκ ἀμέσως εἶχε τὴν βασιλείαν συνεπομένην, οὐδὲ τὴν ἀκριβῆ τοῦ τέλους ἐπίτευξιν· ἐκέκλειστο γὰρ ἡ πρὸς ἐκείνην ὁδὸς ἰσχυροτάτῳ φραγμῷ, τῷ πταίσματι τῶν ἡμετέρων ἀρχῶν· ἀλλ' ὥσπερ ἱκετηρία τις ἦν τῶν ἐν τῷ βίῳ κατορθωθέντων πρὸς τὴν εὐμένειαν τοῦ δικαίως πεπαιδευκότος Θεοῦ, δεομένων μὴ περιϊδεῖν τὴν προσωπικὴν σφίσι δικαιοσύνην διὰ τὸ κοινὸν τοῦ γένους ἁμάρτημα, οὗ καὶ μήπω γενομένους ἔδει μετέχειν, ὡς ἐκ τοιούτων σπερμάτων μέλλουσι φύεσθαι. Καὶ καλῶς ποιοῦντες οὕτως ἐφρόνουν καὶ μάντεις ἐγίνοντο τῆς θείας ἐπιεικείας, ἐποψομένης ἔργῳ ταῦτά ποτε καὶ ᾗ φησιν ὁ Δαυὶδ οἴκτου τε καὶ ἀληθείας, εἰρήνης τε καὶ δικαιοσύνης, συναντησομένων τε καὶ σπεισομένων ἀλλήλοις περὶ ἡμῶν, ἐφ' οἷς τὸν πρόσθεν χρόνον καὶ διΐσταντο. Τοῦ δὲ φραγμοῦ τῇ θείᾳ λελυμένου σαρκώσει καὶ ταῖς περὶ ταύτην ἰσχυροτάταις ὁμοῦ καὶ σοφωτάταις οἰκονομίαις, ἐγγύθεν λοιπὸν τοῖς μετανοοῦσιν ἡ τῆς βασιλείας κτῆσίς ἐστι καὶ τὸ ταύτης τυγχάνειν ἐφ' ἑκάστοις κεῖται, μετανοεῖν θέλουσι. Καὶ διὰ τοῦτο σύγε παρηγγύας πᾶσι τῆς βασιλείας ἐγγύτατα, ἵνα προθυμότερον πρὸς τὴν μετάνοιαν ἥκωσιν, ὡς οὐκέτι λοιπὸν ἐν ἀναβολῇ τῶν ἐκ ταύτης ἀγαθῶν αὐτοῖς κειμένων· τὸ δὲ μετανοεῖν εὐθὺς ἐπί τινι πταίσματι μὴ μόνον λύειν τῆς ἐνοχῆς καὶ τὴν τῆς σωτηρίας θύραν ἀνοίγειν, πάντων γινομένων καλῶς, ἃ πρὸς τὴν ἀληθῆ ζητοῦνται μετάνοιαν, ἀλλὰ καὶ πρὸς τὸ μέλλον ἀσφαλεστέρους ποιεῖν, τῆς θείας χάριτος ὀχυρούσης τῷ παρεῖναι κεκαθαρμένους, ὥσπερ ἀναχωρούσης, ὁπόταν τις ἀμεταγνώστως ἐνὶ δουλεύῃ κακῷ, πολλοῖς ἀνάγκη χείροσι περιπίπτειν. Ὃ καὶ τῷ Ἡρῴδῃ δήπου συνέβη· εἰ γὰρ τὸ τῆς ἀκολασίας προτροπάδην ἔφευγε μῦσος, ταῖς σαῖς πειθόμενος ὑποθήκαις, οὐκ ἂν ἐγκαταλειφθέντι τοσούτων ὁρμαθὸς συνῆλθε κακῶν. Βούλει πάντας, εἰ οἷόν τε ἦν, τὸν τῆς τελειότητος ὑπέρχεσθαι βίον καὶ τὸ τῇ θελήσει σοφῶς ἐπιτετραμμένον· εἴ τις γὰρ θέλει, φησίν, ὀπίσω μου ἀκολουθεῖν, εἰ οἷόν καὶ πάντας ἐξ ἀνάγκης αἱρεῖσθαι τὴν συνοῦσαν τῇ τοιαύτῃ τάξει δυσχέρειαν, τῇ τοῦ Θεοῦ προνοίᾳ καταπιστεύοντας· εἰ δ' οὐχ οἷόν τέ ἐστι πάντας οὕτω θέλειν ἀνδρίζεσθαι, τοὺς γοῦν προηγουμένους καὶ σφᾶς αὐτοὺς ὁσιώσαντας τὰς ὑποσχέσεις ἔργῳ πληροῦν καὶ μὴ τὴν χεῖρα βαλόντας ἐπ' ἄροτρον ἑκουσίως, εἶτ' ὀπισθοδρομεῖν· οἱ τοιοῦτοι γὰρ οὐ τὸ μὴ θελῆσαι βουλήν, ἀλλὰ τὸ μὴ παραμεῖναι βαλόντες εὐθύνονται· κἂν μὴ δύναιντο τὴν σὴν ἐξακριβοῦν γεωργίαν καὶ τὸν σὸν συλλέγειν καρπόν, ἐν ὑπεροψίᾳ παντελεῖ τοῦ κόσμου τε καὶ τοῦ σώματος, τὰ γὰρ σὰ κρείττω πάσης μιμήσεως, τὰ γοῦν δυνατὰ τῇ τοῦ τοιούτου βίου προθέσει καρποφορεῖν, καὶ μὴ σχήματι μὲν καὶ τάξει μετανοούντων ἐγκατειλέχθαι, τῶν δὲ τῆς μετανοίας καρπῶν κενοὺς ἀπαλλάττεσθαι· μηδὲ ταῖς τῶν καθηγησαμένων ἀρεταῖς ἐνσεμνύνεσθαι μόναις, ὡς Φαρισαῖοί ποτε τὸν Ἀβραὰμ ἐν τοῖς ῥήμασιν ηὔχουν καὶ τὴν πρὸς ἐκεῖνον συγγένειαν, τοῖς δὲ ἔργοις ἦσαν ὡς νόθοι καὶ μηδὲν ἐκείνῳ προσήκοντες. Ἁπλῶς εἰπεῖν, τοῖς μὲν τοῦ κοινοῦ πατρὸς καὶ δεσπότου νόμοις στοιχεῖν ἡμᾶς καὶ βούλει καὶ εὔχῃ, οὗ πρόδρομος ἦλθες ἡμῖν, καὶ ὃς ἔργοις ἡμῖν τῶν οἰκείων νόμων ἡγήσατο, τὰς δὲ ψυχὰς ὑπὲρ αὐτοῦ τιθέναι μεθ' ἡδονῆς, οὐ τὴν τῶν σωμάτων καὶ τῆς προσκαίρου ταύτης ζωῆς, ἀλλὰ τὴν τῶν ψυχῶν περιϊσταμένους ἀπώλειαν. Τοιαύταις οὖν τῶν τέκνων χαίρεις ᾠδαῖς· τοιούτοις ἀσμενίζῃ τοῖς ὕμνοις· τοιούτους καρποὺς τῶν ὑπὲρ ἡμῶν ἀγώνων σοὶ φέρειν πάντες ὀφείλομεν, καὶ φέροιμεν πάντες· ἀλλὰ τὸ τέλος ἐγγὺς καὶ πάντα τῷ τέλει πρέποντα. Ἐγὼ δέ, ὦ θεία καὶ ἱερὰ κεφαλή, ᾧ ψυχὴ μακαρία καὶ τῷ χορῷ τῶν ὑπὸ γῆς ἀνθρώπων ἐμπρέπουσα, περὶ μὲν τῆς τόλμης ταύτης τὰ μὲν ἀπολελογημένος, τὰ δὲ ἱκετεύσας ἐν προοιμίοις, οὐδὲν προσθήσω λοιπόν· τὰ δ' ἄλ-

λα πάντα ἀρκεῖ τὸ τὸν Θεὸν μὲν καὶ σιγῶντί μοι συνειδέναι, σὲ δὲ τῶν πρὸς αὐτὸν εὐχῶν ἐπακούειν ἡμῖν, ὅτι αὐτῷ πρέπει δόξα εἰς τοὺς αἰῶνας. Ἀμήν*.

* *Διορθωτέα.* Ἐν σελ. 386α ἀντὶ τεικόντων γρ. τεκόνγων· σελ. 386β ἀντὶ ἐπὶ τῇ τούτων λύσει γεγενημένου γρ. ἐπὶ τῇ τούτων λύσει γεγενημένον· σελ. 387β ἀντὶ αὐτῷ χαριζόμενος γρ. αὐτῇ χαριζόμενος· σελ. 388α ἀντὶ τιμῶνται ποινῶν, οἱ τῶν παρ' ἡμῖν γρ. τιμῶνται ποινῶν οἱ τῶν παρ' ἡμῖν· σελ. 388β ἀντὶ ἐσκόπει ποιεῖ γρ. ἐσκόπει ποιεῖν· σελ. 388β ἀντὶ καὶ εἰδόσι ἐφαρμόζειν γρ. καὶ εἰδόσι τὰς περιστάσεις ἐφαρμόζειν.

ΕΓΓΡΑΦΑ

ΤΟΥ

ΠΑΤΡΙΑΡΧΙΚΟΥ ΑΡΧΕΙΟΦΥΛΑΚΙΟΥ

ἐκδιδόντος

ἀρχιμ. Ἰωακεὶμ Φοροπούλου δ. φ.

ἀρχειοφύλακος τοῦ οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου.

Πηγαὶ τῆς ἱστορίας τῆς ἱδρύσεως, συντηρήσεως καὶ διοικήσεως τῶν Σχολῶν τοῦ Γένους ἐν Κωνσταντινουπόλει καὶ ταῖς ἐπαρχίαις τοῦ οἰκουμενικοῦ Θρόνου*.

Ἀριθ. 15.

Ἑλληνικὴ Σχολὴ Ἀχρίδος.

Ὁ ἐλλογιμώτατος Γυμνασιάρχης Τραπεζοῦντος κ. Ματθαῖος Κ. Παρανίκας, ἐν τῷ πολυτίμῳ αὐτοῦ «Σχεδιάσματι» σελ. 79 λέγει ἐπὶ λέξει τάδε· «Ἐν Ἀχρίδι, πόλει τιμηθείσῃ δι' αὐτοκεφάλου ἀρχιεπισκοπῆς, ἧς οἱ προϊττάμενοι πάντοτε ὤφειλον εἶναι εὐπαίδευτοι, οὐδόλως ἀμφιβάλλεται ὅτι τὰ γράμματα καὶ διὰ τὴν πρὸς τὴν Μοσχόπολιν καὶ τὸν ἅγιον Ναοὺμ γειτνίασιν ἐθεραπεύοντο. Καίτοι δὲ *βεβαίων (τό γ' ἐφ' ἡμῖν) μαρτυριῶν ἐλλειπουσῶν*, τὸ 1817 ὅμως ὑφίστατο Ἑλληνικὴ Σχολή, ἧς προΐστατο Δημήτριός τις, καὶ ἐφεξῆς ἄχρι τῆς σήμερον διατηρουμένη καὶ ἀγλαοὺς παραγαγοῦσα καρπούς»· καὶ παραπέμπει εἰς τὴν «Προδιοίκησιν εἰς τὸν Ἑρμῆλον Μ. Περδικάρη ἐν Καταλόγῳ συνδρομητῶν» πρὸς ὑποστήριξιν τοῦ θέματος. Εὐτυχῶς ὁ ὑπ' ἀριθμὸν Ε' μέγας καὶ πολύτιμος πατριαρχικὸς κῶδιξ χορηγεῖ ἡμῖν πληροφορίας περὶ ὑπάρξεως ἐν Ἀχρίδι Ἑλληνικῆς Σχολῆς πρὸ τοῦ ἔτους 1754, ἔτη δηλ. δεκατέσσαρα πρὸ τῆς μετὰ τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου συγχωνεύσεως τῆς Ἀρχιεπισκοπῆς Ἀχριδῶν.

Ἡ ἐν λόγῳ πληροφορία ἀπαντᾷ ἐν ἐγγράφῳ τῆς 7 Φεβρουαρίου 1754, ἀποκειμένῳ ἐν τῇ 117 σελίδι αὐτοῦ ὑπὸ τὴν ἐπιγραφὴν «Ἴσον ἀπαράλλακτον τοῦ πρωτοτύπου γράμματος τοῦ ἀφιερώματος τοῦ Χατζῆ Φώτη μπακάλη Νεοπατρινοῦ» καὶ ἔχοντι οὕτω·

† *Ὁ Πατριάρχης Κωνσταντινουπόλεως ἐπιβεβαιοῖ.*

† Διὰ τοῦ παρόντος ἐνυπογράφου καὶ ἐμμαρτύρου γράμματος γίνεται δῆλον, ὡς ὁ Χατζῆ Φώτης μπακάλης τοῦ Εὐσταθίου ἀπὸ χωρίον Ἴζούκα τῆς ἐπαρχίας Νέων Πατρῶν, παραστὰς ἔμπροσθεν τοῦ Παναγιωτάτου καὶ Σεβασμιωτάτου ἡμῶν αὐθέντου καὶ δεσπότου τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου κυρίου κυρίου Κυρίλλου [τοῦ Ε', ἀπὸ Νικομηδείας] μετὰ τῶν χρησίμων χριστιανῶν μπακάλιδων γερόντων τε καὶ λοιπῶν ... ἀνήγγειλε καὶ ὡμολόγησεν ἰδίῳ αὐτοῦ στόματι, ὅτι θείῳ ζήλῳ κινηθείς, αὐτοπροαιρέτῳ τε γνώμῃ καὶ ἰδίᾳ βουλῇ διωρίσατο καὶ διετάξατο ὅπως ἐξαιρῶνται κατ' ἔτος ἀνὰ ἑκατὸν πέντε γρόσια ἀπὸ τοῦ ἑνὸς τουλτίου γεδικίου ἰδίου αὐτοῦ μπακαλικοῦ ἐργαστηρίου, κειμένου εἰς τὸ Τσαούς Μπεζίτη Σαρῆ Μουσᾶ τζαμισί . . . ἐπὶ τῷ διανέμεσθαι τὰ εἰρημένα ἑκατὸν πέντε γρόσια ὑπὲρ ψυχικῆς αὐτοῦ σωτηρίας τῷδε τῷ τρόπῳ παρὰ τῶν κατὰ καιροὺς μαγιστόρων μπακάλιδων, οἵτινες ὀφείλουσιν ἀπαραιτήτως διδόναι κατ' ἔτος εἰς τὸ Ἑλληνικὸν Σχολεῖον τοῦ ἁγίου Ὄρους γρόσια πεντήκοντα, καὶ εἰς τὸ *Ἑλληνικὸν Σχολεῖον τῆς Ἀχρίδος* γρόσια εἰκοσιπέντε· ἔτι διδόναι εἰς τὸν ἅγιον Δημήτριον τοῦ Κανάβη γρόσια τρία κλπ. ἐφ' οἷς ἅπασι τούτοις ἀποκαθίστησιν ὁ αὐτὸς Χατζῆ Φώτης ναζίριδες καὶ ἐπιστάτας καὶ ἐπιτρόπους τοὺς κατὰ καιρὸν χρησίμους μαγίστορας τοῦ ρουφετίου τῶν μπακάλιδων ἐπὶ τῷ ἐνεργεῖσθαι δι' αὐτῶν πάντα τὰ ἀνωτέρω εἰρημένα ἀδιακόπως εἰς αἰῶνα τὸν ἅπαντα . . . Ὅθεν εἰς ἔνδειξιν ἐγένετο καὶ τὸ παρὸν ἐπιβεβαιώτει τῆς Αὐτοῦ Παναγιότητος καὶ μαρτυρίᾳ πανιερωτάτων ἁγίων ἀρχιερέων καὶ λογιωτάτων κληρικῶν καὶ ἐδόθη τοῖς ἐπιτρόποις τοῦ Σχολείου τοῦ ἁγίου Ὄρους. Ἐγένοντο δὲ καὶ ἕτερα δύο ἀπαράλλακτα καὶ ἐδόθησαν τὸ μὲν εἰς τὸ κυτίον τῶν μπακάλιδων, τὸ δὲ εἰς τὸ *Σχολεῖον τῆς Ἀχρίδος*. ,αψνδ', Φεβρουαρίου ζ'.

† *Ὁ Καισαρείας Παρθένιος μάρτυς.*— † *ὁ Ἐφέσου Ναθαναὴλ μάρτυς.* — † *ὁ Ἡρακλείας Γεράσιμος μάρτυς.* — † *ὁ Κυζίκου Ἀναστάσιος μάρτυς.* — † *ὁ Νικομηδείας Γαβριὴλ μάρτυς.* — † *ὁ Δέρκων Σαμουὴλ μάρτυς.* — † *ὁ Ἀδριανουπόλεως μάρτυς.* — † *ὁ Κρήτης Γεράσιμος μάρτυς.* — † *ὁ Φιλίππων καὶ Δράμας μάρτυς.*— † *ὁ Πρωταποστολάριος Ἰωάννης μάρτυς.* — † *ὁ ἄρχων τῶν Ἐκκλησιῶν Μάρκος μάρτυς.* — † *ὁ Ὕπατος τῶν φιλοσόφων Κλήμης μάρτυς.* — † *ὁ τῶν Νοταρίων Βασίλειος μάρτυς.* — † *ὁ ἀσηκρήτης Θεοδόσιος μάρτυς.* — † *ὁ Νοτάριος Ἀναστάσιος μάρτυς.*

* Συνέχεια ἀπὸ σελ. 395—398.

Ἀριθ. 16.

Συστατικὸν φροντιστηρίου Κωνσταντινουπόλεως.

«Ὅτι μὲν οὖν τῶν ἐν τῷ μετὰ σώματος τῷδε βίῳ καλῶν ἡ παιδεία ἀσυγκρίτως ἁπάντων ὑπέρκειται ἀναντίρρητον δήπουθεν καὶ πᾶσιν ὁμολογούμενον πέφυκεν· (παραλείπονται 186 λέξεις ἐγκωμιαστικαὶ τῆς παιδείας). Ἐπειδὴ τοιγαροῦν καὶ ἡ ἐν Κωνσταντινουπόλει πατριαρχικὴ Σχολή, ἐν ᾗ τῆς ἑλλάδος φωνῆς ἀναπτύσσονται τὰ μαθήματα, γραμματικά φημι καὶ *φιλοσοφικά*, διὰ παλαιότητα χρόνου σεσαθρωμένη καὶ ἐρείπιον ἤδη γεγενημένη πτῶσιν ἀπειλεῖ προφανῶς καὶ πρὸς τὸ κατοικεῖσθαι ἀναδέδεικται ἄχρηστος, οἱ τὴν ἐπιστασίαν τῆς ἐν αὐτῇ διδασκαλίας ἔχοντες καθηγηταὶ μετὰ τῶν μαθητευομένων, παραστάντες ἔμπροσθεν τῆς ἡμῶν μετριότητος συνοδικῶς προκαθημένης, ἀνήγγειλαν τὰ κατ' αὐτούς, μηκέτι θαρρεῖν λέγοντες τήν εἴσοδον τοῦ φροντιστηρίου ὅσον οὔπω τὴν πτῶσιν ὠδίνοντος, ἀλλ' οἱ μὲν τὴν διδασκαλίαν, οἱ δὲ τὴν μάθησιν ἀναδύεσθαι διὰ τὸν ὑφορώμενον κίνδυνον, ἀντιλαβέσθαι τῶν αὐτῶν ἐδεήθησαν καὶ τῆς προσηκούσης θεραπείας ἀξιῶσαι. Τούτου χάριν τὴν αἴτησιν αὐτῶν ὡς εὔλογον καὶ ἀναγκαίαν καὶ πρὸς κοινὴν ἀφορῶσαν τοῦ γένους ὠφέλειαν εὐμενῶς ἀποδεξάμενοι καὶ συνοδικῶς περὶ ταύτης συνδιασκεψάμενοι, δεῖν ἔγνωμεν εἰς πέρας αὐτὴν ἀγαγεῖν καὶ τὴν σαλευθεῖσαν ἐκείνην σχολὴν καὶ μὴ μόνον πρὸς σπουδήν, ἀλλὰ καὶ πρὸς οἴκησιν ἁπλῶς ἀσυντελῆ γεγενημένην ἐκ βάθρων ἀνεγεῖραι καὶ θεμελίων ἀνοικοδομῆσαι ὡς οἷόν τε λαμπροτέραν, τοῖς τε μαθητιῶσιν ἀνάπαυσιν προμηθήσασθαι, ὅπως ἀντέχωνται τῶν μαθημάτων τοῦ λοιποῦ προθυμότερον καὶ προκόπτωσι κατὰ τὴν παιδείαν ἐν ἀνέσει διάγοντες. Ἐπεὶ δὲ πρὸς τὸ διεκπεραῦναι τὸ θεοφιλὲς οὐχ ἧττον ἢ βιωφελὲς τουτὶ ἔργον ἀναλωμάτων οὐ σμικρὰ μοῖρα ἐπακολουθεῖ ἀναγκαίως, ἀπεφάνθη κοινὴν ἐπὶ τούτῳ συνεισφορὰν γενέσθαι *καὶ τὸ παρὸν τοῦ ἐλέους γραφῆναι κατάστιχον*, δι' οὗ πατρικῶς συμβουλεύοντες προτρέπομεν ἅπαντας *τοὺς ὑπογεγραμμένους* τὴν δυνατὴν συνδρομὴν καὶ βοήθειαν συνεισενεγκεῖν, ἐξ ὧν ηὐμοίρησαν ἕκαστος παρὰ Θεοῦ ἀγαθῶν, ὅπως διὰ τῆς συνδρομῆς ἑκάστου, τὸ μὲν φροντιστήριον ἀνοικοδομηθῇ εἰς κοινὴν τοῦ γένους προκείμενον ὠφέλειαν καὶ διδασκαλίαν πάντων τῶν προσφοιτώντων αὐτῷ, οἱ δὲ συνεργήσαντες ἐπὶ τούτῳ τοὺς ἀξίους μισθοὺς ἀντιλάβοιεν καὶ ζωὴν τὴν αἰώνιον κληρονομήσειεν».

ΣΗΜ. Ἐκ τοῦ κώδικος τοῦ Κριτίου σελ. 122 μετὰ τῆς ἀνωτέρω ἐπιγραφῆς, ἀλλ' ἄνευ χρονολογίας, ἣν νομίζω ὅτι χορηγεῖ κονδύλιόν τι ἐν τῇ ληψοδοσίᾳ τοῦ Κοινοῦ τῶν Πατριαρχείων, καθ' ὃ περὶ τὰ τέλη τοῦ ἔτους 1758 τὸ ἐθνικὸν ταμεῖον καταβάλλει «εἰς τὴν οἰκοδομὴν τοῦ Σχολείου γρόσια 262» (βλ. Κώδικα 472, σελ. 336). Κατὰ δὴ ταῦτα ἐκδέδοται πιθανῶς ὑπὸ τοῦ Πατριάρχου Σεραφεὶμ Β' τοῦ ἀπὸ Φιλιππουπόλεως, τοῦ ἐν ἀρχῇ τοῦ ἑπομένου ἔτους 1759 ἐκδόντος καὶ τὰ ἑφεξῆς δύο ἔγγραφα, εἰς τὴν σύστασιν τοῦ ἐν τῇ αὐτῇ Σχολῇ φιλοσοφικοῦ τμήματος ἀφορῶντα, καὶ πολλὰ ὑπὲρ αὐτῆς ἐν γένει ποιήσαντος· ὑπολαμβάνω δὲ ὅτι καὶ τὸ ἐν τῷ ἐγγράφῳ τούτῳ λεγόμενον, ὅτι ἐν τῇ Σχολῇ ἀναπτύσσονται *καὶ τὰ φιλοσοφικὰ* μαθήματα πρὸς τοῖς γραμματικοῖς, ἑλκύει πρὸς τὴν τοῦ Σεραφεὶμ Β' ἐποχὴν τὴν τοῦ φροντιστηρίου ἀνοικοδόμησιν. Ὁ μεσαιωνοδίφης κ. Γεδεών, δημοσιεύων τὸ γράμμα τοῦτο ἐν τῇ 2 ὑποσημειώσει τῆς 149 σελίδος τῶν κατ' αὐτὸν Χρονικῶν τῆς πατριαρχικῆς Ἀκαδημίας, θέλει ἐκδεδομένον κατὰ τὴν πρώτην τριακονταετίαν τοῦ ΙΙΙ' αἰῶνος, (1701—30), ἐπειδή, λέγει, ἐν τῷ τοῦ Κριτίου κώδικι κεῖται μεταξὺ ἐγγράφων κατὰ τὴν ἐποχὴν ταύτην ἀπολυθέντων. Ἀλλ' ἀτυχῶς τὸ ἐπιχείρημα πίπτει, λαμβανομένου ὑπ' ὄψει ὅτι δύο μεθεπόμενα τῷ ἐν λόγῳ ἐγγράφῳ πατριαρχικὰ γράμματα φέρουσι χρονολογίαν 1669.

Ἀριθ. 17.

Διαρρύθμισις τῆς Πατριαρχικῆς Σχολῆς καὶ διαίρεσις αὐτῆς εἰς δύο τμήματα.

Ἐν τῷ Ε' πατριαρχικῷ κώδικι, σελ. 145 εὑρηται τὸ λαμπρὸν τοῦ Σεραφεὶμ Β' περὶ τῆς πατριαρχικῆς Σχολῆς σιγιλλιῶδες γράμμα, ἐξ οὗ λείπει ἐν ἀρχῇ μέρος τοῦ ἐγκωμιαστικοῦ τῆς παιδείας (ὡς σύνηθες) προοιμίου καὶ ὅπερ ὡς ἔχει ἐλλειπὲς ἐδημοσίευσεν ἐν τῷ 15 τεύχει τοῦ Α' ἔτους τῆς «Ἐκκλησιαστικῆς Ἀληθείας» (14 Ἰανουαρίου 1881) ὁ τότε ἀρχισυντάκτης αὐτῆς καὶ νῦν Μ. Ῥήτωρ τοῦ οἰκουμ. θρόνου κ. Μηνᾶς ὁ Χαμουδόπουλος· διὸ δὴ καὶ περιττὴ κρίνεται ἡ ἀναδημοσίευσις αὐτοῦ ἐνταῦθα. Ῥητέον δὲ μόνον ὅτι ἐν τέσσαρσι κεφαλαίοις ὁρίζει τὸ σιγίλλιον πρῶτον μὲν ἐτησίαν εἰσφορὰν ἐκ μέρους τοῦ κατὰ καιρὸν Πατριάρχου, τῶν ἐν ἐνεργείᾳ ἀρχιερέων καὶ τοῦ ἐθνικοῦ ταμείου ὑπὲρ τῆς Σχολῆς εἰς τὸ διηνεκές· δεύτερον δὲ διορίζει τέσσαρας διδασκάλους ὑπάρχειν ἐν αὐτῇ, ἀνὰ ἕνα τῶν φιλοσοφικῶν καὶ τῶν μαθηματικῶν καὶ δύο τῶν γραμματικῶν μαθημάτων· τρίτον δὲ διατάσσει τὰ τῆς ἐγγραφῆς τῶν μαθητῶν καὶ τῆς ἐν τῇ σχολῇ διαίτης καὶ συντηρήσεως αὐτῶν καθ' ὅλον καὶ ἀκέραιον τὸ τῆς διδασκαλίας χρονικὸν διάστημα· καὶ τέταρτον τὰ τῆς μικτῆς ἐκ τριῶν Γερόντων μητροπολιτῶν καὶ πέντε εὐγενεστάτων ἀρχόντων ἐφορείας καθήκοντα καὶ δικαιώματα πνευματικά τε καὶ οἰκονομικά, καὶ καταλήγει οὕτω· «ἐφ' οἷς καὶ ἐγένετο καὶ τὸ πατριαρχικὸν συνοδικὸν ἡμέτερον σιγιλλιῶδες γράμμα τόδε ἐν μεμβράναις ἐγγεγραμμένον, καὶ τῷ ἱερῷ τοῦ καθ' ἡμᾶς πατριαρχικοῦ καὶ οἰκουμενικοῦ θρόνου καταστρωθὲν τῷδε κώδικι. Ἐν ἔτει σωτηρίῳ ,αψνθ'.

Ἐν μηνὶ Ἰανουαρίῳ Ἰνδικτιῶνος ζ'.

† *Ὁ Κυζίκου Γεράσιμος.* — † *ὁ Νικαίας Ἱερεμίας.* — † *ὁ Ἀδριανουπόλεως Διονύσιος.* — † ὁ

Ρόδου Καλλίνικος. — † ὁ Σερρῶν Ἰωαννίκιος. — † ὁ Μιτυλήνης Ἄνθιμος. — † ὁ Ἀγχιάλου Ἀναστάσιος. — † ὁ Γάνου καὶ Χώρας Νεόφυτος. — † ὁ Χίου Διονύσιος. — † ὁ Προικοννήσου Νικηφόρος. — † ὁ Φερσάλων Δωρόθεος».

ΣΗΜ. Ὁ κ. Χαμουδόπουλος ἐσφαλμένως ἀναγνοὺς τὰς ἀρχιερατικὰς ὑπογραφὰς ἐξέλαβε τὸν ἀνωτέρω *Νικαίας Ἱερεμίαν* ὡς Νικομηδείας Γαβριήλ, τὸν *Ρόδου* Καλλίνικον ὡς Προϊλάβου, τὸν Γάνου καὶ Χώρας *Νεόφυτον* ὡς Διονύσιον, παρέλειψε δὲ ὅλως τὸν πρὸ τοῦ Προικοννήσου ὑπάρχοντα *Χίου Διονύσιον*, καθὼς οὐκ ὀρθῶς τὸ «ἢ μὴν παραμενεῖν διὰ τέ-τέλους» τοῦ ἐγγράφου ἀνέγνω καὶ ἐτύπωσεν «εἰ μὴ παραμένειν διὰ τέλους» ἐν σελ. 236 στήλῃ β' στίχῳ 20 τοῦ αὐτοῦ 15 τεύχους.

Ἀριθ. 18.

Κατάστιχον ἐτησίας εἰς τὸ διηνεκὲς εἰσφορᾶς τοῦ κατὰ καιρὸν Πατριάρχου καὶ τῶν ἐν ἐνεργείᾳ ἀρχιερέων ὑπὲρ τῆς Πατριαρχικῆς Σχολῆς.

Ἐν τῷ αὐτῷ Ε' πατριαρχικῷ κώδικι σελ. 146 ὑπάρχει καὶ τὸ κατ' ἀκολουθίαν τοῦ ἀνωτέρω σιγιλλίου καταστρωθὲν βιβλίον, τὸ ὁρίζον τὴν τῷ ἑκάστοτε Πατριάρχῃ καὶ τοῖς ἀρχιερεῦσιν ἀναλογήσασαν ποσότητα ἐν ἄσπροις ἠριθμημένην, ὅπερ φέρει τήνδε τὴν ἐπιγραφήν.

† Σεραφεὶμ ἐλέῳ Θεοῦ κτλ.

«Ἀναγραφὴ θεσπέσιος καὶ ἱερά, εἴτουν κατάστιχον πατριαρχικὸν συνοδικὸν τῆς καθ' ἕκαστον τῶν ἱερωτάτων ἀρχιερέων τῶν ὑπὸ τὸν καθ' ἡμᾶς πατριαρχικὸν οἰκουμενικὸν θρόνον τελούντων καὶ συνοδικῇ ψήφῳ καὶ γνώμῃ τεταγμένης ἐπιδόσεως καὶ εἰσφορᾶς κατὰ τὸν Μάρτιον μῆνα ἑκάστου ἔτους δίδοσθαι διδασκάλων πέρι καὶ μαθητῶν τοῦ ἐν Κωνσταντινουπόλει καθ' ἡμᾶς πατριαρχικοῦ σχολείου, ὠφελείας μεγίστης χάριν καὶ εὐκοσμίας καὶ καλλονῆς, ἀγλαϊσμοῦ τε καὶ λαμπρότητος ξύμπαντος τοῦ Γένους ἡμῶν, γράμματί τε πατριαρχικῷ συνοδικῷ κεκυρωμένον τε καὶ κατησφαλισμένον ἰδίᾳ τε καὶ αὐτὸ πατριαρχικῇ τε καὶ ἀρχιερατικαῖς ὑπογραφαῖς ἐνταῦθα κατασεσημασμένον. Ἐν ἔτει σωτηρίῳ ,αψνθ' κατὰ μῆνα Ἰανουάριον».

Ἀλλὰ καὶ τὸ κατάστιχον τοῦτο, ἐκδεδομένον ὂν ὑπὸ τοῦ κ. Χαμουδοπούλου ἔνθ' ἀνωτέρω, δὲν ἀνατυποῦται ἐνταῦθα πλὴν τοῦ τέλους ἔχοντος (μετὰ τὰ ὀνόματα τῶν ἀρχιερέων καὶ τοῦ ἀναλογήσαντος ἑκάστῳ ποσοῦ) οὕτω·

«Ὅλη ἡ ἄνωθεν καὶ ἀντικρὺ σοῦμμα συμποσοῦται εἰς ἑξακοσίας ὀκτὼ χιλιάδας καὶ τετρακόσια ἄσπρα λεπτά, ἤτοι εἰς γρόσια πέντε χιλιάδας καὶ ἑβδομήκοντα. Ἐν μηνὶ Ἰανουαρίῳ Ἰνδικτιῶνος Ζ'».

Ἔχει δὲ καὶ τὰς αὐτὰς τῷ ἀνωτέρω σιγιλλίῳ ὑπογραφάς, ὧν ἐν τῇ ἀναγνώσει εἰς τὰ αὐτὰ ὑπέπεσεν ὁ κ. Χαμουδόπουλος σφάλματα.

Ἀριθ. 19.

Τὴν δὲ διαίρεσιν τῆς πατριαρχικῆς Σχολῆς εἰς δύο τμήματα, φιλοσοφικὸν καὶ γραμματικόν, καὶ τὴν διὰ τὸ πρῶτον πρόσληψιν τοῦ σοφοῦ Εὐγενίου τοῦ Βουλγάρεως ἐγνωστοποίησε τῷ λαῷ τῆς βασιλίδος τῶν πόλεων ὁ Πατριάρχης Σεραφεὶμ διὰ τῆς ἐφεξῆς πατριαρχικῆς Ἀποδείξεως, ἥτις, μὴ ὑπάρχουσα ἐν τοῖς πατριαρχικοῖς κώδιξιν, ἀνατυποῦται ἐνταῦθα ἐκ τῶν μετὰ τὴν ἅλωσιν τοῦ Ἀθανασίου Κομνηνοῦ Ὑψηλάντου (σελ. 385), διὰ τὸ δυσεύρετον τοῦ βιβλίου δηλονότι, ὅστις προτάσσει αὐτῆς, ἣν οὐκ ὀρθῶς χαρακτηρίζει ὡς *Συνοδικὸν* γράμμα, τάδε·

«Ἦτον εἰς τὴν Κωνσταντινούπολιν σχολεῖον γραμματικῶν μαθημάτων· τώρα συνεστήσατο ὁ Πατριάρχης [Σεραφεὶμ] καὶ σχολεῖον διὰ φιλοσοφικὰ καὶ θεολογικὰ μαθήματα, διοριτθεὶς φιλοσοφικὸς διδάσκαλος ὁ κὺρ Εὐγένιος· καὶ ἰδοὺ τὸ πρὸς ἐπικύρωσιν τοῦ σχολείου πατριαρχικὸν *καὶ συνοδικὸν* γράμμα».

« Ἐντιμότατοι κληρικοὶ τῆς καθ' ἡμᾶς τοῦ Χριστοῦ Μεγάλης Ἐκκλησίας, καὶ λοιποὶ εὐλαβέστατοι ἱερεῖς καὶ ὁσιώτατοι ἱερομόναχοι, οἱ ψάλλοντες ἐν ταῖς ἐκκλησίαις τοῦ Γαλατᾶ καὶ τοῦ Καταστένου· εὐγενέστατοι ἄρχοντες, χρήσιμοι πραγματευταὶ καὶ πρωτομαγίστορες τῶν εὐλογημένων ῥουφετίων, καὶ λοιποὶ ἁπαξάπαντες εὐλογημένοι Χριστιανοί, τέκνα ἐν Κυρίῳ ἀγαπητὰ τῆς ἡμῶν Μετριότητος, χάρις εἴη ὑμῖν καὶ εἰρήνη παρὰ θεοῦ, καὶ παρ' ἡμῶν εὐχή, εὐλογία καὶ συγχώρησις. Γνωστὸν ἔστω πᾶσιν ὑμῖν ὅτι ἐλέει τοῦ παναγάθου Θεοῦ, διὰ κοινῆς ἐπιμελείας καὶ φροντίδος συνεκροτήθη ἤδη ἐν τῇ βασιλευούσῃ ταύτῃ τῶν πόλεων κοινὸν φροντιστήριον εἰς παράδοσιν τῶν θύραθεν ἐπιστημῶν καὶ τῆς καθ' ἡμᾶς ἱερᾶς θεολογίας, ἐν ᾧ ἀποκατεστάθη καθηγεμὼν καὶ διδάσκαλος ὁ ὁσιώτατος καὶ σοφολογιώτατος κὺρ Εὐγένιος, ἀνὴρ σοφώτατος καὶ πολυμαθέστατος, καθὰ διὰ μακρᾶς πείρας ἐγνώσθη. Ἔχομεν λοιπὸν ἐλπίδας χρηστὰς ὅτι θέλει ἀκολουθήσει μεγάλος καρπὸς καὶ πολλὴ ὠφέλεια εἰς τὸ ἡμέτερον γένος ἐκ τῆς συστάσεως τοῦ φροντιστηρίου τούτου. Ὅθεν κοινῇ καὶ ὁμοφώνῳ γνώμῃ τῆς τε ἡμῶν Μετριότητος καὶ τῶν περὶ ἡμᾶς ἱερωτάτων συναδελφῶν ἡμῶν ἁγίων ἀρχιερέων ἐγένετο διορισμὸς μιᾶς ἐτησίου συνεισφορᾶς παρ' ἡμῶν τε καὶ παρ' ἑκάστου τῶν συναδελφῶν ἀρχιερέων, τῶν τε ἐνδημούντων καὶ τῶν ἀποδημούντων, καὶ παρὰ τοῦ Κοινοῦ τῆς καθ' ἡμᾶς τοῦ Χριστοῦ Μεγάλης Ἐκλκησίας διὰ τὰ χρειώδη καὶ ἀναγκαία δαπανήματα τοῦ αὐτοῦ σχολείου. Διωρίσθησαν δὲ ἐπίτροποι εἰς τὸ νὰ διοικῶσι τὰ κατὰ τὴν σχολὴν ταύτην, ἐκ μὲν τῶν ἱερωτάτων συναδελφῶν ἡμῶν ἀρχιερέων ὅ τε Ἀδριανουπόλεως Κὺρ Διονύσιος καὶ ὁ Σερρῶν Κὺρ Ἰωαννίκιος· ἐκ δὲ τῶν εὐγενεστάτων ἀρχόντων ὅ τε ἐνδοξότατος καὶ εὐγενέστατος ἄρχων μέγας Δραγομάνος τῆς κρα-

ταιᾶς βασιλείας κύριος Γρηγοράσκος Γκίκας καὶ ὁ ἐξοχώτατος καὶ εὐγενέστατος ἄρχων μέγας Σκευοφύλαξ καὶ ἀρχιατρὸς κύριος Ἀθανασάκης Ὑψηλάντης, υἱοὶ κατὰ πνεῦμα ἀγαπητοὶ καὶ περιπόθητοι τῆς ἡμῶν Μετριότητος, καὶ οὕτως εὐωδόθησαν ἄχρι τοῦδε, θεοῦ συνεργοῦντος, τὰ περὶ τοῦ σχολείου τούτου. Ἀλλ' ἐπειδὴ ἕνα τοιοῦτον ἀξιολογώτατον ἔργον καὶ πολυδάπανον ἐγχείρημα χρειάζεται ἀναγκαίως καὶ κοινὴν συνδρομὴν καὶ βοήθειαν, ὡσὰν ὁποῦ καὶ εἰς κοινὴν ἀποβλέπει τοῦ Γένους ὠφέλειαν, διὰ τοῦτο γράροντες διὰ τοῦ παρόντος δίδομεν ὑμῖν τὴν εἴδησιν τῆς ἀποκαταστάσεως τοῦ σχολείου τούτου καὶ τῆς ἐλπιζομένης κοινῆς σὺν θεῷ ὠφελείας τοῦ γένους ἡμῶν, μὴ ἀμφιβάλλοντες ὅτι θέλετε χαρῇ εἰς ἕνα τοιοῦτον κοινωφελὲς ἀγαθόν· διότι ὅσοι τρέφουσιν ἔρωτα παιδείας καὶ μαθήσεως ἐν ταῖς καρδίαις αὐτῶν, ἔχουσιν ἐλευθέρως νὰ συνδράμωσιν εἰς τὸ κοινὸν τοῦτο φροντιστήριον καὶ νὰ ἀπολαύσωσι, Θεοῦ εὐδοκοῦντος, τὸ ποθούμενον· πρὸς δὲ τούτοις προτρέπομεν ὑμᾶς πατρικῶς, ὅπως πληροφορηθέντες καλῶς τὴν ἐν μαθήσει προκοπὴν καὶ τελειότητα ὅπου θέλει ἀκολουθήσει σὺν Θεῷ εἰς τὸ ἡμέτερον γένος ἐκ τῆς συστάσεως τοῦ σχολείου τούτου, καὶ στοχαζόμενοι πόσον ἐπωφελὴς εἶναι ἡ παιδεία καὶ μάθησις, καὶ πόσον μισθὸν ἔχουσιν ὅσοι φαίνονται συνεργοὶ εἰς ἕνα τοιοῦτον κοινωφελὲς ἀγαθόν, θέλει συνδράμει ἕκαστος μὲ τὸν δυνατὸν τρόπον λόγῳ τε καὶ ἔργῳ· ἔργῳ μὲν βοηθῶν, δηλαδὴ διὰ χρημάτων, καὶ ἤτοι ἐκτρέφων ἕνα τῶν πτωχῶν καὶ ἀπόρων μαθητῶν καὶ τῶν πρὸς ζωάρκειαν ἐκείνου ἀναγκαίων φροντίζων, ἢ καταβάλλων ἱκανὴν δόσιν καὶ χορηγίαν, καθὰ δηλονότι δυνάμεως καὶ προαιρέσεως ἔχει· λόγῳ δέ, παραινῶν καὶ ἄλλους εὐσεβεῖς εἰς τὴν ὁμοίαν εὐποιίαν· διότι καὶ εἰς τὰς τελευταίας διαθήκας τῶν εὐσεβῶν, κοντὰ εἰς τὰς ἄλλας ἐλεημοσύνας ὁποῦ εἰς διάφορα μέρη καὶ πρόσωπα διορίζουσιν ὑπὲρ μνημοσύνου καὶ σωτηρίας αὐτῶν, καὶ τοῦτο μάλιστα ψυχωφελέστατον θέλει εἶναι, τὸ νὰ διορίζωσι καὶ νὰ ἀφίνωσιν ἓν μέρος εἰς τὸ κοινὸν τοῦτο σχολεῖον, ὅπου καὶ διὰ τῶν τοιούτων εὐποιϊῶν νὰ ἀπαρτισθῶσι πάντα τὰ ἐπιζητούμενα εἰς σύστασιν τοῦ αὐτοῦ σχολείου, καὶ νὰ γίνεται ἡ παράδοσις εἰς αὐτὸ ἀδιάκοπος καὶ ἡ προκοπὴ καὶ ἐπίδοσις τῶν μαθητευομένων· ὄντες βέβαιοι ὅσοι συνεργήσωσι προθύμως εἰς τὸ κοινωφελὲς τοῦτο καλὸν ὅτι ὄχι μόνον θέλουν ἔχει μεγάλον τὸν ἔπαινον παρ' ἀνθρώποις ὡς ζηλωταὶ τῆς ὠφελείας τοῦ Γένους, ἀλλὰ καὶ θέλουν ἀπολαύσει μεγάλας ἀντιμισθίας παρὰ Θεοῦ, οὗ ἡ χάρις καὶ τὸ ἄπειρον ἔλεος, καὶ ἡ εὐχὴ καὶ εὐλογία τῆς ἡμῶν Μετριότητος εἴη μετὰ πάντων ὑμῶν· ἀψξ' Φεβρουαρίῳ».

ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΑ ΧΡΟΝΙΚΑ

Ἐκλογὴ μητροπολίτου Σάμου. — Τῆς ἐπαρχίας Σάμου χηρευτάσης ἕνεκα τοῦ θανάτου τοῦ ἀειμνήστου μητροπολίτου κυροῦ Γαβριήλ, ἡ ἁγία καὶ ἱερὰ Σύνοδος ἐν τῇ χθεσινῇ αὐτῆς τακτικῇ συνεδρίᾳ σκεψαμένη περὶ πληρώσεως αὐτῆς προέβη εἰς ἐκλογήν. Ὅθεν προταθέντων ὑποψηφίων τοῦ πανιερωτάτου μητροπολίτου Καστορίας Ἀθανασίου καὶ τῶν πανοσιολογιωτάτων ἀρχιμανδριτῶν Κωνσταντίνου Βοντζαλίδου, νομικοῦ συμβούλου τῶν Πατριαρχείων καὶ Γρηγορίου Κωνσταντινίδου, Μ. Ἱεροκήρυκος τῆς Μ. Ἐκκλησίας, καὶ ψήφων κανονικῶν γενομένων ἐν τῷ πανσέπτῳ πατριαρχικῷ ναῷ, ἐξελέγη μητροπολίτης Σάμου ὁ μητροπολίτης Καστορίας Ἀθανάσιος.

—Μητροπολίτης Ἰωαννίνων.— Αἰτιάσεων διατυπωθεισῶν πρό τινος ὑπὸ τῶν κατοίκων Κορέντων, Τσερκοβίτσης καὶ Μαλακασίου, τμημάτων τῆς ἐπαρχίας Ἰωαννίνων, κατὰ τοῦ πανιερωτάτου μητροπολίτου Ἰωαννίνων Γρηγορίου, ἡ ἁγία καὶ ἱερὰ Σύνοδος εἶχε διαβιβάσει ἐγκαίρως τῇ Α. Πανιερότητι τὰς κατηγορητηρίους ταύτας ἀναφορὰς πρὸς ἀπολογίαν. Τοιαύτης δὲ ἤδη διαβιβασθείσης τῇ ἐκκλησίᾳ καὶ ἀναγνωσθείσης, ἡ ἁγία καὶ ἱερὰ Σύνοδος ἐθεώρησεν ἐπαρκῆ τὴν ἀπολογίαν τῆς Α. Πανιερότητος.

— Φιρμάνιον Πατριάρχου Ἀλεξανδρείας. — Ἐκδοθὲν ἀπεστάλη εἰς τὰ Πατριαρχεῖα τὸ Βεράτιον τοῦ Πατριάρχου Ἀλεξανδρείας Φωτίου. Κομιστὴς δὲ τούτου εἰς χεῖρας τῆς Α. Μακαριότητος εἰς Ἀλεξάνδρειαν ἐνεκρίθη νὰ μεταβῇ ὁ Καποῦ Κεχαγιᾶς τῶν Πατριαρχείων Ἀντώνιος Οἰκιάδης.

— Πατριαρχικαὶ προσρήσεις.—Ἀγομένων τῇ παρελθούσῃ Τρίτῃ τῶν γενεθλίων τῆς Α. Α. Μ. τοῦ Σάχου, ἡ Α. Θ. Παναγιότης διεβίβασε τὰς συγχαρητηρίους αὐτοῦ προσρήσεις τῇ Α. Ε. τῷ ἐνταῦθα Πέρσῃ πρεσβευτῇ διὰ τοῦ πανοσιολ. Μ. Πρωτοσυγκέλλου Χρυσοστόμου.

— Χριστιανικὴ Ἀρχαιολογικὴ Ἑταιρεία.—Εὐφροσύνως ἀναγράφομεν ὅτι ἡ ἐν Ἀθήναις Χριστιανικὴ Ἀρχαιολογικὴ Ἑταιρεία ἐξέλεξεν ἐσχάτως ἀντεπιστέλλον αὐτῆς μέλος τὴν Α. Πανοσιολ. τὸν Μ. Πρωτοσύγκελλον Χρυσόστομον.

— Ἱεροκήρυξ Κοντοσκαλίου.— Ἀποφάσει τῆς ἁγίας καὶ ἱερᾶς Συνόδου διωρίσθη ἱεροκήρυξ τῆς ἐνορίας Κοντοσκαλίου εἰς ἀντικατάστασιν τοῦ τέως τοιούτου, προαχθέντος εἰς τὸ ἀρχιερατικὸν ἀξίωμα ἐπισκόπου ἁγίου Ροδοστόλου Ἀνθίμου, ὁ ἐκ τῶν ἀποφοίτων τῆς ἐν Χάλκῃ Ἱερᾶς Θεολογικῆς Σχολῆς καὶ τῆς τουρκικῆς γλώσσης ἐγκρατὴς Σεραφεὶμ παπᾶ Παϊσίου.

— *Πατριαρχικὸν Ἀρχειοφυλάκιον.* — Ὁ ἐνδοξότατος Ἀντώνιος Οἰκιάδης ἐφέντης, Καπου-κεχαγιᾶς τῶν Πατριαρχείων, ἐδωρήσατο εἰς τὸ πατριαρχικὸν Ἀρχειοφυλάκιον τὴν ἐπὶ μεμβράνης γεγραμμένην πρᾶξιν τῆς ἐκλογῆς καὶ χειροτονίας τοῦ ἀειμνήστου Ρόδου Ἰακώβου (1839) ἀναδόχου αὐτοῦ, ἥτις ἐγένετο μετ' εὐχαριστήσεως ἀποδεκτή.

— *Ἐπέτειος ὀνόματος.* — Τῷ χθὲς τὴν ἐπέτειον τοῦ ὀνόματος αὐτοῦ ἑορτὴν ἄγοντι πανιερωτάτῳ μητροπολίτῃ Μεσημβρίας Χαρίτωνι ἡ Α. Θ. Π. συνεχάρη τηλεγραφικῶς.

— *Ἐκκλησιαστικὴ ἄφεσις.* — Γνωστὸν ὅτι οἱ ἐκ τῶν ἁγιορειτῶν Πατέρων ὁσιώτατοι Ἀλέξανδρος Λαυριώτης μοναχὸς καὶ ἡγούμενος τῆς Μονῆς Καρακάλλου Ἀθανάσιος διετέλουν ἀπὸ ἱκανοῦ χρόνου συνεπείᾳ τοῦ γνωστοῦ ἁγιορειτικοῦ ζητήματος ὑπὸ ἐκκλησιαστικὰς ποινάς, ὁ μὲν πρῶτος ἐξωκκλησιασμοῦ, ὁ δὲ δεύτερος ἀργίας.

Ἐπ' ἐσχάτων δὲ τῶν εἰρημένων κληρικῶν δι'αἰτήσεων αὐτῶν καὶ τῶν μονῶν αὐτῶν ἀναγνωσθεισῶν ἐν τῇ συνοδικῇ συνεδρίᾳ τῆς παρελθούσης Τρίτης αἰτησαμένων παρὰ τῆς Ἐκκλησίας ἄφεσιν καὶ συγχώρησιν, ἡ ἁγία καὶ ἱερὰ Σύνοδος μητρικὴν στοργὴν καὶ ἐπιείκειαν ἐπιδεικνυμένη συνεχώρησε τῷ μοναχῷ Ἀλεξ. Λαυριώτῃ, ὡς μὴ δυναμένῳ ἕνεκα λόγων ὑγείας ἵνα ἔλθῃ εἰς βασιλεύουσαν, τῷ δὲ ἡγουμένῳ Ἀθανασίῳ ἵνα προσελθὼν ἐνταῦθα αὐτοπροσώπως λάβῃ τῆς Μητρὸς Ἐκκλησίας τὴν ἄφεσιν. Ἐπίσης δὲ συνεχωρήθη καὶ ἀφέθη ἐλεύθερος νὰ ἀπέλθῃ ὁ πρὸ μικροῦ προσαχθεὶς εἰς τὰ Πατριαρχεῖα μοναχὸς Σπυρίδων Βατοπεδινός, ἀφοῦ προηγουμένως παραστὰς οὗτος ἐνώπιον τῆς Α. Θ. Παναγιότητος συνεβουλεύθη καὶ προετράπη καταλλήλως.

ΕΚΚΛΗΣΙΑ ΑΛΕΞΑΝΔΡΕΙΑΣ

Ἄφιξις, ὑποδοχὴ καὶ ἐνθρόνισις τῆς Α. Θ. Μακαριότητος τοῦ Πατριάρχου Ἀλεξανδρείας ΦΩΤΙΟΥ.

Αἱ ἐγχώριοι ἐφημερίδες ἐρανισθεῖσαι διὰ μακρῶν περιέγραψαν τὰ κατὰ τὴν παραλαβὴν ἐξ Ἱεροσολύμων, ὑποδοχὴν καὶ ἄφιξιν τῆς Α. Θ. Μακαριότητος τοῦ νέου Πατριάρχου Ἀλεξανδρείας Φωτίου εἰς Ἀλεξάνδρειαν. Ἐκ τούτων δὲ σταχυολογοῦμεν ἡμεῖς τὰ ἑξῆς:

Ἰδιαιτέρα ἐπιτροπὴ συνέταξε τὸ ἑπόμενον πρόγραμμα τῆς ἐγκαθιδρύσεως τοῦ Πατριάρχου:

1] Τιμητικὴ φρουρά,
2] Πατριαρχικὴ ἅμαξα,
3] Οἱ μητροπολῖται καὶ οἱ ἀνώτεροι κληρικοί,
4] Οἱ πρόξενοι Ἑλλάδος, Ρωσσίας καὶ οἱ λοιποὶ ἐπίσημοι,
5] Ὁ ὀρθόδοξος καὶ ξένος κατώτερος κλῆρος,
6] Οἱ πρόεδροι τῶν κοινοτήτων μετὰ τῶν μελῶν τῶν ἐπιτροπῶν καὶ οἱ ἀντιπρόσωποι τῶν ἀνὰ τὴν Αἴγυπτον Κοινοτήτων,
7] Οἱ ἀντιπρόσωποι τῶν σωματείων καὶ ἀδελφοτήτων, καὶ
8] Οἱ ἐπιστήμονες, τραπεζῖται, ἔμποροι καὶ δημοσιογράφοι.

Κατὰ τὴν ἔξοδον δὲ ἀπὸ τοῦ ναοῦ τοῦ Εὐαγγελισμοῦ μέχρι τῶν Πατριαρχείων, ἡ πομπὴ θὰ εἶχεν ὡς ἑξῆς:

1] Τιμητικὴ φρουρά,
2] Ὁ κατώτερος ὀρθόδοξος κλῆρος,
3] Ἡ πατριαρχικὴ ἅμαξα,
4] Αἱ ἅμαξαι τῶν μητροπολιτῶν καὶ ἀνωτέρων κληρικῶν,
5] Αἱ ἅμαξαι τῶν προξένων Ἑλλάδος καὶ Ρωσσίας,
6] Οἱ πρόεδροι τῶν Κοινοτήτων μετὰ τῶν μελῶν τῶν ἐπιτροπῶν καὶ οἱ ἀντιπρόσωποι τῶν ἀνὰ τὴν Αἴγυπτον κοινοτήτων,
7] Οἱ ἀντιπρόσωποι τῶν σωματείων καὶ ἀδελφοτήτων, καὶ
8] Οἱ ἐπιστήμονες, τραπεζῖται, ἔμποροι καὶ δημοσιογράφοι.

Ἡ πρὸς παραλαβὴν τῆς Α. Θ. Μακαριότητος εἰς Ἱεροσόλυμα μεταβᾶσα ἰδιαιτέρα ἐξ Ἀλεξανδρείας ἐπιτροπὴ ἀφίκετο αὐτόσε τὴν 2 Σεπτεμβρίου. Τὴν ἐπιτροπὴν ταύτην, ἣν ἐν τῷ σιδηροδρομικῷ σταθμῷ ἐδεξιώσατο, ἐντολῇ τῆς Α. Θ. Μ. τοῦ πατριάρχου Ἱεροσολύμων Δαμιανοῦ, ὁ σεβασμ. μητροπολίτης Ναζαρὲτ Θεοφάνης, ὡδήγησεν οὗτος εἰς τὰ Πατριαρχεῖα, ἔνθα ἐν τῇ μεγάλῃ αἰθούσῃ ἀνέμενον αὐτὴν ἀμφότεροι οἱ Πατριάρχαι.

Ἅμα τῇ εἰσόδῳ αὐτῆς ὁ πατριάρχης Ἱεροσολύμων συνέστησεν αὐτῇ τὸν ἐκλεκτὸν αὐτῶν Πατριάρχην κύριον Φώτιον. Μετὰ τοὺς ἀμοιβαίους ἀσπασμούς, ὁ ἅγιος Τριπόλεως, ὁ καὶ πρόεδρος τῆς ἐπιτροπῆς, προσεφώνησε τὴν Α. Θ. Μ. τὸν πατριάρχην Ἀλεξανδρείας, διαβιβάσας ἀφ' ἑνὸς μὲν τὰ συγχαρητήρια τῆς τε Τοποτηρητείας καὶ ἁπάσης τῆς Ἐκκλησίας Ἀλεξανδρείας τῷ νέῳ αὐτῆς πατριάρχῃ, ἀφ' ἑτέρου δὲ ἐξαγγείλας τὸν σκοπὸν τῆς ἀποστολῆς τῆς ἐπιτροπῆς, ἥτις ἀπεστάλη ἐπὶ τούτῳ ὅπως συνοδεύσῃ τὸν νέον Πατριάρχην Ἀλεξανδρείας μέχρις ἐγκαταστάσεως ἐν τῷ Πατριαρχικῷ καὶ Ἀποστολικῷ Αὐτοῦ Θρόνῳ. Εἰς τὴν προσφώνησιν τοῦ ἁγίου Τριπόλεως, ὁ Πατριάρχης Ἀλεξανδρείας ἀπήντησε καταλλήλως ἐκ τοῦ προχείρου διαβεβαιώσας τὴν ἐπιτροπήν, ὅτι, θείᾳ ἀρωγῇ, θὰ ἐργασθῇ ὑπὲρ τῶν συμφερόντων τῆς Ἐκκλησίας καὶ παρεκάλεσε ταύτην, καθὼς καὶ πάντας τοὺς δυναμένους ἐκ τῆς Ἐκκλησίας Ἀλεξανδρείας, ὅπως μετ' αὐτοῦ συνεργασθῶσι καὶ πάντες ὁμοῦ δυνηθῶσι νὰ συντελέσωσιν εἰς τὴν πρόοδον καὶ τὸ με-

γαλεῖον τῆς Ἐκκλησίας ταύτης. Εἶτα προσεφώνησε τὸν Πατριάρχην Ἱεροσολύμων ὁ αἰδεσ. ἱερεὺς κ. Νικόλαος Γουτᾶς εὐχαριστήσας αὐτὸν μεθ' ἁπάσης τῆς εὐαγοῦς Ἁγιοταφιτικῆς Ἀδελφότητος, ἀνθ' ὧν ἔπραξε καὶ ἐμερίμνησεν ὑπὲρ τῆς ἀδελφῆς Ἀλεξανδρινῆς Ἐκκλησίας.

Μετὰ διατριβὴν δὲ ἡμερῶν τινων ἐν Ἱεροσολύμοις, ἡ Α. Θ. Μ. ὁ πάπας καὶ Πατριάρχης Ἀλεξανδρείας Φώτιος ἀναχωρήσας ἐκεῖθεν ἀφίκετο μετὰ πάσης τῆς συνοδείας αὐτοῦ εἰς Ἀλεξάνδρειαν τῇ προπαρελθούσῃ Παρασκευῇ 15 λήγοντος. Ἐκτὸς τῶν ἐπιτροπῶν τῶν Κοινοτήτων καὶ τοῦ Μ. ἀρχιδιακόνου Παγώνη, οἵτινες μετέβησαν εἰς Πόρτ-Σάϊτ πρὸς προϋπάντησιν τῆς Α. Θ. Μ. συνώδευον Αὐτὴν ὁ ἀρχιεπίσκοπος Τιβεριάδος Μελέτιος ὁ Μ. ἀρχιδιάκονος τοῦ Ἱεροσολυμητικοῦ θρόνου καὶ τέως διευθυντὴς τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς τοῦ Σταυροῦ Γερμανὸς Βασιλάκης, οἱ ἀρχιμανδρῖται Ἰννοκέντιος καὶ Μόδεστος, ὁ δεύτερος ἀρχιδιάκονος τοῦ Ἱερολυμητικοῦ θρόνου καὶ περὶ τοὺς τριάκοντα ἄλλοι κληρικοὶ καὶ μοναχοί.

Ἐπὶ τοῦ ἀτμοπλοίου ἀνῆλθε καὶ προσεφώνησε τὴν Α. Θ. Μ. ὁ Μ. Τοποτηρητὴς ἀρχιμανδρίτης Μελέτιος, ὁ ὑποδιοικητὴς Ἀλεξανδρείας, ἡ ἐπιτροπὴ τῆς ὁμογενοῦς Κοινότητος Ἀλεξανδρείας, προσφωνήσαντος τοῦ ἀντιπροέδρου τῆς ἐπιτροπῆς Σιβιτανίδου καὶ ἄλλοι.

Ἡ Α. Θ. Μ. ἀποβᾶσα τοῦ ἀτμοπλοίου ἐπέβη ἁμάξης μετὰ τοῦ Μ. Τοποτηρητοῦ καὶ ἑπομένου πλήθους ἄλλου ἁμαξῶν ἔφθασεν εἰς τὸν σεπτὸν ναὸν τοῦ «Εὐαγγελισμοῦ», τοῦ συρρεύσαντος πλήθους ζητωκραυγοῦντος ἑκατέρωθεν τῆς ὁδοῦ. Κατερχόμενος δὲ εὐλογεῖ τὰ πλήθη καὶ χωρεῖ πρὸς τὸν ναόν, ἔνθα δεξιᾷ μὲν τοῦ θρόνου ἵστανται πρῶτος ὁ ὑποδιοικητὴς Ἀλεξανδρείας μετὰ τῶν προξένων Ρωσίας, Δανίας, Ἀγγλίας, Γαλλίας, Ἰταλίας, Αὐστρίας καὶ παραπλεύρως τούτων ὁ ἀρχιεπίσκοπος τῶν Ἀρμενίων μετὰ τῶν ἀρχιμανδριτῶν καὶ δύο ἐφημερίων ὡς καὶ δύο Κόπται κληρικοί. Ἐναντι δὲ τῆς Α. Θ. Μ. ὁ Γενικὸς Πρόξενος τῆς Ἑλλάδος Νικόλαος Γεννάδης μεθ' ὅλου τοῦ προσωπικοῦ τοῦ προξενείου.

Ἅμα τῇ ἀφίξει τῆς συνοδείας εἰς τὸν ναὸν τοῦ Εὐαγγελισμοῦ πάντες οἱ κληρικοὶ τοῦ Θρόνου μετὰ τοῦ Πατριάρχου καὶ τῆς ἐξ Ἱεροσολύμων συνοδείας του εἰσῆλθον εἰς τὸ ἱερόν, ἔνθα ἡ Α. Μακαριότης ἀφ' οὗ ἠσπάσθη τὴν Ἁγίαν Τράπεζαν ἐκάθησεν ἐπὶ τοῦ Πατριαρχικοῦ Θρόνου, συγχρόνως δὲ ὁ χορὸς τῶν ψαλτῶν ἐν τετραφωνίᾳ ἔψαλε τὸ τροπάριον «Σήμερον τῆς Σωτηρίας κλπ.» Κατόπιν ἐγένετο δέησις ὑπὲρ τοῦ Πατριάρχου ψάλλοντος τοῦ κλήρου ἐν χορῷ τὸ «Κύριε ἐλέησον». Εἶτα δὲ ὁ ἅγιος Τριπόλεως κ. Θεοφάνης ἀνέγνωσε τὸ πρακτικὸν τῆς κατὰ τὴν 10ην παρελθόντος Ἰανουαρίου γενομένης πατριαρχικῆς ἐκλογῆς.

Κατόπιν ἡ Α. Σ. ὁ μητροπολίτης Τιβεριάδος προσεφώνησε τὴν Α. Μακαριότητα συγχαίρων Αὐτῇ ἐπὶ τῇ ἀνόδῳ εἰς τὸ ὕπατον ἐκκλησιαστικὸν ἀξίωμα καὶ εὐχόμενος μακροημέρευσιν. Ὁ Πατριάρχης ἐξερχόμενος τοῦ ἱεροῦ ἔστη πρὸ τῆς Ὡραίας Πύλης καὶ ἐκεῖ ἐδέχθη τὴν ποιμαντικὴν ῥάβδον παρὰ τῆς χειρὸς τοῦ Τοποτηρητοῦ, ὅστις παραδίδων αὐτὴν εἶπε τὰ ἑξῆς:

Μακαριώτατε καὶ Θειότατε Δέσποτα!

Τὴν ποιμαντικὴν ταύτην ῥάβδον, τὸ ὁρατὸν τοῦτο σύμβολον τῆς σῆς πνευματικῆς ἐξουσίας, δίδωσι τῇ Ὑμετέρᾳ Μακαριότητι δι' ἐμοῦ ὁ Ἀρχιποίμην Χριστός, ἵνα ποιμάνῃς τὸ ἐμπεπιστευμένον σοι ἄνωθεν λογικὸν ποίμνιον τοῦ παλαιφάτου καὶ πρεσβυγενοῦς ἐνδόξου Ἀποστολικοῦ καὶ Πατριαρχικοῦ Θρόνου τῆς Ἀλεξανδρείας καὶ ἐν ὁσιότητι καὶ δικαιοσύνῃ ὁδηγήσῃς τὸ χριστεπώνυμον αὐτοῦ πλήρωμα εἰς νομὰς σωτηρίους καὶ θεοφιλεῖς, τοὺς μὲν πιστοὺς στηρίζων, τοὺς δὲ πεπλανημένους ἐπανάγων ἐν τῇ πίστει τῇ ὀρθοδόξῳ κατὰ τὸν τοῦ εὐαγγελίου θεῖον ποιμένα «τὴν ψυχήν σου ὡς καλὸς ποιμὴν τιθεὶς ὑπὲρ τῶν ἰδίων προβάτων», ὅπως ἐν τῷ καιρῷ τῆς μισθαποδοσίας ἀκούσῃς τῆς εἰκταίας τοῦ Κυρίου φωνῆς «ἀπόκειταί σοι τῆς δικαιοσύνης ὁ στέφανος».

Κατευοδοῦ λοιπόν, Μακαριώτατε, ἑδράζου καὶ κραταιοῦ ἐπὶ τὸν Ἁγιώτατον τοῦτον Θρόνον εἰς ἔτη πάμπολλα καὶ ἔνδοξα ἐν εἰρήνῃ. Ἀμήν.

Δήλωσις

Ἐπειδὴ ἱκανοὶ ἀπό τινος χρόνου ἐκ τοῦ ἐξωτερικοῦ καὶ ἰδίᾳ ἐκ τῆς Μ. Ἀσίας ζητοῦσι παρ' ἐμοῦ διὰ γραμμάτων τὸ «περὶ Ἐκκλησίας» εἰς δύο τόμους ἐκδεδομένον σύγγραμμά μου, διὰ τοῦτο ἀναγκαῖον ἐνόμισα νὰ δηλώσω ὅτι τὸ βιβλίον πωλεῖται εἰς τὰ βιβλιοπωλεῖα Δεπάστα—Σφύρα—Γεράρδου, οἵτινες ἀπὸ πολλοῦ ἐπρομηθεύθησαν παρ' ἐμοῦ ἱκανὰ σώματα τοῦ συγγράμματός μου.

† **Ὁ Μέγας Πρωτοσύγκελλος ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΣ.**

Ἡ Διεύθυνσις τοῦ Πατριαρχικοῦ Τυπογραφείου ἀγγέλλει τῷ δημοσίῳ ὅτι ἐν τῷ καταστήματι τούτῳ γίνονται δεκταὶ παραγγελίαι ἐκτυπώσεως **βιβλίων, ἐκκλησιαστικῶν μουσικῶν βιβλίων, φυλλαδίων, διπλοτύπων, πινάκων, ἀγγελτηρίων, ἐπισκεπτηρίων** καὶ παντὸς εἴδους ἐντύπων εἰς τὴν ἑλληνικὴν, τὴν τουρκικὴν καὶ τὰς λοιπὰς εὐρωπαϊκὰς γλώσσας.

ΟΙΚΟΥΜΕΝΙΚΟΝ ΠΑΤΡΙΑΡΧΕΙΟΝ

ΠΝΕΥΜΑΤΙΚΟΝ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟΝ

Διὰ ταῦτα

Δικάζον ἐρήμην τοῦ ἐναγομένου καὶ ἀποφασίζον παμψηφεί,

Δέχεται τὴν ὑπ' ἀριθμ. Πρωτκλ. 3017 καὶ ἡμερομηνίαν 25 Μαΐου 1900 περὶ διαζεύξεως ἀγωγὴν τῆς ἐναγούσης Σταματίας Γ. Κυριαζίδου, θυγατρὸς Χρήστου Μητσοπούλου, ὡς νόμιμον καὶ ἀποδεδειγμένην,

Κηρύττει τὸν μεταξὺ τῶν διαδίκων τέως ὑφιστάμενον γάμον διαλελυμένον ἐξ ὑπαιτιότητος τοῦ ἐναγομένου Γεωργίου Κυριαζίδου,

Διατάσσει τὴν ἐν τρισὶν ἀλλεπαλλήλοις ἀριθμοῖς τῶν ἐνταῦθα ἐκδιδομένων φύλλων «Ἐκκλησιαστικῆς Ἀληθείας» καὶ «Νέας Ἐφημερίδος» δημοσίευσιν τοῦ διατακτικοῦ τῆς παρούσης ἀποφάσεως,

Παρέχει τῷ ἐναγομένῳ τὰς ὑπὸ τοῦ Νόμου πρὸς χρῆσιν τῶν ἐνδίκων μέσων ὁριζομένας προθεσμίας, ἤτοι τριάκοντα καὶ μιᾶς ἡμερῶν ἀπὸ τῆς πρώτης διὰ τῶν ἐφημερίδων ὡς ἄνω δημοσιεύσεως τοῦ διατακτικοῦ τῆς παρούσης ἀποφάσεως διὰ τὴν ἀνακοπὴν καὶ ἑτέρων ἑξήκοντα καὶ μιᾶς ἡμερῶν ἐπὶ ἐφέσει, καὶ

Ἐπιτίθησιν αὐτῷ, ὡς ὑπαιτίῳ τῆς διαζεύξεως, τὰ δικαστικὰ ἔξοδα καὶ τέλη τῆς τε παρούσης ἀποφάσεως, τῶν σχετικῶν πρακτικῶν καὶ δικογράφων καὶ τῶν διαζευκτηρίων ἐγγράφων, συμποσούμενα μὲν εἰς γρόσια ἑξακόσια τεσσαράκοντα καὶ τέσσαρα (ἀριθμ. 644), προκαταβαλλόμενα δὲ ὑπὸ τοῦ ἐπισπεύδοντος.

Ἐν τοῖς Πατριαρχείοις, τῇ 7 Αὐγούστου 1900.

Ὁ Πρόεδρος

† Ὁ Κορυτσᾶς ΓΕΡΒΑΣΙΟΣ 1

Ὁ Γραμματεὺς

Διάκονος Ἄνθιμος Π. Ὀρφανίδης.

Μικτὸν Ἐκκλησιαστικὸν Δικαστήριον
ΤΗΣ ΜΗΤΡΟΠΟΛΕΩΣ ΚΥΖΙΚΟΥ

Προσκαλεῖται ἡ Πελαγία Ἰωάννου ὑπήκοος ὀθωμανὴ ὁρμωμένη ἐκ Χαρταλιμῆς τῆς ἐπαρχίας Χαλκηδόνος, νῦν δὲ ἀγνώστου διαμονῆς καὶ ἐπαγγέλματος, ὅπως τὴν πρώτην Δευτέραν καὶ ὥραν 5ην τῆς ἡμέρας τουρκιστὶ μετὰ παρέλευσιν τριάκοντα καὶ μιᾶς ἡμερῶν ἀπὸ τῆς πρώτης δημοσιεύσεως τῆς παρούσης κλήσεως ἐμφανισθῇ ἐνώπιον τοῦ Ἐκκλησιαστικοῦ Δικαστηρίου τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως Κυζίκου αὐτοπροσώπως ἢ διὰ νομίμου ἀντιπροσώπου, ὡς ἐναγομένη ὑπὸ τοῦ συζύγου αὐτῆς Ἰωάννου Ἀναστασίου, πλοιάρχου τὸ ἐπάγγελμα, ὑπηκόου ὀθωμανοῦ, κατοίκου Λαγγάδας τῆς ἐπαρχίας Κυζίκου, ἐπὶ διαζεύξει· ἐν ἐναντίᾳ περιπτώσει ἡ κατ' αὐτῆς ἀγωγὴ δικασθήσεται ἐρήμην.

Ἡ παροῦσα κλῆσις δημοσιευθήσεται τρὶς κατὰ συνέχειαν διὰ τῶν ἐν Κωνσταντινουπόλει ἐκδιδομένων ἐφημερίδων «Ἐκκλησιαστικῆς Ἀληθείας» καὶ «Ταχυδρόμου».

Ἐν Ἀρτάκῃ, τῇ 1 Δεκεμβρίου 1899. 3

Ὁ Πρόεδρος

† Ὁ Κυζίκου ΝΙΚΟΔΗΜΟΣ

ΟΙΚΟΥΜΕΝΙΚΟΝ ΠΑΤΡΙΑΡΧΕΙΟΝ

ΠΝΕΥΜΑΤΙΚΟΝ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟΝ

. . . . . .

Διὰ ταῦτα

δικάζον ἐρήμην τοῦ ἐναγομένου καὶ ἀποφασίζον παμψηφεί,

Δέχεται τὴν ὑπ' ἀριθ. πρωτ. 2897 καὶ ἡμερομηνίαν 11 Μαΐου 1900 περὶ διαζεύξεως ἀγωγὴν τῆς ἐναγούσης Εἰρήνης Ν. Γραμμενοπούλου, θυγατρὸς Δημητρίου Πατσαροῦ, ὡς νόμιμον καὶ ἀποδεδειγμένην,

Κηρύττει τὸν μεταξὺ τῶν διαδίκων γάμον διαλελυμένον ἐξ ὑπαιτιότητος τοῦ ἐναγομένου Νικολάου Γραμμενοπούλου.

Διατάσσει τὴν παρὰ τῇ ἐναγούσῃ, ὡς ἀναιτίῳ τῆς διαζεύξεως, παραμονὴν τοῦ κοινοῦ αὐτῶν νομίμου τέκνου, ὀνόματι Παύλου, μέχρις ἐνηλικιώσεως αὐτοῦ,

Διατάσσει τὴν ἐν τρισὶν ἀλλεπαλλήλοις ἀριθμοῖς τῶν ἐνταῦθα ἐκδιδομένων φύλλων «Ἐκκλησιαστικῆς Ἀληθείας» καὶ «Νέας Ἐφημερίδος» δημοσίευσιν τοῦ διατακτικοῦ τῆς παρούσης ἀποφάσεως,

Παρέχει τῷ ἐναγομένῳ τὰς ὑπὸ τοῦ νόμου ὁριζομένας πρὸς χρῆσιν τῶν ἐνδίκων κατὰ τῆς ἀποφάσεως ταύτης μέσων προθεσμίας, ἤτοι τριάκοντα καὶ μιᾶς ἡμερῶν ἀπὸ τῆς πρώτης διὰ τῶν ἐφημερίδων δημοσιεύσεως τοῦ διατακτικοῦ τῆς ἀποφάσεως ἐπ' ἀνακοπῇ καὶ ἑτέρων ἑξήκοντα καὶ μιᾶς ἡμερῶν ἐπὶ ἐφέσει καὶ

Ἐπιτίθησιν αὐτῷ, ὡς ὑπαιτίῳ τῆς διαζεύξεως, τὰ δικαστικὰ ἔξοδα καὶ τέλη τῆς τε παρούσης ἀποφάσεως, τῶν σχετικῶν πρακτικῶν καὶ δικογράφων καὶ τῶν διαζευκτηρίων ἐγγράφων, συμποσούμενα μὲν εἰς γρόσια ἑπτακόσια εἴκοσι καὶ ὀκτὼ (ἀριθμ. 728), προκαταβαλλόμενα δὲ ὑπὸ τοῦ ἐπισπεύδοντος.

Ἐν τοῖς Πατριαρχείοις, τῇ 17 Ἰουλίου 1900.

Ὁ Πρόεδρος 2

† Ὁ Κορυτσᾶς ΓΕΡΒΑΣΙΟΣ.

Ὁ Γραμματεὺς

Διάκονος Ἄνθιμος Π. Ὀρφανίδης

ΙΕΡΑ ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΣ ΚΑΣΤΟΡΙΑΣ.
Μικτὸν Ἐκκλησιαστικὸν Δικαστήριον

Διὰ ταῦτα.

Δικάζον κατ' ἐρήμην καὶ ἀποφασίζον παμψηφεί, δέχεται τὴν ὑπ' ἀριθμ. Πρωτοκόλλου 12 καὶ ἡμερομηνίαν 28 Ἰουλίου ἀγωγὴν τῆς ἐναγούσης Αἰκατερίνης στ. Σαπουντζῆ καὶ θυγατρὸς τοῦ μακαρίτου Χριστοδούλου Μετούση ὡς νόμιμον καὶ βάσιμον. Κηρύττει ἄκυρον τὴν ὑπ' ἀριθμὸν Κώδικος 161 καὶ ἔτος 1898. διαθήκην τοῦ ἐν Καστορίᾳ ἀποβιώσαντος Χριστοδούλου Μετούση, καὶ ἐπιτίθησι τοῖς ἐναγομένοις Ἀλεξάνδρῳ καὶ Λουκᾷ Χρ. Μετούση, τὰ δικαστικὰ ἔξοδα καὶ τέλη τῆς παρούσης ἀποφάσεως, συμποσούμενα εἰς γρόσια πεντήκοντα ἀριθ. 50 προκαταβαλλόμενα ὑπὸ τῆς ἐπισπευδούσης.

Ἐγένετο, ἀπεφασίσθη καὶ ἐδημοσιεύθη.

Ἐν Καστορίᾳ, 18 Αὐγούστου 1900. 2

Ὁ Πρόεδρος

† Ὁ Καστορίας ΑΘΑΝΑΣΙΟΣ.

Ὁ Γραμματεὺς

Ναοὺμ Παπᾶ Κωνσταντίνου.

Ὁ ὑπεύθυνος Ι. Δ. ΤΑΝΤΑΛΙΔΗΣ

ΕΚ ΤΟΥ ΠΑΤΡΙΑΡΧΙΚΟΥ ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟΥ